

33971

Plato

**St. Procopius
College Library**

LISLE, ILL.

All borrowers are expected to
acquaint themselves with the library
regulations printed on book marks,
which may be obtained at the cir-
culation desk.

P. H. Sayce

Date Due

SEP 04 2009

<div style="text-align: right;">SEP 04 2009</div>			
No 288	DENCO-MADISON-WIS		

THE REPUBLIC

OF

PLATO

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS

London: FETTER LANE, E.C.

C. F. CLAY, MANAGER

Edinburgh: 100, PRINCES STREET

Berlin: A. ASHER AND CO.

Leipzig: F. A. BROCKHAUS

New York: G. P. PUTNAM'S SONS

Bombay and Calcutta: MACMILLAN AND CO., LTD.

[*All Rights reserved.*]

THE REPUBLIC
OF
PLATO

EDITED BY
JAMES ADAM, LITT.D.

CAMBRIDGE
AT THE UNIVERSITY PRESS
1909

881
P5r
1909

First Edition 1899. Reprinted 1900, 1909.

PRINTED IN GREAT BRITAIN

PREFACE TO THE EDITION OF 1909.

OWING to the untimely death of the editor in 1907, the preparation of a reprint of this book has devolved upon me. In the interval between the first publication and reprint of this text (in 1897 and 1900 respectively), and the appearance in 1902 of his larger work on the *Republic* in two volumes with a commentary, the editor altered his views on the text very considerably. He had always, as may be seen from the introduction to this book, been disposed to take a conservative line with regard to the authority of the Manuscript A, and this tendency was increased by further study, so that in many cases where in 1897 the readings of minor MSS or emendations of various scholars, including the editor himself, were adopted, he reverted in the large edition of 1902 to the reading of A. In a very few instances changes in the opposite direction were made, and emendations not formerly approved were substituted for the reading of A.

After the publication of the large edition the editor was occupied with other work, and ceased to make any minute study of the text of the *Republic*. I have therefore corrected the text of this book so as to bring it into correspondence with the large edition, and I believe that the editor's latest views are thus represented. As regards

PREFACE.

one passage, Book VI 503 C, he was convinced by the late Professor Lewis Campbell (*Classical Review* Vol. XVII p. 106 f.) that the reading of A should be restored. With the exception of this alteration, which I have made, I think that the justification for all changes made in this reprint will be found in the notes to the edition of 1902 (Vol. I reprinted 1905, Vol. II reprinted 1907).

I have felt some hesitation as to the right course to take in citing the MS *v*, where its reading is preferred and agrees with that of F. Professor Burnet's article in the *Classical Review* Vol. XVI p. 98 ff. called forth an acknowledgment from the editor (*Classical Review* Vol. XVI p. 215 ff.) that F and *v* were of the same family, and that, as F is the older member, it should be cited in preference to *v* wherever the two agree. If this were done, however, it would have been necessary to re-write the last paragraph on p. xii of the Introduction, and also note 3 on the same page. I have been unwilling to make so great an alteration in the editor's work, and have therefore cited both MSS in all cases where F and *v* have a common reading, which is preferred to that of A. The slight additions to the Introduction involved by this change are indicated by square brackets on pp. xii and xiii.

The corrections of the text have necessitated the omission of some passages in the list on p. xvii, where the reading of A¹ was originally adopted, but that of A² was substituted in the large edition. Otherwise the Introduction is unchanged, with the exception of the additions mentioned above.

A. M. ADAM.

CAMBRIDGE August 1909.

STUDIORUM PLATONICORUM
EGREGIO ANTISTITI FAUTORIQUE
HENRICO JACKSON, LITT.D.,

HOC OPUS
BENEFICIORUM MEMOR DEDICO.

καίνοῦς δὲ οὐρανοῦς καὶ γῆν καινὴν προσδοκῶμεν, ἐν
οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

INTRODUCTION.

THE text of the Republic, as is well known, rests chiefly upon Codex Parisinus A (number 1807). This noble Manuscript so excited the admiration of Cobet that he was willing to commit the others to the flames. 'Vile damnum,' he exclaims, 'si omnes ad unum flammis comburerentur¹.' Later critics, while recognizing the unchallenged supremacy of A, have admitted that the Venetian codex II has some title to consideration. According to Schanz, II is the best representative of the second of the two families or groups into which he divides Bekker's twelve Manuscripts of the Republic². Beyond the limits of these two mss, Schanz declines to go³.

An editor of the Republic might well be thankful if he could be spared the necessity of using any mss except only A and II. But it must first be proved that all the other mss are directly descended either from A, or from II, or from both of

¹ *Mnemosyne N.S.* III (1875), p. 197. The ms has been described by Cobet *l.c.* pp. 157 ff.; by Schanz *Rheinisches Museum* XXXIII (1878), pp. 303 ff., and recently with great fulness by Waddell in his edition of the *Parmenides*, pp. xciv ff.

² *Hermes* XII (1877), pp. 173 ff.: see also Jordan *ib.* XIII (1878), p. 479. II has been described by Wohlrab in *Die Platonhandschriften und ihre gegenseitigen Beziehungen* (Leipzig, 1887), pp. 688-689, and by Castellani in Jowett and Campbell's edition of the *Republic*, Vol. II p. 73. See also Waddell *l.c.* pp. lxxxv ff.

³ *Hermes l.c.* p. 181, and *Über den Platocodex der Markusbibliothek*, pp. 77-82.

these MSS together. Such a proposition, in default of external evidence, can only be established by the fulfilment of three conditions, not one of which has yet been adequately fulfilled. We must, in the first place, possess a thoroughly full and trustworthy collation of all the MSS¹. That Bekker's collations are sometimes wrong, and frequently incomplete, has been abundantly proved by Schneider², Dübner³, and Castellani⁴. The second requisite is a careful comparison of each of the later MSS with A and II. The comparison must be exhaustive: it must take account not merely of isolated passages, but of every individual instance both of agreement and of difference. So comprehensive and laborious an inquiry has not yet been undertaken, nor can it be fruitfully begun until we are assured of the correctness of our collations. Finally, when these two conditions have been fulfilled, it will still not be satisfactorily proved that any of the later MSS is a direct descendant of A or II, or of any one or more of its extant predecessors, until every case of divergence between the copy and its supposed original has been explained by a theory which not only may, but must, be true. It cannot be affirmed that we have already reached this stage in the criticism of Platonic

¹ Cf. J. L. V. Hartman *Notae Criticae ad Platonis de Republica libros*, p. xii: "Aliquando fortasse, si accurate variae cuiusque codicis manus enotatae fuerint, certiora iudicia de cognatione, qua Politiae codices contineantur, proferre licebit, verum adhuc percaute virorum doctorum de ea suspicionibus et hariolationibus fides habenda est."

² Vol. I pp. xviii ff., Vol. II pp. iii ff. After giving the results of a recollection of the first four books of Φ , Schneider remarks "Profecto optandum est ut omnibus deinceps, quam nobis nunc uni licuit, aliquando adhibeatur retractatio." The wish has now been fulfilled as far as some of the most important MSS are concerned; but we have still no revision of Bekker in 7 out of his 12 MSS. It is especially the inference from Bekker's silence which is apt to be fallacious.

³ For Parisinus A. Dübner's collation, which is used by the Zurich editors, was first published in full by Schneider in his *Additamenta* (1854).

⁴ In his recollection of II and Ξ for Jowett and Campbell's edition.

MSS: we may even doubt whether it is attainable without the help of such external evidence as we can never hope to find¹.

On the other hand we have one solid fact which renders these inferior MSS of some practical value to the student of the Republic. They contain many indubitably right readings which are not to be found either in A or in II. How is the presence of these readings to be explained on the theory that A and II are the originals of all our MSS? Some of them are no doubt due to conjecture: but it would be rash to affirm that they are all arrived at in this way. Even if they were, no critical edition of the Republic can dispense with conjectural readings altogether; and why neglect the efforts of the Manuscripts in this direction, especially when they are admitted to be sound? The result of ignoring all MSS except A and II would only be to restore by conjecture in many cases the reading of the very MS which we have condemned unheard². But there is strong reason for believing that the right readings in some of these MSS do not rest upon conjecture, but represent a tradition which is independent of both A and II. They are too numerous, and too convincing to admit of any

¹ In *Hermes* XII pp. 180—181 Schanz inclines to hold that the 'Mutterhandschrift' of Ξ and three other MSS are derived from A. He cites a few cases in which these MSS agree with A. What of the numerous cases where they disagree? 'Nicht zu verwundern ist, dass bei der grossen zeitlichen Entfernung von A die Handschriften m Ξ vt Interpolationen und Ergänzungen der Lücken, welche A bietet, aus der zweiten Klasse erfahren haben.' This is quite possible, but other alternatives are equally so. What the true explanation is we have no chance of knowing except by such an exhaustive inquiry as is sketched above. The same criticism applies to Schanz's later view on the descent of Ξ from A (*Über den Platocodex* etc. p. 81).

² It is a fact that some of the best-known emendations have been made in ignorance that they are already contained in one or other of the inferior MSS, notably (for example) Orelli's *στραγγενομένῳ* for *στρατενομένῳ* in 472 A. In such cases I have generally cited the MS authority and ignored the emendator.

other explanation¹. Nor is the affiliation of all other MSS to A or II, whether immediately, or through intervening ancestors, in harmony with the antecedent probabilities. We may provisionally admit that the MSS can be roughly divided into two groups². But is there any *a priori* reason why the parent of each group should still be extant? In that case A must have been the only MS of the first class in existence at one period, and II the only MS of the second; or else they must have been the only MSS from which copies were made. For neither alternative is there any external evidence whatever; and the probabilities are strongly against both. It is far more likely that our MSS reach back collaterally in several lines of descent through links which have often disappeared, to the archetype from which they are all derived.

On these grounds I have not felt myself at liberty, in preparing the present text, to neglect any of the MSS of which collations are available. The fundamental principle to which I have endeavoured to conform is this. *By reason of its age and excellence, Parisinus A is the primary authority for the text of the Republic, but the other MSS are valuable for correcting its errors and supplying its omissions*³. The primary criterion by which at all events an editor should determine the relative value of the other MSS is the assistance which they give when A breaks down.

¹ Examples will be found (for the codices Ξ and η) in the notes upon 388 E 392 A 407 C 411 D 415 C 425 D 431 B 440 C 454 D 501 A 532 A 532 D 540 C 544 C 580 D 590 E 604 C 606 C 610 D 611 C 615 B. These instances, which could easily be multiplied, are not likely to be all of them conjectural. The argument against deriving Ξ from A and η from II would be still further strengthened by a comparison of the passages in which A (or II) is right and Ξ (or η) wrong.

² This is made probable by a comparison of the omissions in the different MSS: cf. Schanz *Hermes l.c.* pp. 173—174. Professor Campbell has however given reasons for holding that there were three groups: Vol. II pp. 67—96.

³ Cf. Schneider, Vol. I pp. iii—v.

By applying this general principle in accordance with certain canons to be presently explained, I have been able to keep the notes in this edition within short compass. The MSS which have had to be cited in one or more places are the following :—

(1) Parisinus A. Ninth Century.

Of this MS I have used a collation made by myself in 1891¹.

(2) Venetus II. Twelfth Century.

(3) Venetus Z. Fifteenth Century.

Of these two MSS I have used Castellani's collation, lent me by Professor Campbell.

(4) Monacensis q. Fifteenth Century. Recollated, after Bekker, by Schneider.

(5) Angelicus v. Sixteenth Century. Collated by Bekker.

(6) Vaticanus Θ. Twelfth Century (?). Collated by Bekker. I have also recollated the first three books.

(7) Vindobonensis Φ. Collated by Bekker, and after him by Schneider.

(8) Parisinus K. Fifteenth Century. Collated by Bekker.

(9) Vaticanus m. Contains only Books II—X. Collated by Bekker.

(10) Vaticanus τ. Collated by Bekker.

The above MSS were (together with two others) all of them used by Bekker. The following, which are occasionally cited in the notes, were collated by De Furia. Stallbaum in his edition makes use of De Furia's collation.

(11) Flor. B=Stallbaum's *b*. Contains only Books I—II. I—II 358 E was written in the twelfth century : the rest is later.

(12) Flor. R=Stallbaum's *x*.

¹ Professor Campbell's collation is published in Jowett and Campbell's edition, Vol. II pp. 132—145. I have recently examined the MS again, in order to settle the few and insignificant discrepancies between Professor Campbell's collation and my own.

- (13) Flor. T = Stallbaum's α' . Fifteenth Century.
 (14) Flor. U = Stallbaum's β' . Fifteenth Century¹ (?).

Besides these, the following three Vienna MSS collated by Schneider are once or twice referred to.

- (15) Vind. D. Contains only Books I—V.
 (16) Vind. E. This MS omits Book II 379 B—III 399 B.
 (17) Vind. F. Fourteenth century. [See Preface to the edition of 1909.]
 (18) Cesenas M. Twelfth or Thirteenth Century. Collated by Rostagno for Jowett and Campbell's edition².

The only MSS besides A which are referred to with any frequency are II, Ξ , and φ . The two last, though both, and especially φ , shew manifest signs of editing, are, according to my estimate, more useful than any others (II only excepted) for correcting the errors of A; and—what is of great importance—they have been carefully recollated with Bekker's collation.

In the case, therefore, of A, II, Ξ , and φ , we now possess collations on which we can fully rely. For our knowledge of v , which next to these four I have found the most valuable in correcting A, we are still dependent upon Bekker³. It is very seldom necessary to refer to any of the remaining MSS.

The specific canons by which I have endeavoured to apply

¹ I have adopted Schneider's notation of De Furia's MSS (Flor. B etc.) in preference to Stallbaum's, chiefly because Schneider's edition is indispensable for a critical study of the text of the Republic. Schneider is the only editor who gives a collation of all the MSS used by Bekker, Stallbaum, and himself.

² See Vol. II pp. 157—164.

³ v has been cited in all more than twenty times. In these cases it is supported sometimes by no other MSS, sometimes by a small number. Only in three instances have I inferred the reading of v from Bekker's silence, viz. in 400 A, 429 C, 504 C, and in the first two passages the reading in question is found also in Cesenas M. In a few cases it is perhaps still open to doubt whether v is right; but the general result—that where A is wrong, v is right oftener than any other single MS except II, Ξ and φ —is, I believe, firmly established. [See Preface to the edition of 1909.]

the aforesaid general principle in writing the notes to this edition are as follows:—

I. Follow A wherever possible¹.

II. Where A must be deserted, state the reading of A and the source of the reading adopted.

If the right reading is (1) that of Π alone or with other MSS, cite Π only. If (2) that of Ξq alone or with other MSS, cite Ξq only. If (3) that of Ξ or q alone or with other MSS, cite Ξ or q only. If (4) that of $[Fv]$ alone or with other MSS, cite Fv only. If (5)] that of v alone or with other MSS, cite v only².

In the few cases where the right reading (as it appears to me) is not given by any of the above MSS, I cite all its supporters among (5) Bekker's MSS or, failing these, (6) the MSS of de Furia and Schneider. Cesenas M appears to be the only MS which preserves the right reading in two places³, and I have accordingly referred to it there and there only. Finally, where an emendation has been adopted in preference to the reading of any of the Manuscripts, I mention its author.

These canons are subject to certain reservations.

Codex A, as is well known, has suffered more than one revision. We frequently meet with corrections both in the

¹ 'Possible' is of course a term which different editors and critics will always interpret differently. On the whole, I think it will be found that the present edition follows A pretty closely. In several instances I have been able to restore the reading of A where it has been abandoned even by the most conservative editors, e.g. $\pi\rho\delta\varsigma\ \tau\omicron\ \lambda\omicron\gamma\iota\sigma\tau\iota\kappa\acute{o}\nu$ in 440 E (on the strength of CIA II 317. 9, cf. Meisterhans *Grammatik der Attischen Inschriften*², p. 158).

² In a small number of cases, where the reading of A has been retained in the text, I have added in the footnote a reading from one (or more) of the later MSS. By this it is intended to suggest that, though A is probably right, the alternative reading is not unworthy of consideration.

³ 492 E and 547 B. It should perhaps have been noted that in 390 A the first hand of M wrote $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\pi\lambda\epsilon\iota\alpha\iota$ (sic), not $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\pi\lambda\epsilon\iota\alpha\iota$ or $\pi\alpha\rho\alpha\pi\lambda\epsilon\iota\alpha\iota$. This—so far as it goes—is perhaps in favour of the restoration $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\ \pi\lambda\epsilon\alpha\iota$ (adopted in the text) or $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\ \pi\lambda\epsilon\iota\alpha\iota$, if $\pi\lambda\epsilon\iota\alpha\iota$ can be scanned $\pi\lambda\acute{\epsilon}\alpha\iota$.

body of the text and in the margin. It is usual to ascribe these indiscriminately to "A²," but no one supposes that they all come from the same hand¹. We have to distinguish between (1) marginal additions of words omitted by the copyist, (2) marginal various readings, glosses, etc., (3) corrections added above the words in the text itself, (4) words or letters written over an erasure. Of the first category, some are due to the original hand, although the majority perhaps are somewhat later: few if any are very late. With few exceptions, they have all been noted in this edition². The corrections and glosses in the margin are of widely different date and value, and I have cited them only where they seem to me to give the right reading. A similar remark will apply to the third category, except that I usually refrain from citing them in any case. When correct, they are usually letters, syllables, or particles accidentally omitted, and when wrong, they are for the most part late variants of no authority. The corrections belonging to the fourth category are much more interesting and important. Many, if not most of them, are in all probability by the original hand, which, as Professor Campbell observes³, "corrected many slips in the course of writing." Traces of the original reading can sometimes be detected in spite of the erasure, but it is more frequently divined with more or less of certainty.

¹ On the different hands in A see Schanz *Rhein. Mus.* xxxiii (1878), pp. 303 ff.; Campbell, Vol. II p. 70; and Waddell's *Parmenides*, p. c.

² I have omitted to add a note in the following cases: 328 D *ὡς παρὰ φίλους τε* 333 E *οὐκ ἄν οὖν* (*οἴκουν* is written in the text of A) 360 A *τῶν παρὰ τὸν βασιλέα* 364 D *καὶ τραχείαν* after *ἀνάντη* (not in II and therefore rejected as probably spurious) 367 C the second *ἀλλὰ τὸ δοκεῖν* 373 E *καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ* 376 C *φιλόσοφον* 382 B *ἐψεῦσθαι καὶ* 454 C *καὶ τὴν* 493 D *εἴτε δὴ—ὁμιλῇ*. Many of the omissions are mere slips, due to homoioteleuton; others are perhaps due to the accidental omission of one or more lines in copying (cf. Schanz *Rhein. Mus. l.c.* pp. 303—307). Most, if not all of them, are in the text of II; and probably few, if any, are spurious, unless they can be shewn to be so on independent grounds.

³ Vol. II p. 71.

Apart from orthography, it is not the original text (so far as it can be deciphered), but its revision which is usually correct. This is in harmony with the view which assigns most of this class of corrections to the first hand. There are, however, a considerable number of cases in which the original reading is probably right, and in most of these we may perhaps suspect that the correction is not by the first hand. A desire to lighten the notes has usually prevented me from drawing attention except when absolutely necessary to cases of this kind; but it may be useful to have a list—nearly, if not quite, complete¹—of the instances in which the original reading has been preferred to that written over an erasure.

Book I. 337 B ἀποκρίνωμαι A¹ ἀποκρίνομαι A²: 338 B ψεύδει A¹ ψεύδη A²: 340 E ἐπιλιπούσης A¹ ἐπιλειπούσης A². (In the last two cases A² may be right.)

Book II. 368 B χρήσωμαι A¹ χρήσομαι A²: 368 E μείζον (bis) A¹ μείζων A².

Book III. 402 A ἐμοὶ γοῦν A¹ ἔμοιγ' οὖν A²: 402 C γνωρίζωμεν—αἰσθανώμεθα—ἀτιμάζωμεν A¹ γνωρίζομεν—αἰσθανόμεθα—ἀτιμάζομεν A². 415 B φυλάξουσιν A¹ φυλάξωσιν A².

Book IV. 426 B αὐτὸν A¹ αὐτῶν A²: 437 C ἐρωτῶντος A¹ ἐρῶντος A²: 437 D εἷη A¹ εἰ ἦ A²: 442 D ἀπαμβλύνεται A¹ ἀπαμβλύνηται A².

Book V. 465 A εἶμεν A¹ εἰ μὲν A²: 469 B προσκυνήσομεν A¹ προσκυνήσωμεν A²: 472 B τοῦτο A¹ τοῦτό γ' A²: 473 A δοκεῖ A¹ δοκῇ A².

Book VI. 487 C λέγωσιν A¹ λέγουσιν A²: 491 D εἴτε τῶν A¹ εἴ τέ των A²: 509 C παραλίπης A¹ παραλείπης A².

Book VII. 515 E ἀνείη A¹ ἀνίη A²: 533 A ἀπολίποι A¹ ἀπολείπει A²: 534 A ἐπιστήμην A¹ ἐπιστήμη A². 537 A ὁ A¹ ὧ A² (intended for ᾧ. The omission of the iota adscript proves the lateness of this correction).

Book VIII. 545 B ταύτην A¹ ταύτη A²: 547 A φήσομεν A¹ φήσωμεν A²: 558 D εἶμεν A¹ εἰ μὲν A²: 564 D προσεστὶς A¹

¹ Differences merely of accentuation, breathings, and spelling are ignored. I also omit those cases which are mentioned in the notes.

προεστώς A²: 566 D μέλλει A¹ μέλει A²: 567 B αὐτὸν A¹ ἄστὸν A².

Book IX. 573 B ἀποκτείνει—ὥθει A¹ ἀποκτείνῃ—ὥθη A²: 573 E ἐπιλείπη A¹ ἐπιλείπη A²: 577 B προσποιησόμεθα A¹ προσποιησόμεθα A²: 585 B οἶον A¹ οἶα A²: 586 D λέγωμεν—λαμβάνωσι A¹ λέγομεν—λαμβάνουσι A².

Book X. 604 C ὃ τε A¹ ὃ τι A²: 605 A τε A¹ γε A²: 605 B ποιῶν A¹ ποιοῦν A²: 607 D ἀπολογησαμένη A¹ ἀπολογησομένη A²: 608 E ἔγωγ' A¹ ἔγωγε τοῦτό γ' (sic) A²: 614 B οὐ A¹ οὖν A²: 615 A ὄσους A¹ οὓς A²: 615 E διαλαβόντες A¹ ἰδίᾳ λαβόντες A²: 621 D χιλιέτι A¹ χιλιέτι A².

I have not chronicled the instances in which I desert the punctuation, accentuation, or spelling, of A. As regards the last, A¹ preserves several traces of the true Attic orthography, such as ἀποκτείνυμι (for example in 360 c), ὕς and a few others¹. These I have sedulously preserved. In general I have silently abandoned the spelling of A wherever the evidence of Inscriptions² appeared conclusive against it, and sometimes also (though rarely) on other grounds, as for example in φιλόνικος versus φιλόνεικος³. Otherwise, in doubtful cases, where no sure guidance comes from Inscriptions, such as the addition or omission of ν ἐφελκυστικόν, εὐπαθία versus εὐπαθεία and the like⁴, I have invariably aimed at following the practice of the first hand in A. I have also deferred to Inscriptions so far as to exclude those grammatical forms which have conclusively been shewn to be unattic, such as ἔστωσαν (352 A et al.), ψευδέσθωσαν (381 D), εὐρήσθαι (for ἡρῆσθαι), and a few

¹ Cf. Schanz *Platonis Opera* Vol. VIII p. vi. ὕς is found also in II.

² As given in Meisterhans *Gr. der Alt. Inschr.* ed. 2.

³ Cf. Schanz *l.c.* Vol. VI p. x. That the derivation of φιλόνικος from νίκη was known to Plato can hardly be doubted in view of *Rep.* 581 A—B, 586 c: see the editor's note on *Prot.* 336 E.

⁴ Cf. Schanz *Theact.* pp. vii ff. The orthography of this edition will be found to be in general agreement with that adopted by Schanz in his *Platonis opera*.

others; but where there seems to be some room for doubt, the reading of A has been retained. In general, the cases where it has seemed necessary to abandon A on these and similar grounds are few and insignificant.

So much with regard to Manuscripts. The other documentary materials on which editors occasionally rely are citations of the Republic in ancient authors, the translation by Ficinus (1491), the Aldine edition (1513), the two editions published at Bâle (1534 and 1556), and that of Stephanus¹ (1578).

The excerpts from the Republic in Stobaeus, Galen, and other ancient writers, have been carefully collated by Schneider. They are seldom of value for determining the text. The instances in which they seem to be right and Plato's mss wrong, are specified in the notes. Schneider has also collated Ficinus' translation, and all the early editions which I have named, with very little practical result.

Besides these *subsidia critica*, there are, of course, emendations. The number of conjectures on the Republic, already enormous, is steadily increasing. I have a large collection, gathered from German, French, and English editions, periodicals, dissertations, and monographs, but I cannot hope that it is quite complete². There is hardly a single passage of the slightest difficulty on which corrections have not been proposed, and, where the difficulties are at all serious, we have a positive *embarras de choix*.

The favourite weapon of a certain school of critics is excision. Everything which can be cut out without detriment to the syntax, or serious injury to the meaning, is "interpolated." The warcries of this party are 'Apage nugas istas!' 'Apage foedum emblema!' 'Putidissimum interpretamentum!'

¹ It should be mentioned that the paging of the present edition has been throughout revised with that of Stephanus.

² In his *Notae Criticae ad Platonis de Republica libros* (1896) Hartman has collected the conjectures on Books I—V up to the end of 1894. His work, when it is finished, will be a great boon to editors of the Republic.

‘Credat Judaeus Apella!’ and so on. Rational criticism is less clamorous, but more effective. “It is to be regretted,” says Professor Jebb, “when a habit of mind such as might be fostered by the habitual composition of telegrams is applied to the textual criticism of poetry,—or, indeed, of prose¹.” This observation applies with especial force to the often half-poetical prose of Plato, all of whose discourses, as Aristotle reminds us, ἔχουσι τὸ περιπτόν². A suspected interpolation should not be condemned unless it is not only superfluous, but unsound, in language, or sentiment, or both, and unless we can reasonably explain its intrusion. The neglect of these two canons plunges us into “der wüste Dilettantismus der Glossenspürerei,” of which Usener justly complains³. Their observance seldom involves the cancelling of any words or clauses which occur in A: the tendency of that MS is rather to err in the opposite direction⁴.

Of the corrections which have been suggested on the text itself, a large number are wholly worthless. “Dum alienos errores emendare nituntur, ostendunt suos.” They are the Cimmerian offspring of Chaos and old Night, and, in common charity, we should restore them to the darkness out of which they sprang. Others possess a certain exegetical value, and serve to draw attention to real difficulties, which may have escaped the notice of commentators. A more careful interpretation will prove them unnecessary, and therefore wrong. A third class includes those which are probable, and may be right. To the highest grade belong those which are certain, not of course mathematically, but dialectically certain—πιθανὰ

¹ *Electra*, p. liii.

² *Pol.* II 6. 1265^a 10. Aristotle is primarily speaking of the genius of Plato, but the exuberance of his genius is reflected in the copiousness of his style.

³ *Unser Platontext* p. 26.

⁴ I have drawn attention in the notes to some passages which have perhaps been interpolated in A. They are not, however, expelled from the text except when they are (in my opinion) demonstrably spurious.

καὶ ἀπερίσπαστα καὶ περιωδευμένα, as Carneades might have said. A truly successful emendation of the Republic is impossible unless the following conditions are observed. It must first be shewn that the text of A is corrupt. The next step is to examine the readings of the later MSS. If any of these furnishes a reading which is entirely satisfactory in point of sense, and such that it might easily have been corrupted into the existing text of A, emendation is at once put out of court¹. Otherwise we are at liberty to exercise the art. The final test is threefold. Does our emendation result in a thoroughly suitable meaning? Is it linguistically above suspicion? Was it likely, in accordance with the universal laws of palaeographical corruption, and—if possible—in accordance with the particular tendencies of A, to have degenerated into the reading of the oldest and best of our Manuscripts²? The forgetfulness of these conditions leads to “der wüste Dilettantismus der Coniecturenjagd³.”

I have endeavoured to admit only such conjectures as are (in my judgment) either certain, in the sense just given to the

¹ Examples will be found in the notes on 348 E 400 A 466 A 472 A 473 C 582 C 620 B.

² Codex A is singularly free from palaeographical errors. Its chief fault is a tendency (whether native, or inherited) to omit letters, syllables, and words under the influence of homoioteleuton and the like. I have presumed upon this in making several corrections which will be found in the notes. This particular error is apt to cause dislocation if the omitted words are put back in the wrong place, and two or three new emendations have been suggested on the strength of this. Other errors which occasionally occur in A are (1) wrong accents (2) wrong division of words (3) confusion of α and αι, ε and ει, ε and η, η and ει, η and ι, η and η, ι and ει (frequent), ο and ου, ο and ω (frequent), ω and φ, ω and οι, γ and τ, π and τ, π and τι (4) final ν wrongly added or omitted (tolerably frequent) (5) προσ- for προ- in compound verbs (6) omission of αν (7) the optative after οταν (οτ' αν in A), and καν (8) assimilation of the inflexional endings of neighbouring words which are not in grammatical agreement. For examples of these errors, as well as of emendations presupposing them, consult the notes.

³ Usener, *l.c.*

word, or at all events probable¹. Those which I regard as sure and well-established among the emendations due to previous editors and critics will be found in the following passages: 364 C 377 B 428 C 431 C (παισι) 432 C 437 D 442 A 445 C 468 B 493 B 494 B 499 B 504 A 554 B 606 C 615 C (αὐτόχειρος). A few others are in a high degree probable. Where I regard the ms reading as certainly corrupt, the emendation has generally been inserted in the text; but in cases of doubt, where the balance of evidence still seems to be slightly in favour of the mss, I have sometimes added a conjecture after the ms reading in the notes.

Of my own suggestions, a few have already appeared in the *Classical Review* or elsewhere, but the majority are now published for the first time. They are the result of a minute and laborious study of the text of the *Republic* during the last nine years. Some of them require for their defence a close examination of the argument in the passage where they occur². This duty I shall endeavour to discharge on another occasion. A few will, I trust, carry conviction as they stand³. I have honestly endeavoured to try them by the same tests as have been used in accepting or rejecting the proposals of

¹ Many emendations which have obtained wide currency are excluded from the notes because I have been unable to convince myself that they are even probable. I have, however, mentioned Badham's well-known conjecture δι' ὧτων for ιδιωτῶν (560 D), though (in common with Jowett and Campbell) I believe it to be wrong. Palaeographically considered, it is excellent; but the contrast between the formal alliance (αὐτὴν τὴν ξυμμαχίαν) and the representations of private individuals (ιδιωτῶν) is precisely what the sense requires, and A is therefore right. Moreover, the ἀλάζονες λόγοι are personified, and consequently δι' ὧτων εἰσδέχονται naturally means 'admit through their συν ears.' So that we have λόγοι admitting λόγοι through their ears! For these reasons I think that if only our mss had all read δι' ὧτων, ιδιωτῶν would already have been restored. Cobet and Madvig have loudly applauded Badham for this "palmaria emendatio," ἀμφότεροι (as one is tempted to say) ὥτα τοῦ νοῦ προστησάμενοι (*Rev.* 531 A).

² This is true in particular of the correction on 585 C.

³ Such as ἀπλῆς for ἄλλης in 396 E, and δὲ ἰδὲ for δεῖ δὲ in 580 D.

others; but emendators are generally more partial to their offspring than even parents or poets, and my verdict, in this as in other cases, may well be sometimes mistaken. The text of the Republic—long may it be so!—is jealously guarded by a vast array of scholars, but there is no edition which dispenses with corrections altogether; and we must beware of stereotyping an emendation because it is old, or fathered by an illustrious name¹. It is the duty, as well as the right, of every editor to go back to the mss, and, whenever they err, to test every emendation, including his own, solely by the standard of its intrinsic probability. This has been my aim throughout; and as often as my corrections and suggestions are proved to be wrong, I shall gladly accept better remedies from others, or make atonement to the injured mss in the larger edition of the Republic which I have in preparation.

It only remains for me to express my thanks to those who have lent assistance and advice in connexion with the work. Professor Campbell's generous and unsolicited loan of the collations made by Castellani and Rostagno has proved of the very greatest service. Dr Jackson has looked over most of the proofs, and constantly helped me in many other ways. But for him, indeed, this edition would not have been undertaken. Mr C. E. S. Headlam has also helped me in the revision of the notes. Finally, it is perhaps not too late to thank M. Delisle of the Bibliothèque Nationale for the facilities which he gave me for collating Paris A under circumstances of some difficulty.

I desire also to thank the Managers and Staff of the University Press for their unfailing courtesy and consideration.

¹ Ruhnken's *βλῖττεται* for *βλῖττει* in 564 E is, I think, a case in point.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΓΛΑΥΚΩΝ

ΠΟΛΕΜΑΡΧΟΣ

ΘΡΑΣΥΜΑΧΟΣ

ΑΔΕΙΜΑΝΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΟΣ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Α.

St. T.
II. p.

327

Ι. Κατέβην χθές εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος, προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καὶ ἅμα τὴν ἑορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα τρόπον ποιήσουσιν, ἅτε νῦν πρῶτον ἄγοντες. καλὴ μὲν οὖν μοι καὶ ἡ τῶν ἐπιχωρίων πομπὴ ἔδοξεν εἶναι, οὐ μέντοι ἦττον ἐφαίνετο πρέπειν ἢν οἱ Θράκες ἔπεμπον. προσευξαμένοι δὲ καὶ θεωρήσαντες ἀπῆμεν πρὸς τὸ ἄστυ. κατιδὼν οὖν πόρρωθεν ἡμᾶς Β οἵκαδε ὠρμημένους Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου ἐκέλευσε δραμόντα τὸν παῖδα περιμεῖναι ἢ κελεῦσαι. καὶ μου ὀπισθεν ὁ παῖς λαβόμενος τοῦ ἱματίου, Κελεύει ὑμᾶς, ἔφη, Πολέμαρχος περιμεῖναι. καὶ ἐγὼ μετεστράφην τε καὶ ἡρόμην ὅπου αὐτὸς εἴη. Οὗτος, ἔφη, ὀπισθεν προσέρχεται· ἀλλὰ περιμένετε. Ἀλλὰ περιμενοῦμεν, ἢ δ' ὅς ὁ Γλαύκων. καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ὃ τε Πολέμαρχος ἦκε καὶ C Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφὸς καὶ Νικήρατος ὁ Νικίου καὶ ἄλλοι τινές, ὡς ἀπὸ τῆς πομπῆς. ὁ οὖν Πολέμαρχος ἔφη Ὡ Σώκρατες, δοκεῖτέ μοι πρὸς ἄστυ ὠρμῆσθαι ὡς ἀπιόντες. Οὐ γὰρ κακῶς δοξάζεις, ἢν δ' ἐγώ. Ὅρας οὖν ἡμᾶς, ἔφη, ὅσοι ἐσμέν; Πῶς γὰρ οὐ; Ἡ τοίνυν τούτων, ἔφη, κρείττους γένεσθε ἢ μένεν' αὐτοῦ. Οὐκοῦν, ἢν δ' ἐγώ, ἔτι ἐν λείπεται¹, τὸ ἢν πείσωμεν ὑμᾶς,

¹ ἐν λείπεται Ξ q et γρ in marg. A²: ἐλλείπεται A.

ὥς χρὴ ἡμᾶς ἀφείναι; Ἡ καὶ δύναισθ' ἄν, ἥ δ' ὅς, πείσαι μὴ ἀκούοντας; Οὐδαμῶς, ἔφη ὁ Γλαῦκων. Ὡς τοίνυν μὴ ἀκουσομένων, οὕτω διανοεῖσθε. καὶ ὁ Ἀδεί-
 328 μαντος, Ἀρά γε, | ἥ δ' ὅς, οὐδ' ἴστε ὅτι λαμπὰς ἔσται πρὸς ἐσπέραν ἀφ' ἵππων τῇ θεῷ; Ἀφ' ἵππων; ἦν δ' ἐγώ· καινόν γε τοῦτο. λαμπάδια ἔχοντες διαδώσουσιν ἀλλήλοις ἀμιλλώμενοι τοῖς ἵπποις; ἥ πῶς λέγεις; Οὕτως, ἔφη ὁ Πολέμαρχος· καὶ πρὸς γε παννυχίδα ποιήσουσιν, ἦν ἄξιον θεάσασθαι. ἐξαναστησόμεθα γὰρ μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ τὴν παννυχίδα θεασόμεθα καὶ ξυνεσόμεθά τε πολλοῖς τῶν νέων αὐτόθι καὶ διαλεξόμεθα. ἀλλὰ
 B μένετε καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖτε. καὶ ὁ Γλαῦκων, Ἐοικεν, ἔφη, μενετέον εἶναι. Ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ἦν δ' ἐγώ, οὕτω χρὴ ποιεῖν.

II. Ἦμιν οὖν οἴκαδε εἰς τοῦ Πολεμάρχου, καὶ Λυσίαν τε αὐτόθι κατελάβομεν καὶ Εὐθύδημον, τοὺς τοῦ Πολεμάρχου ἀδελφούς, καὶ δὴ καὶ Θρασύμαχον τὸν Καλχηδόνιον καὶ Χαρμαντίδην τὸν Παιανιέα καὶ Κλειτοφῶντα τὸν Ἀριστωνύμου· ἦν δ' ἔνδον καὶ ὁ πατήρ ὁ τοῦ Πολεμάρχου Κέφαλος. καὶ μάλα πρεσβύτης μοι ἔδοξεν
 C εἶναι· διὰ χρόνου γὰρ καὶ ἑωράκη αὐτόν. καθῆστο δὲ ἐστεφανωμένος ἐπὶ τινος προσκεφαλαίου τε καὶ δίφρου· τεθυκῶς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ. ἐκαθεζόμεθα οὖν παρ' αὐτόν· ἔκειντο γὰρ δίφροι τινὲς αὐτόθι κύκλῳ. εὐθύς οὖν με ἰδὼν ὁ Κέφαλος ἡσπάζετό τε καὶ εἶπεν Ὡς Σώκρατες, οὐδὲ θαμίζεις ἡμῖν καταβαίνων εἰς τὸν Πειραιᾶ· χρὴν μέντοι. εἰ μὲν γὰρ ἐγώ ἔτι ἐν δυνάμει ἦν τοῦ ῥαδίως πορεύεσθαι πρὸς τὸ ἄστυ, οὐδὲν ἄν σε ἔδει δεῦρο
 D ἵεναι, ἀλλ' ἡμεῖς ἂν παρὰ σέ ἦμεν· νῦν δέ σε χρὴ πυκνότερον δεῦρο ἵεναι· ὥς εὖ ἴσθι ὅτι ἔμοιγε, ὅσον αἱ ἄλλαι αἰ κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἀπομαραίνονται, τοσοῦτον αὔξονται αἰ περὶ τοὺς λόγους ἐπιθυμῖαι τε καὶ ἡδοναί. μὴ οὖν ἄλλως ποίει, ἀλλὰ τοῖσδέ τε τοῖς νεανίαις ξύνισθι καὶ δεῦρο

παρ' ἡμᾶς φοίτα ὥς παρὰ φίλους τε καὶ πάνυ οἰκείους. Καὶ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, χαίρω διαλεγόμενος τοῖς σφόδρα πρεσβύταις. δοκεῖ γάρ μοι χρῆναι παρ' αὐτῶν **Ε** πυκνῶναι, ὥσπερ τινὰ ὁδὸν προεληλυθότων, ἦν καὶ ἡμᾶς ἴσως δεήσει πορεύεσθαι, ποῖα τίς ἐστίν, τραχεῖα καὶ χαλεπή, ἢ ῥαδία καὶ εὐπορος· καὶ δὴ καὶ σοῦ ἡδέως ἂν πυθοίμην, ὅ τί σοι φαίνεται τοῦτο, ἐπεὶδὲ ἐνταῦθα ἤδη εἰ τῆς ἡλικίας, ὃ δὴ ἐπὶ γήραος οὐδὲ φασὶν εἶναι οἱ ποιηταί, πότερον χαλεπὸν τοῦ βίου ἢ πῶς σὺ αὐτὸ ἐξαγ- γέλλεις.

III. Ἐγώ σοι, ἔφη, νῆ τὸν Δία ἐρῶ, ὦ Σώκρατες, οἶόν γε μοι φαίνεται. πολλάκις γὰρ συνερχόμεθά τινες **329** εἰς ταῦτ' ἀπαπλησίαν ἡλικίαν ἔχοντες, διασφύζοντες τὴν παλαιὰν παροιμίαν. οἱ οὖν πλείστοι ἡμῶν ὀλοφύρονται ξυνιόντες, τὰς ἐν τῇ νεότητι ἡδονὰς ποθοῦντες καὶ ἀναμνησκόμενοι περὶ τε τὰ φροδίσια καὶ περὶ πότους καὶ εὐωχίας καὶ ἄλλ' ἅττα ἃ τῶν τοιούτων ἔχεται, καὶ ἀγανακτοῦσιν ὡς μεγάλων τινῶν ἀπεστερημένοι καὶ τότε μὲν εὖ ζῶντες, νῦν δὲ οὐδὲ ζῶντες. ἔνιοι δὲ καὶ τὰς τῶν οἰκείων προπηλακίσαις τοῦ γήρως ὀδύρονται, καὶ ἐπὶ **Β** τούτῳ δὴ τὸ γήρας ὑμνοῦσιν ὅσων κακῶν σφίσιν αἴτιον. ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν, ὦ Σώκρατες, οὗτοι οὐ τὸ αἴτιον αἰτιᾶσθαι. εἰ γὰρ ἦν τοῦτο αἴτιον, καὶ ἐγὼ τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐπεπόνθη ἕνεκά γε γήρως καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ὅσοι ἐνταῦθα ἦλθον ἡλικίας. νῦν δ' ἐγὼγε ἤδη ἐντετύχηκα οὐχ οὕτως ἔχουσιν καὶ ἄλλοις, καὶ δὴ καὶ Σοφοκλεῖ ποτὲ τῷ ποιητῇ παρεγενόμην ἐρωτωμένῳ ὑπὸ τινος Πῶς, ἔφη, ὦ Σοφόκλεις, ἔχεις πρὸς τὰ φροδίσια; ἔτι οἷός τε εἰ γυναικὶ **Γ** συγγίγνεσθαι; καὶ ὅς, Εὐφήμει, ἔφη, ὦ ἄνθρωπε· ἀσμενέστατα μέντοι αὐτὸ ἀπέφυγον, ὥσπερ λυττωντά τινα καὶ ἄγριον δεσπότην ἀποφυγών. εὖ οὖν μοι καὶ τότε ἔδοξεν ἐκεῖνος εἰπεῖν καὶ νῦν οὐχ ἦττον. παντάπασι γὰρ τῶν γε τοιούτων ἐν τῷ γήρῳ πολλὴ εἰρήνη γίγνεται

καὶ ἐλευθερία. ἐπειδὴν αἱ ἐπιθυμίαι παύσονται κατατείνουσαι καὶ χαλάσωσιν, παντάπασιν τὸ τοῦ Σοφοκλέους
D γίγνεται· δεσποτῶν πάνυ πολλῶν ἐστὶ καὶ μαινομένων ἀπηλλάχθαι. ἀλλὰ καὶ τούτων πέρι καὶ τῶν γε πρὸς τοὺς οἰκείους μία τις αἰτία ἐστίν, οὐ τὸ γῆρας, ὃ Σώκρατες, ἀλλ' ὁ τρόπος τῶν ἀνθρώπων. ἂν μὲν γὰρ κόσμιοι καὶ εὐκόλοι ᾧσιν, καὶ τὸ γῆρας μετρίως ἐστὶν ἐπίπονον· εἰ δὲ μή, καὶ γῆρας, ὃ Σώκρατες, καὶ νεότης χαλεπὴ τῷ τοιούτῳ ξυμβαίνει.

IV. Καὶ ἐγὼ ἀγασθεὶς αὐτοῦ εἰπόντος ταῦτα, βου-
E λόμενος ἔτι λέγειν αὐτὸν ἐκίνουν καὶ εἶπον· ὦ Κέφαλε, οἶμαί σου τοὺς πολλούς, ὅταν ταῦτα λέγῃς, οὐκ ἀποδέχεται, ἀλλ' ἡγείσθαι σε ῥαδίως τὸ γῆρας φέρειν οὐ διὰ τὸν τρόπον, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλὴν οὐσίαν κεκτήσθαι· τοῖς γὰρ πλουσίοις πολλὰ παραμύθια φασιν εἶναι. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις· οὐ γὰρ ἀποδέχονται. καὶ λέγουσι μὲν τι, οὐ μέντοι γε ὅσον οἴονται, ἀλλὰ τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους εὖ ἔχει, ὃς τῷ Σεριφίῳ λαιδορουμένῳ καὶ λέγοντι, ὅτι οὐ
330 δι' αὐτὸν ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν εὐδοκιμοῖ, ἀπεκρίνατο, ὅτι οὐτ' ἂν αὐτὸς Σερίφιος ὦν ὀνομαστὸς ἐγένετο οὐτ' ἐκεῖνος Ἀθηναῖος. καὶ τοῖς δὴ μὴ πλουσίοις, χαλεπῶς δὲ τὸ γῆρας φέρουσιν, εὖ ἔχει ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι οὐτ' ἂν ὁ ἐπιεικὴς πάνυ τι ῥαδίως γῆρας μετὰ πενίας ἐνέγκοι, οὐθ' ὁ μὴ ἐπιεικὴς πλουτήσας εὐκόλως ποτ' ἂν ἑαυτῷ γένοιτο. Πότερον δέ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, ὦν κέκτησαι τὰ πλείω
B παρέλαβες ἢ ἐπεκτήσω; Ποῦ¹ ἐπεκτησάμην, ἔφη, ὦ Σώκρατες; μέσος τις γέγονα χρηματιστῆς τοῦ τε πάππου καὶ τοῦ πατρός. ὁ μὲν γὰρ πάππος τε καὶ ὁμώνυμος ἐμοὶ σχεδόν τι ὅσῃν ἐγὼ νῦν οὐσίαν κέκτημαι παραλαβὼν πολλάκις τοσαύτην ἐποίησεν, Λυσανίας δὲ ὁ πατὴρ ἔτι ἐλάττω αὐτὴν ἐποίησε τῆς νῦν οὐσσης· ἐγὼ δὲ ἀγαπῶ, εἰ μὴ ἐλάττω καταλίπω τούτοισιν, ἀλλὰ βραχεῖ γέ τιμι πλείω

¹ ποῖ Π²: ποῖ Α.

ἢ παρέλαβον. Οὐ τοι¹ ἔνεκα ἡρόμην, ἣν δ' ἐγώ, ὅτι μοι ἔδοξας οὐ σφόδρα ἀγαπᾶν τὰ χρήματα. τοῦτο δὲ ποιούσιν **C** ὡς τὸ πολὺν οἱ ἂν μὴ αὐτοὶ κτήσωνται· οἱ δὲ κτησάμενοι διπλῇ ἢ οἱ ἄλλοι ἀσπάζονται αὐτά. ὥσπερ γὰρ οἱ ποιηταὶ τὰ αὐτῶν ποιήματα καὶ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας ἀγαπῶσιν, ταύτῃ τε δὴ καὶ οἱ χρηματισάμενοι περὶ τὰ χρήματα σπουδάζουσιν ὡς ἔργον ἑαυτῶν, καὶ κατὰ τὴν χρεῖαν, ἥπερ² οἱ ἄλλοι. χαλεποὶ οὖν καὶ ξυγγενέσθαι εἰσίν, οὐδὲν ἐθέλοντες ἐπαινεῖν ἀλλ' ἢ τὸν πλοῦτον. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

V. Πάνυ μὲν οὖν, ἣν δ' ἐγώ. ἀλλὰ μοι ἔτι τοσόνδε **D** εἰπέ· τί μέγιστον οἶει ἀγαθὸν ἀπολελαυκέναι τοῦ πολλὴν οὐσίαν κεκτῆσθαι; "Ο, ἢ δ' ὅς, ἴσως οὐκ ἂν πολλοὺς πείσαιμι λέγων. εὖ γὰρ ἴσθι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅτι, ἐπειδάν τις ἐγγὺς ἢ τοῦ οἴεσθαι τελευτήσῃ, εἰσέρχεται αὐτῷ δέος καὶ φροντὶς περὶ ὧν ἔμπροσθεν οὐκ εἰσῆει. οἳ τε γὰρ λεγόμενοι μῦθοι περὶ τῶν ἐν "Αἰδου, ὡς τὸν ἐνθάδε ἀδικήσαντα δεῖ ἐκεῖ διδόναι δίκην, καταγελῶμενοι τέως, τότε δὴ στρέφουσιν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν μὴ ἀληθεῖς ᾧσιν· **E** καὶ αὐτὸς ἦτοι ὑπὸ τῆς τοῦ γήρως ἀσθενείας ἢ καὶ ὥσπερ ἥδη ἐγγυτέρω ὧν τῶν ἐκεῖ μᾶλλον τι καθορᾷ αὐτά. ὑποψίας δ' οὖν καὶ δείματος μεστὸς γίγνεται καὶ ἀναλογίζεται ἥδη καὶ σκοπεῖ, εἴ τινά τι ἠδίκηκεν. ὁ μὲν οὖν εὐρίσκων ἑαυτοῦ ἐν τῷ βίῳ πολλὰ ἀδικήματα καὶ ἐκ τῶν ὕπνων, ὥσπερ οἱ παῖδες, θαμὰ ἐγειρόμενος δειμαίνει καὶ ζῆ μετὰ κακῆς ἐλπίδος· τῷ | δὲ μηδὲν ἑαυτῷ ἄδικον ξυνειδότι **331** ἡδεῖα ἐλπίς ἀεὶ πάρεστι καὶ ἀγαθή, γηροτρόφος, ὡς καὶ Πίνδαρος λέγει. χαριέντως γάρ τοι, ὦ Σώκρατες, τοῦτ' ἐκείνος εἶπεν, ὅτι ὅς ἂν δικαίως καὶ ὁσίως τὸν βίον διαγάγῃ, γλυκεῖά οἱ καρδίαν ἀτάλλοισα γηροτρόφος συναορεῖ ἐλπίς, ἧ μάλιστα θνατῶν πολίστροφον γνώμαν κυβερνᾷ. εὖ οὖν λέγει θαν-

¹ οὐ τοι Flor. B: οὗτοι A.² ἥπερ Π: ἥπερ A.

- μαστῶς ὥς σφόδρα. πρὸς δὲ τοῦτ' ἔγωγε τίθημι τὴν τῶν χρημάτων κτήσιν πλείστου ἀξίαν εἶναι, οὐ τι
 Β παντὶ ἀνδρί, ἀλλὰ τῷ ἐπιεικεί. τὸ γὰρ μηδὲ ἄκοντά
 τινα ἐξαπατῆσαι ἢ ψεύσασθαι, μηδ' αὖ ὀφείλοντα ἢ θεῷ
 θυσίας τινὰς ἢ ἀνθρώπῳ χρήματα ἔπειτα ἐκείσε ἀπιέναι
 δεδιότα, μέγα μέρος εἰς τοῦτο ἢ τῶν χρημάτων κτήσις
 συμβάλλεται. ἔχει δὲ καὶ ἄλλας χρείας πολλὰς· ἀλλὰ γε
 ἐν ἀνθ' ἐνὸς οὐκ ἐλάχιστον ἔγωγε θέλῃν ἂν εἰς τοῦτο
 ἀνδρὶ νοῦν ἔχοντι, ὃ Σώκρατες, πλοῦτον χρησιμώτατον
 C εἶναι. Παγκάλως, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις, ὦ Κέφαλε. τοῦτο δ'
 αὐτό, τὴν δικαιοσύνην, πότερα τὴν ἀλήθειαν αὐτὸ φή-
 σομεν εἶναι ἀπλῶς οὕτως καὶ τὸ ἀποδιδόναι, ἂν τις τι
 παρά του λάβῃ, ἢ καὶ αὐτὰ ταῦτα ἔστιν ἐνίστε μὲν δι-
 καίως, ἐνίστε δὲ ἀδίκως ποιεῖν; οἷον τοιόνδε λέγω· πᾶς
 ἂν που εἴποι, εἴ τις λάβοι παρά φίλου ἀνδρὸς σωφρονοῦν-
 τος ὅπλα, εἰ μανεῖς ἀπαιτοῖ, ὅτι οὔτε χρὴ τὰ τοιαῦτα
 ἀποδιδόναι, οὔτε δίκαιος ἂν εἴῃ ὁ ἀποδιδούς οὐδ' αὖ
 πρὸς τὸν οὕτως ἔχοντα πάντα ἐθέλῃν τάληθῇ λέγειν.
 D Ὅρθῶς, ἔφη, λέγεις. Οὐκ ἄρα οὗτος ὅρος ἐστὶ δικαιο-
 σύνης, ἀληθῇ τε λέγειν καὶ ἂν λάβῃ τις ἀποδιδόναι.
 Πάνν μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὑπολαβὼν ὁ Πολέμαρ-
 χος, εἶπερ γέ τι χρὴ Σιμωνίδῃ πείθεσθαι. Καὶ μέντοι,
 ἔφη ὁ Κέφαλος, καὶ παραδίδωμι ὑμῖν τὸν λόγον· δεῖ
 γάρ με ἤδη τῶν ἱερῶν ἐπιμεληθῆναι. Οὐκοῦν, ἔφη, ἐγὼ
 ὁ Πολέμαρχος τῶν γε σῶν κληρονόμος; Πάνν γε, ἢ δ' ὅς
 γελάσας· καὶ ἅμα ἦει πρὸς τὰ ἱερά.
 E VI. Λέγε δὴ, εἶπον ἐγώ, σὺ ὁ τοῦ λόγου κληρονό-
 μος, τί φῆς τὸν Σιμωνίδην λέγοντα ὀρθῶς λέγειν περὶ
 δικαιοσύνης; Ὅτι, ἢ δ' ὅς, τὸ τὰ ὀφειλόμενα ἐκάστῳ
 ἀποδιδόναι δίκαιόν ἐστι· τοῦτο λέγων δοκεῖ ἔμοιγε καλῶς
 λέγειν. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, Σιμωνίδῃ γε οὐ ῥάδιον
 ἀπιστεῖν· σοφὸς γὰρ καὶ θεῖος ἀνὴρ¹. τοῦτο μέντοι ὁ τί

¹ ἀνὴρ A: ἀνὴρ Bekker.

ποτε λέγει, σὺ μὲν, ὦ Πολέμαρχε, ἴσως γινώσκεις, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ. δῆλον γὰρ ὅτι οὐ τοῦτο λέγει, ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, τό τινος παρακαταθεμένου τι ὀφιοῦν μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῦντι ἀποδιδόναι· καίτοι γε ὀφειλόμενόν ποῦ 332 ἐστὶν τοῦτο, ὃ παρακατέθετο· ἦ γάρ; Ναί. Ἀποδοτέον δέ γε οὐδ' ὀπωστιοῦν τότε, ὅποτε τις μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῖ; Ἀληθῆ, ἦ δ' ὅς. Ἄλλο δὴ τι ἢ τὸ τοιοῦτον, ὡς ἔοικεν, λέγει Σιμωνίδης τὸ τὰ ὀφειλόμενα δίκαιον εἶναι ἀποδιδόναι. Ἄλλο μέντοι νῆ Δί', ἔφη· τοῖς γὰρ φίλοις οἴεται ὀφείλειν τοὺς φίλους ἀγαθὸν μὲν τι δρᾶν, κακὸν δὲ μηδέν. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι οὐ τὰ ὀφειλόμενα ἀποδίδωσιν, ὡς ἂν τῷ χρυσίον ἀποδῶ παρακαταθεμένῳ, εἴανπερ Β ἢ ἀπόδοσις καὶ ἢ λήψις βλαβερά γίγνηται, φίλοι δὲ ὥσιν ὃ τε ἀπολαμβάνων καὶ ὁ ἀποδιδούς· οὐχ οὕτω λέγειν φῆς τὸν Σιμωνίδην; Πάνυ μὲν οὖν. Τί δέ; τοῖς ἐχθροῖς ἀποδοτέον, ὃ τι ἂν τύχῃ ὀφειλόμενον; Παντάπασιν μὲν οὖν, ἔφη, ὃ γε ὀφείλεται αὐτοῖς. ὀφείλεται δέ¹, οἶμαι, παρά γε τοῦ ἐχθροῦ τῷ ἐχθρῷ, ὅπερ καὶ προσήκει, κακὸν τι.

VII. Ἡνιξάτο ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν, ὁ Σιμωνίδης ποιητικῶς τὸ δίκαιον ὃ εἶη. διενοεῖτο μὲν γάρ, ὡς φαίνεται, C ὅτι τοῦτ' εἶη δίκαιον, τὸ προσήκον ἐκάστῳ ἀποδιδόναι, τοῦτο δὲ ὠνόμασεν ὀφειλόμενον. Ἀλλὰ τί οἶει; ἔφη. Ὡς πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, εἰ οὖν τις αὐτὸν ἤρετο, ὦ Σιμωνίδη, ἢ τίσιν οὖν τί ἀποδιδούσα ὀφειλόμενον καὶ προσήκον τέχνη ἰατρικὴ καλεῖται; τί ἂν οἶει ἡμῖν αὐτὸν ἀποκρίνασθαι; Δῆλον ὅτι, ἔφη, ἢ σώμασιν φάρμακά τε καὶ σιτία καὶ ποτά. Ἡ δὲ τίσιν τί ἀποδιδούσα ὀφειλόμενον καὶ προσήκον τέχνη μαγειρικὴ καλεῖται; Ἡ τοῖς ὄψοις τὰ ἡδύσματα. D Εἰεν· ἢ οὖν δὴ τίσιν τί ἀποδιδούσα τέχνη δικαιοσύνη ἂν καλοῖτο; Εἰ μὲν τι, ἔφη, δεῖ ἀκολουθεῖν, ὦ Σώκρατες, τοῖς ἐμπροσθεν εἰρημένοις, ἢ τοῖς φίλοις τε καὶ ἐχθροῖς ὠφελίας

¹ δὲ Δ: δέ γε Α.

τε καὶ βλάβας ἀποδιδούσα. Τὸ τοὺς φίλους ἄρα εὖ ποιεῖν καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς δικαιοσύνην λέγει; Δοκεῖ μοι. Τίς οὖν δυνατώτατος κάμνοντας φίλους εὖ ποιεῖν καὶ ἐχθροὺς κακῶς πρὸς νόσον καὶ ὑγίειαν; Ἰατρός. Τίς δὲ
Ε πλέοντας πρὸς τὸν τῆς θαλάττης κίνδυνον; Κυβερνήτης. Τί δέ; ὁ δίκαιος ἐν τίνι πράξει καὶ πρὸς τί ἔργον δυνατώτατος φίλους ὠφελεῖν καὶ ἐχθροὺς βλάπτειν; Ἐν τῷ προσπολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ξυμμαχεῖν, ἔμοιγε δοκεῖ. Εἶεν· μὴ κάμνουσί γε μὴν, ὦ φίλε Πολέμαρχε, ἰατρός ἄχρηστος. Ἀληθῆ. Καὶ μὴ πλέουσι δὴ κυβερνήτης. Ναί. Ἄρα καὶ τοῖς μὴ πολεμοῦσιν ὁ δίκαιος ἄχρηστος; Οὐ πάνν μοι
 333 δοκεῖ τοῦτο. Χρήσιμον ἄρα καὶ ἐν εἰρήνῃ δικαιοσύνη; Χρήσιμον. Καὶ γὰρ γεωργία· ἢ οὐ; Ναί. Πρὸς γε καρποῦ κτῆσιν. Ναί. Καὶ μὴν καὶ σκυτοτομική; Ναί. Πρὸς γε ὑποδημάτων ἂν, οἶμαι, φαίης κτῆσιν. Πάνν γε. Τί δὲ δῆ; τὴν δικαιοσύνην πρὸς τίνος χρεῖαν ἢ κτῆσιν ἐν εἰρήνῃ φαίης ἂν χρήσιμον εἶναι; Πρὸς τὰ ξυμβόλαια, ὦ Σώκρατες. Ξυμβόλαια δὲ λέγεις κοινωνήματα, ἢ τι ἄλλο;
Β Κοινωνήματα δῆτα. Ἄρ' οὖν ὁ δίκαιος ἀγαθὸς καὶ χρήσιμος κοινωνὸς εἰς πεττῶν θέσιν, ἢ ὁ πεττευτικός; Ὁ πεττευτικός. Ἀλλ' εἰς πλίνθων καὶ λίθων θέσιν ὁ δίκαιος χρησιμώτερός τε καὶ ἀμείνων κοινωνὸς τοῦ οἰκοδομικοῦ; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' εἰς τίνα δὴ κοινωνίαν ὁ δίκαιος ἀμείνων κοινωνὸς τοῦ κιθαριστικοῦ, ὥσπερ ὁ κιθαριστικός τοῦ δικαίου εἰς κρουμάτων; Εἰς ἀργυρίου, ἔμοιγε δοκεῖ. Πλήν γ' ἴσως, ὦ Πολέμαρχε, πρὸς τὸ χρήσθαι ἀργυρίῳ, ὅταν δέῃ
Γ ἀργυρίου κοινῇ πρίασθαι ἢ ἀποδόσθαι ἵππον· τότε δέ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὁ ἵππικός· ἢ γάρ; Φαίνεται. Καὶ μὴν ὅταν γε πλοῖον, ὁ ναυπηγὸς ἢ ὁ κυβερνήτης. Ἔοικεν. Ὅταν οὖν τί δέῃ ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ κοινῇ χρήσθαι, ὁ δίκαιος χρησιμώτερος τῶν ἄλλων; Ὅταν παρακαταθέσθαι καὶ σῶν εἶναι, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν λέγεις, ὅταν μηδὲν δέῃ αὐτῷ χρῆσθαι ἀλλὰ κεῖσθαι; Πάνν γε. Ὅταν ἄρα ἄχρηστον ἢ

ἀργύριον, τότε χρήσιμος ἐπ' αὐτῷ ἢ δικαιοσύνη; Κινδυνεύει. Καὶ ὅταν δὴ δρέπανον δέη¹ φυλάττειν, ἢ δικαιοσύνη χρήσιμος καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ· ὅταν δὲ χρῆσθαι, ἢ ἀμπελουργικῇ; Φαίνεται. Φήσεις δὲ καὶ ἀσπίδα καὶ λύραν ὅταν δέη φυλάττειν καὶ μηδὲν χρῆσθαι, χρήσιμον εἶναι τὴν δικαιοσύνην, ὅταν δὲ χρῆσθαι, τὴν ὀπλιτικὴν καὶ τὴν μουσικὴν; Ἀνάγκη. Καὶ περὶ τάλλα δὴ πάντα ἢ δικαιοσύνη ἐκάστου ἐν μὲν χρήσει ἀχρηστος, ἐν δὲ ἀχρηστίᾳ χρήσιμος; Κινδυνεύει.

VIII. Οὐκ ἂν οὖν, ὦ φίλε, πάννυ γέ τι σπουδαῖον εἴη **Ε** ἢ δικαιοσύνη, εἰ πρὸς τὰ ἀχρηστα χρήσιμον ὃν τυγχάνει. τόδε δὲ σκεψώμεθα. ἄρ' οὐχ ὁ πατάξαι δεινότατος ἐν μάχῃ εἴτε πυκτικῇ εἴτε τινὶ καὶ ἄλλῃ, οὗτος καὶ φυλάξασθαι; Πάννυ γε. Ἄρ' οὖν καὶ νόσον ὅστις δεινὸς φυλάξασθαι, καὶ λαθεῖν οὗτος δεινότατος ἐμποιήσας²; Ἐμοιγε δοκεῖ. Ἀλλὰ μὴν στρατοπέ|δου γε ὁ αὐτὸς φύλαξ ἀγαθός, ὅσπερ **334** καὶ τὰ τῶν πολεμίων κλέψαι καὶ βουλευματα καὶ τὰς ἄλλας πράξεις. Πάννυ γε. Ὅτου τις ἄρα δεινὸς φύλαξ, τούτου καὶ φῶρ δεινός. Ἐοικεν. Εἰ ἄρα ὁ δίκαιος ἀργύριον δεινὸς φυλάττειν, καὶ κλέπτειν δεινός. Ὡς γοῦν ὁ λόγος, ἔφη, σημαίνει. Κλέπτῃς ἄρα τις ὁ δίκαιος, ὡς ἔοικεν, ἀναπέφανται· καὶ κινδυνεύεις παρ' Ὀμήρου μεμαθηκέναι αὐτό. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὸν τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς μητρὸς πάππον Αὐτόλυκον ἀγαπᾷ τε καὶ φησιν αὐτὸν πάντας **Β** ἀνθρώπους κεκάσθαι κλεπτοσύνη θ' ὄρκῳ τε. ἔοικεν οὖν ἢ δικαιοσύνη καὶ κατὰ σὲ καὶ καθ' Ὀμηρον καὶ κατὰ Σιμωνίδην κλεπτικὴ τις εἶναι, ἐπ' ὠφελίᾳ μέντοι τῶν φίλων καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἐχθρῶν. οὐχ οὕτως ἔλεγες; Οὐ μὰ τὸν Δι', ἔφη, ἀλλ' οὐκέτι οἶδα ἔγωγε ὅ τι ἔλεγον· τοῦτο μέντοι ἔμοιγε δοκεῖ ἔτι, ὠφελεῖν μὲν τοὺς φίλους ἢ δικαιοσύνη, βλάπτειν δὲ τοὺς ἐχθρούς. Φίλους δὲ λέγεις εἶναι πότερον τοὺς δοκοῦντας ἐκάστῳ χρηστοὺς εἶναι, ἢ **Γ**

¹ δέη q: δέω A.

² ἐμποιήσας Schneider: ἐμποιῆσαι A.

τοὺς ὄντας, καὶ μὴ δοκῶσι, καὶ ἐχθροὺς ὡσαύτως; Εἰκὸς μὲν, ἔφη, οὓς ἂν τις ἡγήται χρηστούς, φιλεῖν, οὓς δ' ἂν πονηροὺς, μισεῖν. Ἄρ' οὖν οὐχ ἁμαρτάνουσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ τοῦτο, ὥστε δοκεῖν αὐτοῖς πολλοὺς μὲν χρηστούς εἶναι μὴ ὄντας, πολλοὺς δὲ τούναντίον; Ἄμαρτάνουσιν. Τούτοις ἄρα οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἐχθροί, οἱ δὲ κακοὶ φίλοι; Πάνυ γε. Ἄλλ' ὅμως δίκαιον τότε τούτοις, τοὺς μὲν πονηροὺς D ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς βλάπτειν. Φαίνεται. Ἄλλὰ μὴν οἷ γε ἀγαθοὶ δίκαιοί τε καὶ οἶοι μὴ ἀδικεῖν. Ἀληθῆ. Κατὰ δὴ τὸν σὸν λόγον τοὺς μηδὲν ἀδικούντας δίκαιον κακῶς ποιεῖν. Μηδαμῶς, ἔφη, ὦ Σώκρατες· πονηρὸς γὰρ ἔοικεν εἶναι ὁ λόγος. Τοὺς ἀδίκους ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δίκαιον βλάπτειν, τοὺς δὲ δικαίους ὠφελεῖν. Οὗτος ἐκείνου καλλίων φαίνεται. Πολλοῖς ἄρα, ὦ Πολέμαρχε, ξυμβήσεται, E ὅσοι διημαρτήκασιν τῶν ἀνθρώπων, δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους βλάπτειν· πονηροὶ γὰρ αὐτοῖς εἰσὶν· τοὺς δ' ἐχθροὺς ὠφελεῖν· ἀγαθοὶ γάρ· καὶ οὕτως ἐροῦμεν αὐτὸ τούναντίον ἢ τὸν Σιμωνίδην ἔφαμεν λέγειν. Καὶ μάλα, ἔφη, οὕτω ξυμβαίνει. ἀλλὰ μεταθώμεθα· κινδυνεύομεν γὰρ οὐκ ὀρθῶς τὸν φίλον καὶ ἐχθρὸν θέσθαι. Πῶς θέμενοι, ὦ Πολέμαρχε; Τὸν δοκοῦντα χρηστόν, τοῦτον φίλον εἶναι. Νῦν δὲ πῶς, ἦν δ' ἐγώ, μεταθώμεθα; Τὸν δοκοῦντά τε, ἦ 335 δ' ὅς, καὶ τὸν ὄντα χρηστὸν φίλον· τὸν δὲ δοκοῦντα | μὲν, ὄντα δὲ μὴ, δοκεῖν ἀλλὰ μὴ εἶναι φίλον· καὶ περὶ τοῦ ἐχθροῦ δὲ ἡ αὐτὴ θέσις. Φίλος μὲν δὴ, ὡς ἔοικε, τούτῳ τῷ λόγῳ ὁ ἀγαθὸς ἔσται, ἐχθρὸς δὲ ὁ πονηρός. Ναί. Κελεύεις δὴ ἡμᾶς προσθεῖναι τῷ δικαίῳ, ἢ, ὡς τὸ πρῶτον ἐλέγομεν, λέγοντες δίκαιον εἶναι τὸν μὲν φίλον εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακῶς, νῦν πρὸς τούτῳ ὧδε λέγειν, ὅτι ἔστιν δίκαιον τὸν μὲν φίλον ἀγαθὸν ὄντα εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακὸν ὄντα B βλάπτειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, οὕτως ἂν μοι δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι.

IX. Ἔστιν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δικαίου ἀνδρὸς βλάπτειν

καὶ ὄντινόν ἀνθρώπων; Καὶ πάνυ γε, ἔφη, τοὺς γε ποι-
νηροὺς τε καὶ ἐχθροὺς δεῖ βλάπτειν. Βλαπτόμενοι δ'
ἵπποι βελτίους ἢ χείρους γίνονται; Χείρους. Ἄρα εἰς
τὴν τῶν κυνῶν ἀρετὴν, ἢ εἰς τὴν τῶν ἵππων; Εἰς τὴν τῶν
ἵππων. Ἄρ' οὖν καὶ κύνες βλαπτόμενοι χείρους γίνονται
εἰς τὴν τῶν κυνῶν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὴν τῶν ἵππων ἀρετὴν;
Ἀνάγκη. Ἀνθρώπους δέ, ὦ ἑταῖρε, μὴ οὕτω φῶμεν, C
βλαπτομένους εἰς τὴν ἀνθρωπείαν ἀρετὴν χείρους γίγνε-
σθαι; Πάνυ μὲν οὖν. Ἄλλ' ἢ δικαιοσύνη οὐκ ἀνθρωπεία
ἀρετή; Καὶ τοῦτ' ἀνάγκη. Καὶ τοὺς βλαπτομένους ἄρα,
ὦ φίλε, τῶν ἀνθρώπων ἀνάγκη ἀδικωτέρους γίγνεσθαι.
Ἔοικεν. Ἄρ' οὖν τῇ μουσικῇ οἱ μουσικοὶ ἀμούσους δύ-
νανται ποιεῖν; Ἀδύνατον. Ἀλλὰ τῇ ἵππικῇ οἱ ἵππικοὶ
ἀφίππους; Οὐκ ἔστιν. Ἀλλὰ τῇ δικαιοσύνῃ δὴ οἱ δίκαιοι
ἀδίκους; ἢ καὶ ξυλλήβδην ἀρετῇ οἱ ἀγαθοὶ κακοὺς; Ἀλλὰ D
ἀδύνατον. Οὐ γὰρ θερμότητος, οἶμαι, ἔργον ψύχειν,
ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου. Ναί. Οὐδὲ ξηρότητος ὑγραίνειν, ἀλλὰ
τοῦ ἐναντίου. Πάνυ γε. Οὐδὲ δὴ τοῦ ἀγαθοῦ βλάπτειν,
ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου. Φαίνεται. Ὁ δέ γε δίκαιος ἀγαθός;
Πάνυ γε. Οὐκ ἄρα τοῦ δικαίου βλάπτειν ἔργον, ὦ Πολέ-
μαρχε, οὔτε φίλον οὔτ' ἄλλον οὐδένα, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου,
τοῦ ἀδίκου. Παντάπασί μοι δοκεῖς ἀληθῆ λέγειν, ἔφη, ὦ
Σώκρατες. Εἰ ἄρα τὰ ὀφειλόμενα ἐκάστω ἀποδιδόναι E
φησὶν τις δίκαιον εἶναι, τοῦτο δὲ δὴ νοεῖ αὐτῷ, τοῖς μὲν
ἐχθροῖς βλάβην ὀφείλεσθαι παρὰ τοῦ δικαίου ἀνδρός, τοῖς
δὲ φίλοις ὠφελίαν, οὐκ ἦν σοφὸς ὁ ταῦτα εἰπών· οὐ γὰρ
ἀληθῆ ἔλεγεν· οὐδαμῷ γὰρ δίκαιον οὐδένα ἡμῖν ἐφάνη
ὃν βλάπτειν. Συγχωρῶ, ἢ δ' ὅς. Μαχούμεθα ἄρα, ἦν δ'
ἐγώ, κοινῇ ἐγώ τε καὶ σύ, εἴαν τις αὐτὸ φῇ ἢ Σιμωνίδην
ἢ Βίαντα ἢ Πιπτακὸν εἰρηκέναι ἢ τιν' ἄλλον τῶν σοφῶν
τε καὶ μακαρίων ἀνδρῶν; ἐγὼ γοῦν, ἔφη, ἔτοιμός εἰμι
κοινωνεῖν τῆς μάχης. Ἄλλ' οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, | οὐ μοι δο- 336
κεῖ εἶναι τὸ ῥῆμα, τὸ φάναι δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους

ὠφελεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς βλάπτειν; Τίνος; ἔφη. Οἶμαι αὐτὸ Περιάνδρου εἶναι ἢ Περδίκκου ἢ Ξέρξου ἢ Ἰσμηνίου τοῦ Θηβαίου ἢ τινος ἄλλου μέγα οἰομένου δύνασθαι πλουσίον ἀνδρός. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Εἶπεν, ἦν δ' ἐγώ· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τοῦτο ἐφάνη ἢ δικαιοσύνη ὃν οὐδὲ τὸ δίκαιον, τί ἂν ἄλλο τις αὐτὸ φαίη εἶναι;

- B** X. Καὶ ὁ Θρασύμαχος πολλάκις μὲν καὶ διαλεγόμενων ἡμῶν μεταξὺ ὥρμα ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ λόγου, ἔπειτα ὑπὸ τῶν παρακαθημένων διεκωλύετο βουλομένων διακοῦσαι τὸν λόγον· ὡς δὲ διεπαυσάμεθα καὶ ἐγὼ ταῦτ' εἶπον, οὐκέτι ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλὰ συστρέψας ἑαυτὸν ὥσπερ θηρίον ἦκεν ἐφ' ἡμᾶς ὡς διαρπασόμενος. καὶ ἐγὼ τε καὶ ὁ Πολέμαρχος δεῖσαντες διεπτοήθημεν· ὁ δ' εἰς τὸ
- C** μέσον φθεγξάμενος Τίς, ἔφη, ὑμᾶς πάλαι φλυαρία ἔχει, ὦ Σώκρατες; καὶ τί εὐηθίζεσθε πρὸς ἀλλήλους ὑποκατακλινόμενοι ὑμῖν αὐτοῖς; ἀλλ' εἴπερ ὡς ἀληθῶς βούλει εἰδέναι τὸ δίκαιον ὃ τι ἐστί, μὴ μόνον ἐρώτα μὴδὲ φιλοτιμοῦ ἐλέγχων, ἐπειδὴν τίς τι ἀποκρίνηται, ἐγνωκὼς τοῦτο, ὅτι ῥῶον ἐρωτᾶν ἢ ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀπό-
- D** κριναι καὶ εἰπέ, τί φῆς εἶναι τὸ δίκαιον· καὶ ὅπως μοι μὴ ἐρεῖς, ὅτι τὸ δέον ἐστὶν μὴδ' ὅτι τὸ ὠφέλιμον μὴδ' ὅτι τὸ λυσιτελοῦν μὴδ' ὅτι τὸ κερδαλέον μὴδ' ὅτι τὸ ξυμφέρον, ἀλλὰ σαφῶς μοι καὶ ἀκριβῶς λέγε ὃ τι ἂν λέγῃς· ὡς ἐγὼ οὐκ ἀποδέξομαι, ἐὰν ὕθλους τοιούτους λέγῃς. καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἐξεπλάγην καὶ προσβλέπων αὐτὸν ἐφοβούμην, καί μοι δοκῶ, εἰ μὴ πρότερος ἐωράκη αὐτὸν ἢ ἐκεῖνος ἐμέ, ἄφρωνος ἂν γενέσθαι. νῦν δὲ ἡνίκα ὑπὸ τοῦ λόγου ἤρχετο
- E** ἐξαγριαίνεσθαι, προσέβλεψα αὐτὸν πρότερος, ὥστε αὐτῷ οἷός τ' ἐγενόμην ἀποκρίνασθαι, καὶ εἶπον ὑποτρέμων ὦ Θρασύμαχε, μὴ χαλεπὸς ἡμῖν ἴσθι· εἰ γὰρ ἐξαμαρτάνομεν ἐν τῇ τῶν λόγων σκέψει ἐγὼ τε καὶ ὅδε, εὖ ἴσθι ὅτι ἄκοντες ἀμαρτάνομεν. μὴ γὰρ δὴ οἶον, εἰ μὲν χρυσίου ἐζητοῦμεν, οὐκ ἂν ποτε ἡμᾶς ἐκόντας εἶναι ὑποκατακλινέ-

σθαι ἀλλήλοις ἐν τῇ ζητήσῃ καὶ διαφθείρειν τὴν εὔρεσιν αὐτοῦ, δικαιοσύνην δὲ ζητοῦντας, πρᾶγμα πολλῶν χρυσίων τιμιώτερον, ἔπειθ' οὕτως ἀνοήτως ὑπέκκειν ἀλλήλοις καὶ οὐ σπουδάζειν ὅ τι μάλιστα φανῆναι αὐτό. οἷον γὰρ¹ σύ, ὦ φίλε· ἀλλ', οἶμαι, οὐ δυνάμεθα· ἐλεεῖσθαι οὖν ἡμᾶς πολὺ μᾶλλον εἰκός ἐστίν | πον ὑπὸ ὑμῶν τῶν δεινῶν ἢ 337 χαλεπαίνεσθαι.

XI. Καὶ ὅς ἀκούσας ἀνεκάγχασέ τε μάλα σαρδάνιον καὶ εἶπεν ὧ Ἱπράκλεις, ἔφη, αὕτη ῥα κείνη ἢ εἰδυῖα εἰρωνεία Σωκράτους, καὶ ταῦτ' ἐγὼ ἤδη τε καὶ τούτοις προὔλεγον, ὅτι σὺ ἀποκρίνασθαι μὲν οὐκ ἐθέλῃσιν, εἰρωνεύσοιο δὲ καὶ πάντα μᾶλλον ποιήσῃς ἢ ἀποκρινοῖς², εἰ τίς τί σ' ἐρωτῇ. Σοφὸς γάρ εἰ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε· εὖ οὖν ᾔδησθα ὅτι, εἰ τινα ἔροιο ὅποσα ἐστὶ τὰ δώδεκα, καὶ ἐρόμενος προείποις αὐτῷ· ὅπως μοι, ὦ ἄνθρωπε, μὴ ἐρεῖς, ὅτι B ἐστὶν τὰ δώδεκα δις ἕξ μὴδ' ὅτι τρεῖς τέτταρα μὴδ' ὅτι ἑξάκις δύο μὴδ' ὅτι τετράκις τρία· ὥς οὐκ ἀποδέξομαι σου, ἐὰν τοιαῦτα φλυαρῇς· δῆλον, οἶμαι, σοὶ ἦν ὅτι οὐδεὶς ἀποκρινοῖτο³ τῷ οὕτως πυνθανομένῳ. ἀλλ' εἴ σοι εἶπεν· ὦ Θρασύμαχε, πῶς λέγεις; μὴ ἀποκρίνωμαι ὧν προεῖπες μὴδέν; πότερον, ὦ θαυμάσιε, μὴδ' εἰ τούτων τι τυγχάνει ὧν, ἀλλ' ἕτερον εἶπω τι τοῦ ἀληθοῦς; ἢ πῶς λέγεις; τί C ἂν αὐτῷ εἶπες πρὸς ταῦτα; Εἶπεν, ἔφη· ὥς δὴ ὅμοιον τοῦτο ἐκείνῳ. Οὐδέν γε κωλίζει, ἦν δ' ἐγώ· εἰ δ' οὖν καὶ μὴ ἐστὶν ὅμοιον, φαίνεται δὲ τῷ ἐρωτηθέντι τοιοῦτον, ἡττόν τι αὐτὸν οἶε ἀποκρινεῖσθαι³ τὸ φαινόμενον ἑαυτῷ, ἐὰν τε ἡμεῖς ἀπαγορεύωμεν ἐὰν τε μή; Ἄλλο τι οὖν, ἔφη, καὶ σὺ οὕτω ποιήσεις; ὧν ἐγὼ ἀπέειπον, τούτων τι ἀποκρινεῖ; Οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ἦν δ' ἐγώ, εἴ μοι σκεψαμένῳ οὕτω δόξειεν. Τί οὖν, ἔφη, ἂν ἐγὼ δεῖξω ἐτέραν ἀπόκρισιν D

¹ γὰρ Θ² et (antecedente οἷον) Φ: τε Α.
 νοῖτο γ: ἀποκρίνοιο et ἀποκρίνοιο Α.
 σθαι Α.

² ἀποκρινοῖο et ἀποκρι-
³ ἀποκρινεῖσθαι Π: ἀποκρίνε-
 σθαι Α.

παρὰ πάσας ταύτας περὶ δικαιοσύνης βελτίω τούτων; τί ἀξιοῖς παθεῖν; Τί ἄλλο, ἦν δ' ἐγώ, ἢ ὅπερ προσήκει πάσχειν τῷ μὴ εἰδότη; προσήκει δέ που μαθεῖν παρὰ τοῦ εἰδότος· καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ἀξιῶ παθεῖν. Ἡδὺς γὰρ εἶ, ἔφη. ἀλλὰ πρὸς τῷ μαθεῖν καὶ ἀπότεισον ἀργύριον. Οὐκοῦν ἐπειδὴν μοι γένηται, εἶπον. Ἄλλ' ἔστιν, ἔφη ὁ Γλαύκων· ἀλλ' ἔνεκα ἀργυρίου, ὦ Θρασύμαχε, λέγε·

Ε πάντες γὰρ ἡμεῖς Σωκράτει εἰσοίσομεν. Πάνυ γε, οἶμαι, ἦ δ' ὅς, ἵνα Σωκράτης τὸ εἰωθὸς διαπράξῃται, αὐτὸς μὲν μὴ ἀποκρίνηται, ἄλλου δ' ἀποκρινομένου λαμβάνη λόγον καὶ ἐλέγχῃ. Πῶς γὰρ ἄν, ἔφην ἐγώ, ὦ βέλτιστε, τίς ἀποκρίναιτο πρῶτον μὲν μὴ εἰδὼς μηδὲ φάσκων εἰδέναι, ἔπειτα, εἴ τι καὶ οἴεται περὶ τούτων, ἀπειρημένον αὐτῷ¹, ὅπως μηδὲν ἐρεῖ ὃν ἡγείται, ὑπ' ἀνδρὸς οὐ φαύλου; ἀλλὰ σὲ δὴ 338 μᾶλλον εἰκὸς λέγειν· σὺ γὰρ δὴ | φῆς εἰδέναι καὶ ἔχειν εἰπεῖν. μὴ οὖν ἄλλως ποίει, ἀλλ' ἐμοί τε χαρίζου ἀποκρινόμενος καὶ μὴ φθονήσης καὶ Γλαύκωνα τόνδε διδάξαι καὶ τοὺς ἄλλους.

XII. Εἰπόντος δέ μου ταῦτα ὁ τε Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι ἐδέοντο αὐτοῦ μὴ ἄλλως ποιεῖν. καὶ ὁ Θρασύμαχος φανερός μὲν ἦν ἐπιθυμῶν εἰπεῖν, ἵν' εὐδοκιμήσειεν, ἡγούμενος ἔχειν ἀπόκρισιν παγκάλην· προσεποιεῖτο δὲ φιλονικεῖν πρὸς τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον. τελευτῶν Β δὲ ξυνεχώρησεν, κἄπειτα Αὕτη δὴ, ἔφη, ἡ Σωκράτους σοφία, αὐτὸν μὲν μὴ ἐθέλειν διδάσκειν, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων περιιόντα μαυθάνειν καὶ τούτων μηδὲ χάριν ἀποδιδόναι. Ὅτι μὲν, ἦν δ' ἐγώ, μαυθάνω παρὰ τῶν ἄλλων, ἀληθῆ εἶπες, ὦ Θρασύμαχε· ὅτι δὲ οὐ με φῆς χάριν ἐκτίνειν, ψεύδεις· ἐκτίνω γὰρ ὅσην δύναμαι· δύναμαι δὲ ἐπαινεῖν μόνον· χρήματα γὰρ οὐκ ἔχω· ὥς δὲ προθύμως τοῦτο δρῶ, ἐάν τις μοι δοκῇ εὖ λέγειν, εὖ εἴσει αὐτίκα δὴ C μάλα, ἐπειδὴν ἀποκρίνη· οἶμαι γὰρ σε εὖ ἐρεῖν. Ἄκουε

¹ αὐτῷ Bremius: αὐτῷ εἴη codd.

δῆ, ἥ δ' ὅς. φημὶ γὰρ ἐγὼ εἶναι τὸ δίκαιον οὐκ ἄλλο τι ἢ
 τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. ἀλλὰ τί οὐκ ἐπαινεῖς; ἀλλ'
 οὐκ ἐθελήσεις. Ἐὰν μάθω γε πρῶτον, ἔφη, τί λέγεις.
 νῦν γὰρ οὐπω οἶδα. τὸ τοῦ κρείττονος φῆς συμφέρον
 δίκαιον εἶναι. καὶ τοῦτο, ὦ Θρασύμαχε, τί ποτε λέγεις;
 σὺ γάρ που τό γε τοιόνδε φῆς· εἰ Πουλυδάμας ἡμῶν κρείτ-
 των ὁ παγκρατίας καὶ αὐτῷ συμφέρεи τὰ βόεια κρέα
 πρὸς τὸ σῶμα, τοῦτο τὸ σιτίον εἶναι καὶ ἡμῖν τοῖς ἥττοσιν D
 ἐκείνου συμφέρον ἅμα καὶ δίκαιον. Βδελυρὸς γὰρ εἶ, ἔφη,
 ὦ Σώκρατες, καὶ ταύτῃ ὑπολαμβάνεις, ἥ ἂν κακουργήσais
 μάλιστα τὸν λόγον. Οὐδαμῶς, ὦ ἄριστε, ἦν δ' ἐγώ·
 ἀλλὰ σαφέστερον εἰπὲ τί λέγεις. Εἰτ' οὐκ οἶσθ', ἔφη,
 ὅτι τῶν πόλεων αἱ μὲν τυραννοῦνται, αἱ δὲ δημοκρατοῦν-
 ται, αἱ δὲ ἀριστοκρατοῦνται; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν τοῦτο
 κρατεῖ ἐν ἐκάστη πόλει, τὸ ἄρχον; Πάννυ γε. Τίθεται
 δέ γε τοὺς νόμους ἐκάστη¹ ἡ ἀρχὴ πρὸς τὸ αὐτῇ συμφέρον, E
 δημοκρατία μὲν δημοκρατικούς, τυραννὶς δὲ τυραννικούς,
 καὶ αἱ ἄλλαι οὕτως· θέμεναι δὲ ἀπέφηναν τοῦτο δίκαιον
 τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, τὸ σφίσι συμφέρον, καὶ τὸν τούτου
 ἐκβαίνοντα κολάζουσιν ὡς παρανομοῦντά τε καὶ ἀδικοῦντα.
 τοῦτ' οὖν ἐστίν, ὦ βέλτιστε, ὃ λέγω, ἐν ἀπάσαις ταῖς
 | πόλεσιν ταῦτόν εἶναι δίκαιον, τὸ τῆς καθεστηκυίας ἀρχῆς 339
 συμφέρον· αὕτη δέ που κρατεῖ, ὥστε ξυμβαίνει τῷ
 ὀρθῶς λογιζομένῳ πανταχοῦ εἶναι τὸ αὐτὸ δίκαιον, τὸ τοῦ
 κρείττονος συμφέρον. Νῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔμαθον ὃ λέγεις·
 εἰ δὲ ἀληθὲς ἢ μὴ, πειράσομαι μαθεῖν. τὸ συμφέρον μὲν
 οὖν, ὦ Θρασύμαχε, καὶ σὺ ἀπεκρίνω δίκαιον εἶναι· καίτοι
 ἔμοιγε ἀπηγόρευες ὅπως μὴ τοῦτο ἀποκρινοίμην· πρόσ-
 εστι δὲ δὴ αὐτόθι τὸ τοῦ κρείττονος. Σμικρά γε ἴσως, B
 ἔφη, προσθήκη. Οὐπω δῆλον οὐδ' εἰ μεγάλη· ἀλλ' ὅτι
 μὲν τοῦτο σκεπτέον εἰ ἀληθὴ λέγεις, δῆλον. ἐπειδὴ γὰρ
 συμφέρον γέ τι εἶναι καὶ ἐγὼ ὁμολογῶ τὸ δίκαιον, σὺ δὲ

¹ ἐκάστη II: ἐκάστη A.

προστίθης καὶ αὐτὸ φῆς εἶναι τὸ τοῦ κρείττονος, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ, σκεπτέον δῆ. Σκόπει, ἔφη.

- XIII. Ταῦτ' ἔσται, ἦν δ' ἐγώ. καὶ μοι εἰπέ· οὐ καὶ πείθεσθαι μέντοι τοῖς ἄρχουσιν δίκαιον¹ φῆς εἶναι; Ἐγώ γε.
- C Πότερον δὲ ἀναμάρτητοί εἰσιν οἱ ἄρχοντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκάσταις ἢ οἰοί τι καὶ ἁμαρτεῖν; Πάντως που, ἔφη, οἰοί τι καὶ ἁμαρτεῖν. Οὐκοῦν ἐπιχειροῦντες νόμους τιθέναι τοὺς μὲν ὀρθῶς τιθέασιν, τοὺς δὲ τινὰς οὐκ ὀρθῶς; Οἶμαι ἔγωγε. Τὸ δὲ ὀρθῶς ἄρα τὸ τὰ ξυμφέροντά ἐστι τίθεσθαι ἑαυτοῖς, τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς ἀξύμφορα; ἢ πῶς λέγεις; Οὕτως.
- Ἄ δ' ἂν θῶνται, ποιητέον τοῖς ἀρχομένοις, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ δίκαιον; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐ μόνον ἄρα δίκαιόν
- D ἐστι κατὰ τὸν σὸν λόγον τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τούναντίον, τὸ μὴ ξυμφέρον. Τί λέγεις σὺ; ἔφη. Ἄ σὺ λέγεις, ἔμοιγε δοκῶ σκοπῶμεν δὲ² βέλτιον. οὐχ ὡμολόγηται τοὺς ἄρχοντας τοῖς ἀρχομένοις προστάττοντας ποιεῖν ἅττα ἐνίοτε διαμαρτάνειν τοῦ ἑαυτοῖς βελτίστου, ἃ δ' ἂν προστάττωσιν οἱ ἄρχοντες δίκαιον εἶναι τοῖς ἀρχομένοις ποιεῖν; ταῦτ' οὐχ ὡμολόγηται; Οἶ-
- E μαι ἔγωγε, ἔφη. Οἷου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἀξύμφορα ποιεῖν τοῖς ἀρχουσί τε καὶ κρείττοσι δίκαιον εἶναι ὡμολογήσθαι σοι, ὅταν οἱ μὲν ἄρχοντες ἄκοντες κακὰ αὐτοῖς προστάττωσιν, τοῖς δὲ δίκαιον εἶναι φῆς ταῦτα ποιεῖν ἃ ἐκεῖνοι προσέταξαν· ἄρα τότε, ὦ σοφώτατε Θρασύμαχε, οὐκ ἀναγκαῖον συμβαίνειν αὐτὸ οὕτως δίκαιον εἶναι ποιεῖν τούναντίον ἢ ὃ σὺ λέγεις; τὸ γὰρ τοῦ κρείττονος ἀξύμφορον δήπου προστάττεται τοῖς ἥττοσιν ποιεῖν. Ναὶ
- 340 | μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Πολέμαρχος, σαφέστατά γε. Ἐὰν σὺ γ', ἔφη, αὐτῷ μαρτυρήσης, ὁ Κλειτοφῶν ὑπολαβών. Καὶ τί, ἔφη, δεῖται μάρτυρος; αὐτὸς γὰρ Θρασύμαχος ὁμολογεῖ τοὺς μὲν ἄρχοντας ἐνίοτε ἑαυτοῖς κακὰ προστάττειν, τοῖς δὲ ἀρχομένοις δίκαιον εἶναι ταῦτα

¹ δίκαιον Π : καὶ δίκαιον Α.

² δὲ Ξ q : δῆ Α.

ποιεῖν. Τὸ γὰρ τὰ κελευόμενα ποιεῖν, ὦ Πολέμαρχε, ὑπὸ τῶν ἀρχόντων δίκαιον εἶναι ἔθετο Θρασύμαχος. Καὶ γὰρ τὸ τοῦ κρείττονος, ὦ Κλειτοφῶν, συμφέρον δίκαιον εἶναι ἔθετο. ταῦτα δὲ ἀμφότερα θέμενος ὡμολόγησεν αὐτῷ ἐνίοτε **B** τοὺς κρείττους τὰ αὐτοῖς ἀξύμφορα κελεύειν τοὺς ἥττους τε καὶ ἀρχομένους ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων τῶν ὁμολογιῶν οὐδὲν μᾶλλον τῷ τοῦ κρείττονος συμφέρον δίκαιον ἂν εἴη ἢ τὸ μὴ συμφέρον. Ἄλλ', ἔφη ὁ Κλειτοφῶν, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον ἔλεγεν ὁ ἡγοῦτο ὁ κρείττων αὐτῷ συμφέρειν· τοῦτο ποιητέον εἶναι τῷ ἥττονι, καὶ τὸ δίκαιον τοῦτο ἐτίθετο. Ἄλλ' οὐχ οὕτως, ἢ δ' ὅς ὁ Πολέμαρχος, ἐλέγετο. Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πολέμαρχε, διαφέρει, ἀλλ' εἰ νῦν **C** οὕτω λέγει Θρασύμαχος, οὕτως αὐτοῦ ἀποδεχόμεθα.

XIV. Καί μοι εἶπέ, ὦ Θρασύμαχε· τοῦτο ἦν ὃ ἐβούλου λέγειν τὸ δίκαιον, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον¹ δοκοῦν εἶναι τῷ κρείττονι, ἂν τε συμφέρῃ ἂν τε μὴ; οὕτως σε φῶμεν λέγειν; Ἡκιστά γ', ἔφη· ἀλλὰ κρείττω με οἶει καλεῖν τὸν ἐξαμαρτάνοντα, ὅταν ἐξαμαρτάνῃ; Ἐγωγε, εἶπον, ὅμην σε τοῦτο λέγειν, ὅτε τοὺς ἀρχοντας ὡμολόγεις οὐκ ἀναμαρτήτους εἶναι, ἀλλὰ τι καὶ ἐξαμαρτάνειν. **D** Συκοφάντης γὰρ εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐν τοῖς λόγοις· ἐπεὶ αὐτίκα ἱατρὸν καλεῖς σὺ τὸν ἐξαμαρτάνοντα περὶ τοὺς κάμνοντας κατ' αὐτὸ τοῦτο ὃ ἐξαμαρτάνει; ἢ λογιστικόν, ὃς ἂν ἐν λογισμῷ ἀμαρτάνῃ, τότε ὅταν ἀμαρτάνῃ, κατὰ ταύτην τὴν ἀμαρτίαν; ἀλλ', οἶμαι, λέγομεν τῷ ῥήματι οὕτως, ὅτι ὁ ἱατρὸς ἐξήμαρτεν καὶ ὁ λογιστὴς ἐξήμαρτεν καὶ ὁ γραμματιστής· τὸ δ', οἶμαι, ἕκαστος τούτων, καθ' ὅσον τοῦτ' ἔστιν ὃ προσαγορεύομεν αὐτόν, **E** οὐδέποτε ἀμαρτάνει· ὥστε κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον, ἐπειδὴ καὶ σὺ ἀκριβολογεῖ, οὐδεὶς τῶν δημιουργῶν ἀμαρτάνει. ἐπιλιπούσης γὰρ ἐπιστήμης ὁ ἀμαρτάνων ἀμαρτάνει, ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δημιουργός· ὥστε δημιουργὸς ἢ σοφὸς ἢ ἄρχων

¹ συμφέρον A: συμφέρον, <τὸ συμφέρον> Bonitz.

οὐδεὶς ἀμαρτάνει τότε ὅταν ἄρχων ᾖ, ἀλλὰ πᾶς γ' ἂν εἴποι, ὅτι ὁ ἱατρὸς ἡμαρτεν καὶ ὁ ἄρχων ἡμαρτεν. τοιοῦτον οὖν δὴ σοὶ καὶ ἐμὲ ὑπόλαβε νῦν δὴ ἀποκρίνεσθαι· τὸ δὲ ἀκριβέστατον ἐκεῖνο τυγχάνει ὄν, τὸν ἄρχοντα, καθ' ὅσον
 341 | ἄρχων ἐστί, μὴ ἀμαρτάνειν, μὴ ἀμαρτάνοντα δὲ τὸ αὐτῷ βέλτιστον τίθεσθαι, τοῦτο δὲ τῷ ἀρχομένῳ ποιητέον. ὥστε, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, δίκαιον λέγω τὸ τοῦ κρείττονος ποιεῖν συμφέρον.

XV. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε· δοκῶ σοὶ συκοφαντεῖν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οἷε γάρ με ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τοῖς λόγοις κακουργοῦντά σε ἐρέσθαι ὡς ἡρόμην; Εὖ μὲν οὖν οἶδα, ἔφη· καὶ οὐδέν γέ σοι πλεον ἔσται· οὔτε
 Β γὰρ ἂν με λάθοις κακουργῶν, οὔτε μὴ λαθὼν βιάσασθαι τῷ λόγῳ δύναιο. Οὐδέ γ' ἂν ἐπιχειρήσαιοι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ μακάριε. ἀλλ' ἵνα μὴ αὖθις ἡμῖν τοιοῦτον ἐγγένηται, διόρισαι, ποτέρως λέγεις τὸν ἄρχοντά τε καὶ τὸν κρείττονα, τὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἢ τὸν ἀκριβεῖ λόγῳ, ὃ νῦν δὴ ἔλεγες, οὗ τὸ συμφέρον κρείττονος ὄντος δίκαιον ἔσται τῷ ἥττονι ποιεῖν. Τὸν τῷ ἀκριβεστάτῳ, ἔφη, λόγῳ ἄρχοντα ὄντα. πρὸς ταῦτα κακούργει καὶ συκοφάντει, εἴ τι
 C δύνασαι· οὐδέν σου παρίεμαι· ἀλλ' οὐ μὴ οἶός τ' ᾖς. Οἷε γὰρ ἂν με, εἶπον, οὕτω μανῆναι, ὥστε ξυρεῖν ἐπιχειρεῖν λέοντα καὶ συκοφαντεῖν Θρασύμαχον; Νῦν γοῦν, ἔφη, ἐπεχείρησας, οὐδὲν ὦν καὶ ταῦτα. Ἄδην, ἦν δ' ἐγώ, τῶν τοιούτων. ἀλλ' εἰπέ μοι· ὁ τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ ἱατρός, ὃν ἄρτι ἔλεγες, πότερον χρηματίστης ἐστίν ἢ τῶν καμνόντων θεραπευτής; καὶ λέγε τὸν τῷ ὄντι ἱατρὸν ὄντα. Τῶν καμνόντων, ἔφη, θεραπευτής. Τί δὲ κυβερνήτης; ὁ ὀρθῶς κυβερνήτης ναυτῶν ἄρχων ἐστίν ἢ ναύτης; Ναυτῶν
 D ἄρχων. Οὐδέν, οἶμαι, τοῦτο ὑπολογιστέον, ὅτι πλεῖ ἐν τῇ νηϊ, οὐδ' ἐστὶν κλητέος ναύτης· οὐ γὰρ κατὰ τὸ πλεῖν κυβερνήτης καλεῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν τέχνην καὶ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρχήν. Ἀληθῆ, ἔφη. Οὐκοῦν ἐκάστῳ τούτων

ἔστιν τι ξυμφέρον; Πάνυ γε. Οὐ καὶ ἡ τέχνη, ἣν δ' ἐγώ, ἐπὶ τούτῳ πέφυκεν, ἐπὶ τῷ τὸ ξυμφέρον ἐκάστῳ ζητεῖν τε καὶ ἐκπορίζειν; Ἐπὶ τούτῳ, ἔφη. Ἄρ' οὖν καὶ ἐκάστη τῶν τεχνῶν ἔστιν τι ξυμφέρον ἄλλο ἢ ὃ τι μάλιστα τελέαν¹ εἶναι; Πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς; Ὡσπερ, ἔφην ἐγώ, εἴ με Ε ἔροιο, εἰ ἐξαρκεῖ σώματι εἶναι σώματι ἢ προσδεῖται τινος, εἵποίμ' ἂν ὅτι Παντάπασι μὲν οὖν προσδεῖται. διὰ ταῦτα καὶ ἡ τέχνη ἔστιν ἡ ἱατρικὴ νῦν ἡϋρημένη, ὅτι σῶμά ἐστι πονηρὸν καὶ οὐκ ἐξαρκεῖ αὐτῷ τοιούτῳ εἶναι. τούτῳ οὖν ὅπως ἐκπορίζῃ τὰ συμφέροντα, ἐπὶ τούτῳ παρεσκευάσθη ἡ τέχνη. ἡ ὀρθῶς σοι δοκῶ, ἔφην, ἂν εἰπεῖν οὕτω λέγων, ἡ οὐ; Ὅρθως, | ἔφη. Τί δὲ δῆ; αὐτὴ ἡ ἱατρικὴ ἔστιν πονηρά, ἡ 342 ἄλλη τις τέχνη ἔσθ' ὃ τι προσδεῖται τινος ἀρετῆς, ὥσπερ ὀφθαλμοὶ ὄψεως καὶ ὦτα ἀκοῆς καὶ διὰ ταῦτα ἐπ' αὐτοῖς δεῖ τινὸς τέχνης τῆς τὸ ξυμφέρον εἰς ταῦτα σκεψομένης τε καὶ ἐκποριούσης²; ἄρα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τέχνῃ ἔνι τις πονηρία, καὶ δεῖ³ ἐκάστη τέχνη ἄλλης τέχνης, ἥτις αὐτῇ τὸ ξυμφέρον σκέψεται, καὶ τῇ σκοπομένη ἐτέρας αὐ τοιαύτης, καὶ τοῦτ' ἔστιν ἀπέραντον; ἡ αὐτὴ αὐτῇ τὸ ξυμφέρον σκέψεται; ἡ οὔτε αὐτῆς οὔτε ἄλλης προσδεῖται ἐπὶ τὴν Β αὐτῆς πονηρίαν τὸ ξυμφέρον σκοπεῖν· οὔτε γὰρ πονηρία οὔτε ἀμαρτία οὐδεμία οὐδεμιᾷ τέχνῃ πάρεστιν, οὐδὲ προσήκει τέχνῃ ἄλλῳ τὸ ξυμφέρον ζητεῖν ἢ ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστίν, αὐτὴ δὲ ἀβλαβὴς καὶ ἀκέραιός ἐστιν ὀρθὴ οὖσα, ὥσπερ ἂν ἡ ἐκάστη ἀκριβὴς ὅλη ἥπερ ἐστί; καὶ σκόπει ἐκείνῳ τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ· οὕτως ἢ ἄλλως ἔχει; Οὕτως, ἔφη, φαίνεται. Οὐκ ἄρα, ἣν δ' ἐγώ, ἱατρικὴ ἱατρικῇ τὸ C ξυμφέρον σκοπεῖ ἀλλὰ σώματι. Ναί, ἔφη. Οὐδὲ ἵππικὴ ἵππικῇ ἀλλ' ἵπποις· οὐδὲ ἄλλη τέχνη οὐδεμία ἑαυτῇ, οὐδὲ γὰρ προσδεῖται, ἀλλ' ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστίν. Φαίνεται,

¹ Ita A : sed malim ἄλλο, ἢ ὃ τι μάλιστα τελέαν <δεῖ> εἶναι ;

² ἐκποριούσης q : ἐκποριζούσης A.

³ δεῖ Π : δεῖ δεῖ A.

- ἔφη, οὕτως. Ἄλλὰ μὴν, ὦ Θρασύμαχε, ἄρχουσί γε αἱ τέχναι καὶ κρατοῦσιν ἐκείνου, οὐπὲρ εἰσιν τέχναι. Συνεχώρησεν ἐνταῦθα καὶ μάλα μόγισ. Οὐκ ἄρα ἐπιστήμη γε οὐδεμία τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρων σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει,
- D** ἀλλὰ τὸ τοῦ ἥττονός τε καὶ ἀρχομένου ὑπὸ ἐαυτῆς. Ξυνωμολόγησε μὲν καὶ ταῦτα τελευτών, ἐπεχείρει δὲ περὶ αὐτὰ μάχεσθαι· ἐπειδὴ δὲ ὁμολόγησεν, Ἄλλο τι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲ ἱατρὸς οὐδεὶς, καθ' ὅσον ἱατρός, τὸ τῷ ἱατρῷ ξυμφέρων σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ κάμνοντι; ὁμολόγηται γὰρ ὁ ἀκριβὴς ἱατρὸς σωμάτων εἶναι ἄρχων ἀλλ' οὐ χρηματιστής. ἢ οὐχ ὁμολόγηται; Ξυνέφη. Οὐκοῦν καὶ ὁ κυβερνήτης ὁ ἀκριβὴς ναυτῶν εἶναι ἄρχων
- E** ἀλλ' οὐ ναύτης; Ὁμολόγηται. Οὐκ ἄρα ὅ γε τοιοῦτος κυβερνήτης τε καὶ ἄρχων τὸ τῷ κυβερνήτῃ ξυμφέρων σκέψεται τε καὶ προστάξει, ἀλλὰ τὸ τῷ ναύτῃ τε καὶ ἀρχομένῳ. Ξυνέφησε μόγισ. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς ἐν οὐδεμιᾷ ἀρχῇ, καθ' ὅσον ἄρχων ἐστίν, τὸ αὐτῷ ξυμφέρων σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ ᾧ ἂν αὐτὸς δημιουργῇ, καὶ πρὸς ἐκείνο βλέπων καὶ τὸ ἐκείνῳ ξυμφέρων καὶ πρέπον καὶ λέγει ἃ λέγει καὶ ποιεῖ ἃ ποιεῖ ἅπαντα.
- 343** XVI. | Ἐπειδὴ οὖν ἐνταῦθα ἤμεν τοῦ λόγου καὶ πᾶσι καταφανὲς ἦν, ὅτι ὁ τοῦ δικαίου λόγος εἰς τοῦναντίον περιειστήκει, ὁ Θρασύμαχος ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνεσθαι, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τίτθῃ σοι ἔστιν; Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· οὐκ ἀποκρίνεσθαι χρὴν μᾶλλον ἢ τοιαῦτα ἐρωτᾶν; Ὅτι τοί σε, ἔφη, κορυζῶντα περιορᾷ καὶ οὐκ ἀπομύττει δεόμενον, ὅς γε αὐτῇ οὐδὲ πρόβατα οὐδὲ ποιμένα γιγνώσκεις. Ὅτι δὴ τί μάλιστα; ἦν δ' ἐγώ. Ὅτι οἷε τοὺς ποιμένας
- B** ἢ τοὺς βουκόλους τὸ τῶν προβάτων ἢ τὸ τῶν βοῶν ἀγαθὸν σκοπεῖν καὶ παχύνειν αὐτοὺς καὶ θεραπεύειν πρὸς ἄλλο τι βλέποντας ἢ τὸ τῶν δεσποτῶν ἀγαθὸν καὶ τὸ αὐτῶν, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας, οἳ ὡς ἀληθῶς

ἄρχουσιν, ἄλλως πως ἡγεῖ διανοεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀρ-
 χομένους ἢ ὥσπερ ἂν τις πρὸς πρόβατα διατεθείη, καὶ
 ἄλλο τι σκοπεῖν αὐτοὺς διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἢ τοῦτο
 ὅθεν αὐτοὶ ὠφελήσονται. καὶ οὕτω πόρρω εἶπερί τε τοῦ C
 δικαίου καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδίκου τε καὶ ἀδικίας, ὥστε
 ἀγνοεῖς, ὅτι ἡ μὲν δικαιοσύνη καὶ τὸ δίκαιον ἀλλότριον
 ἀγαθὸν τῷ ὄντι, τοῦ κρείττονός τε καὶ ἄρχοντος συμφέρον,
 οἰκεία δὲ τοῦ πειθομένου τε καὶ ὑπηρετοῦντος βλάβη,
 ἡ δὲ ἀδικία τοῦναντίον, καὶ ἄρχει τῶν ὡς ἀληθῶς εὐηθικῶν
 τς καὶ δικαίων, οἱ δ' ἀρχόμενοι ποιοῦσιν τὸ ἐκείνου
 συμφέρον κρείττονος ὄντος, καὶ εὐδαίμονα ἐκείνον ποιοῦσιν
 ὑπηρετοῦντες αὐτῷ, ἑαυτοὺς δὲ οὐδ' ὅπωςτιοῦν. σκο- D
 πεῖσθαι δέ, ὧ εὐηθέστατε Σώκρατες, οὕτωςι χρή, ὅτι
 δίκαιος ἀνὴρ ἀδίκου πανταχοῦ ἔλαττον ἔχει. πρῶτον μὲν
 ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους συμβολαίοις, ὅπου ἂν ὁ τοιοῦτος
 τῷ τοιούτῳ κοινωνήσῃ, οὐδαμοῦ ἂν εὖροις ἐν τῇ διαλύσει
 τῆς κοινωνίας πλεόν ἔχοντα τὸν δίκαιον τοῦ ἀδίκου ἀλλ'
 ἔλαττον· ἔπειτα ἐν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν, ὅταν τέ τινες
 εἰσφοραὶ ᾧσιν, ὁ μὲν δίκαιος ἀπὸ τῶν ἴσων πλεόν εἰσφέρει,
 ὁ δ' ἔλαττον, ὅταν τε λήψῃς, ὁ μὲν οὐδέν, ὁ δὲ πολλὰ E
 κερδαίνει. καὶ γὰρ ὅταν ἀρχὴν τινα ἄρχῃ ἐκάτερος, τῷ
 μὲν δικαίῳ ὑπάρχει, καὶ εἰ μηδεμία ἄλλη ζημία, τά γε
 οἰκεία δι' ἀμέλειαν μοχθηροτέρως ἔχειν, ἐκ δὲ τοῦ δημοσίου
 μηδὲν ὠφελεῖσθαι διὰ τὸ δίκαιον εἶναι, πρὸς δὲ τούτοις
 ὀπεχθῆσθαι τοῖς τε οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις, ὅταν μη-
 δὲν ἐθέλῃ αὐτοῖς ὑπηρετεῖν παρὰ τὸ δίκαιον· τῷ δὲ ἀδίκῳ
 πάντα τούτων τάναντία ὑπάρχει. λέγω γὰρ ὅνπερ νῦν δὴ
 ἔλεγον, τὸν μεγάλα δυνάμενον πλεονεκτεῖν. τοῦτον οὖν 344
 σκόπει, εἴπερ βούλει κρίνειν, ὅσῳ μᾶλλον συμφέρει ἰδίᾳ
 αὐτῷ ἄδικον εἶναι ἢ τὸ δίκαιον. πάντων δὲ ῥᾶστα μαθή-
 σει, ἐὰν ἐπὶ τὴν τελεωτάτην ἀδικίαν ἔλθῃς, ἢ τὸν μὲν
 ἀδικήσαντα εὐδαιμονέστατον ποιεῖ, τοὺς δὲ ἀδικηθέντας
 καὶ ἀδικήσας οὐκ ἂν ἐθέλοντας ἀθλιωτάτους. ἔστιν δὲ

τοῦτο τυραννίς, ἥ οὐ κατὰ σμικρὸν τὰλλότρια καὶ λάθρα καὶ βία¹ ἀφαιρεῖται, καὶ ἱερὰ καὶ ὅσια καὶ ἴδια καὶ δημόσια, **Β** ἀλλὰ ξυλλήβδην, ὧν ἐφ' ἐκάστῳ μέρει ὅταν τις ἀδικήσας μὴ λάθῃ, ζημιοῦται τε καὶ ὀνειδῇ ἔχει τὰ μέγιστα· καὶ γὰρ ἱερόσυλοι καὶ ἀνδραποδισταὶ καὶ τοιχωρύχοι καὶ ἀποστερηταὶ καὶ κλέπται οἱ κατὰ μέρη ἀδικοῦντες τῶν τοιούτων κακουργημάτων καλοῦνται· ἐπεὶ δὲ τις πρὸς τοῖς τῶν πολιτῶν χρήμασιν καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισάμενος δουλώσεται, ἀντὶ τούτων τῶν αἰσχυρῶν ὀνομάτων εὐδαίμονες καὶ μακάριοι κέκληνται, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν πολιτῶν **Γ** ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἂν πύθωνται αὐτὸν τὴν ὅλην ἀδικίαν ἡδικηκότα· οὐ γὰρ τὸ ποιεῖν τὰ ἄδικα ἀλλὰ τὸ πάσχειν φοβούμενοι ὀνειδίζουσιν οἱ ὀνειδίζοντες τὴν ἀδικίαν. οὕτως, ὦ Σώκρατες, καὶ ἰσχυρότερον καὶ ἐλευθεριώτερον καὶ δεσποτικώτερον ἀδικία δικαιοσύνης ἐστὶν ἱκανῶς γιγνομένη, καὶ ὕπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, τὸ μὲν τοῦ κρείττονος ξυμφέρουν τὸ δίκαιον τυγχάνει ὄν, τὸ δ' ἀδικον ἐαυτῷ λυσιτελοῦν τε καὶ ξυμφέρειν.

Δ XVII. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Θρασύμαχος ἐν νῶ εἶχεν ἀπιέναι, ὥσπερ βαλανεὺς ἡμῶν καταντλήσας κατὰ τῶν ὥτων ἀθρόον καὶ πολὺν τὸν λόγον. οὐ μὴν εἵασάν γε αὐτὸν οἱ παρόντες, ἀλλ' ἠνάγκασαν ὑπομεῖναί τε καὶ παρασχεῖν τῶν εἰρημένων λόγον. καὶ δὴ ἔγωγε καὶ αὐτὸς πάννυ ἐδεόμην τε καὶ εἶπον ὦ δαιμόνιε Θρασύμαχε, οἶον ἐμβαλὼν λόγον ἐν νῶ ἔχεις ἀπιέναι, πρὶν διδάξαι ἱκανῶς ἢ μαθεῖν εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως ἔχει; ἢ σμικρὸν οἶε ἐπιχειρεῖν **Ε** πρᾶγμα διορίζεσθαι, ἀλλ' οὐ βίου διαγωγὴν, ἥ ἂν διαγόμενος ἕκαστος ἡμῶν λυσιτελεστάτην ζωὴν ζῷ; Ἐγὼ γὰρ οἶμαι, ἔφη ὁ Θρασύμαχος, τουτὶ ἄλλως ἔχειν; Ἐοικας, ἦν δ' ἐγώ, ἥτοι ἡμῶν γε οὐδὲν κήδεσθαι, οὐδέ τι φροντίζειν εἴτε χεῖρον εἴτε βέλτιον βιωσόμεθα ἀγνοοῦντες ὃ σὺ φῆς εἰδέναι. ἀλλ', ὦ ἄγαθέ, προθυμοῦ καὶ ἡμῖν ἐνδείξασθαι·

¹ βία II: βία A.

οὔτοι κα|κῶς σοι κείσεται, ὅ τι ἂν ἡμᾶς τοσούσδε ὄντας 345
 εὐεργετήσης. ἐγὼ γὰρ δὴ σοι λέγω τό γ' ἐμόν, ὅτι οὐ
 πείθομαι οὐδ' οἶμαι ἀδικίαν δικαιοσύνης κερδαλεώτερον
 εἶναι, οὐδ' εἰ ἐὰν τις αὐτὴν καὶ μὴ διακωλύῃ πράττειν
 ἂ βούλεται. ἀλλ', ὦ γαθέ, ἔστω μὲν ἄδικος, δυνάσθω δὲ
 ἀδικεῖν ἢ τῷ λανθάνειν ἢ τῷ διαμάχεσθαι· ὅμως ἐμέ γε
 οὐ πείθει ὡς ἔστι τῆς δικαιοσύνης κερδαλεώτερον. ταῦτ'
 οὖν καὶ ἕτερος ἴσως τις ἡμῶν πέπονθεν, οὐ μόνος ἐγώ. B
 πείσουν οὖν, ὦ μακάριε, ἱκανῶς ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ὀρθῶς βου-
 λευόμεθα δικαιοσύνην ἀδικίας περὶ πλείονος ποιούμενοι.
 Καὶ πῶς, ἔφη, σὲ πείσω; εἰ γὰρ οἷς νῦν δὴ ἔλεγον μὴ
 πέπεισαι, τί σοι ἔτι ποιήσω; ἢ εἰς τὴν ψυχὴν φέρων ἐνθῶ
 τὸν λόγον; Μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, μὴ σύ γε· ἀλλὰ πρῶτον
 μὲν, ἂ ἂν εἴπης, ἔμμενε τούτοις, ἢ ἐὰν μετατιθῇ, φανερώς
 μετατίθεσο καὶ ἡμᾶς μὴ ἐξαπάτα. νῦν δὲ ὀρᾷς, ὦ
 Θρασύμαχε, ἔτι γὰρ τὰ ἔμπροσθεν ἐπισκεψώμεθα, ὅτι τὸν C
 ὡς ἀληθῶς ἱατρὸν τὸ πρῶτον ὀριζόμενος τὸν ὡς ἀληθῶς
 ποιμένα οὐκέτι ᾧ δεῖν ὕστερον ἀκριβῶς φυλάξαι, ἀλλὰ
 ποιμαίνειν¹ οἶε αὐτὸν τὰ πρόβατα, καθ' ὅσον ποιμὴν
 ἐστίν, οὐ πρὸς τὸ τῶν προβάτων βέλτιστον βλέποντα, ἀλλ'
 ὥσπερ δαιτυμόνα τινὰ καὶ μέλλοντα ἐστιάσεσθαι, πρὸς
 τὴν εὐωχίαν, ἢ αὖ πρὸς τὸ ἀποδόσθαι, ὥσπερ χρημα-
 τιστὴν ἀλλ' οὐ ποιμένα. τῇ δὲ ποιμενικῇ οὐ δήπου ἄλλου D
 του μέλει ἢ, ἐφ' ᾧ τέτακται, ὅπως τούτῳ τὸ βέλτιστον
 ἐκποριεῖ· ἐπεὶ τά γε αὐτῆς, ὥστ' εἶναι βελτίστη, ἱκανῶς
 δήπου ἐκπεπόρισται, ἕως γ' ἂν μηδὲν ἐνδὲξ τοῦ ποιμενικῆ
 εἶναι· οὕτω δὲ ᾧ μὴν ἔγωγε νῦν δὴ ἀναγκαῖον εἶναι ἡμῖν
 ὁμολογεῖν, πᾶσαν ἀρχήν, καθ' ὅσον ἀρχή, μηδενὶ ἄλλῳ
 τὸ βέλτιστον σκοπεῖσθαι ἢ ἐκείνῳ τῷ ἀρχομένῳ τε καὶ
 θεραπευομένῳ, ἐν τε πολιτικῇ καὶ ἰδιωτικῇ ἀρχῇ. σὺ δὲ E
 τοὺς ἄρχοντας ἐν ταῖς πόλεσιν, τοὺς ἀληθῶς ἄρχοντας,
 ἐκόντας οἶε ἄρχειν; Μὰ Δί' οὐκ, ἔφη, ἀλλ' εὖ οἶδα.

¹ ποιμαίνειν Π et γρ in marg. A²: πιαίνειν Α.

XVIII. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, τὰς ἄλλας ἀρχὰς οὐκ ἐννοεῖς ὅτι οὐδεὶς ἐθέλει ἄρχειν ἐκόν, ἀλλὰ μισθὸν αἰτοῦσιν, ὥς οὐχὶ αὐτοῖσιν ὠφελίαν ἐσομένην ἐκ
 346 τοῦ ἄρχειν ἀλλὰ τοῖς ἀρχο|μένοις; ἐπεὶ τοσόνδε εἶπέ· οὐχὶ ἐκάστην μέντοι φαμέν ἐκάστοτε τῶν τεχνῶν τούτῳ ἐτέραν εἶναι, τῷ ἐτέραν τὴν δύναμιν ἔχειν; καί, ὦ μακάριε, μὴ παρὰ δόξαν ἀποκρίνου, ἵνα τι καὶ περαίνωμεν. Ἀλλὰ τούτῳ, ἔφη, ἐτέρα. Οὐκοῦν καὶ ὠφελίαν ἐκάστη ἰδίαν τινὰ ἡμῖν παρέχεται, ἀλλ' οὐ κοινήν, οἷον ἰατρικὴ μὲν ὑγίειαν, κυβερνητικὴ δὲ σωτηρίαν ἐν τῷ πλεῖν, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω; Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ μισθωτικὴ μισθόν; Β αὕτη γὰρ αὐτῆς ἡ δύναμις. ἢ τὴν ἰατρικὴν σὺ καὶ τὴν κυβερνητικὴν τὴν αὐτὴν καλεῖς; ἢ ἐάνπερ βούλῃ ἀκριβῶς διορίζειν, ὥσπερ ὑπέθου, οὐδέν τι μᾶλλον, ἐάν τις κυβερνῶν ὑγιὲς γίγνηται διὰ τὸ ξυμφέρειν¹ αὐτῷ πλεῖν ἐν τῇ θαλάττῃ, ἔνεκα τούτου καλεῖς μᾶλλον αὐτὴν ἰατρικὴν; Οὐ δῆτα, ἔφη. Οὐδέ γ', οἶμαι, τὴν μισθωτικὴν, ἐὰν ὑγιαίνει τις μισθαρινῶν. Οὐ δῆτα. Τί δέ; τὴν ἰατρικὴν C μισθαρινητικὴν, ἐὰν ἰώμενός τις μισθαρινῇ; Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν τὴν γε ὠφελίαν ἐκάστης τῆς τέχνης ἰδίαν ὁμολογήσαμεν εἶναι; Ἔστω, ἔφη. Ἦντινα ἄρα ὠφελίαν κοινῇ ὠφελοῦνται πάντες οἱ δημιουργοί, δῆλον ὅτι κοινῇ τινὲ τῷ αὐτῷ προσχρῶμενοι ἀπ' ἐκείνου ὠφελοῦνται. Ἔοικεν, ἔφη. Φαμέν δέ γε τὸ μισθὸν ἀρνημένους ὠφελεῖσθαι τοὺς δημιουργοὺς ἀπὸ τοῦ προσχρῆσθαι τῇ μισθωτικῇ τέχνῃ γίνεσθαι αὐτοῖς. Ξυνέφη μόγις. Οὐκ ἄρα D ἀπὸ τῆς αὐτοῦ τέχνης ἐκάστῳ αὕτη ἡ ὠφελία ἐστίν, ἢ τοῦ μισθοῦ λήψις, ἀλλ', εἰ δεῖ ἀκριβῶς σκοπεῖσθαι, ἢ μὲν ἰατρικὴ ὑγίειαν ποιεῖ, ἢ δὲ μισθαρινητικὴ μισθόν, καὶ ἢ μὲν οἰκοδομικὴ οἰκίαν, ἢ δὲ μισθαρινητικὴ αὐτῇ ἐπομένη μισθόν, καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι οὕτως· τὸ αὐτῆς ἐκάστη ἔργον ἐργάζεται καὶ ὠφελεῖ ἐκείνο, ἐφ' ᾧ τέτακται. ἐὰν δὲ μὴ

¹ ξυμφέρειν Ξ² q: ξυμφέρον Α.

μισθὸς αὐτῇ προσγίγνηται, ἔσθ' ὃ τι ὠφελεῖται ὁ δημιουργὸς ἀπὸ τῆς τέχνης; Οὐ φαίνεται, ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐδ' ὠφελεῖ τότε, ὅταν προῖκα ἐργάζηται; Οἶμαι ἔγωγε. **E** Οὐκοῦν, ὦ Θρασύμαχε, τοῦτο ἤδη δῆλον, ὅτι οὐδεμία τέχνη οὐδὲ ἀρχὴ τὸ αὐτῇ ὠφέλιμον παρασκευάζει, ἀλλ', ὅπερ πάλαι ἐλέγομεν, τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ παρασκευάζει καὶ ἐπιτάττει, τὸ ἐκείνου συμφέρον ἥττονος ὄντος σκουπύσας, ἀλλ' οὐ τὸ τοῦ κρείττονος. διὰ δὲ ταῦτα ἔγωγε, ὦ φίλε Θρασύμαχε, καὶ ἄρτι ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν καὶ τὰ ἀλλότρια κακὰ μεταχειρίζεσθαι ἀνορθοῦντα, ἀλλὰ μισθὸν αἰτεῖν, ὅτι ὁ μέλλων καλῶς τῇ τέχνῃ | πράξειν **347** οὐδέποτε αὐτῷ τὸ βέλτιστον πράττει οὐδ' ἐπιτάττει κατὰ τὴν τέχνην ἐπιτάττων, ἀλλὰ τῷ ἀρχομένῳ· ὦν¹ δὲ ἕνεκα, ὥς ἔοικε, μισθὸν δεῖν ὑπάρχειν τοῖς μέλλουσιν ἐθελήσειν ἄρχειν, ἢ ἀργύριον ἢ τιμὴν, ἢ ζημίαν, εἰ μὴ ἄρχῃ.

XIX. Πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες; ἔφη ὁ Γλαῦκων. τοὺς μὲν γὰρ δύο μισθοὺς γινώσκω· τὴν δὲ ζημίαν ἥντινα λέγεις καὶ ὥς ἐν μισθοῦ μέρει εἴρηκας, οὐ ξυνῆκα. Τὸν τῶν βελτίστων ἄρα μισθόν, ἔφην, οὐ ξυνιείς, δι' ὃν **B** ἄρχουσιν οἱ ἐπιεικέστατοι, ὅταν ἐθέλωσιν ἄρχειν. ἢ οὐκ οἶσθα, ὅτι τὸ φιλότιμόν τε καὶ φιλάργυρον εἶναι ὄνειδος λέγεται τε καὶ ἔστιν; Ἔγωγε, ἔφη. Διὰ ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὔτε χρημάτων ἕνεκα ἐθέλουσιν ἄρχειν οἱ ἀγαθοὶ οὔτε τιμῆς· οὔτε γὰρ φανερώς πραττόμενοι τῆς ἀρχῆς ἕνεκα μισθὸν μισθωτοὶ βούλονται κεκληῆσθαι, οὔτε λάθρα αὐτοὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς λαμβάνοντες κλέπται· οὐδ' αὖ τιμῆς ἕνεκα· οὐ γάρ εἰσι φιλότιμοι. δεῖ δὴ² αὐτοῖς ἀνάγκην **C** προσεῖναι καὶ ζημίαν, εἰ μέλλουσιν ἐθέλειν ἄρχειν· ὅθεν κινδυνεύει τὸ ἐκόντα ἐπὶ τὸ ἄρχειν ἵεναι ἀλλὰ μὴ ἀνάγκην περιμένειν αἰσχρὸν νενομίσθαι. τῆς δὲ ζημίας μεγίστη τὸ ὑπὸ πονηροτέρου ἄρχεσθαι, εἰ μὴ αὐτὸς ἐθέλῃ ἄρχειν·

¹ ὦν **E**: ὦ **A**.² δὴ **II**: δὲ **A**.

ἦν δείσαντές μοι φαίνονται ἄρχειν, ὅταν ἄρχωσιν, οἱ ἐπιεικεῖς, καὶ τότε ἔρχονται ἐπὶ τὸ ἄρχειν, οὐχ ὥς ἐπ' ἀγαθόν τι ἰόντες οὐδ' ὥς εὐπαθήσουντες ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ὥς
D ἐπ' ἀναγκαῖον καὶ οὐκ ἔχοντες ἑαυτῶν βελτίοσιν ἐπιτρέψαι οὐδὲ ὁμοίοις. ἐπεὶ κινδυνεύει, πόλις ἀνδρῶν ἀγαθῶν εἰ γένοιτο, περιμάχητον ἂν εἶναι τὸ μὴ ἄρχειν, ὥσπερ νυνὶ τὸ ἄρχειν, καὶ ἐνταῦθ' ἂν καταφανὲς γενέσθαι, ὅτι τῷ ὄντι ἀληθινὸς ἄρχων οὐ πέφυκε τὸ αὐτῷ συμφέρον σκοπεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ· ὥστε πᾶς ἂν ὁ γιγνώσκων τὸ ὠφελεῖσθαι μᾶλλον ἔλοιτο ὑπ' ἄλλου ἢ ἄλλον ὠφελῶν πράγματα ἔχειν. τοῦτο μὲν οὖν ἔγωγε οὐδαμῇ συγχωρῶ
E Θρασυμάχῳ, ὡς τὸ δίκαιόν ἐστιν τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δὴ καὶ εἰσαυθις σκεψόμεθα· πολὺ δέ μοι δοκεῖ μείζον εἶναι, ὃ νῦν λέγει Θρασύμαχος, τὸν τοῦ ἀδίκου βίον φάσκων εἶναι κρείττω ἢ τὸν τοῦ δικαίου. σὺ οὖν ποτέρως, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαῦκων, αἰρεῖ καὶ πότερον ἀληθεστέρως¹ δοκεῖ σοι λέγεσθαι; Τὸν τοῦ δικαίου ἔγωγε, ἔφη, λυσιτελέστερον βίον εἶναι. Ἦκουσας, ἦν δ' ἐγώ,
348 | ὅσα ἄρτι Θρασύμαχος ἀγαθὰ διήλθε τῷ τοῦ ἀδίκου; Ἦκουσα, ἔφη, ἀλλ' οὐ πείθομαι. Βούλει οὖν αὐτὸν πείθωμεν, ἂν δυνώμεθά πη ἐξευρεῖν, ὡς οὐκ ἀληθὴ λέγει; Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; ἦ δ' ὅς. Ἄν μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἀντικατατείναντες λέγωμεν αὐτῷ λόγον παρὰ λόγον, ὅσα αὖ ἀγαθὰ ἔχει τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ αὖθις οὗτος, καὶ ἄλλον ἡμεῖς, ἀριθμεῖν δεήσει τὰγαθὰ καὶ μετρεῖν ὅσα
B ἑκάτεροι ἐν ἑκατέρῳ λέγομεν, καὶ ἤδη δικαστῶν τινῶν τῶν διακρινούντων δεησόμεθα· ἂν δὲ ὥσπερ ἄρτι ἀνομολογούμενοι πρὸς ἀλλήλους σκοπῶμεν, ἅμα αὐτοὶ τε δικασταὶ καὶ ῥήτορες ἐσόμεθα. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ὅποτερως οὖν σοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀρέσκει. Οὕτως, ἔφη.

XX. Ἴθι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ἀπόκριναι ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς· τὴν τελέαν ἀδικίαν τελέας οὔσης δικαιο-

¹ ἀληθεστέρως Fv: ὡς ἀληθεστέρως A.

σύνης λυσιτελεστέραν φῆς εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν καὶ φημί, ἔφη, καὶ δι' αὐτὴν εἴρηκα. Φέρε δὴ τὸ τοιόνδε περὶ αὐτῶν **C** πῶς λέγεις; τὸ μὲν που ἀρετὴν αὐτοῖν καλεῖς, τὸ δὲ κακίαν; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν τὴν μὲν δικαιοσύνην ἀρετὴν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν; Εἰκός γ', ἔφη, ὦ ἥδιστε, ἐπειδὴ καὶ λέγω ἀδικίαν μὲν λυσιτελεῖν, δικαιοσύνην δ' οὐ. Ἀλλὰ τί μήν; Τούναντίον, ἢ δ' ὅς. Ἡ τὴν δικαιοσύνην κακίαν; Οὐκ, ἀλλὰ πάνυ γενναίαν εὐήθειαν. Τὴν ἀδικίαν **D** ἄρα κακοήθειαν καλεῖς; Οὐκ, ἀλλ' εὐβουλίαν, ἔφη. Ἡ καὶ φρόνιμοί σοι, ὦ Θρασύμαχε, δοκοῦσιν εἶναι καὶ ἀγαθοὶ οἱ ἀδικοί; Οἷ γε τελέως, ἔφη, οἷοί τε ἀδικεῖν, πόλεις τε καὶ ἔθνη δυνάμενοι ἀνθρώπων ὑφ' ἑαυτοὺς ποιεῖσθαι. σὺ δὲ οἷε με ἴσως τοὺς τὰ βαλλάντια ἀποτέμνοντας λέγειν. λυσιτελεῖ μὲν οὖν, ἢ δ' ὅς, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐάνπερ λανθάνῃ· ἔστι δὲ οὐκ ἄξια λόγου, ἀλλ' αὖ νῦν δὴ ἔλεγον. Τοῦτο μέντοι, ἔφην, οὐκ ἀγνοῶ ὅ τι βούλει λέγειν· ἀλλὰ **E** τόδε ἐθαύμασα, εἰ ἐν ἀρετῆς καὶ σοφίας τίθης μέρει τὴν ἀδικίαν, τὴν δὲ δικαιοσύνην ἐν τοῖς ἐναντίοις. Ἀλλὰ πάνυ οὕτω τίθημι. Τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, ἤδη στερεώτερον, ὦ ἐταῖρε, καὶ οὐκέτι ῥάδιον¹ ἔχειν ὅ τί τις εἶπη. εἰ γὰρ λυσιτελεῖν μὲν τὴν ἀδικίαν ἐτίθεσο, κακίαν μέντοι ἢ αἰσχρὸν αὐτὸ ὡμολόγεις εἶναι, ὥσπερ ἄλλοι τινές, εἵχομεν ἂν τι λέγειν κατὰ τὰ νομιζόμενα λέγοντες· νῦν δὲ δῆλος εἶ ὅτι φήσεις αὐτὸ καλὸν καὶ ἰσχυρὸν εἶναι καὶ τᾶλλα αὐτῷ πάντα προσθήσεις, | αὖ ἡμεῖς τῷ δικαίῳ προσετίθεμεν, **349** ἐπειδὴ γε καὶ ἐν ἀρετῇ αὐτὸ καὶ σοφία ἐτόλμησας θεῖναι. Ἀληθέστατα, ἔφη, μαντεύει. Ἀλλ' οὐ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀποκνητέον γε τῷ λόγῳ ἐπεξελεθεῖν σκοπούμενον, ἕως ἄν σε ὑπολαμβάνω λέγειν ἄπερ διανοεῖ. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖς σύ, ὦ Θρασύμαχε, ἀτεχνῶς νῦν οὐ σκώπτειν, ἀλλὰ τὰ δοκοῦντα περὶ τῆς ἀληθείας² λέγειν. Τί δέ σοι, ἔφη, τοῦτο διαφέρει, εἴτε μοι δοκεῖ εἴτε μή, ἀλλ' οὐ τὸν λόγον ἐλέγ-

¹ ῥάδιον· F v: ῥῆον A.² ἀληθείας A: ἀδικίας coniecit H. Wolf.

Β χεις; Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ τόδε μοι πειρῶ ἔτι πρὸς τούτοις ἀποκρίνασθαι· ὁ δίκαιος τοῦ δικαίου δοκεῖ τί σοι ἂν ἐθέλειν πλεόν ἔχειν; Οὐδαμῶς, ἔφη· οὐ γὰρ ἂν ἦν ἀστεῖος, ὥσπερ νῦν, καὶ εὐήθης. Τί δέ; τῆς δικαίας πράξεως; Οὐδὲ τῆς <πράξεως τῆς¹> δικαίας, ἔφη. Τοῦ δὲ ἀδίκου πότερον ἀξιοῖ ἂν πλεονεκτεῖν καὶ ἡγοῖτο δίκαιον εἶναι, ἢ οὐκ ἂν ἡγοῖτο δίκαιον; 'Ηγοῖτ' ἂν, ἢ δ' ὅς, καὶ ἀξιοῖ, ἀλλ' οὐκ ἂν δύναίτο. 'Αλλ' οὐ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, **Κ** ἐρωτῶ, ἀλλ' εἰ τοῦ μὲν δικαίου μὴ ἀξιοῖ πλεόν ἔχειν μηδὲ βούλεται ὁ δίκαιος, τοῦ δὲ ἀδίκου; 'Αλλ' οὕτως, ἔφη, ἔχει. Τί δὲ δὴ ὁ ἄδικος; Ἄρα ἀξιοῖ τοῦ δικαίου πλεονεκτεῖν καὶ τῆς δικαίας πράξεως; Πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη, ὅς γε πάντων πλεόν ἔχειν ἀξιοῖ. Οὐκοῦν καὶ ἀδίκου ἀνθρώπου τε καὶ πράξεως ὁ ἄδικος πλεονεκτήσει καὶ ἀμιλλήσεται ὡς ἀπάντων πλείστον αὐτὸς λάβῃ; 'Εστί ταῦτα.

XXI. Ὡδε δὴ λέγωμεν, ἔφην· ὁ δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ πλεονεκτεῖ, τοῦ δὲ ἀνομοίου, ὁ δὲ ἄδικος τοῦ τε **Δ** ὁμοίου καὶ τοῦ ἀνομοίου. 'Αριστα, ἔφη, εἴρηκας. 'Εστὶν δέ γε, ἔφην, φρόνιμός τε καὶ ἀγαθὸς ὁ ἄδικος, ὁ δὲ δίκαιος οὐδέτερος. Καὶ τοῦτ', ἔφη, εἶ. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἔοικε τῷ φρονίμῳ καὶ τῷ ἀγαθῷ ὁ ἄδικος, ὁ δὲ δίκαιος οὐκ ἔοικεν; Πῶς γὰρ οὐ μέλλει, ἔφη, ὁ τοιοῦτος ὦν καὶ εἰκέναι τοῖς τοιούτοις, ὁ δὲ μὴ εἰκέναι; Καλῶς. τοιοῦτος ἄρα ἐστὶν ἐκάτερος αὐτῶν οἷσπερ ἔοικεν. 'Αλλὰ τί μέλλει; ἔφη. Εἶεν, ὦ Θρασύμαχε· μουσικὸν δέ τινα λέγεις, ἕτερον **Ε** δὲ ἄμουσον; 'Εγωγε. Πότερον φρόνιμον καὶ πότερον ἄφρονα; Τὸν μὲν μουσικὸν δήπου φρόνιμον, τὸν δὲ ἄμουσον ἄφρονα. Οὐκοῦν καὶ ἄπερ φρόνιμον, ἀγαθόν, ἃ δὲ ἄφρονα, κακόν; Ναί. Τί δὲ ἰατρικόν; οὐχ οὕτως; Οὕτως. Δοκεῖ ἂν οἷν τίς σοι, ὦ ἄριστε, μουσικὸς ἀνὴρ ἀρμοττόμενος λύραν ἐθέλειν μουσικοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ ἐπιτάσει καὶ ἀνέσει τῶν χορδῶν πλεονεκτεῖν ἢ ἀξιούν πλεόν ἔχειν;

¹ πράξεως τῆς nos : om. codd.

Οὐκ ἔμοιγε. Τί δέ; ἀμούσου; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί δὲ
 ἱατρικός; | ἐν τῇ ἐδωδῇ ἢ πόσει ἐθέλειν ἂν τι ἱατρικοῦ 350
 πλεονεκτεῖν ἢ ἀνδρὸς ἢ πράγματος; Οὐ δῆτα. Μὴ
 ἱατρικοῦ δέ; Ναί. Περὶ πάσης δὲ ὅρα ἐπιστήμης τε καὶ
 ἀνεπιστημοσύνης, εἴ τίς σοι δοκεῖ ἐπιστήμων ὅστισούν
 πλείω ἂν ἐθέλειν αἰρεῖσθαι ἢ ὅσα ἄλλος ἐπιστήμων ἢ
 πράττειν ἢ λέγειν, καὶ οὐ ταῦτά τῳ ὁμοίῳ ἑαυτῷ εἰς τὴν
 αὐτὴν πρᾶξιν. Ἄλλ' ἴσως, ἔφη, ἀνάγκη τοῦτό γε οὕτως
 ἔχειν. Τί δὲ ὁ ἀνεπιστήμων; οὐχὶ ὁμοίως μὲν ἐπιστή-
 μονος πλεονεκτῆσειεν ἂν, ὁμοίως δὲ ἀνεπιστήμονος; Ἴσως. B
 Ὁ δὲ ἐπιστήμων σοφός; Φημί. Ὁ δὲ σοφὸς ἀγαθός;
 Φημί. Ὁ ἄρα ἀγαθός τε καὶ σοφὸς τοῦ μὲν ὁμοίου οὐκ
 ἐβελήσει πλεονεκτεῖν, τοῦ δὲ ἀνομοίου τε καὶ ἐναντίου.
 Ἔοικεν, ἔφη. Ὁ δὲ κακός τε καὶ ἀμαθὴς τοῦ τε ὁμοίου
 καὶ τοῦ ἐναντίου. Φαίνεται. Οὐκοῦν, ὦ Θρασύμαχε, ἦν
 δ' ἐγώ, ὁ ἄδικος ἡμῖν τοῦ ἀνομοίου τε καὶ ὁμοίου πλεον-
 εκτεῖ; ἢ οὐχ οὕτως ἔλεγες; Ἐγώ γε, ἔφη. Ὁ δέ γε
 δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ πλεονεκτῆσει, τοῦ δὲ ἀνομοίου; C
 Ναί. Ἔοικεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὃ μὲν δίκαιος τῷ σοφῷ καὶ
 ἀγαθῷ, ὁ δὲ ἄδικος τῷ κακῷ καὶ ἀμαθεῖ. Κινδυνεύει.
 Ἀλλὰ μὴν ὁμολογοῦμεν, ὃ γε ὅμοιος ἐκάτερος εἴη, τοιοῦτον
 καὶ ἐκάτερον εἶναι. Ὁμολογοῦμεν γάρ. Ὁ μὲν ἄρα
 δίκαιος ἡμῖν ἀναπέφανται ὢν ἀγαθός τε καὶ σοφός, ὁ δὲ
 ἄδικος ἀμαθὴς τε καὶ κακός.

XXII. Ὁ δὲ Θρασύμαχος ὁμολόγησε μὲν πάντα
 ταῦτα, οὐχ ὡς ἐγὼ νῦν ῥαδίως λέγω, ἀλλ' ἐλκόμενος καὶ D
 μόγῃς, μετὰ ἰδρώτος θαυμαστοῦ ὅσου, ἅτε καὶ θέρους ὄντος.
 τότε καὶ εἶδον ἐγώ, πρότερον δὲ οὐπω, Θρασύμαχον
 ἐρυθριῶντα. ἐπειδὴ δὲ οὖν διωμολογησάμεθα τὴν δικαιο-
 σύνην ἀρετὴν εἶναι καὶ σοφίαν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν
 τε καὶ ἀμαθίαν, Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτω
 κείσθω, ἔφαμεν δὲ δὴ καὶ ἰσχυρὸν εἶναι τὴν ἀδικίαν· ἢ οὐ
 μέμνησαι, ὦ Θρασύμαχε; Μέμνημαι, ἔφη· ἀλλ' ἔμοιγε

οὐδὲ ἂ νῦν λέγεις ἀρέσκει, καὶ ἔχω περὶ αὐτῶν λέγειν. εἰ
Ε οὖν λέγοιμι, εὖ οἶδ' ὅτι δημηγορεῖν ἄν με φαίης· ἢ οὖν
 ἔα με εἰπεῖν ὅσα βούλομαι, ἢ, εἰ βούλει ἐρωτᾶν, ἐρώτα·
 ἐγὼ δέ σοι, ὥσπερ ταῖς γραυσὶν ταῖς τοὺς μύθους λεγού-
 σαις, εἶεν ἐρῶ καὶ κατανεύσομαι καὶ ἀνανεύσομαι. Μη-
 δαμῶς, ἦν δ' ἐγώ, παρά γε τὴν σαυτοῦ δόξαν. "Ὡστε σοι,
 ἔφη, ἀρέσκειν, ἐπειδὴ περ οὐκ ἔῃς λέγειν. καίτοι τί ἄλλο
 βούλει; Οὐδὲν μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' εἴπερ τοῦτο
 ποιήσεις, ποίει· ἐγὼ δὲ ἐρωτήσω. Ἐρώτα δὴ. Τοῦτο
351 τοίνυν ἐρωτῶ, ὅπερ ἄρτι, ἵνα καὶ ἐξῆς διασκεψώμεθα | τὸν
 λόγον, ὁποῖόν τι τυγχάνει ὃν δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν.
 ἐλέχθη γάρ που, ὅτι καὶ δυνατώτερον καὶ ἰσχυρότερον εἴη
 ἀδικία δικαιοσύνης· νῦν δέ γ', ἔφην, εἴπερ σοφία τε καὶ
 ἀρετὴ ἐστὶν δικαιοσύνη, ῥαδίως, οἶμαι, φανήσεται καὶ
 ἰσχυρότερον ἀδικίας, ἐπειδὴ περ ἐστὶν ἀμαθία ἢ ἀδικία·
 οὐδεὶς ἂν ἔτι τοῦτο ἀγνοήσκειν. ἀλλ' οὐ τι οὕτως
 ἀπλῶς, ὦ Θρασύμαχε, ἔγωγε ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ τῇδέ πη
Β σκέψασθαι· πόλιν φαίης ἂν ἀδικον εἶναι καὶ ἄλλας πόλεις
 ἐπιχειρεῖν δουλοῦσθαι ἀδίκως καὶ καταδεδουλωσθαι, πολ-
 λὰς δὲ καὶ ὑφ' ἑαυτῇ ἔχειν δουλωσαμένην; Πῶς γὰρ οὐκ;
 ἔφη· καὶ τοῦτό γε ἡ ἀρίστη μάλιστα ποιήσει καὶ τελεώ-
 τατα οὕσα ἀδικος. Μανθάνω, ἔφην· ὅτι σὸς οὗτος ἦν ὁ
 λόγος. ἀλλὰ τόδε περὶ αὐτοῦ σκοπῶ· πότερον ἢ κρείττων
 γιγνομένη πόλις πόλεως ἄνευ δικαιοσύνης τὴν δύναμιν
 ταύτην ἔξει, ἢ ἀνάγκη αὐτῇ μετὰ δικαιοσύνης; Εἰ μὲν,
Γ ἔφη, ὥς σὺ ἄρτι ἔλεγες ἔχει, ἡ δικαιοσύνη σοφία, μετὰ
 δικαιοσύνης· εἰ δ' ὥς ἐγὼ ἔλεγον, μετὰ ἀδικίας. Πάνυ
 ἄγαμαι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ὅτι οὐκ ἐπινεύεις μόνον
 καὶ ἀνανεύεις, ἀλλὰ καὶ ἀποκρίνεις πάνυ καλῶς. Σοὶ γάρ,
 ἔφη, χαρίζομαι.

XXIII. Εὖ γε σὺ ποιῶν· ἀλλὰ δὴ καὶ τόδε μοι
 χάρισαι καὶ λέγε· δοκεῖς ἂν ἢ πόλιν ἢ στρατόπεδον ἢ
 ληστὰς ἢ κλέπτας ἢ ἄλλο τι ἔθνος, ὅσα κοινῇ ἐπὶ τι

ἔρχεται ἀδίκως, πρᾶξαι ἂν τι δύνασθαι, εἰ ἀδικοῖεν ἀλλήλους; Οὐ δῆτα, ἢ δ' ὅς. Τί δ' εἰ μὴ ἀδικοῖεν; οὐ μᾶλλον; **D**
Πάνυ γε. Στάσεις γάρ που, ὦ Θρασύμαχε, ἢ γε ἀδικία καὶ μίση καὶ μάχας ἐν ἀλλήλοις παρέχει, ἢ δὲ δικαιοσύνη ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν· ἢ γάρ; Ἔστω, ἢ δ' ὅς, ἵνα σοι μὴ διαφέρωμαι¹. Ἄλλ' εὖ γε σὺ ποιῶν, ὦ ἄριστε. τόδε δέ μοι λέγε· ἄρ' αἰ τοῦτο ἔργον ἀδικίας, μίσος ἐμποιεῖν ὅπου ἂν ἐνῇ, οὐ καὶ ἐν ἐλευθέροις τε καὶ δούλοις ἐγγιγνομένη μισεῖν ποιήσει ἀλλήλους καὶ στασιάζειν καὶ ἀδυνάτους εἶναι κοινῇ μετ' ἀλλήλων πράττειν; Πάνυ γε. Τί δέ; ἂν **E**
ἐν δυοῖν ἐγγένηται, οὐ διοίσονται καὶ μισήσουσιν καὶ ἐχθροὶ ἔσονται ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς δικαίοις; Ἔσονται, ἔφη. Ἐὰν δὲ δῆ, ὦ θαυμάσιε, ἐν ἐνὶ ἐγγένηται ἀδικία μὴν μὴ ἀπολεῖ τὴν αὐτῆς δύναμιν, ἢ οὐδὲν ἦττον ἔξει; Μηδὲν ἦττον ἔχέτω, ἔφη. Οὐκοῦν τοιάνδε τινὰ φαίνεται ἔχουσα τὴν δύναμιν, οἷαν, ὅ ἂν ἐγγένηται, εἴτε πόλει τινὶ εἴτε γένει εἴτε στρατοπέδῳ εἴτε ἄλλῳ ὁττοῦν, πρῶτον μὲν ἀδύνατον | αὐτὸ ποιεῖν² πράττειν μεθ' αὐτοῦ διὰ τὸ στασιάζειν καὶ διαφέρεσθαι, ἔτι δ' ἐχθρὸν εἶναι ἑαυτῷ τε καὶ τῷ ἐναντιῷ παντὶ καὶ τῷ δικαίῳ; οὐχ οὕτως; Πάνυ γε. Καὶ ἐν ἐνὶ δῆ, οἶμαι, ἐνοῦσα ταῦτα πάντα ποιήσει, ἅπερ πέφυκεν ἐργάζεσθαι· πρῶτον μὲν ἀδύνατον αὐτὸν πράττειν ποιήσει στασιάζοντα καὶ οὐχ ὁμονοοῦντα αὐτὸν ἑαυτῷ, ἔπειτα ἐχθρὸν καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς δικαίοις· ἢ γάρ; Ναί. Δίκαιοι δέ γ' εἰσίν, ὦ φίλε, καὶ οἱ θεοί; Ἔστων, ἔφη. **B**
Καὶ θεοῖς ἄρα ἐχθρὸς ἔσται ὁ ἄδικος, ὦ Θρασύμαχε, ὁ δὲ δίκαιος φίλος. Εὐώχου τοῦ λόγου, ἔφη, θαρρῶν· οὐ γὰρ ἔγωγέ σοι ἐναντιώσομαι, ἵνα μὴ τοῖσδε ἀπέχθωμαι. Ἴθι δῆ, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὰ λοιπά μοι τῆς ἐστιάσεως ἀποπλήρωσον ἀποκρινόμενος ὥσπερ καὶ νῦν. ὅτι μὲν γὰρ καὶ σοφώτεροι καὶ ἀμείνους καὶ δυνατώτεροι πράττειν οἱ

¹ διαφέρωμαι II: διαφέρωμεν A.² ποιεῖν II: ποιεῖ A.

δίκαιοι φαίνονται, οἱ δὲ ἄδικοι οὐδὲν πράττειν μετ' ἀλλή-
C λων οἰοί τε, ἀλλὰ δὴ καὶ οὓς φάμεν ἐρρωμένως πώποτε
 τι μετ' ἀλλήλων κοινῇ πράξαι ἀδίκους ὄντας, τοῦτο οὐ
 παντάπασιν ἀληθὲς λέγομεν· οὐ γὰρ ἂν ἀπείχοντο ἀλλή-
 λων κομιδῇ ὄντες ἄδικοι, ἀλλὰ δῆλον ὅτι ἐνῆν τις αὐτοῖς
 δικαιοσύνη, ἣ αὐτοὺς ἐποίει μήτοι καὶ ἀλλήλους γε καὶ ἐφ'
 οὓς ᾗσαν ἅμα ἀδικεῖν, δι' ἣν ἔπραξαν ἃ ἔπραξαν, ὥρμησαν
 δὲ ἐπὶ τὰ ἄδικα ἀδικία ἡμιμόχθηροι ὄντες, ἐπεὶ οἳ γε
 παμπόνηροι καὶ τελέως ἄδικοι τελέως εἰσὶν καὶ πράττειν
D ἀδύνατοι· ταῦτα μὲν οὖν ὅτι οὕτως ἔχει, μαυθάνω, ἀλλ'
 οὐχ ὥς σὺ τὸ πρῶτον ἐτίθεσο. εἰ δὲ καὶ ἄμεινον ζῶσιν οἱ
 δίκαιοι τῶν ἀδίκων καὶ εὐδαιμονέστεροί εἰσιν, ὅπερ τὸ
 ὕστερον προϋθέμεθα σκέψασθαι, σκεπτέον. φαίνονται
 μὲν οὖν καὶ νῦν, ὥς γέ μοι¹ δοκεῖ, ἐξ ὧν εἰρήκαμεν· ὅμως
 δ' ἔτι² βέλτιον σκεπτέον. οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἐπιτυχόντος ὁ
 λόγος, ἀλλὰ περὶ τοῦ ὄντινα τρόπον χρὴ ζῆν. Σκόπει δῆ,
 ἔφη. Σκοπῶ, ἦν δ' ἐγώ. καί μοι λέγε· δοκεῖ τί σοι εἶναι
E ἵππου ἔργον; Ἐμοιγε. Ἄρ' οὖν τοῦτο ἂν θείης καὶ ἵππου
 καὶ ἄλλου ὁπουοῦν ἔργον, ὃ ἂν ἡ μόνῳ ἐκείνῳ ποιῇ τις ἢ
 ἄριστα; Οὐ μαυθάνω, ἔφη. Ἄλλ' ὧδε· ἔσθ' ὅτῳ ἂν ἄλλῳ
 ἴδοις ἢ ὀφθαλμοῖς; Οὐ δῆτα. Τί δέ; ἀκούσais ἄλλῳ ἢ
 ὡσίν; Οὐδαμῶς. Οὐκοῦν δικαίως ἂν ταῦτα τούτων φαί-
 353 μεν³ ἔργα εἶναι; Πάνυ γε. Τί δέ; | μαχαίρα ἂν⁴ ἀμπέλου
 κλῆμα ἀποτέμοις καὶ σμίλη καὶ ἄλλοις πολλοῖς; Πῶς γὰρ
 οὐ; Ἄλλ' οὐδενί γ' ἂν, οἶμαι, οὕτω καλῶς, ὥς δρεπάνῳ
 τῷ ἐπὶ τοῦτο ἐργασθέντι. Ἀληθῆ. Ἄρ' οὖν οὐ τοῦτο
 τούτου ἔργον θήσομεν; Θήσομεν μὲν οὖν.

XXIV. Νῦν δῆ, οἶμαι, ἄμεινον ἂν μάθοις ὃ ἄρτι
 ἠρώτων, πυυθανόμενος εἰ οὐ τοῦτο ἐκάστου εἴη ἔργον,
 ὃ ἂν ἡ μόνον τι ἢ κάλλιστα τῶν ἄλλων ἀπεργάζεταιται.

¹ ὥς γε μοι (sic) Π: ὥστέ μοι A¹: ὥς γ' ἐμοι corr. A².

² δ' ἔτι Ξ q: δέ τι A.

³ φαίμεν Stephanus: φάμεν A.

⁴ ἂν F v cum Stobaeo (Flor. 9. 63): om. A

Ἄλλ', ἔφη, μανθάνω τε καί μοι δοκεῖ τοῦτο ἐκάστου πράγματος ἔργον εἶναι. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· οὐκοῦν καὶ Β ἀρετὴ δοκεῖ σοι εἶναι ἐκάστω, ὥπερ καὶ ἔργον τι προστέτακται; ἴωμεν δὲ ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν. ὀφθαλμῶν, φαμέν, ἔστιν ἔργον; Ἔστιν. Ἄρ' οὖν καὶ ἀρετὴ ὀφθαλμῶν ἔστιν; Καὶ ἀρετὴ. Τί δέ; ὥτων ἦν τι ἔργον; Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἀρετὴ; Καὶ ἀρετὴ. Τί δὲ πάντων πέρι τῶν ἄλλων; οὐχ οὕτω; Οὕτω. Ἐχε δὴ· ἄρ' ἂν ποτε ὄμματα τὸ αὐτῶν ἔργον καλῶς ἀπεργάσαιτο μὴ ἔχοντα τὴν αὐτῶν οἰκείαν C ἀρετὴν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀρετῆς κακίαν; Καὶ πῶς ἂν; ἔφη· τυφλότητα γὰρ ἴσως λέγεις ἀντὶ τῆς ὄψεως. Ἦτις, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν ἡ ἀρετὴ· οὐ γάρ πω τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλ' εἰ τῇ οἰκείᾳ μὲν ἀρετῇ τὸ αὐτῶν ἔργον εὖ ἐργάζεται τὰ ἐργαζόμενα, κακίᾳ δὲ κακῶς. Ἀληθές, ἔφη, τοῦτό γε λέγεις. Οὐκοῦν καὶ ὧτα στερόμενα τῆς αὐτῶν ἀρετῆς κακῶς τὸ αὐτῶν ἔργον ἀπεργάζεται; Πάνυ γε. Τίθεμεν οὖν καὶ τῖλλα πάντα εἰς τὸν αὐτὸν λόγον; Ἐμοιγε δοκεῖ. Ἴθι D δὴ, μετὰ ταῦτα τόδε σκέψαι· ψυχῆς ἔστιν τι ἔργον, ὃ ἄλλω τῶν ὄντων οὐδ' ἂν ἐνὶ πράξαις; οἶον τὸ τοιόνδε· τὸ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄρχειν καὶ βουλευέσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ἔσθ' ὅτῳ ἄλλω ἢ ψυχῇ δικαίως ἂν αὐτὰ ἀποδοῖμεν καὶ φαῖμεν ἴδια ἐκείνου¹ εἶναι; Οὐδενὶ ἄλλω. Τί δ' αὖ τὸ ζῆν; ψυχῆς φήσομεν ἔργον εἶναι; Μάλιστά γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἀρετὴν φαμέν τινα ψυχῆς εἶναι; Φαμέν. Ἄρ' E οὖν ποτέ, ὦ Θρασύμαχε, ψυχὴ τὰ αὐτῆς ἔργα εὖ ἀπεργάζεται στερομένη τῆς οἰκείας ἀρετῆς, ἢ ἀδύνατον; Ἀδύνατον. Ἀνάγκη ἄρα κακῇ ψυχῇ κακῶς ἄρχειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, τῇ δὲ ἀγαθῇ πάντα ταῦτα εὖ πράττειν. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ἀρετὴν γε συνεχωρήσαμεν ψυχῆς εἶναι δικαιοσύνην, κακίαν δὲ ἀδικίαν; Συνεχωρήσαμεν γάρ. Ἡ μὲν ἄρα δικαία ψυχὴ καὶ ὁ δίκαιος ἀνὴρ εὖ βιώσεται, κακῶς δὲ ὁ ἄδικος. Φαίνεται, ἔφη, κατὰ τὸν σὸν λόγον. | Ἀλλὰ 354

¹ ἐκείνου Ξ q: ἐκείνης A.

μὴν ὃ γε εὖ ζῶν μακάριός τε καὶ εὐδαίμων, ὁ δὲ μὴ
 τάναντία. Πῶς γὰρ οὐ; Ὁ μὲν δίκαιος ἄρα εὐδαίμων, ὁ
 δ' ἄδικος ἄθλιος. Ἔστων, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἄθλιόν γε
 εἶναι οὐ λυσιτελεῖ, εὐδαίμονα δέ. Πῶς γὰρ οὐ; Οὐδέποτε
 ἄρα, ὦ μακάριε Θρασύμαχε, λυσιτελέστερον ἀδικία δικαιο-
 σύνης. Ταῦτα δὴ σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἰστιάσθω ἐν
 τοῖς Βενδιδείοις. Ὑπὸ σοῦ γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε,
 ἐπειδὴ μοι πρᾶος ἐγένου καὶ χαλεπαίνων ἐπαύσω. οὐ
 Β μέντοι καλῶς γε εἰστίμαι, δι' ἐμαντόν, ἀλλ' οὐ διὰ σέ·
 ἀλλ' ὥσπερ οἱ λίχνοι τοῦ αἰὲ παραφερομένου ἀπογεύονται
 ἀρπάζοντες, πρὶν τοῦ προτέρου μετρίως ἀπολαῦσαι, καὶ
 ἐγώ μοι δοκῶ οὕτω, πρὶν δὲ τὸ πρῶτον ἐσκοποῦμεν εὑρεῖν,
 τὸ δίκαιον ὃ τί ποτ' ἐστίν, ἀφόμενος ἐκείνου ὀρμῆσαι ἐπὶ
 τὸ σκέψασθαι περὶ αὐτοῦ, εἴτε κακία ἐστὶν καὶ ἀμαθία
 εἴτε σοφία καὶ ἀρετή, καὶ ἐμπεσόντος αὖ ὕστερον λόγου,
 ὅτι λυσιτελέστερον ἢ ἀδικία τῆς δικαιοσύνης, οὐκ ἀπε-
 σχόμην τὸ μὴ οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν ἀπ' ἐκείνου, ὥστε μοι
 C νυνὶ γέγονεν ἐκ τοῦ διαλόγου μηδὲν εἰδέναι· ὁπότε γὰρ τὸ
 δίκαιον μὴ οἶδα ὃ ἐστίν, σχολῇ εἶσομαι εἴτε ἀρετή τις
 οὔσα τυγχάνει εἴτε καὶ οὐ, καὶ πότερον ὁ ἔχων αὐτὸ οὐκ
 εὐδαίμων ἐστὶν ἢ εὐδαίμων.

τέλος πολιτείας Δ'.

¹ ἐγώ μοι Θ r: ἐγῶμαι Α.

B.

I. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν ὄμην λόγου ἀπηλλά- 357
 χθαι· τὸ δ' ἦν ἄρα, ὡς ἔοικε, προοίμιον. ὁ γὰρ Γλαύκων
 αἰεί τε ἀνδρείοτατος ὢν τυγχάνει πρὸς ἅπαντα, καὶ δὴ καὶ
 τότε τοῦ Θρασυμάχου τὴν ἀπόρρησιν οὐκ ἀπεδέξατο, ἀλλ'
 ἔφη ὦ Σώκρατες, πότερον ἡμᾶς βούλει δοκεῖν πεπεικέναι,
 ἢ ὡς ἀληθῶς πεῖσαι ὅτι παντὶ τρόπῳ ἄμεινόν ἐστιν B
 εἰκαῖον εἶναι ἢ ἄδικον; Ὡς ἀληθῶς, εἶπον, ἔγωγ' ἂν
 εἰλοίμην, εἰ ἐπ' ἐμοὶ εἴη. Οὐ τοίνυν, ἔφη, ποιεῖς ὁ βούλει.
 λέγε γάρ μοι· ἄρά σοι δοκεῖ τοιόνδε τι εἶναι ἀγαθόν, ὃ
 δεξαίμεθ' ἂν ἔχειν οὐ τῶν ἀποβαίνόντων ἐφιέμενοι, ἀλλ'
 αὐτὸ αὐτοῦ ἕνεκα ἀσπαζόμενοι; οἷον τὸ χαίρειν καὶ αἰ
 ἡδοῦναι ὅσαι ἀβλαβεῖς καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον διὰ
 ταύτας γίγνεται ἄλλο ἢ χαίρειν ἔχοντα. Ἐμοιγε, ἦν δ'
 ἐγώ, δοκεῖ τι εἶναι τοιοῦτον. Τί δέ; ὃ αὐτό τε αὐτοῦ C
 χάριν ἀγαπῶμεν καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ γιγνομένων; οἷον αὖ
 τὸ φρονεῖν καὶ τὸ ὀρᾶν καὶ τὸ ὑγιαίνειν· τὰ γὰρ τοιαῦτά
 πον δι' ἀμφοτέρα ἀσπαζόμεθα. Ναί, εἶπον. Τρίτον δέ
 ὀρᾷς τι, ἔφη, εἶδος ἀγαθοῦ, ἐν ᾧ τὸ γυμνάζεσθαι καὶ τὸ
 κάμνοντα ἰατρεύεσθαι καὶ ἰάτρευσίς τε καὶ ὁ ἄλλος
 χρηματισμός; ταῦτα γὰρ ἐπίπονα φαῖμεν ἂν, ὠφελεῖν δέ
 ἡμᾶς, καὶ αὐτὰ μὲν ἑαυτῶν ἕνεκα οὐκ ἂν δεξαίμεθα ἔχειν, D
 τῶν δὲ μισθῶν τε χάριν καὶ τῶν ἄλλων ὅσα γίγνεται ἀπ'
 αὐτῶν. Ἔστιν γὰρ οὖν, ἔφην, καὶ τοῦτο τρίτον. ἀλλὰ τί
 δή; Ἐν ποίῳ, ἔφη, τούτων τὴν δικαιοσύνην τίθης; Ἐγὼ

358 μὲν οἶμαι, ἣν δ' ἐγώ, ἐν τῷ καλλίστῳ, ὃ καὶ δι' αὐτὸ καὶ διὰ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἀγαπητέον τῷ μέλλοντι μακαρίῳ ἔσσεσθαι. Οὐ τοίνυν δοκεῖ, ἔφη, τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ τοῦ ἐπιπόνου εἰδους, ὃ μισθῶν θ' ἔνεκα καὶ εὐδοκίμῃσεων διὰ δόξαν¹ ἐπιτηδευτέον, αὐτὸ δὲ δι' αὐτὸ φευκτέον ὥς ὃν χαλεπόν.

II. Οἶδα, ἣν δ' ἐγώ, ὅτι δοκεῖ οὕτω, καὶ πάσαι ὑπὸ Θρασυμάχου ὡς τοιοῦτον ὃν ψέγεται, ἀδικία δ' ἐπαινεῖται².
 B ἀλλ' ἐγώ τις, ὡς ἔοικε, δυσμαθής. Ἴθι δὴ, ἔφη, ἄκουσον καὶ ἐμοῦ, ἐάν σοι ταῦτά δοκῇ. Θρασύμαχος γάρ μοι φαίνεται πρῶαιτερον τοῦ δέοντος ὑπὸ σοῦ ὥσπερ ὄφεις κηληθῆναι, ἐμοὶ δὲ οὕτω κατὰ νοῦν ἢ ἀπόδειξις γέγονεν περὶ ἐκατέρου· ἐπιθυμῶ γὰρ ἀκοῦσαι τί τ' ἔστιν ἐκότερον καὶ τίνα ἔχει δύναμιν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐνὸν ἐν τῇ ψυχῇ, τοὺς δὲ μισθοὺς καὶ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτῶν ἑᾶσαι χαίρειν. οὕτως οὖν ποιήσω, ἐάν καὶ σοὶ δοκῇ· ἐπανα-
 C νεώσομαι τὸν Θρασυμάχου λόγον, καὶ πρῶτον μὲν ἐρῶ δικαιοσύνην οἷον εἶναι φασιν καὶ ὅθεν γεγενῆσθαι· δεύτερον δὲ ὅτι πάντες αὐτὸ οἱ ἐπιτηδεύοντες ἄκουτες ἐπιτηδεύουσιν ὡς ἀναγκαῖον ἀλλ' οὐχ ὡς ἀγαθόν· τρίτον δὲ ὅτι εἰκότως αὐτὸ δρῶσι· πολὺ γὰρ ἀμείνων ἄρα ὁ τοῦ ἀδίκου ἢ ὁ τοῦ δικαίου βίος, ὡς λέγουσιν. ἐπεὶ ἔμοιγε, ὦ Σώκρατες, οὕτι δοκεῖ οὕτως· ἀπορῶ μέντοι διατεθρυλημένος τὰ ὦτα, ἀκούων Θρασυμάχου καὶ μυρίων ἄλλων, τὸν δὲ ὑπὲρ τῆς
 D δικαιοσύνης λόγον, ὡς ἄμεινον ἀδικίας, οὐδενός πω ἀκήκοα ὡς βούλομαι· βούλομαι δὲ αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐγκωμιαζόμενον ἀκοῦσαι. μάλιστα δ' οἶμαι ἂν σοῦ πυθέσθαι· διὸ κατατείνας ἐρῶ τὸν ἀδικον βίον ἐπαινῶν, εἰπὼν δὲ ἐνδείξομαι σοι, ὃν τρόπον αὖ βούλομαι καὶ σοῦ ἀκούειν ἀδικίαν μὲν ψέγοντος, δικαιοσύνην δὲ ἐπαινούντος. ἀλλ' ὅρα, εἴ σοι βουλομένῳ ἂ λέγω. Πάντων μάλιστα, ἣν δ' ἐγώ·

¹ διὰ δόξαν codd.: seclusit Herwerden. Cf. 363 A.
 ἐπαινεῖται II: om. A.

² ἀδικία δ'

περὶ γὰρ τίνος ἂν μᾶλλον πολλάκις τις νοῦν ἔχων χαίροι **E**
λέγων καὶ ἀκούων ; Κάλλιστα, ἔφη, λέγεις· καὶ ὁ πρῶτον
ἔφην ἐρεῖν, περὶ τούτου ἄκουε, οἷόν τέ τι¹ καὶ ὅθεν γέγονε
δικαιοσύνη.

Πεφυκέναι γὰρ δὴ φασιν τὸ μὲν ἀδικεῖν ἀγαθόν, τὸ δὲ
ἀδικεῖσθαι κακόν, πλέوني δὲ κακῷ ὑπερβάλλειν τὸ ἀδι-
κεῖσθαι ἢ ἀγαθῷ τὸ ἀδικεῖν, ὥστ' ἐπειδὰν ἀλλήλους
ἀδικῶσί τε καὶ ἀδικῶνται καὶ ἀμφοτέρων γεύονται, τοῖς
μὴ δυναμένοις τὸ μὲν ἐκφεύγειν | τὸ δὲ αἰρεῖν, δοκεῖν² 359
λυσιτελεῖν ξυνθέσθαι ἀλλήλοις μήτ' ἀδικεῖν μήτ' ἀδι-
κεῖσθαι· καὶ ἐντεῦθεν δὴ ἄρξασθαι νόμους τίθεσθαι καὶ
ξυνθήκας αὐτῶν, καὶ διομάσαι τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπίταγμα
νόμιμόν τε καὶ δίκαιον· καὶ εἶναι δὴ ταύτην γένεσίν τε
καὶ οὐσίαν δικαιοσύνης, μεταξὺ οὖσαν τοῦ μὲν ἀρίστου
ὄντος, ἐὰν ἀδικῶν μὴ διδῷ δίκην, τοῦ δὲ κακίστου, ἐὰν
ἀδικούμενος τιμωρεῖσθαι ἀδύνατος ᾖ· τὸ δὲ δίκαιον ἐν
μέσῳ ὃν τούτων ἀμφοτέρων ἀγαπᾶσθαι οὐχ ὡς ἀγαθόν, **B**
ἀλλ' ὡς ἀρρωστίᾳ τοῦ ἀδικεῖν τιμώμενον· ἐπεὶ τὸν
δυνάμενον αὐτὸ ποιεῖν καὶ ὡς ἀληθῶς ἄνδρα οὐδ' ἂν ἐνί
ποτε ξυνθέσθαι τὸ μήτε ἀδικεῖν μήτε ἀδικεῖσθαι· μαίνεσθαι
γὰρ ἄν. ἡ μὲν οὖν δὴ φύσις δικαιοσύνης, ὃ Σώκρατες,
αὕτη τε καὶ τοιαύτη, καὶ ἐξ ὧν πέφυκε, τοιαῦτα, ὡς ὁ
λόγος.

III. Ὡς δὲ καὶ οἱ ἐπιτηδεύοντες ἀδυναμία τοῦ ἀδικεῖν
ἄκοντες αὐτὸ ἐπιτηδεύουσι, μάλιστα ἂν αἰσθοίμεθα, εἰ
τοιόνδε ποιήσαιμεν τῇ διανοίᾳ· δόντες ἐξουσίαν ἑκατέρῳ **C**
ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται, τῷ τε δικαίῳ καὶ τῷ ἀδίκῳ, εἴτ'
ἐπακολουθήσαιμεν θεώμενοι, ποῖ ἡ ἐπιθυμία ἑκάτερον
ἄξει. ἐπ' αὐτοφώρῳ οὖν λάβωμεν ἂν τὸν δίκαιον τῷ
ἀδίκῳ εἰς ταυτὸν ἰόντα διὰ τὴν πλεονεξίαν, ὃ πᾶσα φύσις
διώκειν πεφυκεν ὡς ἀγαθόν, νόμῳ δὲ βία παράγεται ἐπὶ

¹ οἷόν τέ τι nos: τί ὅν τε A: τί οἷόν τε II: τί οἶονται q.

² δοκεῖν

Ast: δοκεῖ codd.

- τὴν τοῦ ἴσου τιμὴν. εἴη δ' ἂν ἡ ἐξουσία ἦν λέγω τοιάδε
 μάλιστα, εἰ αὐτοῖς γένοιτο οἷαν ποτέ φασιν δύναμιν τῇ¹
 D Γύγου τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ, γενέσθαι. εἶναι μὲν γὰρ
 αὐτὸν ποιμένα θητεύοντα παρὰ τῷ τότε Λυδίας ἄρχοντι,
 ὄμβρου δὲ πολλοῦ γενομένου καὶ σεισμοῦ ῥαγῆναί τι τῆς
 γῆς καὶ γενέσθαι χάσμα κατὰ τὸν τόπον ἧ ἔνεμεν· ἰδόντα
 δὲ καὶ θαυμάσαντα καταβῆναι· καὶ ἰδεῖν ἄλλα τε δὴ μυθο-
 λογοῦσιν θαυμαστὰ καὶ ἵππον χαλκοῦν κοῖλον, θυρίδας
 ἔχοντα, καθ' ἧς ἐγκύψαντα ἰδεῖν ἐνόντα νεκρόν, ὡς φαίνε-
 σθαι, μείζω ἢ κατ' ἄνθρωπον· τοῦτον δὲ ἄλλο μὲν ἔχειν²
 E οὐδέν, περὶ δὲ τῇ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον, ὃν³ περιε-
 λόμενον ἐκβῆναι. συλλόγου δὲ γενομένου τοῖς ποιμέσιν
 εἰωθότος, ἵν' ἐξαγγέλλοιεν κατὰ μῆνα τῷ βασιλεῖ τὰ περὶ
 τὰ ποίμνια, ἀφικέσθαι καὶ ἐκεῖνον ἔχοντα τὸν δακτύλιον.
 καθήμενον οὖν μετὰ τῶν ἄλλων τυχεῖν τὴν σφενδόνην
 τοῦ δακτυλίου περιαγαγίντα πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὸ εἶσω τῆς
 360 χειρός. τούτου δὲ γενομένου ἀφανῆ αὐτὸν γενέσθαι τοῖς
 παρακαθημένοις, καὶ διαλέγεσθαι ὡς περὶ οἰχομένου. καὶ
 τὸν θαυμάζειν τε καὶ πάλιν ἐπιψηλαφῶντα τὸν δακτύλιον
 στρέψαι ἔξω τὴν σφενδόνην, καὶ στρέψαντα φανερὸν
 γενέσθαι. καὶ τοῦτο ἐννοήσαντα ἀποπειρᾶσθαι τοῦ δακ-
 τυλίου, εἰ ταύτην ἔχοι τὴν δύναμιν, καὶ αὐτῷ οὕτω
 ξυμβαίνειν, στρέφοντι μὲν εἶσω τὴν σφενδόνην ἀδήλῳ
 γίνεσθαι, ἔξω δὲ δήλῳ. αἰσθόμενον δὲ εὐθύς διαπρά-
 ξασθαι τῶν ἀγγέλων γενέσθαι τῶν παρὰ τὸν βασιλέα·
 B ἐλθόντα δὲ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μοιχεύσαντα, μετ'
 ἐκείνης ἐπιθέμενον τῷ βασιλεῖ ἀποκτείνειν καὶ τὴν ἀρχὴν
 κατασχεῖν. εἰ οὖν δύο τοιοῦτω δακτυλίῳ γενοίσθην, καὶ
 τὸν μὲν ὁ δίκαιος περιθεῖτο, τὸν δὲ ὁ ἄδικος, οὐδεὶς ἂν
 γένοιτο, ὡς δόξειεν, οὕτως ἀδαμάντινος, ὃς ἂν μείνειεν ἐν

¹ Sic codd.: an τῷ <Γύγῃ, τῷ>? Cf. 612 B.² ἔχειν II: om. A.³ δακτύλιον ὃν codd.: δακτύλιον Jackson.

τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τολμήσειεν ἀπέχεσθαι τῶν ἀλλοτρίων καὶ μὴ ἄπτεσθαι, ἐξὸν αὐτῷ καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδεῶς ὅ τι βούλοιτο λαμβάνειν, καὶ εἰσιόντι εἰς τὰς οἰκίας συγγί- C γνεσθαι ὅτῳ βούλοιτο, καὶ ἀποκτεινύναι καὶ ἐκ δεσμῶν λύειν οὐστινας βούλοιτο, καὶ τᾶλλα πράττειν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἰσόθεον ὄντα. οὕτω δὲ δρῶν οὐδὲν ἂν διάφορον τοῦ ἐτέρου ποιοῖ, ἀλλ' ἐπὶ ταῦτ' ἵκειν ἀμφοτέρω. καίτοι μέγα τοῦτο τεκμήριον ἂν φαίη τις, ὅτι οὐδεὶς ἐκὼν δίκαιος ἀλλ' ἀναγκαζόμενος, ὥς οὐκ ἀγαθοῦ ἰδίᾳ ὄντος, ἐπεὶ ὅπου γ' ἂν οἴηται ἕκαστος οἶός τε ἔσθαι ἀδικεῖν, ἀδικεῖν. λυσιτελεῖν γὰρ δὴ οἴεται πᾶς ἀνὴρ πολὺ μᾶλλον ἰδίᾳ τὴν D ἀδικίαν τῆς δικαιοσύνης, ἀληθῆ οἶόμενος, ὥς φήσει ὁ περὶ τοῦ τοιοῦτου λόγου λέγων· ἐπεὶ εἴ τις τοιαύτης ἐξουσίας ἐπιλαβόμενος μηδὲν ποτε ἐθέλοι ἀδικῆσαι μηδὲ ἄψαιτο τῶν ἀλλοτρίων, ἀθλιώτατος μὲν ἂν δόξειεν εἶναι τοῖς αἰσθανομένοις καὶ ἀνοητότατος, ἐπαινοῖεν δ' ἂν αὐτὸν ἀλλήλων ἐναντίον ἐξαπατῶντες ἀλλήλους διὰ τὸν τοῦ ἀδικεῖσθαι φόβον. ταῦτα μὲν οὖν δὴ οὕτω.

IV. Τὴν δὲ κρίσιν αὐτὴν τοῦ βίου περὶ ὧν λέγομεν, E εἰ δὲν διαστησώμεθα τὸν τε δικαιοτάτον καὶ τὸν ἀδικώτατον, οἷοί τ' ἐσόμεθα κρίναι ὀρθῶς· εἰ δὲ μή, οὐ. τίς¹ οὖν δὴ ἡ διάστασις; ἦδε· μηδὲν ἀφαιρῶμεν μήτε τοῦ ἀδίκου ἀπὸ τῆς ἀδικίας, μήτε τοῦ δικαίου ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ τέλεον ἐκάτερον εἰς τὸ ἑαυτοῦ² ἐπιτήδευμα τιθῶμεν. πρῶτον μὲν οὖν ὁ ἄδικος ὅσπερ οἱ δεινοὶ δημιουργοὶ ποιείτω· οἷον κυβερνήτης ἄκρος ἢ ἱατρὸς τά τε ἀδύνατα ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τὰ δυνατὰ διαισθάνεται, καὶ | τοῖς μὲν 361 ἐπιχειρεῖ, τὰ δὲ ἐᾷ· ἔτι δὲ εἰ ἄρα πῃ σφαλῇ, ἱκανὸς ἐπανορθοῦσθαι· οὕτω καὶ ὁ ἄδικος ἐπιχειρῶν ὀρθῶς τοῖς ἀδικήμασιν λανθανέτω, εἰ μέλλει σφόδρα ἄδικος εἶναι· τὸν ἀλίσκόμενον δὲ φαῦλον ἡγητέον· ἐσχάτη γὰρ ἀδικία δοκεῖν δίκαιον εἶναι μὴ ὄντα. δοτέον οὖν τῷ τελέως

¹ τίς II: τί A.

² ἑαυτοῦ II: ἑαυτῷ A.

ἀδίκῳ τὴν τελεωτάτην ἀδικίαν, καὶ οὐκ ἀφαιρετέον, ἀλλ' ἐατέον τὰ μέγιστα ἀδικοῦντα τὴν μεγίστην δόξαν αὐτῷ
B παρεσκευακέναι εἰς δικαιοσύνην, καὶ ἐὰν ἄρα σφάλληται τι, ἐπανορθοῦσθαι δυνατῷ εἶναι, λέγειν τε ἱκανῷ ὄντι πρὸς τὸ πείθειν, ἐὰν τι μνηνῆται τῶν ἀδικημάτων, καὶ βιάσασθαι, ὅσα ἂν βίας δέηται, διὰ τε ἀνδρείαν καὶ ῥώμην καὶ διὰ παρασκευὴν φίλων καὶ οὐσίας. τοῦτον δὲ τοιοῦτον θέντες τὸν δίκαιον παρ' αὐτὸν ἰστώμεν τῷ λόγῳ, ἄνδρα ἀπλοῦν καὶ γενναῖον, κατ' Αἰσχύλον οὐ δοκεῖν ἀλλ' εἶναι ἀγαθὸν ἐθέλοντα. ἀφαιρετέον δὴ τὸ δοκεῖν. εἰ γὰρ δόξει
C δίκαιος εἶναι, ἔσονται αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαὶ δοκοῦντι τοιούτῳ εἶναι· ἄδηλον οὖν εἴτε τοῦ δικαίου εἴτε τῶν δωρεῶν τε καὶ τιμῶν ἕνεκα τοιοῦτος εἴη¹. γυμνωτέος δὴ πάντων πλὴν δικαιοσύνης, καὶ ποιητέος ἐναντίως διακείμενος τῷ προτέρῳ· μηδὲν γὰρ ἀδικῶν δόξαν ἐχέτω τὴν μεγίστην ἀδικίας, ἵνα ἡ βεβασανισμένος εἰς δικαιοσύνην τῷ μὴ τέγγεσθαι ὑπὸ κακοδοξίας καὶ τῶν ἀπ'² αὐτῆς
D γιγνομένων· ἀλλὰ ἔστω³ ἀμετάστατος μέχρι θανάτου, δοκῶν μὲν εἶναι ἄδικος διὰ βίου, ὣν δὲ δίκαιος, ἵνα ἀμφοτέροι ἐῖς τὸ ἔσχατον ἐληλυθότες, ὁ μὲν δικαιοσύνης, ὁ δὲ ἀδικίας, κρίνωνται ὁπότερος αὐτοῖν εὐδαιμονέστερος.

V. Βαβαί, ἣν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Γλαύκων, ὡς ἔρρωμένως ἐκάτερον ὥσπερ ἀνδριάντα εἰς τὴν κρίσιν ἐκκαθαίρεις τοῖν ἀνδροῖν. 'Ὡς μάλιστ', ἔφη, δύναμαι. ὄντιν δὲ τοιούτοι, οὐδὲν ἔτι, ὡς ἐγῶμαι, χαλεπὸν ἐπεξελθεῖν τῷ λόγῳ, οἷος
E ἐκάτερον βίος ἐπιμένει. λεκτέον οὖν· καὶ δὴ καὶ ἀγροικοτέρως λέγεται, μὴ ἐμὲ οἷου λέγειν, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ τοὺς ἐπαινοῦντας πρὸ δικαιοσύνης ἀδικίαν. ἐροῦσι δὲ τάδε, ὅτι οὕτω διακείμενος ὁ δίκαιος μαστιγώσεται, στρεβλώσεται, δεδήσεται, ἐκκαυθήσεται τῷ φθαλμῷ, τελευτῶν
 362 | πάντα κακὰ παθὼν ἀνασχινδυλευθήσεται καὶ γνώσεται, ὅτι οὐκ εἶναι δίκαιον ἀλλὰ δοκεῖν δεῖ ἐθέλειν· τὸ δὲ τοῦ

¹ εἴη codd.: seclisit Madvig.² ἀπ' Eusebius: ὑπ' codd. Cf. 366 E.³ ἔστω Vind. D Flor. V: ἔτω A¹.

Λίσχ' οὐ πολὺ ἦν ἄρα ὀρθότερον λέγειν κατὰ τοῦ
αἰδίου. τῷ ὄντι γὰρ φήσουσι τὸν ἄδικον, ἅτε ἐπιτηδεύοντα
πρᾶγμα ἀληθείας ἐχόμενον καὶ οὐ πρὸς δόξαν ζῶντα, οὐ
δοκεῖν ἄδικον ἀλλ' εἶναι ἐθέλειν,

βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενον,
ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλευματα,

B

πρῶτον μὲν ἄρχειν ἐν τῇ πόλει δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι,
ἔπειτα γαμεῖν ὁπόθεν ἂν βούληται, ἐκδιδόναι εἰς οὓς ἂν
βούληται, ξυμβάλλειν, κοινωνεῖν οἷς ἂν ἐθέλῃ, καὶ παρὰ
ταῦτα πάντα ὠφελεῖσθαι κερδαίνοντα τῷ μὴ δυσχεραίνειν
τὸ ἀδικεῖν· εἰς ἀγῶνας τοίνυν ἰόντα καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ
περιγίγνεσθαι καὶ πλεονεκτεῖν τῶν ἐχθρῶν, πλεονεκ-
τοῦντα δὲ πλουτεῖν καὶ τοὺς τε φίλους εὖ ποιεῖν καὶ τοὺς
ἐχθροὺς βλάπτειν, καὶ θεοῖς θυσίας καὶ ἀναθήματα C
ἱκανῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς θύειν τε καὶ ἀνατιθέναι, καὶ
θεραπεύειν τοῦ δικαίου πολὺ ἄμεινον τοὺς θεοὺς καὶ τῶν
ἀνθρώπων οὓς ἂν βούληται, ὥστε καὶ θεοφιλέστερον
αὐτὸν εἶναι μᾶλλον προσήκειν ἐκ τῶν εἰκότων ἢ τὸν
δίκαιον. οὕτω φασίν, ὃ Σώκρατες, παρὰ θεῶν καὶ παρ'
ἀνθρώπων τῷ ἀδίκῳ παρεσκευάσθαι τὸν βίον ἄμεινον ἢ
τῷ δικαίῳ.

VI. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ Γλαύκωνος, ἐγὼ μὲν ἐν νῷ D
εἰχόν τι λέγειν πρὸς ταῦτα, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀδείμαν-
τος, Οὐ τί που οἶει, ἔφη¹, ὃ Σώκρατες, ἱκανῶς εἰρῆσθαι
περὶ τοῦ λόγου; Ἀλλὰ τί μὴν; εἶπον. Αὐτό, ἢ δ' ὅς, οὐκ
εἴρηται ὁ μάλιστα ἔδει ρηθῆναι. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ
λεγόμενον, ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη· ὥστε καὶ σύ, εἴ τι ὅδε
ἐλλείπει, ἐπάμυνε. καίτοι ἐμέ γε ἱκανὰ καὶ τὰ ὑπὸ τούτου
ρηθέντα καταπαλαῖσαι καὶ ἀδύνατον ποιῆσαι βοηθεῖν
δικαιοσύνη. Καὶ ὅς, Οὐδέν, ἔφη, λέγεις, ἀλλ' ἔτι καὶ τάδε E
ἄκουε· δεῖ γὰρ διελθεῖν ἡμᾶς καὶ τοὺς ἐναντίους λόγους

¹ ἔφη II: om. A.

ὧν ὅδε εἶπεν, οἷ δικαιοσύνην μὲν ἐπαινοῦσιν, ἀδικίαν δὲ
 ψέγουσιν, ἵν' ἧ σαφέστερον ὃ μοι δοκεῖ βούλεσθαι
 Γλαύκων. λέγουσι δέ που καὶ παρακελεύονται πατέρες
 363 | εἶναι, οὐκ αὐτὸ δικαιοσύνην ἐπαινοῦντες, ἀλλὰ τὰς ἀπ'
 αὐτῆς εὐδοκιμήσεις, ἵνα δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι γίγνηται
 ἀπὸ τῆς δόξης ἀρχαί τε καὶ γάμοι καὶ ὅσαπερ Γλαύκων
 διῆλθεν ἄρτι, ἀπὸ τοῦ εὐδοκιμεῖν. ὄντα τῷ δικαίῳ. ἐπὶ
 πλεόν δὲ οὗτοι τὰ τῶν δοξῶν λέγουσιν· τὰς γὰρ παρὰ
 θεῶν εὐδοκιμήσεις ἐμβάλλοντες ἄφθονα ἔχουσι λέγειν
 ἀγαθὰ τοῖς ὁσίοις, ἃ φασὶ θεοὺς διδόναι, ὥσπερ ὁ γενναῖος
 Β' Ἡσίοδός τε καὶ Ὅμηρός φασιν, ὁ μὲν τὰς δρῦς τοῖς
 δικαίοις τοὺς θεοὺς ποιεῖν

ἄκρας μὲν τε φέρειν βαλάνους, μέσσας δὲ με-
 λίσσας·

εἰροπόκοι δ' ὄϊες, φησὶν, μαλλοῖς καταβεβρίθασι,
 καὶ ἄλλα δὴ πολλὰ ἀγαθὰ τούτων ἐχόμενα· παραπλήσια
 δὲ καὶ ὁ ἕτερος· ὥστε τευ γάρ φησιν

ἢ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅστε θεουδῆς
 εὐδικίας ἀνέχῃσι, φέρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα

Γ πυρούς καὶ κριθάς, βρίθῃσι δὲ δένδρεα καρπῷ,
 τίκτῃ δ' ἔμπεδα μῆλα, θάλασσα δὲ παρέχῃ ἰχθῦς.

Μουσαῖος δὲ τούτων νεανικώτερα τὰγαθὰ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ
 παρὰ θεῶν διδόασιν τοῖς δικαίοις· εἰς Ἄιδου γὰρ ἀγα-
 γόντες τῷ λόγῳ καὶ κατακλίναντες καὶ συμπόσιον τῶν

Δ ὁσίων κατασκευάσαντες ἐστεφανωμένους ποιοῦσιν τὸν
 ἅπαντα χρόνον ἤδη διάγειν μεθύνοντας, ἡγησάμενοι κάλ-
 λιστον ἀρετῆς μισθὸν μέθην αἰώνιον· οἱ δ' ἔτι τούτων
 μακροτέρους ἀποτίνουσιν¹ μισθοὺς παρὰ θεῶν· παῖδας γὰρ
 παίδων φασὶ καὶ γένος κατόπισθεν λείπεσθαι τοῦ ὁσίου
 καὶ εὐόρκου. ταῦτα δὴ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐγκωμιάζουσιν

¹ ἀποτίνουσιν q: ἀποτείνουσιν A.

δικαιοσύνην· τοὺς δὲ ἀνοσίους αὐ καὶ ἀδίκους εἰς πηλὸν
τινα κατερύττουσιν ἐν ᾿Αιδου καὶ κοσκίνῳ ὕδωρ ἀν-
αγκάζουσι φέρειν, ἔτι τε ζῶντας εἰς κακὰς δόξας ἄγοντες, **E**
ἄπερ Γλαύκων περὶ τῶν δικαίων δοξαζομένων δὲ ἀδίκων
διήλθε τιμωρήματα, ταῦτα περὶ τῶν ἀδίκων λέγουσιν,
ἄλλα δὲ οὐκ ἔχουσιν. ὁ μὲν οὖν ἔπαινος καὶ ὁ ψόγος
οὗτος ἐκατέρῳ.

VII. Πρὸς δὲ τούτοις σκέψαι, ὦ Σώκρατες, ἄλλο αὖ
εἶδος λόγων περὶ δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας ἰδίᾳ τε
λεγόμενον καὶ ὑπὸ ποιητῶν. | πάντες γὰρ ἐξ ἐνὸς στόματος 364
ὑμνοῦσιν, ὡς καλὸν μὲν ἢ σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη,
χαλεπὸν μέντοι καὶ ἐπίπονον· ἀκολασία δὲ καὶ ἀδικία
ἡδὺ μὲν καὶ εὐπετές κτήσασθαι, δόξη δὲ μόνον καὶ νόμῳ
αἰσχρόν. λυσιτελέστερα δὲ τῶν δικαίων τὰ ἄδικα ὡς ἐπὶ
τὸ πλῆθος λέγουσι, καὶ πονηροὺς πλουσίους καὶ ἄλλας
δυνάμεις ἔχοντας εὐδαιμονίζειν καὶ τιμᾶν εὐχερῶς ἐθέ-
λουσιν δημοσίᾳ τε καὶ ἰδίᾳ, τοὺς δὲ ἀτιμάζειν καὶ
ὑπερορᾶν, οἳ ἂν πῇ ἀσθενεῖς τε καὶ πένητες ᾧσιν, ὁμο- **B**
λογοῦντες αὐτοὺς ἀμείνους εἶναι τῶν ἐτέρων. τούτων δὲ
πάντων οἱ περὶ θεῶν τε λόγοι καὶ ἀρετῆς θαυμασιώτατοι
λέγονται, ὡς ἄρα καὶ θεοὶ πολλοῖς μὲν ἀγαθοῖς δυστυχίας
τε καὶ βίον κακὸν ἔνειμαν, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐναντίαν
μοῖραν. ἀγύρται δὲ καὶ μάντεις ἐπὶ πλουσίων θύρας
ἰόντες πείθουσιν ὡς ἔστι παρὰ σφίσιν δύναμις ἐκ θεῶν
ποριζομένη θυσίαις τε καὶ ἐπρωδαῖς, εἴτε τι ἀδίκημ' αὐτοῦ
γέγονεν αὐτοῦ ἢ προγόνων, ἀκεῖσθαι μεθ' ἡδονῶν τε καὶ **C**
έορτῶν· ἐάν τέ τινα ἐχθρὸν πημῆναι ἐθέλῃ, μετὰ σμικρῶν
δαπανῶν ὁμοίως δίκαιον ἀδίκῳ βλάβειν² ἐπαγωγαῖς τισὶν
καὶ καταδέσμοις, τοὺς θεοὺς, ὡς φασιν, πείθοντές σφισιν
ὑπηρετεῖν. τούτοις δὲ πᾶσιν τοῖς λόγοις μάρτυρας ποιητὰς
ἐπάγονται, οἱ μὲν κακίας περὶ εὐπετείας ἄδοντες³

¹ τε καὶ δικαιοσύνη II: om. A.   ² βλάβειν q: βλάβει A.   ³ περὶ
Madvig: πέρι A. ἄδοντες Muretus: πέρι—διδόντες codd.

ὥς τὴν μὲν κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἐλέσθαι
D ῥῆϊδίως· λείη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει·
 τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρώτα θεοὶ προπάρουθεν ἔθηκαν
 καὶ τινα ὁδὸν μακράν τε καὶ ἀνάντη· οἱ δὲ τῆς τῶν θεῶν
 ὑπ' ἀνθρώπων παραγωγῆς τὸν Ὅμηρον μαρτύρονται, ὅτι
 καὶ ἐκείνος εἶπεν

λιστοὶ δέ τε¹ καὶ θεοὶ αὐτοί,
 καὶ τοὺς μὲν θυσίαισι καὶ εὐχωλαῖς ἀγαναῖσιν
E λοιβῇ τε κνίσῃ τε παρατρωπῶσ' ἀνθρώποι
 λισσόμενοι, ὅτε κέν τις ὑπερβῇ καὶ ἀμάρτη.
 βίβλων δὲ ὅμαδον παρέχονται Μουσαίου καὶ Ὀρφέως,
 Σελήνης τε καὶ Μουσῶν ἐκγόνων, ὥς φασι, κατ' ἧς θνη-
 πολοῦσιν, πείθοντες οὐ μόνον ἰδιώτας ἀλλὰ καὶ πόλεις,
 ὥς ἄρα λύσεις τε καὶ καθαρμοὶ ἀδικημάτων διὰ θυσιῶν
 365 καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν εἰσὶ μὲν ἔτι | ζῶσιν, εἰσὶ δὲ καὶ
 τελευτήσασιν, ἧς δὴ τελετὰς καλοῦσιν, αἱ τῶν ἐκεῖ κακῶν
 ἀπολύουσιν ἡμᾶς, μὴ θύσαντας δὲ δεινὰ περιμένει.

VIII. Ταῦτα πάντα, ἔφη, ὦ φίλε Σώκρατες, τοιαῦτα
 καὶ τοσαῦτα λεγόμενα ἀρετῆς πέρι καὶ κακίας, ὥς ἄν-
 θρωποι καὶ θεοὶ περὶ αὐτὰ ἔχουσι τιμῆς, τί οἴομεθα
 ἀκουούσας νέων ψυχὰς ποιεῖν, ὅσοι εὐφυεῖς καὶ ἱκανοὶ ἐπὶ
 πάντα τὰ λεγόμενα ὥσπερ ἐπιπτόμενοι συλλογίσασθαι ἔξ
B αὐτῶν, ποῖός τις ἂν ᾧν καὶ πῇ πορευθεὶς τὸν βίον ὥς
 ἄριστα διέλθοι; λέγοι γὰρ ἂν ἐκ τῶν εἰκότων πρὸς αὐτὸν
 κατὰ Πίνδαρον ἐκεῖνο τὸ Πότερον δίκῃ τείχεος ὕψιον
 ἢ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβὰς καὶ ἐμavτὸν οὕτω περι-
 φράξας διαβιῶ; τὰ μὲν γὰρ λεγόμενα δικαίῳ μὲν ὄντι μοι,
 εἴαν καὶ μὴ δοκῶ, ὄφελος οὐδέν φασιν εἶναι, πόρους δὲ καὶ
 ζημίας φανεράς· ἀδίκῳ δὲ δόξαν δικαιοσύνης παρασκευα-
C σαμένῳ θεσπέσιος βίος λέγεται. οὐκοῦν, ἐπειδὴ τὸ δοκεῖν,

¹ λιστοὶ δέ τε a manu rec. II: λιστοὶ δὲ στρεπτοὶ τε A¹: λιστοὶ δὲ
 στρεπτοὶ δέ τε A².

ὥς δηλοῦσί μοι οἱ σοφοί, καὶ τὰν ἀλάθειαν βιᾶται καὶ κύριον εὐδαιμονίας, ἐπὶ τοῦτο δὴ τρεπτόν ὅλως· πρόθυρα μὲν καὶ σχῆμα κύκλῳ περὶ ἐμῶν σκιαγραφίαν ἀρετῆς περιγεγραπτόν, τὴν δὲ τοῦ σοφωτάτου Ἀρχιλόχου ἀλώπεκα ἐλκτίον ἐξόπισθον κερδαλίαν καὶ ποικίλην. ἀλλὰ γὰρ, φησὶ τις, οὐ ῥᾷδιον αἱ λανθάνειν κακὸν ὄντα. οὐδὲ γὰρ ἄλλα οὕτω εὐπείθεες, φήσομεν, τῶν μεγάλων· ἀλλ' ἔμωσι, εἰ μέλλομεν εὐδαιμονήσῃν, ταύτῃ ἐτίον, ὥς τὰ ἔχρη **D** τῶν λόγων φέρει. ἐπὶ γὰρ τὸ λανθάνειν ξυνωμοσίας τε καὶ ἐταιρίας συνάξομεν, εἰσὶν τε πειθοῦς διδάσκαλοι σοφίαν δημηγορικὴν τε καὶ δικανικὴν διδόντες, ἐξ ὧν τὰ μὲν πείσομεν, τὰ δὲ βιασόμεθα, ὥς πλεονεκτοῦντες δίκην μὲν λαμβάνειν. ἀλλὰ οὐ θεοὺς οὔτε λανθάνειν οὔτε βιάσασθαι ἐννοοῦν. οὐκοῦν, εἰ μὲν μὴ εἰσιν ἢ μῆδεν αὐτοῖς τῶν ἀνθρώπων μίσει, τί καὶ ἡμῖν μελετήσῃν τοῦ λανθάνειν· εἰ **E** τις εἰσὶν τε καὶ ἐπιμελοῦνται, οὐκ ἄλλοθεν τοὶ αὐτοὺς ἴσμεν ἢ σκηκόμεν, ἢ ἐκ τε τῶν λόγων καὶ τῶν γεγραμμένων ποιησῶν· αἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι λέρουσιν, ὥς εἰσὶν οἷσι θυοίαιε τε καὶ εὐχολαίε ἀγανήσῃν καὶ ἀναθήμασιν παράσθαι ἀνσπειρόμενοι· οἷς ἢ ἀμφοτέρω ἢ οὐδέτερω πειστέον· εἰ δ' οὐδὲν πειστέον, ἀδικητέον καὶ θυτέον ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων. δίκαιοι μὲν γὰρ ὄντες, ἀζήμιοι ὑπὸ θεῶν **366** ἐσόμεθα, τὰ δ' ἐξ ἀδικίας κέρδη ἀπωσόμεθα· ἀδικοὶ δὲ κερδαυόμεν τε καὶ λισσόμενοι ὑπερβαίνοντες καὶ ἀμαρτάνοντες πείθοντες αὐτοὺς ἀζήμιοι ἀπαλλάξομεν. ἀλλὰ γὰρ ἐν δίκῃ δίκην ἐσόμεν ὧν ἂν ἐνθάδε ἀδικήσωμεν, ἢ αὐτοὶ ἢ παῖδες παίδων. ἀλλ' ὅ φίλε, φήσῃ λευκίζόμενος, αἱ τιμᾶται αὐ μέγα ἐνδυνάμει² καὶ οἱ κύριοι θεοί, ὥς αἱ μέγιστα πότνει λέρουσι καὶ οἱ θεῶν παῖδες ποιηταὶ καὶ προφῆται τῶν θεῶν γενόμενοι, οἱ ταῦτα οὕτως ἔχουσιν μηχανοῦσιν.

¹ τί καὶ ἔστι· καὶ Α.

² αὐ μέγα δύνανται Η; om. Α.

IX. Κατὰ τίνα οὖν ἔτι λόγον δικαιοσύνην ἂν πρὸ
 μεγίστης ἀδικίας αἰροίμεθ' ἂν; ἢν ἐὰν μετ' εὐσχημοσύνης
 κιβδήλου κτησώμεθα, καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις
 πράξομεν κατὰ νοῦν ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες, ὡς ὁ
 τῶν πολλῶν τε καὶ ἄκρων λεγόμενος λόγος. ἐκ δὴ πάντων
 C τῶν εἰρημένων τίς μηχανή, ὃ Σώκρατες, δικαιοσύνην τιμᾶν
 ἐθέλειν, ᾧ τις δύναμις ὑπάρχει ψυχῆς ἢ χρημάτων ἢ
 σώματος ἢ γένους, ἀλλὰ μὴ γελᾶν ἐπαινουμένης ἀκούοντα;
 ὡς δὴ τοι εἴ τις ἔχει ψευδῇ μὲν ἀποφῆναι ἃ εἰρήκαμεν,
 ἱκανῶς δὲ ἔγνωκεν ὅτι ἄριστον δικαιοσύνη, πολλὴν που
 συγγνώμην ἔχει καὶ οὐκ ὀργίζεται τοῖς ἀδίκοις, ἀλλ' οἶδεν,
 ὅτι πλὴν εἴ τις θείᾳ φύσει δυσχεραίνειν τὸ ἀδικεῖν ἢ
 D ἐπιστήμην λαβὼν ἀπέχεται αὐτοῦ, τῶν γε ἄλλων οὐδεὶς
 ἐκὼν δίκαιος, ἀλλὰ ὑπὸ ἀνανδρίας ἢ γήρως ἢ τινος ἄλλης
 ἀσθενείας ψέγει τὸ ἀδικεῖν, ἀδυνατῶν αὐτὸ δρᾶν. ὡς δέ,
 δῆλον· ὁ γὰρ πρῶτος τῶν τοιούτων εἰς δύναμιν ἐλθὼν
 πρῶτος ἀδικεῖ, καθ' ὅσον ἂν οἷός τ' ᾖ. καὶ τούτων ἀπάν-
 των οὐδὲν ἄλλο αἴτιον ἢ ἐκεῖνο, ὅθενπερ ἅπας ὁ λόγος
 οὗτος ὥρμησεν καὶ τῷδε καὶ ἐμοὶ πρὸς σέ, ὃ Σώκρατες,
 εἰπεῖν, ὅτι ὦ θαυμάσιε, πάντων ὑμῶν, ὅσοι ἐπαινέται
 E φατὲ δικαιοσύνης εἶναι¹, ἀπὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἡρώων ἀρξά-
 μενοι, ὅσων λόγοι λελειμμένοι, μέχρι τῶν νῦν ἀνθρώπων
 οὐδεὶς πώποτε ἔψεξεν ἀδικίαν οὐδ' ἐπήνεσεν δικαιοσύνην
 ἄλλως ἢ δόξας τε καὶ τιμὰς καὶ δωρεὰς τὰς ἀπ' αὐτῶν
 γιγνομένης· αὐτὸ δ' ἐκάτερον τῇ αὐτοῦ δυνάμει ἐν τῇ τοῦ
 ἔχοντος ψυχῇ ἐνὸν καὶ λανθάνον θεοὺς τε καὶ ἀνθρώπους
 οὐδεὶς πώποτε οὕτ' ἐν ποιήσει οὕτ' ἐν ἰδίῳ λόγῳ
 ἐπεξῆλθεν ἱκανῶς τῷ λόγῳ, ὡς τὸ μὲν μέγιστον κακῶν
 ὅσα ἴσχει ψυχὴ ἐν αὐτῇ, δικαιοσύνη δὲ μέγιστον ἀγαθόν.
 367 εἰ | γὰρ οὕτως ἐλέγετο ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ πάντων ὑμῶν καὶ ἐκ
 νέων ἡμᾶς ἐπείθετε, οὐκ ἂν ἀλλήλους ἐφυλάττομεν μὴ
 ἀδικεῖν, ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ ἦν ἕκαστος φύλαξ, δεδιὼς μὴ

¹ εἶναι II: om. A.

ἀδικῶν τῷ μεγίστῳ κακῷ ξύνοικος ἦ. ταῦτα, ὦ Σώκρατες, ἴσως δὲ καὶ ἔτι τούτων πλείω Θρασύμαχος τε καὶ ἄλλος πού τις ὑπὲρ δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας λέγοιεν ἂν μεταστρέφοντες αὐτοῖν τὴν δύναμιν, φορτικῶς, ὥς γέ μοι δοκεῖ· ἀλλ' ἐγώ, οὐδὲν γάρ σε δέομαι ἀποκρύπτεσθαι, Β σου ἐπιθυμῶν ἀκοῦσαι τάναντία, ὥς δύναμαι μάλιστα κατατείνας λέγω. μὴ οὖν ἡμῖν μόνον ἐνδείξῃ τῷ λόγῳ, ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας κρεῖττον, ἀλλὰ τί ποιούσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα αὐτὴ δι' αὐτὴν ἢ μὲν κακόν, ἢ δὲ ἀγαθόν ἐστίν· τὰς δὲ δόξας ἀφαίρει, ὥσπερ Γλαύκων διεκελεύσατο. εἰ γὰρ μὴ ἀφαιρήσεις ἑκατέρωθεν τὰς ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς προσθήσεις, οὐ τὸ δίκαιον φήσομεν ἐπαινεῖν σε, ἀλλὰ τὸ δοκεῖν, οὐδὲ τὸ ἄδικον εἶναι ψέγειν, ἀλλὰ τὸ C δοκεῖν, καὶ παρακελεύεσθαι ἄδικον ὄντα λανθάνειν, καὶ ὁμολογεῖν Θρασυμάχῳ, ὅτι τὸ μὲν δίκαιον ἀλλότριον ἀγαθόν, ξυμφέρον τοῦ κρεῖττονος, τὸ δὲ ἄδικον αὐτῷ μὲν ξυμφέρον καὶ λυσιτελοῦν, τῷ δὲ ἥττονι ἀξύνμορον. ἐπειδὴ οὖν ὁμολόγησας τῶν μεγίστων ἀγαθῶν εἶναι δικαιοσύνην, αἱ τῶν τε ἀποβαινόντων ἀπ' αὐτῶν ἔνεκα ἄξια κεκτήσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον αὐτὰ αὐτῶν, οἷον ὀρεῖν, ἀκούειν, φρονεῖν, καὶ ὑγιαίνειν δῆ, καὶ ὅσ' ἄλλα ἀγαθὰ γόνιμα τῇ αὐτῶν D φέσει· ἀλλ' οὐ δόξη ἐστίν,—τοῦτ' οὖν αὐτὸ ἐπαινέσον δικαιοσύνης, ὃ αὐτὴ δι' αὐτὴν τὸν ἔχοντα ὀνύνησιν καὶ ἀδικία βλάπτει· μισθοὺς δὲ καὶ δόξας πάρες ἄλλοις ἐπαινεῖν. ὥς ἐγὼ τῶν μὲν ἄλλων ἀποδεχοίμην¹ ἂν οὕτως ἐπαινούντων δικαιοσύνην καὶ ψεγόντων ἀδικίαν, δόξας τε περὶ αὐτῶν καὶ μισθοὺς ἐγκωμιαζόντων καὶ λοιδορούντων, σου δὲ οὐκ ἄν, εἰ μὴ σὺ κελεύεις, διότι πάντα τὸν βίον οὐδὲν ἄλλο σκοπῶν διελήλυθας ἢ τοῦτο. μὴ οὖν ἡμῖν E ἐνδείξῃ μόνον τῷ λόγῳ, ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας κρεῖττον, ἀλλὰ τί ποιούσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα αὐτὴ δι' αὐτὴν, ἐάν

¹ ἀποδεχοίμην II et in mg. A: ἀποσχοίμην in contextu A.

τε λανθάνη ἂν τε μὴ θεοὺς τε καὶ ἀνθρώπους, ἡ μὲν ἀγαθόν, ἡ δὲ κακὸν ἐστὶ.

Χ. Καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἀεὶ μὲν δὴ τὴν φύσιν τοῦ τε Γλαῦκωνος καὶ τοῦ Ἀδειμάντου ἡγάμην, ἀτὰρ οὖν καὶ
368 τότε πάνυ γε ἥσθην | καὶ εἶπον· Οὐ κακῶς εἰς ὑμᾶς, ὦ
παῖδες ἐκείνου τοῦ ἀνδρός, τὴν ἀρχὴν τῶν ἐλεγείων
ἐποίησεν ὁ Γλαῦκωνος ἐραστής, εὐδοκίμησαντας περὶ τὴν
Μεγαροῖ μάχην, εἰπών·

παῖδες Ἀρίστωνος, κλεινοῦ θεῖου γένος ἀνδρός.

τοῦτό μοι, ὦ φίλοι, εὖ δοκεῖ ἔχειν· πάνυ γὰρ θεῖον
πεπόνθατε, εἰ μὴ πέπεισθε ἀδικίαν δικαιοσύνης ἄμεινον
εἶναι, οὕτω δυνάμενοι εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ. δοκεῖτε δὴ μοι
B ὡς ἀληθῶς οὐ πεπεῖσθαι· τεκμαίρομαι δὲ ἐκ τοῦ ἄλλου
τοῦ ὑμετέρου τρόπου, ἐπεὶ κατὰ γε αὐτοὺς τοὺς λόγους
ἠπίστουν ἂν ὑμῖν· ὅσῳ δὲ μᾶλλον πιστεύω, τοσούτῳ
μᾶλλον ἀπορῶ ὅ τι χρήσωμαι· οὔτε γὰρ ὅπως βοηθῶ
ἔχω· δοκῶ γάρ μοι ἀδύνατος εἶναι· σημεῖον δέ μοι, ὅτι ἂ
πρὸς Θρασύμαχον λέγων ὥμην ἀποφαίνειν, ὡς ἄμεινον
δικαιοσύνη ἀδικίας, οὐκ ἀπεδέξασθέ μου· οὐτ' αὖ ὅπως μὴ
βοηθήσω ἔχω· δέδοικα γάρ, μὴ οὐδ' ὅσιον ἢ παραγενό-
C μενον δικαιοσύνη κακηγορουμένη ἀπαγορεύειν καὶ μὴ
βοηθεῖν ἔτι ἐμπνέοντα καὶ δυνάμενον φθέγγεσθαι. κρά-
τιστον οὖν οὕτως ὅπως δύναμαι ἐπικουρεῖν αὐτῇ. ὅ τε
οὖν Γλαῦκων καὶ οἱ ἄλλοι ἐδέοντο παντὶ τρόπῳ βοηθήσαι
καὶ μὴ ἀνεῖναι τὸν λόγον, ἀλλὰ διερευνήσασθαι τί τέ
ἐστὶν ἐκάτερον καὶ περὶ τῆς ὠφελείας αὐτοῖν τάληθές
ποτέρως ἔχει. εἶπον οὖν ὅπερ ἐμοὶ ἔδοξεν, ὅτι Τὸ ζήτημα
ὃ ἐπιχειροῦμεν οὐ φαῦλον ἀλλ' ὀξὺ βλέποντος, ὡς ἐμοὶ
D φαίνεται. ἐπειδὴ οὖν ἡμεῖς οὐ δεινοί, δοκεῖ μοι, ἣν δ'
ἐγώ, τοιαύτην ποιήσασθαι ζήτησιν αὐτοῦ, οἶανπερ ἂν εἰ
προσέταξέ τις γράμματα σμικρὰ πόρρωθεν ἀναγνῶναι μὴ
πάνυ ὀξὺ βλέπουσιν, ἔπειτά τις ἐνενόησεν, ὅτι τὰ αὐτὰ

γρίμματα ἔστι που καὶ ἄλλοθι μείζω τε καὶ ἐν μείζονι·
 ἔρμαιον ἂν ἐφάνη, οἶμαι, ἐκεῖνα πρῶτον ἀναγνόντας οὕτως
 ἐπισκοπεῖν τὰ ἐλάττω, εἰ τὰ αὐτὰ ὄντα τυγχάνει. Πάνυ
 μὲν οὖν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος· ἀλλὰ τί τοιοῦτον, ὦ Σώκρατες,
 ἐν τῇ περὶ τὸ δίκαιον ζητήσῃ καθορᾷ; Ἐγὼ σοι, ἔφη, **Ε**
 ἐρῶ. δικαιοσύνη, φαμέν, ἔστι μὲν ἀνδρὸς ἐνός, ἔστι δέ
 που καὶ ὅλης πόλεως; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν μείζον
 πόλις ἐνὸς ἀνδρός; Μείζον, ἔφη. Ἴσως τοίνυν πλείων ἂν
 δικαιοσύνη ἐν τῷ μείζονι ἐνείη καὶ ῥάων καταμαθεῖν. εἰ
 οὖν βούλεσθε, πρῶτον ἐν ταῖς πόλεσι ζητήσωμεν ποῖόν τί **369**
 ἔστιν· ἔπειτα οὕτως ἐπισκεψώμεθα καὶ ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ,
 τὴν τοῦ μείζονος ὁμοιότητα ἐν τῇ τοῦ ἐλάττονος ἰδέα
 ἐπισκοποῦντες. Ἀλλά μοι δοκεῖς, ἔφη, καλῶς λέγειν.
 Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, εἰ γυγνομένην πόλιν θεασαίμεθα λόγῳ,
 καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτῆς ἴδοιμεν ἂν γυγνομένην καὶ τὴν
 ἀδικίαν; Τάχ' ἄν, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν γενομένου αὐτοῦ ἐλπίς
 εὐπετέστερον ἰδεῖν ὃ ζητοῦμεν; Πολύ γε. Δοκεῖ οὖν **Β**
 χρῆναι ἐπιχειρῆσαι περαίνειν; οἶμαι μὲν γὰρ οὐκ ὀλίγον
 ἔργον αὐτὸ εἶναι· σκοπεῖτε οὖν. Ἔσκεπται, ἔφη ὁ
 Ἀδείμαντος· ἀλλὰ μὴ ἄλλως ποίει.

XI. Γίγνεται τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πόλις, ὥς ἐγῶμαι,
 ἐπειδὴ τυγχάνει ἡμῶν ἕκαστος οὐκ αὐτάρκης, ἀλλὰ
 πολλῶν ἐνδεής· ἢ τίν' οἶει ἀρχὴν ἄλλην πόλιν οἰκίζειν;
 Οὐδεμίαν, ἦ δ' ὅς. Οὕτω δὲ ἄρα παραλαμβάνων ἄλλος
 ἄλλον ἐπ' ἄλλου, τὸν δ' ἐπ' ἄλλου χρεῖα, πολλῶν δεόμενοι, **С**
 πολλοὺς εἰς μίαν οἴκησιν ἀγείραντες κοινωνοὺς τε καὶ
 βοηθοὺς—ταύτῃ τῇ ξυνοικίᾳ ἐθέμεθα πόλιν ὄνομα. ἦ
 γάρ; Πάνυ μὲν οὖν. Μεταδίδωσι δὲ ἄλλος ἄλλῳ, εἴ τι
 μεταδίδωσιν, ἢ μεταλαμβάνει, οἰόμενος αὐτῷ ἄμεινον
 εἶναι; Πάνυ γε. Ἴθι δὲ, ἦν δ' ἐγώ, τῷ λόγῳ ἐξ ἀρχῆς
 ποιῶμεν πόλιν. ποιήσει δὲ αὐτήν, ὥς ἔοικεν, ἢ ἡμετέρα
 χρεῖα. Πῶς δ' οὗ; Ἀλλὰ μὴν πρώτη γε καὶ μεγίστη **D**
 τῶν χρεῶν ἡ τῆς τροφῆς παρασκευὴ τοῦ εἶναί τε καὶ ζῆν

ἔνεκα. Παντάπασί γε. Δευτέρα δὴ οἰκήσεως, τρίτη δὲ ἐσθήτος καὶ τῶν τοιούτων. Ἔστι ταῦτα. Φέρε δὴ, ἦν δ' ἐγώ, πῶς ἡ πόλις ἀρκέσει ἐπὶ τοσαύτην παρασκευήν; ἄλλο τι γεωργὸς μὲν εἷς, ὁ δὲ οἰκοδόμος, ἄλλος δέ τις ὑφάντης; ἡ καὶ σκυτοτόμον αὐτόσε προσθήσομεν, ἢ τιν' ἄλλον τῶν περὶ τὸ σῶμα θεραπευτήν; Πάνυ γε. Εἴη δ' αὖν ἡ γε ἀναγκαιοτάτη πόλις ἐκ τεττάρων ἢ πέντε ἀνδρῶν.

- Ε Φαίνεται. Τί δὴ οὖν; ἓνα ἕκαστον τούτων δεῖ τὸ αὐτοῦ ἔργον ἅπασι κοινὸν κατατιθέναι, οἷον τὸν γεωργὸν ἓνα ὄντα παρασκευάζειν σιτία τέτταρσιν καὶ τετραπλάσιον χρόνον τε καὶ πόνον ἀναλίσκειν ἐπὶ σίτου παρασκευῇ, καὶ ἄλλοις κοινωνεῖν, ἡ ἀμελήσαντα ἑαυτῷ μόνον τέταρτον
- 370 μέρος ποιεῖν τούτου τοῦ | σιτίου ἐν τετάρτῳ μέρει τοῦ χρόνου, τὰ δὲ τρία, τὸ μὲν ἐπὶ τῇ τῆς οἰκίας παρασκευῇ διατρίβειν, τὸ δὲ ἱματίου, τὸ δὲ ὑποδημάτων, καὶ μὴ ἄλλοις κοινωνοῦντα πράγματα ἔχειν, ἀλλ' αὐτὸν δι' αὐτὸν τὰ αὐτοῦ πράττειν; καὶ ὁ Ἀδείμαντος ἔφη, Ἄλλ' ἴσως, ὦ Σώκρατες, οὕτω ῥᾶον¹ ἢ 'κείνως. Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, μὰ Δία ἄτοπον. ἐννοῶ γὰρ καὶ αὐτὸς εἰπόντος σου, ὅτι
- Β πρῶτον μὲν φύεται ἕκαστος οὐ πάνυ ὅμοιος ἐκάστῳ, ἀλλὰ διαφέρων τὴν φύσιν, ἄλλος ἐπ' ἄλλου ἔργου πράξιν. ἡ οὐ δοκεῖ σοι; Ἐμοιγε. Τί δέ; πότερον κάλλιον πράττοι αὖν τις εἷς ὢν πολλὰς τέχνας ἐργαζόμενος, ἢ ὅταν μίαν εἷς; Ὅταν, ἡ δ' ὅς, εἷς μίαν. Ἀλλὰ μήν, οἶμαι, καὶ τόδε δῆλον, ὥς, εἴαν τις τινος παρῇ ἔργον καιρὸν, διόλλυται. Δῆλον γάρ. Οὐ γάρ, οἶμαι, ἐθέλει τὸ πραττόμενον τὴν τοῦ πράττοντος σχολὴν περιμένειν, ἀλλ' ἀνάγκη τὸν
- Γ πράττοντα τῷ πραττομένῳ ἐπακολουθεῖν μὴ ἐν παρέργου μέρει. Ἀνάγκη. Ἐκ δὴ τούτων πλείω τε ἕκαστα γίγνεται καὶ κάλλιον² καὶ ῥᾶον, ὅταν εἷς ἐν κατὰ φύσιν καὶ ἐν καιρῷ, σχολὴν τῶν ἄλλων ἄγων, πράττη. Παντάπασι μὲν οὖν. Πλειόνων δὴ, ὦ Ἀδείμαντε, δεῖ πολιτῶν ἡ

¹ ῥᾶον q: ῥάδιον A.

² κάλλιον codd.: an καλλίω?

τεττάρων ἐπὶ τὰς παρασκευὰς ὧν ἐλέγομεν. ὁ γὰρ γεωργός, ὡς ἔοικεν, οὐκ αὐτὸς ποιήσεται ἑαυτῷ τὸ ἄροτρον, εἰ μέλλει καλὸν εἶναι, οὐδὲ σμινύην οὐδὲ τᾶλλα ὄργανα D ὅσα περὶ γεωργίαν. οὐδ' αὖ ὁ οἰκοδόμος· πολλῶν δὲ καὶ τούτῳ δεῖ. ὡσαύτως δ' ὁ ὑφάντης τε καὶ ὁ σκυτοτόμος. Ἀληθῆ. Τέκτονες δὴ καὶ χαλκῆς καὶ τοιοῦτοί τινες πολλοὶ δημιουργοί, κοινωνοὶ ἡμῖν τοῦ πολιχνίου γιγνόμενοι, συχνὸν αὐτὸ ποιοῦσιν. Πάνυ μὲν οὖν. Ἄλλ' οὐκ ἂν πω πάνυ γε μέγα τι εἴη, εἰ αὐτοῖς βουκόλους τε καὶ ποιμένας τοὺς τε ἄλλους νομέας προσθεῖμεν, ἵνα οἳ τε E γεωργοὶ ἐπὶ τὸ ἄροῦν ἔχοιεν βοῦς, οἳ τε οἰκοδόμοι πρὸς τὰς ἀγωγὰς μετὰ τῶν γεωργῶν χρῆσθαι ὑποζυγίοις, ὑφάνται δὲ καὶ σκυτοτόμοι δέρμασιν τε καὶ ἐρίοις. Οὐδέ γε, ἡ δ' ὅς, σμικρὰ πόλις ἂν εἴη ἔχουσα πάντα ταῦτα. Ἀλλὰ μὴν, ἣν δ' ἐγώ, κατοικίσαι γε αὐτὴν¹ τὴν πόλιν εἰς τοιοῦτον τόπον, οὗ ἐπεισαγωγίμων μὴ δεήσεται, σχεδόν τι ἀδύνατον. Ἀδύνατον γάρ. Προσδεήσει ἄρα ἔτι καὶ ἄλλων, οἳ ἐξ ἄλλης πόλεως αὐτῇ κομιοῦσιν ὧν δεῖται. Δεήσει. Καὶ μὴν κενὸς ἂν ἦ² ὁ διάκονος, μηδὲν ἄγων ὧν ἐκείνοι δέονται, παρ' ὧν ἂν κομίζωνται ὧν ἂν αὐτοῖς | χρεῖα, κενὸς ἄπεισιν. ἡ γάρ; Δοκεῖ μοι. Δεῖ δὴ τὰ 371 οἴκοι μὴ μόνον ἑαυτοῖς ποιεῖν ἱκανά, ἀλλὰ καὶ οἶα καὶ ὅσα ἐκείνοις ὧν ἂν δέωνται. Δεῖ γάρ. Πλειόνων δὴ γεωργῶν τε καὶ τῶν ἄλλων δημιουργῶν δεῖ ἡμῖν τῇ πόλει. Πλειόνων γάρ. Καὶ δὴ καὶ τῶν ἄλλων διακόνων που τῶν τε εἰσαξόντων καὶ ἐξαξόντων ἕκαστα. οὗτοι δέ εἰσιν ἔμποροι· ἡ γάρ; Ναί. Καὶ ἐμπόρων δὴ δεησόμεθα. Πάνυ γε. Καὶ ἐὰν μὲν γε κατὰ θάλατταν ἡ ἐμπορία γίγνηται, συχνῶν καὶ ἄλλων προσδεήσεται τῶν ἐπιστημόνων τῆς B περὶ τὴν θάλατταν ἐργασίας. Συχνῶν μέντοι.

XII. Τί δὲ δὴ; ἐν αὐτῇ τῇ πόλει πῶς ἀλλήλοις

¹ αὐτὴν codd: αὖ Herwerden.

² ἦ q: εἴη A.

οὕτω παρεσκευασμένοι. ἄλλο τι ἢ σῖτόν τε ποιοῦντες καὶ οἶνον καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδήματα; καὶ οἰκοδομησάμενοι οἰκίας θέρους μὲν τὰ πολλὰ γυμνοί τε καὶ ἀνυπόδητοι ἐργάσσονται, τοῦ δὲ χειμῶνος ἡμφιεσμένοι τε καὶ ὑποδεδε- **B** μένοι ἱκανῶς· θρέψονται δὲ ἐκ μὲν τῶν κριθῶν ἄλφιστα σκευαζόμενοι, ἐκ δὲ τῶν πυρῶν ἄλευρα· τὰ μὲν πέψαντες, τὰ δὲ μάξαντες μάζας γενναίας καὶ ἄρτους ἐπὶ κάλαμόν τινα παραβαλλόμενοι ἢ φύλλα καθαρὰ, κατακλινέντες ἐπὶ στιβάδων ἐστρωμένων μίλακί τε καὶ μυρρίναις, εὐωχῆσονται αὐτοί τε καὶ τὰ παιδία, ἐπιπίνοντες τοῦ οἴνου, ἐστεφανωμένοι καὶ ὑμνοῦντες τοὺς θεοὺς, ἡδέως **C** ξυνόντες ἀλλήλοις, οὐχ ὑπὲρ τὴν οὐσίαν ποιοῦμενοι τοὺς **C** παῖδας, εὐλαβούμενοι πενίαν ἢ πόλεμον.

XIII. Καὶ ὁ Γλαῦκων ὑπολαβὼν, "Ανευ ὄψου, ἔφη, ὥς ἔοικας, ποιεῖς τοὺς ἀνδρας ἐστιωμένους. Ἄληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. ἐπελαθόμην ὅτι καὶ ὄψον ἔξουσιν. ἄλλας τε δῆλον ὅτι καὶ ἐλάας καὶ τυρὸν καὶ βολβούς καὶ λάχανα οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς ἐψήματα ἐψήσονται. καὶ τραγήματά που παραθήσομεν αὐτοῖς τῶν τε σύκων καὶ ἐρεβίνθων καὶ **D** κυάμων, καὶ μύρτα καὶ φηγούς σποδιοῦσιν πρὸς τὸ πῦρ, **D** μετρίως ὑποπίνοντες· καὶ οὕτω διάγοντες τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ μετὰ ὑγιείας, ὥς εἰκός, γηραιοὶ τελευτῶντες ἄλλον τοιοῦτον βίον τοῖς ἐκγόνοις παραδώσουσιν. καὶ ὅς, Εἰ δὲ ὧν πόλιν, ὦ Σώκρατες, ἔφη, κατεσκεύαζες, τί ἂν αὐτὰς ἄλλο ἢ ταῦτα ἐχόρταζες; Ἀλλὰ πῶς χρή, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαῦκων; Ἄπερ νομίζεται, ἔφη· ἐπὶ τε κλινῶν κατα- **E** κείσθαι, οἶμαι, τοὺς μέλλοντας μὴ ταλαιπωρεῖσθαι, καὶ ἀπὸ τραπεζῶν δειπνεῖν, καὶ ὄψα ἅπερ καὶ οἱ νῦν ἔχουσι **E** καὶ τραγήματα. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, μαιθάνω· οὐ πόλιν, ὥς ἔοικε, σκοποῦμεν μόνον ὅπως γίγνεται, ἀλλὰ καὶ τρυφώ- **E** σαν πόλιν. ἴσως οὖν οὐδὲ κακῶς ἔχει· σκοποῦντες γὰρ καὶ τοιαύτην τάχ' ἂν κατίδοιμεν τὴν τε δικαιοσύνην καὶ ἀδικίαν ὅπῃ ποτὲ ταῖς πόλεσιν ἐμφύονται. ἡ μὲν οὖν

- ἀληθινὴ πόλις δοκεῖ μοι εἶναι ἣν διεληλύθαμεν, ὥσπερ
 ὑγιής τις· εἰ δ' αὖ βούλεσθε, καὶ φλεγμαίνουσιν πόλιν
 θεωρήσωμεν. οὐδὲν ἀποκωλύει. ταῦτα γὰρ δὴ τισιν, ὡς
 373 δοκεῖ, | οὐκ ἐξαρκέσει, οὐδὲ αὕτη ἡ διαίτα, ἀλλὰ κλῖναί τε
 προσέσονται καὶ τράπεζαι καὶ τᾶλλα σκεύη, καὶ ὄψα δὴ
 καὶ μύρα καὶ θυμιάματα καὶ ἐταῖραι καὶ πέμματα, ἕκαστα
 τούτων παντοδαπά. καὶ δὴ καὶ ἂ τὸ πρῶτον ἐλέγομεν
 οὐκέτι τὰναγκαῖα θετέον, οἰκίας τε καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδή-
 ματα, ἀλλὰ τὴν τε ζωγραφίαν κινητέον καὶ τὴν ποικιλίαν¹
 καὶ χρυσὸν καὶ ἐλέφαντα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα κτητέον.
 Β ἦ γάρ; Ναί, ἔφη. Οὐκοῦν μερίζονά τε αὖ τὴν² πόλιν δεῖ
 ποιεῖν, ἐκείνη γὰρ ἡ ὑγιεινὴ οὐκέτι ἱκανή, ἀλλ' ἤδη ὄγκου
 ἐμπληστέρα καὶ πλήθους, ἃ οὐκέτι τοῦ ἀναγκαίου ἕνεκά
 ἐστὶν ἐν ταῖς πόλεσιν, οἷον οἳ τε θηρευταὶ πάντες οἳ τε
 μιμηταί, πολλοὶ μὲν οἱ περὶ τὰ σχήματά τε καὶ χρώματα,
 πολλοὶ δὲ οἱ περὶ μουσικὴν, ποιηταί τε καὶ τούτων
 ὑπηρέται, ῥαψωδοί, ὑποκριταί, χορευταί, ἐργολάβοι, σκευῶν
 C τε παντοδαπῶν δημιουργοί, τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν περὶ
 τὸν γυναικείον κόσμον. καὶ δὴ καὶ διακόνων πλειόνων
 δεησόμεθα. ἡ οὐ δοκεῖ δεήσειν παιδαγωγῶν, τιτθῶν,
 τροφῶν, κομμωτριῶν, κουρέων, καὶ αὖ ὀψοποιῶν τε καὶ
 μαγεύρων; ἔτι δὲ καὶ συβωτῶν προσδεησόμεθα· τοῦτο
 γὰρ ἡμῖν ἐν τῇ προτέρᾳ πόλει οὐκ ἐνῆν· ἔδει γὰρ οὐδέν·
 ἐν δὲ ταύτῃ καὶ τούτου προσδεήσει, δεήσει δὲ καὶ τῶν
 ἄλλων βοσκημάτων παμπόλλων, εἴ τις αὐτὰ ἔδεται. ἡ
 D γάρ; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν καὶ ἰατρῶν ἐν χρεῖαις ἐσόμεθα
 πολὺ μᾶλλον οὕτω διαιτώμενοι ἢ ὡς τὸ πρότερον; Πολύ
 γε.

XIV. Καὶ ἡ χώρα που ἡ τότε ἱκανὴ τρέφειν τοὺς
 τότε σμικρὰ δὴ ἐξ ἱκανῆς ἔσται· ἡ πῶς λέγομεν; Οὕτως,
 ἔφη. Οὐκοῦν τῆς τῶν πλησίον χώρας ἡμῖν ἀποτμητέον,
 εἰ μέλλομεν ἱκανὴν ἔξειν νέμειν τε καὶ ἀροῦν, καὶ ἐκείνοις

¹ καὶ τὴν ποικιλίαν Π: om. A.

² αὖ τὴν Π: αὐτὴν A.

αὐτῆς ἡμετέρας, εἴαν καὶ ἐκεῖνοι ἀφῶσιν αὐτοὺς ἐπὶ
 χρημάτων κτῆσιν ἄπειρον· ὑπερβάντες τὸν τῶν ἀναγκαίων
 ὅρον; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Πολεμήσομεν **E**
 τὸ μετὰ τοῦτο, ὦ Γλαύκων; ἢ πῶς ἔσται; Οὕτως, ἔφη.
 Καὶ μηδὲν γέ πω λέγωμεν, ἦν δ' ἐγώ, μήτ' εἴ τι κακὸν μήτ'
 εἰ ἀγαθὸν ὁ πόλεμος ἐργάζεται, ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον, ὅτι
 πολέμου αὐτὸ γένεσιν ἠϋρήκαμεν, ἐξ ὧν μάλιστα ταῖς
 πόλεσιν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ κακὰ γίγνεται ὅταν γίγνη-
 ται. Πάνυ μὲν οὖν. Ἔτι δὴ, ὦ φίλε, μείζονος τῆς
 πόλεως δεῖ οὐτι σμικρῶ, ἀλλ' ὅλω στρατοπέδῳ, ὃ ἐξελθὼν **374**
 ὑπὲρ τῆς οὐσίας ἀπίσης καὶ ὑπὲρ ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν
 διαμαχεῖται τοῖς ἐπιοῦσιν. Τί δέ; ἢ δ' ὅς· αὐτοὶ οὐχ
 ἱκανοί; Οὐκ, εἰ σύ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡμεῖς ἅπαντες
 ὁμολογήσαμεν καλῶς, ἥνίκα ἐπλάττομεν τὴν πόλιν·
 ὁμολογοῦμεν δέ πού, εἰ μέμνησαι, ἀδύνατον ἓνα πολλὰς
 καλῶς ἐργάζεσθαι τέχνας. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Τί οὖν;
 ἦν δ' ἐγώ· ἢ περὶ τὸν πόλεμον ἀγωνία οὐ τεχνικὴ δοκεῖ **B**
 εἶναι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἡ οὖν τι σκυτικῆς δεῖ μᾶλλον
 κηδεσθαι ἢ πολεμικῆς; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ἄρα τὸν μὲν
 σκυτοτόμον διεκωλύομεν μήτε γεωργὸν ἐπιχειρεῖν εἶναι
 ἅμα μήτε ὑφάντην μήτε οἰκοδόμον, ἀλλὰ σκυτοτόμον¹,
 ἵνα δὴ ἡμῖν τὸ τῆς σκυτικῆς ἔργον καλῶς γίγνοιτο, καὶ
 τῶν ἄλλων ἐνὶ ἐκάστῳ ὡσαύτως ἐν ἀπεδίδομεν, πρὸς δ'
 ἐπεφύκει ἕκαστος καὶ ἐφ' ᾧ ἔμελλε τῶν ἄλλων σχολὴν
 ἄγων διὰ βίου αὐτὸ ἐργαζόμενος οὐ παριεῖς τοὺς καιροὺς **C**
 καλῶς ἀπεργάζεσθαι· τὰ δὲ δὴ περὶ τὸν πόλεμον πότερον
 οὐ περὶ πλείστου ἐστὶν εὖ ἀπεργασθέντα; ἢ οὕτω ῥάδιον,
 ὥστε καὶ γεωργῶν τις ἅμα πολεμικὸς ἔσται καὶ σκυτο-
 τομῶν καὶ ἄλλην τέχνην ἠντινοῦν ἐργαζόμενος, πεττευ-
 τικὸς δὲ ἢ κυβευτικὸς ἱκανῶς οὐδ' ἂν εἰς γένοιτο μὴ αὐτὸ
 τοῦτο ἐκ παιδὸς ἐπιτηδεύων, ἀλλὰ παρέργῳ χρώμενος;
 καὶ ἀσπίδα μὲν λαβὼν ἢ τι ἄλλο τῶν πολεμικῶν ὅπλων τε **D**

¹ ἀλλὰ σκυτοτόμον Π: om. A.

καὶ ὀργάνων αὐθημερόν ὀπλιτικῆς ἢ τινος ἄλλης μάχης τῶν κατὰ πόλεμον ἱκανὸς ἔσται ἀγωνιστής, τῶν δὲ ἄλλων ὀργάνων οὐδὲν οὐδένα δημιουργόν οὐδὲ ἀθλητὴν ληφθέν ποιήσῃ, οὐδ' ἔσται χρήσιμον τῷ μῆτε τὴν ἐπιστήμην ἐκάστου λαβόντι μῆτε τὴν μελέτην ἱκανὴν παρασχομένῳ; Πολλοῦ γὰρ ἂν, ἣ δ' ὅς, τὰ ὄργανα ἦν ἄξια.

XV. Οὐκοῦν, ἣν δ' ἐγώ, ὅσῳ μέγιστον τὸ τῶν
E φυλάκων ἔργον, τοσοῦτ' ὀχλῆς τε τῶν ἄλλων πλείστης ἂν εἴη καὶ αὐτὴ τέχνης τε καὶ ἐπιμελείας μεγίστης δεόμενον. Οἶμαι ἔγωγε, ἣ δ' ὅς. Ἄρ' οὖν οὐ καὶ φύσεως ἐπιτηδείας εἰς αὐτὸ τὸ ἐπιτήδευμα; Πῶς δ' οὐ; Ἡμέτερον δὴ ἔργον ἂν εἴη, ὥς ἔοικεν, εἴπερ οἰοί τ' ἐσμέν, ἐκλέξασθαι, τίνες τε καὶ ποῖαι φύσεις ἐπιτηδεύει εἰς πόλεως φυλακὴν. Ἡμέτερον μέντοι. Μὰ Δία, ἣν δ' ἐγώ, οὐκ ἄρα φαῦλον πρᾶγμα ἡράμεθα· ὅμως δὲ οὐκ ἀποδειλιάτεον, ὅσον γ' ἂν
 375 δύναιμι παρείκη. | Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη. Οἶε οὖν τι, ἣν δ' ἐγώ, διαφέρειν φύσιν γενναίου σκύλακος εἰς φυλακὴν νεανίσκου εὐγενοῦς; Τὸ ποῖον λέγεις; Οἶον ὀξύν τέ που δεῖ αὐτοῖν ἐκάτερον εἶναι πρὸς αἴσθησιν καὶ ἐλαφρόν πρὸς τὸ αἰσθανόμενον διωκαθεῖν, καὶ ἰσχυρόν αὐτὸ, ἐὰν δέη ἐλόντα διαμάχεσθαι. Δεῖ γὰρ οὖν, ἔφη, πάντων τούτων. Καὶ μὴν ἀνδρείον γε, εἴπερ εὖ μαχεῖται. Πῶς δ' οὐ; Ἀνδρείος δὲ εἶναι ἄρα ἐβελήσῃ ὁ μὴ θυμοειδὴς εἴτε ἵππος
B εἴτε κύων ἢ ἄλλο ὅτιοῦν ζῶον; ἢ οὐκ ἐννενόηκας, ὥς ἁμαχόν τε καὶ ἀνίκητον θυμός, οὗ παρόντος ψυχὴ πᾶσα πρὸς πάντα ἄφοβός τέ ἐστι καὶ ἀήττητος; Ἐννενόηκα. Τὰ μὲν τοίνυν τοῦ σώματος οἶον δεῖ τὸν φύλακα εἶναι, δῆλα. Ναί. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς ψυχῆς, ὅτι γε θυμοειδῆ. Καὶ τοῦτο. Πῶς οὖν, ἣν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, οὐκ ἄγριοι ἀλλήλοις ἔσονται καὶ τοῖς ἄλλοις¹ πολίταις, ὄντες τοιοῦτοι τὰς φύσεις; Μὰ Δία, ἣ δ' ὅς, οὐ ῥαδίως. Ἀλλὰ μέντοι
C δεῖ γε πρὸς μὲν τοὺς οἰκείους πρᾶους αὐτοὺς εἶναι, πρὸς

¹ ἄλλοις *q*: ἄλλοις *A*.

δὲ τοὺς πολεμίους χαλεπούς· εἰ δὲ μή, οὐ περιμενοῦσιν ἄλλους σφᾶς διολέσαι, ἀλλ' αὐτοὶ φθήσονται αὐτὸ δρᾶσαντες. Ἀληθῆ, ἔφη. Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ποιήσομεν; πόθεν ἅμα πρᾶον καὶ μεγαλόθυμον ἦθος εὐρήσομεν; ἐναντία γάρ που θυμοειδεῖ πραεῖα φύσις. Φαίνεται. Ἀλλὰ μέντοι τούτων ὁποτέρου ἂν στέρηται, φύλαξ ἀγαθὸς οὐ μὴ γένηται· ταῦτα δὲ ἀδύνατοις ἔοικεν, καὶ οὕτω δὴ ξυμβαίνει ἀγαθὸν φύλακα ἀδύνατον γενέσθαι. D Κινδυνεύει, ἔφη. καὶ ἐγὼ ἀπορήσας τε καὶ ἐπισκεψάμενος τὰ ἔμπροσθεν, Δικαίως γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ἀποροῦμεν· ἥς γὰρ προϋθέμεθα εἰκόνας ἀπελείφθημεν. Πῶς λέγεις; Οὐκ ἐνοήσαμεν, ὅτι εἰσὶν ἄρα φύσεις, οἷας ἡμεῖς οὐκ ᾔσθημεν, ἔχουσιν τὰναντία ταῦτα. Ποῦ δὴ; Ἴδοι μὲν ἂν τις καὶ ἐν ἄλλοις ζώοις, οὐ μέντ' ἂν ἦκιστα ἐν ᾧ ἡμεῖς παρεβάλλομεν τῷ φύλακι. οἶσθα γάρ που τῶν γενναίων E κυνῶν, ὅτι τοῦτο φύσει αὐτῶν τὸ ἦθος, πρὸς μὲν τοὺς συνήθεις τε καὶ γνωρίμους ὡς οἶόν τε πραοτάτους εἶναι, πρὸς δὲ τοὺς ἀγνωῆτας τούναντίον. Οἶδα μέντοι. Τοῦτο μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δυνατόν, καὶ οὐ παρὰ φύσιν ζητοῦμεν τοιοῦτον εἶναι τὸν φύλακα. Οὐκ ἔοικεν.

XVI. Ἄρ' οὖν σοι δοκεῖ ἔτι τοῦδε προσδεῖσθαι ὁ φυλακικὸς ἐσόμενος, πρὸς τῷ θυμοειδεῖ ἔτι προσγενέσθαι φιλόσοφος τὴν φύσιν; Πῶς δὴ; ἔφη· οὐ γὰρ | ἐννοῶ. 376 Καὶ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, ἐν τοῖς κυσὶν κατόψει, ὃ καὶ ἄξιον θαυμάσαι τοῦ θηρίου. Τὸ ποῖον; Ὅτι ὃν¹ μὲν ἂν ἴδῃ ἀγνωῆτα, χαλεπαίνει, οὐδὲν δὲ² κακὸν προπεπονθώς³. ὃν δ' ἂν γνώριμον, ἰσπάζεται, καὶ μηδὲν πώποτε ὑπ' αὐτοῦ ἀγαθὸν πεπόνθη. ἢ οὐπω τοῦτο ἐθαύμασας; Οὐ πάννυ, ἔφη, μέχρι τούτου προσέσχον τὸν νοῦν· ὅτι δὲ που δρᾶ ταῦτα, δῆλον. Ἀλλὰ μὴν κομψόν γε φαίνεται τὸ πάθος αὐτοῦ τῆς φύσεως καὶ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφον. Πῇ δὴ; B

¹ ὅτι ὃν Π: ὃν Α.

² δὴ γ: δὲ Α.

³ προπεπονθώς Π:

προσπεπονθώς Α¹: προπεπονθός Α².

Ἦι, ἦν δ' ἐγώ, ὄψιν οὐδενὶ ἄλλῳ φίλην καὶ ἐχθρὰν διακρίνει, ἢ τῷ τὴν μὲν καταμαθεῖν, τὴν δὲ ἀγνοῆσαι. καίτοι πῶς οὐκ ἂν φιλομαθὲς εἴη, συνέσει τε καὶ ἀγνοίᾳ ὀριζόμενον τό τε οἰκεῖον καὶ τὸ ἀλλότριον; Οὐδαμῶς, ἢ δ' ὅς, ὅπως οὐ. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπον ἐγώ, τό γε φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταυτόν; Ταυτόν γάρ, ἔφη. Οὐκοῦν θαρροῦντες τιθώμεν καὶ ἐν ἀνθρώπῳ, εἰ μέλλει πρὸς τοὺς
C οἰκείους καὶ γνωρίμους πρᾶός τις ἔσσεσθαι, φύσει φιλόσοφον καὶ φιλομαθῇ αὐτὸν δεῖν εἶναι; Τιθώμεν, ἔφη. Φιλόσοφος δὴ καὶ θυμοειδὴς καὶ ταχὺς καὶ ἰσχυρὸς ἡμῖν τὴν φύσιν ἔσται ὁ μέλλων καλὸς κάγαθός ἔσσεσθαι φύλαξ πόλεως; Παντάσασι μὲν οὖν, ἔφη. Οὗτος μὲν δὴ ἂν οὕτως ὑπάρχοι. θρέψονται δὲ δὴ ἡμῖν οὔτοι καὶ παιδευθήσονται τίνα τρόπον; καὶ ἄρά τι προὔργου ἡμῖν ἐστὶν αὐτο
D σκοποῦσι πρὸς τὸ κατιδεῖν, οὐπερ ἔνεκα πάντα σκοποῦμεν, δικαιοσύνην τε καὶ ἀδικίαν τίνα τρόπον ἐν πόλει γίγνεται, ἵνα μὴ ἑώμεν ἱκανὸν λόγον ἢ συχνὸν διεξιῶμεν¹; καὶ ὁ τοῦ Γλαῦκωνος ἀδελφὸς Πάνν μὲν οὖν, ἔφη, ἔγωγε προσδοκῶ προὔργου εἶναι εἰς τοῦτο ταύτην τὴν σκέψιν. Μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Ἀδείμαντε, οὐκ ἄρα ἀφετέον, οὐδ' εἰ μακροτέρα τυγχάνει οὔσα. Οὐ γὰρ οὖν. Ἴθι οὖν, ὥσπερ ἐν μύθῳ μυθολογοῦντές τε καὶ σχολὴν ἄγοντες
E λόγῳ παιδεύωμεν τοὺς ἄνδρας. Ἀλλὰ χρή.

XVII. Τίς οὖν ἡ παιδεία; ἡ χαλεπὸν εὐρεῖν βελτίω τῆς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ χρόνου ἠύρημένης; ἔστιν δέ που ἡ μὲν ἐπὶ σώμασι γυμναστική, ἡ δ' ἐπὶ ψυχῇ μουσική. Ἔστιν γάρ. Ἄρ' οὖν οὐ μουσικῇ πρότερον ἀρξόμεθα παιδεύοντες ἢ γυμναστικῇ; Πῶς δ' οὐ; Μουσικῆς δ', εἶπον², τίθης λόγους, ἢ οὐ; Ἐγωγε. Λόγων δὲ διττὸν εἶδος, τὸ μὲν ἀληθές, ψεῦδος δ' ἕτερον; Ναί. Παιδευτέον
 377 δ' | ἐν ἀμφοτέροις, πρότερον δ' ἐν τοῖς ψεύδεσιν; Οὐ

¹ ἵνα—διεξιῶμεν, quae in marg. praebet A, nescio an sint delenda.

² εἶπον F v: εἰπὼν A.

μανθάνω, ἔφη, πῶς λέγεις. Οὐ μανθάνεις, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι
 πρῶτον τοῖς παιδίοις μύθους λέγομεν; τοῦτο δέ που ὡς τὸ
 ὅλον εἰπεῖν ψεῦδος, ἐνὶ δὲ καὶ ἀληθῇ. πρότερον δὲ μύθοις
 πρὸς τὰ παιδία ἢ γυμνασίοις χρώμεθα. Ἔστι ταῦτα.
 Τοῦτο δὴ ἔλεγον, ὅτι μουσικῆς πρότερον ἀπτέον ἢ γυμ-
 ναστικῆς. Ὁρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν οἶσθ' ὅτι ἀρχὴ παντὸς
 ἔργου μέγιστόν, ἄλλως τε καὶ νέῳ καὶ ἀπαλῷ ὄψοῦν; B
 μάλιστα γὰρ δὴ τότε πλάττεται καὶ ἐνδύεται τύπον¹, ὃν
 ἂν τις βούληται ἐνσημήνασθαι ἐκάστω. Κομιδῇ μὲν οὖν.
 Ἄρ' οὖν ῥαδίως οὕτω παρήσομεν τοὺς ἐπιτυχόντας ὑπὸ
 τῶν ἐπιτυχόντων μύθους πλασθέντας ἀκούειν τοὺς παῖδας
 καὶ λαμβάνειν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναντίας
 δόξας ἐκείναις, ἄς, ἐπειδὴν τελεωθῶσιν, ἔχειν οἰησόμεθα
 δεῖν αὐτούς; Οὐδ' ὅπωςτιοῦν παρήσομεν. Πρῶτον δὴ
 ἡμῖν, ὡς ἔοικεν, ἐπιστατητέον τοῖς μυθοποιοῖς, καὶ ὃν μὲν C
 ἂν καλὸν ποιήσωσιν, ἐγκριτέον, ὃν δ' ἂν μὴ, ἀποκριτέον.
 τοὺς δ' ἐγκριθέντας πείσομεν τὰς τροφούς τε καὶ μητέρας
 λέγειν τοῖς παισὶν καὶ πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν τοῖς
 μύθοις πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσίν. ὧν δὲ νῦν
 λέγουσι τοὺς πολλοὺς ἐκβλητέον. Ποίους δὴ; ἔφη. Ἐν
 τοῖς μείζουσιν, ἦν δ' ἐγώ, μύθοις ὀψόμεθα καὶ τοὺς
 ἐλάττους. δεῖ γὰρ δὴ τὸν αὐτὸν τύπον εἶναι καὶ ταῦτόν
 δύνασθαι τοὺς τε μείζους καὶ τοὺς ἐλάττους. ἢ οὐκ οἶει; D
 Ἐγώ, ἔφη. ἀλλ' οὐκ ἐννοῶ οὐδὲ τοὺς μείζους τίνας
 λέγεις. Οὓς Ἡσίοδός τε, εἶπον, καὶ Ὀμηρὸς ἡμῖν ἐλεγέ-
 την καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. οὗτοι γὰρ που μύθους τοῖς
 ἀνθρώποις ψευδεῖς συντιθέντες ἔλεγόν τε καὶ λέγουσι.
 Ποίους δὴ, ἢ δ' ὅς, καὶ τί αὐτῶν μεμφόμενος λέγεις;
 Ὅπερ, ἦν δ' ἐγώ, χρὴ καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα μέμφεσθαι,
 ἄλλως τε καὶ ἐάν τις μὴ καλῶς ψεύδῃται. Τί τοῦτο; E
 Ὅταν εἰκάξῃ τις κακῶς τῷ λόγῳ περὶ θεῶν τε καὶ ἡρώων
 οἷοι εἰσιν, ὥσπερ γραφεὺς μηδὲν εἰκότα γράφων οἷς ἂν

¹ τύπον H. Richards: τύπος codd.

- ὅμοια βουληθῇ γράψαι. Καὶ γάρ, ἔφη, ὀρθῶς ἔχει τὰ γε
 τοιαῦτα μέμφεσθαι. ἀλλὰ πῶς δὴ λέγομεν καὶ ποῖα;
 Πρῶτον μὲν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μέγιστον καὶ περὶ τῶν
 μεγίστων ψεύδους ὁ εἰπὼν οὐ καλῶς ἐψεύσατο, ὥς Οὐρανός
 τε εἰργάσατο ἅ φησι δρᾶσαι αὐτὸν Ἡσίοδος, ὃ τε αὖ
 378 Κρόνος ὥς ἐτιμωρήσατο αὐτόν· τὰ δὲ δὴ | τοῦ Κρόνου
 ἔργα καὶ πάθη ὑπὸ τοῦ ὕεος, οὐδ' ἂν εἴ ἦν ἀληθῇ, ᾗ μιν
 δεῖν ῥαδίως οὕτω λέγεσθαι πρὸς ἄφρονάς τε καὶ νέους,
 ἀλλὰ μάλιστα μὲν σιγᾶσθαι, εἰ δὲ ἀνάγκη τις ἦν λέγειν,
 δι' ἀπορρήτων ἀκούειν ὥς ὀλιγίστους, θυσαμένους οὐ
 χοῖρον, ἀλλὰ τι μέγα καὶ ἄπορον θῦμα, ὅπως ὃ τι
 ἐλαχίστοις συνέβη ἀκοῦσαι. Καὶ γάρ, ἦ δ' ὅς, οὐτοί γε
 οἱ λόγοι χαλεποί. Καὶ οὐ λεκτέοι γ', ἔφην, ὦ Ἀδείμαντε,
 Β ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, οὐδὲ λεκτέον νέῳ ἀκούοντι, ὥς
 ἀδικῶν τὰ ἔσχατα οὐδὲν ἂν θαυμαστὸν ποιοῖ, οὐδ' αὖ
 ἀδικοῦντα πατέρα κολάζων παντὶ τρόπῳ, ἀλλὰ δρῶν ἂν
 ὅπερ θεῶν οἱ πρῶτοί τε καὶ μέγιστοι. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦ
 δ' ὅς, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ¹ ἐπιτήδεια εἶναι λέγειν. Οὐδέ
 γε, ἦν δ' ἐγώ, τὸ παράπαν, ὥς θεοὶ θεοῖς πολεμοῦσί τε καὶ
 C ἐπιβουλεύουσι καὶ μάχονται· οὐδὲ γὰρ ἀληθῇ· εἴ γε δεῖ
 ἡμῖν τοὺς μέλλοντας τὴν πόλιν φυλάξειν αἵσχιστον
 νομίζειν τὸ ῥαδίως ἀλλήλοις ἀπεχθάνεσθαι· πολλοῦ δεῖ
 γιγαντομαχίας τε μυθολογητέον αὐτοῖς καὶ ποικιλτέον,
 καὶ ἄλλας ἔχθρας πολλὰς καὶ παντοδαπὰς θεῶν τε καὶ
 ἡρώων πρὸς συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους αὐτῶν. ἀλλ' εἴ
 πως μέλλομεν πείσειν, ὥς οὐδεὶς πώποτε πολίτης ἕτερος
 ἐτέρῳ ἀπήχθετο οὐδ' ἔστιν τοῦτο ὅσιον, τοιαῦτα λεκτέα²
 D μᾶλλον πρὸς τὰ παῖδιά εὐθύς καὶ γέρονσι καὶ γραυσί, καὶ
 πρεσβυτέροις γιγνόμενοις καὶ τοὺς ποιήτας ἐγγὺς τούτων
 ἀναγκαστέον λογοποιεῖν. Ἦρας δὲ δεσμούς ὑπὸ ὕεος καὶ
 Ἑφαίστου ῥίψεις ὑπὸ πατρός, μέλλοντος τῇ μητρὶ τυπτο-
 μένῃ ἀμύνειν, καὶ θεομαχίας ὅσας Ὅμηρος πεποίηκεν οὐ

¹ δοκεῖ F v: δοκῶ A.² λεκτέα II: om. A.

παραδεκτέον εἰς τὴν πόλιν, οὐτ' ἐν ὑπονοίαις πεποιημένας οὔτε ἄνευ ὑπονοιῶν. ὁ γὰρ νέος οὐχ οἶός τε κρίνειν ὃ τί τε ὑπόνοια καὶ ὃ μή, ἀλλ' ἂν τῆλικούτος ὢν λάβῃ ἐν ταῖς δόξαις, δυσέκνιπτά τε καὶ ἀμετάστατα φιλεῖ **E** γίγνεσθαι. ὦν δὴ ἴσως ἔνεκα περὶ παντὸς ποιητέον, ἂν πρῶτα ἀκούουσιν, ὃ τι κάλλιστα μεμυθολογημένα πρὸς ἀρετὴν ἀκούειν.

XVIII. Ἐχει γάρ, ἔφη, λόγον. ἀλλ' εἴ τις αὖ καὶ ταῦτα ἐρωτῇ ἡμᾶς, ταῦτα ἅττα ἐστὶν καὶ τίνες οἱ μῦθοι, τίνας ἂν φαίμεν; καὶ ἐγὼ εἶπον Ὡς Ἀδείμαντε, οὐκ ἐσμὲν ποιηταὶ ἐγὼ τε καὶ σὺ ἐν τῷ παρόντι, | ἀλλ' οἰκισταὶ **379** πόλεως. οἰκισταῖς δὲ τοὺς μὲν τύπους προσήκει εἰδέναι, ἐν οἷς δεῖ μυθολογεῖν τοὺς ποιητάς, παρ' οὓς ἐὰν ποιῶσιν οὐκ ἐπιτρεπτέον, οὐ μὲν αὐτοῖς γε ποιητέον μύθους. Ὅρθως, ἔφη· ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο, οἱ τύποι περὶ θεολογίας, τίνες ἂν εἶεν; Τοιοῖδε πού τινες, ἦν δ' ἐγώ· οἷος τυγχάνει ὁ θεὸς ὢν, αἰεὶ δῆπου ἀποδοτέον, ἐὰν τέ τις αὐτὸν ἐν ἔπεσιν ποιῇ, ἐὰν τε ἐν μέλεσιν¹, ἐὰν τε ἐν τραγωδίᾳ. Δεῖ γάρ. Οὐκοῦν ἀγαθὸς ὃ γε θεὸς τῷ ὄντι τε καὶ λεκτέον οὕτω; **B** Τί μὲν; Ἀλλὰ μὲν οὐδὲν γε τῶν ἀγαθῶν βλαβερόν. ἦ γάρ; Οὐ μοι δοκεῖ. Ἄρ' οὖν ὃ μὴ βλαβερόν, βλάπτει; Οὐδαμῶς. Ὁ δὲ μὴ βλάπτει, κακὸν τι ποιεῖ; Οὐδὲ τοῦτο. Ὁ δέ γε μηδὲν κακὸν ποιεῖ, οὐδ' ἂν τινος εἴη κακοῦ αἴτιον; Πῶς γάρ; Τί δέ; ὠφέλιμον τὸ ἀγαθόν; Ναί. Αἴτιον ἄρα εὐπραγίας; Ναί. Οὐκ ἄρα πάντων γε αἴτιον τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ τῶν μὲν εὐ ἐχόντων αἴτιον, τῶν δὲ κακῶν ἀναίτιον. Παντελῶς γ', ἔφη. Οὐδ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, **C** ὁ θεός, ἐπειδὴ ἀγαθός, πάντων ἂν εἴη αἴτιος, ὥς οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ἀλλὰ ὀλίγων μὲν τοῖς ἀνθρώποις αἴτιος, πολλῶν δὲ ἀναίτιος· πολὺ γὰρ ἐλάττω τὰγαθὰ τῶν κακῶν ἡμῖν· καὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν οὐδένα ἄλλον αἰτιατέον, τῶν δὲ

¹ ἐὰν τε ἐν μέλεσιν II: om. A.

κακῶν ἄλλ' ἅττα δεῖ ζητεῖν τὰ αἷτια, ἄλλ' οὐ τὸν θεόν.
 Ἐληθέστατα, ἔφη, δοκεῖς μοι λέγειν. Οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ,
 D ἀποδεκτέον οὔτε Ὀμήρου οὔτ' ἄλλον ποιητοῦ ταύτην τὴν
 ἁμαρτίαν περὶ τοὺς θεοὺς ἀνοήτως ἁμαρτάνοντος καὶ λέγον-
 τος, ὡς δοιοὶ πίθοι

κατακείται ἐν Διὸς οὔδει
 κηρῶν ἔμπλειοι, ὃ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὃ δειλῶν.
 καὶ ᾧ μὲν ἂν μείξας ὁ Ζεὺς δῶ ἀμφοτέρων,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὃ γε κύρεται, ἄλλοτε δ'
 ἐσθλῷ,

ᾧ δ' ἂν μή, ἄλλ' ἄκρατα τὰ ἕτερα,
 τὸν δὲ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα διὰν ἐλαύνει.
 E οὐδ' ὡς ταμίας ἡμῖν Ζεὺς

ἀγαθῶν τε κακῶν τε τέτυκται.

XIX. Τὴν δὲ τῶν ὅρκων καὶ σπονδῶν σύγχυσιν, ἣν
 ὁ Πάνδαρος συνέχεεν, εἴαν τις φῇ δι' Ἀθηναῖς τε καὶ Διὸς
 380 γεγονέναι, οὐκ ἐπαινεσόμεθα, οὐδὲ θεῶν ἔριν τε καὶ κρίσιν
 διὰ Θέμιτός τε καὶ Διός· οὐδ' αὖ, ὡς Αἰσχύλος λέγει,
 ἑατέον ἀκούειν τοὺς νέους, ὅτι

θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς,
 ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ.

ἄλλ' εἴαν τις ποιῇ, ἐν οἷς ταῦτα τὰ ἱαμβεῖα ἔνεστιν¹, τὰ
 τῆς Νιόβης πάθη ἢ τὰ Πελοπιδῶν ἢ τὰ Τρωϊκὰ ἢ τι ἄλλο
 τῶν τοιούτων, ἢ οὐ θεοῦ ἔργα ἑατέον αὐτὰ λέγειν, ἢ εἰ θεοῦ,
 ἐξευρετέον αὐτοῖς σχεδὸν ὃν νῦν ἡμεῖς λόγον ζητοῦμεν,
 B καὶ λεκτέον, ὡς ὁ μὲν θεὸς δίκαιά τε καὶ ἀγαθὰ εἰργάζετο,
 οἱ δὲ ὠνύναντο κολαζόμενοι· ὡς δὲ ἄθλιοι μὲν οἱ δίκην
 διδόντες, ἦν δὲ δὴ ὁ δρῶν ταῦτα θεός, οὐκ ἑατέον λέγειν
 τὸν ποιητήν. ἄλλ' εἰ μὲν ὅτι ἐδεήθησαν κολάσεως λέγοιεν

¹ ἐν οἷς—ἔνεστι codd. : deleuit J. A. Platt, fortasse recte.

ὥς ἄθλιοι οἱ κακοί, διδόντες δὲ δίκην ὠφελοῦντο ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἐατέον· κακῶν δὲ αἴτιον φάναι θεόν τινι γίγνεσθαι ἀγαθὸν ὄντα, διαμαχετέον παντὶ τρόπῳ μήτε τινὰ λέγειν ταῦτα ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει, εἰ μέλλει εὐνομήσεσθαι, μήτε τινὰ ἀκούειν μήτε νεώτερον μήτε πρεσβύτερον, μήτε¹ ἐν C μέτρῳ μήτε ἄνευ μέτρου μυθολογοῦντα, ὥς οὔτε ὅσια ἂν λεγόμενα, εἰ λέγοιτο, οὔτε ξύμφορα ἡμῖν οὔτε σύμφωνα αὐτὰ αὐτοῖς. Σύμφηφός σοί εἰμι, ἔφη, τούτου τοῦ νόμου, καί μοι ἀρέσκει. Οὗτος μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἰς ἂν εἴη τῶν περὶ θεοὺς νόμων τε καὶ τύπων, ἐν ᾧ δεήσει τοὺς λέγοντας λέγειν καὶ τοὺς ποιοῦντας ποιεῖν, μὴ πάντων αἴτιον τὸν θεόν, ἀλλὰ τῶν ἀγαθῶν. Καὶ μάλ', ἔφη, ἀπόχρη.

Τί δὲ δὴ ὁ δεύτερος ὅδε; ἄρα γόητα τὸν θεὸν οἶει εἶναι D καὶ οἶον ἐξ ἐπιβουλῆς φαντάζεσθαι ἄλλοτε ἐν ἄλλαις ιδέαις, τοτὲ μὲν αὐτὸν γιγνόμενον καὶ ἀλλάττοντα τὸ αὐτοῦ εἶδος εἰς πολλὰς μορφάς, τοτὲ δὲ ἡμᾶς ἀπατῶντα καὶ ποιοῦντα περὶ αὐτοῦ τοιαῦτα δοκεῖν, ἢ ἀπλοῦν τε εἶναι καὶ πάντων ἥκιστα τῆς ἑαυτοῦ ιδέας ἐκβαίνειν; Οὐκ ἔχω, ἔφη, νῦν γε οὕτως εἰπεῖν. Τί δὲ τόδε; οὐκ ἀνάγκη, εἴπερ τι ἐξίσταται τῆς αὐτοῦ ιδέας, ἢ αὐτὸ ὑφ' ἑαυτοῦ μεθίστασθαι ἢ ὑπ' ἄλλου; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ὑπὸ E μὲν ἄλλου τὰ ἄριστα ἔχοντα ἥκιστα ἀλλοιοῦνται τε καὶ κινεῖται; οἶον σῶμα ὑπὸ σιτίων τε καὶ ποτῶν καὶ πόνων, καὶ πᾶν φυτὸν ὑπὸ εἰλήσεών τε καὶ ἀνέμων καὶ τῶν τοιούτων παθημάτων, οὐ τὸ ὑγιέστατον καὶ ἰσχυρότατον ἥκιστα | ἀλλοιοῦνται; Πῶς δ' οὗ; Ψυχὴν δὲ οὐ τὴν 381 ἀνδρειοτάτην καὶ φρονιμωτάτην ἥκιστ' ἂν τι ἔξωθεν πάθος ταραξίζειν τε καὶ ἀλλοιώσειεν; Ναί. Καὶ μὴν που καὶ τά γε ξύνθετα πάντα σκευή τε καὶ οἰκοδομήματα καὶ ἀμφιέσματα² κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ εὖ εἰργασμένα

¹ μήτε Π: μὴ Α.

² καὶ ἀμφιέσματα Π: om. Α.

καὶ εὖ ἔχοντα ὑπὸ χρόνου τε καὶ τῶν ἄλλων παθημάτων
 ἥκιστα ἀλλοιοῦται. Ἔστι δὴ ταῦτα. Πᾶν δὴ τὸ καλῶς
 Β ἔχον, ἢ φύσει ἢ τέχνῃ ἢ ἀμφοτέροις, ἐλαχίστην μεταβολὴν
 ὑπ' ἄλλου ἐνδέχεται. Ἔοικεν. Ἀλλὰ μὴν ὁ θεὸς γε¹ καὶ
 τὰ τοῦ θεοῦ πάντῃ ἄριστα ἔχει. Πῶς δ' οὐ; Ταύτῃ μὲν
 δὴ ἥκιστα ἂν πολλὰς μορφὰς ἴσχοι ὁ θεός. Ἦκιστα
 δῆτα.

XX. Ἄλλ' ἄρα αὐτὸς αὐτὸν μεταβάλλοι ἂν καὶ
 ἀλλοιοῖ; Δῆλον, ἔφη, ὅτι, εἴπερ ἀλλοιοῦται. Πότερον
 οὖν ἐπὶ τὸ βέλτιόν τε καὶ κάλλιον μεταβάλλει ἑαυτόν, ἢ
 ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ τὸ αἴσχιον ἑαυτοῦ; Ἀνάγκη, ἔφη, ἐπὶ
 C τὸ χεῖρον, εἴπερ ἀλλοιοῦται. οὐ γάρ που ἐνδεᾶ γε
 φήσομεν τὸν θεὸν κάλλους ἢ ἀρετῆς εἶναι. Ὀρθότατα,
 ἦν δ' ἐγώ, λέγεις· καὶ οὕτως ἔχοντος δοκεῖ ἂν τίς σοι, ὦ
 Ἀδείμαντε, ἐκὼν αὐτὸν χεῖρῳ ποιεῖν ὀπρῶν ἢ θεῶν ἢ
 ἀνθρώπων; Ἀδύνατον, ἔφη. Ἀδύνατον ἄρα, ἔφην, καὶ
 θεῷ ἐθέλειν αὐτὸν ἀλλοιοῦν· ἀλλ', ὥς ἔοικε, κάλλιστος
 καὶ ἄριστος ὢν εἰς τὸ δυνατὸν ἕκαστος αὐτῶν μένει ἀεὶ
 ἀπλῶς ἐν τῇ αὐτοῦ μορφῇ. Ἀπασα, ἔφη, ἀνάγκη ἔμοιγε
 D δοκεῖ. Μηδεὶς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε, λεγέτω ἡμῖν τῶν
 ποιητῶν, ὥς

θεοὶ ξείνοισιν εἰκότες ἀλλοδαποῖσι
 παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστροφῶσι πόλῃας·
 μηδὲ Πρωτέως καὶ Θέτιδος καταψευδέσθω μηδεῖς, μηδ'
 ἐν τραγῳδαῖς μηδ' ἐν τοῖς ἄλλοις ποιήμασιν εἰσαγέτω
 Ἥραν ἡλλοιωμένην ὥς ἰέρειαν ἀγείρουσαν

Ἰνάχου Ἀργείου ποταμοῦ παισὶν βιοδώροις·
 E καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ μὴ ἡμῖν ψευδέσθων· μηδ' αὖ
 ὑπὸ τούτων ἀναπειθόμεναι αἱ μητέρες τὰ παιδιά ἐκδει-
 ματούντων, λέγουσαι τοὺς μύθους κακῶς, ὥς ἄρα θεοὶ τινες
 περιέρχονται νύκτωρ πολλοῖς ξένοις καὶ παντοδαποῖς

¹ γε II: τε A.

ἰνδαλλόμενοι, ἵνα μὴ ἅμα μὲν εἰς θεοὺς βλασφημῶσιν, ἅμα δὲ τοὺς παῖδας ἀπεργάζωνται δειλοτέρους. Μὴ γάρ, ἔφη. Ἄλλ' ἄρα, ἣν δ' ἐγώ, αὐτοὶ μὲν οἱ θεοὶ εἰσιν οἴοι μὴ μεταβάλλειν, ἡμῖν δὲ ποιοῦσιν δοκεῖν σφᾶς παντοδαποὺς φαίνεσθαι, ἐξαπατῶντες καὶ γοητεύοντες; Ἴσως, ἔφη. Τί δέ; ἣν δ' ἐγώ· ψεύδεσθαι | θεὸς ἐθέλοι ἂν ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ 382 φάντασμα προτείνων; Οὐκ οἶδα, ἢ δ' ὅς. Οὐκ οἶσθα, ἣν δ' ἐγώ, ὅτι τό γε ὡς ἀληθῶς ψεῦδος, εἰ οἶόν τε τοῦτο εἰπεῖν, πάντες θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι μισοῦσιν; Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οὕτως, ἣν δ' ἐγώ, ὅτι τῷ κυριωτάτῳ που ἑαυτῶν ψεῦδεσθαι καὶ περὶ τὰ κυριώτατα οὐδεὶς ἐκὼν ἐθέλει, ἀλλὰ πάντων μάλιστα φοβεῖται ἐκεῖ αὐτὸ κεκτῆσθαι. Οὐδὲ νῦν πω, ἢ δ' ὅς, μαυθάνω. Οἷε γάρ τί με, ἔφην, σεμνὸν λέγειν· ἐγὼ δὲ λέγω, ὅτι τῇ ψυχῇ περὶ τὰ ὄντα Β ψεύδεσθαι τε καὶ ἐψεῦσθαι καὶ ἀμαθῇ εἶναι καὶ ἐνταῦθα ἔχειν τε καὶ κεκτῆσθαι τὸ ψεῦδος πάντες ἥκιστα ἂν δέξαιντο καὶ μισοῦσι μάλιστα αὐτὸ ἐν τῷ τοιούτῳ. Πολύ γε, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ὀρθότατά γ' ἂν, ὃ νῦν δὴ ἔλεγον, τοῦτο ὡς ἀληθῶς ψεῦδος καλοῖτο, ἢ ἐν τῇ ψυχῇ ἄγνοια, ἢ τοῦ ἐψευσμένου· ἐπεὶ τό γε ἐν τοῖς λόγοις μίμημά τι τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ἐστὶν παθήματος, καὶ ὕστερον γεγονός, εἰδῶλον, οὐ πάνυ ἄκρατον ψεῦδος. ἢ οὐχ οὕτω; Πάνυ C μὲν οὖν.

XXI. Τὸ μὲν δὴ τῷ ὄντι ψεῦδος οὐ μόνον ὑπὸ θεῶν ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἀνθρώπων μισεῖται. Δοκεῖ μοι. Τί δὲ δὴ; τὸ ἐν τοῖς λόγοις ψεῦδος πότε καὶ τῷ χρήσιμον, ὥστε μὴ ἄξιον εἶναι μίσους; Ἄρ' οὐ πρὸς τε τοὺς πολεμίους, καὶ τῶν καλουμένων φίλων, ὅταν διὰ μανίαν ἢ τινα ἄνοιαν κακόν τι ἐπιχειρῶσιν πράττειν, τότε ἀποτροπῆς ἕνεκα ὡς φάρμακον χρήσιμον γίγνεται; καὶ ἐν αἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν D ταῖς μυθολογίαις, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι ὅπῃ τάληθές ἔχει περὶ τῶν παλαιῶν, ἀφομοιοῦντες τῷ ἀληθεῖ τὸ ψεῦδος ὃ τι μάλιστα, οὕτω χρήσιμον ποιούμεν; Καὶ μάλα, ἢ δ' ὅς,

οὕτως ἔχει. Κατὰ τί δὴ οὖν τούτων τῷ θεῷ τὸ ψεύδος
 χρησίμον; πότερον διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τὰ παλαιὰ ἀφομοιω-
 ῶν ψεύδοιτο; Γελοῖον μὲντ' ἂν εἴη, ἔφη. Ποιητὴς μὲν
 ἄρα ψευδὴς ἐν θεῷ οὐκ ἔνι. Οὐ μοι δοκεῖ. Ἀλλὰ δεδιώς
Ε τοὺς ἐχθροὺς ψεύδοιτο; Πολλοῦ γε δεῖ. Ἀλλὰ δι' οἰκείων
 ἄνοιαν ἢ μαρίαν; Ἀλλ' οὐδεὶς, ἔφη, τῶν ἀνοήτων καὶ
 μαινομένων θεοφιλῆς. Οὐκ ἄρα ἔστιν οὗ ἕνεκα ἂν θεὸς
 ψεύδοιτο. Οὐκ ἔστιν. Πάντη ἄρα ἀψευδὲς τὸ δαιμόνιον
 τε καὶ τὸ θεῖον. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Κομιδῇ ἄρα
 ὁ θεὸς ἀπλοῦν καὶ ἀληθὲς ἐν τε ἔργῳ καὶ ἐν λόγῳ, καὶ
 οὔτε αὐτὸς μεθίσταται οὔτε ἄλλους ἐξαπατᾷ, οὔτε κατὰ
 φαντασίας¹ οὔτε κατὰ λόγους οὔτε κατὰ σημείων πομπὰς
 383 ὕπαρ οὐδ' ὄναρ². | Οὕτως, ἔφη, ἔμοιγε καὶ αὐτῷ φαίνεται
 σοῦ λέγοντος. Συγχωρεῖς ἄρα, ἔφη, τοῦτον δεῦτερον τύπον
 εἶναι, ἐν ᾧ δεῖ περὶ θεῶν καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν, ὥς μήτε
 αὐτοὺς γόητας ὄντας τῷ μεταβάλλειν ἑαυτοὺς μήτε ἡμᾶς
 ψεύδεσι παράγειν ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ; Συγχωρῶ. Πολλὰ
 ἄρα Ὀμήρου ἐπαινοῦντες ἄλλα τοῦτο οὐκ ἐπαινεσόμεθα,
 τὴν τοῦ ἐνυπνίου πομπήν ὑπὸ Διὸς τῷ Ἀγαμέμνονι, οὐδὲ
 Αἰσχύλου, ὅταν φῇ ἡ Θέτις τὸν Ἀπόλλω ἐν τοῖς αὐτῆς
Β γάμοις ἄδοντα

ἐνδατεῖσθαι τὰς ἐὰς εὐπαιδίας,
 νόσων τ' ἀπείρους καὶ μακραίωνας βίους.
 ξύμπαντά τ' εἰπών, θεοφιλεῖς ἐμὰς τύχας
 παιῶν' ἐπηνυφήμησεν, εὐθυμῶν ἐμέ.
 κἀγὼ τὸ Φοῖβου θεῖον ἀψευδὲς στόμα
 ἡλπιζον εἶναι, μαντικῇ βρύον τέχνη·
 ὁ δ', αὐτὸς ὕμνων, αὐτὸς ἐν θοίνῃ παρών,
 αὐτὸς τάδ' εἰπών, αὐτός ἐστιν ὁ κτανὼν
 τὸν παῖδα τὸν ἐμόν.

¹ οὔτε κατὰ φαντασίας Π: om. Α.
 dum Α¹: οὐθ' ὕπαρ οὐδ' ὄναρ Α² Π.

² ὕπαρ οὐδ' ὄναρ dedimus secun-

ὅταν τις τοιαῦτα λέγῃ περὶ θεῶν, χαλεπανοῦμέν τε καὶ **C**
 χορὸν οὐ δώσομεν, οὐδὲ τοὺς διδασκάλους ἐάσομεν ἐπὶ
 παιδείᾳ χρῆσθαι τῶν νέων, εἰ μέλλουσιν ἡμῖν οἱ φύλακες
 θεοσεβεῖς τε καὶ θεῖοι γίγνεσθαι, καθ' ὅσον ἀνθρώπῳ
 ἐπὶ πλεῖστον οἶόν τε. Παντάπασιν, ἔφη, ἔγωγε τοὺς τύ-
 πους τούτους συγχωρῶ καὶ ὡς νόμοις ἂν χρῶμην.

τέλος πολιτείας β'.

Γ.

- 386 I. Τὰ μὲν δὴ περὶ θεούς, ἦν δ' ἐγώ, τοιαῦτ' ἄττα, ὡς
 ἔοικεν, ἀκουστέον τε καὶ οὐκ ἀκουστέον εὐθὺς ἐκ παίδων
 τοῖς θεοῖς τε τιμήσουσιν καὶ γονέας τήν τε ἀλλήλων
 φιλίαν μὴ περὶ σμικροῦ ποιησομένοις. Καὶ οἶμαί γ', ἔφη,
 ὀρθῶς ἡμῖν φαίνεσθαι. Τί δὲ δῆ; εἰ μέλλουσιν εἶναι ἀν-
 δρεῖοι, ἄρα οὐ ταῦτά τε λεκτέον καὶ οἶα αὐτοὺς ποιῆσαι
 B ἥκιστα τὸν θάνατον δεδιέναι; ἢ ἡγεῖ τινά ποτ' ἂν γενέσθαι
 ἀνδρεῖον, ἔχοντα ἐν αὐτῷ τοῦτο τὸ δεῖμα; Μὰ Δία, ἦ
 δ' ὅς, οὐκ ἔγωγε. Τί δέ; τὰν "Αἰδου ἡγούμενον εἶναί τε
 καὶ δεινὰ εἶναι οἷε τινὰ θανάτου ἀδεῇ ἔσεσθαι καὶ ἐν ταῖς
 μάχαις αἰρήσεσθαι πρὸ ἥττης τε καὶ δουλείας θάνατον;
 Οὐδαμῶς. Δεῖ δῆ, ὡς ἔοικεν, ἡμᾶς ἐπιστατεῖν καὶ περὶ
 τούτων τῶν μύθων τοῖς ἐπιχειροῦσιν λέγειν, καὶ δεῖσθαι
 μὴ λοιδореῖν ἀπλῶς οὕτως τὰ ἐν "Αἰδου, ἀλλὰ μᾶλλον
 C ἐπαινεῖν, ὡς οὔτε ἀληθῆ λέγοντας οὔτε ὠφέλιμα τοῖς μέλ-
 λουσιν μαχίμοις ἔσεσθαι. Δεῖ μέντοι, ἔφη. Ἐξαλείψομεν
 ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἔπους ἀρξάμενοι πάντα τὰ
 τοιαῦτα,
 βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ
 ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίοςτος πολὺς εἴη¹,
 ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν·
 καὶ τὸ

¹ ᾧ—εἴη II: om. A.

οἰκία δὲ θνητοῖσι¹ καὶ ἀθανάτοισι φανείη D
 σμερδαλέ' εὐρώεντα, τὰ τε στυγέουσι θεοὶ περ·
 καὶ

ὦ πόποι, ἣ ῥά τις ἔστι καὶ εἰν' Ἀἴδαο δόμοισιν
 ψυχὴ καὶ εἶδωλον, ἀτὰρ φρένες οὐκ ἔνι πάμπαν·
 καὶ τὸ

οἷῳ πεπνύσθαι, ταὶ δὲ σκιαὶ αἴσσουσι·
 καὶ

ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθέων παταμένη Ἀἰδὸςδε βεβήκει,
 ὃν πότμον γούωσα, λιποῦσ' ἀνδροτῆτα καὶ ἥβην·
 | καὶ τὸ

387

ψυχὴ δὲ κατὰ χθονός, ἥϋτε καπνός,
 ὄχετο τετριγυῖα·
 καὶ

ὥς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῶ ἄντρου θεσπεσίῳ
 τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεὶ κέ τις ἀποπέσῃσιν
 ὄρμαθού ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλησιν ἔχονται,
 ὥς αἰ τετριγυῖαι ἅμ' ἦσαν.

ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα παραιτησόμεθα "Ομηρόν τε B
 καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς μὴ χαλεπαίνειν ἂν διαγράφωμεν,
 οὐχ ὥς οὐ ποιητικὰ καὶ ἡδέα τοῖς πολλοῖς ἀκούειν, ἀλλ'
 ὅσῳ ποιητικώτερα, τοσούτῳ ἦττον ἀκουστέον παισὶ καὶ
 ἀνδράσιν, οὓς δεῖ ἐλευθέρους εἶναι, δουλείαν θανάτου μᾶλλον
 πεφοβημένους. Παντάπασιν μὲν οὖν.

II. Οὐκοῦν ἔτι καὶ τὰ περὶ ταῦτα ὀνόματα πάντα
 τὰ δεινὰ τε καὶ φοβερὰ ἀποβλητέα, κωκυτούς τε καὶ στύ-
 γας καὶ ἐνέρους καὶ ἀλίβαντας, καὶ ἄλλα ὅσα τούτου τοῦ C
 τύπου ὀνομαζόμενα φρίττειν δὴ ποιεῖ² πάντας τοὺς ἀκού-
 οντας. καὶ ἴσως εὖ ἔχει πρὸς ἄλλο τι· ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ³
 τῶν φυλάκων φοβούμεθα, μὴ ἐκ τῆς τοιαύτης φρίκης
 θερμότεροι καὶ μαλακώτεροι τοῦ δέοντος γένωνται ἡμῖν.

¹ θνητοῖς. II: θνητοῖς A.
 ποιεῖ ὡς οἶόν τε q.

² ποιεῖ Hertz: ποιεῖ ὡς οἶεται A:
³ ὑπὲρ II: ὑπὸ A.

- Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη, φοβούμεθα. Ἀφαιρετέα ἄρα; Ναί.
 Τὸν δὲ ἐναντίον τύπον τούτοις λεκτέον καὶ ποιητέον;
D Δῆλα δῆ. Καὶ τοὺς ὀδυρμούς ἄρα ἐξαίρησόμεν καὶ τοὺς
 οἴκτους τοὺς τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν. Ἀνάγκη, ἔφη, εἴπερ
 καὶ τὰ πρότερα. Σκόπει δῆ, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ὀρθῶς ἐξαίρη-
 σόμεν ἢ οὐ. φαμέν δὲ δῆ, ὅτι ὁ ἐπιεικὴς ἀνὴρ τῷ ἐπιεικεῖ,
 οὐπερ καὶ ἐταῖρός ἐστιν, τὸ τεθνάναι οὐ δεινὸν ἡγήσεται.
 Φαμέν γάρ. Οὐκ ἄρα ὑπὲρ γ' ἐκείνου ὥς δεινόν τι πεπον-
 θότος ὀδύροιτ' ἄν. Οὐ δῆτα. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε λέγομεν,
 ὥς ὁ τοιοῦτος μάλιστα αὐτὸς αὐτῷ αὐτάρκης πρὸς τὸ εὖ
E ζῆν, καὶ διαφερόντως τῶν ἄλλων ἥκιστα ἐτέρου προσδεῖται.
 Ἀληθῆ, ἔφη. Ἦκιστα ἄρ' αὐτῷ δεινὸν στερηθῆναι ὑέος ἢ
 ἀδελφοῦ ἢ χρημάτων ἢ ἄλλου του τῶν τοιούτων. Ἦκιστα
 μέντοι. Ἦκιστ' ἄρα καὶ ὀδύρεται, φέρε¹ δὲ ὥς πραότατα,
 ὅταν τις αὐτὸν τοιαύτη ξυμφορὰ καταλάβῃ. Πολύ γε.
 Ὀρθῶς ἄρ' ἂν² ἐξαιροῖμεν τοὺς θρήνους τῶν ὀνομαστών
 ἀνδρῶν, γυναιξὶ δὲ ἀποδιδόμεν, καὶ οὐδὲ ταύταις σπου-
388 δαίαις, καὶ ὅσοι κακοὶ τῶν ἀνδρῶν, ἵνα ἡμῖν δυσχεραίνωσιν
 ὅμοια τούτοις ποιεῖν οὓς δῆ φαμεν ἐπὶ φυλακῇ τῆς χώρας
 τρέφειν. Ὀρθῶς, ἔφη. Πάλιν δῆ Ὀμήρου τε δεησόμεθα
 καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν μὴ ποιεῖν Ἀχιλλέα, θεᾶς παῖδα,
 ἄλλοτ' ἐπὶ πλευρᾷς κατακείμενον, ἄλλοτε δ' αὖτε
 ὕπτιον, ἄλλοτε δὲ πρηνῆ,
 τοτὲ δ' ὀρθὸν ἀναστάντα
 πλωτίζοντ'³ ἀλύοντ' ἐπὶ θιν' ἀλὸς ἀτρυγέτοιο,
B μῆδὲ ἀμφοτέραισιν χερσὶν ἐλόντα κόνιν αἰθαλόεσ-
 σαν χευάμενον καὶ κεφαλῆς, μῆδὲ ἄλλα κλαίοντά τε
 καὶ ὀδυρόμενον, ὅσα καὶ οἷα ἐκείνος ἐποίησε· μῆδὲ Πρίαμον,
 ἐγγὺς θεῶν γεγονότα, λιτανεύοντά τε καὶ
 κυλινδρόμενον κατὰ κόπρον,

¹ φέρεi coniecit Stallbaum: ὀδύρεσθαι, φέρειν A. Cf. 407 c.

² ἄρ' ἂν Π: ἄρα A.

³ πλωτίζοντ' nescio an sit corruptum; an ἀφλοτίζοντ'? Cf. II. xv 607.

ἐξονομακλήδην ὀνομάζοντ' ἄνδρα ἕκαστον.
πολὺν δ' ἔτι τούτων μᾶλλον δεησόμεθα μήτοι θεοὺς γε
ποιεῖν ὀδυρομένους καὶ λέγοντας

ὦ μοι ἐγὼ δειλή, ὦ μοι δυσαριστοτόκεια· C
εἰ δ' οὖν θεοὺς, μήτοι τὸν γε μέγιστον τῶν θεῶν τολμῆσαι
οὕτως ἀνομοίως μιμήσασθαι, ὥστε· ὦ πόποι, φάναι,

ἦ φίλον ἄνδρα διωκόμενον περὶ ἄστυ
ὀφθαλμοῖσιν ὀρῶμαι, ἐμὸν δ' ὀλοφύρεται ἥτορ·
καὶ

αἰ αἰ ἐγών, ὃ τέ μοι Σαρπηδόνα φίλτατον ἀνδρῶν
μοῖρ' ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενoitιάδαο δαμῆναι. D

III. Εἰ γάρ, ὦ φίλε Ἀδείμαντε, τὰ τοιαῦτα ἡμῖν οἱ
νέοι σπουδῇ ἀκούοιεν καὶ μὴ καταγελῶεν ὥς ἀναξίως λε-
γομένων, σχολῇ ἂν ἑαυτὸν γέ τις ἀνθρώπον ὄντα ἀνάξιον
ἡγήσαιτο τούτων καὶ ἐπιπλήξειεν, εἰ καὶ ἐπίοι αὐτῷ τοι-
οῦτον ἢ λέγειν ἢ ποιεῖν, ἀλλ' οὐδὲν αἰσχυρόμενος οὐδὲ
καρτερῶν πολλοὺς ἐπὶ σμικροῖσιν παθήμασιν θρήνους ἂν
ᾄδοι καὶ ὀδυρομένους. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Δεῖ δέ γε E
οὐχ, ὥς ἄρτι ἡμῖν ὁ λόγος ἐσήμαινεν· ᾧ πειστέον, ἕως ἄν
τις ἡμᾶς ἄλλῳ καλλίονι πείσῃ. Οὐ γὰρ οὖν δεῖ. Ἀλλὰ
μὴν οὐδὲ φιλογέλωτάς γε δεῖ εἶναι. σχεδὸν γὰρ ὅταν τις
ἐπιῇ¹ ἰσχυρῷ γέλῳτι, ἰσχυρὰν καὶ μεταβολὴν ζητεῖ τὸ
τοιούτου. Δοκεῖ μοι, ἔφη. Οὐτε ἄρα ἀνθρώπους ἀξίους
λόγου κρατούμενους ὑπὸ γέλῳτος ἂν τις ποιῇ, | ἀποδεκτέον, 389
πολὺν δὲ ἦττον, ἂν θεοὺς. Πολὺν μέντοι, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν
Ὀμήρου οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἀποδεξόμεθα περὶ θεῶν·
ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐν ὥρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν,
ὥς ἴδον Ἡφαιστον διὰ δῶματα ποιπνύοντα
οὐκ ἀποδεκτέον κατὰ τὸν σὸν λόγον. Εἰ σύ, ἔφη, βούλει
ἐμὸν τιθέναι· οὐ γὰρ οὖν δὴ ἀποδεκτέον.

¹ ἐπιῇ (vel potius ἐφίη) Ξ: ἔφην A.

- Β** Ἄλλὰ μὴν καὶ ἀλήθειάν γε περὶ πολλοῦ ποιητέον. εἰ γὰρ ὀρθῶς ἐλέγομεν ἄρτι, καὶ τῷ ὄντι θεοῖσι μὲν ἄχρηστον ψεῦδος, ἀνθρώποις δὲ χρήσιμον ὥς ἐν φαρμάκου εἶδει, δῆλον, ὅτι τό γε τοιοῦτον ἰατροῖς δοτέον, ἰδιώταις δὲ οὐχ ἀπτέον. Δῆλον, ἔφη. Τοῖς ἄρχουσιν δὲ τῆς πόλεως, εἴπερ τισὶν ἄλλοις, προσήκει ψεῖδεσθαι ἢ πολεμίων ἢ πολιτῶν ἔνεκα ἐπ' ὠφελίᾳ τῆς πόλεως, τοῖς δὲ ἄλλοις πᾶσιν οὐχ ἀπτέον τοῦ τοιούτου, ἀλλὰ πρὸς γε δὴ τοὺς τοιούτους ἄρχοντας ἰδιώτῃ ψεύσασθαι ταῦτόν καὶ μεῖζον ἀμάρτημα φήσομεν ἢ κάμνουντι πρὸς ἰατρὸν ἢ ἀσκούντι πρὸς παιδοτρίβην περὶ τῶν τοῦ αὐτοῦ σώματος παθημάτων μὴ τὰληθῆ λέγειν, ἢ πρὸς κυβερνήτην περὶ τῆς νεῶς τε καὶ τῶν ναυτῶν μὴ τὰ ὄντα λέγουσι ὅπως ἢ αὐτὸς ἢ τις τῶν ξυνναυτῶν πράξεως ἔχει. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἄν ἄρ' ἄλλον τινὰ
- Δ** λαμβάνῃ ψευδόμενον ἐν τῇ πόλει τῶν οὐ δημιουργοὶ ἔασι,

μάντιν ἢ ἰητήρα κακῶν ἢ τέκτονα δούρων, κολάσει ὥς¹ ἐπιτήδευμα εἰσάγοντα πόλεως ὥσπερ νεῶς ἀνατρεπτικόν τε καὶ ὀλέθριον. Ἐάν γε, ἢ δ' ὅς, ἐπὶ γε λόγῳ ἔργα τελέηται.

- Τί δέ; σωφροσύνης ἄρα οὐ δεήσει ἡμῖν τοῖς νεανίαις; Πῶς δ' οὐ; Σωφροσύνης δὲ ὥς πλήθει οὐ τὰ τοιαῦδε μέγιστα,
- Ε** ἀρχόντων μὲν ὑπηκόους εἶναι, αὐτοὺς δὲ ἄρχοντας τῶν περὶ πότους καὶ ἀφροδίσια καὶ περὶ ἐδωδὰς ἡδονῶν; Ἐμοιγε δοκεῖ. Τὰ δὲ τοιαῦδε φήσομεν, οἶμαι, καλῶς λέγεσθαι, οἷα καὶ Ὀμήρῳ Διομήδης λέγει,

τέττα, σιωπῇ ἦσο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ,
καὶ τὰ τούτων ἐχόμενα, τὰ

ἴσαν μένεα πνείοντες Ἀχαιοί,
σιγῇ, δειδιότες σημάντορας,

¹ κολάσει ὥς II: κολάσεως A.

καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. Καλῶς. Τί δέ; τὰ τοιαῦτα
οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο
| καὶ τὰ τούτων ἐξῆς, ἄρα καλῶς, καὶ ὅσα ἄλλα τις ἐν λόγῳ 390
ἢ ἐν ποιήσει εἶρηκε νεανιεύματα¹ ἰδιωτῶν εἰς ἄρχοντας;
Οὐ καλῶς. Οὐ γάρ, οἶμαι, εἷς γε σωφροσύνην νέοις ἐπιτή-
δεια ἀκούειν. εἰ δέ τινα ἄλλην ἡδονὴν παρέχεται, θαυμα-
στὸν οὐδέν. ἢ πῶς σοι φαίνεται; Οὕτως, ἔφη.

IV. Τί δέ; ποιεῖν ἄνδρα τὸν σοφώτατον λέγοντα, ὥς
δοκεῖ αὐτῷ κάλλιστον εἶναι πάντων, ὅταν

παρὰ πλέαι² ὧσι τράπεζαι
σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων B
οἰνοχόος φορέησι καὶ ἐγχείη δεπάεσσι,

δοκεῖ σοι ἐπιτήδειον εἶναι πρὸς ἐγκράτειαν ἑαυτοῦ ἀκούειν
νέφ; ἢ τὸ

λιμῶ δ' οἷκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπείν;
ἢ Δία, καθευδόντων τῶν ἄλλων θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων,
ὥς, μόνος ἐγρηγορῶς ἃ ἐβουλεύσατο, τούτων πάντων
ῥαδίως ἐπιλανθανόμενον διὰ τὴν τῶν ἀφροδισίων ἐπι- C
θυμίαν, καὶ οὕτως ἐκπλαγέντα ἰδόντα τὴν Ἥραν, ὥστε
μηδ' εἰς τὸ δωμάτιον ἐθέλειν ἐλθεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ βουλόμενον
χαμαὶ ξυγγίγνεσθαι, καὶ λέγοντα ὥς οὕτως ὑπὸ ἐπιθυμίας
ἔχεται, ὥς οὐδ' ὅτε τὸ πρῶτον ἐφοίτων πρὸς ἀλλή-
λους φίλους λήθοντε τοκῆας; οὐδὲ Ἀρεῶς τε καὶ
Ἀφροδίτης ὑπὸ Ἡφαίστου δεσμὸν δι' ἑτέρα τοιαῦτα. Οὐ
μὰ τὸν Δία, ἢ δ' ὅς, οὐ μοι φαίνεται ἐπιτήδειον. Ἀλλ' εἰ D
πού τινες, ἦν δ' ἐγώ, καρτερίαι πρὸς ἅπαντα καὶ λέγονται
καὶ πράττονται ὑπὸ ἐλλογίμων ἀνδρῶν, θεατέον τε καὶ
ἀκουστέον, οἶον καὶ τὸ

¹ νεανιεύματα II² γ: νεανικεύματα A.
vel παράπλειαι codd. Cf. Od. IX 8.

² παρὰ πλέαι nos: παραπλείαι

στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἡνίπαπε μύθῳ·
 τέτλαθι δῆ, κραδίη· καὶ κύντερον ἄλλο ποτ'
 ἔτλης.

Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Οὐ μὲν δὴ δωροδόκους γε
 Εἰ ἐάτεον εἶναι τοὺς ἄνδρας οὐδὲ φιλοχρημάτους. Οὐδαμῶς.
 Οὐδ' ἀστέον αὐτοῖς ὅτι

δῶρα θεοὺς πείθει, δῶρ' αἰδοίους βασιλῆας·
 οὐδὲ τὸν τοῦ Ἀχιλλέως παιδαγωγὸν Φοῖνικα ἐπαινετέον,
 ὥς μετρίως ἔλεγε συμβουλεύων αὐτῷ δῶρα μὲν λαβόντι
 ἐπαμύνειν τοῖς Ἀχαιοῖς, ἄνευ δὲ δώρων, μὴ ἀπαλλάττε-
 σθαι τῆς μήνιος. οὐδ' αὐτὸν τὸν Ἀχιλλέα ἀξιόσομεν οὐδ'
 ὁμολογήσομεν οὕτω φιλοχρήματον εἶναι, ὥστε παρὰ τοῦ
 Ἀγαμέμνονος δῶρα λαβεῖν, καὶ τιμὴν αὐτῷ λαβόντα νεκροῦ
 391 ἀπολύειν, | ἄλλως δὲ μὴ ἑλκεῖν. Οὐκ οὖν δίκαιόν γε, ἔφη,
 ἐπαινεῖν τὰ τοιαῦτα. Ὁκνῶ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, δι' Ὅμηρον
 λέγειν, ὅτι οὐδ' ὅσιον ταῦτά γε κατὰ Ἀχιλλέως φάναι καὶ
 ἄλλων λεγόντων πείθεσθαι, καὶ αὐτὸς ὡς πρὸς τὸν Ἀπόλλω
 εἶπεν

ἔβλαψάς μ' ἐκάεργε, θεῶν ὀλοώτατε πάντων·
 ἦ σ' ἂν τεισαίμην, εἴ μοι δύναμίς γε παρείη,
 Β καὶ ὡς πρὸς τὸν ποταμόν, θεὸν ὄντα, ἀπειθῶς εἶχεν καὶ
 μάχεσθαι ἔτοιμος ἦν, καὶ αὐτὰς τοῦ ἐτέρου ποταμοῦ
 Σπερχειοῦ ἱερὰς τρίχας

Πατρόκλῳ ἥρωϊ, ἔφη, κόμην ὀπάσαιμι φέρεσθαι,
 νεκρῷ ὄντι, καὶ ὡς ἔδρασεν τοῦτο, οὐ πειστέον. τὰς τε
 αὐτῷ Ἑκτορος ἑλξεις περὶ τὸ σῆμα τὸ Πατρόκλου καὶ τὰς
 τῶν ζωγρηθέντων σφαγὰς εἰς τὴν πυράν, ξύμπαντα ταῦτα
 οὐ φήσομεν ἀληθῆ εἰρησθαι, οὐδ' ἐάσομεν πείθεσθαι τοὺς
 C ἡμετέρους, ὡς Ἀχιλλεύς, θεᾶς ὦν παῖς καὶ Πηλέως,
 σωφρονεστάτου τε καὶ τρίτου ἀπὸ Διός, καὶ ὑπὸ τῷ
 σοφωτάτῳ Χείρωνι τεθραμμένος, τοσαύτης ἦν παραχῆς
 πλέως, ὥστ' ἔχειν ἐν αὐτῷ νοσήματε δύο ἐναντίῳ ἀλλήλοιιν,

ἀνελευθερίαν μετὰ φιλοχρηματίας καὶ αὖ ὑπερηφανίαν
θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. Ὅρθως, ἔφη, λέγεις.

V. Μὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, μηδὲ τάδε πειθόμεθα μηδ'
ἐῴμεν λέγειν, ὡς Θησεὺς Ποσειδῶνος υἱὸς Πείριθους τε
Διὸς ὥρμησαν οὕτως ἐπὶ δεινὰς ἀρπαγὰς, μηδέ τιν' ἄλλον¹ D
θεοῦ παῖδά τε καὶ ἥρω τολμῆσαι ἂν δεινὰ καὶ ἀσεβῆ
ἐργάσασθαι, οἷα νῦν καταψεύδονται αὐτῶν· ἀλλὰ προσ-
αναγκάζωμεν τοὺς ποιητὰς ἢ μὴ τούτων αὐτὰ ἔργα φάναι,
ἢ τούτους μὴ εἶναι θεῶν παῖδας, ἀμφότερά δὲ μὴ λέγειν,
μηδὲ ἡμῖν ἐπιχειρεῖν πείθειν τοὺς νέους, ὡς οἱ θεοὶ κακὰ
γεννῶσιν, καὶ ἥρωες ἀνθρώπων οὐδὲν βελτίους. ὅπερ γὰρ E
ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν, οὐθ' ὅσια ταῦτα οὔτε ἀληθῆ.
ἐπεδείξαμεν γάρ που, ὅτι ἐκ θεῶν κακὰ γίνεσθαι ἀδύ-
νατον. Πῶς γὰρ οὐ; Καὶ μὴν τοῖς γε ἀκούουσιν βλαβερά.
πᾶς γὰρ ἐαυτῷ ξυγγνώμην ἔξει κακῷ ὄντι, πεισθεὶς ὡς
ἄρα τοιαῦτα πράττουσιν τε καὶ ἔπραττον καὶ

οἱ θεῶν ἀγχίσποροι,

οἷ² Ζηνὸς ἐγγύς, ὧν κατ' Ἰδαῖον πάγον

Διὸς πατρώου βωμός ἐστ' ἐν αἰθέρι,

καὶ οὐ πῶ σφιν ἐξίτηλον αἶμα δαιμόνων.

ὧν ἔνεκα παυστέον τοὺς τοιοῦτους μύθους, μὴ ἡμῖν πολλὴν
εὐχέριαν | ἐντίκτωσι τοῖς νέοις πονηρίας. Κομιδῇ μὲν οὖν, 392
ἔφη.

Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἡμῖν³ ἔτι λοιπὸν εἶδος λόγων πέρι
ὀριζομένοις⁴ οἷους τε λεκτέον καὶ μῆ; περὶ γὰρ θεῶν ὡς
δεῖ λέγεσθαι εἴρηται, καὶ περὶ δαιμόνων τε καὶ ἡρώων καὶ
τῶν ἐν Ἀίδου. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ περὶ ἀνθρώ-
πων τὸ λοιπὸν εἴη ἄν; Δῆλα δῆ. Ἀδύνατον δῆ, ὦ φίλε,
ἡμῖν τοῦτό γε ἐν τῷ παρόντι τάξαι. Πῶς; Ὅτι οἶμαι
ἡμᾶς ἐρεῖν, ὡς ἄρα καὶ ποιηταὶ καὶ λογοποιοὶ κακῶς

¹ ἄλλον II: ἄλλου A.

² οἱ Bekker: om. codd.

³ ἡμῖν II: om. A.

⁴ πέρι ὀριζομένοις q: περιορίζομεν οἷς A.

Β λέγουσιν περὶ ἀνθρώπων τὰ μέγιστα, ὅτι εἰσὶν ἄδικοι μὲν, εὐδαίμονες δὲ πολλοί, δίκαιοι δὲ ἄθλιοι, καὶ ὥς λυσιτελεῖ τὸ ἀδικεῖν, ἐὰν λανθάνῃ, ἥ δὲ δικαιοσύνη ἀλλότριον μὲν ἀγαθόν, οἰκεία δὲ ζημία· καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα ἀπερεῖν λέγειν, τὰ δ' ἐναντία τούτων προστάξειν ἄδειν τε καὶ μυθολογεῖν· ἦ οὐκ οἶει; **Εὐ** μὲν οὖν, ἔφη, οἶδα. Οὐκοῦν ἐὰν ὁμολογῇς ὀρθῶς με λέγειν, φήσω σε ὁμολογηκέναι **ἀ**
Γ πάλαι ζητοῦμεν¹; **Ὁ**ρθῶς, ἔφη, ὑπέλαβες. Οὐκοῦν περὶ ἀνθρώπων ὅτι τοιούτους δεῖ λόγους λέγεσθαι, τότε διόμολογησόμεθα, ὅταν εὖρωμεν, οἷόν ἐστιν δικαιοσύνη, καὶ ὥς φύσει λυσιτελοῦν τῷ ἔχοντι, ἐάν τε δοκῇ ἐάν τε μὴ τοιούτος εἶναι; **Ἀ**ληθέστατα, ἔφη.

VI. Τὰ μὲν δὴ λόγων πέρι ἐχέτω τέλος, τὸ δὲ λέξεως, ὥς ἐγὼ οἶμαι, μετὰ τοῦτο σκεπτέον, καὶ ἡμῖν ἅ τε λεκτέον καὶ ὥς λεκτέον παντελῶς ἐσκέψεται. καὶ ὁ **Ἀ**δείμαντος, Τοῦτο, ἦ δ' ὅς, οὐ μαυθάνω ὅ τι λέγεις. **Ἀ**λλὰ μέντοι,
Δ ἦν δ' ἐγώ, δεῖ γε. ἴσως οὖν τῇδε μᾶλλον εἴσει. ἄρ' οὐ πάντα, ὅσα ὑπὸ μυθολόγων ἢ ποιητῶν λέγεται, διήγησις οὕσα τυγχάνει ἢ γεγονότων ἢ ὄντων ἢ μελλόντων; **Τί** γάρ, ἔφη, ἄλλο; **Ἀρ'** οὖν οὐχὶ ἤτοι ἀπλῇ διηγῇσιν, ἢ διὰ μιμήσεως γιγνομένων, ἢ δι' ἀμφοτέρων περαίνουσιν; **Καὶ** τοῦτο, ἦ δ' ὅς, ἔτι δέομαι σαφέστερον μαθεῖν. **Γε**λοῖος, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικα διδάσκαλος εἶναι καὶ ἀσαφής. ὥσπερ
Ε οὖν οἱ ἀδύνατοι λέγειν, οὐ κατὰ ὅλον ἀλλ' ἀπολαβὼν μέρος τι πειράσομαί σοι ἐν τούτῳ δηλῶσαι ὃ βούλομαι. καί μοι εἰπέ· ἐπίστασαι τῆς **Ἰ**λιάδος τὰ πρῶτα, ἐν οἷς ὁ ποιητῆς φησι τὸν μὲν **Χρ**ύσην δεῖσθαι τοῦ **Ἀ**γαμέμνονος ἀπολῦσαι τὴν θυγατέρα, τὸν δὲ χαλεπαίνειν, τὸν δέ, ἐπειδὴ
393 οὐκ ἐτύχανεν, | κατεύχεσθαι τῶν **Ἀ**χαιῶν πρὸς τὸν θεόν; **Ἐ**γωγε. **Οἶ**σθ' οὖν, ὅτι μέχρι μὲν τούτων τῶν ἐπῶν, καὶ ἐλίσσετο πάντας **Ἀ**χαιοὺς, **Ἀ**τρεΐδα δὲ μάλιστα δύῳ, κοσμήτορε λαῶν,

¹ ζητοῦμεν Stallbaum (cum Ficino): ἐζητοῦμεν codd.

λέγει τε αὐτὸς ὁ ποιητὴς καὶ οὐδὲ ἐπιχειρεῖ ἡμῶν τὴν
 διάνοιαν ἄλλοσε τρέπειν, ὥς ἄλλος τις ὁ λέγων ἢ αὐτός·
 τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ὥσπερ αὐτὸς ὦν ὁ Χρῦσης λέγει καὶ **B**
 πειράται ἡμᾶς ὅ τι μάλιστα ποιῆσαι μὴ Ὅμηρον δοκεῖν
 εἶναι τὸν λέγοντα, ἀλλὰ τὸν ἱερέα, πρεσβύτην ὄντα. καὶ
 τὴν ἄλλην δὴ πᾶσαν σχεδόν τι οὕτω πεποιήται διήγησιν
 περὶ τε τῶν ἐν Ἰλῖῳ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἰθάκῃ καὶ ὅλῃ
 Ὀδυσσεΐᾳ παθημάτων. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν
 διήγησις μὲν ἐστὶν καὶ ὅταν τὰς ῥήσεις ἐκάστοτε λέγῃ καὶ
 ὅταν τὰ μεταξὺ τῶν ῥήσεων; Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλ' ὅταν γέ
 τινα λέγῃ ῥῆσιν ὥς τις ἄλλος ὦν, ἄρ' οὐ τότε ὁμοιοῦν **C**
 αὐτὸν φήσομεν ὅ τι μάλιστα τὴν αὐτοῦ λέξιν ἐκάστω, ὃν
 ἂν προείπῃ ὥς ἐροῦντα; Φήσομεν· τί γάρ; Οὐκοῦν τό γε
 ὁμοιοῦν ἑαυτὸν ἄλλῳ ἢ κατὰ φωνὴν ἢ κατὰ σχῆμα
 μιμνῆσθαι ἐστὶν ἐκείνῳ ᾧ ἂν τις ὁμοιοῖ; Τί μήν; Ἐν δὲ
 τῷ τοιούτῳ, ὥς ἔοικεν, οὗτός τε καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταὶ διὰ
 μιμήσεως τὴν διήγησιν ποιοῦνται. Πάνυ μὲν οὖν. Εἰ δέ
 γε μηδαμοῦ ἑαυτὸν ἀποκρύπτοιο ὁ ποιητής, πᾶσα ἂν
 αὐτῷ ἄνευ μιμήσεως ἢ ποιήσῃς τε καὶ διήγησις γεγонуῖα
 εἴη. ἵνα δὲ μὴ εἴπῃς, ὅτι οὐκ αὖ μανθάνεις, ὅπως ἂν τοῦτο **D**
 γένοιτο, ἐγὼ φράσω. εἰ γὰρ Ὅμηρος εἰπὼν, ὅτι ἦλθεν ὁ
 Χρῦσης τῆς τε θυγατρὸς λύτρα φέρων καὶ ἰκέτης τῶν
 Ἀχαιῶν, μάλιστα δὲ τῶν βασιλέων, μετὰ τοῦτο μὴ ὥς
 Χρῦσης γενόμενος ἔλεγεν, ἀλλ' ἔτι ὥς Ὅμηρος, οἶσθ' ὅτι
 οὐκ ἂν μίμησις ἦν ἀλλ' ἀπλὴ διήγησις. εἶχε δ' ἂν ὠδέ
 πως· φράσω δὲ ἄνευ μέτρου· οὐ γάρ εἰμι ποιητικός·
 ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς ἠὔχετο ἐκείνοις μὲν τοὺς θεοὺς δοῦναι **E**
 ἐλόντας τὴν Τροίαν αὐτοὺς σωθῆναι, τὴν δὲ θυγατέρα οἱ
 λῦσαι δεξαμένους ἄποινα καὶ τὸν θεὸν αἰδεσθέντας. ταῦτα
 δὲ εἰπόντος αὐτοῦ οἱ μὲν ἄλλοι ἐσέβοντο καὶ συνῆρουν, ὁ
 δὲ Ἀγαμέμνων ἡγρίαιεν ἐντελλόμενος νῦν τε ἀπιέναι καὶ
 αὐθις μὴ ἐλθεῖν, μὴ αὐτῷ τό τε σκῆπτρον καὶ τὰ τοῦ θεοῦ
 στέμματα οὐκ ἐπαρκέσοι· πρὶν δὲ λυθῆναι αὐτοῦ τὴν

θυγατέρα, ἐν Ἀργεὶ ἔφη γηράσειν μετὰ οὗ· ἀπιέναι δ'
 394 ἐκέλευεν καὶ μὴ¹ ἐρεθίζειν, ἵνα σῶς οἴκαδε | ἔλθοι. ὁ δὲ
 πρεσβύτης ἀκούσας ἔδεισέν τε καὶ ἀπῆει σιγῇ, ἀπο-
 χωρήσας δὲ ἐκ τοῦ στρατοπέδου πολλὰ τῷ Ἀπόλλωνι
 ἠϋχετο, τὰς τε ἐπωνυμίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλῶν καὶ ὑπο-
 μιμνήσκων καὶ ἀπαιτῶν, εἴ τι πρόποτε ἢ ἐν ναῶν οἰκοδο-
 μήσεσιν ἢ ἐν ἱερῶν θυσίαις κεχαρισμένον δωρήσαιο· ὦν
 δὴ χάριν κατηύχετο τεῖσαι τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ ἃ δάκρυα
 τοῖς ἐκείνου βέλεσιν. οὕτως, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἑταῖρε, ἄνευ
 Β μιμήσεως ἀπλῇ διήγησις γίγνεται. Μανθάνω, ἔφη.

VII. Μάνθανε τοῖνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ταύτης αὖ
 ἐναντία γίγνεται, ὅταν τις τὰ τοῦ ποιητοῦ τὰ μεταξὺ τῶν
 ῥήσεων ἐξαίρων τὰ ἀμοιβαῖα καταλείπη. Καὶ τοῦτο, ἔφη,
 μανθάνω, ὅτι ἔστιν τὸ περὶ τὰς τραγωδίας τοιοῦτον. Ὀρ-
 θότατα, ἔφην, ὑπέλαβες, καὶ οἶμαί σοι ἤδη δηλοῦν ὃ
 ἔμπροσθεν οὐχ οἶός τ' ἦ, ὅτι τῆς ποιήσεώς τε καὶ μυθο-
 C λογίας ἡ μὲν διὰ μιμήσεως ὅλη ἐστίν, ὥσπερ σὺ λέγεις,
 τραγωδία τε καὶ κωμωδία, ἡ δὲ δι' ἀπαγγελίας αὐτοῦ τοῦ
 ποιητοῦ· εὖροις δ' ἂν αὐτὴν μάλιστά που ἐν διθυράμ-
 βοις· ἡ δ' αὖ δι' ἀμφοτέρων ἔν τε τῇ τῶν ἐπῶν ποιήσει,
 πολλαχοῦ δὲ καὶ ἄλλοθι, εἴ μοι² μανθάνεις. Ἀλλὰ ξυνήμι,
 ἔφη, ὃ τότε ἐβούλου λέγειν. Καὶ τὸ πρὸ τούτου δὴ
 ἀναμνήσθητι, ὅτι ἔφαμεν, ἃ μὲν λεκτέον, ἢδη εἰρήσθαι, ὡς
 δὲ λεκτέον, ἔτι σκεπτέον εἶναι. Ἀλλὰ μέμνημαι. Τοῦτο
 D τοῖνυν αὐτὸ ἦν ὃ ἔλεγον, ὅτι χρεῖη διομολογήσασθαι,
 πότερον ἐάσομεν τοὺς ποιητὰς μιμουμένους ἡμῖν τὰς
 διηγήσεις ποιεῖσθαι, ἢ τὰ μὲν μιμουμένους, τὰ δὲ μὴ, καὶ
 ὅποια ἐκάτερα, ἢ οὐδὲ μιμεῖσθαι. Μαντεύομαι, ἔφη,
 σκοπεῖσθαί σε, εἴτε παραδεξόμεθα τραγωδίαν τε καὶ
 κωμωδίαν εἰς τὴν πόλιν, εἴτε καὶ οὔ. Ἴσως, ἦν δ' ἐγώ·
 ἴσως δὲ καὶ πλείω ἔτι τούτων· οὐ γὰρ δὴ ἔγωγέ πω οἶδα,
 ἀλλ' ὅπη ἂν ὁ λόγος ὥσπερ πνεῦμα φέρῃ, ταύτῃ ἰτέον.

¹ μὴ codd.: μὴ ἔ Valckenaer.

² μοι codd.: μου Heindorf.

Καὶ καλῶς γ', ἔφη, λέγεις. Τόδε τοίνυν, ὦ Ἀδείμαντε, **E**
 ἄθρει, πότερον μιμητικούς ἡμῖν δεῖ εἶναι τοὺς φύλακας ἢ
 οὐ. ἢ καὶ τοῦτο τοῖς ἔμπροσθεν ἔπεται, ὅτι εἰς ἕκαστος
 ἐν μὲν ἂν ἐπιτηδεύμα καλῶς ἐπιτηδεύοι, πολλὰ δ' οὐ,
 ἀλλ' εἰ τοῦτο ἐπιχειροῖ, πολλῶν ἐφαπτόμενος πάντων
 ἀποτυγχάνοι ἂν, ὥστ' εἶναί που ἐλλόγιμος; Τί δ' οὐ μέλ-
 λει; Οὐκοῦν καὶ περὶ μιμήσεως ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι πολλὰ
 ὁ αὐτὸς μιμεῖσθαι εὖ ὥσπερ ἐν οὐ δυνατός; Οὐ γὰρ οὖν.
 Σχολῇ ἄρα ἐπιτηδεύσει γέ τι ἅμα τῶν ἀξίων λόγου ἐπιτη- **395**
 δευμάτων καὶ πολλὰ μιμήσεται καὶ ἔσται μιμητικός, ἐπεὶ
 που οὐδὲ τὰ δοκοῦντα ἐγγὺς ἀλλήλων εἶναι δύο μιμήματα
 δύνανται οἱ αὐτοὶ ἅμα εὖ μιμεῖσθαι, οἷον κωμῳδίαν καὶ
 τραγῳδίαν ποιοῦντες. ἢ οὐ μιμήματα¹ ἄρτι τούτῳ ἐκάλεις;
 Ἔγωγε· καὶ ἀληθῆ γε λέγεις, ὅτι οὐ δύνανται οἱ αὐτοί.
 Οὐδὲ μὴν ῥαψῳδοί γε καὶ ὑποκριταὶ ἅμα. Ἀληθῆ. Ἀλλ'
 οὐδέ τοι ὑποκριταὶ κωμῳδοῖς τε καὶ τραγῳδοῖς οἱ αὐτοί. **B**
 πάντα δὲ ταῦτα μιμήματα. ἢ οὐ; Μιμήματα. Καὶ ἔτι
 γε τούτων, ὦ Ἀδείμαντε, φαίνεται μοι εἰς σμικρότερα
 κατακεκερματίσθαι ἢ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, ὥστε ἀδύνατος
 εἶναι πολλὰ καλῶς μιμεῖσθαι, ἢ αὐτὰ ἐκεῖνα πράττειν, ὧν
 δὴ καὶ τὰ μιμήματά ἐστιν ἀφομοιώματα. Ἀληθέστατα,
 ἢ δ' ὅς.

VIII. Εἰ ἄρα τὸν πρῶτον λόγον διασώσωμεν, τοὺς
 φύλακας ἡμῖν τῶν ἄλλων πασῶν δημιουργιῶν ἀφειμένους
 δεῖν εἶναι δημιουργοὺς ἐλευθερίας τῆς πόλεως πάννυ ἀκρι- **C**
 βεῖς καὶ μηδὲν ἄλλο ἐπιτηδεύειν, ὅ τι μὴ εἰς τοῦτο φέρει,
 οὐδὲν δὴ δέοι ἂν αὐτοὺς ἄλλο πράττειν οὐδὲ μιμεῖσθαι·
 εἰ δὲ μιμῶνται, μιμεῖσθαι τὰ τούτοις προσήκοντα εὐθὺς
 ἐκ παίδων, ἀνδρείους, σῶφρονας, ὁσίους, ἐλευθέρους, καὶ τὰ
 τοιαῦτα πάντα, τὰ δὲ ἀνελεύθερα μήτε ποιεῖν μήτε δεινούς
 εἶναι μιμήσασθαι, μηδὲ ἄλλο μηδὲν τῶν αἰσχυρῶν, ἵνα μὴ²
 ἐκ τῆς μιμήσεως τοῦ εἶναι ἀπολαύσωσιν. ἢ οὐκ ἤσθησαι,

¹ μιμήματα **E**: μιμήματά τε **A** (scd τὰ in litura).   ² μὴ **II**: om. **A**.

- D** ὅτι αἱ μιμήσεις, ἐὰν ἐκ νέων πόρρω διατελέσωσιν, εἰς ἔθνη τε καὶ φύσιν καθίστανται καὶ κατὰ σῶμα καὶ φωνὰς καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν; Καὶ μάλα, ἢ δ' ὅς. Οὐ δὴ ἐπιτρέψομεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦν φαμὲν κήδεσθαι καὶ δεῖν αὐτοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι, γυναῖκα μιμῆσθαι ἄνδρας ὄντας, ἢ νέαν ἢ πρεσβυτέραν, ἢ ἀνδρὶ λοιδορουμένην ἢ πρὸς θεοὺς ἐρίζουσάν τε καὶ μεγαλαυχουμένην, οἰομένην εὐδαίμονα
- E** εἶναι, ἢ ἐν ξυμφοραῖς τε καὶ πένθεσιν καὶ θρήνοις ἔχομένην· κάμνουσαν δὲ ἢ ἐρώσαν ἢ ὠδίνουσαν πολλοῦ καὶ δεήσομεν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἢ δ' ὅς. Οὐδέ γε δούλας τε καὶ δούλους πράττοντας ὅσα δούλων. Οὐδὲ τοῦτο. Οἰδέ γε ἄνδρας κακοὺς, ὡς ἔοικεν, δειλοὺς τε καὶ τὰ ἐναντία πράττοντας ὦν νῦν δὴ εἵπομεν, κακηγοροῦντάς τε καὶ κωμωδοῦντας ἀλλήλους καὶ αἰσχρολογοῦντας, μεθύοντας
- 396 **ἢ** καὶ | νήφοντας, ἢ καὶ¹ ἄλλα ὅσα οἱ τοιοῦτοι καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις ἀμαρτάνουσιν εἰς αὐτοὺς τε καὶ εἰς ἄλλους. οἶμαι δὲ οὐδὲ μαινομένοις ἐθιστέον ἀφομοιοῦν αὐτοὺς ἐν λόγοις οὐδὲ ἐν ἔργοις. γνωστέον μὲν γὰρ καὶ μαινομένους καὶ πονηροὺς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ποιητέον δὲ οὐδὲν τούτων οὐδὲ μιμητέον. Ἀληθέστατα, ἔφη. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· χαλκεύοντας ἢ τι ἄλλο δημιουργοῦντας, ἢ ἐλαύνοντας
- B** τριήρεις ἢ κελεύοντας τούτοις, ἢ τι ἄλλο τῶν περὶ ταῦτα μιμητέον; Καὶ πῶς, ἔφη, οἷς γε οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν τούτων οὐδενὶ ἐξέσται; Τί δέ; ἵππους χρεμετίζοντας καὶ ταύρους μυκωμένους καὶ ποταμοὺς ψοφοῦντας καὶ θάλατταν κτυποῦσαν καὶ βροντὰς καὶ πάντα αὐτὰ ταῖα ταῖα ἢ μιμῆσονται; Ἀλλ' ἀπείρηται αὐτοῖς, ἔφη, μήτε μαίνεσθαι μήτε μαινομένοις ἀφομοιοῦσθαι. Εἰ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μανθάνω ἃ σὺ λέγεις, ἔστιν τι εἶδος λέξεώς τε καὶ
- C** διηγῆσεως, ἐν ᾧ ἂν διηγοῖτο ὁ τῷ ὄντι καλὸς καὶ ἀγαθός, ὅποτε τι δέοι αὐτὸν λέγειν, καὶ ἕτερον αὖ ἀνόμοιον τούτῳ εἶδος, οὗ ἂν ἔχοιτο ἀεὶ καὶ ἐν ᾧ διηγοῖτο ὁ ἐναντίως ἐκείνῳ

¹ ἢ καὶ codd.: καὶ Hartmann.

φύς τε καὶ τραφεῖς. Ποῖα δὴ, ἔφη, ταῦτα; Ὁ μὲν μοι δοκεῖ, ἦν δ' ἐγώ, μέτριος ἀνὴρ, ἐπειδὰν ἀφίκεται ἐν τῇ διηγήσει ἐπὶ λέξιν τινὰ ἢ πρᾶξιν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ἐθελήσειν ὥς αὐτὸς ὦν ἐκεῖνος ἀπαγγέλλειν καὶ οὐκ αἰσχυνεῖσθαι ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ μιμήσει, μάλιστα μὲν μιμούμενος τὸν ἀγαθὸν ἀσφαλῶς τε καὶ ἐμφρόνως πράττοντα, ἐλάττω δὲ D καὶ ἡττον ἢ ὑπὸ νόσων ἢ ὑπὸ ἐρώτων ἐσφαλμένον ἢ καὶ ὑπὸ μέθης ἢ τινος ἄλλης ξυμφορᾶς· ὅταν δὲ γίγνηται κατὰ τινα ἑαυτοῦ ἀνάξιον, οὐκ ἐθελήσειν σπουδῇ ἀπαικάσειν ἑαυτὸν¹ τῷ χεῖρονι, εἰ μὴ ἄρα κατὰ βραχύ, ὅταν τι χρηστὸν ποιῇ, ἀλλ' αἰσχυνεῖσθαι, ἅμα μὲν ἀγύμναστος ὦν τοῦ μιμεῖσθαι τοὺς τοιούτους, ἅμα δὲ καὶ δυσχεραίνων αὐτὸν ἐκμάττειν τε καὶ ἐνιστάναι εἰς τοὺς τῶν κακιόνων τύπους, ἀτιμάζων τῇ διανοίᾳ, ὅ τι μὴ παιδιᾶς χάριν. E Εἰκός, ἔφη.

IX. Οὐκοῦν διηγήσει χρήσεται οἷα ἡμεῖς ὀλίγον πρότερον διήλθομεν περὶ τὰ τοῦ Ὀμήρου ἔπη, καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ λέξις μετέχουσα μὲν ἄμφοτέρων, μιμήσεώς τε καὶ τῆς ἀπλῆς² διηγήσεως, σμικρὸν δὲ τι μέρος ἐν πολλῷ λόγῳ τῆς μιμήσεως· ἢ οὐδὲν λέγω; Καὶ μάλα, ἔφη, οἷον γε ἀνάγκη τὸν τύπον εἶναι τοῦ τοιοῦτου ῥήτορος. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὴ | τοιοῦτος αὖ, ὅσῳ ἂν φαυλότερος ᾖ, πάντα 397 τε μᾶλλον μιμήσεται³ καὶ οὐδὲν ἑαυτοῦ ἀνάξιον οἰήσεται εἶναι, ὥστε πάντα ἐπιχειρήσει μιμεῖσθαι σπουδῇ τε καὶ ἐναντίον πολλῶν, καὶ ἂ νῦν δὴ ἐλέγομεν, βροντάς τε⁴ καὶ ψόφους ἀνέμων τε καὶ χαλαζῶν καὶ ἀξόνων καὶ τροχιλιῶν, καὶ σαλπύγγων καὶ αὐλῶν καὶ συρίγγων καὶ πάντων ὀργάνων φωνάς, καὶ ἔτι κυνῶν καὶ προβάτων καὶ ὀρνέων φθόγγους· καὶ ἔσται δὴ ἡ τούτου λέξις ἅπαντα διὰ μιμή- B σεως φωναῖς τε καὶ σχήμασιν, ἢ σμικρὸν τι διηγήσεως

¹ ἑαυτὸν II: ἑαυτοῦ A.² ἀπλῆς nos: ἄλλης codd.³ μιμήσεται

g: διηγῆσεται A.

⁴ τε II: γε A.

ἔχουσα; Ἀνάγκη, ἔφη, καὶ τοῦτο. Ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἔλεγον τὰ δύο εἶδη τῆς λέξεως. Καὶ γὰρ ἔστιν, ἔφη. Οὐκοῦν αὐτοῖν τὸ μὲν σμικρὰς τὰς μεταβολὰς ἔχει, καὶ ἐάν τις ἀποδιδῶ πρόπουσαν ἁρμονίαν καὶ ῥυθμὸν τῇ λέξει, ὀλίγου πρὸς τὴν αὐτὴν γίγνεται λέγειν τῷ ὁρθῶς λέγουσι καὶ ἐν μιᾷ ἁρμονίᾳ· σμικραὶ γὰρ αἱ μεταβολαί· καὶ δὴ

C ἐν ῥυθμῷ ὡσαύτως παραπλησίῳ τινί; Κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη, οὕτως ἔχει. Τί δέ; τὸ τοῦ ἐτέρου εἶδος οὐ τῶν ἐναντίων δεῖται, πασῶν μὲν ἁρμονιῶν, πάντων δὲ ῥυθμῶν, εἰ μέλλει αὐτὸ οἰκείως λέγεσθαι, διὰ τὸ παντοδαπὰς μορφὰς τῶν μεταβολῶν ἔχειν; Καὶ σφόδρα γε οὕτως ἔχει. Ἄρ' οὖν πάντες οἱ ποιηταὶ καὶ οἳ τι λέγοντες ἢ τῷ ἐτέρῳ τούτων ἐπιτυχάνουσιν τύπῳ τῆς λέξεως, ἢ τῷ ἐτέρῳ, ἢ ἐξ

D ἀμφοτέρων τινὶ ξυγκεραυνύντες; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί οὖν ποιήσομεν; ἦν δ' ἐγώ· πότερον εἰς τὴν πόλιν πάντας τούτους παραδεξόμεθα ἢ τῶν ἀκράτων τὸν ἕτερον ἢ τὸν κεκραμένον; Ἐὰν ἡ ἐμή, ἔφη, νικᾷ, τὸν τοῦ ἐπιεικοῦς μιμητὴν ἄκρατον. Ἀλλὰ μὴν, ὦ Ἀδείμαντε, ἡδύς γε καὶ ὁ κεκραμένος, πολὺ δὲ ἡδιστος παισὶ τε καὶ παιδαγωγοῖς ὁ ἐναντίος οὗ σὺ αἰρεῖ, καὶ τῷ πλείστῳ ὅχλῳ. Ἡδιστος γάρ. Ἄλλ' ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἂν αὐτὸν ἀρμόττειν φαίης

E τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ, ὅτι οὐκ ἔστιν διπλοῦς ἀνὴρ παρ' ἡμῖν οὐδὲ πολλαπλοῦς, ἐπειδὴ ἕκαστος ἐν πράττει. Οὐ γὰρ οὖν ἀρμόττει. Οὐκοῦν διὰ ταῦτα ἐν μόνῃ τῇ τοιαύτῃ πόλει τὸν τε σκυτοτόμον σκυτοτόμον εὐρήσομεν καὶ οὐ κυβερνήτην πρὸς τῇ σκυτοτομίᾳ, καὶ τὸν γεωργὸν γεωργὸν καὶ οὐ δικαστὴν πρὸς τῇ γεωργίᾳ, καὶ τὸν πολεμικὸν πολεμικὸν καὶ οὐ χρηματιστὴν πρὸς τῇ πολεμικῇ, καὶ πάντας οὕτω; Ἀληθῆ, ἔφη. Ἄνδρα δὴ, ὡς ἔοικε, δυνά-

398 μενον | ὑπὸ σοφίας παντοδαπὸν γίγνεσθαι καὶ μιμεῖσθαι πάντα χρήματα, εἰ ἡμῖν ἀφίκοιτο εἰς τὴν πόλιν αὐτὸς τε καὶ τὰ ποιήματα βουλόμενος ἐπιδείξασθαι, προσκυνοῖμεν ἂν αὐτὸν ὡς ἱερὸν καὶ θαυμαστὸν καὶ ἡδύν, εἴποιμεν δ' ἂν

ὅτι οὗτ'¹ ἔστιν τοιοῦτος ἀνὴρ ἐν τῇ πόλει παρ' ἡμῖν οὔτε θέμις ἐγγενέσθαι, ἀποπέμποιμέν τε εἰς ἄλλην πόλιν μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέαντες καὶ ἐρίῳ στέφαντες, αὐτοὶ δ' ἂν τῷ αὐστηροτέρῳ καὶ ἀηδεστέρῳ ποιητῇ χρώμεθα καὶ μυθολόγῳ ὠφελίας ἔνεκα, ὃς ἡμῖν τὴν τοῦ ἐπιεικοῦς **B** λέξιν μιμοῖτο καὶ τὰ λεγόμενα λέγοι ἐν ἐκείνοις τοῖς τύποις, οἷς κατ' ἀρχὰς ἐνομοθετήσαμεθα, ὅτε τοὺς στρατιώτας ἐπεχειροῦμεν παιδεύειν. Καὶ μάλ', ἔφη, οὕτως ἂν ποιοῖμεν, εἰ ἐφ' ἡμῖν εἴη. Νῦν δὴ, εἶπον ἐγώ, ὦ φίλε, κινδυνεύει ἡμῖν τῆς μουσικῆς τὸ περὶ λόγους τε καὶ μύθους παντελῶς διαπεπεράνθαι· ἃ τε γὰρ λεκτέον καὶ ὥς λεκτέον, εἴρηται. Καὶ αὐτῷ μοι δοκεῖ, ἔφη.

Χ. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο, ἣν δ' ἐγώ, τὸ περὶ ῥῳδῆς **C** τρόπου καὶ μελῶν λοιπόν; Δῆλα δὴ. Ἄρ' οὖν οὐ πᾶς ἡδὴ ἂν εὔροι, ἃ ἡμῖν λεκτέον περὶ αὐτῶν, οἷα δεῖ εἶναι, εἴπερ μέλλομεν τοῖς προειρημένοις συμφωνήσιν; καὶ ὁ Γλαύκων ἐπιγελάσας, Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, κινδυνεύω ἐκτὸς τῶν πάντων εἶναι· οὐκ οὐκ ἰκανῶς γε ἔχω ἐν τῷ παρόντι ξυμβαλέσθαι, ποῖα ἅττα δεῖ ἡμᾶς λέγειν, ὑποπτεύω μέντοι. Πάντως δὴπον, ἣν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τόδε ἰκανῶς ἔχεις λέγειν, ὅτι τὸ μέλος ἐκ **D** τριῶν ἐστὶν συγκείμενον, λόγου τε καὶ ἀρμονίας καὶ ῥυθμοῦ. Ναί, ἔφη, τοῦτό γε. Οὐκοῦν ὅσον γε αὐτοῦ λόγος ἐστίν, οὐδὲν δὴπον διαφέρει τοῦ μὴ ἀδομένου λόγου πρὸς τὸ ἐν τοῖς αὐτοῖς δεῖν τύποις λέγεσθαι οἷς ἄρτι προείπομεν, καὶ ὡσαύτως; Ἀληθῆ, ἔφη. Καὶ μὴν τὴν γε ἀρμονίαν καὶ ῥυθμὸν ἀκολουθεῖν δεῖ τῷ λόγῳ. Πῶς δ' οὐ; Ἀλλὰ μέντοι θρήνων τε καὶ ὀδυρμῶν ἔφαμεν ἐν λόγοις οὐδὲν προσδεῖσθαι. Οὐ γὰρ οὖν. Τίνες οὖν θρηνώδεις ἀρμονίαι; **E** λέγε μοι· σὺ γὰρ μουσικός. Μιξολυδιστί, ἔφη, καὶ συντονολυδιστί καὶ τοιαῦταί τινες. Οὐκοῦν αὖται, ἣν δ' ἐγώ, ἀφαιρετέαι; ἄχρηστοι γὰρ καὶ γυναιξὶν ἃς δεῖ ἐπιεικεῖς

¹ οὗτ' nos: οὐκ codd.

εἶναι, μὴ ὅτι ἀνδράσι. Πάνυ γε. Ἄλλὰ μὴν μέθη γε φύλαξιν ἀπρεπέστατον καὶ μαλακία καὶ ἀργία. Πῶς γὰρ οὐ; Τίνες οὖν μαλακαί τε καὶ συμποτικάι τῶν ἀρμονιῶν; Ἰαστί, ἢ δ' ὅς, καὶ λυδιστὶ αὖ τινες¹ χαλαραὶ καλοῦνται.

- 399 | Ταύταις οὖν, ὦ φίλε, ἐπὶ πολεμικῶν ἀνδρῶν ἔσθ' ὃ τι χρήσει; Οὐδαμῶς, ἔφη· ἀλλὰ κινδυνεύει σοι δωριστὶ λείπεσθαι καὶ φρυγιστὶ. Οὐκ οἶδα, ἔφην ἐγώ, τὰς ἀρμονίας, ἀλλὰ κατάλειπε ἐκείνην τὴν ἀρμονίαν, ἣ ἔν τε πολεμικῇ πράξει ὄντος ἀνδρείου καὶ ἐν πάσῃ βιαίῳ ἐργασίᾳ πρεπόντως ἂν μιμήσαιτο φθόγγους τε καὶ προσφθίας, καὶ ἀποτυχόντος ἢ εἰς τραύματα ἢ εἰς θανάτους
- B ἴοντος ἢ εἰς τινα ἄλλην ξυμφορὰν πεσόντος, ἐν πᾶσι τούτοις παρατεταγμένως καὶ καρτερούντως ἀμυνομένου τὴν τύχην· καὶ ἄλλην αὖ ἐν εἰρηνικῇ τε καὶ μὴ βιαίῳ ἄλλ' ἐν ἐκούσῳ πράξει ὄντος, ἢ τινά τι πείθοντός τε καὶ δεομένου, ἢ εὐχῇ θεὸν ἢ διδαχῇ καὶ νουθετήσῃ ἀνθρωπον, ἢ τούναντίον ἄλλῳ δεομένῳ ἢ διδάσκοντι ἢ μεταπείθοντι ἑαυτὸν ὑπέχοντα², καὶ ἐκ τούτων πράξαντα κατὰ νοῦν, καὶ μὴ ὑπερφηδάνως ἔχοντα, ἀλλὰ σωφρόνως τε καὶ μετρίως
- C ἐν πᾶσι τούτοις πράττοντά τε καὶ τὰ³ ἀποβαίνοντα ἀγαπῶντα. ταύτας δύο ἀρμονίας, βίαιον, ἐκούσιον, δυστυχούντων, εὐτυχούντων, σωφρόνων, ἀνδρείων⁴ αἵτινες φθόγγους μιμήσονται κάλλιστα, ταύτας λέειπε. Ἄλλ', ἢ δ' ὅς, οὐκ ἄλλας αἰτεῖς λείπειν, ἢ ἃς νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον. Οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, πολυχорδίας γε οὐδὲ παναρμονίου ἡμῖν δεήσει ἐν ταῖς ᾠδαῖς τε καὶ μέλεσιν. Οὐ μοι, ἔφη, φαίνεται. Τριγώνων ἄρα καὶ πηκτίδων καὶ πάντων
- D ὀργάνων, ὅσα πολύχορδα καὶ πολυαρμόνια, δημιουργοὺς οὐ θρέψομεν. Οὐ φαινόμεθα. Τί δέ; αὐλοποιοὺς ἢ αὐλητὰς παραδέξει εἰς τὴν πόλιν; ἢ οὐ τοῦτο πολυχорδότατον, καὶ αὐτὰ τὰ παναρμόνια αὐλοῦ τυγχάνει ὄντα

¹ αὖ τινες secundum A¹ dedimus: αἵτινες vulgo.

ἐπέχοντα A.

³ τὰ II: om. A.

² ὑπέχοντα B: ἀνδρείων B: ἀνδρείων ἀρμονίας A.

⁴

μίμημα; Δῆλα δὴ, ἣ δ' ὅς. Λύρα δὴ σοι, ἣν δ' ἐγώ, καὶ
κιθάρα λείπεται, καὶ κατὰ πόλιν χρήσιμα· καὶ αὖ κατ'
ἀγροὺς τοῖς νομεῦσι σύριγξ ἅν τις εἴη. Ὡς γοῦν, ἔφη, ὁ
λόγος ἡμῖν σημαίνει. Οὐδέν γε, ἣν δ' ἐγώ, καινὸν ποιούμεν, **E**
ὦ φίλε, κρίνοντας τὸν Ἀπόλλω καὶ τὰ τοῦ Ἀπόλλωνος
ὄργανα πρὸ Μαρσύου τε καὶ τῶν ἐκείνου ὀργάνων. Μὰ
Δία, ἣ δ' ὅς, οὗ μοι φαινόμεθα. Καὶ νῆ τὸν κύνα, εἶπον,
λελήθαμέν γε διακαθαίροντες πάλιν ἦν ἄρτι τρυφᾶν
ἔφαμεν πόλιν. Σωφρονούντες γε ἡμεῖς, ἣ δ' ὅς.

XI. Ἴθι δὴ, ἔφην, καὶ τὰ λοιπὰ καθαίρωμεν. ἐπό-
μενον γὰρ δὴ ταῖς ἁρμονίαις ἅν ἡμῖν εἴη τὸ περὶ ῥυθμούς,
μὴ ποικίλους αὐτοὺς διώκειν μηδὲ παντοδαπὰς βάσεις,
ἀλλὰ βίου ῥυθμούς ἰδεῖν κοσμίου τε καὶ ἀνδρείου τίνες
εἰσίν· οὓς ἰδόντα | τὸν πόδα τῷ τοιούτου λόγῳ ἀναγκάζειν **400**
ἔπεσθαι καὶ τὸ μέλος, ἀλλὰ μὴ λόγον ποδί τε καὶ μέλει.
οἵτινες δ' ἅν εἶεν οὗτοι οἱ ῥυθμοί, σὸν ἔργον, ὥσπερ τὰς
ἁρμονίας, φράσαι. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἔχω λέγειν.
ὅτι μὲν γὰρ τριῖ ἅττα ἐστὶν εἶδη, ἐξ ὧν αἱ βάσεις πλέ-
κονται, ὥσπερ ἐν τοῖς φθόγγοις τέτταρα, ὅθεν αἱ πᾶσαι
ἁρμονίαι, τεθεαμένος ἅν εἴποιμι¹. ποῖα δ' ὁποίου βίου²
μιμήματα, λέγειν οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἣν δ' ἐγώ, **B**
καὶ μετὰ Δάμωνος βουλευσόμεθα, τίνες τε ἀνελευθερίας
καὶ ὑβρεως ἢ μανίας καὶ ἄλλης κακίας πρέπουσαι βάσεις,
καὶ τίνες τοῖς ἐναντίοις λειπτέον ῥυθμούς. οἶμαι δέ με
ἀκηκοέναι οὐ σαφῶς ἐνόπλιόν τέ τινα ὀνομάζοντος αὐτοῦ
ξύνθετον καὶ δάκτυλον καὶ ἡρῶόν γε, οὐκ οἶδα ὅπως
διακοσμοῦντος καὶ ἴσον ἄνω καὶ κάτω τιθέντος, εἰς βραχύ
τε καὶ μακρὸν γιγνόμενον, καί, ὥς ἐγὼ οἶμαι, ἱαμβον,
καὶ τιν' ἄλλον τροχαῖον ὠνόμαζε, μήκη δὲ καὶ βρα-
χύτητας προσῆπτε. καὶ τούτων τισὶν οἶμαι τὰς ἀγωγὰς **C**
τοῦ ποδὸς αὐτὸν οὐχ ἥττον ψέγειν τε καὶ ἐπαινεῖν ἢ τοὺς
ῥυθμούς αὐτούς, ἥτοι ξυναμφότερόν τι· οὐ γὰρ ἔχω λέγειν.

¹ εἴποιμι ν: εἴποι Α.² ποῖα δ' ὁποίου βίου Π: om. Α.

- ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὥσπερ εἶπον, εἰς Δάμωνα ἀναβεβλήσθω· διελέσθαι γὰρ οὐ σμικροῦ λόγου. ἡ σὺ οὔει; Μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε. Ἀλλὰ τόδε γε, ὅτι τὸ τῆς εὐσχημοσύνης τε καὶ ἀσχημοσύνης τῷ εὐρύθμῳ τε καὶ ἄρρυθμῳ ἀκολουθεῖ, δύνασαι διελέσθαι; Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ μὴν τὸ εὐρυθμόν
- D** γε καὶ τὸ ἄρρυθμον, τὸ μὲν τῇ καλῇ λέξει ἔπεται ὁμοιούμενον, τὸ δὲ τῇ ἐναντίᾳ, καὶ τὸ εὐάρμοστον καὶ ἀνάρμοστον¹ ὡσαύτως, εἶπερ ῥυθμός γε καὶ ἁρμονία λόγῳ, ὥσπερ ἄρτι ἐλέγετο, ἀλλὰ μὴ λόγος τούτοις. Ἀλλὰ μὴν, ἡ δ' ὅς, ταῦτά γε λόγῳ ἀκολουθητέον. Τί δ' ὁ τρόπος τῆς λέξεως, ἣν δ' ἐγώ, καὶ ὁ λόγος; οὐ τῷ τῆς ψυχῆς ἥθει ἔπεται; Πῶς γὰρ οὔ; Τῇ δὲ λέξει τὰ ἄλλα; Ναί. Εὐλογία ἄρα καὶ εὐαρμοστία καὶ εὐσχημοσύνη καὶ εὐ-
- E** ρυθμία εὐθεΐα ἀκολουθεῖ, οὐχ ἣν ἄνοιαν οὔσαν ὑποκορίζομενοι καλούμεν ὡς εὐθεΐαν, ἀλλὰ τὴν ὡς ἀληθῶς εὖ τε καὶ καλῶς τὸ ἥθος κατεσκευασμένην διάνοιαν. Παντάπασιν μὲν οὖν, ἔφη. Ἀρ' οὖν οὐ πανταχοῦ ταῦτα διωκτέα τοῖς νέοις, εἰ μέλλουσι τὸ αὐτῶν πράττειν; Διωκτέα μὲν οὖν.
- 401** Ἔστιν δὲ γέ που πλήρης μὲν γραφικὴ αὐτῶν καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη δημιουργία, πλήρης δὲ ὑφαντικὴ καὶ ποικιλία καὶ οἰκοδομία καὶ πᾶσα αὖ ἡ τῶν ἄλλων σκευῶν ἐργασία, ἔτι δὲ ἡ τῶν σωμάτων φύσις καὶ ἡ τῶν ἄλλων φυτῶν· ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις ἔνεστιν εὐσχημοσύνη ἢ ἀσχημοσύνη. καὶ ἡ μὲν ἀσχημοσύνη καὶ ἄρρυθμία καὶ ἀναρμοστία κακολογίας καὶ κακοηθείας ἀδελφά, τὰ δ' ἐναντία τοῦ ἐναντίου, σῶφρονός τε καὶ ἀγαθοῦ ἡθους, ἀδελφά τε καὶ μιμήματα. Παντελῶς μὲν οὖν, ἔφη.
- B** XII. Ἀρ' οὖν τοῖς ποιηταῖς ἡμῖν μόνον ἐπιστατητέον καὶ προσαναγκαστέον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ εἰκόνα ἡθους ἐμποιεῖν τοῖς ποιήμασιν ἢ μὴ παρ' ἡμῖν ποιεῖν, ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς ἐπιστατητέον καὶ διακωλυτέον τὸ κακῆθες τοῦτο καὶ ἀκόλαστον καὶ ἀνελεύθερον καὶ ἄσχημον

¹ καὶ ἀνάρμοστον Π: om. A.

μήτε ἐν εἰκόσι ζῳῶν μήτε ἐν οἰκοδομήμασι μήτε ἐν ἄλλῳ
 μηδενὶ δημιουργουμένῳ ἐμποιεῖν, ἢ ὁ μὴ οἷός τε ὢν οὐκ
 ἑατέος παρ' ἡμῖν δημιουργεῖν, ἵνα μὴ ἐν κακίας εἰκόσι
 τρεφόμενοι ἡμῖν οἱ φύλακες ὥσπερ ἐν κακῇ βοτάνῃ, πολλὰ C
 ἐκάστης ἡμέρας κατὰ σμικρὸν ἀπὸ πολλῶν δρεπόμενοί τε
 καὶ νεμόμενοι¹, ἔν τι ξυνιστάντες λανθάνωσιν κακὸν μέγα
 ἐν τῇ αὐτῶν ψυχῇ, ἀλλ' ἐκείνους ζητητέον τοὺς δημιουρ-
 γοὺς τοὺς εὐφυνῶς δυναμένους ἰχνεύειν τὴν τοῦ καλοῦ τε
 καὶ εὐσχήμονος φύσιν, ἵνα ὥσπερ ἐν ὑγιεινῷ τόπῳ
 οἰκοῦντες οἱ νέοι ἀπὸ παντὸς ὠφελῶνται, ὁπόθεν ἂν αὐτοῖς
 ἀπὸ τῶν καλῶν ἔργων ἢ πρὸς ὄψιν ἢ πρὸς ἀκοήν τις²
 προσβάλλῃ ὥσπερ αὔρα φέρουσα ἀπὸ χρηστῶν τόπων
 ὑγίειαν, καὶ εὐθὺς ἐκ παίδων λανθάνῃ εἰς ὁμοιότητά τε καὶ D
 φιλίαν καὶ ξυμφωνίαν τῷ καλῷ λόγῳ ἄγουσα; Πολὺ γὰρ
 ἂν, ἔφη, κάλλιστα οὕτω τραφεῖεν. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ
 Γλαῦκων, τούτων ἔνεκα κυριωτάτῃ ἐν μουσικῇ τροφῇ, ὅτι
 μάλιστα καταδύεται εἰς τὸ ἐντὸς τῆς ψυχῆς ὅ τε ῥυθμὸς
 καὶ ἁρμονία, καὶ ἔρρωμενέστατα ὑπτεται αὐτῆς, φέροντα
 τὴν εὐσχημοσύνην, καὶ ποιεῖ εὐσχήμονα, εἴαν τις ὀρθῶς
 τραφῇ, εἰ δὲ μή, τούναντίον; καὶ ὅτι αὐτῶν³ παραλειπο- E
 μένων καὶ μὴ καλῶς δημιουργηθέντων ἢ μὴ καλῶς φύντων
 ὀξύτατ' ἂν αἰσθάνοιτο ὁ ἐκεῖ τραφεὶς ὡς ἔδει, καὶ ὀρθῶς δὴ
 δυσχεραίνων τὰ μὲν καλὰ ἐπαινοὶ καὶ χαίρων καὶ⁴ κατα-
 δεχόμενος εἰς τὴν ψυχὴν τρέφοιτ' ἂν ἀπ' αὐτῶν καὶ
 γίγνοιτο καλὸς τε κάγαθός, | τὰ δ' αἰσχροὶ ψέγοι τ' ἂν 402
 ὀρθῶς καὶ μισοῖ ἔτι νέος ὢν, πρὶν λόγον δυνατὸς εἶναι
 λαβεῖν, ἐλθόντος δὲ τοῦ λόγου ἀσπάζοιτ' ἂν αὐτὸν γνωρί-
 ζων δι' οἰκειότητα μάλιστα ὁ οὕτω τραφεὶς; Ἐμοὶ γοῦν
 δοκεῖ, ἔφη, τῶν τοιούτων ἔνεκα ἐν μουσικῇ εἶναι ἢ τροφή.
 Ὡσπερ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, γραμμάτων πέρι τότε ἱκανῶς

¹ νεμόμενοι Π: ἀνεμόμενοι A et in mg. ἀνιμόμενοι A².

τι codd.

³ αὐτῶν Π: αὐτῶν A.² tis nos:⁴ Sic codd.: χαίρων καὶ

om. q: ante δυσχεραίνων transposuit Vermehren.

εἵχομεν, ὅτε τὰ στοιχεῖα μὴ λανθάνοι ἡμᾶς ὀλίγα ὄντα ἐν ἅπασιν οἷς ἔστιν περιφερόμενα, καὶ οὐτ' ἐν σμικρῷ οὐτ' ἐν
 B μεγάλῳ ἡτιμάζομεν αὐτά, ὡς οὐ δέοι αἰσθάνεσθαι, ἀλλὰ πανταχοῦ προϋθυμούμεθα διαγιγνώσκειν, ὡς οὐ πρότερον ἐσόμενοι γραμματικοὶ πρὶν οὕτως ἔχοιμεν—'Αληθῆ. Οὐκοῦν καὶ εἰκόνας¹ γραμμάτων, εἴ που ἢ ἐν ὕδασιν ἢ ἐν κατόπτροις ἐμφαίνοντο, οὐ πρότερον γνωσόμεθα, πρὶν ἂν αὐτὰ γνῶμεν, ἀλλ' ἔστιν τῆς αὐτῆς τέχνης τε καὶ μελέτης; Παντάπασι μὲν οὖν. Ἄρ' οὖν, ὃ λέγω, πρὸς θεῶν, οὕτως οὐδὲ μουσικοὶ πρότερον ἐσόμεθα, οὔτε αὐτοὶ
 C οὔτε οὓς φαμεν ἡμῖν παιδευτέον εἶναι τοὺς φύλακας, πρὶν ἂν τὰ τῆς σωφροσύνης εἶδη καὶ ἀνδρείας καὶ ἐλευθεριότητος καὶ μεγαλοπρεπείας καὶ ὅσα τούτων ἀδελφὰ καὶ τὰ τούτων αὖ ἐναντία πανταχοῦ περιφερόμενα γνωρίζωμεν καὶ ἐνόντα ἐν οἷς ἔνεστιν αἰσθανώμεθα καὶ αὐτὰ καὶ εἰκόνας αὐτῶν, καὶ μήτε ἐν σμικροῖς μήτε ἐν μεγάλοις ἀτιμάζωμεν, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς οἰώμεθα² τέχνης εἶναι καὶ μελέτης; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ'
 D ἐγώ, ὅτου ἂν ξυμπύπτῃ ἐν τε τῇ ψυχῇ καλὰ ἦθη ἐνόντα καὶ ἐν τῷ εἶδει ὁμολογοῦντα ἐκείνοις καὶ ξυμφωνοῦντα, τοῦ αὐτοῦ μετέχοντα τύπου, τοῦτ' ἂν εἴη κάλλιστον θέαμα τῷ δυναμένῳ θεᾶσθαι; Πολύ γε. Καὶ μὴν τό γε κάλλιστον ἐρασμιώτατον. Πῶς δ' οὐ; Τῶν δὴ ὅ τι³ μάλιστα τοιούτων ἀνθρώπων ὅ γε μουσικὸς ἐρώῃ ἄν· εἰ δὲ ἀξύμφωνος εἴη, οὐκ ἂν ἐρώῃ. Οὐκ ἄν, εἴ γέ τι, ἔφη, κατὰ τὴν ψυχὴν ἐλλείποι· εἰ μέντοι τι κατὰ τὸ σῶμα, ὑπομείνειεν ἄν, ὥστε
 E ἐθέλειεν ἀσπάζεσθαι. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι ἔστιν σοι ἢ γέγονεν παιδικὰ τοιαῦτα· καὶ συγχωρῶ. ἀλλὰ τότε μοι εἰπέ· σωφροσύνη καὶ ἡδονὴ ὑπερβαλλούσῃ ἔστι τις κοινωνία; Καὶ πῶς, ἔφη, ἢ γε ἔκφρονα ποιεῖ οὐχ ἡττον ἢ
 403 λύπη; Ἀλλὰ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ; | Οὐδαμῶς. Τί δέ; ὕβρει

¹ εἰκόνας Ξ q: εἰ εἰκόνας A.² οἰώμεθα Π: οἰόμεθα A.³ δὴ

δ τι Π: διότι A.

τε καὶ ἀκολασία; Πάντων μάλιστα. Μείζω δέ τινα καὶ ὀξυτέραν ἔχεις εἰπεῖν ἡδονὴν τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια; Οὐκ ἔχω, ἢ δ' ὅς, οὐδέ γε μανικωτέραν. Ὁ δὲ ὀρθὸς ἔρως πέφυκε κοσμίῳ τε καὶ καλοῦ σωφρόνως τε καὶ μουσικῶς ἔραν; Καὶ μάλα, ἢ δ' ὅς. Οὐδὲν ἄρα προσοιστέον μανικὸν οὐδὲ ξυγγενὲς ἀκολασίας τῷ ὀρθῷ ἔρωτι; Οὐ προσοιστέον. Οὐ προσοιστέον ἄρα αὕτη ἡ ἡδονή, οὐδὲ κοινωνητέον αὐτῆς **B** ἐραστῇ τε καὶ παιδικοῖς ὀρθῶς ἐρώσῃ τε καὶ ἐρωμένοις; Οὐ μέντοι, μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, προσοιστέον. Οὕτω δὴ, ὥς ἔοικε, νομοθετήσεις¹ ἐν τῇ οἰκισομένῃ πόλει, φιλεῖν μὲν καὶ ξυνεῖναι καὶ ἅπτεσθαι ὥσπερ ὑἱὸς παιδικῶν ἐραστήν, τῶν καλῶν χάριν, ἐὰν πείθῃ· τὰ δ' ἄλλα οὕτως ὁμιλεῖν πρὸς ὃν τις σπουδάξῃ, ὅπως μηδέποτε δόξει μακρότερα τούτων ξυγγίνεσθαι· εἰ δὲ μή, ψόγον ἀμουσίας καὶ **C** ἀπειροκαλίας ὑφέξοντα. Οὕτως, ἔφη. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ σοὶ φαίνεται τέλος ἡμῖν ἔχειν ὁ περὶ μουσικῆς λόγος; οἱ γοῦν δεῖ τελευτᾶν, τετελεύτηκεν· δεῖ δέ που τελευτᾶν τὰ μουσικὰ εἰς τὰ τοῦ καλοῦ ἐρωτικά. Ξύμφημι, ἢ δ' ὅς.

XIII. Μετὰ δὴ μουσικὴν γυμναστικῇ θρεπτέοι οἱ νεανίαί. Τί μήν; Δεῖ μὲν δὴ καὶ ταύτη ἀκριβῶς τρέφεσθαι ἐκ παίδων διὰ βίου, ἔχει δέ πως, ὥς ἐγῶμαι, ὧδε· **D** σκόπει δὲ καὶ σύ· ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐ φαίνεται, ὃ ἂν χρηστὸν ᾗ σῶμα, τοῦτο τῇ αὐτοῦ ἀρετῇ ψυχὴν ἀγαθὴν ποιεῖν, ἀλλὰ τοῦναντίον ψυχὴ ἀγαθὴ τῇ αὐτῆς ἀρετῇ σῶμα παρέχειν ὥς οἶόν τε βέλτιστον· σοὶ δὲ πῶς φαίνεται; Καὶ ἐμοί, ἔφη, οὕτως. Οὐκοῦν εἰ τὴν διάνοιαν ἱκανῶς θεραπεύσαντες παραδοῖμεν αὐτῇ τὰ περὶ τὸ σῶμα ἀκριβολογεῖσθαι, ἡμεῖς δὲ ὅσον τοὺς τύπους ὑφηγησαίμεθα, ἵνα μὴ **E** μακρολογῶμεν, ὀρθῶς ἂν ποιοῖμεν; Πάνυ μὲν οὖν. Μέθης μὲν δὴ εἵπομεν ὅτι ἀφεκτέον αὐτοῖς· παντὶ γάρ που μᾶλλον ἐγχωρεῖ, ἢ φύλακι, μεθυσθέντι μὴ εἰδέναί, ὅπου γῆς ἐστίν. Γελοῖον γάρ, ἢ δ' ὅς, τὸν γε φύλακα

¹ νομοθετήσεις II: ὁ νομοθετῆς (sic) εἰς A, sed ὁ addidit A².

φύλακος δέισθαι. Τί δὲ δὴ σίτων πέρι; ἀθληταὶ μὲν γὰρ οἱ ἄνδρες τοῦ μεγίστου ἀγῶνος. ἢ οὐχί; Ναί. Ἄρ' οὖν
 404 ἡ τῶνδε τῶν ἀσκητῶν ἕξις προσήκουσ' | ἂν εἴη τοῦτοις;
 Ἴσως. Ἄλλ', ἦν δ' ἐγώ, ὑπνώδης αὕτη γέ τις καὶ σφαλερὰ
 πρὸς ὑγίειαν· ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι καθεύδουσί τε τὸν βίον καί,
 εἰάν σμικρὰ ἐκβῶσιν τῆς τεταγμένης διαίτης, μέγала καὶ
 σφόδρα νοσοῦσιν οὗτοι οἱ ἀσκηταί; Ὅρῳ. Κομψοτέρας
 δὴ τινος, ἦν δ' ἐγώ, ἀσκήσεως δεῖ τοῖς πολεμικοῖς ἀθληταῖς,
 οὓς γε ὥσπερ κύνας ἀγρύπνους τε¹ ἀνάγκη εἶναι καὶ
 ὅ τι μάλιστα ὁξὺ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ πολλὰς μεταβολὰς
 B ἐν ταῖς στρατείαις² μεταβάλλοντας ὑδάτων τε καὶ τῶν
 ἄλλων σίτων καὶ εἰλήσεων καὶ χειμῶνων μὴ ἀκροσφαλεῖς
 εἶναι πρὸς ὑγίειαν. Φαίνεται μοι. Ἄρ' οὖν ἡ βελτίστη
 γυμναστικὴ ἀδελφὴ τις ἂν εἴη τῆς μουσικῆς, ἦν ὀλίγον
 πρότερον διῆμεν; Πῶς λέγεις; Ἀπλὴ που καὶ ἐπιεικὴς
 γυμναστικὴ, καὶ μάλιστα ἡ τῶν περὶ τὸν πόλεμον. Πῇ
 δὴ; Καὶ παρ' Ὀμήρου, ἦν δ' ἐγώ, τά γε τοιαῦτα μάθοι ἂν
 τις. οἶσθα γὰρ ὅτι ἐπὶ στρατείας³ ἐν ταῖς τῶν ἡρώων
 C ἐστιάσεσιν οὔτε ἰχθύσιν αὐτοὺς ἐστιᾶ, καὶ ταῦτα ἐπὶ
 θαλάττῃ ἐν Ἑλλησπόντῳ ὄντας, οὔτε ἐφθοῖς κρέασιν,
 ἀλλὰ μόνον ὀπτοῖς, ἃ δὴ μάλιστ' ἂν εἴη στρατιώταις
 εὐπορα· πανταχοῦ γάρ, ὥς ἔπος εἰπεῖν, αὐτῷ τῷ πυρὶ
 χρῆσθαι εὐπορώτερον, ἢ ἀγγεῖα ξυμπεριφέρειν. Καὶ μάλα.
 Οὐδὲ μὴν ἡδυσμάτων, ὥς ἐγῶμαι, Ὀμηρος πρόποτε ἐμνή-
 σθη. ἢ τοῦτο μὲν καὶ οἱ ἄλλοι ἀσκηταὶ ἴσασι, ὅτι τῷ
 μέλλουσι σώματι εὖ ἔξειν ἀφεκτέον τῶν τοιούτων ἀπάν-
 των; Καὶ ὀρθῶς γε, ἔφη, ἴσασί τε καὶ ἀπέχονται.
 D Συρακοσίαν δέ, ᾧ φίλε, τράπεζαν καὶ Σικελικὴν ποικι-
 λίαν ὄψου, ὥς ἔοικας, οὐκ αἰνεῖς, εἴπερ σοι ταῦτα δοκεῖ
 ὀρθῶς ἔχειν. Οὐ μοι δοκῶ. Ψέγεις ἄρα καὶ Κορινθίαν
 κόρην φίλην εἶναι ἀνδράσιν μέλλουσιν εὖ σώματος ἔξειν.

¹ τε Π: τε καὶ A.   στρατιᾶς A.

² στρατείας Θ γ: στρατιαῖς A.

³ στρατείας Π²:

Παντάπασι μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ Ἀττικῶν περμμάτων
 τὰς δοκούσας εἶναι εὐπαθίας; Ἀνάγκη. Ὅλην γάρ, οἶμαι,
 τὴν τοιαύτην σίτησιν καὶ δίαιταν τῇ μελοποιίᾳ τε καὶ ῥῳδῇ
 τῇ ἐν τῷ παναρμονίῳ καὶ ἐν πᾶσι ῥυθμοῖς πεποιημένην **Ε**
 ἀπεικάζοντες ὀρθῶς ἂν ἀπεικάζοιμεν. Πῶς γὰρ οὐ;
 Οὐκοῦν ἐκεῖ μὲν ἀκολασίαν ἢ ποικιλίαν ἐνέτικτεν, ἐνταῦθα
 δὲ νόσοι, ἡ δὲ ἀπλότης κατὰ μὲν μουσικὴν ἐν ψυχαῖς
 σωφροσύνην, κατὰ δὲ γυμναστικὴν ἐν σώμασιν ὑγίειαν;
 Ἀληθίστατα, ἔφη. Ἀκολασίας δὲ καὶ νόσων | πληθυνουσῶν **405**
 ἐν πόλει ἄρ' οὐ δικαστήριά τε καὶ ἰατρεῖα πολλὰ ἀνοίγεται,
 καὶ δικαστικὴ τε καὶ ἰατρικὴ σεμνύνονται, ὅταν δὴ καὶ
 ἐλεύθεροι πολλοὶ καὶ σφόδρα περὶ αὐτὰ σπουδάζωσιν; Τί
 γὰρ οὐ μέλλει;

XIV. Τῆς δὲ κακῆς τε καὶ αἰσχροῦ παιδείας ἐν πόλει
 ἥρα μὴ τι μείζον ἔξεις λαβεῖν τεκμήριον, ἢ τὸ δεῖσθαι
 ἰατρῶν καὶ δικαστῶν ἄκρων μὴ μόνον τοὺς φαύλους τε
 καὶ χειροτέχνους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν ἐλευθέρῳ σχήματι
 προσποιουμένους τεθράφθαι; ἢ οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ καὶ **B**
 ἀπαιδευσίας μέγα τεκμήριον τὸ ἐπακτῷ παρ' ἄλλων, ὡς
 δεσποτῶν τε καὶ κριτῶν, τῷ δικαίῳ ἀναγκάζεσθαι χρῆ-
 σθαι, καὶ ἀπορία οἰκείων; Πάντων μὲν οὖν, ἔφη, αἰσχι-
 στον. Ἢ δοκεῖ σοι, ἦν δ' ἐγώ, τούτου αἷσχιον εἶναι τοῦτο,
 ὅταν τις μὴ μόνον τὸ πολλὸν τοῦ βίου ἐν δικαστηρίοις
 φεύγων τε καὶ διώκων κατατρίβηται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀπει-
 ροκαλίας ἐπ' αὐτῷ δὴ τούτῳ πεισθῇ καλλωπίζεσθαι, ὡς
 δεινὸς ὢν περὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ ἱκανὸς πάσας μὲν στροφὰς **C**
 στρέφεσθαι, πάσας δὲ διεξόδους διεξιλθὼν ἀποστρα-
 φῆναι λυγιζόμενος, ὥστε μὴ παρασχεῖν δίκην, καὶ ταῦτα
 σμικρῶν τε καὶ οὐδενὸς ἀξίων ἕνεκα, ἀγνοῶν, ὅσην κάλλιον
 καὶ ἄμεινον τὸ παρασκευάζειν τὸν βίον αὐτῷ μηδὲν
 δεῖσθαι νυστάζοντος δικαστοῦ; Οὐκ, ἀλλὰ τοῦτ', ἔφη,
 ἐκείνου ἔτι αἷσχιον. Τὸ δὲ ἰατρικῆς, ἦν δ' ἐγώ, δεῖσθαι, ὅ
 τι μὴ ~~χ~~τράυμάτων ἕνεκα ἢ τινων ἐπετελείων νοσημάτων

- D** ἐπιπεσόντων, ἀλλὰ δι' ἀργίαν τε καὶ δίαιταν οἶαν διήλθομεν ῥευμάτων τε καὶ πνευμάτων ὥσπερ λίμνας ἐμπιπλάμενους φύσας τε καὶ κατάρρους νοσήμασιν ὀνόματα τίθεσθαι ἀναγκάζειν τοὺς κομψοὺς Ἀσκληπιάδας, οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ; Καὶ μάλ', ἔφη, ὥς ἀληθῶς καινὰ ταῦτα καὶ ἄτοπα νοσημάτων ὀνόματα. Οἶα, ἦν δ' ἐγώ, ὥς οἶμαι, οὐκ ἦν ἐπ' Ἀσκληπιοῦ· τεκμαίρομαι δέ, ὅτι αὐτοῦ οἱ υἱεῖς
- E** ἐν Τροίᾳ Εὐρυπύλῳ τετρωμένῳ ἐπ' οἶνον Πράμνειον
 406 ἄλφιτα πολλὰ ἐπιπασθέντα καὶ τυρὸν ἐπιξυσθέντα, ἃ δὴ δοκεῖ φλεγματώδη εἶναι, οὐκ ἐμέμφαντο τῇ δούσῃ πιεῖν, οὐδὲ Πατρόκλῳ τῷ ἰωμένῳ ἐπετίμησαν. Καὶ μὲν δὴ, ἔφη, ἄτοπόν γε τὸ πῶμα οὕτως ἔχοντι. Οὐκ, εἴ γ' ἐννοεῖς, εἶπον, ὅτι τῇ παιδαγωγικῇ τῶν νοσημάτων ταύτῃ τῇ νῦν ἱατρικῇ πρὸ τοῦ Ἀσκληπιάδαι οὐκ ἐχρῶντο, ὥς φασι, πρὶν Ἡρόδικον γενέσθαι. Ἡρόδικος δὲ παιδοτρίβης ὢν καὶ νοσώδης γενόμενος, μείξας γυμναστικὴν ἱατρικῇ, ἀπέ-
- B** κναισε πρῶτον μὲν καὶ μάλιστα ἑαυτόν, ἔπειτ' ἄλλους ὕστερον πολλούς. Πῇ δὴ; ἔφη. Μακρόν, ἦν δ' ἐγώ, τὸν θάνατον αὐτῷ ποιήσας. παρακολουθῶν γὰρ τῷ νοσήματι θανασίμῳ ὄντι οὔτε ἰάσασθαι, οἶμαι, οἷός τ' ἦν ἑαυτόν, ἐν ἀσχολίᾳ τε πάντων ἱατρευόμενος διὰ βίου ἔξῃ ἀποκναιόμενος, εἴ τι τῆς εἰωθυίας διαίτης ἐκβαλῇ, δυσθανατῶν δὲ ὑπὸ σοφίας εἰς γῆρας ἀφίκετο. Καλὸν ἄρα τὸ γέρας, ἔφη,
- C** τῆς τέχνης ἡνέγκατο. Οἶον εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, τὸν μὴ εἰδότα, ὅτι Ἀσκληπιὸς οὐκ ἀγνοία οὐδὲ ἀπειρία τούτου τοῦ εἵδους τῆς ἱατρικῆς τοῖς ἐκγόνοις οὐ κατέδειξεν αὐτό, ἀλλ' εἰδὼς ὅτι πᾶσι τοῖς εὐνομουμένοις ἔργον τι ἐκάστω ἐν τῇ πόλει προστέτακται, ὃ ἀναγκαῖον ἐργάζεσθαι, καὶ οὐδεὶς σχολῇ διὰ βίου κάμνειν ἱατρευομένῳ. ὃ ἡμεῖς γελοίως ἐπὶ μὲν τῶν δημιουργῶν αἰσθανόμεθα, ἐπὶ δὲ τῶν πλουσίων τε καὶ εὐδαιμόνων δοκούντων εἶναι οὐκ αἰσθανόμεθα. Πῶς; ἔφη.
- D** XV. Τέκτων μὲν, ἦν δ' ἐγώ, κάμνων ἀξιοῖ παρὰ τοῦ ἱατροῦ φάρμακον πιὼν ἐξεμέσαι τὸ νόσημα, ἢ κάτω

καθαρθεῖς ἢ καύσει ἢ τομῇ χρησάμενος ἀπηλλάχθαι· ἐὰν δέ τις αὐτῷ μακρὰν¹ δίαιταν προστάτῃ, πιλιδιά τε περὶ τὴν κεφαλὴν περιτιθεῖς καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα, ταχὺ εἶπεν, ὅτι οὐ σχολὴ κάμνειν, οὐδὲ λυσιτελεῖ οὕτω ζῆν, νοσήματι τὸν νοῦν προσέχοντα, τῆς δὲ προκειμένης ἐργασίας ἀμελοῦντα. καὶ μετὰ ταῦτα χαίρειν εἰπὼν τῷ τοιούτῳ ἰατρῷ, εἰς τὴν εἰωθυῖαν δίαιταν ἐμβάς, ὑγιῆς γενόμενος ζῇ τὰ **E** ἑαυτοῦ πράττων· ἐὰν δὲ μὴ ἱκανὸν ἦ τὸ σῶμα ὑπενεγκεῖν, τελευτήσας πραγμάτων ἀπηλλάγη. Καὶ τῷ τοιούτῳ μὲν γ', ἔφη, δοκεῖ πρέπειν οὕτω ἰατρικῇ χρῆσθαι. Ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἦν τι αὐτῷ ἔργον, | ὃ εἰ μὴ πράττοι, οὐκ **407** ἔλυσιτελεῖ ζῆν; Δῆλον, ἔφη. Ὁ δὲ δὴ πλούσιος, ὥς φαμεν, οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον ἔργον προκείμενον, οὐ ἀναγκαζομένῳ ἀπέχεσθαι ἀβίωτον. Οὐκ οὖν δὴ λέγεται γε. Φωκυλίδου γάρ, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἀκούεις, πῶς φησὶ δεῖν, ὅταν τῷ ἤδη βίος ᾖ, ἀρετὴν ἀσκεῖν; Οἶμαι δέ γε, ἔφη, καὶ πρότερον. Μηδέν, εἶπον, περὶ τούτου αὐτῷ μαχώμεθα, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς διδάξωμεν, πότερον μελετητέον τοῦτο τῷ πλουσίῳ καὶ ἀβίωτον τῷ μὴ μελετῶντι, ἢ² νοσοτροφία **B** τεκτονικῇ μὲν καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις ἐμπόδιον τῇ προσέξει τοῦ νοῦ, τὸ δὲ Φωκυλίδου παρακέλευμα οὐδὲν ἐμποδίζει. Ναὶ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς, σχεδόν γέ τι πάντων μάλιστα ἢ γε περαιτέρω γυμναστικῆς, ἢ περιττὴ αὕτη ἐπιμέλεια τοῦ σώματος· καὶ γὰρ πρὸς οἰκονομίας καὶ πρὸς στρατείας καὶ πρὸς ἐδραίους ἐν πόλει ἀρχὰς δύσκολος. τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι καὶ πρὸς μαθήσεις ἀστυασοῦν καὶ ἐννοήσεις τε καὶ μελέτας πρὸς ἑαυτὸν χαλεπὴ, **C** κεφαλῆς τινὰς³ αἰεὶ διατάσεις⁴ καὶ ἱλίγγους ὑποπτεύουσα καὶ αἰτιωμένη ἐκ φιλοσοφίας ἐγγίγνεσθαι, ὥστε, ὅπη αὕτη⁵, ἀρετῇ ἀσκεῖσθαι καὶ δοκιμάζεσθαι⁶ πάντῃ ἐμπόδιος·

¹ μακρὰν **Ξ**: μικρὰν **A**.² ἢ **Π**: ἢ **A**.³ τινὰς **Ξ** *q*: τινος (sic) **A**.⁴ διατάσεις ex em. **F** v cum Galenio: διαστάσεις **A**.⁵ αὕτη **Ξ**: ταύτη **A**.⁶ ἀσκεῖσθαι καὶ δοκιμάζεσθαι **Ξ**: ἀσκεῖται καὶ δοκιμάζεται **A**.

κάμνουν γὰρ οἷεσθαι ποιεῖ ἀεὶ καὶ ὠδίνοντα μήποτε λήγειν περὶ τοῦ σώματος. Εἰκὸς γε, ἔφην¹. οὐκοῦν ταῦτα γινώσκοντα φῶμεν καὶ Ἀσκληπιὸν τοὺς μὲν φύσει τε καὶ διαίτῃ ὑγιεινῶς ἔχοντας τὰ σώματα, νόσημα δέ τι
 D ἀποκεκρμένον ἴσχοντας ἐν αὐτοῖς, τούτοις μὲν καὶ ταύτῃ τῇ ἔξει καταδείξαι ἱατρικὴν, φαρμάκοις τε καὶ τομαῖς τὰ νοσήματα ἐκβάλλοντα αὐτῶν τὴν εἰωθυῖαν προστάττειν δίαιταν ἵνα μὴ τὰ πολιτικὰ βλάπτοι, τὰ δ' εἴσω διὰ παντὸς νενοσηκότα σώματα οὐκ ἐπιχειρεῖν διαίταις κατὰ σμικρὸν ἀπαντλοῦντα καὶ ἐπιχέοντα μακρὸν καὶ κακὸν βίον ἀνθρώπῳ ποιεῖν, καὶ ἔκγονα αὐτῶν, ὡς τὸ εἰκός, ἕτερα
 E τοιαῦτα φυτεύειν, ἀλλὰ τὸν μὴ δυνάμενον ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ περιόδῳ ζῆν μὴ οἷεσθαι δεῖν θεραπεύειν, ὡς οὔτε αὐτῷ οὔτε πόλει λυσιτελεῖ; Πολιτικόν, ἔφη, λέγεις Ἀσκληπιόν. Δῆλον, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τοιοῦτος ἦν². καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ οὐχ ὀρᾷς ὡς καὶ ἐν Τροίᾳ ἀγαθοὶ πρὸς τὸν
 408 πόλεμον ἐφάνησαν, καὶ τῇ ἱατρικῇ, ὡς ἐγὼ λέγω, ἐχρῶντο; ἢ οὐ μέμνησαι, ὅτι καὶ τῷ Μενέλεω ἐκ τοῦ τραύματος, οὗ ὁ Πάνδαρος ἔβαλεν,

αἰμ' ἐκμυζήσαντ' ἐπὶ τ' ἥπια φάρμακ' ἔπασσον,
 ὃ τι δ' ἐχρήν μετὰ τοῦτο ἢ πιεῖν ἢ φαγεῖν οὐδὲν μᾶλλον ἢ τῷ Εὐρυπύλῳ προσέταπτον, ὡς ἱκανῶν ὄντων τῶν φαρμάκων ἰάσασθαι ἄνδρας πρὸ τῶν τραυμάτων ὑγιεινοῦς
 B τε καὶ κοσμίους ἐν διαίτῃ, καὶ εἰ τύχοιεν ἐν τῷ παραχρήμα κυκεῶνα πιόντες, νοσώδη δὲ φύσει τε καὶ ἀκόλαστον οὔτε αὐτοῖς οὔτε τοῖς ἄλλοις ᾤοντο λυσιτελεῖν ζῆν, οὐδ' ἐπὶ τούτοις τὴν τέχνην δεῖν εἶναι, οὐδὲ θεραπευτέον αὐτούς, οὐδ' εἰ Μίδου πλουσιώτεροι εἶεν. Πᾶν κομψούς, ἔφη, λέγεις Ἀσκληπιοῦ παῖδας.

XVI. Πρέπει, ἦν δ' ἐγώ. καίτοι ἀπειθοῦντές γε

¹ ἔφην nos: ἔφη A.

² ὅτι—ἦν, quae ante οὐχ ὀρᾷς ponunt codd., e Schneideri coniectura huc transtulimus.

ἡμῖν οἱ τραγωδοποιοί τε καὶ Πίνδαρος Ἀπόλλωνος μὲν
 φασιν Ἀσκληπιὸν εἶναι, ὑπὸ δὲ χρυσοῦ πεισθῆναι πλού- C
 σιον ἄνδρα θανάσιμον ἤδη ὄντα ἰάσασθαι, ὅθεν δὴ καὶ
 κεραυνωθῆναι αὐτόν. ἡμεῖς δὲ κατὰ τὰ προειρημένα οὐ
 πειθόμεθα αὐτοῖς ἀμφότερα, ἀλλ' εἰ μὲν θεοῦ ἦν, οὐκ ἦν,
 φήσομεν, αἰσχροκερδής, εἰ δὲ αἰσχροκερδής, οὐκ ἦν θεοῦ.
 Ὅρθότατα, ἧ δ' ὅς, ταυτά γε. ἀλλὰ περὶ τοῦδε τί λέγεις,
 ὦ Σώκρατες; ἄρ' οὐκ ἀγαθούς δεῖ ἐν τῇ πόλει κεκτῆσθαι
 ἱατρούς; εἶεν δ' ἄν που μάλιστα τοιοῦτοι ὅσοι πλείστους
 μὲν ὑγιεινούς, πλείστους δὲ νοσώδεις μετεχειρίσαντο, καὶ D
 δικασταὶ αὖ ὡσαύτως οἱ παντοδαπαῖς φύσεσιν ὀμιληκότες.
 Καὶ μάλα, εἶπον, ἀγαθούς λέγω. ἀλλ' οἶσθα οὓς ἡγοῦμαι
 τοιούτους; Ἄν εἴπῃς, ἔφη. Ἀλλὰ πειράσομαι, ἦν δ' ἐγώ.
 σὺ μέντοι οὐχ ὅμοιον πρᾶγμα τῷ αὐτῷ λόγῳ ἤρου. Πῶς;
 ἔφη. Ἱατροὶ μὲν, εἶπον, δεινότατοι ἄν γένοιντο, εἰ ἐκ
 παίδων ἀρξάμενοι πρὸς τῷ μαθάνειν τὴν τέχνην ὥς
 πλείστοις τε καὶ πονηροτάτοις σώμασιν ὀμιλήσειαν καὶ E
 αὐτοὶ πάσας νόσους κάμοιεν καὶ εἶεν μὴ πάννυγιεινοὶ
 φύσει. οὐ γάρ, οἶμαι, σῶματι σῶμα θεραπεύουσιν· οὐ
 γὰρ ἄν αὐτὰ ἐνεχώρει κακὰ εἶναί ποτε καὶ γενέσθαι· ἀλλὰ
 ψυχῇ σῶμα, ἧ¹ οὐκ ἐγχωρεῖ κακὴν γενομένην τε καὶ οὔσαν
 εἶ τι θεραπεύειν. Ὅρθῶς, ἔφη. Δικαστῆς δέ γε, ὦ φίλε,
 ψυχῇ ψυχῆς ἄρχει, ἧ² | οὐκ ἐγχωρεῖ ἐκ νέας ἐν πονηραῖς 409
 ψυχαῖς τεθράφθαι τε καὶ ὀμιληκέναι καὶ πάντα ἀδικήματα
 αὐτὴν ἡδικηκυῖαν διεξεληλυθέναι, ὥστε ὀξέως ἀφ' αὐτῆς
 τεκμαίρεσθαι τὰ τῶν ἄλλων ἀδικήματα, οἷον κατὰ σῶμα
 νόσους· ἀλλ' ἄπειρον αὐτὴν καὶ ἀκέραιον δεῖ κακῶν ἡθῶν
 νέαν οὔσαν γεγονέναι, εἰ μέλλει καλὴ καγαθὴ οὔσα κρίνειν
 ὑγιῶς τὰ δίκαια. διὸ δὴ καὶ εὐήθεις νέοι ὄντες οἱ ἐπιεικεῖς
 φαίνονται καὶ εὐεξαπάτητοι ὑπὸ τῶν ἀδίκων, ἅτε οὐκ
 ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς παραδείγματα ὁμοιοπαθῇ τοῖς πονηροῖς. B
 Καὶ μὲν δὴ, ἔφη, σφόδρα γε αὐτὸ πάσχουσι. Τοιγάρτοι,

¹ ἧ Π: ἧ Α.² ἧ Π: η Α¹: ἧ Α².

ἦν δ' ἐγώ, οὐ νέον ἀλλὰ γέροντα δεῖ τὸν ἀγαθὸν δικαστὴν εἶναι, ὁψιμαθῇ γεγονότα τῆς ἀδικίας οἶόν ἐστιν, οὐκ οἰκείαν ἐν τῇ αὐτοῦ ψυχῇ ἐνούσαν ἠσθημένον, ἀλλ' ἀλλοτρίαν ἐν ἀλλοτρίαις μεμελετηκότα ἐν πολλῷ χρόνῳ διαισθάνεσθαι, οἷον πέφυκε κακόν, ἐπιστήμη, οὐκ ἐμπειρία
 C οἰκεία κεκρημένον. Γενναιότατος γοῦν, ἔφη, ἔοικεν εἶναι ὁ τοιοῦτος δικαστής. Καὶ ἀγαθός γε, ἦν δ' ἐγώ, ὃ σὺ ἡρώτας· ὁ γὰρ ἔχων ψυχὴν ἀγαθὴν ἀγαθός· ὁ δὲ δεινὸς ἐκεῖνος καὶ καχύποπτος, ὁ πολλὰ αὐτὸς ἡδικηκώς καὶ πανοῦργός τε καὶ σοφὸς οἴομενος εἶναι, ὅταν μὲν ὁμοίοις ὁμιλῇ, δεινὸς φαίνεται ἐξευλαβούμενος, πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ παραδείγματα ἀποσκοπῶν· ὅταν δὲ ἀγαθοῖς καὶ πρεσβυ-
 D τέροις ἤδη πλησιάσῃ, ἀβέλτερος αὖ φαίνεται, ἀπιστῶν παρὰ καιρὸν καὶ ἀγνοῶν ὑγιὲς ἦθος, ἅτε οὐκ ἔχων παράδειγμα τοῦ τοιούτου. πλεονάκεις δὲ πονηροῖς ἢ χρηστοῖς ἐντυγχάνων σοφώτερος ἢ ἀμαθέστερος δοκεῖ εἶναι αὐτῷ τε καὶ ἄλλοις. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, ἀληθῇ.

XVII. Οὐ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τοιοῦτον χρὴ τὸν δικαστὴν ζητεῖν τὸν ἀγαθὸν τε καὶ σοφόν, ἀλλὰ τὸν πρότερον. πονηρία μὲν γὰρ ἀρετὴν τε καὶ αὐτὴν οὐποτ' ἂν γνοίῃ,
 E ἀρετὴ δὲ φύσεως παιδευομένης¹ χρόνῳ ἅμα αὐτῆς τε καὶ πονηρίας ἐπιστήμην λήψεται. σοφὸς οὖν οὗτος, ὥς μοι δοκεῖ, ἀλλ' οὐχ ὁ κακὸς γίγνεται. Καὶ ἐμοί, ἔφη, ξυνδοκεῖ. Οὐκοῦν καὶ ἰατρικὴν οἶαν εἵπομεν μετὰ τῆς τοιαύτης δικαστικῆς κατὰ πόλιν νομοθετήσεις, αἱ τῶν πολιτῶν σοι
 410 τοὺς μὲν εὐφνεῖς τὰ σώματα καὶ | τὰς ψυχὰς θεραπεύσουσι, τοὺς δὲ μή, ὅσοι μὲν κατὰ σῶμα τοιοῦτοι, ἀποθνήσκουσιν ἑάσουσιν, τοὺς δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν κακοφνεῖς καὶ ἀνιάτους αὐτοὶ ἀποκτενοῦσιν; Τὸ γοῦν ἄριστον, ἔφη, αὐτοῖς τε τοῖς πάσχουσιν καὶ τῇ πόλει οὕτω πέφανται. Οἱ δὲ δὴ νέοι, ἦν δ' ἐγώ, δῆλον ὅτι εὐλαβήσονται σοι δικαστικῆς εἰς χρεῖαν ἰέναι, τῇ ἀπλῇ ἐκείνῃ μουσικῇ χρώμενοι, ἦν δὴ

¹ παιδευομένης codd.: παιδευομένη H. Richards.

ἐφαμεν σωφροσύνην ἐντίκταιν. Τί μήν; ἔφη. Ἄρ' οὖν
οὐ κατὰ ταῦτα ἔχρη ταῦτα ὁ μουσικὸς γυμναστικὴν **B**
διώκων, ἐὰν ἐθέλῃ, αἰρήσει, ὥστε μηδὲν ἱατρικῆς δεῖσθαι
ὅ τι μὴ ἀνάγκη; Ἐρωγε δοκεῖ. Λύτα μὲν τα γυμνάσια
καὶ τοὺς πόρους πρὸς τὸ θυμοειδὲς τῆς φύσεως βλέπων
καὶ κείνῳ ἐργάσθαι ποιεῖται μᾶλλον ἢ πρὸς ἰσχύον, οὐχ ὥσπερ
ἢ ἄλλοι ἀθλῆται ῥώμης ἔνθα στεία καὶ πόρους μετα-
χειρίζονται¹. Ὀρθότατα, ἢ ὅ' ἔσ. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὃ
Γλαύκων, καὶ οἱ καθιστάντες μουσικὴ καὶ γυμναστικῇ
παιδεύειν οὐχ οὐδ' ἔνθα τινες οἶονται καθιστάσιν², ἵνα τῇ **C**
μὲν τὸ σῶμα θεραπεύουτο, τῇ δὲ τὴν ψυχὴν; Ἀλλὰ τί
μήν; ἔφη. Κινδυνεύουσιν, ἦν δ' ἐγώ, ἀμφότερα τῆς ψυχῆς
ἔνθα το μέγιστον καθιστάναι. Πῶς δὲ; Οὐκ ἐννοεῖς,
ἔπεσον, ὡς διατίθενται αὐτὴν τὴν διάνοιαν οἱ ἂν γυμναστικῇ
μὲν δια βίου ὀμολήσωσιν, μουσικῆς δὲ μὴ ἄψονται; ἢ
ὥστε ἂν τοῦναντίον διατεθῶσιν; Τίνος δέ, ἢ ὅ' ἔσ, περί **D**
λέγεις; Ἀγριότητός τε καὶ σκληρότητος, καὶ αὐ μαλακίας
τε καὶ ἡμερότητος, ἦν δ' ἐγώ. Ἐρωγε, ἔφη, ὅτι οἱ μὲν
γυμναστικῇ ἀκράτῳ χρησάμενοι ἀγριώτεροι τοῦ δέοντος
ἀποβαίνουσιν, οἱ δὲ μουσικῇ μαλακώτεροι αὐ γίνονται ἢ
ὡς κάλλιον αὐτοῖς. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, τό γε ἀγριον τὸ
θυμοειδὲς ἂν τῆς φύσεως παρέχουτο, καὶ ὀρθῶς μὲν τραφεὺς
ἀνέρεῖον ἂν εἶη, μᾶλλον δ' ἐπιταθὲν τοῦ δέοντος σκληρόν
τε καὶ χαλεπὸν γένοιτο³ ἂν, ὡς τὸ εἶκός. Δοκεῖ μοι, ἔφη.
Τί δέ; τὸ ἥμερον οὐχ ἢ φιλόσοφος ἂν ἔχῃ φύσει; καὶ **E**
μᾶλλον μὲν ἀνεθέντος αὐτοῦ μαλακώτερον εἶη τοῦ δέοντος,
καλῶς δὲ τραφέντος ἡμερόν τε καὶ κόσμιον; Ἔστι ταῦτα.
Δεῖν δέ γε φαμεν τοὺς φύλακας ἀμφότερα⁴ ἔχειν τούτῳ τῷ
φύσει. Δεῖ γάρ. Οὐκοῦν ἡρμόσθαι δεῖ αὐτάς πρὸς
ἀλλήλας; Πῶς δ' οὐ; Καὶ τοῦ μὲν ἡρμωμένου σώφρων

¹ μεταχειρίζονται Gale. : μεταχειρίζεται εἰσέλ. ² καθιστάσιν εἰσέλ. :
καθίστασαν M^{ss} A^{lex}.

³ ἀμφότερα εἶκός ἐστι : ἀμφότερα εἰσέλ.

411 τε καὶ ἀνδρεία ἢ | ψυχῇ; Πάνυ γε. Τοῦ δὲ ἀναρμόστου
δειλὴ καὶ ἄγροικος; Καὶ μάλα.

XVIII. Οὐκοῦν ὅταν μὲν τις μουσικῇ παρέχῃ καταυ-
λεῖν καὶ καταχεῖν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ὧτων ὥσπερ διὰ
χώνης ἃς νῦν δὴ ἡμεῖς ἐλέγομεν τὰς γλυκείας τε καὶ
μαλακὰς καὶ θρηνώδεις ἀρμονίας, καὶ μινυρίζων τε καὶ
γεγανωμένος ὑπὸ τῆς ῥῆδης διατελῇ τὸν βίον ὅλον, οὗτος
B τὸ μὲν πρῶτον, εἴ τι θυμοειδὲς εἶχεν, ὥσπερ σίδηρον
ἐμάλαξεν καὶ χρήσιμον ἐξ ἀχρήστου καὶ σκληροῦ ἐποίησεν·
ὅταν δ' ἐπέχων¹ μὴ ἀνῇ ἀλλὰ κηλῇ, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη
τήκει καὶ λείβει, ἕως ἂν ἐκτήξῃ τὸν θυμὸν καὶ ἐκτέμῃ
ὥσπερ νεῦρα ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ ποιήσῃ μαλθακὸν
αἰχμητήν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ ἐὰν μὲν γε, ἦν δ'
ἐγώ, ἐξ ἀρχῆς φύσει ἄθυμον λάβῃ, ταχὺ τοῦτο διεπράξατο·
ἐὰν δὲ θυμοειδῇ, ἀσθενῇ ποιήσας τὸν θυμὸν ὀξύρροπον
C ἀπειργάσατο, ἀπὸ σμικρῶν ταχὺ ἐρεθιζόμενόν τε καὶ
κατασβεννύμενον. ἀκράχολοι² οὖν καὶ ὀργίλοι ἀντὶ θυ-
μοειδοῦς γεγέννηται, δυσκολίας ἔμπλεοι. Κομιδῇ μὲν οὖν.
Τί δέ; ἂν αὖ γυμναστικῇ πολλὰ πονῇ καὶ εὐωχῇται εὖ
μάλα, μουσικῆς δὲ καὶ φιλοσοφίας μὴ ἄπτηται, οὐ πρῶτον
μὲν εὖ ἴσχων τὸ σῶμα φρονήματός τε καὶ θυμοῦ ἐμ-
πίμπλαται καὶ ἀνδρειότερος γίγνεται αὐτὸς αὐτοῦ; Καὶ
μάλα γε. Τί δέ; ἐπειδὴν ἄλλο μηδὲν πρᾶττη μηδὲ
D κοινωνῇ Μούσης μηδαμῇ, οὐκ εἴ τι καὶ ἐνῆν αὐτοῦ
φιλομαθὲς ἐν τῇ ψυχῇ, ἅτε οὔτε μαθήματος γευόμενον³
οὐδενὸς οὔτε ζητήματος, οὔτε λόγου μετίσχον οὔτε τῆς
ἄλλης μουσικῆς, ἀσθενὲς τε καὶ κωφὸν καὶ τυφλὸν
γίγνεται, ἅτε οὐκ ἐγειρόμενον οὐδὲ τρεφόμενον οὐδὲ δια-
καθαιρομένων τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ; Οὕτως, ἔφη. Μισό-
λογος δὴ, οἶμαι, ὁ τοιοῦτος γίγνεται καὶ ἄμουσος, καὶ
πειθοῖ μὲν διὰ λόγων οὐδὲν ἔτι χρῆται, βία δὲ καὶ

¹ ἐπέχων codd.: ἐπιχέων Morgenstern.
χολοι A. Cf. Lobeck *Phryg.* p. 664.

² ἀκράχολοι II: ἀκρό-
³ γευόμενον q: γενομένου A.

ἀγριότητι ὥσπερ θηρίον πρὸς¹ πάντα διαπράττεται, **E**
καὶ ἐν ἀμαθίᾳ καὶ σκαιότητι μετὰ ἀρρυθμίας τε καὶ
ἀχαριστίας ζῇ. Παντάπασιν, ἣ δ' ὅς, οὕτως ἔχει. Ἐπὶ
δὴ² δὴ ὄντε τούτω, ὡς ἔοικε, δύο τέχνη θεὸν ἔγωγ' ἂν
τινα φαίην δεδωκέναι τοῖς ἀνθρώποις, μουσικὴν τε καὶ
γυμναστικὴν ἐπὶ τὸ θυμοειδὲς καὶ τὸ φιλόσοφον, οὐκ ἐπὶ
ψυχὴν καὶ σῶμα, εἰ μὴ εἴη πάρεργον³, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνω,
ὅπως ἂν ἀλλήλοιν ξυναρμοσθῆτον | ἐπιτεινομένω καὶ ἀνιε- **412**
μένω μέχρι τοῦ προσήκοντος. Καὶ γὰρ ἔοικεν, ἔφη. Τὸν
κάλλιστ' ἄρα μουσικῇ γυμναστικὴν κεραυνύντα καὶ με-
τριώτατα⁴ τῇ ψυχῇ προσφέροντα, τοῦτον ὀρθότατ' ἂν
φαίμεν εἶναι τελέως μουσικώτατον καὶ εὐαρμοστότατον,
πολὺ μᾶλλον ἢ τὸν τὰς χορδὰς ἀλλήλαις ξυνιστάντα.
Ὡκότως γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν καὶ ἐν τῇ πόλει
ἡμῖν, ὦ Γλαῦκων, δεῖσει τοῦ τοιούτου τινὸς αἰὲ ἐπιστάτου,
εἰ μέλλει ἡ πολιτεία σφύζεσθαι; Δεήσει μέντοι, ὡς οἶόν τέ **B**
γε μάλιστα.

XIX. Οἱ μὲν δὴ τύποι τῆς παιδείας τε καὶ τροφῆς
οὔτοι ἂν εἶεν. χορείας γὰρ τί ἂν τις διεξίῃ τῶν τοιούτων
καὶ θήρης τε καὶ κυνηγέσια καὶ γυμνικούς ἀγῶνας καὶ
ἵππικούς; σχεδὸν γάρ τι δῆλα δὴ, ὅτι τούτοις ἐπόμενα δεῖ
αὐτὰ εἶναι, καὶ οὐκέτι χαλεπὰ εὐρεῖν. Ἴσως, ἣ δ' ὅς, οὐ
χαλεπά. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τὸ δὴ μετὰ τοῦτο τί ἂν ἡμῖν
διαιρετέον εἴη; ἄρ' οὐκ αὐτῶν τούτων οἵτινες ἄρξουσὶ τε
καὶ ἄρξονται; Τί μήν; Ὅτι μὲν πρεσβυτέρους τοὺς **C**
ἄρχοντας δεῖ εἶναι, νεωτέρους δὲ τοὺς ἀρχομένους, δῆλον;
Δῆλον. Καὶ ὅτι γε τοὺς ἀρίστους αὐτῶν; Καὶ τοῦτο. Οἱ
δὲ γεωργῶν ἄριστοι ἄρ' οὐ γεωργικώτατοι γίγνονται;
Ναί. Νῦν δ', ἐπειδὴ φυλάκων αὐτοὺς ἀρίστους δεῖ εἶναι,
ἄρ' οὐ φυλακικωτάτους πόλεως; Ναί. Οὐκοῦν φρονίμους

¹ πρὸς πάντα codd.: ἀν πρὸς <θηρίον> πάντα?

² ἐπὶ δὴ γ:

ἐπειδὴ Α.

³ εἴη πάρεργον Π² γ: εἴπερ ἐργον (sic) Α¹: ἣ πάρεργον Α².

⁴ μετριώτατα Δ² γ²: μετριότατα Α.

τε εἰς τοῦτο δεῖ ὑπάρχειν καὶ δυνατοὺς καὶ ἔτι κηδεμόνας

D τῆς πόλεως; Ἔστι ταῦτα. Κήδοιτο δέ γ' ἂν τις μάλιστα τούτου ὃ τυγχάνοι φιλῶν. Ἀνάγκη. Καὶ μὴν τοῦτό γ' ἂν μάλιστα φιλοῖ, ᾧ συμφέρειν ἡγοῖτο τὰ αὐτὰ καὶ ἑαυτῷ καὶ¹ ἐκείνου μὲν εὖ πράττοντος οἶοιτο συμβαίνειν καὶ ἑαυτῷ εὖ πράττειν, μὴ δέ, τοῦναντίον. Οὕτως, ἔφη. Ἐκλεκτέον ἄρ' ἐκ τῶν ἄλλων φυλάκων τοιούτους ἄνδρας, οἳ ἂν σκοποῦσιν ἡμῖν μάλιστα φαίνονται παρὰ πάντα τὸν

E βίον, ὃ μὲν ἂν τῇ πόλει ἡγήσωνται συμφέρειν, πάσῃ προθυμία ποιεῖν, ὃ δ' ἂν μὴ, μηδενὶ τρόπῳ πρᾶξαι ἂν ἐθέλειν. Ἐπιτήδειοι γάρ, ἔφη. Δοκεῖ δὴ μοι τηρητέον αὐτοὺς εἶναι ἐν ἀπάσαις ταῖς ἡλικίαις, εἰ φυλακικοὶ εἰσι τούτου τοῦ δόγματος καὶ μήτε γοητευόμενοι μήτε βιαζόμενοι ἐκβάλλουσιν ἐπιλανθανόμενοι δόξαν τὴν τοῦ ποιεῖν δεῖν ἂ τῇ πόλει βέλτιστα. Τίνα, ἔφη, λέγεις τὴν ἐκβολήν; Ἐγὼ σοι, ἔφην, ἐρῶ. φαίνεται μοι δόξα ἐξιέναι ἐκ

413 διανοίας ἢ ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως, ἐκουσίως μὲν ἢ ψευδῆς τοῦ μεταμανθάνοντος, ἀκουσίως δὲ πᾶσα ἢ ἀληθῆς. Τὸ μὲν τῆς ἐκουσίου, ἔφη, μανθάνω, τὸ δὲ τῆς ἀκουσίου δέομαι μαθεῖν. Τί δαί; οὐ καὶ σὺ ἡγεῖ, ἔφην ἐγώ, τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀκουσίως στέρεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, τῶν δὲ κακῶν ἐκουσίως; ἢ οὐ τὸ μὲν ἐψεῦσθαι τῆς ἀληθείας κακόν, τὸ δὲ ἀληθεύειν ἀγαθόν; ἢ οὐ τὰ ὄντα δοξάζειν ἀληθεύειν δοκεῖ σοι εἶναι; Ἄλλ', ἢ δ' ὅς, ὀρθῶς λέγεις, καὶ μοι δοκοῦσιν ἄκοντες ἀληθοὺς δόξης στερίσκεσθαι.

B Οὐκοῦν κλαπέντες ἢ γοητευθέντες ἢ βιασθέντες τοῦτο πάσχουσιν; Οὐδὲ νῦν, ἔφη, μανθάνω. Τραγικῶς, ἦν δ' ἐγώ, κινδυνεύω λέγειν. κλαπέντας μὲν γὰρ τοὺς μεταπεισθέντας λέγω καὶ τοὺς ἐπιλανθανομένους, ὅτι τῶν μὲν χρόνος, τῶν δὲ λόγος ἐξαιρούμενος λανθάνει. νῦν γάρ που μανθάνεις; Ναί. Τοὺς τοίνυν βιασθέντας λέγω οὓς ἂν ὀδύνη τις ἢ ἀλγηδὼν μεταδοξάσαι ποιήσῃ. Καὶ τοῦτ',

¹ καὶ Hermann: καὶ ὅταν μάλιστα codd.

ἔφη, ἔμαθον, καὶ ὀρθῶς λέγεις. Τοὺς μὴν γοητευθέντας, C
ὡς ἐγῶμαι, καὶ σὺ φαίης εἶναι οἷ ἂν μεταδοξάσωσιν ἢ ὑφ'
ἡδονῆς κηληθέντες ἢ ὑπὸ φόβου τι δείσαντες.* Ἔοικε γάρ,
ἢ δ' ὅς, γοητεύειν πάντα ὅσα ἀπατᾷ.

XX. Ὁ τοίνυν ἄρτι ἔλεγον, ζητητέον, τίνες ἄριστοι
φύλακες τοῦ παρ' αὐτοῖς δόγματος, τοῦτο ὡς ποιητέον,
ὃ ἂν τῇ πόλει αἰεὶ δοκῶσι βέλτιστον εἶναι αὐτοῖς ποιεῖν.
τηρητέον δὴ εὐθὺς ἐκ παίδων, προθεμένοις ἔργα, ἐν οἷς ἂν
τις τὸ τοιοῦτον μάλιστα ἐπιλανθάνοιτο καὶ ἐξαπατῶτο,
καὶ τὸν μὲν μνήμονα καὶ δυσεξαπάτητον ἐγκριτέον, τὸν δὲ D
μὴ ἀποκριτέον. ἢ γάρ; Ναί. Καὶ πόρους γε αὐ καὶ
ἀλγηδόνας καὶ ἀγῶνας αὐτοῖς θετέον, ἐν οἷς ταῦτα ταῦτα
τηρητέον. Ὁρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τρίτου
εἶδους τοῦ τῆς¹ γοητείας ἄμιλλαν ποιητέον, καὶ θεατέον—
ὥσπερ τοὺς πώλους ἐπὶ τοὺς ψόφους τε καὶ θορύβους
ἄγοντες σκοποῦσιν εἰ φοβεροί, οὕτω νέους ὄντας εἰς
δείματ' ἅττα κομιστέον καὶ εἰς ἡδονὰς αὐ μεταβλητέον, E
βασανίζοντας πολὺ μᾶλλον ἢ χρυσὸν ἐν πυρί,—εἰ δυσγοη-
τευτος καὶ εὐσχήμεον ἐν πᾶσι φαίνεται, φύλαξ αὐτοῦ ὦν
ἀγαθὸς καὶ μουσικῆς ἥς ἐμάνθανεν, εὐρυθμόν τε καὶ
εὐάρμοστον ἑαυτὸν ἐν πᾶσι τούτοις παρέχων, οἷος δὴ ἂν
ὦν καὶ ἑαυτῷ καὶ πόλει χρησιμώτατος εἴη. καὶ τὸν αἰεὶ
ἐν τε παισὶ καὶ νεανίσκοις καὶ ἐν ἀνδράσι βασανιζόμενον
καὶ ἀκήρατον ἐκβαίνοντα | καταστατέον ἄρχοντα τῆς πόλεως 414
καὶ φύλακα, καὶ τιμὰς δοτέον καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι,
τάφων τε καὶ τῶν ἄλλων μνημείων μέγιστα γέρα λαγ-
χάνοντα· τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον ἀποκριτέον. τοιαύτη τις,
ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖ μοι, ὦ Γλαῦκων, ἢ ἐκλογὴ εἶναι καὶ
κατάστασις τῶν ἀρχόντων τε καὶ φυλάκων, ὡς ἐν τύπῳ,
μὴ δι' ἀκριβείας, εἰρήσθαι. Καὶ ἐμοί, ἢ δ' ὅς, οὕτως πη
φαίνεται. Ἄρ' οὖν ὡς ἀληθῶς ὀρθότατον καλεῖν τούτους B
μὲν φύλακας παντελεῖς τῶν τε ἔξωθεν πολεμίων τῶν τε

¹ τοῦ τῆς Ξ: τοῦτοις Α.

ἐντὸς φιλίων, ὅπως οἱ μὲν μὴ βουλήσονται, οἱ δὲ μὴ δυνήσονται κακουργεῖν, τοὺς δὲ νέους, οὓς νῦν δὴ¹ φύλακας ἐκαλοῦμεν, ἐπικούρους τε καὶ βοηθοὺς τοῖς τῶν ἀρχόντων δόγμασιν; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη.

XXI. Τίς ἂν οὖν ἡμῖν, ἣν δ' ἐγώ, μηχανὴ γένοιτο τῶν ψευδῶν τῶν ἐν δέοντι γιγνομένων, ὧν νῦν δὴ² ἐλέγομεν, C γεναῖόν τι ἐν ψευδομένους πείσαι μάλιστα μὲν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ δὲ μή, τὴν ἄλλην πόλιν; Ποίῳν τι; ἔφη. Μηδὲν καινόν, ἣν δ' ἐγώ, ἀλλὰ Φοινικικόν τι, πρότερον μὲν ἤδη πολλαχοῦ γεγονός, ὥς φασιν οἱ ποιηταὶ καὶ πεπεῖκασιν, ἐφ' ἡμῶν δὲ οὐ γεγονός οὐδ' οἶδα εἰ γενόμενον ἄν, πείσαι δὲ συχνῆς πειθούς. Ὡς ἔοικας, ἔφη, ὁκνοῦντι λέγειν. Δόξω δέ σοι, ἣν δ' ἐγώ, καὶ μάλ' εἰκότως ὁκνεῖν, ἐπειδὰν εἴπω. Λέγ', ἔφη, καὶ μὴ φοβοῦ. Λέγω D δὴ· καίτοι οὐκ οἶδα ὅποιά τολμῇ ἢ ποίοις λόγοις χρώμενος ἐρῶ καὶ ἐπιχειρήσω πρῶτον μὲν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας πείθειν καὶ τοὺς στρατιώτας, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄλλην πόλιν, ὥς ἄρ' ἂ ἡμεῖς αὐτοὺς ἐτρέφομεν τε καὶ ἐπαιδεύομεν, ὥσπερ ὀνείρατα ἐδόκουν ταῦτα πάντα πᾶσχειν³ τε καὶ γίγνεσθαι περὶ αὐτούς, ἦσαν δὲ τότε τῇ ἀληθείᾳ ὑπὸ γῆς ἐντὸς πλαττόμενοι καὶ τρεφόμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ὅπλα E αὐτῶν καὶ ἡ ἄλλη σκευὴ δημιουργουμένη. ἐπειδὴ⁴ δὲ παντελῶς ἐξεργασμένοι ἦσαν, καὶ ἡ γῆ αὐτοὺς μήτηρ οὔσα ἀνῆκεν, καὶ νῦν δεῖ⁵ ὥς περὶ μητρὸς καὶ τροφῶν τῆς χώρας ἐν ἣ εἰσὶ βουλευέσθαι τε καὶ ἀμύνειν αὐτούς, ἐάν τις ἐπ' αὐτὴν ἴη, καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων πολιτῶν ὥς ἀδελφῶν ὄντων καὶ γηγενῶν διανοεῖσθαι. Οὐκ ἐτός, ἔφη, πάλλαι ἡσχύνου τὸ ψεῦδος λέγειν. Πάνυ, ἣν δ' ἐγώ, 415 | εἰκότως· ἀλλ' ὅμως ἄκουε καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ μύθου. ἐστὲ μὲν γὰρ διὴ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει ἀδελφοί, ὥς φήσομεν πρὸς αὐτοὺς μυθολογοῦντες, ἀλλ' ὁ θεὸς πλάττων, ὅσοι

¹ νῦν δὴ Π: δὴ νῦν Α.   ² νῦν δὴ F v: δὴ νῦν Α.   ³ πᾶσχειν codd.: an ὑπάρχειν?   ⁴ ἐπειδὴ codd.: an ἔτι. ἤδη?   ⁵ δεῖ q: δὴ Α.

μὲν ὑμῶν ἱκανοὶ ἄρχειν, χρυσὸν ἐν τῇ γενέσει συνέμειξεν αὐτοῖς, διὸ τιμιώτατοί εἰσιν· ὅσοι δ' ἐπίκουροι, ἄργυρον· σίδηρον δὲ καὶ χαλκὸν τοῖς τε γεωργοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς. ἅτε οὖν ξυγγενεῖς ὄντες πάντες τὸ μὲν πολὺ ὁμοίους ἂν ὑμῖν αὐτοῖς γεννῶτε, ἔστι δ' ὅτε ἐκ χρυσοῦ B γεννηθείη ἂν ἀργυροῦν καὶ ἐξ ἀργυροῦ χρυσοῦν ἔκγονον καὶ τᾶλλα πάντα οὕτως ἐξ ἀλλήλων. τοῖς οὖν ἀρχουσι καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα παραγγέλλει ὁ θεός, ὅπως μηδεὶς οὕτω φύλακες ἀγαθοὶ ἔσονται μηδ' οὕτω σφόδρα φυλάξουσιν μηδὲν ὥς τοὺς ἐκγόνους, ὅ τι αὐτοῖς τούτων ἐν ταῖς ψυχαῖς παραμέμικται, καὶ ἐάν τε σφέτερος ἔκγονος ὑπόχαλκος ἢ ὑποσίδηρος γένηται, μηδενὶ τρόπῳ κατελεή- C σουσιν, ἀλλὰ τὴν τῇ φύσει προσήκουσαν τιμὴν ἀποδόντες ἄσουσιν εἰς δημιουργοὺς ἢ εἰς γεωρούς, καὶ ἂν αὖ ἐκ τούτων τις ὑπόχρυσος ἢ ὑπάργυρος φυῇ, τιμήσαντες ἀνάξουσιν τοὺς μὲν εἰς φυλακὴν, τοὺς δὲ εἰς ἐπικουρίαν, ὡς χρησιμοῦ ὄντος τότε τὴν πόλιν διαφθαρῆναι, ὅταν αὐτὴν ὁ σίδηρος ἢ ὁ χαλκός¹ φυλάξῃ. τοῦτον οὖν τὸν μῦθον ὅπως ἂν πεισθεῖεν, ἔχεις τινὰ μηχανὴν; Οὐδαμῶς, ἔφη, ὅπως γ' ἂν αὐτοὶ οὗτοι· ὅπως μέντ' ἂν οἱ τούτων ὑεῖς καὶ οἱ D ἔπειτα οἱ τ' ἄλλοι ἄνθρωποι οἱ ὕστερον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, εὖ ἂν ἔχοι πρὸς τὸ μᾶλλον αὐτοὺς τῆς πόλεως τε καὶ ἀλλήλων κήδεσθαι· σχεδὸν γάρ τι μανθάνω ὃ λέγεις.

XXII. Καὶ τοῦτο μὲν δὴ ἔξει ὅπη ἂν αὐτὸ ἡ φήμη ἀγάγῃ· ἡμεῖς δὲ τούτους τοὺς γηγενεῖς ὀπλίσαντες προάγωμεν ἡγουμένων τῶν ἀρχόντων. ἐλθόντες δὲ θεασάσθων τῆς πόλεως ὅπου κάλλιστον στρατοπεδεύσασθαι, ὅθεν τοὺς τε ἔνδον μάλιστα ἂν κατέχοιεν, εἴ τις μὴ ἐθέλοι τοῖς E νόμοις πείθεσθαι, τοὺς τε ἔξωθεν ἀπαμύνοιεν, εἰ πολέμιος ὥσπερ λύκος ἐπὶ ποίμνῃν τις ἴοι, στρατοπεδευσάμενοι δέ, θύσαντες οἷς χρή, εὐνάς ποιησάσθων. ἢ πῶς; Οὕτως,

¹ ὁ σίδηρος ἢ ὁ χαλκός γ· ὁ σίδηρος φύλαξ ἢ ὁ χαλκοῦς Α¹· ὁ σιδηροῦς φύλαξ ἢ ὁ χαλκοῦς Α².

ἔφη. Οὐκοῦν τοιαύτας, οἷας χειμῶνός τε στέγειν καὶ
 θέρους ἱκανὰς εἶναι; Πῶς γὰρ οὐχί; οἰκήσεις γάρ, ἔφη,
 δοκεῖς μοι λέγειν. Naί, ἦν δ' ἐγώ, στρατιωτικός γε, ἀλλ'
 416 οὐ χρηματιστικός. | Πῶς, ἔφη, αὖ τοῦτο λέγεις διαφέρειν
 ἐκείνου; Ἐγώ σοι, ἦν δ' ἐγώ, πειράσομαι εἰπεῖν. δεινό-
 τατον γάρ που πάντων καὶ αἰσχιστον¹ ποιμέσι τοιούτους
 γε καὶ οὕτω τρέφειν κύνας ἐπικούρους ποιμνίων, ὥστε
 ὑπὸ ἀκολασίας ἢ λιμοῦ ἢ τινος ἄλλου κακοῦ ἔθους αὐτοὺς
 τοὺς κύνας ἐπιχειρήσαι τοῖς προβάτοις κακουργεῖν καὶ
 ἀντὶ κυνῶν λύκοις ὁμοιωθῆναι. Δεινόν, ἦ δ' ὅς· πῶς δ'
 B οὐ; Οὐκοῦν φυλακτέον παντὶ τρόπῳ, μὴ τοιούτον ἡμῖν
 οἱ ἐπίκουροι ποιήσωσι πρὸς τοὺς πολίτας, ἐπειδὴ αὐτῶν
 κρείττους εἰσίν, ἀντὶ ξυμμάχων εὐμενῶν δεσπόταις ἀγρίοις
 ἀφομοιωθῶσιν; Φυλακτέον, ἔφη. Οὐκοῦν τὴν μεγίστην
 τῆς εὐλαβείας παρεσκευασμένοι ἂν εἶεν, εἰ τῷ ὄντι καλῶς
 πεπαιδευμένοι εἰσίν; Ἀλλὰ μὴν εἰσίν γ', ἔφη. καὶ ἐγώ²
 εἶπον, Τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον δισχυρίζεσθαι, ὃ φίλε
 Γλαύκων· ὁ μέντοι ἄρτι ἐλέγομεν, ἄξιον, ὅτι δεῖ αὐτοὺς
 C τῆς ὀρθῆς τυχεῖν παιδείας, ἣτις ποτέ ἐστιν, εἰ μέλλουσι
 τὸ μέγιστον ἔχειν πρὸς τὸ ἥμεροι εἶναι αὐτοῖς τε καὶ τοῖς
 φυλαττομένοις ὑπ' αὐτῶν. Καὶ ὀρθῶς γε, ἦ δ' ὅς. Πρὸς
 τοῖνυν τῇ παιδείᾳ ταύτῃ φαίη ἂν τις νοῦν ἔχων δεῖν καὶ
 τὰς οἰκήσεις καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν τοιαύτην αὐτοῖς πα-
 ρεσκευάσθαι³, ἣτις μήτε τοὺς φύλακας ὥς ἀρίστους εἶναι
 παύσοι αὐτούς, κακουργεῖν τε μὴ ἐπαροῖ⁴ περὶ τοὺς
 D ἄλλους πολίτας. Καὶ ἀληθῶς γε φήσει. Ὅρα δὴ, εἶπον
 ἐγώ, εἰ τοιόνδε τινὰ τρόπον δεῖ αὐτοὺς ζῆν τε καὶ οἰκεῖν,
 εἰ μέλλουσι τοιούτοι ἔσεσθαι· πρῶτον μὲν οὐσίαν κεκτη-
 μένον μηδεμίαν μηδένα ἰδίαν, ἂν μὴ πᾶσα ἀνάγκη· ἔπειτα
 οἴκησιν καὶ ταμιεῖον μηδενὶ εἶναι μηδὲν τοιούτον, εἰς ὃ οὐ
 πᾶς ὁ βουλόμενος εἴσεισι· τὰ δ' ἐπιτήδεια, ὅσων δέονται

¹ αἰσχιστον Ξ q: αἰσχιστόν που A.
 σκευάσθαι II: παρασκευάσασθαι A.

² ἐγώ F v: ἐγωγ' A. ³ παρε-

⁴ ἐπαροῖ Θ: ἐπάρη A.

ἄνδρες ἀθληταὶ πολέμου σώφρονές τε καὶ ἀνδρεῖοι, ταξα-
 μένους παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν δέχεσθαι μισθὸν τῆς **E**
 φυλακῆς τοσοῦτον, ὅσον μήτε περιεῖναι αὐτοῖς εἰς τὸν
 ἐνιαυτὸν μήτε ἐνδεῖν· φοιτῶντας δὲ εἰς ξυσσίτια ὥσπερ
 ἐστρατοπεδευμένους κοινῇ ζῆν· χρυσίον δὲ καὶ ἀργύριον
 εἰπεῖν αὐτοῖς ὅτι θεῖον παρὰ θεῶν αἰεὶ ἐν τῇ ψυχῇ ἔχουσι
 καὶ οὐδὲν πρόσδεονται τοῦ ἀνθρωπείου, οὐδὲ ὅσια τὴν
 ἐκείνου κτῆσιν τῇ τοῦ θνητοῦ χρυσοῦ κτήσει ξυμμιγνύντας
 μιαίνειν, διότι πολλὰ καὶ ἀνόσια περὶ τὸ τῶν | πολλῶν **417**
 νόμισμα γέγονεν, τὸ παρ' ἐκείνοις δὲ ἀκήρατον· ἀλλὰ
 μόνους αὐτοῖς τῶν ἐν τῇ πόλει μεταχειρίζεσθαι καὶ ἄπτε-
 σθαι χρυσοῦ καὶ ἀργύρου οὐ θέμις, οὐδ' ὑπὸ τὸν αὐτὸν
 ὄροφον ἵεναι οὐδὲ περιάψασθαι οὐδὲ πίνειν ἐξ ἀργύρου ἢ
 χρυσοῦ. καὶ οὕτω μὲν σῶζοιντό τ' ἂν καὶ σῶζοιεν τὴν
 πόλιν· ὁπότε δ' αὐτοὶ γῆν τε ἰδίαν καὶ οἰκίας καὶ
 νομίσματα κτήσονται, οἰκονόμοι μὲν καὶ γεωργοὶ ἀντὶ
 φυλάκων ἔσονται, δεσπόται δ' ἐχθροὶ ἀντὶ ξυμμάχων τῶν **B**
 ἄλλων πολιτῶν γενήσονται, μισοῦντες δὲ δὴ καὶ μισού-
 μενοι καὶ ἐπιβουλεύοντες καὶ ἐπιβουλευόμενοι διάξουσι
 πάντα τὸν βίον, πολὺ πλείω καὶ μᾶλλον δεδιότες τοὺς
 ἔνδον ἢ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους, θέοντες ἤδη τότε ἐγγύτατα
 ὀλέθρου αὐτοὶ τε καὶ ἡ ἄλλη πόλις. τούτων οὖν πάντων
 ἕνεκα, ἣν δ' ἐγώ, φῶμεν οὕτω δεῖν κατεσκευάσθαι τοὺς
 φύλακας οἰκῆσεώς τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων, καὶ ταῦτα
 νομοθετήσωμεν, ἢ μή; Πάνυ γε, ἢ δ' ὅς ὁ Γλαῦκων.

Δ.

419 I. Καὶ ὁ Ἀδείμαντος ὑπολαβὼν Τί οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀπολογήσῃ, ἐάν τις σε φῇ μὴ πάννυ τι εὐδαίμονας ποιεῖν τούτους τοὺς ἄνδρας, καὶ ταῦτα δι' ἑαυτούς, ὧν ἔστι μὲν ἡ πόλις τῇ ἀληθείᾳ, οἱ δὲ μὴδὲν ἀπολαύουσιν ἀγαθὸν τῆς πόλεως, οἷον ἄλλοι ἀγροὺς τε κεκτημένοι καὶ οἰκίας οἰκοδομούμενοι καλὰς καὶ μεγάλας καὶ ταύταις πρέπουσαν κατασκευὴν κτῶμενοι καὶ θυσίας θεοῖς ἰδίας θύοντες καὶ ξενοδοκοῦντες καὶ δὴ καί, ἃ νῦν δὴ σὺ ἔλεγες, χρυσὸν τε καὶ ἄργυρον κεκτημένοι καὶ πάντα ὅσα νομίζεται τοῖς μέλλουσιν μακαρίους εἶναι; ἀλλ' ἀτεχνῶς, φαίη ἄν, ὥσπερ ἐπίκουροι μισθωτοὶ ἐν τῇ πόλει

420 φαίνονται | καθῆσθαι οὐδὲν ἄλλο ἢ φρουροῦντες. Ναί, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταῦτά γε ἐπισίτιοι καὶ οὐδὲ μισθὸν πρὸς τοῖς σιτίοις λαμβάνοντες ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ὥστε οὐδ' ἂν ἀποδημῆσαι βούλονται ἰδίᾳ, ἐξέσται αὐτοῖς, οὐδ' ἐταῖραις διδόναι οὐδ' ἀναλίσκειν ἂν ποι βούλονται ἄλλοσε, οἷα δὴ οἱ εὐδαίμονες δοκοῦντες εἶναι ἀναλίσκουσι. ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα συχνὰ τῆς κατηγορίας ἀπολείπεις. Ἄλλ', ἦ δ' ὅς, ἔστω καὶ ταῦτα κατηγορημένα. Τί οὖν δὴ

B | ἀπολογησόμεθα, φῆς; Ναί. Τὸν αὐτὸν οἶμον, ἦν δ' ἐγώ, πορεύομενοι εὐρήσομεν, ὥς ἐγῶμαι, ἃ λεκτέα. ἐροῦμεν γάρ, ὅτι θαυμαστὸν μὲν ἂν οὐδὲν εἴη, εἰ καὶ οὔτοι οὕτως εὐδαιμονέστατοί εἰσιν, οὐ μὴν πρὸς τοῦτο βλέποντες τὴν πόλιν οἰκίζομεν, ὅπως ἔν τι ἡμῖν ἔθνος ἔσται διαφερόντως

εὐδαιμον, ἀλλ' ὅπως ὅ τι μάλιστα ὅλη ἡ πόλις. ᾧθήμεν γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ μάλιστα ἂν εὗρεῖν¹ δικαιοσύνην καὶ αὖ ἐν τῇ κάκιστα οἰκουμένην ἀδικίαν, κατιδόντες δὲ κρίναι ἂν, C ὁ πάλαι ζητοῦμεν. νῦν μὲν οὖν, ὡς οἴομεθα, τὴν εὐδαίμονα πλάττομεν οὐκ ἀπολαβόντες ὀλίγους ἐν αὐτῇ τοιούτους τινας τιθέντες, ἀλλ' ὅλην· αὐτίκα δὲ τὴν ἐναντίαν σκεψόμεθα. ὥσπερ οὖν ἂν εἰ ἡμᾶς ἀνδριάντας γράφοντας προσελθὼν τις ἔψεγε λέγων, ὅτι οὐ τοῖς καλλίστοις τοῦ ζήρου τὰ κάλλιστα φάρμακα προστίθεμεν· οἱ γὰρ ὀφθαλμοί, κάλλιστον ὄν, οὐκ ὀστρεῖω ἐναηλιμμένοι εἶεν, ἀλλὰ μέλανι· μετρίως ἂν ἐδοκοῦμεν πρὸς αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι D λέγοντες· ὦ θαυμάσιε, μὴ οἴου δεῖν ἡμᾶς οὕτω καλοὺς ὀφθαλμοὺς γράφειν, ὥστε μὴδὲ ὀφθαλμοὺς φαίνεσθαι, μὴδ' αὖ τᾶλλα μέρη, ἀλλ' ἄθρει εἰ τὰ προσήκοντα ἐκάστοις ἀποδιδόντες τὸ ὅλον καλὸν ποιοῦμεν· καὶ δὴ καὶ νῦν μὴ ἀνάγκαζε ἡμᾶς τοιαύτην εὐδαιμονίαν τοῖς φύλαξι προσάπτειν, ἢ ἐκείνους πᾶν μᾶλλον ἀπεργάσεται ἢ φύλακας. ἐπιστάμεθα γὰρ καὶ τοὺς γεωργοὺς ξυστίδας E ἀμφιέσαντες καὶ χρυσὸν περιθέντες πρὸς ἡδονὴν ἐργάζεσθαι κελεύειν τὴν γῆν, καὶ τοὺς κεραμέας κατακλίναντες ἐπὶ δεξιὰ² πρὸς τὸ πῦρ διαπίνοντάς τε καὶ εὐωχομένους, τὸν τροχὸν παραθεμένους, ὅσον ἂν ἐπιθυμῶσι κεραμεύειν, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας τοιούτῳ τρόπῳ μακαρίους ποιεῖν, ἵνα δὴ ὅλη ἡ πόλις εὐδαιμονῇ. ἀλλ' ἡμᾶς μὴ οὕτω νουθέτει· ὥς, ἂν σοὶ πειθώμεθα, οὔτε ὁ γεωργὸς γεωργὸς ἔσται, οὔτε | ὁ κεραμεὺς κεραμεύς, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς οὐδὲν 421 ἔχων σχῆμα ἐξ ὧν πόλις γίγνεται. ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων ἐλάττων λόγος· νευρορράφοι γὰρ φαῦλοι γενόμενοι καὶ διαφθαρέντες καὶ προσποιησάμενοι εἶναι μὴ ὄντες πόλει οὐδὲν δεινόν· φύλακες δὲ νόμων τε καὶ πόλεως μὴ ὄντες ἀλλὰ δοκοῦντες ὁρᾷς δὴ ὅτι πᾶσαν ἄρδην πόλιν ἀπολλύασιν καὶ αὖ τοῦ εὖ οἰκεῖν καὶ εὐδαιμονεῖν μόνοι τὸν

¹ ἂν εὗρεῖν II: ἀνευρεῖν A.² ἐπὶ δεξιὰ Ξ η: ἐπιδέξια A.

καιρὸν ἔχουσιν. εἰ μὲν οὖν ἡμεῖς μὲν φύλακας ὡς ἀληθῶς
 B ποιούμεν, ἥκιστα κακούργους τῆς πόλεως, ὁ δ' ἐκείνο
 λέγων γεωργούς¹ τινὰς καὶ ὥσπερ ἐν πανηγύρει ἀλλ' οὐκ
 ἐν πόλει ἐστιάτορας εὐδαιμόνας, ἄλλο ἂν τι ἢ πόλιν λέγοι.
 σκεπτέον οὖν, πότερον πρὸς τοῦτο βλέποντες τοὺς φύλακας
 καθιστῶμεν, ὅπως ὅ τι πλείστη αὐτοῖς εὐδαιμονία ἐγγενή-
 σεται, ἢ τοῦτο μὲν εἰς τὴν πόλιν ὅλην βλέποντας θεατέον
 εἰ ἐκείνῃ ἐγγίγνεται, τοὺς δ' ἐπικούρους τούτους καὶ τοὺς
 C φύλακας ἐκείνο ἀναγκαστέον ποιεῖν καὶ πειστέον, ὅπως ὅ
 τι ἄριστοι δημιουργοὶ τοῦ ἑαυτῶν ἔργου ἔσονται, καὶ τοὺς
 ἄλλους ἅπαντας ὡσαύτως, καὶ οὕτω ξυμπάσης τῆς πόλεως
 αὐξανομένης καὶ καλῶς οἰκισζομένης ἑατέον ὅπως ἐκάστοις
 τοῖς ἔθνεσιν ἢ φύσις ἀποδίδωσι τοῦ μεταλαμβάνειν εὐ-
 δαιμονίας.

II. 'Αλλ', ἢ δ' ὅς, καλῶς μοι δοκεῖς λέγειν. 'Αρ'
 οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ τούτου ἀδελφὸν δόξω σοι μετρίως
 λέγειν; Τί μάλιστα; Τοὺς ἄλλους αὖ δημιουργοὺς σκόπει
 D εἰ τάδε διαφθείρει², ὥστε καὶ κακοὺς γίνεσθαι. Τὰ ποῖα
 δὴ ταῦτα; Πλούτος, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πενία. Πῶς δὴ; 'Ωδε.
 πλουτήσας χυτρεὺς δοκεῖ σοι ἔτι ἐθελήσειν ἐπιμελεῖσθαι
 τῆς τέχνης; Οὐδαμῶς, ἔφη. 'Αργὸς δὲ καὶ ἀμελὴς γενή-
 σεται μᾶλλον αὐτὸς αὐτοῦ; Πολύ γε. Οὐκοῦν κακίων
 χυτρεὺς γίγνεται; Καὶ τοῦτο, ἔφη, πολὺ. Καὶ μὴν καὶ
 ὄργανά γε μὴ ἔχων παρέχεσθαι ὑπὸ πενίας ἢ τι ἄλλο τῶν
 E εἰς τὴν τέχνην τά τε ἔργα πονηρότερα ἐργάζεται καὶ τοὺς
 υἱεῖς ἢ ἄλλους, οὓς ἂν διδάσκη, χεῖρους δημιουργοὺς δι-
 δάξεται. Πῶς δ' οὐ; 'Υπ' ἀμφοτέρων δὴ, πενίας τε καὶ
 πλούτου, χεῖρω μὲν τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, χεῖρους δὲ αὐτοί.
 Φαίνεται. 'Ετερα δὴ, ὡς ἔοικε, τοῖς φύλαξιν ὑρῆκαμεν,
 ἃ παντὶ τρόπῳ φυλακτέον ὅπως μήποτε αὐτοὺς λήσει εἰς
 τὴν πόλιν παραδύντα. Ποῖα ταῦτα; Πλούτός τε, ἦν δ'

¹ γεωργούς codd.: an λεωργούς?

² διαφθείρει II: διαφέρει A.

ἐγώ, καὶ πενία· | ὥς τοῦ μὲν τρυφὴν καὶ ἀργίαν καὶ νεωτε- 422
 ρισμόν ποιοῦντος, τοῦ δὲ ἀνελευθερίαν καὶ κακοεργίαν
 πρὸς τῷ νεωτερισμῷ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. τότε μέντοι,
 ὦ Σώκρατες, σκόπει, πῶς ἡμῖν ἡ πόλις οἷα τ' ἔσται πολε-
 μεῖν, ἐπειδὰν χρήματα μὴ κεκτημένη ᾖ, ἄλλως τε καὶ πρὸς
 μεγάλῃν τε καὶ πλουσίαν ἀναγκασθῇ πολεμεῖν. Δῆλον,
 ἦν δ' ἐγώ, ὅτι πρὸς μὲν μίαν χαλεπώτερον, πρὸς δὲ δύο
 τοιαύτας ῥᾶον. Πῶς εἶπες; ἡ δ' ὅς. Πρῶτον μὲν που, B
 εἶπον, ἐὰν δέῃ μάχεσθαι, ἄρα οὐ πλουσίοις ἀνδράσι μα-
 χοῦνται αὐτοὶ ὄντες πολέμου ἀθληταί; Ναὶ τοῦτό γε,
 ἔφη. Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Ἀδείμαντε; εἰς πύκτης ὡς οἶόν
 τε κάλλιστα ἐπὶ τοῦτο παρεσκευασμένος δυοῖν μὴ πύ-
 κταιν, πλουσίοιν δὲ καὶ πιόνοι, οὐκ ἂν δοκεῖ σοι ῥαδίως
 μάχεσθαι; Οὐκ ἂν ἴσως, ἔφη, ἅμα γε. Οὐδ' εἰ ἐξείῃ, ἦν
 δ' ἐγώ, ὑποφεύγουσι τὸν πρότερον ἀεὶ προσφερόμενον
 ἀναστρέφοντα κρούειν, καὶ τοῦτο ποιοῖ πολλάκις ἐν ἡλίῳ C
 τε καὶ πνίγει; ἄρα γε οὐ καὶ πλείους χειρώσασιν ἂν τοιού-
 τους ὁ τοιοῦτος; Ἀμέλει, ἔφη, οὐδὲν ἂν γένοιτο θαυμα-
 στόν. Ἄλλ' οὐκ οἶει πυκτικῆς πλέον μετέχειν τοὺς
 πλουσίους ἐπιστήμη τε καὶ ἐμπειρία ἢ πολεμικῆς; Ἐγώ,
 ἔφη. Ῥαδίως ἄρα ἡμῖν οἱ ἀθληταὶ ἐκ τῶν εἰκότων δι-
 πλασίοις τε καὶ τριπλασίοις αὐτῶν μαχοῦνται. Συγχα-
 ρήσομαί σοι, ἔφη· δοκεῖς γάρ μοι ὀρθῶς λέγειν. Τί δ'; D
 ἂν πρεσβείαν πέμψαντες εἰς τὴν ἑτέραν πόλιν τάλῃθῃ
 εἴπωσιν, ὅτι ἡμεῖς μὲν οὐδὲν χρυσίῳ οὐδ' ἀργυρίῳ χρώμεθα,
 οὐδ' ἡμῖν θέμις, ὑμῖν δέ· συμπολεμήσαντες οὖν μεθ'
 ἡμῶν ἔχετε τὰ τῶν ἐτέρων· οἶει τινὰς ἀκούσαντας ταῦτα
 αἰρήσεσθαι κυσὶ πολεμεῖν στερεοῖς τε καὶ ἰσχυροῖς μᾶλλον
 ἢ μετὰ κυνῶν προβάτοις πίοσί τε καὶ ἀπαλοῖς; Οὐ
 μοι δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν εἰς μίαν, ἔφη, πόλιν συναθροισθῇ
 τὰ τῶν ἄλλων χρήματα, ὅρα μὴ κίνδυνον φέρῃ τῇ μὴ E
 πλουτούσῃ. Εὐδαίμων εἰ, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οἶει ἄξιον εἶναι
 ἄλλῃν τινὰ προσειπεῖν πόλιν ἢ τὴν τοιαύτην οἷαν ἡμεῖς

κατεσκευάζομεν. Ἀλλὰ τί μὴν; ἔφη. Μειζόνως, ἣν δ' ἐγώ, χρὴ προσαγορεύειν τὰς ἄλλας· ἐκάστη γὰρ αὐτῶν πόλεις εἰσὶ πάμπολλαι, ἀλλ' οὐ πόλεις, τὸ τῶν παιζόντων. δύο μὲν, κἂν ὅτιοῦν ᾗ, πολεμία¹ ἀλλήλαις, ἡ μὲν πενήτων, ἡ δὲ
 423 πλουσίων· τούτων δ' | ἐν ἑκατέρα πάνυ πολλαί, αἷς ἐὰν μὲν ὡς μιᾷ προσφέρῃ, παντὸς ἂν ἀμάρτοις, ἐὰν δὲ ὡς πολλαῖς, διδούς τὰ τῶν ἐτέρων τοῖς ἐτέροις χρήματά τε καὶ δυνάμεις ἢ καὶ αὐτούς, ξυμμάχοις μὲν ἀεὶ πολλοῖς χρήσει, πολεμίους δ' ὀλίγοις. καὶ ἕως² ἂν ἡ πόλις σοι οἰκῇ σωφρόνως ὡς ἄρτι ἐτάχθη, μεγίστη ἔσται, οὐ τῷ εὐδοκιμεῖν λέγω, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς μεγίστη, καὶ ἐὰν μόνον ᾗ χιλίων τῶν προπολεμούντων. οὕτω γὰρ μεγάλην πόλιν
 Β μίαν οὐ ῥαδίως οὔτε ἐν Ἑλλησιν οὔτε ἐν βαρβάρους εὐρήσεις, δοκούσας δὲ πολλὰς καὶ πολλαπλασίας τῆς τηλικαύτης. ἢ ἄλλως οἶει; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη.

III. Οὐκοῦν, ἣν δ' ἐγώ, οὗτος ἂν εἴη καὶ κάλλιστος ὅρος τοῖς ἡμετέροις ἄρχουσιν, ὅσῃν δεῖ τὸ μέγεθος τὴν πόλιν ποιεῖσθαι καὶ ἡλικὴ οὔσῃ ὅσῃν χώραν ἀφορισάμενους τὴν ἄλλην χαίρειν εἶναι. Τίς, ἔφη, ὅρος; Οἶμαι μὲν, ἣν δ' ἐγώ, τόνδε· μέχρι οὗ ἂν ἐθέλῃ ἀυξομένη εἶναι μία,
 C μέχρι τούτου αὔξειν, πέρα δὲ μή. Καὶ καλῶς γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τοῦτο αὖ ἄλλο πρόσταγμα τοῖς φύλαξι προστάξομεν, φυλάττειν παντὶ τρόπῳ, ὅπως μήτε σμικρὰ ἢ πόλις ἔσται μήτε μεγάλη δοκούσα, ἀλλὰ τις ἱκανὴ καὶ μία. Καὶ φαῦλόν γ', ἔφη, ἴσως αὐτοῖς προστάξομεν. Καὶ τούτου γε, ἣν δ' ἐγώ, ἔτι φαυλότερον τόδε, οὗ καὶ ἐν τῷ πρόσθεν ἐπεμνήσθημεν λέγοντες, ὡς δέοι, ἐὰν τε τῶν φυλάκων τις φαῦλος ἔκγονος γένηται, εἰς τοὺς ἄλλους
 D αὐτὸν³ ἀποπέμπεσθαι, ἐάν τ' ἐκ τῶν ἄλλων σπουδαῖος, εἰς τοὺς φύλακας. τοῦτο δ' ἐβούλετο δηλοῦν, ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας, πρὸς ὃ τις πέφυκεν, πρὸς τοῦτο ἕνα πρὸς ἕν ἕκαστον ἔργον δεῖ κομίζειν, ὅπως ἂν ἐν τῷ αὐτοῦ

¹ πολεμία Π: πολέμα Α.² ἕως F v: ὡς Α.³ αὐτὸν Π: αὐτῶν Α.

ἐπιτηδεύων ἕκαστος μὴ πολλοί, ἀλλ' εἰς γίγνηται, καὶ οὕτω δὴ ξύμπασα ἡ πόλις μία φύηται, ἀλλὰ μὴ πολλαί. Ἔστι γάρ, ἔφη, τοῦτο ἐκείνου σμικρότερον. Οὗτοι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἀγαθε Ἀδείμαντε, ὡς δόξειεν ἄν τις, ταῦτα πολλὰ καὶ μεγάλα αὐτοῖς προστάττομεν, ἀλλὰ πάντα φαῦλα, **E** εἰν τὸ λεγόμενον ἐν μέγα φυλάττωσι, μᾶλλον δ' ἀντὶ μεγάλου ἱκανόν. Τί τοῦτο; ἔφη. Τὴν παιδείαν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τροφήν. εἰν γὰρ εὖ παιδευόμενοι μέτριοι ἄνδρες γίγνονται, πάντα ταῦτα ῥαδίως διόψονται καὶ ἄλλα γε, ὅσα νῦν ἡμεῖς παραλείπομεν, τὴν τε τῶν γυναικῶν κτῆσιν καὶ γάμων καὶ παιδοποιίας, ὅτι | δεῖ ταῦτα κατὰ τὴν **424** παροιμίαν πάντα ὅ τι μάλιστα κοινὰ τὰ φίλων¹ ποιεῖσθαι. Ὀρθότατα γάρ, ἔφη, γίγνοιτ' ἄν. Καὶ μὲν, εἶπον, πολιτεία, ὡς περ ἄποξ ὁρμήσῃ εὖ, ἔρχεται ὥσπερ κύκλος ἀξανομένη. τροφή γὰρ καὶ παιδεύσεις χρηστὴ σφρομένη φύσει ἀγαθῆς ἐμποιεῖ, καὶ αὖ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβάνόμεναι ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται εἰς τε τᾶλλα καὶ εἰς τὸ γεννᾶν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις **B** ζῴουσιν. Εὐκός γ', ἔφη. Ὡς τοίνυν διὰ βραχέων εἰπεῖν, τοίτου ἀνθεκτέον τοῖς ἐπιμεληταῖς τῆς πόλεως, ὅπως ἂν αὐτοῖς μὴ λάθῃ διαφθαρέν, ἀλλὰ παρὰ πάντα αὐτὸ φυλάττωσι, τὸ μὴ νεωτερίζειν περὶ γυμναστικὴν τε καὶ μουσικὴν παρὰ τὴν τάξιν, ἀλλ' ὡς οἶόν τε μάλιστα φυλάττειν, φοβουμένους ὅταν τις λέγῃ, ὡς τὴν ἀοιδὴν

μᾶλλον ἐπιφρονέουσ' ἀνθρωποι,
ἥτις ἀειδόντεσσι νεωτάτῃ ἀμφιπέληται,

μη πολλάκις τὸν ποιητὴν τις οἴηται λέγειν οὐκ ἄσματα **C** νέα, ἀλλὰ τρόπον ᾧτῃς νέον, καὶ τοῦτο ἐπαινεῖ. δεῖ δ' οὗτ' ἐπαινεῖν τὸ τοιούτου οὔτε ὑπολαμβάνειν· εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον ὡς ἐν ὅλῳ

¹ κοινὰ τὰ φίλων A: κοινὰ Hartmann.

κινδυνεύοντα· οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι
ἀνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων, ὥς φησί τε Δάμων
καὶ ἐγὼ πείθομαι. Καὶ ἐμὲ τοίνυν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος,
θὲς τῶν πεπεισμένων.

D IV. Τὸ δὴ φυλακτήριον, ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν, ἐν-
ταῦθά που οἰκοδομητέον τοῖς φύλαξιν, ἐν μουσικῇ. Ἡ
γοῦν παρανομία, ἔφη, ῥαδίως αὕτη λανθάνει παραδυο-
μένη. Ναί, ἔφην, ὡς ἐν παιδιᾷ γε μέρει καὶ ὡς κακὸν
οὐδὲν ἐργαζομένη. Οὐδὲ γὰρ ἐργάζεται, ἔφη, ἄλλο γε ἢ
κατὰ σμικρὸν εἰσοικισαμένη ἡρέμα ὑπορρεῖ πρὸς τὰ ἥθη
τε καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα· ἐκ δὲ τούτων εἰς τὰ πρὸς
ἀλλήλους ξυμβόλαια μείζων ἐκβαίνει· ἐκ δὲ δὴ τῶν

E ξυμβολαίων ἔρχεται ἐπὶ τοὺς νόμους καὶ πολιτείας σὺν
πολλῇ, ὧ Σώκρατες, ἀσελγείᾳ, ἕως ἂν τελευτῶσα πάντα
ιδία καὶ δημοσία ἀνατρέψῃ. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· οὕτω τοῦτ'
ἔχει; Δοκεῖ μοι, ἔφη. Οὐκοῦν, ὃ ἐξ ἀρχῆς ἐλέγομεν, τοῖς
ἡμετέροις παισὶν ἐννομωτέρου εὐθὺς παιδιᾷ μεθεκτέον,
ὡς παρανόμου γιγνομένης αὐτῆς καὶ παίδων τοιούτων
425 ἐννόμους τε καὶ σπουδαίους ἐξ | αὐτῶν ἄνδρας αὐξάνεσθαι
ἀδύνατον ὄν; Πῶς δ' οὐχί; ἔφη. "Ὅταν δὴ ἄρα καλῶς
ἀρξάμενοι παῖδες παίζειν εὐνομίαν διὰ τῆς μουσικῆς
εἰσδέξωνται, πάλιν τούναντίον ἢ ἑκείνοις εἰς πάντα ξυνέ-
πεταιί τε καὶ αὖξει, ἐπανορθοῦσα εἴ τι καὶ πρότερον τῆς
πόλεως ἔκειτο. Ἀληθῇ μέντοι, ἔφη. Καὶ τὰ σμικρὰ ἄρα,
εἶπον, δοκοῦντα εἶναι νόμιμα ἐξευρίσκουσιν οὔτοι, ἃ οἱ
πρότερον ἀπώλλυσαν πάντα. Ποῖα; Τὰ τοιαῦδε· σιγὰς

B τε τῶν νεωτέρων παρὰ πρεσβυτέροις, ἃς πρέπει, καὶ
κατακλίσεις καὶ ὑπαναστάσεις καὶ γονέων θεραπείας, καὶ
κουράς γε καὶ ἀμπεχόνας καὶ ὑποδέσεις καὶ ὅλον τὸν τοῦ
σώματος σχηματισμὸν καὶ τᾶλλα ὅσα τοιαῦτα. ἢ οὐκ
οἶει; Ἐγωγε. Νομοθετεῖν δ' αὐτὰ οἶμαι εὐήθες· οὔτε γάρ
που γίγνεται οὗτ' ἂν μείνειεν λόγῳ τε καὶ γράμμασιν
νομοθετηθέντα. Πῶς γάρ; Κινδυνεύει γοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὃ

Ἀδείμαντε, ἐκ τῆς παιδείας ὅποι ἂν τις ὀρμήσῃ, τοιαῦτα καὶ τὰ ἐπόμενα εἶναι. ἢ οὐκ αἰεὶ τὸ ὅμοιον ὦν ὅμοιον C παρακαλεῖ; Τί μὴν; Καὶ τελευτῶν δὴ, οἶμαι, φαίμεν ἂν εἰς ἓν τι τέλεον καὶ νεανικὸν ἀποβαίνειν αὐτὸ ἢ ἀγαθὸν ἢ καὶ τούναντίον. Τί γὰρ οὐκ; ἢ δ' ὅς. Ἐγὼ μὲν τοίνυν, εἶπον, διὰ ταῦτα οὐκ ἂν ἔτι τὰ τοιαῦτα ἐπιχειρήσαιμι νομοθετεῖν. Εἰκότως γ', ἔφη. Τί δέ; ὦ πρὸς θεῶν, ἔφην, τάδε¹ τὰ ἀγοραῖα ξυμβολαίων τε πέρι κατ' ἀγορὰν ἕκαστοι ἂν πρὸς ἀλλήλους ξυμβάλλουσιν, εἰ δὲ βούλει, καὶ χειροτεχνικῶν περὶ ξυμβολαίων καὶ λοι- D δοριῶν καὶ αἰκείας καὶ δικῶν λήξεως² καὶ δικαστῶν καταστάσεως, καὶ εἴ που τελῶν τινὲς ἢ πράξεις ἢ θέσεις ἀναγκαῖοί εἰσιν ἢ κατ' ἀγορὰς ἢ λιμένας, ἢ καὶ τὸ παράπαν³ ἀγορανομικὰ ἅττα ἢ ἀστυνομικὰ ἢ ἐλλιμενικὰ ἢ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, τούτων τολμήσομέν τι νομοθετεῖν; Ἄλλ', οὐκ ἄξιον, ἔφη, ἀνδράσι καλοῖς καγαθοῖς ἐπιτάττειν· τὰ πολλὰ γὰρ αὐτῶν, ὅσα δεῖ νομοθετήσασθαι, ῥαδίως που εὐρήσουσιν. Naί, ὦ φίλε, εἶπον, ἐάν γε θεὸς E αὐτοῖς διδῶ σωτηρίαν τῶν νόμων ὧν ἔμπροσθεν διήλθομεν. Εἰ δὲ μή γε, ἢ δ' ὅς, πολλὰ τοιαῦτα τιθέμενοι αἰεὶ καὶ ἐπανορθούμενοι τὸν βίον διατελοῦσιν, οἴομενοι ἐπιλήψεσθαι τοῦ βελτίστου. Λέγεις, ἔφην ἐγώ, βιώσεσθαι τοὺς τοιοῦτους ὥσπερ τοὺς κάμνοντάς τε καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπὸ ἀκολασίας ἐκβῆναι πονηρᾶς διαίτης. Πάννυ μὲν οὖν. Καὶ μὴν | οὗτοί γε χαριέντως διατελοῦσιν. 426

ιατρευόμενοι γὰρ οὐδὲν περαίνουσιν, πλήν γε ποικιλώτερα καὶ μείζω ποιοῦσι⁴ τὰ νοσήματα, καὶ αἰεὶ ἐλπίζοντες, ἐάν τις φάρμακον συμβουλευσῇ, ὑπὸ τούτου ἔσεσθαι ὑγιεῖς⁵. Πάννυ γάρ, ἔφη, τῶν οὕτω καμνόντων τὰ τοιαῦτα πάθη. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· τόδε αὐτῶν οὐ χαρίεν, τὸ πάντων

¹ τάδε Π: om. A.

πάμπαν A.

ὑγιής A.

² λήξεως q: λήξεις A.⁴ ποιοῦσι codd.: an ποιοῦντες?³ παράπαν Ξ:⁵ ὑγιεῖς Ξ q:

ἔχθιστον ἡγεῖσθαι τὸν τᾶλθητῇ λέγοντα, ὅτι, πρὶν ἂν μεθύων καὶ ἐμπιμπλάμενος καὶ ἀφροδισιάζων καὶ ἀργῶν
B παύσῃται, οὔτε φάρμακα οὔτε καύσεις οὔτε τομαὶ οὐδ' αὖ ἐπῶδαὶ αὐτὸν οὐδὲ περίαπτα οὐδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν ὀνήσει; Οὐ πάνυ χαρίεν, ἔφη· τὸ γὰρ τῷ εὖ λέγοντι χαλεπαίνειν οὐκ ἔχει χάριν. Οὐκ ἐπαινέτης εἶ, ἔφην ἐγώ, ὡς ἔοικας, τῶν τοιούτων ἀνδρῶν. Οὐ μέντοι μὰ Δία.

V. Οὐδ' ἂν ἡ πόλις ἄρα, ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, ὅλη τοιοῦτον ποιῇ, οὐκ ἐπαινέσει. ἢ οὐ φαίνονταί σοι ταῦτον ἐργάζεσθαι τούτοις τῶν πόλεων ὅσαι κακῶς πολιτευόμεναι
C προαγορεύουσι τοῖς πολίταις τὴν μὲν κατάστασιν τῆς πόλεως ὅλην μὴ κινεῖν, ὡς ἀποθανουμένους, ὃς ἂν τοῦτο δρᾷ· ὃς δ' ἂν σφᾶς οὕτω πολιτευομένους ἡδιστα θεραπεύῃ καὶ χαρίζεται ὑποτρέχων καὶ προγιγνώσκων τὰς σφετέρας βουλήσεις καὶ ταύτας δεινὸς ἢ ἀποπληροῦν, οὗτος ἄρα ἀγαθός τε ἔσται ἀνὴρ καὶ σοφὸς τὰ μεγάλα καὶ τιμήσεται ὑπὸ σφῶν; Ταῦτ' οὖν, ἔφη, ἔμοιγε δοκοῦσι δρᾶν, καὶ
D οὐδ' ὀπωστιοῦν ἐπαινῶ. Τί δ' αὖ; τοὺς ἐθέλοντας θεραπεύειν τὰς τοιαύτας πόλεις καὶ προθυμουμένους οὐκ ἄγασαι τῆς ἀνδρείας τε καὶ εὐχερείας; Ἐγώ, ἔφη, πλήν γ' ὅσοι ἐξηπάτηνται ὑπ' αὐτῶν καὶ οἴονται τῇ ἀληθείᾳ πολιτικοὶ εἶναι, ὅτι ἐπαινοῦνται ὑπὸ τῶν πολλῶν. Πῶς λέγεις; οὐ συγγιγνώσκεις, ἦν δ' ἐγώ, τοῖς ἀνδράσιν; ἢ οἷε οἷόν τ' εἶναι ἀνδρὶ μὴ ἐπισταμένῳ μετρεῖν, ἐτέρων τοιούτων πολλῶν λεγόντων ὅτι τετράπηχός ἐστιν, αὐτὸν
E ταῦτα μὴ ἡγεῖσθαι περὶ αὐτοῦ; Οὐκ αὖ, ἔφη, τοῦτό γε. Μὴ τοίνυν χαλέπαινε· καὶ γὰρ πού εἰσι πάντων χαριέστατοι οἱ τοιοῦτοι, νομοθετοῦντές τε οἷα ἄρτι διήλθομεν καὶ ἐπανορθοῦντες, ἀεὶ οἰόμενοί τι πέρας εὐρήσειν περὶ τὰ ἐν τοῖς ξυμβολαίοις κακουργήματα καὶ περὶ ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἀγνοοῦντες ὅτι τῷ ὄντι ὥσπερ Ὅδραν τέμνουσιν.
427 Καὶ μὴν, | ἔφη, οὐκ ἄλλο τί γε ποιοῦσιν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν,

ἦν δ' ἐγώ, τὸ τοιοῦτον εἶδος νόμων περί καὶ πολιτείας οὐτ' ἐν κακῶς οὐτ' ἐν εὖ πολιτευομένῃ πόλει ᾧμην ἂν δεῖν τὸν ἀληθινὸν νομοθέτην πραγματεύεσθαι· ἐν τῇ μὲν ὅτι ἀνωφελῇ καὶ πλέον οὐδέν, ἐν δὲ τῇ, ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν κὰν ὅστισοῦν εὖροι, τὰ δὲ ὅτι αὐτόματα ἔπεισιν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἐπιγηδευμάτων.

Τί οὖν, ἔφη, ἔτι ἂν ἡμῖν λοιπὸν τῆς νομοθεσίας εἴη; B καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι Ἡμῖν μὲν οὐδέν, τῷ μέντοι Ἀπόλλωνι τῷ ἐν Δελφοῖς τά τε μέγιστα καὶ κάλλιστα καὶ πρῶτα τῶν νομοθετημάτων. Τὰ ποῖα; ἡ δ' ὅς. Ἱερῶν τε ἰδρύσεις καὶ θυσῖαι καὶ ἄλλαι θεῶν τε καὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων θεραπείαι, τελευτησάντων τε¹ αὖ θῆκαι καὶ ὅσα τοῖς ἐκεῖ δεῖ ὑπηρετοῦντας ἵλεως αὐτοὺς ἔχειν. τὰ γὰρ ἤ τοιαῦτα οὐτ' ἐπιστάμεθα ἡμεῖς οἰκίζοντές τε πόλιν οἶδεν ἄλλῳ πεισόμεθα, εἰάν νοῦν ἔχωμεν, οὐδὲ χρῆσόμεθα C ἐξηγητῇ, ἀλλ' ἡ τῷ πατρίῳ· οὗτος γὰρ δήπου ὁ θεὸς περὶ τὰ τοιαῦτα πᾶσιν ἀνθρώποις πάτριος ἐξηγητῆς ἐν μέσῳ τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ καθήμενος ἐξηγεῖται. Καὶ καλῶς γ', ἔφη, λέγεις· καὶ ποιητέον οὕτω.

VI. Ὡκισμένη μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἤδη ἂν σοι εἴη, D ὦ παῖ Ἀρίστωνος, ἡ πόλις· τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο σκόπει ἐν αὐτῇ φῶς ποθὲν πορισάμενος ἱκανὸν αὐτός τε καὶ τὸν ἀδελφὸν παρακάλει καὶ Πολέμαρχον καὶ τοὺς ἄλλους, εἰάν πως ἴδωμεν, ποῦ ποτ' ἂν εἴη ἡ δικαιοσύνη καὶ ποῦ ἡ ἀδικία, καὶ τί ἀλλήλοιον διαφέρετον, καὶ πότερον δεῖ κεκτῆσθαι τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα εἶναι, εἰάν τε λανθάνῃ εἰάν τε μὴ πάντας θεοὺς τε καὶ ἀνθρώπους. Οὐδὲν λέγεις, ἔφη ὁ Γλαῦκων· σὺ γὰρ ὑπέσχου ζητήσῃν, ὥς οὐχ ὅσιόν E σοι ὂν μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνη εἰς δύναμιν παντὶ τρόπῳ. Ἀληθῆ, ἔφην ἐγώ, ὑπομιμνήσκεις, καὶ ποιητέον μὲν γε οὕτως, χρὴ δὲ καὶ ὑμᾶς ξυλλαμβάνειν. Ἄλλ', ἔφη, ποιήσομεν οὕτω. Ἐλπίζω τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εὐρήσειν

¹ τε E: om. A.

αὐτὸ ὧδε. οἶμαι ἡμῖν τὴν πόλιν, εἴπερ ὀρθῶς γε ῥέκισται, τελέως ἀγαθὴν εἶναι. Ἀνάγκη, ἔφη. Δῆλον δὲ ὅτι σοφὴ τ' ἐστὶ καὶ ἀνδρεία καὶ σώφρων καὶ δίκαια. Δῆλον. Οὐκοῦν ὃ τι ἂν αὐτῶν εὐρώμεν ἐν αὐτῇ, τὸ ὑπόλοιπον
 428 ἔσται τὸ οὐχ ἡϋρημένον; Τί μήν; Ὡσπερ τοίνυν ἄλλων τινῶν τεττάρων, εἰ ἔν τι ἐζητούμεν αὐτῶν ἐν ὁτρώδυν, ὁπότε πρῶτον ἐκεῖνο ἐγνωμεν, ἱκανῶς ἂν εἶχεν ἡμῖν, εἰ δὲ τὰ τρία πρότερον ἐγνωρίσαμεν, αὐτῷ ἂν τούτῳ ἐγνωρίστο τὸ ζητούμενον· δῆλον γὰρ ὅτι οὐκ ἄλλο ἔστι ἢ ἢ τὸ ὑπολειφθέν. Ὅρθως, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν καὶ περὶ τούτων, ἐπειδὴ τέτταρα ὄντα τυγχάνει, ὡσαύτως ζητητέον; Δῆλα δῆ. Καὶ μὲν δὴ πρῶτόν γέ μοι δοκεῖ ἐν αὐτῷ
 B κατὰ δῆλον εἶναι ἡ σοφία· καὶ τι ἄτοπον περὶ αὐτὴν φαίνεται. Τί; ἢ δ' ὅς. Σοφὴ μὲν τῷ ὄντι δοκεῖ μοι ἡ πόλις εἶναι ἢν διήλθομεν· εὐβουλος γάρ. οὐχί; Ναί. Καὶ μὴν τοῦτό γε αὐτό, ἡ εὐβουλία, δῆλον ὅτι ἐπιστήμη τις ἐστίν· οὐ γάρ που ἀμαθία γε ἄλλ' ἐπιστήμη εὐβουλευούται. Δῆλον. Πολλὰ δέ γε καὶ παντοδαπαὶ ἐπιστῆμαι ἐν τῇ πόλει εἰσίν. Πῶς γὰρ οὐ; Ἄρ' οὖν διὰ
 C τὴν τῶν τεκτόνων ἐπιστήμην σοφὴ καὶ εὐβουλος ἡ πόλις προσρητέα; Οὐδαμῶς, ἔφη, διὰ γε ταύτην, ἀλλὰ τεκτονική. Οὐκ ἄρα διὰ τὴν ὑπὲρ τῶν ξυλίνων σκευῶν ἐπιστήμην βουλευομένην¹ ὥς ἂν ἔχοι βέλτιστα, σοφὴ κλητέα πόλις. Οὐ μέντοι. Τί δέ; τὴν ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ χαλκοῦ ἢ τινα ἄλλην τῶν τοιούτων; Οὐδ' ἡντιοῦν, ἔφη. Οὐδὲ τὴν ὑπὲρ τοῦ καρποῦ τῆς γενέσεως ἐκ τῆς γῆς, ἀλλὰ γεωργική. Δοκεῖ μοι. Τί δ'; ἢν δ' ἐγώ· ἔστι τις ἐπιστήμη ἐν τῇ ἄρτι ὑφ' ἡμῶν οἰκισθείσῃ παρά τισι τῶν πολιτῶν, ἢ οὐχ
 D ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ πόλει τινὸς βουλεύεται, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς ὅλης, ὄντιν' ἂν² τρόπον αὐτὴ τε πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις ἄριστα ὁμιλοῖ; Ἔστι μέντοι. Τίς, ἔφην

¹ βουλευομένην Heindorf: βουλευομένη codd.
 codd.

² ὄντιν' ἂν Ast: ὄντινα

ἐγώ, καὶ ἐν τίσιν; Αὕτη, ἣ δ' ὅς, ἡ φυλακικὴ καὶ ἐν
τούτοις τοῖς ἄρχουσιν, οὗς νῦν δὴ τελέους φύλακας
ὠνομάζομεν. Διὰ ταύτην οὖν τὴν ἐπιστήμην τί τὴν
πόλιν προσαγορεύεις; Εὐβουλον, ἔφη, καὶ τῷ ὄντι σοφὴν.
Πότερον οὖν¹, ἦν δ' ἐγώ, ἐν τῇ πόλει οἶε ἡμῖν χαλκέας
πλείους ἐνέσεσθαι ἢ τοὺς ἀληθινοὺς φύλακας τούτους; Ε
Πολύ, ἔφη, χαλκέας. Οὐκοῦν, ἔφην, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι
ἐπιστήμας ἔχοντες ὠνομάζονται τινες εἶναι, πάντων τούτων
οἷτοι ἂν εἶεν ὀλίγιστοι; Πολύ γε. Τῷ σμικροτάτῳ ἄρα
ἔθνη καὶ μέρει ἑαυτῆς καὶ τῇ ἐν τούτῳ ἐπιστήμῃ, τῷ
προεστώτι καὶ ἄρχοντι, ὅλη σοφὴ ἂν εἴη κατὰ φύσιν
οἰκισθεῖσα πόλις· καὶ τοῦτο, ὡς ἔοικε, φύσει ὀλίγιστον
γίγνεται | γένος, ᾧ προσήκει ταύτης τῆς ἐπιστήμης μετα- 429
λαγχάνειν, ἣν μόνην δεῖ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν σοφίαν
καλεῖσθαι. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Τοῦτο μὲν δὴ ἐν
τῶν τεττάρων οὐκ οἶδα ὅντινα τρόπον ἠρῆκαμεν αὐτό τε
καὶ ὅπου τῆς πόλεως ἵδρυται. Ἐμοὶ γοῦν² δοκεῖ, ἔφη,
ἀποχρώντως ἠρῆσθαι.

VII. Ἀλλὰ μὴν ἀνδρεία γε αὕτη τε καὶ ἐν ᾧ κείται
τῆς πόλεως, δι' ὃ τοιαύτη κλητέα ἡ πόλις, οὐ πάνυ
χαλεπὸν ἰδεῖν. Πῶς δὴ; Τίς ἄν, ἦν δ' ἐγώ, εἰς ἄλλο τι Β
ἀποβλέψας ἢ δειλὴν ἢ ἀνδρείαν πόλιν εἴποι, ἀλλ' ἢ εἰς
τοῦτο τὸ μέρος, ὃ προπολεμεῖ τε καὶ στρατεύεται ὑπὲρ
αὐτῆς; Οὐδ' ἂν εἰς, ἔφη, εἰς ἄλλο τι. Οὐ γὰρ οἶμαι,
εἰπον, οἳ γε ἄλλοι ἐν αὐτῇ ἢ δειλοὶ ἢ ἀνδρεῖοι ὄντες κύριοι
ἂν εἶεν ἢ τοίαν αὐτὴν εἶναι ἢ τοίαν. Οὐ γάρ. Καὶ
ἀνδρεία ἄρα πόλις μέρει τινὶ ἑαυτῆς ἐστί, διὰ τὸ ἐν
ἐκείνῳ ἔχειν δύναμιν τοιαύτην, ἣ διὰ παντὸς σώσει τὴν
περὶ τῶν δεινῶν δόξαν, ταυτά τε αὐτὰ εἶναι καὶ τοιαῦτα, C
ἢ τε καὶ οἷα ὁ νομοθέτης παρήγγειλεν³ ἐν τῇ παιδείᾳ. ἢ
οὐ τοῦτο ἀνδρείαν καλεῖς; Οὐ πάνυ, ἔφη, ἔμαθον δ' εἶπες,

¹ οὖν Ξ: om. A.² ἐμοὶ γοῦν Π: ἔμοιγ' οὖν A.³ παρήγγειλενv: παρήγγειλλεν (sic) A¹: παρήγγελλεν A².

- ἀλλ' αὐθις εἰπέ. Σωτηρίαν ἔγωγ', εἶπον, λέγω τινὰ εἶναι τὴν ἀνδρείαν. Ποίαν δὲ σωτηρίαν; Τὴν τῆς δόξης τῆς ὑπὸ νόμον διὰ τῆς παιδείας γεγονυίας¹ περὶ τῶν δεινῶν, ἃ τέ ἐστι καὶ οἷα· διὰ παντὸς δὲ ἔλεγον αὐτῆς² σωτηρίαν τὸ
- D ἔν τε λύπαις ὄντα διασφύζεσθαι αὐτὴν καὶ ἐν ἡδοναῖς καὶ ἐν ἐπιθυμίαις καὶ ἐν φόβοις καὶ μὴ ἐκβάλλειν. ᾧ δέ μοι δοκεῖ ὁμοιον εἶναι, ἐθέλω ἀπεικάσαι, εἰ βούλει. Ἀλλὰ βούλομαι. Οὐκοῦν οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οἱ βαφεῖς, ἐπειδὴν βουλευθῶσι βάψαι ἔρια ὥστ' εἶναι ἀλουργά, πρῶτον μὲν ἐκλέγονται ἐκ τοσούτων χρωμάτων μίαν φύσιν τὴν τῶν λευκῶν, ἔπειτα προπαρασκευάζουσιν οὐκ ὀλίγη παρασκευῇ θεραπεύσαντες³, ὅπως δέξεται ὃ τι
- E μάλιστα τὸ ἄνθος, καὶ οὕτω δὴ βάπτουσι. καὶ ὃ μὲν ἂν τούτῳ τῷ τρόπῳ βαφῇ, δευσοποιὸν γίγνεται τὸ βαφέν, καὶ ἡ πλύσις οὐτ' ἄνευ ῥυμμάτων οὔτε μετὰ ῥυμμάτων δύναται αὐτῶν τὸ ἄνθος ἀφαιρεῖσθαι· ἃ δ' ἂν μή, οἶσθα οἷα δὴ γίγνεται, εἴαν τέ τις ἄλλα χρώματα βάπτῃ εἴαν τε καὶ ταῦτα μὴ προθεραπεύσας. Οἶδα, ἔφη, ὅτι ἐκπλυτα καὶ γελοῖα. Τοιοῦτον τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὑπόλαβε κατὰ δύναμιν ἐργάζεσθαι καὶ ἡμᾶς, ὅτε ἐξελεγόμεθα τοὺς
- 430 στρατιώτας καὶ ἐπαιδεύομεν | μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ· μὴδὲν οἷου ἄλλο μηχανᾶσθαι, ἢ ὅπως ἡμῖν ὃ τι κάλλιστα τοὺς νόμους πεισθέντες δέξοιντο ὥσπερ βαφὴν, ἵνα δευσοποιὸς αὐτῶν ἡ δόξα γίγνοιτο καὶ περὶ δεινῶν καὶ περὶ τῶν ἄλλων διὰ τὸ τὴν τε φύσιν καὶ τὴν τροφὴν ἐπιτηδεῖαν ἐσχηκέναι, καὶ μὴ αὐτῶν ἐκπλύναι τὴν βαφὴν τὰ ῥύμματα ταῦτα, δεινὰ ὄντα ἐκκλύζειν, ἢ τε ἡδονή, παντὸς χαλε-
- B στραίου δεινότερα οὔσα τοῦτο δρᾶν καὶ κοίρας, λύπη τε καὶ φόβος καὶ ἐπιθυμία, παντὸς ἄλλου ῥύμματος. τὴν δὲ τοιαύτην δύναμιν καὶ σωτηρίαν διὰ παντὸς δόξης ὀρθῆς τε καὶ νομίμου δεινῶν πέρι καὶ μὴ ἀνδρείαν ἔγωγε καλῶ καὶ

¹ γεγονυίας q: γεγονυῖαν A.² αὐτῆς nos: αὐτὴν codd.³ θεραπεύσαντες post παρασκευῇ codd.: post καὶ olim nos.

τίθεται, εἰ μὴ τι σὺ ἄλλο λέγεις. Ἄλλ' οὐδέν, ἦ δ' ὅς, λέγω· δοκεῖς γάρ μοι τὴν ὀρθὴν δόξαν περὶ τῶν αὐτῶν τούτων ἄνευ παιδείας γεγонуῖαν, τὴν τε θηριώδη καὶ ἀνδραποδώδη, οὔτε πάνυ μόνιμον¹ ἡγεῖσθαι ἄλλο τέ τι ἢ ἀνδρείαν καλεῖν. Ἀληθέστατα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. Ἀπο- **C** δέχομαι τοίνυν τοῦτο ἀνδρείαν εἶναι. Καὶ γὰρ ἀποδέχου, ἦν δ' ἐγώ, πολιτικὴν γε, καὶ ὀρθῶς ἀποδέξει. αὐθις δὲ περὶ αὐτοῦ, ἐὰν βοίῃ, ἔτι κάλλιον δίμεν· νῦν γὰρ οὐ τοῦτο ἐζητοῦμεν, ἀλλὰ δικαιοσύνην· πρὸς οὖν τὴν ἐκείνου ζήτησιν, ὥς ἐγὼμαι, ἱκανῶς ἔχει. Ἀλλὰ καλῶς, ἔφη, λήγεις.

VIII. Δύο μὲν, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι λοιπά, ἃ δεῖ κατιδεῖν **D** ἐν τῇ πόλει, ἣ τε σωφροσύνη καὶ οὗ δὴ ἔνεκα πάντα ζητοῦμεν, δικαιοσύνη. Πάνυ μὲν οὖν. Πῶς οὖν ἂν τὴν δικαιοσύνην εὖροιμεν, ἵνα μηκέτι πραγματευώμεθα περὶ σωφροσύνης; Ἐγὼ μὲν τοίνυν, ἔφη, οὔτε οἶδα οὔτ' ἂν βουλοίμην αὐτὸ πρότερον φανῆναι, εἴπερ μηκέτι ἐπισκεψόμεθα σωφροσύνην· ἀλλ' εἰ ἔμοιγε βούλει χαρίζεσθαι, σκόπει πρότερον τοῦτο ἐκείνου. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, βοίλωμαί γε, εἰ μὴ ἀδικῶ. Σκόπει δὴ, ἔφη. Σκεπτέον, **E** εἶπον· καὶ ὥς γε ἐντεῦθεν ἰδεῖν, συμφωνίᾳ τινὶ καὶ ἁρμονίᾳ προσέοικεν μᾶλλον ἢ τὰ πρότερον. Πῶς; Κόσμος πού τις, ἦν δ' ἐγώ, ἡ σωφροσύνη ἐστὶν καὶ ἡδονῶν τινῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια, ὥς φασι, κρείττω δὴ αὐτοῦ λέγοντες² οὐκ οἶδ' ἦντινα τρόπον· καὶ ἄλλα ἅττα τοιαῦτα ὥσπερ ἴχνη αὐτῆς λέγεται. ἦ γάρ; Πάντων μάλιστα, ἔφη. Οὐκοῦν τὸ μὲν κρείττω αὐτοῦ γελοῖον; ὁ γὰρ ἑαυτοῦ κρείττων καὶ ἥττων δήπου ἂν αὐτοῦ εἴη καὶ ὁ ἥττων κρείττων· | ὁ αὐτὸς γὰρ ἐν ἡπάσιν τούτοις προσαγορεύεται. **431** Τί δ' οὗ; Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, φαίνεται μοι βούλεσθαι λέγειν οὗτος ὁ λόγος, ὥς τι ἐν αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ περὶ τὴν ψυχὴν

¹ μόνιμον. Stobaeus (*Flor.* 43. 97): νόμιμον codd.
mg. A² ~~φαίνονται~~ (sed punctis notatum) A¹.

² λέγοντες in

τὸ μὲν βέλτιον ἔνι, τὸ δὲ χεῖρον, καὶ ὅταν μὲν τὸ βέλτιον φύσει τοῦ χείρονος ἐγκρατὲς ᾖ, τοῦτο λέγειν τὸ¹ κρείττω αὐτοῦ· ἐπαινεῖ γοῦν· ὅταν δὲ ὑπὸ τροφῆς κακῆς ἢ τινος ὁμιλίας κρατηθῇ ὑπὸ πλήθους τοῦ χείρονος σμικρότερον
B τὸ βέλτιον ὄν, τοῦτο δὲ ὡς ἐν ὀνειδίει ψέγειν τε καὶ καλεῖν ἦττω ἑαυτοῦ καὶ ἀκόλαστον τὸν οὕτω διακείμενον. Καὶ γὰρ ἔοικεν, ἔφη. Ἀπόβλεπε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τὴν νέαν ἡμῖν πόλιν, καὶ εὐρήσεις ἐν αὐτῇ τὸ ἕτερον τούτων ἐνόν· κρείττω γὰρ αὐτὴν αὐτῆς δικαίως φήσεις προσαγορεύεσθαι, εἶπερ, οὐ² τὸ ἄμεινον τοῦ χείρονος ἄρχει, σῶφρον κλητέον καὶ κρεῖττον αὐτοῦ. Ἄλλ' ἀποβλέπω, ἔφη, καὶ ἀληθῇ λέγεις. Καὶ μὴν καὶ τὰς γε
C πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἐπιθυμίας καὶ ἡδονὰς τε καὶ λύπας ἐν παισὶ³ μάλιστα ἄν τις εὔροι καὶ γυναιξὶ καὶ οἰκέταις καὶ τῶν ἐλευθέρων λεγομένων ἐν τοῖς πολλοῖς τε καὶ φαύλοις. Πάννυ μὲν οὖν. Τὰς δέ γε ἀπλᾶς τε καὶ μετρίας⁴, αἱ δὲ μετὰ νοῦ τε καὶ δόξης ὀρθῆς λογισμῶ ἄγονται, ἐν ὀλίγοις τε ἐπιτεύξει καὶ τοῖς βέλτιστα μὲν φύσιν, βέλτιστα δὲ παιδευθεῖσιν. Ἀληθῇ, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα ὁρᾷς ἐνόντα σοι ἐν τῇ πόλει, καὶ κρατουμένας
D αὐτόθι τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἐν τοῖς πολλοῖς τε καὶ φαύλοις ὑπὸ τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς φρονήσεως τῆς ἐν τοῖς ἐλάττωσί τε καὶ ἐπιεικεστέροις; Ἐγώ, ἔφη.

IX. Εἰ ἄρα δεῖ τινὰ πόλιν προσαγορεύειν κρείττω ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ αὐτὴν αὐτῆς, καὶ ταύτην προσρητέον. Παντάπασιν μὲν οὖν, ἔφη. Ἀρ' οὖν οὐ καὶ σῶφρονα κατὰ πάντα ταῦτα; Καὶ μάλα, ἔφη. Καὶ μὴν εἶπερ αὖ ἐν ἄλλῃ πόλει ἢ αὐτῇ δόξα ἔνεστι τοῖς τε
E ἄρχουσι καὶ ἀρχομένοις περὶ τοῦ οὕστινας δεῖ ἄρχειν, καὶ ἐν ταύτῃ ἂν εἴη τοῦτο ἐνόν. ἢ οὐ δοκεῖ; Καὶ μάλα, ἔφη, σφόδρα. Ἐν ποτέροις οὖν φήσεις τῶν πολιτῶν τὸ

¹ τὸ Π: τὸν Α.² οὐ ἔγ: οὖν Α.³ παισὶ H. Wolf: πᾶσι codd.⁴ τὰς—ἀπλᾶς—μετρίαις codd.: ταῖς—ἀπλᾶς—μετρίαις Herwerden.

σωφρονεῖν ἐνείναι, ὅταν οὕτως ἔχωσιν; ἐν τοῖς ἄρχουσιν ἢ ἐν τοῖς ἀρχομένοις; Ἐν ἀμφοτέροις που, ἔφη. Ὅρᾱς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἐπιεικῶς ἐμαντευόμεθα ἄρτι, ὥς ἀρμονία τινὲς ἢ σωφροσύνη ὁμοίωται; Τί δῃ; Ὅτι οὐχ ὥσπερ ἢ ἀνδρεία καὶ ἢ σοφία ἐν μέρει τινὲς ἐκατέρα ἐνοῦσα ἢ μὲν | σοφίην, ἢ δὲ ἀνδρείαν τὴν πόλιν παρείχετο, οὐχ οὕτω 432 ποιεῖ αὕτη, ἀλλὰ δι' ὅλης ἀτεχνῶς τέταται, διὰ πασῶν παρεχομένη ξυνάδοντας τοὺς τε ἀσθενεστάτους ταυτὸν καὶ τοὺς ἰσχυροτάτους καὶ τοὺς μέσους, εἰ μὲν βούλει, φρονήσῃ, εἰ δὲ βούλει, ἰσχυρεῖ, εἰ δέ, καὶ πλήθει ἢ χρήμασιν ἢ ἄλλῳ ὁττοῦν τῶν τοιούτων· ὥστε ὀρθότατ' ἂν φαίμεν ταύτην τὴν ὁμόνοιαν σωφροσύνην εἶναι, χείρονός τε καὶ ἀμείνονος κατὰ φύσιν ξυμφωνίαν, ὁπότερον δεῖ ἄρχειν, καὶ ἐν πόλει καὶ ἐν ἐνὶ ἐκάστω. Πάνυ μοι, ἔφη, ξυνδοκεῖ. B

Εἶπεν, ἦν δ' ἐγώ· τὰ μὲν τρία ἡμῖν ἐν τῇ πόλει κατῶπται, ὥς γε οὕτωςι δόξαι· τὸ δὲ δῇ λοιπὸν εἶδος, δι' ὃ ἂν ἔτι ἀρετῆς μετέχοι πόλις, τί ποτ' ἂν εἴη; δῆλον γάρ, ὅτι τοῦτ' ἔστιν ἢ δικαιοσύνη. Δῆλον. Οὐκοῦν, ὦ Γλαῦκων, νῦν δῇ ἡμᾶς δεῖ ὥσπερ κυνηγέτας τινὰς θάμνον¹ κύκλω περίστασθαι προσέχοντας τὸν νοῦν, μὴ πῃ διαφύγη ἢ δικαιοσύνη καὶ ἀφανισθεῖσα ἄδηλος γένηται· φανερόν γάρ δῃ ὅτι ταύτη πῃ ἔστιν. ὅρα οὖν καὶ προθυμοῦ κατιδεῖν, C

εἰάν πως πρότερος ἐμοῦ ἴδῃς καὶ ἐμοὶ φράσης². Εἰ γὰρ ὠφελον³, ἔφη· ἀλλὰ μᾶλλον, εἰάν μοι ἐπομένῳ χρῆ καὶ τὰ δεικνύμενα δυναμένῳ καθορᾶν, πάνυ μοι μετρίῳ⁴ χρήσει. Ἐπουν, ἦν δ' ἐγώ, εὐξάμενος μετ' ἐμοῦ. Ποιήσω ταῦτα· ἀλλὰ μόνον, ἢ δ' ὅς, ἡγοῦ. Καὶ μήν, εἶπον ἐγώ, δύσβατός γέ τις ὁ τόπος φαίνεται καὶ ἐπίσκοις· ἔστι γοῦν σκοτεινὸς καὶ δυσδιερεύνητος· ἀλλὰ γὰρ ὅμως ἰτέον. Ἰτέον γάρ, D

ἔφη. καὶ ἐγὼ κατιδὼν Ἰοῦ ἰοῦ, εἶπον, ὦ Γλαῦκων· κινδυνεύομέν τι ἔχειν ἵχνος, καὶ μοι δοκεῖ οὐ πάνυ τι

¹ θάμνον II: θάμνων A.² φράσης II: φράσεις A.³ ὠφελον II:ὠφελον A. ⁴ μετρίῳ II. Richards: μετρίως codd.

ἐκφενξεῖσθαι ἡμᾶς. Εὐ ἀγγέλλεις, ἦ δ' ὅς. Ἡ μὲν, ἦν δ' ἐγώ, βλακικόν γε ἡμῶν τὸ πάθος. Τὸ ποῖον; Πάλαι, ὦ μακάριε, φαίνεται πρὸ ποδῶν ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς κυλινδεῖσθαι, καὶ οὐχ ἑωρῶμεν ἄρ' αὐτό, ἀλλ' ἡμεν καταγελαστότατοι· ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς χερσὶν ἔχοντες ζητοῦσιν
Ε ἐνλοτε δ' ἔχουσιν, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸ μὲν οὐκ ἀπεβλέπομεν, πόρρω δέ ποι ἀπεσκοποῦμεν, ἦ δὴ καὶ ἐλάνθανεν ἴσως ἡμᾶς. Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οὕτως, εἶπον, ὥς δοκοῦμέν μοι καὶ λέγοντες αὐτὸ καὶ ἀκούοντες πάλαι οὐ μανθάνειν ἡμῶν αὐτῶν, ὅτι ἐλέγομεν τρόπον τινὰ αὐτό. Μακρόν, ἔφη, τὸ προοίμιον τῷ ἐπιθυμοῦντι ἀκοῦσαι.

- 433 **Χ.** Ἄλλ', ἦν δ' ἐγώ, ἄκουε, | εἴ τι ἄρα λέγω. ὁ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐθέμεθα δεῖν ποιεῖν διὰ παντός, ὅτε τὴν πόλιν κατὰκρίζομεν, τοῦτό ἐστιν, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, ἥτοι τούτου τι εἶδος ἢ δικαιοσύνη. ἐθέμεθα δὲ δήπου καὶ πολλῆς ἐλέγομεν, εἰ μέμνησαι, ὅτι ἕνα ἕκαστον ἐν δέοι ἐπιτηδεύειν τῶν περὶ τὴν πόλιν, εἰς δ' αὐτοῦ ἢ φύσις ἐπιτηδειοτάτη πεφυκυῖα εἴη. Ἐλέγομεν γάρ. Καὶ μὲν ὅτι γε τὸ τὰ αὐτοῦ πράττειν καὶ μὴ πολυπραγμονεῖν δικαιοσύνη ἐστί, καὶ τοῦτο ἄλλων τε πολλῶν ἀκηκόαμεν καὶ
Β αὐτοὶ πολλάκις εἰρήκαμεν. Εἰρήκαμεν γάρ. Τοῦτο τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, κινδυνεύει τρόπον τινὰ γιγνόμενον ἢ δικαιοσύνη εἶναι, τὸ τὰ αὐτοῦ πράττειν· οἶσθα ὅθεν τεκμαίρομαι; Οὐκ, ἀλλὰ λέγ', ἔφη. Δοκεῖ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ὑπόλοιπον ἐν τῇ πόλει ὧν ἐσκέμμεθα, σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ φρονήσεως, τοῦτο εἶναι, ὃ πᾶσιν ἐκείνοις τὴν δύναμιν παρέσχεν, ὥστε ἐγγενέσθαι, καὶ ἐγγενομένοις γε σωτηρίαν παρέχει¹, ὥσπερ ἂν ἐνῇ. καίτοι ἔφαμεν
Γ δικαιοσύνην ἔσεσθαι τὸ ὑπολειφθὲν ἐκείνων, εἰ τὰ τρία εὔροιμεν. Καὶ γὰρ ἀνάγκη, ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, εἰ δέοι γε κρίναι, τί τὴν πόλιν ἡμῶν τούτων μάλιστα ἀγαθὴν ἀπεργάσεται ἐγγερόμενον, δύσκριτον ἂν εἴη,

¹ παρέχει F Vind. D: παρέχειν A.

πότερον ἢ ὁμοδοξία τῶν ἀρχόντων τε καὶ ἀρχομένων, ἢ ἡ
 περὶ δεινῶν τε καὶ μὴ, ἅττα ἐστί, δόξης ἐννόμου σωτηρία
 ἐν τοῖς στρατιώταις ἐγγενομένη, ἢ ἡ¹ ἐν τοῖς ἀρχουσι
 φρόνησίς τε καὶ φυλακὴ ἐνοῦσα, ἢ τοῦτο μάλιστα ἀγαθὴν **D**
 αὐτὴν ποιεῖ ἐνὸν καὶ ἐν παιδὶ καὶ ἐν γυναικὶ καὶ δούλῳ
 καὶ ἐλευθέρῳ καὶ δημιουργῷ καὶ ἀρχοντι καὶ ἀρχομένῳ,
 ὅτι τὸ αὐτοῦ ἕκαστος εἰς ὧν ἔπραττεν καὶ οὐκ ἐπολυπραγ-
 μώνει. Δύσκριτον, ἔφη· πῶς δ' οὐ; Ἰνάμιλλον ἄρα, ὥς
 ἔοικε, πρὸς ἀρετὴν πόλεως τῇ τε σοφίᾳ αὐτῆς καὶ τῇ
 σωφροσύνῃ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ ἢ τοῦ ἕκαστον ἐν αὐτῇ τὰ
 αὐτοῦ πράττειν δύναμις. Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν
 δικαιοσύνην τό γε τούτοις ἐνάμιλλον ἂν εἰς ἀρετὴν πόλεως **E**
 θεῖης; Παντάσῃσι μὲν οὖν. Σκόπει δὲ καὶ τῇδε, εἰ
 αὐτῷ δόξει. Ἄρα τοῖς ἀρχουσιν ἐν τῇ πόλει τὰς δίκας
 προσταῖεις δικάζειν; Τί μὴν; Ἡ ἄλλου οὐτινοσοῦν²
 μᾶλλον ἐφιεμένοι δικάσουσιν ἢ τούτου³, ὅπως ἂν ἕκαστοι
 μὴτ' ἔχωσι τὰλλότρια μὴτε τῶν αὐτῶν στέρωνται; Οὐκ,
 ἀλλὰ τούτου. Ὡς δικαίου ὄντος; Ναί. Καὶ ταύτῃ ἄρα
 πῃ ἢ τοῦ οἰκείου τε καὶ ἑαυτοῦ ἕξις τε καὶ πράξις δικαιο-
 σύνης ἂν | ὁμολογοῖτο. Ἔστι ταῦτα. Ἴδὲ δὴ, ἐὰν σοὶ ὕπερ **434**
 ἱμοὶ ξυνδοκῇ. τέκτων σκυτοτόμου ἐπιχειρῶν ἔργα ἐργά-
 ζεσθαι ἢ σκυτοτόμος τέκτονος, ἢ τὰ ὄργανα μεταλαμ-
 βάνοντες τὰλλήλων ἢ τιμὰς, ἢ καὶ ὁ αὐτὸς ἐπιχειρῶν
 ἀμφοτέρα πράττειν, πάντα τᾶλλα μεταλλαττόμενα ἄρά
 σοι ἂν τι δοκεῖ μέγα βλάψαι πόλιν; Οὐ πάννυ, ἔφη.
 Ἄλλ' ὅταν γε, οἶμαι, δημιουργὸς ὧν ἢ τις ἄλλος χρηματι-
 στῆς φύσει ἔπειτα ἐπαιρόμενος ἢ πλούτῳ ἢ πλήθει ἢ **B**
 ἰσχύϊ ἢ ἄλλῳ τῷ⁴ τοιούτῳ εἰς τὸ τοῦ πολεμικοῦ εἶδος
 ἐπιχειρῇ ἵέναι, ἢ τῶν πολεμικῶν τις εἰς τὸ τοῦ βουλευ-
 τικοῦ καὶ φύλακος ἀνάξιος ὧν, καὶ τὰ ἀλλήλων οὗτοι
 ὄργανα μεταλαμβάνωσι καὶ τὰς τιμὰς, ἢ ὅταν ὁ αὐτὸς

¹ ἢ ἡ Ξ² g: ἢ A.² οὐτινοσοῦν Ξ: τινὸς οὖν A.³ τούτου Π:

τοῦτο A.

⁴ τῷ Π: τῷ A.

πάντα ταῦτα ἅμα ἐπιχειρῇ πράττειν, τότε οἶμαι καὶ σοὶ δοκεῖν ταύτην τὴν τούτων μεταβολὴν καὶ πολυπραγμοσύνην ὀλεθρον εἶναι τῇ πόλει. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἡ τριῶν ἄρα ὄντων γενῶν πολυπραγμοσύνη καὶ μεταβολή
 C εἰς ἄλληλα μεγίστη τε βλάβη τῇ πόλει καὶ ὀρθότατ' ἂν προσαγορεύοιτο μάλιστα κακουργία. Κομιδῇ μὲν οὖν. Κακουργίαν δὲ τὴν μεγίστην τῆς ἑαυτοῦ πόλεως οὐκ ἀδικίαν φήσεις εἶναι; Πῶς δ' οὐ; Τοῦτο μὲν ἄρα ἀδικία.

XI. Πάλιν δὲ ὧδε λέγωμεν· χρηματιστικοῦ, ἐπικουρικοῦ, φυλακικοῦ γένους οἰκειοπραγία, ἐκάστου τούτων τὸ αὐτοῦ πράττοντος ἐν πόλει, τοῦναντίον¹ ἐκείνου δικαιοσύνη τ' ἂν εἴη καὶ τὴν πόλιν δικαίαν παρέχοι. Οὐκ
 D ἄλλη ἔμοιγε δοκεῖ, ἢ δ' ὅς, ἔχειν ἢ ταύτη. Μηδέν, ἦν δ' ἐγώ, πῶ πάνυ παγίως αὐτὸ λέγωμεν, ἀλλ' ἐὰν μὲν ἡμῖν καὶ εἰς ἓνα ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων ἰὸν τὸ εἶδος τοῦτο ὁμολογῇται καὶ ἐκεῖ δικαιοσύνη εἶναι, συγχωρησόμεθα ἤδη· τί γὰρ καὶ ἐροῦμεν; εἰ δὲ μή, τότε ἄλλο τι σκεψόμεθα. νῦν δ' ἐκτελέσωμεν τὴν σκέψιν, ἣν ὤρθημεν, εἰ ἐν μεῖζονί τιμι τῶν ἐχόντων δικαιοσύνην πρότερον ἐκεῖ ἐπιχειρήσασθαι, ῥᾶόν ἂν ἐν ἐνὶ ἀνθρώπῳ
 E κατιδεῖν οἷόν ἐστιν. καὶ ἔδοξε δὴ ἡμῖν τοῦτο εἶναι πόλις, καὶ οὕτω ὠκίζομεν ὡς ἐδυνάμεθα ἀρίστην, εἰ εἰδότες ὅτι ἐν γε τῇ ἀγαθῇ ἂν εἴη. ὁ οὖν ἡμῖν ἐκεῖ ἐφάνη, ἐπαναφέρωμεν εἰς τὸν ἓνα, καὶ μὲν ὁμολογῇται, καλῶς ἔξει· ἐὰν δέ τι ἄλλο ἐν τῷ ἐνὶ ἐμφαίνεται, πάλιν ἐπανιόντες ἐπὶ
 435 τὴν πόλιν βασανιοῦμεν· | καὶ τάχ' ἂν παρ' ἄλληλα σκοποῦντες καὶ τρίβοντες ὥσπερ ἐκ πυρείων ἐκλάμψαι ποιήσασθαι τὴν δικαιοσύνην, καὶ φανεράν γενομένην βεβαιωσάμεθ'² ἂν αὐτὴν παρ' ἡμῖν αὐτοῖς. Ἄλλ', ἔφη, καθ' ὁδόν τε λέγεις καὶ ποιεῖν χρή οὕτως. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅ γε ταῦτόν ἄν τις προσείποι μεῖζόν τε καὶ ἔλαττον,

¹ τοῦναντίον codd.: τοῦναντίον <ὄν> olim nos.

² βεβαιωσάμεθ' q: βεβαιωσώμεθ' A¹: βεβαιωσόμεθ' A².

ἀνόμοιον τυγχάνει ὃν ταύτη, ἣ ταὐτὸν προσαγορεύεται, ἢ ὅμοιον; Ὅμοιον, ἔφη. Καὶ δίκαιος ἄρα ἀνὴρ δικαίας πόλεως κατ' αὐτὸ τὸ τῆς δικαιοσύνης εἶδος οὐδὲν διοίσει, B
ἀλλ' ὅμοιος ἔσται. Ὅμοιος, ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι πόλις γε ἔδοξεν εἶναι δικάια, ὅτι¹ ἐν αὐτῇ² τριττὰ γένη φύσεων ἐνόντα τὸ αὐτῶν ἕκαστον ἔπραττεν· σῶφρων δὲ αὖ καὶ ἀνδρεία καὶ σοφὴ διὰ τῶν αὐτῶν τούτων γενῶν ἄλλ' ἅττα πάθη τε καὶ ἔξεις. Ἀληθῆ, ἔφη. Καὶ τὸν ἕνα ἄρα, ὃ φίλε, οὕτως ἀξιόσομεν, τὰ αὐτὰ ταῦτα εἶδη ἐν τῇ αὐτοῦ ψυχῇ ἔχοντα, διὰ τὰ αὐτὰ πάθη ἐκείνοις τῶν αὐτῶν C
ὀνομάτων ὀρθῶς ἀξιούσθαι τῇ πόλει. Πᾶσα ἀνάγκη, ἔφη. Εἰς φαῦλόν γε αὖ, ἣν δ' ἐγώ, ὃ θαυμάσιε, σκέμμα ἐμπεπτώκαμεν περὶ ψυχῆς, εἴτε ἔχει τὰ τρία εἶδη ταῦτα ἐν αὐτῇ εἴτε μή. Οὐ πάνυ μοι δοκοῦμεν, ἔφη, εἰς φαῦλον. ἴσως γάρ, ὃ Σώκρατες, τὸ λεγόμενον ἀληθές, ὅτι χαλεπὰ τὰ καλὰ. Φαίνεται, ἣν δ' ἐγώ. καὶ εὖ γ' ἴσθι, ὃ Γλαῦκων, ὡς ἡ ἐμὴ δόξα, ἀκριβῶς μὲν τοῦτο ἐκ τοιούτων D
μεθόδων, οἷαις νῦν ἐν τοῖς λόγοις χρώμεθα, οὐ μὴ ποτε λάβωμεν· ἄλλη³ γὰρ μακροτέρα καὶ πλείων ὁδὸς ἢ ἐπὶ τοῦτο ἄγουσα· ἴσως μέντοι τῶν γε προειρημενων τε καὶ προεσκεμμένων ἀξίως. Οὐκοῦν ἀγαπητόν; ἔφη· ἐμοὶ μὲν γὰρ ἔν γε τῷ παρόντι ἱκανῶς ἂν ἔχοι. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπον, ἔμοιγε καὶ πάνυ ἐξαρκέσει. Μὴ τοίνυν ἀποκάμης, ἔφη, ἀλλὰ σκόπει. Ἄρ' οὖν ἡμῖν, ἣν δ' ἐγώ, πολλή E
ἀνάγκη ὁμολογεῖν, ὅτι γε τὰ αὐτὰ ἐν ἐκάστῳ ἔνεστιν ἡμῶν εἶδη τε καὶ ἥθη, ἅπερ ἐν τῇ πόλει; οὐ γάρ που ἄλλοθεν ἐκείσε ἀφίκται. γελοῖον γὰρ ἂν εἴη, εἴ τις οἰηθείη τὸ θυμοειδὲς μὴ ἐκ τῶν ιδιωτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐγγεγονέναι, οἳ δὴ καὶ ἔχουσι ταύτην τὴν αἰτίαν, οἷον οἱ κατὰ τὴν Θράκην τε καὶ Σκυθικὴν καὶ σχεδόν τι κατὰ τὸν ἄνω τόπον, ἣ τὸ φιλομαθές, ὃ δὴ περὶ τὸν παρ' ἡμῖν

¹ ὅτι H: ὅτε A.² αὐτῇ II: ἐαυτῇ A.³ ἄλλῃ Flor. T cum Galeno: ἀλλὰ A.

436 μάλιστα ἄν τις αἰτιάσαιτο τόπον, ἢ τὸ | φιλοχρήματον, ὃ¹
 περὶ τοὺς τε Φοίνικας εἶναι καὶ τοὺς κατὰ Αἴγυπτον φαίη
 τις ἂν οὐχ ἥκιστα. Καὶ μάλα, ἔφη. Τοῦτο μὲν δὴ οὕτως
 ἔχει, ἦν δ' ἐγώ, καὶ οὐδὲν χαλεπὸν γινῶναι. Οὐ δῆτα.

XII. Τόδε δὲ ἤδη χαλεπὸν, εἰ τῷ αὐτῷ τούτων²
 ἕκαστα πράττομεν ἢ τρισὶν οὖσιν ἄλλο ἄλλω· μανθά-
 ρομεν μὲν ἐτέρῳ, θυμούμεθα δὲ ἄλλω τῶν ἐν ἡμῖν, ἐπι-
 θυμούμεν δ' αὖ τρίτῳ τινὶ τῶν περὶ τὴν τροφήν τε καὶ
 B γέννησιν ἡδονῶν καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά, ἢ ὅλη τῇ ψυχῇ
 καθ' ἕκαστον αὐτῶν πράττομεν, ὅταν ὀρμήσωμεν. ταῦτ'
 ἔσται τὰ χαλεπὰ διορίσασθαι ἀξίως λόγου. Καὶ ἐμοὶ
 δοκεῖ, ἔφη. Ὡς τοίνυν ἐπιχειρῶμεν αὐτὰ ὀρίζεσθαι, εἴτε
 τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις εἴτε ἑτερά ἐστι. Πῶς; Δῆλον ὅτι
 ταῦτὸν τάναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν κατὰ ταῦτόν γε καὶ
 πρὸς ταῦτόν οὐκ ἐθελήσει ἅμα, ὥστε ἂν που εὐρίσκωμεν
 C ἐν αὐτοῖς ταῦτα γιγνόμενα, εἰσόμεθα ὅτι οὐ ταῦτόν ἦν
 ἀλλὰ πλείω. Εἶεν. Σκόπει δὴ ὃ λέγω. Λέγε, ἔφη.
 Ἑστάναι, εἶπον, καὶ κινεῖσθαι τὸ αὐτὸ ἅμα κατὰ τὸ αὐτὸ
 ἄρα δυνατόν; Οὐδαμῶς. Ἔτι τοίνυν ἀκριβέστερον ὁμολο-
 γησόμεθα, μή πη προϊόντες ἀμφισβητήσωμεν. εἰ γάρ τις
 λέγοι ἄνθρωπον ἑστηκότα, κινούμενον δὲ τὰς χεῖράς τε καὶ
 τὴν κεφαλὴν, ὅτι ὁ αὐτὸς ἑστηκός τε καὶ κινεῖται ἅμα, οὐκ
 ἂν, οἶμαι, ἀξιοῖμεν οὕτω λέγειν δεῖν, ἀλλ' ὅτι τὸ μὲν τι
 D αὐτοῦ ἑστηκε, τὸ δὲ κινεῖται. οὐχ οὕτω; Οὕτω. Οὐκοῦν
 καὶ εἰ ἔτι μᾶλλον χαριεντίζοιτο ὁ ταῦτα λέγων, κομφευό-
 μενος ὥς οἷ γε στρόβιλοι ὅλοι ἐστᾶσί τε ἅμα καὶ
 κινούνται ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ πῆξαντες τὸ κέντρον περι-
 φέρωνται, ἢ καὶ ἄλλο τι κύκλῳ περιὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἔδρα
 τοῦτο δρᾷ, οὐκ ἂν ἀποδεχοίμεθα³, ὥς οὐ κατὰ ταῦτα
 ἑαυτῶν τὰ τοιαῦτα τότε μενόντων τε καὶ φερομένων, ἀλλὰ
 E φαῖμεν ἂν ἔχειν αὐτὰ εὐθύ τε καὶ περιφερὲς ἐν αὐτοῖς, καὶ

¹ δ ἔ: τὸ Α.

² τούτων Apelt (cum q²): τούτῳ Α.

³ ἀποδεχοίμεθα q: ἀποδεχώμεθα Α¹: ἀποδεχόμεθα Α².

κατὰ μὲν τὸ εὐθὺ ἐστάναι, οὐδαμῇ γὰρ ἀποκλίνειν, κατὰ δὲ τὸ περιφερὲς κύκλῳ κινεῖσθαι· ὅταν δὲ τὴν εὐθυωρίαν ἡ¹ εἰς δεξιὰν ἢ εἰς ἀριστεράν ἢ εἰς τὸ πρόσθεν ἢ εἰς τὸ ὀπίσθεν ἐγκλίνη ἅμα περιφερόμενον, τότε οὐδαμῇ ἔστιν ἐστάναι². Καὶ ὁρθῶς γε, ἔφη. Οὐδὲν ἄρα ἡμᾶς τῶν τοιούτων λεγόμενον ἐκπλήξει, οὐδὲ μᾶλλον τι πείσει, ὥς ποτέ τι ἂν τὸ αὐτὸ ὃν ἅμα κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τὰναντία | πάθοι ἢ καὶ εἶη ἢ καὶ ποιήσειεν. Οὐκ οὖν ἐμέ γε, ἔφη. 437 Ἄλλ' ὅμως, ἦν δ' ἐγώ, ἵνα μὴ ἀναγκαζώμεθα πάσας τὰς τοιαύτας ἀμφισβητήσεις ἐπεξιόντες καὶ βεβαιούμενοι ὡς οὐκ ἀληθεῖς οὕσας μηκύνειν, ὑποθέμενοι ὡς τούτου οὕτως ἔχοντος εἰς τὸ πρόσθεν προΐωμεν, ὁμολογήσαντες ἐάν ποτε ἄλλη φανῇ ταῦτα ἢ ταῦτη, πάντα ἡμῖν τὰ ἀπὸ τούτου ξυμβαίνοντα λελυμένα ἔσεσθαι. Ἄλλὰ χρή, ἔφη, ταῦτα ποιεῖν.

XIII. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ἐπινεύειν τῷ ἀνανεύειν B καὶ τὸ ἐφίεσθαι τινος λαβεῖν τῷ ἀπαρνεῖσθαι καὶ τὸ προσάγεσθαι τῷ ἀπωθεῖσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν ἐναντίων ἂν³ ἀλλήλοις θείης εἴτε ποιημάτων εἴτε παθημάτων; οὐδὲν γὰρ ταῦτη διοίσει. Ἄλλ', ἡ δ' ὅς, τῶν ἐναντίων. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· διψῆν καὶ πεινῆν καὶ ὅλως τὰς ἐπιθυμίας, καὶ αὖ τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ βούλεσθαι, οὐ πάντα ταῦτα εἰς ἐκεῖνά ποι ἂν θείης τὰ εἶδη τὰ νῦν διηλεχθέντα; οἶον αἰεὶ τὴν τοῦ ἐπιθυμοῦντος ψυχὴν οὐχὶ ἤτοι C ἐφίεσθαι φήσεις ἐκείνου οὐ ἂν ἐπιθυμῇ, ἢ προσάγεσθαι τοῦτο ὃ ἂν βούληται οἱ γενέσθαι, ἢ αὖ καθ' ὅσον ἐθέλει τί οἱ πορισθῆναι, ἐπινεύειν τοῦτο πρὸς αὐτὴν ὥσπερ τινὸς ἐρωτῶντος, ἐπορευομένην αὐτοῦ τῆς γενέσεως; Ἐγωγε. Τί δέ; τὸ ἀβουλεῖν καὶ μὴ ἐθέλειν μηδ' ἐπιθυμεῖν οὐκ εἰς τὸ ἀπωθεῖν καὶ ἀπελαύνειν ἀπ' αὐτῆς καὶ εἰς ἅπαντα τὰναντία ἐκείνοις θήσομεν; Πῶς γὰρ οὐ; Τούτων δὲ D οὕτως ἐχόντων ἐπιθυμιῶν τι φήσομεν εἶναι εἶδος, καὶ

¹ ἢ II: ἢ καὶ A.² ἔστιν ἐστόναι A: ἐστάναι Flor. U cum Galeno.³ ἂν Baiter: om. codd.

ἐναργεστάτας αὐτῶν τούτων ἢν τε δίψαν καλοῦμεν καὶ ἦν
 πείναν; Φήσομεν, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν τὴν μὲν ποτοῦ, τὴν δ'
 ἐδωδῆς; Ναί. Ἄρ' οὖν, καθ' ὅσον δίψα ἐστὶ, πλέονος ἂν
 τινος ἢ οὐ¹ λέγομεν ἐπιθυμία ἐν τῇ ψυχῇ εἴη; οἶον δίψα
 ἐστὶ δίψα ἅρα γε θερμοῦ ποτοῦ ἢ ψυχροῦ, ἢ πολλοῦ ἢ
 ὀλίγου, ἢ καὶ ἐνὶ λόγῳ² ποιοῦ τινὸς πώματος; ἢ ἐὰν μὲν
 Ε τις θερμότης τῷ δίψει προσῇ, τὴν τοῦ ψυχροῦ ἐπιθυμίαν
 προσπαρέχουσιν³ ἂν, ἐὰν δὲ ψυχρότης, τὴν τοῦ θερμοῦ; ἐὰν
 δὲ διὰ πλήθους παρουσίαν πολλὴ ἢ δίψα ἢ, τὴν τοῦ
 πολλοῦ παρέξεται, ἐὰν δὲ ὀλίγη, τὴν τοῦ ὀλίγου; αὐτὸ δὲ
 τὸ διψῆν οὐ μὴ ποτε ἄλλου γένηται ἐπιθυμία ἢ οὐπερ
 πέφυκεν, αὐτοῦ πώματος, καὶ αὖ τὸ πεινῆν βρώματος;
 Οὕτως, ἔφη, αὐτὴ γε ἡ ἐπιθυμία ἐκάστη αὐτοῦ μόνον
 ἐκάστου οὐ πέφυκεν, τοῦ δὲ τοίου ἢ τοίου τὰ προσγι-
 438 γνέμενα. | Μήτοι τις, ἦν δ' ἐγώ, ἀσκέπτους ἡμᾶς ὄντας
 θορυβήσῃ, ὥς οὐδεὶς ποτοῦ ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ χρηστοῦ ποτοῦ,
 καὶ οὐ σίτου, ἀλλὰ χρηστοῦ σίτου· πάντες γὰρ ἄρα τῶν
 ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν. εἰ οὖν ἡ δίψα ἐπιθυμία ἐστὶ,
 χρηστοῦ ἂν εἴη εἴτε πώματος εἴτε ἄλλου ὅτου ἐστὶν
 ἐπιθυμία, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω. Ἴσως γὰρ ἂν, ἔφη, δοκοῖ τι
 λέγειν ὁ ταῦτα λέγων. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, ὅσα
 Β γ' ἐστὶ τοιαῦτα οἷα εἶναί του, τὰ μὲν ποιά ἅττα ποιοῦ
 τινός ἐστιν, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰ δ' αὐτὰ ἕκαστα αὐτοῦ
 ἐκάστου μόνον. Οὐκ ἔμαθον, ἔφη. Οὐκ ἔμαθες, ἔφην,
 ὅτι τὸ μεῖζον τοιοῦτόν ἐστιν οἶον τινὸς εἶναι μεῖζον; Πάννυ
 γε. Οὐκοῦν τοῦ ἐλάττονος; Ναί. Τὸ δέ γε πολὺ μεῖζον
 πολὺ ἐλάττονος. ἦ γάρ; Ναί. Ἄρ' οὖν καὶ τὸ ποτὲ
 μεῖζον ποτὲ ἐλάττονος, καὶ τὸ ἐσόμενον μεῖζον ἐσομένου
 ἐλάττονος; Ἀλλὰ τί μήν; ἦ δ' ὅς. Καὶ τὰ πλείω δὴ
 C πρὸς τὰ ἐλάττω καὶ τὰ διπλάσια πρὸς τὰ ἡμίσεα καὶ
 πάντα τὰ τοιαῦτα, καὶ αὖ βαρύτερα πρὸς κουφότερα καὶ
 θάττω πρὸς τὰ βραδύτερα, καὶ ἔτι γε τὰ θερμὰ πρὸς τὰ

¹ ἢ οὐ Ast: που A¹: ἢ οὐ A².² ἐνὶ λόγῳ Cornarius: ἐν ὀλίγῳ codd.

ψυχρὰ καὶ πάντα τὰ τούτοις ὅμοια ἄρ' οὐχ οὕτως ἔχει;
 Πάνυ μὲν οὖν. Τί δὲ τὰ περὶ τὰς ἐπιστήμας; οὐχ ὁ
 αὐτὸς τρόπος; ἐπιστήμη μὲν αὐτὴ μαθήματος αὐτοῦ
 ἐπιστήμη ἐστίν, ἣ ὅτου δὴ δεῖ θεῖναι τὴν ἐπιστήμην,
 ἐπιστήμη δέ τις καὶ ποιά τις ποιοῦ τινὸς καὶ τινός. λέγω
 δὲ τὸ τοιόνδε· οὐκ, ἐπειδὴ οἰκίας¹ ἐργασίας ἐπιστήμη **D**
 ἐγένετο, διήνεγκε τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, ὥστε οἰκοδομικὴ
 κληθῆναι; Τί μήν; Ἄρ' οὐ τῷ ποιά τις εἶναι, οἷα ἐτέρα
 οὐδεμία τῶν ἄλλων; Ναί. Οὐκοῦν ἐπειδὴ ποιοῦ τινός,
 καὶ αὐτὴ ποιά τις ἐγένετο; καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω τέχναι τε
 καὶ ἐπιστήμαι; Ἔστιν οὕτω.

XIV. Τοῦτο τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, φάθι με τότε βούλε-
 σθαι λέγειν, εἰ ἄρα νῦν ἔμαθες, ὅτι ὅσα ἐστὶν οἷα εἶναι
 του, αὐτὰ μὲν μόνα αὐτῶν μόνων ἐστίν, τῶν δὲ ποιῶν
 τινῶν ποιά ἅττα. καὶ οὐ τι λέγω, ὥς, οἷων ἂν ᾗ, τοιαῦτα **E**
 καὶ ἔστιν, ὥς ἄρα καὶ τῶν ὑγιεινῶν καὶ νοσωδῶν ἢ ἐπι-
 στήμη ὑγιεινὴ καὶ νοσώδης καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν
 ἀγαθῶν κακὴ καὶ ἀγαθὴ· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ αὐτοῦ οὐπερ
 ἐπιστήμη ἐστὶν ἐγένετο ἐπιστήμη, ἀλλὰ ποιοῦ τινός, τοῦτο
 δ' ἦν ὑγιεινὸν καὶ νοσῶδες, ποιά δὴ τις συνέβη καὶ αὐτὴ
 γενέσθαι, καὶ τοῦτο αὐτὴν ἐποίησεν μηκέτι ἐπιστήμην
 ἀπλῶς καλεῖσθαι, ἀλλὰ τοῦ ποιοῦ τινός προσγενομένου
 ἱατρικὴν. Ἐμαθον, ἔφη, καί μοι δοκεῖ οὕτως ἔχειν. Τὸ
 δὲ δὴ δίψος, ἣν δ' ἐγώ, οὐ | τούτων θήσεις τῶν τινός² **439**
 εἶναι τοῦτο ὅπερ ἐστίν—ἔστι δὲ δήπου δίψος—; Ἐγωγε,
 ἣ δ' ὅς· πώματός γε. Οὐκοῦν ποιοῦ μὲν τινος πώματος
 ποιόν τι καὶ δίψος, δίψος δ' οὖν αὐτὸ οὔτε πολλοῦ οὔτε
 ὀλίγου, οὔτε ἀγαθοῦ οὔτε κακοῦ, οὐδ' ἐνὶ³ λόγῳ ποιοῦ
 τινός, ἀλλ' αὐτοῦ πώματος μόνου αὐτὸ δίψος πέφυκεν;
 Παντάπασι μὲν οὖν. Τοῦ διψῶντος ἄρα ἡ ψυχὴ,
 καθ' ὅσον διψῇ, οὐκ ἄλλο τι βούλεται ἢ πιεῖν, καὶ

¹ olkias **E** q: olkelas A.² τινὸς codd.: an τινός, <καὶ τινός> ?³ οὐδ' ἐνὶ γελ οὐδὲ ἐνὶ **E** q: οὐδενὶ A.

- Β** τούτου ὀρέγεται καὶ ἐπὶ τοῦτο ὀρμά. Δῆλον δὴ. Οὐκοῦν εἴ ποτέ τι αὐτὴν ἀνθέλκει διψῶσαν, ἕτερον ἂν τι ἐν αὐτῇ εἴη αὐτοῦ τοῦ διψῶντος καὶ ἄγοντος ὥσπερ θηρίον¹ ἐπὶ τὸ πιεῖν; οὐ γὰρ δὴ, φάμεν, τό γε αὐτὸ τῷ αὐτῷ ἑαυτοῦ περὶ τὸ αὐτὸ ἅμα τὰναντία πράττει². Οὐ γὰρ οὖν. Ὡσπερ γε, οἶμαι, τοῦ τοξότου οὐ καλῶς ἔχει λέγειν, ὅτι αὐτοῦ ἅμα αἱ χεῖρες τὸ τόξον ἀπωθούνται τε καὶ προσέλκονται, ἀλλ' ὅτι ἄλλη μὲν ἢ ἀπωθούσα χεὶρ, ἑτέρα δὲ ἢ προσαγομένη.
- Γ** Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Πότερον δὴ φῶμέν τινας ἔστιν ὅτε διψῶντας οὐκ ἐθέλειν πιεῖν; Καὶ μάλα γ', ἔφη, πολλοὺς καὶ πολλάκις. Τί οὖν, ἔφην ἐγώ, φαίη τις ἂν τούτων πέρι; οὐκ ἐνεῖναι μὲν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὸ κελεῖν, ἐνεῖναι δὲ τὸ κωλύειν πιεῖν, ἄλλο ὃν καὶ κρατοῦν τοῦ κελεύοντος; Ἐμοιγε, ἔφη, δοκεῖ. Ἄρ' οὖν οὐ τὸ μὲν κωλύειν τὰ τοιαῦτα ἐγγίγνεται, ὅταν ἐγγίγνηται³, ἐκ
- Δ** λογισμοῦ, τὰ δὲ ἄγοντα καὶ ἔλκοντα διὰ παθημάτων τε καὶ νοσημάτων παραγίγνεται; Φαίνεται. Οὐ δὲ ἀλόγως, ἦν δ' ἐγώ, ἀξιόσομεν αὐτὰ διττά τε καὶ ἕτερα ἀλλήλων εἶναι, τὸ μὲν ᾧ λογίζεται λογιστικὸν προσαγορεύοντες τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ ᾧ ἐρᾷ τε καὶ πεινῇ καὶ διψῇ καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ἐπτόηται ἀλόγιστόν τε καὶ ἐπιθυμητικόν, πληρώσεών τινων καὶ ἡδονῶν ἐταῖρον⁴. Οὐκ, ἀλλ'
- Ε** εἰκότως, ἔφη, ἡγοίμεθ' ἂν οὕτως. Ταῦτα μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, δύο ἡμῖν ὠρίσθω εἵδη ἐν ψυχῇ ἐνόντα· τὸ δὲ δὴ τοῦ θυμοῦ καὶ ᾧ θυμούμεθα πότερον τρίτον, ἢ τούτων ποτέρῳ ἂν εἴη ὁμοφυές; Ἴσως, ἔφη, τῷ ἐτέρῳ, τῷ ἐπιθυμητικῷ. Ἄλλ', ἦν δ' ἐγώ, ποτὲ ἀκούσας τι πιστεύω τούτῳ, ὥς ἄρα Λεόντιος ὁ Ἀγλαΐωνος ἀνιῶν ἐκ Πειραιεύς ὑπὸ τὸ βόρειον τεῖχος ἐκτός, αἰσθόμενος νεκροὺς παρὰ τῷ δημίῳ κειμένους, ἅμα μὲν ἰδεῖν ἐπιθυμοῖ, ἅμα δὲ αὖ δυσχεραῖνοι καὶ ἀπο-
- 440 τρέποι ἑαυτόν, καὶ τέως μάχοιτό τε καὶ πα|ρακαλύπτοιτο,

¹ θηρίον Ξ: θηρίον Α.² πράττει Ast: πράττοι Α.³ ἐγγίγνηται

coniecit Schneider: ἐγγένηται codd.

⁴ ἐταῖρον Π: ἕτερον Α.

κρατούμενος δ' οὖν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας διελκύσας τοὺς ὀφθαλμοὺς προσδραμὼν πρὸς τοὺς νεκρούς, ἰδοὺ ὑμῖν, ἔφη, ὦ κακοδαίμονες, ἐμπλήσθητε τοῦ καλοῦ θεάματος. Ἦκουσα, ἔφη, καὶ αὐτός. Οὗτος μέντοι, ἔφη, ὁ λόγος σημαίνει τὴν ὀργὴν πολεμεῖν ἐνίοτε ταῖς ἐπιθυμίαις ὡς ἄλλο ὃν ἄλλω. Σημαίνει γάρ, ἔφη.

XV. Οὐκοῦν καὶ ἄλλοθι, ἔφη, πολλαχοῦ αἰσθανόμεθα, ὅταν βιάζωνται τινα παρὰ τὸν λογισμὸν ἐπιθυμίαι, λοιδοροῦντά τε αὐτὸν καὶ θυμούμενον τῷ βιαζομένῳ ἐν B αὐτῷ, καὶ ὥσπερ δυοῖν στασιαζόντοιιν ξύμμαχον τῷ λόγῳ γιγνόμενον τὸν θυμὸν τοῦ τοιούτου; ταῖς δ' ἐπιθυμίαις αὐτὸν κοινωνήσαντα, αἰροῦντος λόγου μὴ δεῖν ἀντιπράττειν, οἶμαί σε οὐκ ἂν φάναι γενομένου ποτὲ ἐν σαντῷ¹ τοῦ τοιούτου αἰσθῆσθαι, οἶμαι δ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἔφη. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· ὅταν τις οἴηται ἀδικεῖν, οὐχ C ὅσῳ ἂν γενναιότερος ᾖ, τοσούτῳ ἥττον δύναται ὀργίζεσθαι καὶ πεινῶν καὶ ῥιγῶν καὶ ἄλλο ὅτιοῦν τῶν τοιούτων πᾶσχων ὑπ' ἐκείνου, ὃν ἂν οἴηται δικαίως ταῦτα δρᾶν, καί, ὃ λέγω, οὐκ ἐθέλει πρὸς τοῦτον αὐτοῦ ἐγείρεσθαι ὁ θυμός; Ἀληθῆ, ἔφη. Τί δέ; ὅταν ἀδικεῖσθαι τις ἡγήται, οὐκ ἐν τούτῳ ζεῖ² τε καὶ χαλεπαίνει, καὶ ξυμμαχεῖ τῷ δοκοῦντι δικαίῳ³, καὶ διὰ τὸ πεινῆν καὶ διὰ τὸ ῥιγῶν καὶ D πάντα τὰ τοιαῦτα πᾶσχειν, καὶ ὑπομένων⁴ νικᾶ, καὶ οὐ λήγει τῶν γενναίων, πρὶν ἂν ἡ διαπράξηται ἡ τελευτήση ἢ ὥσπερ κύων ὑπὸ νομέως ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ παρ' αὐτῷ ἀνακληθεῖς πραινθῇ; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ἔοικε τούτῳ ὃ λέγεις· καίτοι γ' ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει τοὺς ἐπικούρους ὥσπερ κύνας ἐθέμεθα ὑπηκόους τῶν ἀρχόντων ὥσπερ ποιμένων πόλεως. Καλῶς γάρ, ἦν δ' ἐγώ, νοεῖς ὃ βούλομαι λέγειν. ἀλλ' ἦ⁵ πρὸς τούτῳ καὶ τόδε ἐνθυμεῖ; Τὸ

¹ σαντῷ A¹: ἐαντῷ Π et corr. A².

² ζεῖ Ξ γ: ζητεῖ A.

³ καὶ ξυμμαχεῖ—δικαίῳ post χαλεπαίνει codd.: an post πᾶσχειν?

⁴ καὶ ὑπομένων Ξ: ὑπομένων καὶ A.

⁵ ἦ Ast: ei codd.

- Ε** ποίον; "Οτι τοῦναντίον ἢ ἀρτίως ἡμῖν φαίνεται περὶ τοῦ θυμοειδοῦς. τότε μὲν γὰρ ἐπιθυμητικὸν τι αὐτὸ¹ ᾧμέθε² εἶναι, νῦν δὲ πολλοῦ δεῖν φαμέν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αὐτὸ ἐν τῇ τῆς ψυχῆς στάσει τίθεσθαι τὰ ὄπλα πρὸς τὸ λογιστικόν. Παντάπασιν, ἔφη. Ἄρ' οὖν ἕτερον ὄν καὶ τούτου³, ἢ λογιστικοῦ τι³ εἶδος, ὥστε μὴ τρία, ἀλλὰ δι' οὐ εἶδη εἶναι ἐν ψυχῇ, λογιστικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν; ἢ καθάπερ ἐν τῇ πολεὶ ξυρεῖχεν αὐτὴν τρία ὄντα γένη, **441** | χρηματιστικόν, ἐπικουρικόν⁴, βουλευτικόν, οὕτως καὶ ἐν ψυχῇ τρίτον τοῦτό ἐστι τὸ θυμοειδές, ἐπίκουρον ὄν τῷ λογιστικῷ φύσει, ἐὰν μὴ ὑπὸ κακῆς τροφῆς διαφθαρῇ; Ἀνάγκη, ἔφη, τρίτον. Ναί, ἦν δ' ἐγώ. ἂν γε τοῦ λογιστικοῦ ἄλλο τι φαῖνῃ, ὥσπερ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ ἐφάνη ἕτερον ὄν. Ἄλλ' οὐ χαλεπόν, ἔφη, φαῖνῃται. καὶ γὰρ ἐν τοῖς παιδίοις τοῦτό γ' ἂν τις ἴδοι, ὅτι θυμοῦ μὲν εὐθὺς γενόμενα μεστά ἐστι, λογισμοῦ δ' ἔνιοι μὲν ἔμοιγε δο- **Β** κοῦσιν οὐδέποτε μεταλαμβάνειν, οἱ δὲ πολλοὶ ὀψέ ποτε. Ναὶ μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, καλῶς γε εἶπες. ἔτι δὲ ἐν τοῖς θηρίοις ἂν τις ἴδοι ὃ λέγεις, ὅτι οὕτως ἔχει. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὃ αἶνω που ἐκεῖ εἶπομεν, τὸ τοῦ Ὅμηρου μαρτυρήσει, τὸ
- στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ·
ἐνταῦθα γὰρ δὴ σαφῶς ὥς ἕτερον ἐτέρῳ ἐπιπλήττον πε-
- Γ** ποίηκεν Ὅμηρος τὸ ἀναλογισάμενον περὶ τοῦ βελτιόνος τε καὶ χειρόνος τῷ ἀλογίστως θυμουμένῳ. Κομιδῇ, ἔφη, ὀρθῶς λέγεις.

XVI. Ταῦτα μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μόγισ διανερεῖκαμεν, καὶ ἡμῖν ἐπιεικῶς ὁμολογεῖται, τὰ αὐτὰ μὲν ἐν πόλει, τὰ αὐτὰ δ' ἐν ἐνδὸς⁵ ἐκάστου τῇ ψυχῇ γένη⁶ ἐνεῖναι καὶ ἴσα τὸν ἀριθμόν. Ἔστι ταῦτα. Οὐκοῦν ἐκεῖνό γε ἤδη

¹ αὐτὸ Ξq : αὐτῷ Α.² τούτου Ξ : τοῦτο Α.³ τι Π: om. Α.⁴ ἐπικουρικόν Π: ἐπικουρητικόν Α.⁵ ἐνδὸς Ξq : ἐνὶ Α.⁶ γένη Π³:

γένει Α.

ἀναγκαῖον, ὥς πόλις ἦν σοφὴ καὶ ϕ , οὕτω καὶ τὸν ιδιώτην καὶ τούτῳ σοφὸν εἶναι; Τί μὴν; Καὶ ϕ δὴ ἀνδρείος ιδιώτης καὶ ψ , τούτῳ καὶ πόλιν ἀνδρείαν¹ καὶ οὕτως, καὶ τᾶλλα D πάντα πρὸς ἀρετὴν ὡσαύτως ἀμφοτέρω ἔχειν. Ἀνάγκη. Καὶ δίκαιον δὴ, ω Γλαύκων, οἶμαι, φήσομεν ἄνδρα εἶναι τῷ αὐτῷ τρόπῳ, ϕ περ καὶ πόλις ἦν δικαία. Καὶ τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη. Ἄλλ' οὐ πη μὴν τοῦτο ἐπιτελέσμεθα, ὅτι ἐκείνη γε τῷ τὸ ἑαυτοῦ ἕκαστον ἐν αὐτῇ πράττειν τριῶν ὄντων γενῶν δικαία ἦν. Οὐ μοι δοκοῦμεν, ἔφη, ἐπιτελέσθαι. Μνημονευτέον ἄρα ἡμῖν, ὅτι καὶ ἡμῶν ἕκαστος, ω του ἂν τὰ αὐτοῦ ἕκαστον τῶν ἐν αὐτῷ πράττη, οὗτος E δίκαιός τε ἔσται καὶ τὰ αὐτοῦ πράττων. Καὶ μάλα, ἦ δ' ψ , μνημονευτέον. Οὐκοῦν τῷ μὲν λογιστικῷ ἄρχειν προσήκει, σοφῷ ὄντι καὶ ἔχοντι τὴν ὑπὲρ ἀπάσης τῆς ψυχῆς προμήθειαν, τῷ δε θυμοειδεῖ ὑπηκόω εἶναι καὶ ξυμμάχῳ τούτου; Πάνυ γε. Ἀρ' οὖν οὐχ, ὥσπερ ἐλέγομεν, μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς κρᾶσις σύμφωνα αὐτὰ ποιήσει, τὸ μὲν ἐπιτείνουσα καὶ τρέφουσα λόγοις | τε 442 καλοῖς καὶ μαθήμασιν, τὸ δὲ ἀνιείσα παραμυθουμένη, ἡμεροῦσα ἀρμονία τε καὶ ῥυθμῷ; Κομιδῇ γε, ἦ δ' ψ . Καὶ τούτῳ δὴ οὕτω τραφέντε καὶ ὥς ἀληθῶς τὰ αὐτῶν μαθόντε καὶ παιδευθέντε προστατήσετον² τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, ὃ δὴ πλείστον τῆς ψυχῆς ἐν ἐκάστῳ ἐστὶ καὶ χρημάτων φύσει ἀπληστότατον³. δ³ τηρήσετον, μὴ τῷ πίμπλασθαι τῶν περὶ τὸ σῶμα καλουμένων ἡδονῶν πολὺ καὶ ἰσχυρὸν γενόμενον οὐκ αὖ τὰ αὐτοῦ πράττη, ἀλλὰ καταδουλώσασθαι καὶ ἄρχειν ἐπιχειρήσῃ ω ν οὐ προσήκον B αὐτῷ γενῶν⁴, καὶ ξύμπαντα τὸν βίον πάντων ἀνατρέψῃ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους τούτῳ ἂν κάλλιστα φυλαττοίτην⁵ ὑπὲρ ἀπάσης

¹ ἀνδρείαν Ξ q: καὶ ἀνδρείαν A.
 σετον codd.

² δ Ξ q: ω A¹: ϕ A².

³ προστατήσετον Bekker: προσθή-
 σετον codd.

⁴ γένει A: γενῶν q.

⁵ φυλαττοίτην q: φυλάττοι' τὴν A.

τῆς ψυχῆς τε καὶ τοῦ σώματος, τὸ μὲν βουλευόμενον, τὸ δὲ προπολεμοῦν, ἐπόμενον δὲ τῷ ἄρχοντι καὶ τῇ ἀνδρείᾳ ἐπιτελοῦν τὰ βουλευθέντα; Ἔστι ταῦτα. Καὶ ἀνδρείον C δὴ, οἶμαι, τούτῳ τῷ μέρει καλοῦμεν ἕνα ἕκαστον, ὅταν αὐτοῦ τὸ θυμοειδὲς διασφύξῃ διὰ τε λυπῶν καὶ ἡδονῶν τὸ ὑπὸ τοῦ λόγου¹ παραγγελθὲν δεινόν τε καὶ μῆ. Ὅρθως γ', ἔφη. Σοφὸν δέ γε ἐκείνῳ τῷ σμικρῷ μέρει, τῷ δ' ἡρχέν τ' ἐν αὐτῷ καὶ ταῦτα παρήγγελλεν, ἔχον αὖ καὶ κείνο ἐπιστήμην ἐν αὐτῷ τὴν τοῦ ξυμφέρουτος ἐκάστῳ τε καὶ ὕλῳ τῷ κοινῷ σφῶν αὐτῶν τριῶν ὄντων. Πάνυ μὲν οὖν. Τί δέ; σῶφρονα οὐ τῇ φιλίᾳ καὶ ξυμφωνίᾳ τῇ αὐτῶν D τούτων, ὅταν τό τε ἄρχον καὶ τὸ ἀρχομένῳ² τὸ λογιστικὸν ὁμοδοξῶσι δεῖν ἄρχειν καὶ μὴ στασιάζωσιν αὐτῷ; Σωφροσύνη γοῦν, ἣ δ' ὅς, οὐκ ἄλλο τί ἐστίν ἢ τοῦτο, πόλεώς τε καὶ ιδιώτου. Ἀλλὰ μὲν δὴ δίκαιός γε, ᾧ πολλάκις λέγομεν, τούτῳ καὶ οὕτως³ ἔσται. Πολλὴ ἀνάγκη. Τί οὖν; εἶπον ἐγώ· μὴ πῃ ἡμῖν ἀπαμβλύνεται ἄλλο τι δικαιοσύνη δοκεῖν εἶναι ἢ ὅπερ ἐν τῇ πόλει ἐφάνη; Οὐκ E ἔμοιγε, ἔφη, δοκεῖ. Ὡδε γάρ, ἣν δ' ἐγώ, παντάπασιν ἂν βεβαιωσαίμεθα, εἴ τι ἡμῶν ἔτι ἐν τῇ ψυχῇ ἀμφισβητεῖ, τὰ φορτικὰ αὐτῷ προσφέροντες. Ποῖα δὴ; Οἶον εἰ δέοι ἡμᾶς ἀνομολογεῖσθαι περὶ τε ἐκείνης τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἐκείνη ὁμοίως πεφυκότος τε καὶ τεθραμμένου ἀνδρός, εἰ δοκεῖ ἂν παρακαταθήκην χρυσίου ἢ ἀργυρίου δεξάμενος ὁ τοιοῦτος ἀποστερηθῆσαι, τίν' ἂν οἶε οἰηθῆναι τοῦτο⁴ αὐτὸν 443 | δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὅσοι μὴ τοιοῦτοι; Οὐδέν⁵ ἂν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἱεροσυλιῶν καὶ κλοπῶν καὶ προδοσιῶν ἢ ἰδίᾳ ἐταίρων ἢ δημοσίᾳ πόλεων ἐκτὸς ἂν οὗτος εἴη; Ἐκτός. Καὶ μὴν οὐδ' ὅπωςτιοῦν ἄπιστος ἢ⁶ κατὰ ὅρκους ἢ κατὰ τὰς ἄλλας ὁμολογίας. Πῶς γὰρ ἂν; Μοιχεῖαι μὴν⁷ καὶ

¹ τοῦ λόγου Ξ q²: τῶν λόγων A.² τὸ ἀρχομένῳ v: τῷ ἀρχομένῳ A.³ οὕτως A: an οὗτος (cum Vind. E)?⁴ τοῦτο Ξ q: τοῦτον A.⁵ οὐδέν Π: οὐδέν A.⁶ ἢ Ξ q: ἢ A.⁷ μὴν Π: μὲν A.

γονέων ἀμέλειαι καὶ θεῶν ἀθεραπευσίαι παντὶ ἄλλῳ
μᾶλλον ἢ τῷ τοιούτῳ προσήκουσι. Παντὶ μέντοι, ἔφη.
Οὐκοῦν τούτων πάντων αἴτιον, ὅτι αὐτοῦ τῶν ἐν αὐτῷ B
ἕκαστον τὰ αὐτοῦ πράττει ἀρχῆς τε πέρι καὶ τοῦ ἄρχεισθαι;
Τοῦτο μὲν οὖν, καὶ οὐδὲν ἄλλο. Ἔτι τι οὖν ἕτερον ζητεῖς
δικαιοσύνην εἶναι ἢ ταύτην τὴν δύναμιν, ἢ τοὺς τοιούτους
ἄνδρας τε παρέχεται καὶ πόλεις; Μὰ Δία, ἢ δ' ὅς, οὐκ
ἔγωγε.

XVII. Τέλεον¹ ἄρα ἡμῖν τὸ ἐνύπνιον ἀποτετέλεσται,
ὃ ἔφαμεν ὑποπτεῦσαι, ὡς εὐθὺς ἀρχόμενοι τῆς πόλεως
οἰκίζειν κατὰ θεόν τινα εἰς ἀρχὴν τε καὶ τύπον τινὰ τῆς C
δικαιοσύνης κινδυνεύομεν ἐμβεβηκέναι. Παντάπασιν μὲν
οὖν. Τὸ δέ γε ἦν ἄρα, ὦ Γλαύκων, δι' ὃ καὶ ὠφέλει²,
εἰδωλόν τι τῆς δικαιοσύνης, τὸ τὸν μὲν σκυτοτομικὸν
φύσει ὀρθῶς ἔχειν σκυτοτομεῖν καὶ ἄλλο μηδὲν πράττειν,
τὸν δὲ τεκτονικὸν τεκταίνεσθαι, καὶ τᾶλλα δὴ οὕτως.
Φαίνεται. Τὸ δέ γε ἀληθές, τοιοῦτο μὲν τι ἦν, ὡς ἔοικεν, ἢ
δικαιοσύνη, ἀλλ' οὐ περὶ τὴν ἔξω πρᾶξιν τῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ
περὶ τὴν ἐντός, ὡς ἀληθῶς περὶ ἑαυτὸν³ καὶ τὰ ἑαυτοῦ, μὴ D
ἑάσαντα τᾷλλότρια πράττειν ἕκαστον ἐν αὐτῷ μηδὲ πολυ-
πραγμονεῖν πρὸς ἄλληλα τὰ ἐν τῇ ψυχῇ γένη, ἀλλὰ τῷ
ὄντι τὰ οἰκεῖα εὖ θέμενον καὶ ἄρξαντα αὐτὸν αὐτοῦ καὶ
κοσμήσαντα καὶ φίλον γενόμενον ἑαυτῷ⁴ καὶ ξυναρμόσαντα
τρία ὄντα ὥσπερ ὅρους τρεῖς ἀρμονίας ἀτεχνῶς νεάτης τε
καὶ ὑπάτης καὶ μέσης⁵, καὶ εἰ⁶ ἄλλα ἅττα μεταξὺ τυγχάνει E
ὄντα, πάντα ταῦτα ξυνδήσαντα καὶ παντάπασιν ἓνα γενό-
μενον ἐκ πολλῶν, σώφρονα καὶ ἡρμοσμένον, οὕτω δὴ
πράττειν ἤδη, εἴαν τι πράττη, ἢ περὶ χρημάτων κτήσιν ἢ
περὶ σώματος θεραπείαν ἢ καὶ πολιτικόν τι ἢ περὶ τὰ

¹ τέλεον Π: τελευταῖον A, sed in marg. γρ τέλεον.
ὠφέλει A.

³ ἑαυτὸν Π: ἑαυτῶν A.

⁴ αὐτὸν—ἑαυτῷ Π: om. A.

⁵ Sic codd. νεάτην—ὑπάτην—μέσῃν Hartman.

⁶ καὶ εἰ Π: εἰ καὶ A.

ἴδια ξυμβόλαια, ἐν πᾶσι τούτοις ἡγοίμενον καὶ ὀνομάζοντα
δικαίαν μὲν καὶ καλὴν πράξιν, ἣ ἂν ταύτην τὴν ἕξιν σφῶξῃ
τε καὶ συναπεργάζεται, σοφίαν δὲ τὴν ἐπιστατοῦσαν
444 ταύτῃ τῇ πράξει ἐπιστήμην, ἄδικον δὲ πράξιν, | ἣ ἂν αὐτὴν
ταύτην λῆν, ἀμαθίαν δὲ τὴν ταύτῃ αὐτὴν ἐπιστατοῦσαν δόξαν.
Παντάπασιν, ἣ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες, ἀληθῆ λέγεις. Εἶεν,
ἣν δ' ἐγώ· τὸν μὲν δίκαιον καὶ ἄνδρα καὶ πόλιν, καὶ
δικαιοσύνην, ὃ τυγχάνει ἐν αὐτοῖς ὄν, εἰ φαῖμεν ἡρῆκεναι,
οὐκ ἂν πάνυ τι, οἶμαι, δόξαιμεν ψεύδεσθαι. Μὰ Δία
οὐ μέντοι, ἔφη. Φῶμεν ἄρα; Φῶμεν.

XVIII. Ἔστω δὴ, ἣν δ' ἐγώ· μετὰ γὰρ τοῦτο
σκεπτέον, οἶμαι, ἀδικίαν. Δῆλον. Οὐκοῦν στάσιν τινα
B αὐτῶν ὄντων τούτων δεῖ αὐτὴν εἶναι καὶ πολυπραγμο-
σύνην καὶ ἀλλοτριπραγμοσύνην καὶ ἐπανάστασιν μέρους
τινὸς τῷ ὅλῳ τῆς ψυχῆς, ἢ ἄρχῃ ἐν αὐτῇ οὐ προσήκον,
ἀλλὰ τοιοῦτου ὄντος φύσει, οἷον πρέπειν αὐτῷ δουλεύειν
τῷ τοῦ ἀρχικοῦ γένους ὄντι¹; τοιαῦτ' ἅττα, οἶμαι, φήσομεν
καὶ τὴν τούτων ταραχὴν καὶ πλάνην εἶναι τὴν τε ἀδικίαν
καὶ ἀκολασίαν καὶ δειλίαν καὶ ἀμαθίαν καὶ συλλήβδην
C πᾶσαν κακίαν. Ταῦτ' αὖτε οὖν ταῦτα, ἔφη. Οὐκοῦν, ἣν
δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἄδικα πράττειν καὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ αὐτὸ τὸ²
δίκαια ποιεῖν, ταῦτα πάντα τυγχάνει ὄντα κατὰδηλα ἥδη
σαφῶς, εἴπερ καὶ ἡ ἀδικία τε καὶ δικαιοσύνη; Πῶς δὴ;
Ὅτι, ἣν δ' ἐγώ, τυγχάνει οὐδὲν διαφέροντα τῶν ὑγιεινῶν
τε καὶ νοσῶδων, ὥς ἐκείνα ἐν σώματι, ταῦτα ἐν ψυχῇ.
Πῆ; ἔφη. Τὰ μὲν που ὑγιεινὰ ὑγίειαν ἐμποιεῖ, τὰ δὲ
νοσώδη νόσον. Ναί. Οὐκοῦν καὶ τὸ μὲν δίκαια πράττειν
D δικαιοσύνην ἐμποιεῖ, τὸ δ' ἄδικα ἀδικίαν; Ἀνάγκη. Ἔστι
δὲ τὸ μὲν ὑγίειαν ποιεῖν τὰ ἐν τῷ σώματι κατὰ φύσιν
καθιστάναι κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων, τὸ
δὲ νόσον παρὰ φύσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἄλλο ὑπ'

¹ ἀλλὰ—γένους ὄντι E: pro τῷ τοῦ A habet τοῦ δ' αὐτὸ δουλεύειν. Haec omnia insiticia esse censemus. ² τὸ q: τὰ A.

ἄλλον. Ἔστι γάρ. Οὐκοῦν αὖ, ἔφην, τὸ δικαιοσύνην ἐμποιεῖν τὰ ἐν τῇ ψυχῇ κατὰ φύσιν καθιστάναι κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων, τὸ δὲ ἀδικίαν παρὰ φύσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἄλλο ὑπ' ἄλλου; Κομίδῃ, ἔφη. Ἀρετὴ μὲν ἄρα, ὥς ἔοικεν, ὑγίειά τέ τις ἂν εἴη καὶ κάλλος καὶ εὐεξία ψυχῆς, κακία δὲ νόσος τε καὶ αἰσχος καὶ Ε ἀσθένεια. Ἔστιν οὕτω. Ἀρ' οὖν οὐ καὶ τὰ μὲν καλὰ ἐπιτηδεύματα εἰς ἀρετῆς κτῆσιν φέρει, τὰ δ' αἰσχρὰ εἰς κακίας; Ἀντίγκη.

XIX. Τὸ δὴ λοιπὸν ἤδη, ὥς ἔοικεν, ἡμῖν ἐστὶ σκέψασθαι, πότερον αὖ λυσιτελεῖ δίκαιά τε πράττειν καὶ | καλὰ 445 ἐπιτηδεύειν καὶ εἶναι δίκαιον, ἢ λανθάνη ἢ μὴ τοιοῦτος ὢν, ἢ ἀδικεῖν τε καὶ ἄδικον εἶναι, ἢ ἄνπερ μὴ διδῶ δίκην μηδὲ βελτίων γίγνηται κολαζόμενος. Ἄλλ', ἔφη, ὃ Σώκρατες, γελοῖον ἔμοιγε φαίνεται τὸ σκέμμα γίνεσθαι ἥση, εἰ τοῦ μὲν σώματος τῆς φύσεως διαφθειρομένης δοκεῖ οὐ βιωτὸν εἶναι οὐδὲ μετὰ πάντων σιτίων τε καὶ ποτῶν καὶ παντὸς πλούτου καὶ πάσης ἀρχῆς, τῆς δὲ αὐτοῦ τούτου ὃ ζῶμεν φύσεως ταραττομένης καὶ διαφθειρομένης Β βιωτὸν ἄρα ἔσται, ἢ ἄνπερ τις ποιῇ ὃ ἂν βουλευθῇ ἄλλο πλὴν τούτου, ὁπόθεν κακίας μὲν καὶ ἀδικίας ἀπαλλαγῇσεται, δικαιοσύνην δὲ καὶ ἀρετὴν κτήσεται, ἐπειδὴ περ ἐφάνη γε ὄντα ἐκότερα οἷα ἡμεῖς διεληλύθαμεν. Γελοῖον γάρ, ἦν δ' ἐγώ. Ἄλλ' ὅμως ἐπεὶ περ ἐνταῦθα ἐληλύθαμεν, ὅσον οἷον τε σαφέστατα κατιδεῖν ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, οὐ χρὴ ἀποκάμνειν. Ἦκιστα νὴ τὸν Δία, ἔφη, πάντων ἀποκνητέον¹. Δεῦρο νῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἵνα καὶ ἴδῃς, ὅσα καὶ C εἶδη ἔχει ἢ κακία, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, ἢ γε δὴ καὶ ἄξια θέας. Ἔπομαι, ἔφη· μόνον λέγε. Καὶ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς μοι φαίνεται, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἀναβεβήκαμεν τοῦ λόγου, ἐν μὲν εἶναι εἶδος τῆς ἀρετῆς, ἡπειρα δὲ τῆς κακίας, τέτταρα δ' ἐν αὐτοῖς ἅττα, ὧν καὶ ἄξιον ἐπιμνησθῆναι.

7

¹ ἀποκνητέον codd.: ἀποκμητέον Bekker.

Πῶς λέγεις; ἔφη. Ὅσοι, ἢν δ' ἐγώ, πολιτειῶν τρόποι
 εἰσὶν εἶδη ἔχοντες, τοσοῦτοι κινδυνεῖουσι καὶ ψυχῆς τροποι
 εἶναι. Ποσοὶ δὲ; Πέντε μὲν, ἢν δ' ἐγώ, πολιτειῶν, πειτε
 δὲ ψυχῆς. Λέγε, ἔφη, τινες. Λέγω, εἶπον, ὅτι εἰς μὲν
 οὗτος ὃν ἡμεῖς διεληλύθαμεν πολιτείας εἷη ἂν τρόπος,
 ἐπονομασθεῖη δ' ἂν καὶ διχῇ· ἐγγενομένου μὲν γὰρ ἀνδρὸς
 ἐνὸς ἐν τοῖς ἄρχουσι διαφόροτος βασιλεία ἂν κληθεῖη,
 πλειόνων δὲ ἀριστοκρατία. Ἀληθῆ, ἔφη. Τοῦτο μὲν
 τοίνυν, ἢν δ' ἐγώ, ἐν εἶδος λέγω· οὔτε γὰρ ἂν πλείους οὔτε
 Εἰς ἐγγερόμενος¹ κινύσειεν ἂν τῶν ἀξίων λόγου νόμων τῶς
 πόλεως, τροφῇ τε καὶ παιδείᾳ χρησίμενος, ἢ διαλθεῖεν.
 Οὐ γὰρ εἰκός, ἔφη.

¹ ἐγγερόμενος Ξ γ: ἐγγερόμενοι Α.

τέλος πολιτείας Δ.

Ε.

I. Ἀγαθὴν μὲν τοίνυν τὴν τοιαύτην πόλιν τε καὶ 449
 πολιτείαν καὶ ὀρθὴν καλῶ, καὶ ἄνδρα τὸν τοιοῦτον· κακὰς
 ἔστι τὰς ἄλλας καὶ ἡμαρτημένας, εἴπερ αὕτη ὀρθή, περὶ τε
 πόλεων οἰκισέσας καὶ περὶ ἰδιωτῶν ψυχῆς τρόπον κατα-
 σκευήν, ἐν τέτταραι ποιηρίας εἴδουσιν οὐσας. Ποίας δὲ
 ταύτας; ἔφη¹. καὶ ἐγὼ μὲν ἦα τὰς ἐφεξῆς ἐρώων, ὥς μοι
 ἐφαίνοντο ἕκασται ἐξ ἀλλήλων μεταβαίνειν· ὁ δὲ Πολέ- B
 μαρχος—σμικρον γὰρ ἀπωτέρω τοῦ Ἀδείμαντος καθῆστο—
 ἐκτείνας τὴν χεῖρα καὶ λαβόμενος τοῦ ἱματίου ἄνωθεν
 αὐτοῦ παρὰ τὸν ὄμρον ἐκείνου τε προσηγάμετο καὶ
 προτίνας ἑαυτον ἔλεγεν ἅττα προσκεκυφώς, ὥν ἄλλο μὲν
 σῶεν κατηκούσαμεν, τόδε δέ· Ἀφήσομεν οὖν, ἔφη, ἢ τί
 ἐράσσομεν; Ἡκιστά γε, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος μέγα ἥδη λέγων.
 καὶ ἐγώ, Τί μάλιστα, ἔφην, ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε; Σέ, ἢ ὁ ὅς.
 Ὅτι² ἐγὼ εἶπον τί μάλιστα; Ἀπορραθυμῶν ἡμῶν δοκέι, C
 ἔφη, καὶ εἶδος ὅλον οὐ τὸ ἐλάχιστον ἐκκλέπτειν τοῦ λόγου,
 ἵνα μὴ διέλθῃς, καὶ λήσῃν οἰηθῆναι εἰπὼν αὐτο φαύλως,
 ὥς ἄρα περὶ γυναικῶν τε καὶ παίδων παντὶ ὀήλον. ὅτι
 κοινὰ τὰ φίλων ἔσται. Οὐκοῦν ὀρθῶς, ἔφην, ὦ Ἀδείμαντε;
 Ναί, ἢ ὁ ὅς· ἀλλὰ τὸ ὀρθῶ, τοῦτο, ὅσπερ τᾶλλα, λόγου

¹ ἔφη II: ὅμ. Α.

² ὅτι E: ἔτι Α. Distinctionem quædam valde
 ponunt post ὅτι et εἶπον delevimus.

δεῖται, τίς ὁ τρόπος τῆς κοινωνίας· πολλοὶ γὰρ ἂν γένοιοντο.
D μὴ οὖν παρῆς ὄντινα σὺ λέγεις. ὥς ἡμεῖς πάσαι περιμέ-
 νομεν οἰόμενοί σέ που μνησθήσεσθαι παιδοποιίας τε πέρι,
 πῶς παιδοποιήσονται, καὶ γενομένους πῶς θρέψουσιν,
 καὶ ὅλην ταύτην ἣν λέγεις κοινωνίαν γυναικῶν τε καὶ
 παίδων· μέγα γάρ τι οἰόμεθα φέρειν καὶ ὅλον εἰς πολιτείαν
 ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς γιγνόμενον. νῦν οὖν, ἐπειδὴ ἄλλης
 ἐπιλαμβάνει πολιτείας πρὶν ταῦτα ἱκανῶς διελέσθαι,
 450 δέδοκται ἡμῖν τοῦτο, ὃ σὺ ἤκουσας, τὸ σέ | μὴ μεθίεναι,
 πρὶν ἂν ταῦτα πάντα ὥσπερ τᾶλλα διέλθῃς. Καὶ ἐμὲ
 τοῖνον, ὁ Γλαῦκων ἔφη, κοινωνὸν τῆς ψήφου ταύτης
 τίθετε. Ἀμέλει, ἔφη ὁ Θρασύμαχος, πᾶσι ταῦτα δεδογ-
 μένα ἡμῖν νόμιζε, ὦ Σώκρατες.

II. Οἶον, ἣν δ' ἐγώ, εἰργάσασθε ἐπιλαβόμενοί μου.
 ὅσον λόγον πάλιν ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς κινεῖτε περὶ τῆς
 πολιτείας· ἣν ὥς ἤδη διεληλυθὼς ἔγωγε ἔχαιρον, ἀγαπῶν
 εἴ τις ἐάσοι ταῦτα ἀποδεξάμενος ὥς τότε ἐρρήθη. ἂ νῦν
B ὑμεῖς παρακαλοῦντες οὐκ ἴστε ὅσον ἐσμὸν λόγων ἐπεγεί-
 ρετε· ὃν ὁρῶν ἐγὼ παρήκα τότε, μὴ παράσχοι πολὺν
 ὄχλον. Τί δέ; ἦ δ' ὅς ὁ Θρασύμαχος· χρυσοχοήσοντας
 οἶει τούσδε νῦν ἐνθάδε ἀφίχθαι, ἀλλ' οὐ λόγων ἀκουσομέ-
 νους; Ναί, εἶπον, μετρίων γε. Μέτρον δέ γ', ἔφη, ὦ
 Σώκρατες, ὁ Γλαῦκων, τοιούτων λόγων ἀκούειν ὅλος ὁ βίος
 νοῦν ἔχουσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἡμέτερον ἔα· σὺ δὲ περὶ ὧν
 ἐρωτῶμεν μηδαμῶς ἀποκάμῃς ἢ σοι δοκεῖ διεξιῶν, τίς ἢ
C κοινωνία τοῖς φύλαξιν ἡμῖν παίδων τε πέρι καὶ γυναικῶν
 ἔσται καὶ τροφῆς νέων ἔτι ὄντων, τῆς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ
 γιγνομένης γενέσεώς τε καὶ παιδείας, ἣ δὴ ἐπιπουνωτάτη
 δοκεῖ εἶναι. πειρῶ οὖν¹ εἰπεῖν τίνα τρόπον δεῖ γίγνεσθαι
 αὐτήν. Οὐ ῥάδιον, ὦ εὐδαιμον, ἣν δ' ἐγώ, διελθεῖν·
 πολλὰς γὰρ ἀπιστίας ἔχει ἔτι μᾶλλον τῶν ἔμπροσθεν ὧν
 διήλθομεν. καὶ γὰρ ὥς δυνατὰ λέγεται, ἀπιστοῖτ' ἂν, καὶ

¹ οὖν II: ἂν A.

εἰ ὅ τι μάλιστα γένοιτο, ὥς ἄριστ' ἂν εἴη ταῦτα, καὶ ταύτῃ D
ἀπιστήσεται. διὸ δὴ καὶ ὅκνος τις αὐτῶν ἵπτεσθαι, μὴ
εὐχὴ δοκῇ εἶναι ὁ λόγος, ὃ φίλε ἑταῖρε. Μηδέν, ἢ δ' ὅς,
ὅκνει· οὔτε γὰρ ἀγνώμονες οὔτε ἀπιστοὶ οὔτε δύσνοι οἱ
ἀκουσόμενοι. καὶ ἐγὼ εἶπον Ὡ ἄριστε, ἢ που βουλόμενός
με παραθαρρύνειν λέγεις; Ἐγὼ γ', ἔφη. Πᾶν τοίνυν, ἦν δ'
ἐγώ, τοῦναντίον ποιεῖς. πιστεύοντος μὲν γὰρ ἐμοῦ ἐμοὶ
εἰδέναι ἃ λέγω, καλῶς εἶχεν ἡ παραμυθία· ἐν γὰρ φρονί- E
μοις τε καὶ φίλοις περὶ τῶν μεγίστων τε καὶ φίλων τάλῃθῃ
εἰδῶτα λέγειν ἀσφαλές καὶ θαρραλέον, ἀπιστοῦντα δὲ καὶ
ζητοῦντα ἅμα τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, ὃ δὴ ἐγὼ δρῶ, φοβερὸν
τε καὶ σφαλερόν, οὗ τι γέλωτα | ὀφλεῖν· παιδικὸν γὰρ 451
τοῦτό γε· ἀλλὰ μὴ σφαλῆς τῆς ἀληθείας οὐ μόνον αὐτὸς
ἀλλὰ καὶ τοὺς φίλους ξυνεπισπασάμενος κείσομαι περὶ ἃ
ἤκιστα δεῖ σφάλλεσθαι. προσκυνῶ δὲ Ἀδράστειαν, ὃ
Γλαύκων, χάριν οὗ μέλλω λέγειν· ἐλπίζω γὰρ οὖν ἔλαττον
ἁμάρτημα ἀκουσίως τινὸς φονέα γενέσθαι, ἢ ἀπατεῶνα
καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν καὶ δικαίων νομίμων πέρει. τοῦτο
οὖν τὸ κινδύνευμα κινδυνεύειν ἐν ἐχθροῖς κρεῖττον ἢ
φίλοις· ὥστε εὖ με παραμυθεῖ. καὶ ὁ Γλαύκων γελάσας B
Ἄλλ', ὃ Σώκρατες, ἔφη, εἴαν τι πάθωμεν πλημμελὲς ὑπὸ
τοῦ λόγου, ἀφίεμέν σε ὥσπερ φόνου καθαρὸν¹ εἶναι καὶ μὴ
ἀπατεῶνα ἡμῶν. ἀλλὰ θαρρήσας λέγε. Ἄλλὰ μέντοι,
εἶπον, καθυρός γε καὶ ἐκεῖ ὁ ἀφεθείς, ὥς ὁ νόμος λέγει·
εἰκὸς δέ γε, εἴπερ ἐκεῖ, κἀνθάδε. Λέγε τοίνυν, ἔφη, τούτου
γ' ἕνεκα. Λέγειν δὴ², ἔφην ἐγώ, χρή ἀνάπαλιν αὖ νῦν, ἃ
τότε³ ἴσως ἔδει ἐφεξῆς λέγειν. τάχα δὲ οὕτως ἂν ὀρθῶς ἔχοι, C
μετὰ ἀνδρείου δρᾶμα παντελῶς διαπερανθὲν τὸ γυναικεῖον
αὖ περαίνειν, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ σὺ οὕτω προκαλεῖ.

III. Ἀνθρώποις γὰρ φύσι καὶ παιδευθεῖσιν ὥς ἡμεῖς
διήλθομεν, κατ' ἐμὴν δόξαν οὐκ ἔστ' ἄλλη ὀρθὴ παίδων

¹ καθαρὸν Π: καὶ καθαρὸν A.

² δὴ Π: δέ A.

³ ἃ τότε v:

ἃ ποτε A.

- τε καὶ γυναικῶν κτήσιν τε καὶ χρεῖα ἢ κατ' ἐκείνην τὴν ὁρμὴν ἰοῦσιν, ἥνπερ τὸ πρῶτον ὥρμήσαμεν· ἐπεχειρήσαμεν δέ που ὡς ἀγγέλης φύλακας τοὺς ἄνδρας καθιστάναι
- D** τῷ λόγῳ. Ναί. Ἀκολουθῶμεν τοίνυν καὶ τὴν γένεσιν καὶ τροφὴν παραπλησίαν ἀποδιδόντες, καὶ σκοπῶμεν, εἰ ἡμῖν πρέπει ἢ οὐ. Πῶς; ἔφη. Ὡδε. τὰς θηλείας τῶν φυλάκων κυνῶν πότερα ξυμφυλάττειν οἴομεθα δεῖν, ἅπερ ἂν οἱ ἄρρενες φυλάττωσι, καὶ ξυνθηρεῖν καὶ τᾶλλα κοινῇ πράττειν, ἢ τὰς μὲν οἰκουρεῖν ἔνδον ὡς ἀδυνάτους διὰ τὸν τῶν σκυλάκων τόκον τε καὶ τροφήν, τοῖς δὲ ποιεῖν τε καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἔχειν περὶ τὰ ποίμνια; Κοινῇ, ἔφη,
- E** πάντα· πλὴν ὡς ἀσθενεστέrais χρώμεθα, τοῖς δὲ ὡς ἰσχυροτέροις. Οἷόν τ' οὖν, ἔφη, ἐγώ, ἐπὶ τὰ αὐτὰ χρησθαί τιτι ζῶν, ἂν μὴ τὴν αὐτὴν τροφήν τε καὶ παιδείαν ἀποδιδῶς; Οὐχ οἷόν τε. Εἰ ἄρα ταῖς γυναιξὶν ἐπὶ ταῦτα χρησόμεθα καὶ τοῖς ἀνδράσι, ταῦτα καὶ διδακτέον αὐτάς.
- 452 | **Ναί.** Μουσικὴ μὲν¹ ἐκείνοις τε καὶ γυμναστικὴ ἐδόθη. **Ναί.** Καὶ ταῖς γυναιξὶν ἄρα τούτῳ τῷ τέχνῳ καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἀποδοτέον καὶ χρηστέον κατὰ ταῦτά. Εἰκὸς ἐξ ὧν λέγεις, ἔφη. Ἴσως δὴ, εἶπον, παρὰ τὸ ἔθος γελοῖα ἂν φαίνοιτο πολλὰ περὶ τὰ νῦν λεγόμενα, εἰ πράξεται ἢ λέγεται. Καὶ μάλα, ἔφη. Τί, ἦν δ' ἐγώ, γελοιότατον αὐτῶν ὀρᾷς; ἢ δῆλα δὴ, ὅτι γυμνὰς τὰς γυναῖκας ἐν ταῖς
- B** παλαίστραις γυμναζομένας μετὰ τῶν ἀνδρῶν, οὐ μόνον τὰς νέας, ἀλλὰ καὶ ἡδὴ τὰς πρεσβυτέρας, ὥσπερ τοὺς γέροντας ἐν τοῖς γυμνασίοις, ὅταν ῥυσοὶ καὶ μὴ ἡδεῖς τὴν ὄψιν ὅμως φιλογυμναστώσιν; **Νὴ** τὸν Δία, ἔφη· γελοῖον γὰρ ἂν, ὡς γε ἐν τῷ παρεστῶτι, φανείη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐπείπερ ὥρμήσαμεν λέγειν, οὐ φοβητέον τὰ τῶν χαριέντων σκώματα, ὅσα καὶ οἷα ἂν εἴποιεν εἰς τὴν τοιαύτην μεταβολὴν
- C** γενομένην καὶ περὶ τὰ γυμνάσια καὶ περὶ μουσικὴν καὶ οὐκ ἐλάχιστα περὶ τὴν τῶν ὀπλῶν σχέσιν καὶ ἵππων ὀχήσεις.

¹ μὲν codd.: μὴν H. Richards.

Ὅρθως, ἔφη, λέγεις. Ἄλλ' ἐπείπερ λέγειν ἡρξάμεθα, πορευτέον πρὸς τὸ τραχὺ τοῦ νόμου, δεηθεῖσιν τε τούτων μὴ τὰ αὐτῶν πράττειν ἀλλὰ σπουδάζειν, καὶ ὑπομνήσασιν, ὅτι οὐ πολλὸς χρόνος ἐξ οὗ τοῖς Ἕλλησιν ἐδόκει αἰσχρὰ εἶναι καὶ γελοῖα, ἅπερ νῦν τοῖς πολλοῖς τῶν βαρβάρων, γυμνοὺς ἄνδρας ὀρᾶσθαι, καὶ ὅτε ἤρχοντο τῶν γυμνασίων πρῶτοι μὲν Κρήτες, ἔπειτα Λακεδαιμόνιοι, ἐξῆν τοῖς τότε D αἰστέοις πάντα ταῦτα κωμωδεῖν. ἦ οὐκ οἶει; Ἐγωγε. Ἄλλ' ἐπειδὴ, οἶμαι, χρωμένοις ἄμεινον τὸ ἀποδύεσθαι τοῦ συγκαλύπτειν πάντα τὰ τοιαῦτα ἐφάνη, καὶ τὸ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς δὴ γελοῖον ἐξερρῦν ἐπὶ τοῦ ἐν τοῖς λόγοις μνησθέντος ἀρίστου, καὶ τοῦτο ἐνδείξατο, ὅτι μάταιος ὃς γελοῖον ἄλλο τι ἡγεῖται ἢ τὸ κακόν, καὶ ὁ γελωτοποιεῖν ἐπιχειρῶν πρὸς ἄλλην τινὰ ὄψιν ἀποβλέπων ὡς γελοίου¹ E ἢ τὴν τοῦ ἄφρονος τε καὶ κακοῦ καὶ καλοῦ αὐ² σπουδάζει πρὸς ἄλλον³ τινὰ σκοπὸν στησάμενος ἢ τὸν τοῦ ἀγαθοῦ. Παντάσασι μὲν οὖν, ἔφη.

IV. Ἄρ' οὖν οὐ πρῶτον μὲν τοῦτο περὶ αὐτῶν⁴ ἀνομολογητέον, εἰ δυνατὰ ἢ οὔ, καὶ δοτέον ἀμφισβήτησιν, εἴτε τις φιλοπαίσμων εἴτε σπουδαστικὸς ἐθέλει ἀμφισβητῆσαι, πότερον δυνατὴ φύσις ἢ ἀνθρώπινη ἢ θήλεια τῇ τοῦ 453 ἄρρενος γένους κοινωνῆσαι εἰς ἅπαντα τὰ ἔργα, ἢ οὐδ' εἰς ἓν, ἢ εἰς τὰ μὲν οἷα τε, εἰς δὲ τὰ οὔ, καὶ τοῦτο δὴ τὸ περὶ τὸν πόλεμον ποτέρων ἐστίν; Ἄρ' οὐχ οὕτως ἂν κάλλιστα τις ἀρχόμενος ὡς τὸ εἰκὸς καὶ κάλλιστα τελευτήσειεν; Πολύ γε, ἔφη. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀμφισβητήσωμεν, ἵνα μὴ ἔρημα τὰ τοῦ ἐτέρου λόγου πολιορκῇται; Οὐδέν, ἔφη, κωλύει. B Λέγωμεν δὴ ὑπὲρ αὐτῶν ὅτι Ὡ Σώκρατες τε καὶ Γλαῦκων, οὐδὲν δεῖ ὑμῖν ἄλλους ἀμφισβητεῖν· αὐτοὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ

¹ ἀποβλέπων ὡς γελοίου codd.: ἀποβλ/πων Cobet.   ² καὶ καλοῦ αὐ Λ: om. E: an αὐ? —   ³ ἄλλον codd.: an καὶ καλόν — < ἄλλο, > ἄλλον?

⁴ αὐτῶν E²: αὐτὸν A.

τῆς κατοικήσεως, ἣν ὠκίζετε πόλιν, ὡμολογεῖτε δεῖν κατὰ φύσιν ἕκαστον ἓνα ἐν τῷ αὐτοῦ πράττειν. Ὁμολογήσαμεν, οἶμαι· πῶς γὰρ οὐ; Ἔστιν οὖν ὅπως οὐ πάμπολυ διαφέρει γυνὴ ἀνδρὸς τὴν φύσιν; Πῶς δ' οὐ διαφέρει; Οὐκοῦν ἄλλο καὶ ἔργον ἑκατέρῳ προσήκει προστάττειν
 C τὸ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν; Τί μήν; Πῶς οὖν οὐχ ἁμαρτάνετε νῦν καὶ τἀναντία ὑμῖν αὐτοῖς λέγετε, φάσκοντες αὖ τοὺς ἀνδρας καὶ τὰς γυναῖκας δεῖν τὰ αὐτὰ πράττειν, πλεῖστον κεχωρισμένην φύσιν ἔχοντας; ἔξεις τι, ὃ θαυμάσιε, πρὸς ταῦτ' ἀπολογεῖσθαι; Ὡς μὲν ἐξαίφνης, ἔφη, οὐ πάννυ ῥάδιον· ἀλλὰ σοῦ δεήσομαί τε καὶ δέομαι καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν λόγον, ὅστις ποτ' ἐστίν, ἐρμηνεύσαι. Ταῦτ' ἔστιν, ἣν δ' ἐγώ, ὦ Γλαῦκων, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ἀ
 D ἐγὼ πάλαι προορῶν ἐφοβούμην τε καὶ ὤκνουν ἄπτεσθαι τοῦ νόμου τοῦ περὶ τὴν τῶν γυναικῶν καὶ παίδων κτήσιν καὶ τροφήν. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἔφη, οὐ γὰρ εὐκόλῳ ἔοικεν¹. Οὐ γάρ, εἶπον· ἀλλὰ δὴ ὧδ' ἔχει· ἂν τέ τις εἰς κολουμβήθραν μικρὰν ἐμπέσῃ, ἂν τε εἰς τὸ μέγιστον πέλαγος μέσου, ὅμως γε νεῖ οὐδὲν ἦττον. Πάννυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ ἡμῖν νενυστέον καὶ πειρατέον σφύζεσθαι ἐκ τοῦ λόγου, ἥτοι δελφινὰ τινα ἐλπίζοντας ἡμᾶς ὑπολαβεῖν ἂν, ἢ
 E τινα ἄλλην ἄπορον σωτηρίαν. Ἔοικεν, ἔφη. Φέρε δὴ, ἣν δ' ἐγώ, ἑάν πῃ εὕρωμεν τὴν ἔξοδον. ὡμολογοῦμεν² γὰρ δὴ ἄλλην φύσιν ἄλλο δεῖν ἐπιτηδεύειν, γυναικὸς δὲ καὶ ἀνδρὸς ἄλλην εἶναι· τὰς δὲ ἄλλας φύσεις τὰ αὐτὰ φάμεν νῦν δεῖν ἐπιτηδεύσαι. ταῦτα ἡμῶν κατηγορεῖτε³; Κομιδῇ γε. Ἡ
 454 γενναία, ἣν δ' ἐγώ, ὦ Γλαῦκων, ἡ | δύναμις τῆς ἀντιλογικῆς τέχνης. Τί δὴ; Ὅτι, εἶπον, δοκοῦσί μοι εἰς αὐτὴν καὶ ἄκοντες πολλοὶ ἐμπίπτειν καὶ οἶεσθαι οὐκ ἐρίζειν, ἀλλὰ διαλέγεσθαι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι κατ' εἶδη διαιρούμενοι τὸ

¹ Sic codd.: an οὐ—ἔοικεν post τροφήν et οὐ μὰ τὸν Δία post εἶπον?

² ὡμολογοῦμεν Ξ g: ὁμολογοῦμεν A.

³ κατηγορεῖτε A: κατηγορεῖται F Flor. R T.

λεχόμενον ἐπισκοπεῖν, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ τὸ ὄνομα διώκειν τοῦ λεχθέντος τὴν ἐναντίωσιν, ἔριδι, οὐ διαλέκτῳ πρὸς ἀλλήλους χρώμενοι. "Ἔστι γὰρ δὴ, ἔφη, περὶ πολλοὺς τοῦτο τὸ πάθος· ἀλλὰ μὲν καὶ πρὸς ἡμᾶς τοῦτο τείνει ἐν τῷ παρόντι; Παντάπασι μὲν οὖν, ἦν δ' ἐγώ· κινδυνεύομεν **B** γὰρ ἄκουτες ἀντιλογίας ἄπτεσθαι. Πῶς; Τὸ μὴ¹ τὴν αὐτὴν φύσιν ὅτι οὐ τῶν αὐτῶν δεῖ ἐπιτηδεύματων τυγχάνειν πάνυ ἀνδρείως τε καὶ ἐριστικῶς κατὰ τὸ ὄνομα διώκομεν, ἐπεσκεψάμεθα δὲ οὐδ' ὀπιοῦν, τί εἶδος τὸ τῆς ἐτέρας τε καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ πρὸς τί τείνου ὀρίζομεθα τότε, ὅτε τὰ ἐπιτηδεύματα ἄλλη φύσει ἄλλα, τῇ δὲ αὐτῇ τὰ αὐτὰ ἀπεδίδομεν. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη, ἐπεσκεψάμεθα. Τοιγάρτοι, εἶπον, ἔξεστιν ἡμῖν, ὥς ἔοικεν, ἀνερωτᾶν **C** ἡμᾶς αὐτοὺς, εἰ ἡ αὐτὴ φύσις φαλακρῶν καὶ κομητῶν καὶ οὐχ ἡ ἐναντία, καὶ ἐπειδὴν ὁμολογῶμεν ἐναντίαν εἶναι, ἐὰν φαλακροὶ σκυτοτομῶσιν, μὴ ἂν κομήτας, ἐὰν δ' αὖ κομηται, μὴ τοὺς ἐτέρους. Γελοῖον μὲντ' ἂν εἴη, ἔφη. Ἄρα κατ' ἄλλο τι, εἶπον ἐγώ, γελοῖον, ἢ ὅτι τότε οὐ πάντως τὴν αὐτὴν καὶ τὴν ἐτέραν φύσιν ἐτιθέμεθα, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς ἀλλοιωσεώς τε καὶ ὁμοιώσεως μόνον ἐφυλάττομεν, **D** τὸ² πρὸς αὐτὰ τείνου τὰ ἐπιτηδεύματα; οἶον ἰατρικὸν³ μὲν καὶ ἰατρικὸν τὴν αὐτὴν φύσιν ἔχειν ἐλέγομεν· ἡ οὐκ οἶει; Ἔγωγε. Ἰατρικὸν δὲ καὶ τεκτονικὸν ἄλλην; Πάντως που.

V. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν γένος, ἐὰν μὲν πρὸς τέχνην τινα ἢ ἄλλο ἐπιτήδευμα διαφέρουν φαίνεται, τοῦτο δὴ φήσομεν ἑκατέρῳ δεῖν ἀποδιδόναι· ἐὰν δ' αὐτῷ τούτῳ φαίνεται διαφέρειν, τῷ τὸ μὲν θῆλυ τίκτειν, τὸ δὲ ἄρρεν ὀχεύειν, οὐδέν τί πω φήσομεν **E** μᾶλλον ἀποδεδείχθαι, ὥς πρὸς ὃ ἡμεῖς λέγομεν διαφέρει γυνὴ ἀνδρός, ἀλλ' ἔτι οἰησόμεθα δεῖν τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν

¹ μὴ **Ξ**, om. A.   ² τὸ—τείνον τὰ *q*: τὰ—τείνοντα A.   ³ ἰατρικὸν nos: ἰατρικὴν (ἰατρικὸν *q*) τὴν ψυχὴν ὄντα A.

τούς τε φύλακας ἡμῖν καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν. Καὶ ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο κελεύομεν τὸν τὰ ἐναντία
 455 λέγοντα τοῦτο αὐτὸ διδάσκειν ἡμᾶς, πρὸς τίνα τέχνην ἢ τί ἐπιτήδευμα τῶν περὶ πόλεως κατασκευὴν οὐχ ἢ αὐτῇ, ἀλλὰ ἑτέρα φύσις γυναικὸς τε καὶ ἀνδρός; Δίκαιον γοῦν. Τάχα τοίνυν ἄν, ὅπερ σὺ ὀλίγον πρότερον ἔλεγες, εἴποι ἄν καὶ ἄλλος, ὅτι ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα ἱκανῶς εἰπεῖν οὐ ῥάδιον, ἐπισκεψαμένῳ δὲ οὐδὲν χαλεπόν. Εἴποι γὰρ ἄν. Βούλει οὖν δεώμεθα τοῦ τὰ τοιαῦτα ἀντιλέγοντος ἀκολου-
 B θῆσαι ἡμῖν, ἐάν πως ἡμεῖς ἐκείνῳ ἐνδειξώμεθα, ὅτι οὐδὲν ἐστὶν ἐπιτήδευμα ἴδιον γυναικὶ πρὸς διοίκησιν πόλεως; Πάνυ γε. Ἴθι δὴ, φήσομεν πρὸς αὐτόν, ἀποκρίνου· ἄρα οὕτως ἔλεγες τὸν μὲν εὐφυῆ πρὸς τι εἶναι, τὸν δὲ ἀφυῆ, ἐν ᾧ ὁ μὲν ῥαδίως τι μαθάνοι, ὁ δὲ χαλεπῶς, καὶ ὁ μὲν ἀπὸ βραχείας μαθήσεως ἐπὶ πολὺ εὐρετικὸς εἴη οὗ ἔμαθεν, ὁ δὲ πολλῆς μαθήσεως τυχὼν καὶ μελέτης μὴδ' ἂ ἔμαθε
 C σῶζοιτο, καὶ τῷ μὲν τὰ τοῦ σώματος ἱκανῶς ὑπηρετοῖ τῇ διανοίᾳ, τῷ δὲ ἐναντιοῖτο; Ἄρ' ἄλλα ἅττα ἐστὶν ἢ ταῦτα, οἷς τὸν εὐφυῆ πρὸς ἕκαστα καὶ τὸν μὴ ὀρίζου; Οὐδεῖς, ἢ δ' ὅς, ἄλλα φήσει. Οἶσθ' ἂν τι οὖν ὑπὸ ἀνθρώπων μελετώμενον, ἐν ᾧ οὐ πάντα ταῦτα τὸ τῶν ἀνδρῶν γένος διαφερόντως ἔχει ἢ τὸ τῶν γυναικῶν; ἢ μακρολογῶμεν τήν τε ὑφαντικὴν λέγοντες καὶ τὴν τῶν ποπάνων τε καὶ ἐψημάτων θεραπείαν,
 D ἐν οἷς δὴ τι δοκεῖ τὸ γυναικεῖον γένος εἶναι, οὗ καὶ καταγελαστότατόν ἐστι πάντων ἡττώμενον; Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὅτι πολὺ κρατεῖται ἐν ἡπασιν ὡς ἔπος εἰπεῖν τὸ γένος τοῦ γένους. γυναῖκες μέντοι πολλαὶ πολλῶν ἀνδρῶν βελτίους εἰς πολλά· τὸ δὲ ὅλον ἔχει ὡς σὺ λέγεις. Οὐδὲν ἄρα ἐστίν, ὦ φίλε, ἐπιτήδευμα τῶν πόλιν διοικούντων γυναικὸς διότι γυνή, οὐδ' ἀνδρὸς διότι ἀνὴρ, ἀλλ' ὁμοίως διεσπαρμέναι αἱ φύσεις ἐν ἀμφοῖν τοῖν ζώοις, καὶ πάντων μὲν
 E μετέχει γυνὴ ἐπιτηδευμάτων κατὰ φύσιν, πάντων δὲ ἀνὴρ, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀσθενέστερον γυνὴ ἀνδρός. Πάνυ γε. ἼΙ

οὖν ἀνδράσι πάντα προστάξομεν, γυναικὶ δ' οὐδέν; Καὶ πῶς; Ἄλλ' ἔστι γάρ, οἶμαι, ὥς φήσομεν, καὶ γυνὴ ἰατρική, ἢ δ' οὐ, καὶ μουσική, ἢ δ' ἄμουσος φύσει. Τί μὴν; Γυμναστική δ' ἄρα οὐ, οὐδὲ πολεμική, ἢ δὲ ἀπόλεμος καὶ 456 οὐ φιλογυμναστική; Οἶμαι ἔγωγε. Τί δέ; φιλόσοφός τε καὶ μισόσοφος; καὶ θυμοειδής, ἢ δ' ἄθυμος; Ἔστι καὶ ταῦτα. Ἔστιν ἄρα καὶ φυλακικὴ γυνή, ἢ δ' οὐ. ἢ οὐ τοιαύτην καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν φυλακικῶν φύσιν ἐξελεξάμεθα; Τοιαύτην μὲν οὖν. Καὶ γυναικὸς ἄρα καὶ ἀνδρὸς ἢ αὐτὴ φύσις εἰς φυλακὴν πόλεως, πλὴν ὅσα ἀσθενεστέρα ἢ¹ ἰσχυροτέρα ἐστίν. Φαίνεται.

VI. Καὶ γυναῖκες ἄρα αἱ τοιαῦται τοῖς τοιούτοις ἀν- B
δράσι ἐκλεκτέαι συνοικεῖν τε καὶ συμφυλάττειν, ἐπεὶ περ εἰσιν ἱκαναὶ καὶ ξυγγενεῖς αὐτοῖς τὴν φύσιν. Πάνυ γε. Τὰ δ' ἐπιτηδεύματα οὐ τὰ αὐτὰ ἀποδοτέα ταῖς αὐταῖς φύσεσιν; Τὰ αὐτά. Ἦκομεν ἄρα εἰς τὰ πρότερα περι-
φερόμενοι, καὶ ὁμολογοῦμεν μὴ παρὰ φύσιν εἶναι ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξὶ μουσικὴν τε καὶ γυμναστικὴν ἀποδιδόναι. Παντίπασιν μὲν οὖν. Οὐκ ἄρα ἀδύνατά γε οὐδὲ εὐχαῖς C
ὅμοια ἐνομοθετοῦμεν, ἐπεὶ περ κατὰ φύσιν ἐτίθεμεν τὸν νόμον· ἀλλὰ τὰ νῦν παρὰ ταῦτα γιγνόμενα παρὰ φύσιν μᾶλλον, ὥς ἔοικε, γίγνεται. Ἔοικεν. Οὐκοῦν ἢ ἐπίσκεψις ἡμῖν ἦν, εἰ δυνατά τε² καὶ βέλτιστα λέγοιμεν; Ἦν γάρ. Καὶ ὅτι μὲν δὴ δυνατά, διωμολόγηται; Ναί. Ὅτι δὲ δὴ βέλτιστα, τὸ μετὰ τοῦτο δεῖ διωμολογηθῆναι; Δῆλον. Οὐκοῦν πρὸς γε τὸ φυλακικὴν γυναῖκα γενέσθαι οὐκ ἄλλη μὲν ἡμῖν ἀνδρας ποιήσει παιδεία, ἄλλη δὲ γυναῖκας, ἄλλως τε καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν παραλαβοῦσα; Οὐκ ἄλλη. Πῶς D
οὖν ἔχεις δόξης τοῦ τοιοῦδε πέρι; Τίνος δὴ; Τοῦ ὑπολαμ-
βάνειν παρὰ σεαυτῷ τὸν μὲν ἀμείνω ἀνδρα, τὸν δὲ χεῖρω· ἢ πάντας ὁμοίους ἡγεῖ; Οὐδαμῶς. Ἐν οὖν τῇ πόλει, ἢν ὁκίζομεν, πότερον οἶε ἡμῖν ἀμείνους ἀνδρας ἐξειργάσθαι

¹ ἢ II: om. A.² τε Flor. T: γε A.

τοὺς φύλακας τυχόντας ἥς διήλθομεν παιδείας, ἢ τοὺς σκυτοτόμους τῇ σκυτικῇ παιδευθέντας; Γελοῖον, ἔφη, **Ε** ἐρωτᾷς. Μανθάνω, ἔφη. τί δέ; τῶν ἄλλων πολιτῶν οὐχ οὔτοι ἄριστοι; Πολύ γε. Τί δέ; αἱ γυναῖκες τῶν γυναικῶν οὐχ αὐται ἔσονται βέλτισται; Καὶ τοῦτο, ἔφη, πολὺ. Ἔστι δέ τι πόλει ἄμεινον ἢ γυναικίας τε καὶ ἀνδρας ὡς ἀρίστους ἐγγύγενεσθαι; Οὐκ ἔστιν. Τοῦτο δέ μουσική τε καὶ γυμναστική παραγιγνόμεναι, ὡς ἡμεῖς
 457 | διήλθομεν, ἀπεργάζονται; Πῶς δ' οὐ; Οὐ μόνον ἄρα δυνατόν, ἀλλὰ καὶ ἄριστον πόλει νόμιμον ἐτίθεμεν. Οὕτως. Ἀποδυτέον δὴ ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξίν, ἐπεὶ περ ἀρετὴν ἀντὶ ἱματίων ἀμφιέσονται, καὶ κοινωνητέον πολέμου τε καὶ τῆς ἄλλης φυλακῆς τῆς περὶ τὴν πόλιν, καὶ οὐκ ἄλλα πρακτέον· τούτων δ' αὐτῶν τὰ ἐλαφρότερα ταῖς γυναιξίν ἢ τοῖς ἀνδράσι δοτέον διὰ τὴν τοῦ γένους ἀσθένειαν. ὁ δέ
Β γελῶν ἀνὴρ ἐπὶ γυμναῖς γυναιξί, τοῦ βελτίστου ἕνεκα γυμναζομέναις, ἀτελῇ τοῦ γελοίου¹ δρέπων καρπὸν, οὐδὲν οἶδεν, ὡς ἔοικεν, ἐφ' ᾧ γελᾷ οὐδ' ὅ τι πράττει. κάλλιστα γὰρ διὰ τοῦτο καὶ λέγεται καὶ λελέξεται, ὅτι τὸ μὲν ὠφέλιμον καλόν, τὸ δὲ βλαβερόν αἰσχρόν. Παντάπασι μὲν οὖν.

VII. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἐν ὥσπερ κύμα φῶμεν διαφεύγειν τοῦ γυναικείου πέρι νόμου λέγοντες, ὥστε μὴ παντάπασι κατακλυσθῆναι τιθέντας ὡς δεῖ κοινῇ πάντα
С ἐπιτηδεύειν τοὺς τε φύλακας ἡμῖν καὶ τὰς φυλακίδας, ἀλλὰ πῃ τὸν λόγον αὐτὸν αὐτῷ ὁμολογεῖσθαι, ὡς δυνατά τε καὶ ὠφέλιμα λέγει; Καὶ μάλα, ἔφη, οὐ σμικρὸν κύμα διαφεύγεις. Φήσεις γε, ἦν δ' ἐγώ, οὐ μέγα αὐτὸ εἶναι, ὅταν τὸ μετὰ τοῦτο ἴδῃς. Λέγε δὴ, ἴδω, ἔφη. Τούτῳ, ἦν δ' ἐγώ, ἔπεται νόμος καὶ τοῖς ἔμπροσθεν τοῖς ἄλλοις, ὡς ἐγῶμαι, ὅδε. Τίς; Τὰς γυναικας ταύτας τῶν ἀνδρῶν
Д τούτων πάντων πάσας εἶναι κοινάς, ἰδίᾳ δὲ μηδενὶ μηδεμίαν συνοικεῖν, καὶ τοὺς παῖδας αὐ κοινούς, καὶ μήτε

¹ γελοίου J. G. S. Schneider: γελοίου σοφίας codd.

γονία ἔκγονον εἶδέναι τὸν αὐτοῦ μήτε παῖδα γονέα. Πολύ, ἔφη, τοῦτο ἐκείνου μείζον πρὸς ἀπιστίαν καὶ τοῦ δυνατοῦ περὶ καὶ τοῦ ὠφελίμου. Οὐκ οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, περί γε τοῦ ὠφελίμου ἀμφισβητεῖσθαι ἄν, ὥς οὐ μέγιστον ἀγαθὸν κοινὰς μὲν τὰς γυναῖκας εἶναι, κοινούς δὲ τοὺς παῖδας, ἢ περ οἷόν τε· ἀλλ' οἶμαι περὶ τοῦ εἰ δυνατόν ἢ μὴ πλείστην ἀμφισβήτησιν γενέσθαι. Περὶ ἀμφοτέρων, ἦ δ' ὅς, Ε
 αὖ μάλ' ἂν ἀμφισβητηθεῖη. Λέγεις, ἦν δ' ἐγώ, λόγων σύστασιν· ἐγὼ δ' ἤμην ἐκ γε τοῦ ἐτέρου ἀποδράσασθαι, εἰ σοι δόξειεν ὠφίλιμον εἶναι, λοιπὸν δὲ δὴ μοι ἔσεσθαι περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μή. Ἄλλ' οὐκ ἔλαθες, ἦ δ' ὅς, ἀποδιδράσκων· ἀλλ' ἀμφοτέρων περὶ δίδου λόγον. Ὑφεκτέον, ἦν δ' ἐγώ, δίκην. τοσόνδε μέντοι χάρισαί μοι· ἑασόν με ἐφορῆσαι, ὥσπερ οἱ ἄργοι τὴν διάνοιαν εἰώθασιν ἐστῆ- 458
 σθαι ἰφ' ἑαυτῶν, ὅταν μόνοι πορεύωνται. καὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοί που, πρὶν ἐξευρεῖν, τίνα τρόπον ἔσται τι ὦν ἐπιθυμοῦσι, τοῦτο παρέντες, ἵνα μὴ κάμνωσι βουλευόμενοι περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μή, θύντες ὥς ὑπάρχον εἶναι ὃ βούλονται, ἤδη τὰ λοιπὰ διατάττουσιν καὶ χαίρουσιν διυξιάζοντες οἷα δράσουσι γενομένου, ἄργον καὶ ἄλλως ψυχὴν ἔτι ἄργοιτέραν ποιοῦντες. ἤδη οὖν καὶ αὐτὸς Β
 μαλθακίζομαι, καὶ ἐκεῖνα μὲν ἐπιθυμῶ ἀναβαλέσθαι καὶ ὕστερον ἐπισκέψασθαι, ἢ δυνατά, νῦν δὲ ὥς δυνατῶν ὄντων θεῖς σκέψομαι, ἄν μοι παρήγῃς, πῶς διατάξουσιν αὐτὰ οἱ ἄρχοντες γιγνόμενα, καὶ ὅτι πάντων ξυμφορώτατ' ἂν εἴη πραχθέντα τῇ πόλει καὶ τοῖς φύλαξιν. ταῦτα πειρώσομαί σοι πρότερα συνδιασκοπεῖσθαι, ὕστερα δ' ἐκείνα, εἴπερ παρήγῃς. Ἄλλὰ παρήγημι, ἔφη, καὶ σκόπει.

Οἶμαι τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἴπερ ἔσονται οἱ ἄρχοντες ἄξιοι τοῦτου τοῦ ὀνόματος, οἳ τε τούτοις ἐπικούροι κατὰ C
 ταῦτά, τοὺς μὲν ἐθελήσειν ποιεῖν τὰ ἐπιταττόμενα, τοὺς δὲ ἐπιτάξω τὰ μὲν αὐτοὺς πειθομένους τοῖς νόμοις, τὰ δὲ καὶ μισομένους, ὅσα ἂν ἐκείνοις ἐπιτρέψωμεν. Εἰκός,

ἔφη. Σὺ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὁ νομοθέτης αὐτοῖς ὥσπερ τοὺς ἄνδρας ἐξέλεξας οὕτω καὶ τὰς γυναῖκας ἐκλέξας παραδώσεις καθ' ὅσον οἶόν τε ὁμοφυεῖς· οἱ δὲ ἅτε οἰκίας τε καὶ ξυσσίτια κοινὰ ἔχοντες, ἰδίᾳ δὲ οὐδενὸς οὐδὲν D τοιοῦτο κεκτημένον, ὁμοῦ δὴ ἔσονται, ὁμοῦ δὲ ἀναμεμιγμένων καὶ ἐν γυμνασίοις καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ τροφῇ ὑπ' ἀνάγκης, οἶμαι, τῆς ἐμφύτου ἄξονται πρὸς τὴν ἀλλήλων μῖξιν. ἢ οὐκ ἀναγκαῖά σοι δοκῶ λέγειν; Οὐ γεωμετρικαῖς γε, ἢ δ' ὅς, ἀλλ' ἐρωτικάις ἀνάγκαις, αἱ κινδυνεύουσιν ἐκείνων δριμύτεραι εἶναι πρὸς τὸ πείθειν τε καὶ ἔλκειν τὸν πολὺν λεῶν.

VIII. Καὶ μάλα, εἶπον. ἀλλὰ μετὰ δὴ ταῦτα, ὧ E Γλαύκων, ἀτάκτως μὲν μίγνυσθαι¹ ἀλλήλοις ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ποιεῖν οὔτε ὅσιον ἐν εὐδαιμόνων πόλει οὔτ' ἐάσουσιν οἱ ἄρχοντες. Οὐ γὰρ δίκαιον, ἔφη. Δῆλον δὴ ὅτι γάμους τὸ μετὰ τοῦτο ποιήσομεν ἱεροὺς εἰς δύναμιν ὅτι μάλιστα· εἰεν δ' ἂν ἱεροὶ οἱ ὠφελιμώτατοι. Παντάπασι 459 μὲν οὖν. | Πῶς οὖν δὴ ὠφελιμώτατοι ἔσονται; τόδε μοι λέγε, ὦ Γλαύκων· ὁρῶ γὰρ σου ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ κύνας θηρευτικούς καὶ τῶν γενναίων ὀρνίθων μάλα συχνούς· ἄρ' οὖν, ὦ πρὸς Διός, προσέσχηκάς τι τοῖς τούτων γάμοις τε καὶ παιδοποιαῖς²; Τὸ ποῖον, ἔφη; Πρῶτον μὲν αὐτῶν τούτων, καίπερ ὄντων γενναίων, ἄρ' οὐκ εἰσὶ τινες καὶ γίγνονται ἄριστοι; Εἰσὶν. Πότερον οὖν ἐξ ἀπάντων ὁμοίως γεννᾷς, ἢ προθυμεῖ ὅτι μάλιστα ἐκ τῶν ἀρίστων; B Ἐκ τῶν ἀρίστων. Τί δ'; ἐκ τῶν νεωτάτων ἢ ἐκ τῶν γεραιτάτων ἢ ἐξ ἀκμαζόντων ὅτι μάλιστα; Ἐξ ἀκμαζόντων. Καὶ ἂν μὴ οὕτω γεννᾶται, πολὺ σοι ἡγεῖ χειρὸν ἔσεσθαι τό τε τῶν ὀρνίθων καὶ τὸ τῶν κυνῶν γένος; Ἐγωγ', ἔφη. Τί δὲ ἵππων οἶει, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τῶν ἄλλων ζώων; ἢ³ ἄλλῃ πῃ ἔχειν; Ἀτοπον μέντ' ἂν, ἢ δ' ὅς, εἴη.

¹ μίγνυσθαι II: γυμνοῦσθαι A.² παιδοποιαῖς Ξ: παιδοποιᾶ A.³ ἢ II: ᾗ A.

Βαβαί, ἦν δ' ἐγώ, ὃ φίλε ἑταῖρε, ὡς ἄρα σφόδρα ἡμῖν δεῖ
 ἄκρων εἶναι τῶν ἀρχόντων, εἵπερ καὶ περὶ τὸ τῶν ἀνθρώ-
 πων γένος ὡσαύτως ἔχει. Ἄλλὰ μὲν δὴ ἔχει, ἔφη· ἀλλὰ C
 τί δὴ; Ὅτι ἀνάγκη αὐτοῖς, ἦν δ' ἐγώ, φαρμάκοις πολλοῖς
 χρῆσθαι. ἱατρὸν δέ που μὴ δεομένοις μὲν σώμασι
 φαρμάκων, ἀλλὰ διαίτῃ ἐθελόντων ὑπακούειν, καὶ φαυλό-
 τερον ἐξαρκεῖν ἡγούμεθα· ὅταν δὲ δὴ καὶ φαρμακεύειν
 δέη, ἴσμεν ὅτι ἀνδρειοτέρου δεῖ εἶναι¹ τοῦ ἱατροῦ. Ἀληθῆ·
 ἀλλὰ πρὸς τί λέγεις; Πρὸς τόδε, ἦν δ' ἐγώ· συχνῶ τῷ
 ψεύδει καὶ τῇ ἀπάτῃ κινδυνεύει ἡμῖν δεήσειν χρῆσθαι
 τοὺς ἄρχοντας ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀρχομένων. ἔφαμεν δέ D
 που ἐν φαρμάκῳ εἶδει πάντα τὰ τοιαῦτα χρήσιμα εἶναι.
 Καὶ ὀρθῶς γε, ἔφη. Ἐν τοῖς γάμοις τοίνυν καὶ παιδο-
 ποιαῖς ἔοικε τὸ ὀρθὸν τοῦτο γίγνεσθαι οὐκ ἐλάχιστον.
 Πῶς δὴ; Δεῖ μὲν, εἶπον, ἐκ τῶν ὡμολογημένων τοὺς
 ἀρίστους ταῖς ἀρίσταις συγγίγνεσθαι ὡς πλειστάκις, τοὺς
 δὲ φαυλοτάτους ταῖς φαυλοτάταις τὸναντίον, καὶ τῶν
 μὲν τὰ ἔκγονα τρέφειν, τῶν δὲ μὴ, εἰ μέλλει τὸ ποίμνιον E
 ὅ τι ἀκρότατον εἶναι· καὶ ταῦτα πάντα γιγνόμενα λαν-
 θάνειν πλὴν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ αὖ ἡ ἀγέλη τῶν
 φυλάκων ὅ τι μάλιστα ἀστασίαστος ἔσται. Ὅρθότατα,
 ἔφη. Οὐκοῦν δὴ ἑορταί τινες νομοθετητέαι, ἐν αἷς ξυνά-
 ξομεν τὰς τε νύμφας καὶ τοὺς νυμφίους, καὶ θυσίαι, καὶ
 ὕμνοι ποιητέοι τοῖς ἡμετέροις ποιηταῖς πρέποντες | τοῖς 460
 γιγνομένοις γάμοις· τὸ δὲ πλῆθος τῶν γάμων ἐπὶ τοῖς
 ἀρχουσι ποιήσομεν, ἵν' ὡς μάλιστα διασώζωσι τὸν αὐτὸν
 ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν, πρὸς πολέμους τε καὶ νόσους καὶ
 πάντα τὰ τοιαῦτα ἀποσκοποῦντες, καὶ μήτε μεγάλη ἡμῖν
 ἡ πόλις κατὰ τὸ δυνατόν μήτε σμικρὰ γίγνηται. Ὅρθως,
 ἔφη. Κλῆροι δὴ τινες, οἶμαι, ποιητέοι κομψοί, ὥστε τὸν
 φαῦλον ἐκείνουν αἰτιασθαι ἐφ' ἐκάστης συνέρξεως τύχην,
 ἀλλὰ μὴ τοὺς ἄρχοντας. Καὶ μάλα, ἔφη.

¹ εἶναι post δεῖ nos dedimus: post ἡγούμεθα codd. Cf. 459 B.

- Β** IX. Καὶ τοῖς ἀγαθοῖς γέ που τῶν νέων ἐν πολέμῳ ἢ ἄλλοθί που γέρα δοτέον καὶ ἄθλα ἄλλα τε καὶ ἀφθονεστέρα ἢ ἐξουσία τῆς τῶν γυναικῶν ξυγκοιμήσεως, ἵνα καὶ ἅμα μετὰ προφάσεως ὡς πλείστοι τῶν παίδων ἐκ τῶν τοιούτων σπείρωνται. Ὅρθως. Οὐκοῦν καὶ τὰ αἰεὶ γιγνόμενα ἔκγονα παραλαμβάνουσαι αἱ ἐπὶ τούτων ἐφεστηκυῖαι ἀρχαὶ εἴτε ἀνδρῶν εἴτε γυναικῶν εἴτε ἀμφοτέρω—κοινὰ μὲν γάρ που καὶ ἀρχαὶ γυναιξί τε καὶ ἀνδράσιν. Ναί.
- Γ** Τὰ μὲν δὴ τῶν ἀγαθῶν, δοκῶ, λαβοῦσαι εἰς τὸν σηκὸν οἴσουσιν παρά τινας τροφούς χωρὶς οἰκούσας ἐν τινὶ μέρει τῆς πόλεως, τὰ δὲ τῶν χειρόνων, καὶ ἐάν τι τῶν ἐτέρων ἀνάπηρον γίγνηται, ἐν ἀπορρήτῳ τε καὶ ἀδήλῳ κατακρύψουσιν ὡς πρέπει. Εἴπερ μέλλει¹, ἔφη, καθαρὸν τὸ γένος τῶν φυλάκων ἔσεσθαι. Οὐκοῦν καὶ τροφῆς οὔτοι ἐπιμελήσονται τὰς τε μητέρας ἐπὶ τὸν σηκὸν ἄγοντες, ὅταν σπαργῶσι, πᾶσαν μηχανὴν μηχανώμενοι,
- Δ** ὅπως μηδεμίαν τὸ αὐτῆς αἰσθήσεται, καὶ ἄλλας γάλα ἐχούσας ἐκπορίζοντες, ἐὰν μὴ αὐταὶ ἱκαναὶ ᾧσι, καὶ αὐτῶν τούτων ἐπιμελήσονται, ὅπως μέτριον χρόνον θηλάσονται², ἀγρυπνίας δὲ καὶ τὸν ἄλλον πόνον τίτθαις τε καὶ τροφοῖς παραδώσουσιν; Πολλὴν ῥαστώνην, ἔφη, λέγεις τῆς παιδοποιίας ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξίν. Πρέπει γάρ, ἦν δ' ἐγώ. τὸ δ' ἐφεξῆς διέλθωμεν ὃ προὔθέμεθα³. ἔφαμεν γὰρ δὴ ἐξ ἀκμαζόντων δεῖν τὰ ἔκγονα γίγνεσθαι. Ἀληθῆ.
- Ε** Ἄρ' οὖν σοι ξυνδοκεῖ μέτριος χρόνος ἀκμῆς τὰ εἴκοσι ἔτη γυναικί, ἀνδρὶ δὲ τὰ τριάκοντα; Τὰ ποῖα αὐτῶν; ἔφη. Γυναικὶ μὲν, ἦν δ' ἐγώ, ἀρξαμένη ἀπὸ εἰκοσιέτιδος μέχρι τετταρακονταέτιδος τίττειν τῇ πόλει· ἀνδρὶ δέ, ἐπειδὴν τὴν ὀξυτάτην δρόμου ἀκμὴν παρῇ, τὸ ἀπὸ τούτου γεννᾶν τῇ πόλει μέχρι πεντεκαιπεντηκονταέτους. Ἀμ-
- 461 φοτέρων | γοῦν, ἔφη, αὕτη ἀκμὴ σώματός τε καὶ φρονήσεως.

¹ μέλλει Ξ: μέλλοι Α.² θηλάσονται Ξ: θηλάσωνται Α.³ προὔ-
θέμεθα F v (cum Stobaeo): προθυμούμεθα Α.

Οὐκοῦν ἐάν τε πρεσβύτερος τούτων ἐάν τε νεώτερος τῶν εἰς τὸ κοινὸν γεννήσεων ἄφηται, οὔτε ὅσιον οὔτε δίκαιον φήσομεν τὸ ἀμάρτημα, ὥς παῖδα φυτεύοντος τῇ πόλει, ὅς, ἂν λάθῃ, γεννῆσεται οὐχ ὑπὸ θυσίων οὐδ' ὑπὸ εὐχῶν φύς¹, ἅς ἐφ' ἐκάστοις τοῖς γάμοις εὔξονται καὶ ἱέρειαι καὶ ἱερεῖς καὶ ξύμπασα ἡ πόλις ἐξ ἀγαθῶν ἀμείνους καὶ ἐξ ὠφελίμων ὠφελιμωτέρους αἰεὶ τοὺς ἐκγόνους γίγνεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ Β σκότου μετὰ δεινῆς ἀκρατείας γεγυνώς. Ὁρθῶς, ἔφη. Ὁ αὐτὸς δέ γ', εἶπον, νόμος, ἐάν τις τῶν ἔτι γεννώντων μὴ συνέρξαντος ἄρχοντος ἅπτηται τῶν ἐν ἡλικίᾳ γυναικῶν· νόθον γὰρ καὶ ἀνέγγυον καὶ ἀνιέρον φήσομεν αὐτὸν παῖδα τῇ πόλει καθιστάναι. Ὁρθότατα, ἔφη. Ὅταν δὲ δῇ, οἶμαι, αἷ τε γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ γεννᾶν ἐκβῶσι τὴν ἡλικίαν, ἀφήσομέν² που ἐλευθέρους αὐτοὺς συγγίγνεσθαι ᾧ ἂν ἐθέλωσι, πλὴν θυγατρὶ καὶ μητρὶ καὶ ταῖς τῶν C θυγατέρων παισὶ καὶ ταῖς ἄνω μητρός, καὶ γυναῖκας αὖ πλὴν ὑεῖ καὶ πατρὶ καὶ τοῖς τούτων εἰς τὸ κάτω καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω, καὶ ταῦτά γ' ἤδη πάντα διακελευσάμενοι προθυμείσθαι μάλιστα μὲν μηδ' εἰς φῶς ἐκφέρειν κῆρυγμα μηδὲ ἐν³, ἐὰν γένηται, ἐὰν δέ τι βιάσῃται, οὕτω τιθῆναι, ὥς οὐκ οὔσης τροφῆς τῷ τοιούτῳ. Καὶ ταῦτα μὲν γ', ἔφη, μετρίως λέγεται· πατέρας δὲ καὶ θυγατέρας καὶ ἂ νῦν δὴ ἔλεγες, πῶς διαγνώσονται ἀλλήλων; Οὐδαμῶς, D ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας τις αὐτῶν νυμφίος γένηται, μετ' ἐκείνην δεκάτῳ μηνὶ καὶ ἐβδόμῳ δὴ ἂ ἂν γένηται ἔκγονα, ταῦτα πάντα προσερεῖ τὰ μὲν ἄρρενα ὑεῖς, τὰ δὲ θήλεα θυγατέρας, καὶ ἐκεῖνα ἐκείνῳ πατέρα, καὶ οὕτω δὴ τὰ τούτων ἔκγονα παίδων παῖδας, καὶ ἐκεῖνα⁴ αὖ ἐκείνους πάππους τε καὶ τηθᾶς, τὰ δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ γεγυνότα, ἐν ᾧ αἱ μητέρες καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν

¹ φύς Ξ q: φύσας A.   ² ἀφήσομεν Eusebius et Theodoretus: φήσομεν codd.

³ μηδὲ ἐν Cobet: μηδὲ γ' ἐν A¹, sed ἐ et γ punctis notavit A².

⁴ ἐκεῖνα Ξ q: ἐκείνου A.

Ε ἐγένων, ἀδελφάς τε καὶ ἀδελφούς, ὥστε, ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἀλλήλων μὴ ἄπτεσθαι· ἀδελφούς δὲ καὶ ἀδελφάς δώσει ὁ νόμος συνοικεῖν, ἐὰν ὁ κλῆρος ταύτην ξυμπίπτῃ καὶ ἡ Πυθία προσαναιρῇ. Ὁρθότατα, ἡ δ' ὅς.

Χ. Ἡ μὲν δὴ κοινωνία, ὧ Γλαύκων, αὕτη τε καὶ τοιαύτη γυναικῶν τε καὶ παίδων τοῖς φύλαξί σοι τῆς πόλεως· ὥς δὲ¹ ἐπομένη² τε τῇ ἄλλῃ πολιτείᾳ καὶ μακρῷ βελτίστη, δεῖ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο βεβαιώσασθαι παρὰ τοῦ λόγου. ἡ
462 πῶς ποιῶμεν; | Οὕτω νῆ Δία, ἡ δ' ὅς. Ἄρ' οὖν οὐχ ἦδε ἀρχὴ τῆς ὁμολογίας, ἐρέσθαι ἡμᾶς αὐτούς, τί ποτε τὸ μέγιστον ἀγαθὸν ἔχομεν εἰπεῖν εἰς πόλεως κατασκευήν, οὐδεῖ στοχαζόμενον τὸν νομοθέτην τιθέναι τοὺς νόμους, καὶ τί μέγιστον κακόν, εἴτα ἐπισκέψασθαι, ἄρα ἂν νῦν δὴ διήλθομεν εἰς μὲν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἔχρος ἡμῖν ἀρμόττει, τῷ δὲ τοῦ κακοῦ ἀναρμοστεῖ; Πάντων μάλιστα, ἔφη. Ἐχομεν οὖν τι μείζον κακὸν πόλει ἢ ἐκεῖνο, ὃ ἂν αὐτὴν διασπᾷ καὶ
Β ποιῇ πολλὰς ἀντὶ μιᾶς; ἡ μείζον ἀγαθὸν τοῦ ὃ ἂν ξυνδῇ³ τε καὶ ποιῇ μίαν; Οὐκ ἔχομεν. Οὐκοῦν ἡ μὲν ἡδονῆς τε καὶ λύπης κοινωνία ξυνδεῖ, ὅταν ὅ τι μάλιστα πάντες οἱ πολῖται τῶν αὐτῶν γιγνομένων τε καὶ ἀπολλυμένων παραπλησίως χαίρωσι καὶ λυπῶνται; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Ἡ δέ γε τῶν τοιούτων ιδίωσις διαλύει, ὅταν οἱ μὲν περιαλγείς, οἱ δὲ περιχαρεῖς γίγνωνται ἐπὶ τοῖς
Γ αὐτοῖς παθήμασι τῆς πόλεως τε καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει; Τί δ' οὐ; Ἄρ' οὖν ἐκ τοῦδε τὸ τοιούδε γίγνεται, ὅταν μὴ ἅμα φθέγγωνται ἐν τῇ πόλει τὰ τοιάδε ῥήματα, τό τε ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμόν; καὶ περὶ τοῦ ἀλλοτρίου κατὰ ταυτά; Κομιδῇ μὲν οὖν. Ἐν ᾗτινι δὴ πόλει πλείστοι ἐπὶ τῷ αὐτῷ⁴ κατὰ ταυτὰ τοῦτο λέγουσι τὸ ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμόν, αὕτη ἄριστα διοικεῖται; Πολύ γε. Καὶ ἥτις δὴ ἐγγύτατα ἐνὸς

¹ ὥς δὲ Ξ q: ὡδὲ (sic) A, eraso super ὡ accentu.

βελτίστη II: ἐπομένη—βελτίστη A.

³ ξυνδῇ Ξ q: ξυνδεῖ A.

⁴ τῷ αὐτῷ Wyttenbach: τὸ αὐτὸ codd.

ἀνθρώπου ἔχει; οἷον ὅταν πού ἡμῶν δάκτυλός τοῦ πληγῇ, πᾶσα ἡ κοινωμία, ἡ κατὰ τὸ σῶμα πρὸς τὴν ψυχὴν τεταγμένη¹ εἰς μίαν σύνταξιν τὴν τοῦ ἄρχοντος ἐν αὐτῇ, ἦσθετο **D** τε καὶ πᾶσα ἅμα ξυνήλησεν μέρους πονήσαντος ὅλη, καὶ οὕτω δὴ λέγομεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν δάκτυλον ἀλγεῖ· καὶ περὶ ἄλλου ὁποῦν τῶν τοῦ ἀνθρώπου ὁ αὐτὸς λόγος, περὶ τε λύπης ποιοῦντος μέρους καὶ περὶ ἡδονῆς ῥαΐζοντος. Ὁ αὐτὸς γάρ, ἔφη· καὶ τοῦτο δ' ἐρωτᾷς, τοῦ τοιοῦτου ἐγγύτατα ἡ ἄριστα πολιτευομένη πόλις οἰκεῖ. Ἐνὸς δὴ, οἶμαι, πάσχοντος τῶν πολιτῶν ὅτιοῦν ἡ ἀγαθὸν ἡ κακὸν ἡ τοιαύτη πόλις μάλιστά τε φήσκει ἑαυτῆς εἶναι τὸ πάσχον **E** καὶ ἡ συνησθήσεται ἅπαντα ἡ ξυλλυπήσεται. Ἀνάγκη, ἔφη, τὴν γε εὖνομον.

XI. Ὡρα ἂν εἴη, ἣν δ' ἐγὼ, ἐπανιέναι ἡμῖν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν, καὶ τὰ τοῦ λόγου ὁμολογήματα σκοπεῖν ἐν αὐτῇ, εἰ αὕτη² μάλιστ' ἔχει, εἴτε καὶ ἄλλη τις μᾶλλον. Οὐκοῦν χρή, ἔφη. Τί οὖν; ἔστι μὲν | πού καὶ ἐν ταῖς **463** ἄλλαις πόλεσιν ἄρχοντές τε καὶ δῆμος, ἔστι δὲ καὶ ἐν αὐτῇ; Ἔστι. Πολίτας μὲν δὴ πάντες οὗτοι ἀλλήλους προσερούσι; Πῶς δ' οὐ; Ἀλλὰ πρὸς τῷ πολίτας τί ὁ ἐν ταῖς ἄλλαις δῆμος τοὺς ἄρχοντας προσαγορεύει; Ἐν μὲν ταῖς πολλαῖς δεσπότας, ἐν δε ταῖς δημοκρατουμέναις αὐτὸ τοῦνομα τοῦτο, ἄρχοντας. Τί δ' ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δῆμος; πρὸς τῷ πολίτας τί τοὺς ἄρχοντάς φησιν εἶναι; Σωτήράς τε καὶ ἐπικούρους, ἔφη. Τί δ' οὗτοι τὸν δῆμον; Μισθο- **B** δότας τε καὶ τροφέας. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἄρχοντες τοὺς δῆμους; Δούλους, ἔφη. Τί δ' οἱ ἄρχοντες ἀλλήλους; Ξυνάρχοντας, ἔφη. Τί δ' οἱ ἡμέτεροι; Ξυμφύλακας. Ἔχεις οὖν εἰπεῖν τῶν ἀρχόντων τῶν³ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν εἰ τίς τινα ἔχει προσειπεῖν τῶν ξυναρχόντων τὸν μὲν ὡς οἰκεῖον, τὸν δ' ὡς ἀλλότριον; Καὶ πολλοὺς γε. Οὐκοῦν τὸν μὲν οἰκεῖον ὡς ἑαυτοῦ νομίζει τε καὶ λέγει, τὸν **C**

¹ τεταγμένη Ξ : τεταμένη A.² αὕτη q: αὐτή A.³ τῶν q: om. A.

- δ' ἀλλότριον ὥς οὐχ ἑαυτοῦ; Οὕτω. Τί δὲ οἱ παρὰ σοὶ φύλακες; ἔσθ' ὅστις αὐτῶν ἔχοι ἂν τῶν ξυμφυλάκων νομίσαι τινὰ ἢ προσειπεῖν ὥς ἀλλότριον; Οὐδαμῶς, ἔφη· παντὶ γάρ, ὅ ἂν ἐντυγχάνῃ τις, ἢ ὥς ἀδελφῷ ἢ ὥς ἀδελφῇ ἢ ὥς πατρὶ ἢ ὥς μητρὶ ἢ υἱεὶ ἢ θυγατρὶ ἢ τούτων ἐκγόνοις ἢ προγόνοις νομιεῖ ἐντυγχάνειν. Κάλλιστα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις· ἀλλ' ἔτι καὶ τόδε εἰπέ· πότερον αὐτοῖς τὰ ὀνόματα
- D** μόνον οἰκεῖα νομοθετήσεις, ἢ καὶ τὰς πράξεις πάσας κατὰ τὰ ὀνόματα πράττειν, περὶ τε τοὺς πατέρας, ὅσα νόμος περὶ πατέρας αἰδοῦς τε πέρι καὶ κηδεμονίας καὶ τοῦ ὑπήκοον δεῖν εἶναι τῶν γονέων, ἢ μήτε πρὸς θεῶν μήτε πρὸς ἀνθρώπων αὐτῷ ἄμεινον ἔσεσθαι, ὥς οὔτε ὅσια οὔτε δίκαια πράττοντος ἂν, εἰ ἄλλα πράττοι ἢ ταῦτα; αὐται σοι ἢ ἄλλαι φῆμαι ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν ὑμνήσουσιν εὐθὺς περὶ τὰ τῶν παίδων ὧτα καὶ περὶ πατέρων, οὓς ἂν αὐτοῖς τις ἀποφήνῃ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ξυγγενῶν;
- E** Αὐται, ἔφη· γελοῖον γὰρ ἂν εἴη, εἰ ἄνευ ἔργων οἰκεῖα ὀνόματα διὰ τῶν στομάτων μόνον φθέγγονται. Πασῶν ἄρα πόλεων μάλιστα ἐν αὐτῇ ξυμφωνήσουσιν ἐνός τινος ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττοντος ὃ νῦν δι᾽ ἐλέγομεν τὸ ῥῆμα, τὸ ὅτι τὸ ἐμὸν εὖ πράττει, ἢ ὅτι τὸ ἐμὸν κακῶς. Ἀληθέστατα, ἢ
- 464** δ' ὅς. Οὐκοῦν μετὰ | τούτου τοῦ δόγματός τε καὶ ῥήματος ἔφαμεν ξυνακολουθεῖν τὰς τε ἡδονὰς καὶ τὰς λύπας κοινῇ; Καὶ ὀρθῶς γε ἔφαμεν. Οὐκοῦν μάλιστα τοῦ αὐτοῦ κοινωνήσουσιν ἡμῖν οἱ πολῖται, ὃ δι᾽ ἐμὸν ὀνομάσουσιν, τούτου δὲ κοινωνοῦντες οὕτω δι᾽ λύπης τε καὶ ἡδονῆς μάλιστα κοινωνίαν ἔξουσιν; Πολύ γε. Ἄρ' οὖν τούτων αἰτία πρὸς τῇ ἄλλῃ καταστάσει ἢ τῶν γυναικῶν τε καὶ παίδων κοινωνία τοῖς φύλαξιν; Πολὺ μὲν οὖν μάλιστα, ἔφη.
- B** XII. Ἀλλὰ μὴν μέγιστόν γε πόλει αὐτὸ ὁμολογήσαμεν ἀγαθόν, ἀπεικάζοντες εὖ οἰκουμένην πόλιν σώματι πρὸς μέρος αὐτοῦ λύπης τε πέρι καὶ ἡδονῆς ὥς ἔχει. Καὶ

ὀρθῶς γ', ἔφη, ὁμολογήσαμεν. Τοῦ μεγίστου ἄρα ἀγαθοῦ
 τῇ πόλει αἰτία ἡμῖν πέφανται ἡ κοινωνία τοῖς ἐπικούροις
 τῶν τε παίδων καὶ τῶν γυναικῶν. Καὶ μάλ', ἔφη. Καὶ
 μὲν δὴ καὶ τοῖς πρόσθεν γε ὁμολογοῦμεν¹. ἔφαμεν γάρ
 που οὔτε οἰκίας τούτοις ἰδίας δεῖν εἶναι οὔτε γῆν οὔτε
 τι κτῆμα, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἄλλων τροφήν λαμβάνοντας C
 μισθὸν τῆς φυλακῆς κοινῇ πάντας ἀναλίσκειν, εἰ μέλλοιεν
 ὁπῶς φύλακες εἶναι. Ὅρθως, ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐχ, ὕπερ
 λέγω, τά τε πρόσθεν εἰρημένα καὶ τὰ νῦν λεγόμενα ἔτι
 μᾶλλον ἀπεργάζεται αὐτοὺς ἀληθινούς φύλακας καὶ ποιεῖ
 μὴ διασπᾶν τὴν πόλιν τὸ ἐμὸν ὀνομάζοντας μὴ τὸ αὐτό,
 ἀλλ' ἄλλον ἄλλο, τὸν μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἔλκοντα,
 ὃ τι ἂν δύνηται χωρὶς τῶν ἄλλων κτήσασθαι, τὸν δὲ εἰς
 τὴν ἑαυτοῦ ἐτίραν οὔσαν, καὶ γυναικῶν τε καὶ παῖδας D
 ἐτίρους, ἡδονὰς τε καὶ ἀλγηδόνας ἐμποιοῦντας ἰδίῳν
 ὁπῶν ἰδίας, ἀλλ' ἐνὶ δόγματι τοῦ οἰκείου πέρι ἐπὶ τὸ
 αὐτὸ τείνοντας πάντας εἰς τὸ δυνατόν ὁμοπαθεῖς λύπης τε
 καὶ ἡδονῆς εἶναι; Κομιδῇ μὲν οἶν, ἔφη. Τί δέ; δίκαι τε
 καὶ ἐγκλήματα πρὸς ἀλλήλους οὐκ οἰχῆσεται ἐξ αὐτῶν,
 ὥς ἔπος εἰπεῖν, διὰ τὸ μηδὲν ἴδιον ἐκτῆσθαι πλὴν τὸ σῶμα,
 τὰ δ' ἄλλα κοινά; ὅθεν δὲ ὑπάρχει τούτοις ἀστασιάζουσιν
 εἶναι ὅσα γε διὰ χρημάτων ἢ παίδων καὶ ξυγγενῶν κτήσιν E
 ἄνθρωποι στασιάζουσιν; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ἀπηλ-
 λᾶσθαι. Καὶ μὴν οὐδὲ βιαίῳν γε οὐδ' αἰκείας δίκαι
 οἰκαίως ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖς. ἤλιξι μὲν γὰρ ἡλικας ἀμύνεσθαι
 καλὸν καὶ εἰκαῖον που φήσομεν, ἀνάγκην σωμάτων ἐπι-
 μελείᾳ² τιθέντες. Ὅρθως, ἔφη. Καὶ γὰρ τότε ὀρθὸν
 ἔχει, ἣν δ' ἐγώ, οὗτος ὁ νόμος· εἴ ποῦ τίς τῷ θυμοῖτο, ἐν 465
 τῷ τοιούτῳ πληρῶν τὸν θυμὸν ἦττον ἐπὶ μεζύους ἂν ἴοι
 στάσεις. Πάνυ μὲν οἶν. Πρεσβυτέρῳ μὴν νεωτέρων
 πάντων ἄρχειν τε καὶ κολάζειν προστετάξεται. Δῆλον.

¹ ὁμολογοῦμεν Δ: ὁμολογοῦμεν Ξ η².
 μέλειαν Α' Ξ.

² ἐπιμελεία Α² Π: ἐπι-

Καὶ μὴν ὅτι γε νεώτερος πρεσβύτερον, ἂν μὴ ἄρχοντες προστάττωσιν, οὔτε ἄλλο βιάζεσθαι ἐπιχειρήσει ποτὲ οἷτε τύπτειν, ὥς τὸ εἰκός· οἶμαι δ' οὐδὲ ἄλλως¹ ἀτιμάσει·

Β ἱκανῶ γὰρ τῷ φύλακε κωλύοντε, δέος τε καὶ αἰδώς, αἰδώς μὲν ὥς γονέων μὴ ἄπτεσθαι εἵργουσα, δέος δὲ τὸ τῷ πάσχοντι τοὺς ἄλλους βοηθεῖν, τοὺς μὲν ὥς υἱεῖς, τοὺς δὲ ὥς ἀδελφούς, τοὺς δὲ ὥς πατέρας. Ξυμβαίνει γὰρ οὕτως, ἔφη. Πανταχῇ δὴ ἐκ τῶν νόμων εἰρήνην πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνδρες ἄξουσιν; Πολλήν γε. Τούτων μὴν ἐν ἑαυτοῖς μὴ στασιαζόντων οὐδὲν δεινὸν μὴ ποτε ἢ ἄλλη πόλις πρὸς τούτους ἢ πρὸς ἀλλήλους διχοστατήσῃ. Οὐ γὰρ οὔν.

Γ Τὰ γε μὴν σμικρότατα τῶν κακῶν δι' ἀπρέπειαν ὀκνῶ καὶ λέγειν, ὧν ἀπηλλαγμένοι ἂν εἶεν, κολακείας τε πλουσίων πένητες² ἀπορίας τε καὶ ἀλγῆδόνας ὅσας ἐν παιδοτροφίᾳ καὶ χρηματισμοῖς διὰ τροφὴν οἰκετῶν ἀναγκαίαν ἴσχουσιν, τὰ μὲν δανειζόμενοι, τὰ δ' ἐξαρνούμενοι, τὰ δὲ πάντως πορισάμενοι θέμενοι παρὰ γυναικῆς τε καὶ οἰκέτας, ταμιεύειν παραδόντες, ὅσα τε, ὦ φίλε, περὶ αὐτὰ καὶ οἶα

Δ πάσχουσιν, δῆλά τε δὴ καὶ ἀγεννῇ καὶ οὐκ ἄξια λέγειν.

XIII. Δῆλα γάρ, ἔφη, καὶ τυφλῷ. Πάντων τε δὴ τούτων ἀπαλλάσσονται³ ζήσουσί τε τοῦ μακαριστοῦ βίου, ὃν οἱ Ὀλυμπιονῆκαι ζῶσι, μακαριώτερον. Πῇ; Διὰ σμικρόν που μέρος εὐδαιμονίζονται ἐκείνοι ὧν τούτοις ὑπάρχει. ἢ τε γὰρ τῶνδε νίκη καλλίων, ἢ τ' ἐκ τοῦ δημοσίου τροφὴ τελεωτέρα. νίκην τε γὰρ νικῶσι ξυμπάσης τῆς πόλεως σωτηρίαν, τροφῇ τε καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ὅσων βίος δεῖται, αὐτοὶ τε καὶ παῖδες ἀναδοῦνται, καὶ γέρα δέχονται

Ε παρὰ τῆς αὐτῶν πόλεως ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες ταφῆς ἀξίας μετέχουσιν. Καὶ μάλα, ἔφη, καλά. Μέμνησαι οὔν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἐν τοῖς πρόσθεν οὐκ οἶδα ὅτου
466 λόγος ἡμῖν ἐπέπληξεν, ὅτι τοὺς φύλακας οὐκ εὐδαίμονας

¹ ἄλλως Ξ q: ἄλλος A.

² πένητες codd.: seclussit Ast.

³ ἀπαλ-

λάσσονται codd.: ἀπηλλάσσονται Cobet.

ποιοῖμεν¹, οἷς ἐξὸν πάντα ἔχειν τὰ τῶν πολιτῶν οὐδὲν
 ἔχοιεν; ἡμεῖς δέ που εἶπομεν, ὅτι τοῦτο μέν, εἴ που
 παραπίπτοι, εἰσαυθις σκεψοίμεθα², νῦν δὲ τοὺς μὲν
 φύλακας φύλακας ποιοῖμεν¹, τὴν δὲ πόλιν ὡς οἰοί τ' εἶμεν
 εὐδαιμονεστάτην, ἀλλ' οὐκ εἰς ἓν ἔθνος ἀποβλέποντες
 ἐν αὐτῇ τοῦτο εὐδαιμον πλάττοιμεν; Μέμνημαι, ἔφη. Τί
 οὖν; νῦν ἡμῖν ὁ τῶν ἐπικούρων βίος, εἴπερ τοῦ γε τῶν
 Ὀλυμπιονικῶν πολὺ τε καλλίων καὶ ἀμείνων φαίνεται,
 μή πη κατὰ τὸν τῶν σκυτοτόμων φαίνεται βίον ἢ τινων B
 ἄλλων δημιουργῶν ἢ τὸν τῶν γεωργῶν; Οὐ μοι δοκεῖ, ἔφη.
 Ἀλλὰ μέντοι, ὃ γε καὶ ἐκεῖ ἔλεγον, δίκαιον καὶ ἐνταῦθα
 εἰπεῖν, ὅτι εἰ οὕτως ὁ φύλαξ ἐπιχειρήσει εὐδαίμων
 γίγνεσθαι, ὥστε μηδὲ φύλαξ εἶναι, μηδ' ἀρκέσει αὐτῷ βίος
 οὕτω μέτριος καὶ βέβαιος καὶ ὡς ἡμεῖς φαμέν ἄριστος,
 ἀλλ' ἀνόητός τε καὶ μεираκιώδης δόξα ἐμπεσοῦσα εὐδαι-
 μονίας πέρι ὀρμήσει αὐτὸν διὰ δύναμιν ἐπὶ τὸ ἅπαντα τὰ C
 ἐν τῇ πόλει οἰκιοῦσθαι, γινώσεται τὸν Ἡσίοδον ὅτι τῷ
 ὄντι ἦν σοφὸς λέγων πλέον εἶναί πως ἡμισυ παντός.
 Ἐμοὶ μέν, ἔφη, ξυμβούλῃ χρώμενος μενεῖ ἐπὶ τούτῳ τῷ
 βίῳ. Συγχωρεῖς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τὴν τῶν γυναικῶν
 κοινωνίαν τοῖς ἀνδράσιν, ἣν διεληλύθαμεν, παιδείας τε πέρι
 καὶ παίδων καὶ φυλακῆς τῶν ἄλλων πολιτῶν, κατὰ τε
 πόλιν μενούσας εἰς πόλεμόν τε ἰούσας καὶ ξυμφυλάττειν
 δεῖν καὶ ξυνηρεῦν ὥσπερ κύνας καὶ πάντα πάντῃ κατὰ D
 τὸ δυνατόν κοινωνεῖν, καὶ ταῦτα πραττούσας τὰ τε
 βέλτιστα πράξειν καὶ οὐ παρὰ φύσιν τὴν τοῦ θήλεος
 πρὸς τὸ ἄρρεν, ἣ πεφύκατον πρὸς ἀλλήλῳ κοινωνεῖν;
 Συγχωρῶ, ἔφη.

XIV. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐκεῖνο λοιπὸν διελέσθαι, εἰ
 ἄρα καὶ ἐν ἀνθρώποις δυνατόν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις ζώοις,
 ταύτην τὴν κοινωνίαν ἐγγενέσθαι, καὶ ὅπη δυνατόν;
 Ἐφθης, ἔφη, εἰπὼν ἢ ἐμελλον ὑπολήψεσθαι. Περὶ μὲν

¹ ποιοῖμεν Π: ποιοῦμεν Α.

² σκεψοίμεθα F ν: σκεψόμεθα Α.

- Ε γὰρ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οἶμαι, ἔφην, δῆλον ὅν τρόπον πολεμήσουσιν. Πῶς; ἢ δ' ὅς. "Οτι κοινῇ στρατεύσονται, καὶ πρὸς γε ἄξουσιν τῶν παίδων εἰς τὸν πόλεμον ὅσοι ἄδροί, ἵν' ὥσπερ οἱ τῶν ἄλλων δημιουργῶν θεῶνται ταῦτα, ἃ τελεωθέντας δεήσει δημιουργεῖν· πρὸς δὲ τῇ
- 467 θέᾳ διακονεῖν καὶ | ὑπηρετεῖν πάντα τὰ περὶ τὸν πόλεμον καὶ θεραπεύειν πατέρας τε καὶ μητέρας. ἢ οὐκ ᾔσθησαι τὰ περὶ τὰς τέχνας, οἷον τοὺς τῶν κεραμέων παῖδας, ὥς πολὺν χρόνον διακοινοῦντες θεωροῦσι πρὶν ἄπτεσθαι τοῦ κεραμεύειν; Καὶ μάλα. Ἡ οὖν ἐκείνοις ἐπιμελέστερον παιδευτέον ἢ τοῖς φύλαξι τοὺς αὐτῶν ἐμπειρία τε καὶ θέᾳ τῶν προσηκόντων; Καταγέλαστον μέντ' ἄν, ἔφη, εἴη. Ἀλλὰ μὴν καὶ μαχεῖται γε πᾶν ζῷον διαφερόντως
- Β παρόντων ὧν ἂν τέκη. Ἔστιν οὕτω. κίνδυνος δέ, ὦ Σώκρατες, οὐ σμικρὸς σφαλεῖσιν, οἷα δὴ ἐν πολέμῳ φιλεῖ, πρὸς ἑαυτοῖς παῖδας ἀπολέσαντας ποιῆσαι καὶ τὴν ἄλλην πόλιν ἀδύνατον ἀναλαβεῖν. Ἀληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. ἀλλὰ σὺ πρῶτον μὲν ἡγεῖ παρασκευαστέον τὸ μὴ ποτε κινδυνεύσαι; Οὐδαμῶς. Τί δ'; εἴ που κινδυνευτέον, οὐκ
- Γ ἐν ᾧ βελτίους ἔσονται κατορθοῦντες; Δῆλον δὴ. Ἀλλὰ σμικρὸν οἶε διαφέρειν καὶ οὐκ ἄξιον κινδύνου θεωρεῖν ἢ μὴ τὰ περὶ τὸν πόλεμον παῖδας τοὺς ἄνδρας πολεμικοὺς ἔσομένους; Οὐκ, ἀλλὰ διαφέρει πρὸς ὃ λέγεις. Τοῦτο μὲν ἄρα ὑπαρκτέον, θεωροὺς πόλεμου τοὺς παῖδας ποιεῖν, προσμηχανᾶσθαι δ' αὐτοῖς ἀσφάλειαν, καὶ καλῶς ἔξει. ἢ γάρ; Ναί. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν αὐτῶν οἱ πατέρες, ὅσα ἄνθρωποι, οὐκ ἀμαθεῖς ἔσονται, ἀλλὰ γνω-
- Δ μονικοὶ τῶν στρατειῶν, ὅσαι τε καὶ μὴ ἐπικίνδυνοι; Εἰκός, ἔφη. Εἰς μὲν ἄρα τὰς ἄξουσιν, εἰς δὲ τὰς εὐλαβή- σονται. Ὅρθῶς. Καὶ ἄρχοντάς γέ που, ἦν δ' ἐγώ, οὐ τοὺς φαυλοτάτους αὐτοῖς ἐπιστήσουσιν, ἀλλὰ τοὺς ἐμπει- ρία τε καὶ ἡλικία ἱκανοὺς ἡγεμόνας τε καὶ παιδαγωγοὺς εἶναι. Πρέπει γάρ. Ἀλλὰ γάρ, φήσομεν, καὶ παρὰ δόξαν

πολλὰ πολλοῖς δὴ ἐγένετο. Καὶ μίλα. Πρὸς τοίνυν τὰ τοιαῦτα, ὃ φίλε, πτεροῦν χρὴ παιδία ὄντα εὐθύς, ἢν' ἂν τι δέῃ πετόμενοι ἀποφύγωσιν. Πῶς λέγεις; ἔφη. Ἐπὶ Ε τοὺς ἵππους, ἦν δ' ἐγώ, ἀναβιβαστέον ὡς νεωτάτους, καὶ διδασκαμένους¹ ἱππεύειν ἐφ' ἵππων ἀκτέον ἐπὶ τὴν θεάν μὴ θυμοειδῶν μηδὲ μαχητικῶν, ἀλλ' ὅ τι ποδωκεστάτων καὶ εὐημειωτάτων. οὕτω γὰρ κάλλιστα τε θεάσονται τὸ αὐτῶν ἔργον, καὶ ἀσφαλέστατα, ἂν τι δέῃ, σωθήσονται μετὰ πρεσβυτέρων ἡγεμόνων ἐπόμενοι. Ὅρθῳς, ἔφη, μοι δοκεῖς | λέγειν.

468

Τί δὲ δὴ, εἶπον, τὰ περὶ τὸν πόλεμον; πῶς ἐκτέον σοι τοὺς στρατιώτας πρὸς αὐτοὺς τε καὶ τοὺς πολεμίους; ἄρ' ὀρθῶς μοι καταφαίνεται ἢ οὐ; Λέγ', ἔφη, ποῖα². Αὐτῶν μὲν, εἶπον, τὸν λιπόντα τάξιν ἢ ὅπλα ἀποβαλόντα ἢ τι τῶν τοιούτων ποιήσαντα διὰ κάκην ἄρα οὐ δημιουργόν τινα δεῖ καθιστάναι ἢ γεωργόν; Πάνυ μὲν οὔν. Τὸν δὲ ζῶντα εἰς τοὺς πολεμίους ἀλόντα ἄρ' οὐ δωρεὰν διδόναι τοῖς ἐλοῦσι³ χρῆσθαι τῇ ἄγρᾳ ὅ τι ἂν βούλωνται; Κομιδῇ Β γε. Τὸν δὲ ἀριστεύσαντά τε καὶ εὐδοκιμήσαντα οὐ πρόωτον μὲν ἐπὶ στρατείας ὑπὸ τῶν συστρατευομένων μεираκίων τε καὶ παίδων ἐν μέρει ὑπὸ ἐκάστου δοκεῖ σοι χρῆναι στεφανωθῆναι; ἢ οὐ; Ἐμοιγε. Τί δέ; δεξιωθῆναι; Καὶ τοῦτο. Ἀλλὰ τόδ', οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, οὐκέτι σοι δοκεῖ. Τὸ ποῖον; Τὸ φιληθαί τε καὶ φιληθῆναι ὑπὸ ἐκάστου. Πάντων, ἔφη, μάλιστα· καὶ προστίθημί γε τῷ νόμῳ, ἕως ἂν ἐπὶ ταύτης ὧσι τῆς στρατείας⁴, μηδενὶ ἐξεῖναι ἀπαρνηθῆναι, C δὴ ἂν βούληται φιλεῖν, ἵνα καί, ἐάν τις του τύχῃ ἐρῶν ἢ ἄρρενος ἢ θηλείας, προθυμότερος ἢ πρὸς τὸ τὰριστεῖα φέρειν. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ. ὅτι μὲν γὰρ ἀγαθῷ ὄντι γάμοι τε ἔτοιμοι πλείους ἢ τοῖς ἄλλοις καὶ αἰρέσεις τῶν τοιούτων πολλάκις παρὰ τοὺς ἄλλους ἔσονται, ἢν' ὅ τι

¹ διδασκαμένους q²: διδασκομένους A.   ² ποῖα Ξ: ποί ἂν A.   ³ ἐλοῦσι J. van Leeuwen: θέλουσι A.   ⁴ στρατείας q²: στρατιᾶς A.

πλείστοι ἐκ τοῦ τοιούτου γίνωνται, εἴρηται ἤδη. Εἵπομεν γάρ, ἔφη.

XV. Ἀλλὰ μὴν καὶ καθ' Ὅμηρον τοῖς τοιοῖσδε δίδ-
D καιον τιμᾶν τῶν νέων ὅσοι ἀγαθοί. καὶ γὰρ Ὅμηρος τὸν
 εὐδοκιμήσαντα ἐν τῷ πολέμῳ νώτοισιν Αἴαντα ἔφη
 διηνεκέεσσι γεραίρεσθαι, ὡς ταύτην οἰκίαν οὔσαν
 τιμὴν τῷ ἡβῶντί τε καὶ ἀνδρείῳ, ἐξ ἧς ἅμα τῷ τιμᾶσθαι καὶ
 τὴν ἰσχὺν αὐξήσει. Ὁρθότατα, ἔφη. Πεισόμεθα ἄρα, ἦν
 δ' ἐγώ, ταῦτά γε Ὅμηρος. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἐν τε θυσίαις καὶ
 τοῖς τοιούτοις πᾶσι τοὺς ἀγαθοὺς, καθ' ὅσον ἂν ἀγαθὸν
 φαίνωνται, καὶ ὕμνοις καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν τιμήσομεν,
E πρὸς δὲ τούτοις ἔδραις τε καὶ κρέασιν ἰδὲ πλείοις
 δεπάεσσιν, ἵνα ἅμα τῷ τιμᾶν ἀσκῶμεν τοὺς ἀγαθοὺς
 ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. Κάλλιστα, ἔφη, λέγεις. Εἶεν·
 τῶν δὲ δὴ ἀποθανόντων ἐπὶ στρατείας¹ ὃς ἂν εὐδοκιμήσας
 τελευτήσῃ, ἂρ' οὐ πρῶτον μὲν φήσομεν τοῦ χρυσοῦ γένους
 εἶναι; Πάντων γε μάλιστα. Ἀλλ' οὐ πεισόμεθα Ἡσιόδῳ,
 ἐπειδὴν τινες τοῦ τοιούτου γένους τελευτήσωσιν, ὡς ἄρα
 469 | οἱ μὲν δαίμονες ἄγνοοι ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν,
 ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλακες μερόπων ἀνθρώπων;

Πεισόμεθα μὲν οὖν. Διαπυθόμενοι ἄρα τοῦ θεοῦ, πῶς
 χρὴ τοὺς δαιμονίους τε καὶ θείους τιθέναι καὶ τίνι δια-
 φόρῳ, οὕτω καὶ ταύτῃ θήσομεν ἢ ἂν ἐξηγῇται; Τί δ' οὐ
 μέλλομεν; Καὶ τὸν λοιπὸν δὴ χρόνον, ὡς δαιμόνων, οὕτω
B θεραπεύσομέν² τε καὶ προσκυνήσομεν αὐτῶν τὰς θήκας;
 ταῦτα³ δὲ ταῦτα νομιοῦμεν, ὅταν τις γήρα ἢ τινι ἄλλῳ
 τρόπῳ τελευτήσῃ τῶν ὅσοι ἂν διαφερόντως ἐν τῷ βίῳ
 ἀγαθὸν κριθῶσιν; Δίκαιον γοῦν, ἔφη.

Τί δέ; πρὸς τοὺς πολεμίους πῶς ποιήσουσιν ἡμῖν οἱ
 στρατιῶται; Τὸ ποῖον δὴ; Πρῶτον μὲν ἀνδραποδισμοῦ

¹ στρατείας II: στρατιάς A.

² θεραπεύσομεν II: θεραπεύσωμεν A.

³ ταῦτα ν: ταῦτα A.

πéρι δοκεῖ δίκαιον Ἑλληνας Ἑλληνίδας πόλεις ἀνδραποδίζεσθαι, ἢ μὴδ' ἄλλη ἐπιτρέπειν κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ τοῦτο ἐθίζειν, τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους φείδεσθαι, εὐλαβουμένους τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων δουλείαν; Ὀλφ καὶ παντί, C ἔφη, διαφέρει τὸ φείδεσθαι. Μὴδὲ Ἑλληνα ἄρα δοῦλον ἐκτῆσθαι μήτε αὐτοὺς τοῖς τε ἄλλοις Ἑλλησιν οὕτω ξυμβουλευεῖν; Πάνν μὲν οὖν, ἔφη· μᾶλλον γ' ἂν οὖν οὕτω πρὸς τοὺς βαρβάρους τρέποιντο, ἑαυτῶν δ' ἀπέχουιντο. Τί δέ; σκυλεύειν, ἣν δ' ἐγώ, τοὺς τελευτήσαντας πλὴν ὅπλων, ἐπειδὰν νικήσωσιν, ἢ καλῶς ἔχει; ἢ οὐ πρόφασιν μὲν τοῖς δειλοῖς ἔχει μὴ πρὸς τὸν μαχόμενον ἵεναι, ὥς τι D τῶν δεόντων δρῶντας, ὅταν περὶ τὸν τεθνεῶτα κυπτάζωσι, πολλὰ δὲ ἤδη στρατόπεδα διὰ τὴν τοιαύτην ἀρπαγὴν ἀπώλετο; Καὶ μάλα. Ἀνελεύθερον δὲ οὐ δοκεῖ καὶ φιλοχρήματον νεκρὸν συλᾶν, καὶ γυναικείας τε καὶ σμικρᾶς διανοίας τὸ πολέμιον νομίζειν τὸ σῶμα τοῦ τεθνεῶτος ἀποπταμένου τοῦ ἐχθροῦ, λελοιπότης δὲ ᾧ ἐπολέμει; ἢ οἶει τι διάφορον δρᾶν τοὺς τοῦτο ποιοῦντας τῶν κυνῶν, αἱ E τοῖς λίθοις, οἷς ἂν βληθῶσι, χαλεπαίνουσι, τοῦ βάλλοντος¹ οὐχ ἀπτόμεναι; Οὐδὲ σμικρόν, ἔφη. Ἐατέον ἄρα τὰς νεκροσυλίας καὶ τὰς τῶν ἀναιρέσεων διακωλύσεις; Ἐατέον μέντοι, ἔφη, νῆ Δία.

XVI. Οὐδὲ μὴν που πρὸς τὰ ἱερὰ τὰ ὅπλα οἴσομεν ὥς ἀναθήσοντες, ἄλλως τε καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων, εἴαν τι ἡμῖν μέλη τῆς πρὸς τοὺς | ἄλλους Ἑλληνας εὐνοίας· 470 μᾶλλον δὲ καὶ φοβησόμεθα, μὴ τι μίασμα ἢ πρὸς ἱερὸν τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῶν οἰκείων φέρειν, εἴαν μὴ τι δὴ ὁ θεὸς ἄλλο λέγῃ. Ὀρθότατα, ἔφη. Τί δέ; γῆς τε τμήσεως τῆς Ἑλληνικῆς καὶ οἰκίῶν ἐμπρήσεως ποῖόν τί σοι δράσουσιν οἱ στρατιῶται πρὸς τοὺς πολεμίους; Σοῦ, ἔφη, δόξαν ἀποφαινομένου ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, δόκεῖ τούτων μηδέτερα ποιεῖν, ἀλλὰ τὸν ἐπέτειον B

¹ βάλλοντος II: βαλόντος unus A. Cf. Arist. Rhet. III 4. 1406^b 34.

καρπὸν ἀφαιρεῖσθαι, καὶ ὦν ἔνεκα, βούλει σοι λέγω; Πάνυ γε. Φαίνεται μοι, ὥσπερ καὶ ὀνομάζεται δύο ταῦτα τὰ ὀνόματα, πόλεμός τε καὶ στάσις, οὕτω καὶ εἶναι δύο, ὄντα ἐπὶ δυοῖν τινοῖν διαφοραῖν. λέγω δὲ τὰ δύο, τὸ μὲν οἰκεῖον καὶ ξυγγενές, τὸ δὲ ἀλλότριον καὶ ὀθνεῖον. ἐπὶ μὲν οὖν τῇ τοῦ οἰκεῖου ἔχθρα στάσις κέκληται, ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ ἀλλοτρίου πόλεμος. Καὶ οὐδέν γε, ἔφη, ἄπο τρόπου λέγεις. "Ορα δὴ καὶ εἰ τόδε πρὸς τρόπου λέγω. φημί γὰρ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν γένος αὐτὸ αὐτῷ οἰκεῖον εἶναι καὶ ξυγγενές, τῷ δὲ βαρβαρικῷ ὀθνεῖόν τε καὶ ἀλλότριον. Καλῶς γε, ἔφη. "Ελληνας μὲν ἄρα βαρβάροις καὶ βαρβάροις Ἕλλησι πολεμεῖν μαχομένους τε φήσομεν καὶ πολεμίους φύσει εἶναι, καὶ πόλεμον τὴν ἔχθραν ταύτην κλητέον. "Ελληνας δὲ Ἕλλησιν, ὅταν τι τοιοῦτο δρῶσιν, φύσει μὲν φίλους εἶναι, νοσεῖν δ' ἐν τῷ τοιοῦτῳ τὴν

D Ἑλλίδα καὶ στασιάζειν, καὶ στάσιν τὴν τοιαύτην ἔχθραν κλητέον. Ἐγὼ μὲν, ἔφη, συγχωρῶ οὕτω νομίζειν. Σκόπει δὴ, εἶπον, ὅτι ἐν τῇ νῦν ὁμολογουμένη στάσει, ὅπου ἂν τι τοιοῦτον γένηται, καὶ διαστῇ πόλις, ἐὰν ἐκάτεροι ἐκατέρων τέμνωσιν ἀγροὺς καὶ οἰκίας ἐμπιμπρῶσιν, ὥς ἀλιτρηιώδης τε δοκεῖ ἢ στάσις εἶναι καὶ οὐδέτεροι αὐτῶν φιλοπόλιδες· οὐ γὰρ ἂν ποτε ἐτόλμων τὴν τροφὸν τε καὶ μητέρα κείρειν· ἀλλὰ μέτριον εἶναι τοὺς καρποὺς ἀφαιρεῖσθαι

E τοῖς κρατοῦσι τῶν κρατουμένων, καὶ διανοεῖσθαι ὥς διαλλαγησομένων καὶ οὐκ ἀεὶ πολεμησόντων. Πολὺν γάρ, ἔφη, ἡμερωτέρων αὐτῇ ἢ διάνοια ἐκείνης. Τί δὲ δὴ; ἔφη· ἦν σὺ πόλιν οἰκίζεις, οὐχ Ἑλληνὶς ἔσται; Δεῖ γ' αὐτήν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἀγαθοί τε καὶ ἡμεροὶ ἔσονται; Σφόδρα γε. Ἄλλ' οὐ φιλέλληνες; οὐδὲ οἰκείαν τὴν Ἑλλάδα ἡγήσονται, οὐδὲ κοινωνήσουσιν ὧν περ οἱ ἄλλοι ἱερῶν; Καὶ σφόδρα γε. Οὐκοῦν τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαφορὰν

471 | ὥς οἰκείους στάσιν ἡγήσονται καὶ οὐδὲ ὀνομάσουσιν

¹ τὰ Ξ et corr. A²: om. A¹.

πόλεμον; Οὐ γάρ. Καὶ ὡς διαλλαγησόμενοι ἄρα διοί-
 σονται; Πάννυ μὲν οὖν. Εὐμενῶς δὴ σωφροنيοῦσιν, οὐκ
 ἐπὶ δουλείᾳ κολάζοντες οὐδ' ἐπ' ὀλέθρῳ, σωφρονισταὶ
 ὄντες, οὐ πολέμιοι. Οὕτως, ἔφη. Οὐδ' ἄρα τὴν Ἑλλάδα
 Ἕλληνας ὄντες κεροῦσιν, οὐδὲ οἰκήσεις ἐμπρήσουσιν, οὐδὲ
 ὁμολογήσουσιν ἐν ἐκάστη πόλει πάντας ἐχθροὺς αὐτοῖς
 εἶναι, καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, ἀλλ' ὀλίγους
 αἰεὶ ἐχθροὺς τοὺς αἰτίους τῆς διαφορᾶς, καὶ διὰ ταῦτα B
 πάντα οὔτε τὴν γῆν ἐθελήσουσιν κεῖρην αὐτῶν, ὡς φίλων
 τῶν πολλῶν, οὔτε οἰκίας ἀνατρέπειν, ἀλλὰ μέχρι τούτου
 ποιήσονται τὴν διαφοράν, μέχρι οὗ ἂν οἱ αἴτιοι ἀναγκα-
 σθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀναιτίων ἀλγούντων δοῦναι δίκην. Ἐγὼ
 μὲν, ἔφη, ὁμολογῶ οὕτω δεῖν πρὸς τοὺς ἐναντίους τοὺς
 ἡμετέρους πολίτας προσφέρεσθαι, πρὸς δὲ τοὺς βαρβάρους
 ὡς νῦν οἱ Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους. Τιθῶμεν δὴ καὶ
 τοῦτον τὸν νόμον τοῖς φύλαξι, μήτε γῆν τέμνειν μήτε οἰκίας C
 ἐμπιμπρᾶναι; Θῶμεν, ἔφη, καὶ ἔχειν γε καλῶς ταῦτά τε
 καὶ τὰ πρόσθεν.

XVII. Ἀλλὰ γάρ μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, ἐάν τις σοι
 τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπη λέγειν, οὐδέποτε μνησθήσεσθαι ὃ ἐν
 τῷ πρόσθεν παρωσάμενος πάντα ταῦτα εἶρηκας, τὸ ὡς
 δυνατὴ αὕτη ἡ πολιτεία γενέσθαι καὶ τίνα τρόπον ποτὲ
 δυνατὴ· ἐπεὶ ὅτι γε, εἰ γένοιτο, πάντ' ἂν εἴη ἀγαθὰ πόλει
 ἢ γένοιτο, καὶ ἃ σὺ παραλείπεις ἐγὼ λέγω¹, ὅτι καὶ
 τοῖς πολεμίοις ἄριστ' ἂν μάχοντο τῷ ἥκιστα ἀπολείπειν D
 ἀλλήλους, γιγνώσκοντές τε καὶ ἀνακαλοῦντες ταῦτα τὰ
 ὀνόματα ἑαυτοῦς, ἀδελφούς, πατέρας, υἱεῖς· εἰ δὲ καὶ τὸ
 θῆλυ συστρατεύοιτο, εἴτε καὶ ἐν τῇ αὐτῇ τάξει εἴτε καὶ
 ὅπισθεν ἐπιτεταγμένον, φόβων τε ἔνεκα τοῖς ἐχθροῖς καὶ εἴ
 ποτέ τις ἀνάγκη βοηθείας γένοιτο, οἶδ' ὅτι ταύτῃ πάντῃ
 ἄμαχοι ἂν εἶεν· καὶ οἴκοι γε² ἃ παραλείπεται ἀγαθὰ, ὅσα

¹ Sic codd.: καὶ ἐγὼ λέγω, <καὶ> ἃ σὺ παραλείπεις ὅτι olim nos.

² γε Ξ et corr. A²: τε A¹.

Ε ἂν εἴη αὐτοῖς, ὁρῶ· ἀλλ' ὥς ἐμοῦ ὁμολογοῦντος πάντα ταῦτα ὅτι εἴη ἄν, καὶ ἄλλα γε μυρία, εἰ γένοιτο ἡ πολιτεία αὕτη, μηκέτι πλείω περὶ αὐτῆς λέγε, ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἤδη πειρώμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς πείθειν, ὥς δυνατόν καὶ ἡ δυνατόν,

472 τὰ δ' ἄλλα χαίρειν ἐώμεν. | Ἐξαίφνης γε σύ, ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ καταδρομὴν ἐποιήσω ἐπὶ τὸν λόγον μου, καὶ οὐ συγγιγνώσκεις στραγγενομένῳ¹. ἴσως γὰρ οὐκ οἶσθα, ὅτι μόγῃς μοι τῶ δύο κύματε ἐκφυγόντι νῦν τὸ μέγιστον καὶ χαλεπώτατον τῆς τρικυμίας ἐπάγεις, ὃ ἐπειδὴν ἴδῃς τε καὶ ἀκούσης, πάννυ συγγνώμην ἔξεις, ὅτι εἰκότως ἄρα ὤκνουν τε καὶ ἐδεδοίκη οὕτω παράδοξον λέγειν λόγον τε καὶ ἐπιχειρεῖν διασκοπεῖν. Ὅσῳ ἄν, ἔφη, τοιαῦτα πλείω

Β λέγῃς, ἥττον ἀφεθήσεται ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὸ μὴ εἰπεῖν, πῇ δυνατὴ γίγνεσθαι αὕτη ἡ πολιτεία. ἀλλὰ λέγε καὶ μὴ διάτριβε. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τόδε χρή ἀναμνησθῆναι, ὅτι ἡμεῖς ζητοῦντες δικαιοσύνην οἷόν ἐστι καὶ ἀδικίαν δεῦρο ἤκομεν. Χρή· ἀλλὰ τί τοῦτο; ἔφη. Οὐδέν· ἀλλ' ἐὰν εὖρωμεν οἷόν ἐστι δικαιοσύνη, ἄρα καὶ ἄνδρα τὸν δίκαιον ἀξιόσωμεν μηδὲν δεῖν αὐτῆς ἐκείνης διαφέρειν,

Γ ἀλλὰ πανταχῇ τοιοῦτον εἶναι, οἷον δικαιοσύνη ἐστίν; ἡ ἀγαπήσομεν, ἐὰν ὅ τι ἐγγύτατα αὐτῆς ἢ καὶ πλείστα τῶν ἄλλων ἐκείνης μετέχῃ; Οὕτως, ἔφη, ἀγαπήσομεν. Παραδείγματος ἄρα ἔνεκα, ἦν δ' ἐγώ, ἐζητοῦμεν αὐτό τε δικαιοσύνην οἷόν ἐστι, καὶ ἄνδρα τὸν τελῶς δίκαιον, εἰ γένοιτο, καὶ οἷος ἂν εἴη γενόμενος, καὶ ἀδικίαν αὐ καὶ τὸν ἀδικώτατον, ἵνα εἰς ἐκείνους ἀποβλέποντες, οἷοι ἂν ἡμῖν φαίνωνται εὐδαιμονίας τε πέρι καὶ τοῦ ἐναντίου, ἀναγκαζώ-

Δ μεθα καὶ περὶ ἡμῶν αὐτῶν ὁμολογεῖν, ὃς ἂν ἐκείνοις ὅ τι ὁμοιότατος ἢ, τὴν ἐκείνοις² μοῖραν ὁμοιοτάτην ἔξῃεν, ἀλλ' οὐ τούτου ἔνεκα, ἵν' ἀποδείξωμεν ὥς δυνατὰ ταῦτα γίγνεσθαι. Τοῦτο μὲν, ἔφη, ἀληθὲς λέγεις. Οἷοι ἂν οὖν

¹ στραγγενομένῳ corr. F : στραπενομένῳ A.

² ἐκείνοις E q : ἐκείνης A.

ἡττόν τι ἀγαθὸν ζῶντα εἶναι, ὃς ἂν γράψας παράδειγμα, οἷος¹ ἂν εἴη ὁ κάλλιστος ἄνθρωπος, καὶ πάντα εἰς τὸ γράμμα ἱκανῶς ἀποδοῦν μὴ ἔχη ἀποδείξει, ὥς καὶ δυνατὸν γενέσθαι τοιοῦτον ἄνδρα; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τί οὖν; οὐ καὶ ἡμεῖς, φαμέν, παράδειγμα ἐποιούμεν λόγῳ Ε ἀγαθῆς πόλεως; Πάνυ γε. Ἡττόν τι οὖν οἶει ἡμᾶς εὖ λέγειν τούτου ἕνεκα, ἂν μὴ ἔχωμεν ἀποδείξει, ὥς δυνατὸν οὕτω πόλιν οἰκῆσαι ὥς ἐλέγετο; Οὐ δῆτα, ἔφη. Τὸ μὲν τοίνυν ἀληθές, ἦν δ' ἐγώ, οὕτω· εἰ δὲ δὴ καὶ τοῦτο προθυμηθῆναι δεῖ σὴν χάριν, ἀποδείξει, πῇ μάλιστα καὶ κατὰ τί δυνατώτατ' ἂν εἴη, πάλιν μοι πρὸς τὴν τοιαύτην ἀποδείξιν τὰ αὐτὰ διομολόγησαι. Τὰ ποῖα; Ἄρ' οἶόν τέ τι |πραχθῆναι ὥς λέγεται, ἣ φύσιν ἔχει πρᾶξιν λέξεως ἡττον 473 ἀληθείας ἐφάπτεσθαι, καὶν εἰ μὴ τῷ δοκεῖ; ἀλλὰ σὺ πότερον ὁμολογεῖς οὕτως ἢ οὐ; Ὁμολογῶ, ἔφη. Τοῦτο μὲν δὴ μὴ ἀνάγκαζέ με, οἶα τῷ λόγῳ διήλθομεν, τοιαῦτα παντάπασιν καὶ τῷ ἔργῳ δεῖν γιγνόμενα ἀποφαίνειν· ἀλλ', ἂν οἰοί τε γενώμεθα εὐρεῖν, ὥς ἂν ἐγγύτατα τῶν εἰρημένων πόλιν οἰκίσκειν, φάναι ἡμᾶς ἐξηυρηκέναι, ὥς δυνατὰ ταῦτα γίγνεσθαι, ἃ σὺ ἐπιτίττεις. ἢ οὐκ ἀγαπήσεις τούτων Β τυγχάνων; ἐγὼ μὲν γὰρ ἂν ἀγαπῶην. Καὶ γὰρ ἐγώ, ἔφη.

XVIII. Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο, ὥς ἔοικε, πειρώμεθα ζητεῖν τε καὶ ἀποδεικνύναι, τί ποτε νῦν κακῶς ἐν ταῖς πόλεσιν πράττεται, δι' ὃ οὐχ οὕτως οἰκοῦνται, καὶ τίνος ἂν σμικροτάτου μεταβαλόντος ἔλθοι εἰς τοῦτον τὸν τρόπον τῆς πολιτείας πόλιν, μάλιστα μὲν ἐνός, εἰ δὲ μή, δυοῖν, εἰ δὲ μή, ὃ τι ὀλιγίστων τὸν ἀριθμὸν καὶ σμικροτάτων τὴν δύναμιν. Παντάπασιν μὲν οὖν, ἔφη. Ἐνός μὲν τοίνυν, ἦν C δ' ἐγώ, μεταβαλόντος δοκοῦμέν μοι ἔχειν δεῖξαι ὅτι μεταπέσοι ἄν, οὐ μέντοι σμικροῦ γε οὐδὲ ῥαδίου, δυνατοῦ δέ. Τίνος; ἔφη. Ἐπ' αὐτὸ δὴ, ἦν δ' ἐγώ, εἰμι, ὃ τῷ μεγίστῳ

¹ οἷος q: οἷον A.

προσηκάζομεν¹ κύματι· εἰρήσεται δ' οὖν, εἰ καὶ μέλλει γέλωτί τε ἀτεχνῶς² ὥσπερ κύμα ἐκγελῶν καὶ ἀδοξία κατακλύσειν. σκόπει δὲ ὃ μέλλω λέγειν. Λέγε, ἔφη. Ἐὰν μή, ἦν δ' ἐγώ, ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ οἱ βασιλῆς τε νῦν λεγόμενοι καὶ δυνάσται φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς, καὶ τοῦτο εἰς ταῦτόν ξυμπέσῃ, δύναμῖς τε πολιτικῇ καὶ φιλοσοφίᾳ, τῶν δὲ νῦν πορευομένων χωρὶς ἐφ' ἑκάτερον αἱ πολλαὶ φύσεις ἐξ ἀνάγκης ἀποκλεισθῶσιν, οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα, ὧ φίλε Γλαύκων, ταῖς πόλεσι, δοκῶ δ' οὐδὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, οὐδὲ αὕτη ἡ πολιτεία μή ποτε πρότερον φυῇ τε εἰς τὸ δυνατὸν καὶ φῶς ἡλίου ἴδῃ, ἦν νῦν λόγῳ διεληλύθαμεν. ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν, ὃ ἐμοὶ πάλαί ὄκνον ἐντίθησι λέγειν, ὁρῶντι ὡς πολὺν παρὰ δόξαν ῥηθήσεται. χαλεπὸν γὰρ ἰδεῖν, ὅτι οὐκ ἂν ἄλλη³ τις εὐδαιμονήσειεν οὔτε ἰδία οὔτε δημοσία. καὶ ὅς, ὦ Σώκρατες, ἔφη, τοιοῦτον ἐκβέβληκας ῥῆμά τε καὶ λόγον, ὃν εἰπὼν ἡγοῦ ἐπὶ σέ πάννυ πολλοὺς τε καὶ οὐ φαύλους νῦν οὕτως οἶον ῥίψαντας τὰ ἱμάτια | γυμνοὺς λαβόντας ὅ τι ἐκάστῳ παρέτυχεν ὕπλον, θεῖν διατεταμένους ὡς θαυμάσια ἐργασομένους· οὓς εἰ μὴ ἀμυνεῖ τῷ λόγῳ καὶ ἐκφεύξει, τῷ ὄντι τωθαζόμενος δώσεις δίκην. Οὐκοῦν σύ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τούτων αἴτιος; Καλῶς γ', ἔφη, ἐγὼ ποιῶν. ἀλλὰ τοί σε οὐ προδώσω, ἀλλ' ἀμυνῶ οἷς δύναμαι· δύναμαι δὲ εὐνοῖα τε καὶ τῷ παρακελεύεσθαι, καὶ ἴσως ἂν ἄλλου του ἐμμελέστερόν σοι ἀποκρινοίμην. ἀλλ' ὡς ἔχων τοιοῦτον βοηθὸν πειρῶ τοῖς ἀπιστοῦσιν ἐνδείξασθαι, ὅτι ἔχει ἢ σὺ λέγεις. Πειρατέον, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ καὶ σὺ οὕτω μεγάλην ξυμμαχίαν παρέχει. ἀναγκαῖον οὖν μοι δοκεῖ, εἰ μέλλομέν πῃ ἐκφεύξεσθαι οὓς λέγεις, διορίσασθαι πρὸς αὐτοὺς τοὺς φιλοσόφους τίνας λέγοντες τολμῶμεν φάναι δεῖν ἄρχειν, ἵνα διαδήλων γενομένων

¹ προσηκάζομεν Fv: προεικάζομεν A.

² ἀτεχνῶς—ἐκγελῶν, quae praebent codd., nescio an Platoni abiudicanda sint.

³ ἄλλη q: ἄλλη A.

δύνηταί τις ἀμύνεσθαι, ἐνδεικνύμενος ὅτι τοῖς μὲν προσ-
 ῆκει φύσει ἀπτεσθαί τε φιλοσοφίας ἡγεμονεύειν τ' ἐν C
 πόλει, τοῖς δ' ἄλλοις μήτε ἀπτεσθαι ἀκολουθεῖν τε τῷ
 ἡγουμενῶ. "Ωρα ἂν εἴη, ἔφη, ὀρίζεσθαι. "Ἴθι δὴ, ἀκολου-
 θησόν μοι τῇδε, ἐὰν αὐτὸ ἀμῇ γέ πη ἱκανῶς ἐξηγησώμεθα.
 "Ἀγε, ἔφη. Ἀναμιμνήσκειν οὖν σε, ἦν δ' ἐγώ, δεήσει, ἢ
 μέμνησαι ὅτι ὃν ἂν φῶμεν φιλεῖν τι, δεῖ φανῆναι αὐτόν,
 ἐὰν ὀρθῶς λέγεται, οὐ τὸ μὲν φιλοῦντα ἐκείνου, τὸ δὲ μῇ,
 ἀλλὰ πᾶν στέργοντα;

XIX. Ἀναμιμνήσκειν, ἔφη, ὥς ἔοικεν, δεῖ· οὐ γὰρ
 πάνυ γε ἐννοῶ. Ἄλλω, εἶπον, ἔπρεπεν, ὦ Γλαῦκων, D
 λέγειν ἢ λέγεις· ἀνδρὶ δ' ἐρωτικῷ οὐ πρόπει ἀμνημονεῖν,
 ὅτι πάντες οἱ ἐν ὥρᾳ τὸν φιλόπαιδα καὶ ἐρωτικὸν ἀμῇ γέ
 πη δάκνουσί τε καὶ κινουῖσι, δοκοῦντες ἄξιοι εἶναι ἐπιμε-
 λείας τε καὶ τοῦ ἀσπάζεσθαι. ἢ οὐχ οὕτω ποιεῖτε πρὸς
 τοὺς καλοὺς; ὁ μὲν, ὅτι σιμός, ἐπίχαρις κληθεὶς ἐπαινε-
 θήσεται ὑφ' ὑμῶν, τοῦ δὲ τὸ γρυπὸν βασιλικὸν φατε
 εἶναι, τὸν δὲ δὴ διὰ μέσου τούτων ἐμμετρώτατα ἔχειν,
 μέλανας δὲ ἀνδρικοὺς ἰδεῖν, λευκοὺς δὲ θεῶν παῖδας εἶναι· E
 μελιχλῶρους¹ δὲ καὶ τοῦνομα οἶει τινὸς ἄλλου ποίημα
 εἶναι ἢ ἐραστοῦ ὑποκοριζομένου τε καὶ εὐχερῶς φέροντος
 τὴν ὠχρότητα, ἐὰν ἐπὶ ὥρᾳ ἦ; καὶ ἐνὶ λόγῳ πάσας
 προφάσεις προφασίζεσθαι τε | καὶ πάσας φωνὰς ἀφίετε, 475
 ὥστε μηδένα ἀποβάλλειν τῶν ἀνθούντων ἐν ὥρᾳ. Εἰ
 βούλει, ἔφη, ἐπ' ἐμοῦ λέγειν περὶ τῶν ἐρωτικῶν ὅτι οὕτω
 ποιοῦσι, συγχωρῶ τοῦ λόγου χάριν. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ·
 τοὺς φιλοίνους οὐ τὰ αὐτὰ ταῦτα ποιοῦντας ὀρᾶς, πάντα
 οἶνον ἐπὶ πάσης προφάσεως ἀσπαζομένους; Καὶ μάλα.
 Καὶ μὴν φιλοτίμους γε, ὥς ἐγῶμαι, καθορᾶς, ὅτι, ἂν μὴ
 στρατηγῆσαι δύνωνται, τριττυαρχοῦσιν, καὶ μὴ ὑπὸ
 μειζόνων καὶ σεμνοτέρων τιμᾶσθαι, ὑπὸ σμικροτέρων καὶ B
 φαυλοτέρων τιμώμενοι ἀγαπῶσιν, ὥς ὅλως τιμῆς ἐπιθυμηταὶ

¹ μελιχλῶρους γρ A² in marg.: μελαγχλῶρους A¹.

ὄντες. Κομιδῇ μὲν οὖν. Τοῦτο δὲ φάθι ἢ μή· ἄρα ὃν ἄν
 τινος ἐπιθυμητικὸν λέγωμεν, παντὸς τοῦ εἵδους τούτου
 φήσομεν ἐπιθυμεῖν, ἢ τοῦ μέν, τοῦ δὲ οὐ; Παντός, ἔφη.
 Οὐκοῦν καὶ τὸν φιλόσοφον σοφίας φήσομεν ἐπιθυμητὴν
 εἶναι, οὐ τῆς μέν, τῆς δ' οὐ, ἀλλὰ πάσης; Ἀληθῇ. Τὸν
 C ἄρα περὶ τὰ μαθήματα δυσχεραίνοντα, ἄλλως τε καὶ νέον
 ὄντα καὶ μήπω λόγον ἔχοντα τί τε χρηστὸν καὶ μή, οὐ
 φήσομεν φιλομαθῇ οὐδὲ φιλόσοφον εἶναι, ὥσπερ τὸν περὶ
 τὰ σιτία δυσχερῇ οὔτε πεινῆν φαμὲν οὔτ' ἐπιθυμεῖν
 σιτίων, οὐδὲ φιλόσιτον ἀλλὰ κακόσιτον εἶναι. Καὶ ὁρθῶς
 γε φήσομεν. Τὸν δὲ δὴ εὐχερῶς ἐθέλοντα παντὸς μαθήματος
 γεέσθαι καὶ ἀσμένως ἐπὶ τὸ μαυθάνειν ἰόντα καὶ ἀπληστως
 ἔχοντα, τοῦτον δ' ἐν δίκη φήσομεν φιλόσοφον. ἢ γάρ;
 D καὶ ὁ Γλαῦκων ἔφη, Πολλοὶ ἄρα καὶ ἄτοποι ἔσονται σοι
 τοιοῦτοι. οἳ τε γὰρ φιλοθεάμονες πάντες ἔμοιγε δοκοῦσι
 τῷ καταμανθάνειν χαίροντες τοιοῦτοι εἶναι, οἳ τε φιλήκοοι
 ἀτοπώτατοί τινές εἰσιν ὥς γ' ἐν φιλοσόφοις τιθέναι, οἳ
 πρὸς μὲν λόγους καὶ τοιαύτην διατριβὴν ἐκόντες οὐκ
 ἂν ἐθέλοιεν ἐλθεῖν, ὥσπερ δὲ ἀπομεμισθωκότες τὰ ὦτα
 ἐπακοῦσαι πάντων χορῶν περιθέουσι τοῖς Διουνσίοις, οὔτε
 τῶν κατὰ πόλεις οὔτε τῶν κατὰ κώμας ἀπολειπόμενοι.
 E τούτους οὖν πάντας καὶ ἄλλους τοιούτων τινῶν μαθητικούς
 καὶ τοὺς τῶν τεχνυδρίων φιλοσόφους φήσομεν; Οὐδαμῶς,
 εἶπον, ἀλλ' ὁμοίους μὲν φιλοσόφοις.

XX. Τοὺς δὲ ἀληθινούς, ἔφη, τίνας λέγεις; Τοὺς τῆς
 ἀληθείας, ἣν δ' ἐγώ, φιλοθεάμονας. Καὶ τοῦτο μὲν γ',
 ἔφη, ὁρθῶς· ἀλλὰ πῶς αὐτὸ λέγεις; Οὐδαμῶς, ἣν δ' ἐγώ,
 ῥαδίως πρὸς γε ἄλλον· σὲ δὲ οἶμαι ὁμολογήσειν μοι τὸ
 τοιόνδε. Τὸ ποῖον; Ἐπειδὴ ἐστὶν ἐναντίον καλὸν αἰσχυρῶ,
 476 δύο αὐτῷ εἶναι. Πῶς δ' οὐ; Οὐκοῦν ἐπειδὴ δύο, καὶ ἐν
 ἐκάτερον; Καὶ τοῦτο. Καὶ περὶ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ
 ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ πάντων τῶν εἰδῶν πέρι ὁ αὐτὸς
 λόγος, αὐτὸ μὲν ἐν ἑκαστον εἶναι, τῇ δὲ τῶν πράξεων καὶ

σωμάτων καὶ ἀλλήλων¹ κοινωνία πανταχοῦ φανταζόμενα
πολλὰ φαίνεσθαι ἕκαστον. Ὅρθως, ἔφη, λέγεις. Ταύτη
τοῖνυν, ἦν δ' ἐγώ, διαιρῶ, χωρὶς μὲν οὓς νῦν δὴ ἔλεγε
φιλοθεάμονας τε καὶ φιλοτέχνους καὶ πρακτικούς, καὶ
χωρὶς αὖ περὶ ὧν ὁ λόγος, οὓς μόνους ἂν τις ὀρθῶς B
προσείποι φιλοσόφους. Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οἱ μὲν που²,
ἦν δ' ἐγώ, φιλήκοοι καὶ φιλοθεάμονες τὰς τε καλὰς φωνὰς
ἀσπάζονται καὶ χρῶας καὶ σχήματα καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν
τοιούτων δημιουργούμενα, αὐτοῦ δὲ τοῦ καλοῦ ἀδύνατος
αὐτῶν ἢ διάνοια τὴν φύσιν ἰδεῖν τε καὶ ἀσπασασθαι.
Ἔχει γὰρ οὖν δὴ, ἔφη, οὕτως. Οἱ δὲ δὴ ἐπ' αὐτὸ τὸ
καλὸν δυνατοὶ ἵεναι τε καὶ ὁρᾶν καθ' αὐτὸ ἄρα οὐ σπάνιοι
ἂν εἶεν; Καὶ μάλα. Ὁ οὖν καλὰ μὲν πράγματα νομίζων, C
αὐτὸ δὲ κάλλος μῆτε νομίζων μῆτε, ἂν τις ἡγήται ἐπὶ τὴν
γνώσιν αὐτοῦ, δυνάμενος ἔπεσθαι, ὄναρ ἢ ὕπαρ δοκεῖ σοι
ζῆν; σκόπει δέ. τὸ ὀνειρώττειν ἄρα οὐ τότε ἐστίν, ἐάν
τε ἐν ὕπνῳ τις ἐάν τ' ἐγρηγορῶς τὸ ὁμοίον τῷ μὴ ὁμοίον
ἀλλ' αὐτὸ ἡγήται εἶναι ᾧ ἔοικεν; Ἐγὼ γοῦν ἂν, ἦ δ' ὅς,
φαίην ὀνειρώττειν τὸν τοιοῦτον. Τί δέ; ὁ τάναντία
τούτων ἡγούμενός τέ τι αὐτὸ καλὸν καὶ δυνάμενος καθορᾶν D
καὶ αὐτὸ καὶ τὰ ἐκείνου μετέχοντα, καὶ οὔτε τὰ μετέχοντα
αὐτὸ οὔτε αὐτὸ τὰ μετέχοντα ἡγούμενος, ὕπαρ ἢ ὄναρ αὖ
καὶ οὗτος δοκεῖ σοι ζῆν; Καὶ μάλα, ἔφη, ὕπαρ. Οὐκοῦν
τούτου μὲν τὴν διάνοιαν ὥς γιγνώσκοντος γνώμην ἂν
ὀρθῶς φαῖμεν εἶναι, τοῦ δὲ δόξαν ὥς δοξάζοντος; Πάννυ
μὲν οὖν. Τί οὖν, ἐὰν ἡμῖν χαλεπαίνει οὗτος, ὅν φαμεν
δοξάζειν ἀλλ' οὐ γιγνώσκειν, καὶ ἀμφισβητῇ ὥς οὐκ
ἀληθῆ λέγομεν; ἔξομέν τι παραμυθεῖσθαι αὐτὸν καὶ E
πείθειν ἡρέμα, ἐπικρυπτόμενοι ὅτι οὐχ ὑγιαίνει; Δεῖ γέ
τοι δὴ, ἔφη. Ἴθι δὴ, σκόπει τί ἐροῦμεν πρὸς αὐτόν. ἦ
βούλει ὧδε πυνθανώμεθα παρ' αὐτοῦ, λέγοντες, ὥς εἴ τι
οἶδεν, οὐδεὶς αὐτῷ φθόνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἂν ἴδοιμεν εἰδότα

¹ ἀλλήλων codd. : ἄλλη ἄλλων Badham.² που Π: ποι A.

τι. ἀλλ' ἡμῖν εἰπὲ τόδε· ὁ γιγνώσκων γιγνώσκει τί ἢ οὐδέν; σὺ οὖν μοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρίνου. Ἀποκρινοῦμαι, ἔφη, ὅτι γιγνώσκει τί. Πότερον ὃν ἢ οὐκ ὄν; Ὅν· πῶς 477 γὰρ | ἂν μὴ ὄν γέ τι γνωσθεῖη; Ἰκανῶς οὖν τοῦτο ἔχομεν, καὶ εἰ πλεοναχῇ σκοποῖμεν, ὅτι τὸ μὲν παντελῶς ὃν παντελῶς γνωστόν, μὴ ὃν δὲ μηδαμῇ πάντῃ ἀγνωστον; Ἰκανώτατα. Εἶεν· εἰ δὲ δὴ τι οὕτως ἔχει ὥς εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, οὐ μεταξὺ ἂν κείτο τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος καὶ τοῦ αὐτοῦ μηδαμῇ ὄντος; Μεταξύ. Οὐκοῦν εἰ¹ ἐπὶ μὲν τῷ ὄντι γνώσις ἦν, ἀγνωσία δ' ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ μὴ ὄντι, ἐπὶ τῷ Β μεταξὺ τούτῳ μεταξύ τι καὶ ζητητέον ἀγνοίας τε καὶ ἐπιστήμης, εἴ τι τυγχάνει ὃν τοιούτου; Πάνυ μὲν οὖν. Ἄρ' οὖν λέγομέν τι δόξαν εἶναι; Πῶς γὰρ οὐ; Πότερον ἄλλην δύναμιν ἐπιστήμης ἢ τὴν αὐτήν; Ἄλλην. Ἐπ' ἄλλῳ ἄρα τέτακται δόξα καὶ ἐπ' ἄλλῳ ἐπιστήμη, κατ' αὐτὴν τὴν² δύναμιν ἑκατέρα τὴν αὐτῆς. Οὕτω. Οὐκοῦν ἐπιστήμη μὲν ἐπὶ τῷ ὄντι πέφυκε, γινῶναι, ὥς ἔστι τὸ ὄν; μᾶλλον δὲ ὧδέ μοι δοκεῖ πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι διελέσθαι. Πῶς;

С XXI. Φήσομεν δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων, αἷς δὴ καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα ἂ δυνάμεθα, καὶ ἄλλο πᾶν ὃ τί περ ἂν δύνηται; οἷον λέγω ὅψιν καὶ ἀκοὴν τῶν δυνάμεων εἶναι, εἰ ἄρα μαρτάνεις ὃ βούλομαι λέγειν τὸ εἶδος. Ἀλλὰ μαρτάνω, ἔφη. Ἀκουσον δὴ ὃ μοι φαίνεται περὶ αὐτῶν. δυνάμεως γὰρ ἐγὼ οὔτε τινὰ χρόαν ὀρώ οὔτε σχῆμα οὔτε τι τῶν τοιούτων, οἷον καὶ ἄλλων πολλῶν, πρὸς ἂ ἀποβλέπων ἔνια διορίζομαι παρ' ἐμαυτῷ τὰ μὲν ἄλλα D εἶναι, τὰ δὲ ἄλλα· δυνάμεως δ' εἰς ἐκεῖνο μόνον βλέπω, ἐφ' ᾧ τε ἔστι καὶ ὃ ἀπεργάζεται, καὶ ταύτῃ ἐκάστην αὐτῶν δύναμιν ἐκάλεσα, καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τῷ αὐτῷ τεταγμένην καὶ τὸ αὐτὸ ἀπεργαζομένην τὴν αὐτὴν καλῶ, τὴν δὲ ἐπὶ ἐτέρῳ καὶ ἕτερον ἀπεργαζομένην ἄλλην. τί δὲ

¹ εἰ γ; om. A.² αὐτὴν τὴν C, Schmidt: τὴν αὐτὴν A.

σύ; πῶς ποιεῖς; Οὕτως, ἔφη. Δεῦρο δὲ πάλιν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε. ἐπιστήμην πότερον δύνάμιν τινα φῆς εἶναι αὐτήν, ἢ εἰς τί γένος τίθης; Εἰς τοῦτο, ἔφη, πασῶν **Ε** γε δυνάμεων ἐρρωμενεστάτην. Τί δέ; δόξαν εἰς δύναμιν ἢ εἰς ἄλλο εἶδος οἶσμεν; Οὐδαμῶς, ἔφη· ὃ γὰρ δοξάζειν δυνάμεθα, οὐκ ἄλλο τι ἢ δόξα ἐστίν. Ἀλλὰ μὲν δὴ ὀλίγον γε πρότερον ὁμολόγεις μὴ τὸ αὐτὸ εἶναι ἐπιστήμην τε καὶ δόξαν. Πῶς γὰρ ἄν, ἔφη, τό γε ἀναμάρτητον τῷ μὴ ἀναμαρτήτῳ ταυτόν ποτέ τις νοῦν ἔχων τιθείη; Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ὁῦλον, ὅτι ἕτερον ἐπιστήμης δόξα ὁμολογεῖται **478** ἡμῖν. Ἑτερον. Ἐφ' ἐτέρῳ ἄρα ἑτερόν τι δυναμένη ἑκατέρα αὐτῶν πέφυκεν. Ἀνάγκη. Ἐπιστήμη μὲν γέ που ἐπὶ τῷ ὄντι, τὸ ὄν γινῶναι ὡς ἔχει; Ναί. Δόξα δέ, φαμέν, δοξάζει; Ναί. Ἡ ταυτόν, ὅπερ ἐπιστήμη γινώσκει; καὶ ἔσται γνωστόν τε καὶ δοξαστὸν τὸ αὐτό; ἢ ἀδύνατον; Ἀδύνατον, ἔφη, ἐκ τῶν ὁμολογημένων, εἴπερ ἐπ' ἄλλῃ ἄλλῃ δύναμις πέφυκεν, δυνάμεις δὲ ἀμφοτέραί ἐστων, δόξα τε καὶ ἐπιστήμη, ἄλλῃ δὲ ἑκατέρα, ὡς φαμέν. **Β** ἐκ τούτων δὴ οὐκ ἐγχωρεῖ γνωστόν καὶ δοξαστὸν ταυτὸν εἶναι. Οὐκοῦν εἰ τὸ ὄν γνωστόν, ἄλλο τι ἂν δοξαστὸν ἢ τὸ ὄν εἴη; Ἄλλο. Ἀρ' οὖν τὸ μὴ ὄν δοξάζει; ἢ ἀδύνατον καὶ δοξάζειν τὸ μὴ ὄν; ἐννόει δέ. οὐχ ὁ δοξάζων ἐπὶ τὶ φέρει τὴν δόξαν; ἢ οἷόν τε αὖ δοξάζειν μὲν, δοξάζειν δὲ μὴδέν; Ἀδύνατον. Ἀλλ' ἐν γέ τι δοξάζει ὁ δοξάζων; Ναί. Ἀλλὰ μὴν μὴ ὄν γε οὐχ ἔν τι, ἀλλὰ μὴδὲν ὀρθότατ' ἂν προσαγορεύοιτο. Πάνυ γε. Μὴ ὄντι μὴν ἄγνοϊαν ἐξ **С** ἀνάγκης ἀπέδομεν, ὄντι δὲ γινώσιν. Ὅρθῶς, ἔφη. Οὐκ ἄρα ὄν οὐδὲ μὴ ὄν δοξάζει. Οὐ γάρ. Οὔτε ἄρα ἄγνοια οὔτε γινώσις δόξα ἂν εἴη. Οὐκ ἔοικεν. Ἀρ' οὖν ἐκτὸς τούτων ἐστίν, ὑπερβαίνουσα ἢ γινώσιν σαφηνεία ἢ ἄγνοϊαν ἀσαφεία; Οὐδέτερα. Ἀλλ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, γινώσεως μὲν σοι φαίνεται δόξα σκοτωδέστερον, ἀγνοίας δὲ φανότερον; Καὶ πολὺ γε, ἔφη. Ἐντὸς δ' ἀμφοῖν κείται; Ναί. **D**

¹ δοξάζει nos: δοξάζειν Α.

Μεταξὺ ἄρα ἂν εἴη τοῖτοιιν δόξα. Κομιδῇ μὲν οὔν. Οὐκοῦν ἔφαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν, εἴ τι φανείη οἷον ἅμα ὄν τε καὶ μὴ ὄν, τὸ τοιοῦτον μεταξὺ κείσθαι τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος τε καὶ τοῦ πάντως μὴ ὄντος, καὶ οὔτε ἐπιστήμην οὔτε ἄγνοϊαν ἐπ' αὐτῷ ἔσεσθαι, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ αὐ φανέν ἄγνοϊας καὶ ἐπιστήμης; Ὅρθως. Νῦν δέ γε πέφανται μεταξὺ τοῦτοιιν ὃ δὴ καλοῦμεν δόξαν. Πέφαιται.

- Ε** XXII. 'Εκείνο δὴ λείποιτ' ἂν ἡμῖν εὑρεῖν, ὥς ἔοικε, τὸ ἀμφοτέρων μετέχον, τοῦ εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, καὶ οὐδέτερον εἰλικρινὲς ὀρθῶς ἂν προσαγορευόμενον, ἵνα ἐὰν φανῇ, δοξαστὸν αὐτὸ εἶναι ἐν δίκῃ προσαγορεύωμεν, τοῖς μὲν ἄκροις τὰ ἄκρα, τοῖς δὲ μεταξὺ τὰ μεταξὺ ἀποδιδόντες. ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτω. Τούτων δὴ ὑποκειμένων λεγέτω
479 μοι, φήσω, καὶ ἀποκρινέσθω | ὁ χρηστός, ὃς αὐτὸ μὲν καλὸν καὶ ιδέαυ τινα αὐτοῦ κάλλους μηδεμίαν ἡγεῖται ἀεὶ¹ κατὰ ταῦτὰ ὡσαύτως ἔχουσιν, πολλὰ δὲ τὰ καλὰ νομίζει, ἐκεῖνος ὁ φιλοθεάμων καὶ οὐδαμῇ ἀνεχόμενος, ἂν τις ἐν τῷ καλὸν φῇ εἶναι καὶ δίκαιον, καὶ τᾶλλα οὕτω. τούτων γὰρ δὴ, ὦ ἄριστε, φήσομεν, τῶν πολλῶν καλῶν μῶν τι ἔστιν, ὃ οὐκ αἰσχροὺν φανήσεται; καὶ τῶν δικαίων ὃ οὐκ ἄδικον; καὶ τῶν ὁσίων, ὃ οὐκ ἀνόσιον; Οὐκ, ἀλλ' ἀνάγκη, ἔφη,
Β καὶ καλὰ πὼς αὐτὰ καὶ αἰσχροὰ φανῆναι, καὶ ὅσα ἄλλα ἐρωτᾷς. Τί δέ; τὰ πολλὰ διπλάσια ἡττόν τι ἡμίσεια, ἢ διπλάσια φαίνεται; Οὐδέν. Καὶ μεγάλα δὴ καὶ σμικρὰ καὶ κοῦφα καὶ βαρέα μή τι μᾶλλον, ἢ ἂν φήσωμεν, ταῦτα προσρηθήσεται, ἢ τάναντία; Οὐκ, ἀλλ' ἀεὶ, ἔφη, ἕκαστον ἀμφοτέρων ἔξεται. Πότερον οὔν ἔστι μᾶλλον ἢ οὐκ ἔστιν ἕκαστον τῶν πολλῶν τοῦτο, ὃ ἂν τις φῇ αὐτὸ εἶναι; Τοῖς ἐν ταῖς ἐστιάσεσιν, ἔφη, ἐπαμφοτερίζουσιν ἔοικεν, καὶ τῷ
Γ τῶν παίδων αἰνίγματι, τῷ περὶ τοῦ εὐνούχου, τῆς βολῆς περὶ τῆς νυκτερίδος, ᾧ καὶ ἐφ' οὗ αὐτὸν αὐτὴν αἰνίττονται βαλεῖν· καὶ γὰρ ταῦτα ἐπαμφοτερίζει², καὶ οὐτ' εἶναι οὔτε

¹ ἀεὶ Π: ἀεὶ μὲν Α.² ἐπαμφοτερίζει Ε et corr. γ²: ἐπαμφοτερίζουν Α.

μὴ εἶναι οὐδὲν αὐτῶν δυνατὸν παγίως νοῆσαι οὔτε ἀμφό-
 τερα οὔτε οὐδέτερον. Ἐχεις οὖν αὐτοῖς, ἣν δ' ἐγώ, ὃ τι
 χρήσει, ἣ ὅποι θήσεις καλλίῳ θέσιν τῆς μεταξὺ οὐσίας τε
 καὶ τοῦ μὴ εἶναι; οὔτε γάρ που σκοτωδέστερα μὴ ὄντος
 πρὸς τὸ μᾶλλον μὴ εἶναι φανήσεται, οὔτε φανότερα ὄντος D
 πρὸς τὸ μᾶλλον εἶναι. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἡύρηκαμεν
 ἄρα, ὥς ἔοικεν, ὅτι τὰ τῶν πολλῶν πολλὰ νόμιμα καλοῦ
 τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων μεταξὺ που κυλινδεῖται τοῦ τε μὴ
 ὄντος καὶ τοῦ ὄντος εἰλικρινῶς. Ἡύρηκαμεν. Προωμολο-
 γήσαμεν δέ γε, εἴ τι τοιοῦτον φανείη, δοξαστὸν αὐτὸ ἀλλ'
 οὐ γνωστὸν δεῖν λέγεσθαι, τῇ μεταξὺ δυνάμει τὸ μεταξὺ
 πλανητὸν ἀλισκόμενον. Ὡμολογήκαμεν. Τοὺς ἄρα
 πολλὰ καλὰ θεωμένους, αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν μὴ ὀρώντας μὴδ' E
 ἄλλῳ ἐπ' αὐτὸ ἄγοντι δυναμένους ἐπεσθαι, καὶ πολλὰ
 δίκαια, αὐτὸ δὲ τὸ δίκαιον μὴ, καὶ πάντα οὕτω, δοξάζειν
 φήσομεν ἅπαντα, γιγνώσκειν δὲ ὧν δοξάζουσιν οὐδέν.
 Ἀνάγκη, ἔφη. Τί δὲ αὖ τοὺς αὐτὰ ἕκαστα θεωμένους καὶ
 αἰεὶ κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ὄντα; Ἄρ' οὐ γιγνώσκειν ἀλλ'
 οὐ δοξάζειν; Ἀνάγκη καὶ ταῦτα. Οὐκοῦν καὶ ἀσπάξεσθαί
 τε καὶ φιλεῖν τούτους μὲν ταῦτα φήσομεν, ἐφ' οἷς γινώσις
 ἐστίν, | ἐκείνους δὲ ἐφ' οἷς δόξα; ἣ οὐ μνημονεύομεν, ὅτι 480
 φωνάς τε καὶ χροῶς καλὰς καὶ τὰ τοιαῦτ' ἔφαμεν τούτους
 φιλεῖν τε καὶ θεᾶσθαι, αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν οὐδ' ἀνέχεσθαι
 ὥς τι ὄν; Μεμνήμεθα. Μὴ οὖν τι πλημμελήσομεν
 φιλοδόξους καλοῦντες αὐτοὺς μᾶλλον ἢ φιλοσόφους; καὶ
 ἄρα ἡμῖν σφόδρα χαλεπανοῦσιν, ἂν οὕτω λέγωμεν; Οὐκ,
 ἂν γ' ἐμοὶ πείθωνται, ἔφη. τῷ γὰρ ἀληθεῖ χαλεπαίνειν
 οὐ θέμις. Τοὺς αὐτὸ ἄρα ἕκαστον τὸ ὃν ἀσπαζομένους
 φιλοσόφους ἀλλ' οὐ φιλοδόξους κλητέον; Παντάπασι
 μὲν οὖν.

- 484 I. Οἱ μὲν δὴ φιλόσοφοι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, καὶ οἱ μὴ διὰ μακροῦ τινὸς διεξελθόντος λόγου μόγισ πως ἀνεφάνησαν οἱ εἰσιν ἐκάτεροι. Ἴσως γάρ, ἔφη, διὰ βραχέος οὐ ῥάδιον. Οὐ φαίνεται, εἶπον· ἐμοὶ γοῦν ἔτι δοκεῖ ἂν βελτιόνως φανῆναι, εἰ περὶ τούτου μόνου ἔδει ῥηθῆναι, καὶ μὴ πολλὰ τὰ λοιπὰ διελθεῖν μέλλοντι κατόψεσθαι, τί B διαφέρει βίος δίκαιος ἀδίκου. Τί οὖν, ἔφη, τὸ μετὰ τοῦτο ἡμῖν; Τί δ' ἄλλο, ἦν δ' ἐγώ, ἢ τὸ ἐξῆς; ἐπειδὴ φιλόσοφοι μὲν οἱ τοῦ ἀεὶ κατὰ ταῦτὰ ὡσαύτως ἔχοντος δυνάμενοι ἐφάπτεσθαι, οἱ δὲ μή, ἀλλ' ἐν πολλοῖς καὶ πάντως ἴσχουσιν πλανώμενοι, οὐ φιλόσοφοι, ποτέρους δὴ δεῖ πόλεως ἡγεμόνας εἶναι; Πῶς οὖν λέγοντες ἂν αὐτό, ἔφη, μετρίως λέγοιμεν; Ὅποτεροι ἄν, ἦν δ' ἐγώ, δυνατοὶ φαίνωνται φυλάξαι νόμους τε καὶ ἐπιτηδεύματα πόλεων, τούτους C καθιστάναι φύλακας. Ὅρθως, ἔφη. Τόδε δέ, ἦν δ' ἐγώ, ἄρα δῆλον, εἴτε τυφλὸν εἴτε ὁξὺ ὁρῶντα χρὴ φύλακα τηρεῖν ὅτιοῦν; Καὶ πῶς, ἔφη, οὐ δῆλον; Ἡ οὖν δοκοῦσί τι τυφλῶν διαφέρειν οἱ τῷ ὄντι τοῦ ὄντος ἐκάστου ἐστερημένοι τῆς γνώσεως, καὶ μηδὲν ἐναργὲς ἐν τῇ ψυχῇ ἔχοντες παράδειγμα μηδὲ δυνάμενοι ὥσπερ γραφῆς εἰς τὸ ἀληθέστατον ἀποβλέποντες ἀκκέῖσε ἀεὶ ἀναφέροντές τε D καὶ θεώμενοι ὡς οἶόν τε ἀκριβέστατα, οὕτω δὴ καὶ τὰ

εὐδαιμονία καὶ αὐτὸν τε πῦρ καὶ ἀκαίῳ καὶ ἀγαθὸν
 εὐδαιμονία τε εἶναι δὲ εὐδαιμονία, καὶ τα κέρματα φυλάττοντες
 σάφει; Οὐ μὲν τὸν Δία ἢ τὸ θεόν, οὐ πολλὰ τι διαφέρει.
 Τούτῳ δὲ μάλιστα φέρεται σφισσόμεθα, ἢ τοῖς ἀνθρώποις
 μὲν εὐδαιμονία τοῦ θεοῦ ἐκπεριεῖν, ὅς μὴ οὐκ ἐκείνῳ ἐλλείποντας
 μὲν τοῦ αἰθέρα μὴ οὐκ ἐκείνῳ ὁρατῆς ὑποτασσόμενοι; Ἀποποι-
 οῦμαι δὲ, ἔφη, τῆς ἀλλοτρίας αἰδέσθαι, εἰ γὰρ τάλλα μὴ
 ἐλλείπονται. Οὐκ ἔστι γὰρ αὐτῷ σχεδὸν τι τῷ μεγίστῳ ἀν-
 θρώπῳ. Οὐκ οὖν τούτῳ ἐπὶ λόγῳ, τίνα τρόπον οἶός τ' 425
 εὐδαιμονία εἰσὶν αὐτοῦ κακία καὶ τὰτα εἶναι; Πάνυ μὲν οὐν.
 Ὁ γὰρ αὐτὸν ἀσχέτως τούτου τοῦ λόγου ἐλέγμεν, τὴν φύσιν
 αὐτοῦ πῶς οὐκ ἐπὶ καταρθεῖν, καὶ οἶμαι, εἰς ἐκείνην
 ἐκείνην ὁμολογήσασθαι, ὁμολογήσειν καὶ ὅτι οἶός τε τὰτα
 εἶναι οἱ αὐτοί, θεοὶ τε οὐκ ἀλλοτρίαν πόλιν ἡμετέρας δεῖ
 εἶναι ἢ τούτους. Πῶς;

II. Τούτῳ μὲν ἐπὶ τῶν φιλοσόφων φύσεων περὶ ὁμο-
 ταξίας εἶναι, ὅτι μυθολογία γὰρ αὐτοῖς ἐφάνη ὁ ἀνὴρ αὐτοῖς B
 ἀνθρώπων, τῆς εἶσιν ἢ, αἱ οὐσίαι καὶ μὴ πλανωμένης
 ὁμοφύσεως καὶ φύσεως. Ὁμολογήσθαι. Καὶ μὲν, ἦν ὁ
 λόγος, καὶ ὅτι τὰτα αὐτοῖς, καὶ ὅτι σμικροῦ οὐτε μέγιστος
 οὐκ ἀνιστάται, οὐκ ἀνιστάται μέρους ἐκόντες ἀφάνται,
 ὡς αὐτοῖς ἐπὶ πρὸς πρὸς καὶ τὴν φύσιν καὶ ἐρωτι-
 κῶς ἐπὶ πρὸς. Οὐθὺν, ἔφη, λόγος. Τότε τοῖνυν μετὰ
 αὐτοῖς σκοπεῖν εἰ ἀνάγκη εἶναι πρὸς τούτῳ ἐν τῇ φύσει οἱ
 ἀνθρώποις εἶσθαι οὐκ ἐλέγμεν. Το ποῖον; Τὴν C
 οὐκ εἶναι καὶ τοῦ εἶναι αἶμα, μὴ γὰρ προσέχουσιν το
 φύσιν, αἶμα μὲν, τὸ δὲ ἀλλόθιον στέργειν. Εἰκότως γ',
 ἔφη. Οὐ μὲν γὰρ, ὅς φημι, εἶναι, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἀνάγκη
 τοῦ ἐρωτικῶς τοῦ εἶναι ἔχοντα τὴν τὸ ξυγγενὲς τε καὶ
 αἰσῶν τὴν παιδείαν ἀγαπᾶν. Οὐθὺν, ἔφη. Ἦ οὐν
 ἐκείνου σφίσι τι ἀλλόθιον ἀνθρώπων; Καὶ πῶς; ἢ ὁ
 θεός; Ἦ οὐκ εἶναι αἶμα τῆς αὐτῆς φύσεως φιλόσοφόν τε

¹ διαφέρει A: διαφέρω γ.

² δὲ γ: δὲν A.

D καὶ φιλοψευδῇ; Οὐδαμῶς γε. Τὸν ἄρα τῷ ὄντι φιλομαθῇ πάσης ἀληθείας δεῖ εὐθύς ἐκ νέου ὃ τι μάλιστα ὀρέγεσθαι. Παντελῶς γε. Ἀλλὰ μὴν ὅτῳ γε εἰς ἓν τι αἰ ἐπιθυμία σφόδρα ῥέπουσιν, ἴσμεν που ὅτι εἰς τᾶλλα τούτῳ ἀσθενέστεραι, ὥσπερ ῥεῦμα ἐκείσε ἀπωχετευμένον. Τί μὴν; Ὡς δὴ πρὸς τὰ μαθήματα καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἐρρυνήκασιν, περὶ τὴν τῆς ψυχῆς, οἶμαι, ἡδονὴν αὐτῆς καθ' αὐτὴν εἶεν ἂν, τὰς δὲ διὰ τοῦ σώματος ἐκλείπουσιν, εἰ μὴ πεπλασμένως

E ἀλλ' ἀληθῶς φιλόσοφός τις εἴη. Μεγάλη ἀνάγκη. Σώφρων μὴν ὃ γε τοιοῦτος καὶ οὐδαμῇ φιλοχρήματος· ὧν γὰρ ἕνεκα χρήματα μετὰ πολλῆς δαπάνης σπουδάζεται, ἄλλῳ τινὶ μᾶλλον ἢ τούτῳ προσήκει σπουδάζειν. Οὕτω. Καὶ μὴν
 486 **π**ου καὶ τόδε δεῖ σκοπεῖν, ὅταν κρίνουν | μέλλης φύσιν φιλόσοφόν τε καὶ μὴ. Τὸ ποῖον; Μή σε λάθῃ μετέχουσα ἀνελευθερίας· ἐναντιώτατον γάρ που σμικρολογία ψυχῇ μελλούσῃ τοῦ ὅλου καὶ παντὸς αἰὲ ἐπορέξεσθαι θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἡ οὖν ὑπάρχει διανοία μεγαλοπρέπεια καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ οὐσίας, οἷόν τε οἷε τούτῳ μέγα τι δοκεῖν εἶναι
B τὸν ἀνθρώπινον βίον; Ἀδύνατον, ἢ δ' ὅς. Οὐκοῦν καὶ θάνατον οὐ δεινόν τι ἡγήσεται ὁ τοιοῦτος; Ἡκιστά γε. Δειλῇ δὴ καὶ ἀνελευθέρῳ φύσει φιλοσοφίας ἀληθινῆς, ὥς ἔοικεν, οὐκ ἂν μετεῖη. Οὐ μοι δοκεῖ. Τί οὖν; ὁ κόσμος καὶ μὴ φιλοχρήματος μὴδ' ἀνελεύθερος μὴδ' ἀλαζὼν μὴδὲ δειλὸς ἔσθ' ὅπῃ ἂν δυσξύνβολος ἢ ἄδικος γένοιτο; Οὐκ ἔστιν. Καὶ τοῦτο δὴ ψυχὴν σκοπῶν φιλόσοφον καὶ μὴ εὐθύς νέου ὄντος ἐπισκέψαι, εἰ ἄρα δικαία τε καὶ ἡμερος, ἢ δυσκοινώνητος καὶ ἀγρία. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐ μὴν οὐδὲ
C τόδε παραλείψεις, ὥς ἐγὼμαι. Τὸ ποῖον; Εὐμαθῆς ἢ δυσμαθῆς. ἢ προσδοκᾷ ποτέ τινά τι ἱκανῶς ἂν στέρξαι, ὃ πράττων ἂν ἀλγῶν τε πράττοι καὶ μόγισ σμικρὸν ἀνύτων; Οὐκ ἂν γένοιτο. Τί δ'; εἰ μὴδὲν ὧν μάθοι σφῆξιν δύναιτο, λήθης ὧν πλέως, ἅρ' ἂν οἷός τ' εἴη ἐπιστήμης μὴ κενὸς

εἶναι; Καὶ πῶς; Ἀνόνητα¹ δὴ πονῶν οὐκ, οἶε, ἀναγκασθήσεται τελευτῶν αὐτόν τε μισεῖν καὶ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν; Πῶς δ' οὐ; Ἐπιλήσμονα ἄρα ψυχὴν ἐν ταῖς **D** ἱκανῶς φιλοσόφοις μὴ ποτε ἐγκρίνωμεν, ἀλλὰ μνημονικὴν αὐτὴν ζητῶμεν δεῖν εἶναι. Παντάπασιν μὲν οὖν. Ἀλλ' οὐ μὴν τό γε τῆς ἀμούσου τε καὶ ἀσχήμονος φύσεως ἄλλοσέ ποί ἂν φαῖμεν ἔλκειν ἢ εἰς ἀμετρίαν. Τί μὴν; Ἀλήθειαν δὲ ἀμετρία ἡγεῖ ξυγγενὴ εἶναι ἢ ἐμμετρία; Ἐμμετρία. Ἐμμετρον ἄρα καὶ εὐχαριν ζητῶμεν πρὸς τοῖς ἄλλοις διάνοιαν φύσει, ἣν ἐπὶ τὴν τοῦ ὄντος ἰδέαν ἐκάστου τὸ αὐτοφυὲς εὐάγωγον παρέξει. Πῶς δ' οὐ; Τί οὖν; μὴ **E** πη δοκοῦμέν σοι οὐκ ἀναγκαῖα ἕκαστα διεληλυθέναι καὶ ἐπόμενα ἀλλήλοις τῇ μελλούσῃ τοῦ ὄντος ἱκανῶς τε καὶ τελέως ψυχῇ μεταλήψεσθαι; Ἀναγκαιότατα μὲν | οὖν, **487** ἔφη. Ἔστιν οὖν ὅπῃ μέμψει τοιοῦτον ἐπιτήδευμα, ὃ μὴ ποτ' ἂν τις οἶός τε γένοιτο ἱκανῶς ἐπιτηδεῦσαι, εἰ μὴ φύσει εἷη μνήμων, εὐμαθής, μεγαλοπρεπής, εὐχαρις, φίλος τε καὶ ξυγγενής ἀληθείας, δικαιοσύνης, ἀνδρείας, σωφροσύνης; Οὐδ' ἂν ὁ Μῶμος, ἔφη, τό γε τοιοῦτον μέμψαιτο. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, τελειωθείσι τοῖς τοιούτοις παιδείᾳ τε καὶ ἡλικίᾳ ἄρα οὐ μόνοις ἂν τὴν πόλιν ἐπιτρέποις;

III. Καὶ ὁ Ἀδείμαντος, ὦ Σώκρατες, ἔφη, πρὸς μὲν ταυτὰ σοι οὐδεὶς ἂν οἶός τ' εἷη ἀντειπεῖν· ἀλλὰ γὰρ τοιόνδε **B** τι πᾶσχοςιν οἱ ἀκούοντες ἐκάστοτε ἂ νῦν λέγεις· ἡγοῦνται δι' ἀπειρίαν τοῦ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι ὑπὸ τοῦ λόγου παρ' ἕκαστον τὸ ἐρώτημα σμικρὸν παραγόμενοι², ἀθροισθέντων τῶν σμικρῶν ἐπὶ τελευτῆς τῶν λόγων μέγα³ τὸ σφάλμα καὶ ἐναντίον τοῖς πρώτοις ἀναφαίνεσθαι, καὶ ὥσπερ ὑπὸ τῶν πεττεῦειν δεινῶν οἱ μὴ τελευτῶντες ἀποκλείονται καὶ οὐκ ἔχουσιν ὅ τι φέρωσιν, οὕτω καὶ **C** σφεῖς τελευτῶντες ἀποκλείεσθαι καὶ οὐκ ἔχειν ὅ τι λέγωσιν

¹ ἀνόνητα Π et γρ in marg. A²: ἀνόνητα A¹.

² παραγόμενοι Π et

corr. in marg. A²: παραγενόμενοι A¹.

³ μέγα Π: μετὰ A.

ὑπὸ πεττείας αὐ ταύτης τινὸς ἐτέρας, οὐκ ἐν ψήφοις, ἀλλ' ἐν λόγοις· ἐπεὶ τό γε ἀληθὲς οὐδέν τι μᾶλλον ταύτη¹ ἔχειν. λέγω δ' εἰς τὸ παρὸν ἀποβλέψας. νῦν γὰρ φαίη ἂν τίς σοι λόγῳ μὲν οὐκ ἔχειν καθ' ἕκαστον τὸ ἐρωτώμενον ἐναντιοῦσθαι, ἔργῳ δὲ ὁρᾶν, ὅσοι ἂν ἐπὶ φιλοσοφίαν **D** ὁρμήσαντες μὴ τοῦ πεπαιδεῦσθαι ἔνεκα ἀψάμενοι νέοι ὄντες ἀπαλλάττωνται, ἀλλὰ μακρότερον ἐνδιατρίψωσιν, τοὺς μὲν πλείστους καὶ πάνυ ἀλλοκότους γιγνομένους, ἵνα μὴ παμπονήρους εἴπωμεν, τοὺς δ' ἐπιεικεστάτους δοκοῦντας ὅμως τοῦτό γε ὑπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος, οὗ σὺ ἐπαινεῖς, πιάσχοντας, ἀχρήστους ταῖς πόλεσι γιγνομένους. καὶ ἐγὼ ἀκούσας, Οἷε οὖν, εἶπον, τοὺς ταῦτα λέγοντας ψεῖδεσθαι; Οὐκ οἶδα, ἢ δ' ὅς· ἀλλὰ τὸ σοὶ δοκοῦν ἡδέως ἂν ἀκούοιμι. **E** Ἀκούοις ἂν, ὅτι ἔμοιγε φαίνονται τὰληθῆ λέγειν. Πῶς οὖν, ἔφη, εὖ ἔχει λέγειν, ὅτι οὐ πρότερον κακῶν παύσονται αἱ πόλεις, πρὶν ἂν ἐν αὐταῖς οἱ φιλόσοφοι ἄρξωσιν, οἷς ἀχρήστους ὁμολογοῦμεν αὐταῖς εἶναι; Ἐρωτᾷς, ἦν δ' ἐγώ, ἐρώτημα δεόμενον ἀποκρίσεως δι' εἰκόνας λεγομένης. Σὺ δέ γε, ἔφη, οἶμαι, οὐκ εἴωθας δι' εἰκόνων λέγειν.

IV. Εἶεν, εἶπον· σκώπτεις ἐμβεβληκῶς με εἰς λόγον
 488 οὗτω δυσαπόδεικτον; ἄκουε δ' οὖν τῆς εἰκόνας, ἵν' | ἔτι
 μᾶλλον ἴδῃς, ὡς γλίσχρως εἰκάζω. οὗτω γὰρ χαλεπὸν τὸ²
 πάθος τῶν ἐπιεικεστάτων, ὃ πρὸς τὰς πόλεις πεπόνθασιν,
 ὥστε οὐδ' ἔστιν ἐν οὐδὲν ἄλλο τοιοῦτον πεπονθός, ἀλλὰ
 δεῖ ἐκ πολλῶν αὐτὸ ξυναγαγεῖν εἰκάζοντα καὶ ἀπολογού-
 μενον ὑπὲρ αὐτῶν, οἷον οἱ γραφεῖς τραγελάφους καὶ τὰ
 τοιαῦτα μιγνύντες γράφουσιν. νόησον γὰρ τοιουτονὶ γε-
 νόμενον εἴτε πολλῶν νεῶν πέρι εἴτε μιᾶς· ναύκληρον
 μεγέθει μὲν καὶ ῥώμῃ ὑπὲρ τοὺς ἐν τῇ νηὶ πάντας,
B ὑπόκωφον δὲ καὶ ὁρῶντα ὡσαύτως βραχύ τι καὶ γιγνώ-
 σκοντα περὶ ναυτικῶν ἕτερα τοιαῦτα, τοὺς δὲ ναύτας
 στασιάζοντας πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς κυβερνήσεως,

¹ ταύτη II: ταύτην A.² τὸ II: om. A.

διδασκέ τε τὴν εἰκόνα καὶ πειρῶ πείθειν, ὅτι πολὺ ἂν
 B θαυμαστότερον ἦν, εἰ ἐτιμῶντο. Ἄλλὰ διδάξω, ἔφη.
 Καὶ ὅτι τοίνυν τάληθῇ λέγεις, ὡς ἄχρηστοι τοῖς πολλοῖς
 οἱ ἐπιεικέστατοι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ· τῆς μέντοι ἀχρηστίας
 τοὺς μὴ χρωμένους κέλευε αἰτιάσθαι, ἀλλὰ μὴ τοὺς
 ἐπιεικεῖς. οὐ γὰρ ἔχει φύσιν κυβερνήτην ναυτῶν δεῖσθαι
 ἄρχεσθαι ὑφ' αὐτοῦ, οὐδὲ τοὺς σοφοὺς ἐπὶ τὰς τῶν
 πλουσίων θύρας ἰέναι, ἀλλ' ὁ τοῦτο κομφευσάμενος
 ἐψεύσατο, τὸ δὲ ἀληθὲς πέφυκεν, εἴαν τε πλούσιος εἴαν τε
 C πένης κάμνη, ἀναγκαῖον εἶναι ἐπὶ ἰατρῶν θύρας ἰέναι καὶ
 πάντα τὸν ἄρχεσθαι δεόμενον ἐπὶ τὰς τοῦ ἄρχειν δυναμένου,
 οὐ τὸν ἄρχοντα δεῖσθαι τῶν ἀρχομένων ἄρχεσθαι, οὐ ἂν
 τῇ ἀληθείᾳ τι ὄφελος ᾖ. ἀλλὰ τοὺς νῦν πολιτικούς
 ἄρχοντας ἀπεικάζων οἷς ἄρτι ἐλέγομεν ναύταις οὐχ
 ἁμαρτήσῃ, καὶ τοὺς ὑπὸ τούτων ἀχρήστους λεγομένους
 καὶ μετεωρολέσχας τοῖς ὡς ἀληθῶς κυβερνήταις. Ὅρθό-
 τατα, ἔφη. Ἐκ τε τοίνυν τούτων καὶ ἐν τούτοις οὐ ῥᾶδιον
 εὐδοκιμεῖν τὸ βέλτιστον ἐπιτήδευμα ὑπὸ τῶν τάναντία
 D ἐπιτηδευόντων· πολὺ δὲ μεγίστη καὶ ἰσχυροτάτη διαβολὴ
 γίγνεται φιλοσοφίᾳ διὰ τοὺς τὰ τοιαῦτα φάσκοντας
 ἐπιτηδεύειν, οὓς δὴ σὺ φῆς τὸν ἐγκαλοῦντα τῇ φιλοσοφίᾳ
 λέγειν ὡς παμπόνηροι οἱ πλείστοι τῶν ἰόντων ἐπ' αὐτήν,
 οἱ δὲ ἐπιεικέστατοι ἄχρηστοι, καὶ ἐγὼ συνεχώρησα ἀληθῇ
 σε λέγειν. ἦ γάρ; Ναί.

V. Οὐκοῦν τῆς μὲν τῶν ἐπιεικῶν ἀχρηστίας τὴν
 αἰτίαν διεληλύθαμεν; Καὶ μάλα. Τῆς δὲ τῶν πολλῶν
 πονηρίας τὴν ἀνάγκην βούλει τὸ μετὰ τοῦτο διέλθωμεν,
 E καὶ ὅτι οὐδὲ τούτου φιλοσοφία αἰτία, ἂν δυνώμεθα,
 πειραθῶμεν δεῖξαι; Πάνν μὲν οὖν. Ἀκούωμεν δὴ καὶ
 λέγωμεν ἐκείθεν ἀναμνησθέντες, ὅθεν διήμην τὴν φύσιν,
 οἷον ἀνάγκη φῦναι τὸν καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν ἐσόμενον.
 490 | ἡγείτο δ' αὐτῷ, εἰ νῶ ἔχεις, πρῶτον μὲν ἀλήθεια, ἣν
 διώκειν αὐτὸν πάντως καὶ πάντῃ ἔδει, ἣ ἀλαζόνι ὄντι

μηδαμῇ μετεῖναι φιλοσοφίας ἀληθινῆς. Ἦν γὰρ οὕτω λεγόμενον. Οὐκοῦν ἐν μὲν τοῦτο σφόδρα οὕτω παρὰ δόξαν τοῖς νῦν δοκουμένοις περὶ αὐτοῦ; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἄρ' οὖν δὴ οὐ μετρίως ἀπολογησόμεθα, ὅτι πρὸς τὸ ὄν πεφυκῶς εἶη ἀμιλλᾶσθαι ὃ γε ὄντως φιλομαθὴς καὶ οὐκ ἐπιμένοι ἐπὶ τοῖς δοξαζομένοις εἶναι πολλοῖς ἐκάστοις, **B** ἀλλ' ἴοι καὶ οὐκ ἀμβλύνοιτο οὐδ' ἀπολήγοι τοῦ ἔρωτος, πρὶν αὐτοῦ ὃ ἔστιν ἐκάστου τῆς φύσεως ἄψασθαι ᾧ προσήκει ψυχῆς ἐφάπτεσθαι τοῦ τοιούτου· προσήκει δὲ ξυγγενεῖ· ᾧ πλησιάσας καὶ μιγείς τῷ ὄντι ὄντως, γεννήσας νοῦν καὶ ἀλήθειαν, γνοίη τε καὶ ἀληθῶς ζῶη καὶ τρέφοιτο καὶ οὕτω λήγοι ὠδίνος, πρὶν δ' οὐ; Ὡς οἶόν τ', ἔφη, μετριώτατα. Τί οὖν; τούτῳ τι μετέσται ψεῦδος¹ ἀγαπᾶν, ἢ πᾶν τοῦναντίον μισεῖν; Μισεῖν, ἔφη. Ἠγουμένης δὴ **C** ἀληθείας οὐκ ἂν ποτε, οἶμαι, φαίμεν² αὐτῇ χορὸν κακῶν ἀκολουθήσαι. Πῶς γάρ; Ἄλλ' ὑγιές τε καὶ δίκαιον ἦθος, ᾧ καὶ σωφροσύνην ἔπεσθαι. Ὅρθῶς, ἔφη. Καὶ δὴ τὸν ἄλλον τῆς φιλοσόφου φύσεως χορὸν τί δεῖ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἀναγκάζοντα τάττειν; μέμνησαι γάρ πον, ὅτι ξυνέβη προσήκον τούτοις ἀνδρεία, μεγαλοπρέπεια, εὐμάθεια, μνήμη· καὶ σοῦ ἐπιλαβομένου, ὅτι πᾶς μὲν ἀναγκασθήσεται ὁμολογεῖν οἷς λέγομεν, ἐάσας δὲ τοὺς λόγους, εἰς **D** αὐτοὺς ἀποβλέψας περὶ ὧν ὁ λόγος, φαίη ὁρᾶν αὐτῶν τοὺς μὲν³ ἀχρήστους, τοὺς δὲ πολλοὺς κακοὺς πᾶσαν κακίαν, τῆς διαβολῆς τὴν αἰτίαν ἐπισκοποῦντες ἐπὶ τούτῳ νῦν γεγόναμεν, τί ποθ' οἱ πολλοὶ κακοί, καὶ τούτου δὴ ἔνεκα πάλιν ἀνειλήφαμεν τὴν τῶν ἀληθῶς φιλοσόφων φύσιν καὶ ἐξ ἀνάγκης ὥρισάμεθα. Ἔστιν, ἔφη, ταῦτα. **E**

VI. Ταύτης δὴ, ἣν δ' ἐγώ, τῆς φύσεως δεῖ θεάσασθαι τὰς φθοράς, ὥς διόλλυται ἐν πολλοῖς, σμικρὸν δέ τι

¹ ψεῦδος codd.: ψεύδους olim nos.
Stobaeo.

³ μὲν H: om. A.

² φαίμεν A: φάμεν F cum

ἐκφεύγει, οὓς δὴ καὶ οὐ πονηροὺς, ἀχρήστους δὲ καλοῦσι·
 491 καὶ μετὰ τούτο αὖ τὰς μιμουμένας ταύτην | καὶ εἰς τὸ
 ἐπιτήδευμα καθισταμένας αὐτῆς, οἷαι οὔσαι φύσεις ψυχῶν
 εἰς ἀνάξιον καὶ μείζον ἑαυτῶν ἀφικνούμεναι ἐπιτήδευμα
 πολλαχῇ πλημμελοῦσαι πανταχῇ καὶ ἐπὶ πάντα δόξαν
 οἷαν λέγεις φιλοσοφία προσήψαν. Τίνας δέ, ἔφη, τὰς
 διαφθορὰς λέγεις; Ἐγὼ σοι, εἶπον, ἂν οἷός τε γένωμαι,
 πειράσομαι διελθεῖν. τόδε μὲν οὖν, οἶμαι, πᾶς ἡμῖν
 ὁμολογήσει, τοιαύτην φύσιν καὶ πάντα ἔχουσιν, ὅσα
 προσετάξαμεν νῦν δὴ, εἰ τελέως μέλλοι φιλόσοφος
 B γενέσθαι, ὀλιγάκις ἐν ἀνθρώποις φύεσθαι καὶ ὀλίγας. ἢ
 οὐκ οἶε; Σφόδρα γε. Τούτων δὴ τῶν ὀλίγων σκόπει ὥς
 πολλοὶ ὄλεθροι καὶ μεγάλοι. Τίνες δὴ; Ὁ μὲν πάντων
 θαυμαστότατον ἀκοῦσαι, ὅτι ἐν ἑκαστῷ ὧν ἐπὶ ἡνέσαμεν
 τῆς φύσεως ἀπόλλυσι τὴν ἔχουσιν ψυχὴν καὶ ἀποσπᾷ
 φιλοσοφίας. λέγω δὲ ἀνδρείαν, σωφροσύνην, καὶ πάντα ἃ
 C διήλθομεν. Ἄτοπον, ἔφη, ἀκοῦσαι. Ἐτι τοίνυν, ἦν δ'
 ἐγώ, πρὸς τούτοις τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ πάντα φθείρει καὶ
 ἀποσπᾷ, κάλλος καὶ πλοῦτος καὶ ἰσχύς σώματος καὶ
 ξυγγένεια ἐρρωμένη ἐν πόλει καὶ πάντα τὰ τούτων οἰκεῖα·
 ἔχεις γὰρ τὸν τύπον ὧν λέγω. Ἐχω, ἔφη· καὶ ἡδέως γ'
 ἂν ἀκριβέστερον ἃ λέγεις πυθοίμην. Λαβοῦ τοίνυν, ἦν δ'
 ἐγώ, ὅλου αὐτοῦ ὀρθῶς, καὶ σοι εὐδηλὸν τε φανείται, καὶ
 οὐκ ἄτοπα δόξει τὰ προειρημένα περὶ αὐτῶν. Πῶς οὖν,
 D ἔφη, κελεύεις; Παντός¹, ἦν δ' ἐγώ, σπέρματος πέρι ἢ
 φυτοῦ, εἴτε ἐγγεῖων εἴτε τῶν ζώων, ἴσμεν, ὅτι τὸ μὴ τυχὸν
 τροφῆς ἢς προσήκει ἐκάστω, μὴδ' ὥρας μὴδὲ τόπον, ὅσῳ
 ἂν ἐρρωμενέστερον ᾖ, τοσούτῳ πλειόνων ἐνδεῖ τῶν
 πρεπόντων· ἀγαθῷ γάρ που κακὸν ἐναντιώτερον ἢ τῷ μὴ
 ἀγαθῷ. Πῶς δ' οὐ; Ἐχει δὴ, οἶμαι, λόγον τὴν ἀρίστην
 φύσιν ἐν ἀλλοτριωτέρᾳ οὔσαν τροφῇ κάκιον ἀπαλλάττειν
 τῆς φαύλης. Ἐχει. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Ἀδείμαντε,

¹ παντός II: πάντως A.

καὶ τὰς ψυχὰς οὕτω φῶμεν τὰς εὐφροσύνας κακῆς **E**
 παιδαγωγίας τυχούσας διαφερόντως κακὰς γίνεσθαι; ἢ
 οἶμαι τὰ μεγάλα ἀδικήματα καὶ τὴν ἄκρατον πονηρίαν ἐκ
 φαύλης, ἀλλ' οὐκ ἐκ νεανικῆς φύσεως τροφῇ διολομένης
 γίνεσθαι, ἀσθενῇ δὲ φύσιν μεγάλων οὔτε ἀγαθῶν οὔτε
 κακῶν αἰτίαν ποτὲ ἔσεσθαι; Οὐκ, ἀλλά, ἢ δ' ὅς, οὕτως.
 Ἦν τοίνυν ἔθεμεν | τοῦ φιλοσόφου φύσιν, ἂν μὲν, οἶμαι, **492**
 μαθήσεως προσηκούσης τύχῃ, εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἀνάγκη
 αὐξανομένην ἀφικνεῖσθαι, ἐὰν δὲ μὴ ἐν προσηκούσῃ
 σπαρεῖσά τε καὶ φυτευθεῖσα τρέφῃται, εἰς πάντα τὰναντία
 αὖ, ἐὰν μὴ τις αὐτῇ βοηθήσας θεῶν τύχῃ. ἢ καὶ σὺ ἡγεί,
 ὥσπερ οἱ πολλοί, διαφθειρομένους τινὰς εἶναι ὑπὸ σοφιστῶν
 νέους, διαφθείροντας δὲ τινὰς σοφιστὰς ἰδιωτικούς, ὃ τι
 καὶ ἄξιον λόγου, ἀλλ' οὐκ αὐτοὺς τοὺς ταῦτα λέγοντας
 μεγίστους μὲν εἶναι σοφιστὰς, παιδεύειν δὲ τελεώτατα **B**
 καὶ ἀπεργάζεσθαι οἷους βούλονται εἶναι καὶ νέους καὶ
 πρεσβυτέρους καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας; Πότε δὴ; ἢ δ'
 ὅς. Ὅταν, εἶπον, συγκαθεζόμενοι ἄθροοι πολλοὶ εἰς
 ἐκκλησίας ἢ εἰς δικαστήρια ἢ θέατρα ἢ στρατόπεδα ἢ
 τινὰ ἄλλον κοινὸν πλῆθος ξύλλογον ξὺν πολλῷ θορύβῳ
 τὰ μὲν ψέγωσι τῶν λεγομένων ἢ πραττομένων, τὰ δὲ
 ἐπαινῶσιν, ὑπερβαλλόντως ἐκάτερα, καὶ ἐκβοῶντες καὶ
 κροτοῦντες, πρὸς δ' αὐτοῖς αἷ τε πέτραι καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ **C**
 ἂν ὧσιν ἐπηχοῦντες διπλάσιον θόρυβον παρέχωσι τοῦ
 ψόγου καὶ ἐπαίνου. ἐν δὴ τῷ τοιούτῳ τὸν νέον, τὸ
 λεγόμενον, τίνα οἶμαι καρδίαν ἔσχειν; ἢ ποίαν ἂν¹ αὐτῷ
 παιδείαν ἰδιωτικὴν ἀνθέξῃ, ἣν οὐ κατακλυσθεῖσαν ὑπὸ
 τοῦ τοιούτου ψόγου ἢ ἐπαίνου οἰχίσεσθαι φερομένην
 κατὰ ῥοὴν, ἢ ἂν οὗτος φέρῃ, καὶ φήσῃν τε τὰ αὐτὰ
 τούτοις καλὰ καὶ αἰσχροὶ εἶναι, καὶ ἐπιτηδεύσειν ἥπερ ἂν
 οὗτοι, καὶ ἔσεσθαι τοιούτον; Πολλή, ἢ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες, **D**
 ἀνάγκη.

¹ ποίαν ἂν codd.: ποίαν Cobet.

VII. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, οὐπω τὴν μεγίστην ἀνάγκην εἰρήκαμεν. Ποίαν; ἔφη. Ἦν ἔργῳ προστιθέασι, λόγῳ μὴ πείθοντες, οἷτοι οἱ παιδεύται τε καὶ σοφισταί. ἢ οὐκ οἶσθα, ὅτι τὸν¹ μὴ πειθόμενον ἀτιμίαις τε καὶ χρήμασι καὶ θανάτοις κολάζουσι; Καὶ μάλα, ἔφη, σφόδρα. Τίνα οὖν ἄλλον σοφιστὴν οἶε ἢ πολλούς ἰδιωτικούς λόγους ἐναντία
E τοίοις τείνοντας κρατήσειν; Οἶμαι μὲν οὐδένα, ἦ δ' ὅς. Οὐ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχειρεῖν πολλὴ ἄνοια. οὔτε γὰρ γίγνεται οὔτε γέγονεν οὐδὲ οὖν μὴ γένηται ἄλλοιον ἢθός πρὸς ἀρετὴν παρὰ τὴν τούτων παιδείαν πεπαιδευμένον, ἀνθρώπειον, ὃ ἐταῖρε· θεῶν μέντοι κατὰ τὴν παροιμίαν ἐξαιρῶμεν² λόγον. εἰ γὰρ χρὴ εἰδέσθαι, ὃ τί περ ἂν σωθῇ τε καὶ γένηται οἶον δεῖ ἐν τοιαύτῃ κατα-
493 στάσει πολί|τειῶν, θεοῦ μοῖραν αὐτὸ σῶσαι λέγων οὐ κακῶς ἐρεῖς. Οὐδ' ἐμοὶ ἄλλως, ἔφη, δοκεῖ. Ἔτι τοίνυν σοι, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τούτοις καὶ τόδε δοξάτω. Τὸ ποῖον; Ἐκαστος τῶν μισθαρνούντων ἰδιωτῶν, οἷς δὴ οὔτοι σοφιστὰς καλοῖσι καὶ ἀντιτέχνους ἡγοῦνται, μὴ ἄλλα παιδεύειν ἢ ταῦτα τὰ τῶν πολλῶν δόγματα, ἃ δοξάζουσιν ὅταν ἀθροισθῶσιν, καὶ σοφίαν ταύτην καλεῖν, οἷον περ ἂν εἰ θρέμματος μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ τρεφομένου τὰς
B ὀργάς τις καὶ ἐπιθυμίας κατεμάνθανεν, ὅπῃ τε προσελθεῖν χρὴ καὶ ὅπῃ ἄψασθαι αὐτοῦ, καὶ ὁπότε χαλεπώτατον ἢ πραότατον καὶ ἐκ τίνων γίγνεται, καὶ φωνὰς δὴ ἐφ' οἷς ἐκάστας³ εἶωθεν φθέγγεσθαι, καὶ οἷας αὐτὸν ἄλλου φθεγγομένου ἡμεροῦταί τε καὶ ἀγχιαίνει, καταμαθὼν δὲ ταῦτα πάντα ξυνουσία τε καὶ χρόνου τριβῇ σοφίαν τε καλέσειεν καὶ ὥς τέχνην συστησάμενος ἐπὶ διδασκαλίαν τρέποιτο, μηδὲν εἰδὼς τῇ ἀληθείᾳ τούτων τῶν δογμάτων τε καὶ ἐπιθυμιῶν, ὃ τι καλὸν ἢ αἰσχρὸν ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ
C δίκαιον ἢ ἀδίκον, ὀνομάζοι δὲ πάντα ταῦτα ἐπὶ ταῖς τοῦ

¹ τὸν Π: τὸ Α.² ἐξαιρῶμεν M: ἐξαίρμεν Α.³ ἐκάστας G. v.

Prinsterer: ἑκαστος Α.

μεγάλου ζώου δόξαις, οἷς μὲν χαίροι ἐκείνο, ἀγαθὰ καλῶν, οἷς δὲ ἄχθοιτο, κακά, ἄλλον δὲ μῆδένα ἔχει λόγον περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ τὸναγκαῖα δίκαια καλοῖ καὶ καλὰ, τὴν δὲ τοῦ ἀναγκαίου καὶ ἀγαθοῦ φύσιν, ὅσον διαφέρει τῇ ὄντι, μήτε ἰσρακαὶ εἴη μήτε ἄλλῃ ἐννατὸς δεῖξαι. τοιοῦτος δὲ ὢν πρὸς Διὸς οὐκ ἄτοπος ἂν σοι δοκεῖ εἶναι παιδευτής; Ἔμου', ἔφη. Ἡ οὖν τι τούτου δοκεῖ διαφέρειν ὁ τὴν τῶν πολλῶν καὶ παντοδαπῶν ξυνιόντων ὀργὴν καὶ ἡδονὰς D κατανενοηκέναι σοφίαν ἡγούμενος, εἴτ' ἐν γραφικῇ εἴτ' ἐν μουσικῇ εἴτε ὅῃ ἐν πολιτικῇ; ὅτι μὲν γάρ, εἰάν τις τοιούτοις ὁμιλῇ ἐπιεικνύμενος, ἢ ποιήσιν ἢ τινα ἄλλην ἐμπειρίαν ἢ πόλει διακονίαν, κυρίους αὐτοῦ ποιῶν τοὺς πολλούς, πέρα τῶν ἀναγκαίων, ἢ Διομήτεια λεγομένη ἀνάγκη ποιῶν αὐτῷ ταῦτα ἃ ἂν οὗτοι ἐπαινώσιν· ὥς δὲ καὶ ἀγαθὰ καὶ καλὰ ταῦτα τῇ ἀληθείᾳ, ἥδη πρότε τοῦ ἡκούσας αὐτῶν λόγον εἰδόντος οὐ καταγέλαστον; Οἶμαι δέ γε, ἢ δ' ὅς, οὐδ' ἀκούσομαι. E

VIII. Ταῦτα τοίνυν πάντα ἐννοήσας ἐκείνο ἀναμνήσθητι αὐτὸ το καλόν, ἀλλὰ μὴ τὰ πολλὰ καλὰ, ἢ αὐτὸ τι ἕκαστον καὶ μὴ τὰ πολλὰ ἕκαστα, ἔσθ' ὅπως | πλήθος 494 ἀνέξεται ἢ ἡγήσεται εἶναι; Ἡκιστά γ', ἔφη. Φιλόσοφον μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, πλήθος ἀδύνατον εἶναι. Ἀδύνατον. Καὶ τοῖς φιλοσοφοῦντας ἄρα ἀνάγκη ψέγεσθαι ὑπ' αὐτῶν. Ἀνάγκη. Καὶ ὑπὸ τούτων δὴ τῶν ἰδιωτῶν, ὅσοι προσομιλοῦντες ὅχλῳ ἀρέσκειν αὐτῷ ἐπιθυμοῦσι. Δῆλον. Ἐκ δὲ τούτων τίνα ὁρᾷς σωτηρίαν φιλοσόφῳ φύσει, ὥστ' ἐν τῇ ἐπιτηδεύματι μέινασαν πρὸς τέλος ἐλθεῖν; ἐννοεῖ δ' ἐκ τῶν ἔμπροσθεν. ὁμολόγηται γάρ ὅῃ ἡμῖν εὐμάθεια B καὶ μνήμη καὶ ἀνδρεία καὶ μεγαλοπρέπεια ταύτης εἶναι τῆς φύσεως. Ναί. Οὐκοῦν εὐθὺς ἐν παισὶν¹ ὁ τοιοῦτος πρότερος ἔσται ἐν ἅπασιν, ἄλλως τε καὶ εἰάν τὸ σῶμα φυῇ προσφερὲς τῇ ψυχῇ; Τί δ' οὐ μέλλει; ἔφη. Βουλήσονται

¹ παισὶν de Geer: πᾶσιν codd

δή, οἶμαι, αὐτῷ χρήσθαι, ἐπειδὴν πρεσβύτερος γίγνηται, ἐπὶ τὰ αὐτῶν πράγματα οἷ τε οἰκεῖοι καὶ οἱ πολῖται.

C Πῶς δ' οὐ; Ὑποκείσονται ἄρα δεόμενοι καὶ τιμῶντες, προκαταλαμβάνοντες καὶ προκολακεύοντες τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ δύναμιν. Φιλεῖ γοῦν, ἔφη, οὕτω γίγνεσθαι. Τί οὖν οἶει, ἦν δ' ἐγώ, τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς τοιούτοις ποιήσκειν, ἄλλως τε καὶ ἐὰν τύχῃ μεγάλης πόλεως ὣν καὶ ἐν ταύτῃ πλούσιός τε καὶ γενναῖος, καὶ ἔτι εὐειδῆς καὶ μέγας; ἄρ' οὐ πληρωθήσεσθαι ἀμηχάνου ἐλπίδος, ἡγούμενον καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ τῶν βαρβάρων ἱκανὸν ἔσεσθαι

D πράττειν, καὶ ἐπὶ τούτοις ὑψηλὸν ἐξαρεῖν¹ αὐτόν, σχηματισμοῦ καὶ φρονήματος κενοῦ ἄνευ νοῦ ἐμπιμπλάμενον; Καὶ μάλ', ἔφη. Τῷ δὲ οὕτω διατιθεμένῳ ἐάν τις ἡρέμα προσελθὼν τάληθῇ λέγῃ, ὅτι νοῦς οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ, δεῖται δέ, τὸ δὲ οὐ κτητὸν μὴ δουλεύσαντι τῇ κτήσει αὐτοῦ, ἄρ' εὐπετέες οἶει εἶναι εἰσακοῦσαι διὰ τοσούτων κακῶν; Πολλοῦ γε δεῖ, ἦ δ' ὅς. Ἐὰν δ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, διὰ τὸ εὖ πεφυκέναι καὶ τὸ ξυγγενὲς τῶν λόγων

E εἰς αἰσθάνηται τέ πῃ καὶ κάμπτηται καὶ ἔλκεται πρὸς φιλοσοφίαν, τί οἴομεθα δράσειν ἐκείνους τοὺς ἡγουμένους ἀπολλύναι αὐτοῦ τὴν χρεῖαν τε καὶ ἑταιρείαν; οὐ πᾶν μὲν ἔργον, πᾶν δ' ἔπος, λέγοντάς τε καὶ πράττοντας, καὶ περὶ αὐτόν, ὅπως ἂν μὴ πεισθῇ, καὶ περὶ τὸν πείθοντα, ὅπως ἂν μὴ οἶός τ' ἦ, καὶ ἰδίᾳ ἐπιβουλεύοντας καὶ δημοσίᾳ εἰς
495 ἀγῶνας καθιστάντας; | Πολλή, ἦ δ' ὅς, ἀνάγκη. Ἔστιν οὖν ὅπως ὁ τοιοῦτος φιλοσοφήσει; Οὐ πάνν.

IX. Ὅρᾳς² οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οὐ κακῶς ἐλέγομεν, ὥς ἄρα καὶ αὐτὰ τὰ τῆς φιλοσόφου φύσεως μέρη, ὅταν ἐν κακῇ τροφῇ γένηται, αἷτια τρόπον τινὰ τοῦ ἐκπεσεῖν ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος, καὶ τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ, πλουτοὶ τε καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη παρασκευή; Οὐ γάρ, ἀλλ' ὀρθῶς, ἔφη, ἐλέχθη. Οὗτος δὲ, εἶπον, ὃ θαυμάσιε, ὄλεθρός τε καὶ

¹ ἐξαρεῖν corr. A²: ἐξαιρεῖν A¹.

² ὁρᾳς II: ἄρα A.

διαφθορὰ τοσαύτη τε καὶ τοιαύτη τῆς βελτίστης φύσεως **B**
εἰς τὸ ἄριστον ἐπιτήδευμα, ὀλίγης καὶ ἄλλως γιγνομένης,
ὥς ἡμεῖς φαμέν. καὶ ἐκ τούτων δὴ τῶν ἀνδρῶν καὶ οἱ τὰ
μέγιστα κακὰ ἐργαζόμενοι τὰς πόλεις γίνονται καὶ τοὺς
ιδιώτας, καὶ οἱ τὰγαθά, οἳ ἂν ταύτῃ τύχωσι ῥυέντες·
σμικρὰ δὲ φύσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ιδιώτην
οὔτε πόλιν δρᾷ. Ἀληθέστατα, ἣ δ' ὅς. Οὗτοι μὲν δὴ
οὕτως ἐκπίπτοντες, οἷς μάλιστα προσήκει, ἔρημον καὶ **C**
ἀτελεῆ φιλοσοφίαν λείποντες αὐτοὶ τε βίον οὐ προσήκοντα
οὐδ' ἀληθῆ ζῶσιν, τὴν δὲ ὥσπερ ὀρφανὴν ξυγγενῶν ἄλλοι
ἐπεισελθόντες ἀνάξιοι ἥσυχυάν τε καὶ ὀνειδῆ περιῆψαν,
οἷα καὶ σὺ φῆς ὀνειδίζειν τοὺς ὀνειδίζοντας, ὥς οἱ ξυνόντες
αὐτῇ οἱ μὲν οὐδενός, οἱ δὲ πολλοὶ πολλῶν κακῶν ἀξιοί
εἰσιν. Καὶ γὰρ οὖν, ἔφη, τά γε λεγόμενα ταῦτα. Εἰκότως
γε, ἣν δ' ἐγώ, λεγόμενα. καθορῶντες γὰρ ἄλλοι ἀνθρω-
πίσκοι κενὴν τὴν χώραν ταύτην γιγνομένην, καλῶν δὲ
ὀνομάτων καὶ προσχημάτων μεστήν, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν **D**
εἰργμῶν εἰς τὰ ἱερὰ ἀποδιδράσκοντες, ἄσμενοι καὶ οὗτοι ἐκ
τῶν τεχνῶν ἐκπηδῶσιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, οἳ ἂν κομψό-
τατοι ὄντες τυγχάνωσι περὶ τὸ αὐτῶν τεχνίον. ὅμως γὰρ
δὴ πρὸς γε τὰς ἄλλας τέχνας καίπερ οὕτω πραττούσης
φιλοσοφίας τὸ ἀξίωμα μεγαλοπρεπέστερον λείπεται, οὗ
δὴ ἐφίεμενοι πολλοί, ἀτελεῖς μὲν τὰς φύσεις, ὑπὸ δὲ τῶν
τεχνῶν τε καὶ δημιουργιῶν ὥσπερ τὰ σώματα λελώβηται,
οὕτω καὶ τὰς ψυχὰς ξυγκεκλασμένοι τε καὶ ἀποτεθρυμ- **E**
μένοι διὰ τὰς βαναυσίας τυγχάνουσιν¹. ἣ οὐκ ἀνάγκη;
Καὶ μάλα, ἔφη. Δοκεῖς οὖν τι, ἣν δ' ἐγώ, διαφέρειν
αὐτοὺς ἰδεῖν ἀργύριον κτησαμένου χαλκέως φαλακροῦ καὶ
σμικροῦ, νεωστὶ μὲν ἐκ δεσμῶν λελυμένου, ἐν βαλανεῖφ
δὲ λελουμένου, νεουργὸν ἱμάτιον ἔχοντος, ὥς νυμφίου παρε-
σκευασμένου, διὰ πενίαν καὶ ἐρημίαν τοῦ δεσπότης τὴν
θυγατέρα μέλλοντος γαμεῖν; Οὐ | πάνυ, ἔφη, διαφέρει. 496

¹ τυγχάνουσιν A: an <ἀπο>τυγχάνουσιν?

Ποῖ' ἅττα οὖν εἰκὸς γεννᾶν τοὺς τοιούτους; οὐ νόθα καὶ φαῦλα; Πολλὴ ἀνάγκη. Τί δέ; τοὺς ἀναξίους παιδεύσεως, ὅταν αὐτῇ πλησιάζοντες ὁμιλῶσι μὴ κατ' ἀξίαν, ποῖ' ἅττα φῶμεν γεννᾶν διανοήματά τε καὶ δόξας; ἄρ' οὐχ ὡς ἀληθῶς προσήκοντα ἀκοῦσαι σοφίσματα καὶ οὐδὲν γνήσιον οὐδὲ φρονήσεως¹ ἀληθινῆς ἐχόμενοι; Παντελῶς μὲν οὖν, ἔφη.

X. Πάνσμικρον δὴ τι, ἔφην² ἐγώ, ὧ Ἄδείμαντε, λείβεται τῶν κατ' ἀξίαν ὁμιλούντων φιλοσοφία, ἥ που ὑπὸ φυγῆς καταληφθὲν γενναῖον καὶ εὖ τεθραμμένον ἦθος, ἀπορία τῶν διαφθερούντων κατὰ φύσιν μείναν ἐπ' αὐτῇ, ἥ ἐν σμικρᾷ πόλει ὅταν μεγάλη ψυχὴ φυῇ καὶ ἀτιμάσασα τὰ τῆς πόλεως ὑπερίδῃ· βραχὺ δέ πού τι καὶ ἀπ' ἄλλης τέχνης δικαίως ἀτιμάσαν εὐφυὲς ἐπ' αὐτὴν ἂν ἔλθοι³. εἴη δ' ἂν καὶ ὁ τοῦ ἡμετέρου ἐταίρου Θεάγους χαλινὸς οἶος κατασχεῖν· καὶ γὰρ Θεάγει τὰ μὲν ἄλλα πάντα παρεσκευάσται πρὸς τὸ ἐκπεσεῖν φιλοσοφίας, ἡ δὲ τοῦ σώματος νοσοτροφία ἀπείργουσα αὐτὸν τῶν πολιτικῶν κατέχει. τὸ δ' ἡμέτερον οὐκ ἄξιον λέγειν, τὸ δαιμόνιον σημείον· ἡ γὰρ πού τιμι ἄλλῃ ἢ οὐδενὶ τῶν ἔμπροσθεν γέγονεν. καὶ τούτων δὴ τῶν ὀλίγων οἱ γενόμενοι καὶ γευσάμενοι ὡς ἡδὺ καὶ μακάριον τὸ κτῆμα, καὶ τῶν πολλῶν αὖ ἱκανῶς ἰδόντες τὴν μανίαν, καὶ ὅτι οὐδεὶς οὐδὲν ὑγιὲς ὡς ἔπος εἰπεῖν περὶ τὰ τῶν πόλεων πράττει, οὐδ' ἔστι ξύμμαχος, μεθ' ὅτου τις D ἰὼν ἐπὶ τὴν τῷ δικαίῳ βοήθειαν σφάζοιτ' ἂν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς θηρία ἄνθρωπος ἐμπεσὼν οὔτε ξυναδικεῖν ἐθέλων οὔτε ἱκανὸς ὦν εἰς πᾶσιν ἀγρίοις ἀντέχειν, πρίν τι τὴν πόλιν ἢ φίλους ὀνῆσαι, προαπολόμενος ἀνωφελὲς αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν γένοιτο, ταῦτα πάντα λογισμῷ λαβὼν ἡσυχίαν ἔχων καὶ τὰ αὐτοῦ πράττων, οἷον ἐν χειμῶνι κονιορτοῦ καὶ ζάλης ὑπὸ πνεύματος φερομένου ὑπὸ τειχίου ἀποστάς,

¹ φρονήσεως Ast: φρονήσεως ἄξιον A.

² ἔφην II: ἔφη ἦν δ' A.

³ ἂν ἔλθοι II: ἀνέλθοι A.

ὄρθον τοὺς ἄλλους καταπιμπλαμένους ἀνομίας ἀγαπᾷ εἴ
 πῃ αὐτὸς καθαρὸς ἀδικίας τε καὶ ἀνοσιῶν ἔργων τὸν τε E
 ἐνθάδε βίον βιώσεται καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ μετὰ
 καλῆς ἐλπίδος ἱλαῶς τε καὶ εὐμενῆς ἀπαλλάξεται. Ἀλλὰ
 τοι, ἦ ὅ' ὅς, οὐ τὰ ἐλάχιστα ἂν | διαπραξάμενος ἀπαλλάτ- 497
 τοιτο. Οὐδέ γε, εἶπον, τὰ μέγιστα, μὴ τυχὼν πολιτείας
 προσηκούσης· ἐν γὰρ προσηκούσῃ αὐτὸς τε μᾶλλον
 αὐξήσεται καὶ μετὰ τῶν ἰσίων τὰ κοινὰ σώσει.

XI. Το μὲν οὖν τῆς φιλοσοφίας ὧν ἔνεκα διαβολὴν
 εἰληφεν, καὶ ὅτι οὐ δικαίως, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ μετρίως
 εἰρήσθαι, εἰ μὴ ἐπ' ἄλλο λέγεις τι σύ. Ἀλλ' οὐδέν, ἦ ὅ'
 ὅς, ἔτι λέγω περὶ τούτου· ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν αὐτῇ
 τίνα τῶν νῦν λέγεις πολιτειῶν; Οὐδ' ἡντινοῦν, εἶπον, B
 ἄλλα τοῦτο καὶ ἐπαιτιῶμαι, μηδεμίαν ἀξίαν εἶναι τῶν νῦν
 κατὰστασιν πόλεως φιλοσόφου φύσεως· οὐ καὶ στρέφε-
 σθαι τι καὶ ἀλλοιοῦσθαι αὐτήν· ὥσπερ ξενικὸν σπέρμα
 ἐν γῇ ἄλλῃ σπειρόμενον ἐξίτηλον εἰς τὸ ἐπιχώριον φιλεῖ
 κρατούμενον εἶναι, οὕτω καὶ τοῦτο τὸ γένος νῦν μὲν οὐκ
 ἴσχυεν τὴν αὐτοῦ δύναμιν, ἀλλ' εἰς ἀλλότριον ἦθος
 ἐκπιπτειν· εἰ δὲ λήψεται τὴν ἀρίστην πολιτείαν, ὥσπερ C
 καὶ αὐτὸ ἀριστόν ἐστιν, τότε ὀηλώσει, ὅτι τοῦτο μὲν τῷ
 ὄντι θεῖον ἦν, τὰ δὲ ἄλλα ἀνθρώπινα, τὰ τε τῶν φύσεων
 καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων. ὁῦλος ὃν οὖν εἰ ὅτι μετὰ τοῦτο
 εἰρήσει τίς αὕτη ἡ πολιτεία. Οὐκ ἔγνωσ, ἔφη· οὐ γὰρ
 ταῦτο ἐμελλον, ἀλλ' εἰ αὕτη, ἣν ἡμεῖς διεληλύθαμεν
 οἰκίζοντες τὴν πόλιν, ἡ ἄλλη. Τὰ μὲν ἄλλα, ἦν δ' ἐγώ,
 αὕτη· τοῦτο δὲ αὐτὸ ἐρρήθη μὲν καὶ τότε, ὅτι δεήσει τι
 αἰ ἐνεῖναι¹· ἐν τῇ πολεὶ λόγον ἔχον τῆς πολιτείας τὸν D
 αὐτόν, ὑπὲρ καὶ σύ, ὁ νομοθέτης, ἔχων τοὺς νόμους
 ἐτίθει. Ἐρρήθη γάρ, ἔφη. Ἀλλ' οὐχ ἱκανῶς, εἶπον,
 ἐσηλώθη, φόβῳ ὧν ὑμεῖς ἀντιλαμβάνόμενοι δεήλωκατε
 μακρὰν καὶ χαλεπὴν αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν· ἐπεὶ καὶ τὸ

¹ ἐνεῖναι Z q: ἐν εἶναι A.

λοιπὸν οὐ πάντως ῥᾶστον διελθεῖν. Τὸ ποῖον; Τίνα τρόπον μεταχειριζομένη πόλις φιλοσοφίαν οὐ διολεῖται. τὰ γὰρ δὴ μεγάλα πάντα ἐπισφαλῆ, καὶ τὸ λεγόμενον τὰ
E καλὰ τῷ ὄντι χαλεπά. Ἄλλ' ὅμως, ἔφη, λαβέτω τέλος ἡ ἀπόδειξις τούτου φανεροῦ γενομένου. Οὐ τὸ μὴ βούλεσθαι, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' εἶπερ, τὸ μὴ δύνασθαι διακωλύσει· παρὼν δὲ τήν γ' ἐμὴν προθυμίαν εἴσει. σκόπει δὲ καὶ νῦν, ὡς προθύμως καὶ παρακινδυνευτικῶς μέλλω λέγειν, ὅτι τοῦναντίον ἢ νῦν δεῖ τοῦ ἐπιτηδεύματος τούτου πόλιν ἄπτεσθαι. Πῶς; Νῦν μὲν, ἦν δ' ἐγώ, οἱ καὶ ἀπτόμενοι
498 μεираκια ὄντα ἄρτι | ἐκ παίδων τὸ μεταξὺ οἰκονομίας καὶ χρηματισμοῦ πλησιάσαντες αὐτοῦ τῷ χαλεπωτάτῳ ἀπαλλάττονται, οἱ φιλοσοφώτατοι ποιοῦμενοι· λέγω δὲ χαλεπώτατον τὸ περὶ τοὺς λόγους· ἐν δὲ τῷ ἔπειτα, εἰάν καὶ ἄλλων τοῦτο πραττόντων παρακαλούμενοι ἐθέλωσιν ἀκροαταὶ γίνεσθαι, μεγάλα ἡγούνται, πάρεργον οἰόμενοι αὐτὸ δεῖν πράττειν· πρὸς δὲ τὸ γήρας ἐκτὸς δὴ τινων ὀλίγων ἀποσβέννυνται πολὺ μᾶλλον τοῦ Ἡρακλείτελου
B ἡλίου, ὅσον αὖθις οὐκ ἐξάπτονται. Δεῖ δὲ πῶς; ἔφη. Πᾶν τοῦναντίον· μεираκια μὲν ὄντα καὶ παῖδας μεираκιώδη παιδείαν καὶ φιλοσοφίαν μεταχειρίζεσθαι, τῶν τε σωμάτων, ἐν ᾧ βλαστάνει τε καὶ ἀνδρῶνται, εὖ μάλα ἐπιμελεῖσθαι, ὑπηρεσίαν φιλοσοφία κτωμένους· προϋούσης δὲ τῆς ἡλικίας, ἐν ᾗ ἡ ψυχὴ τελειοῦσθαι ἄρχεται, ἐπιτείνειν τὰ
C ἐκείνης γυμνάσια· ὅταν δὲ λήγῃ μὲν ἡ ῥώμη, πολιτικῶν δὲ καὶ στρατειῶν¹ ἐκτὸς γίγνηται, τότε ἤδη ἀφέτους νέμεσθαι καὶ μηδὲν ἄλλο πράττειν, ὅ τι μὴ πάρεργον, τοὺς μέλλοντας εὐδαιμόνως βιώσεσθαι καὶ τελευτήσαντας τῷ βίῳ τῷ βεβιωμένῳ τὴν ἐκεῖ μοῖραν ἐπιστήσειν πρέπουσαν.

XII. Ὡς ἀληθῶς μοι δοκεῖς, ἔφη, λέγειν γε προθύμως, ὦ Σώκρατες· οἶμαι μέντοι τοὺς πολλοὺς τῶν ἀκουόντων

¹ στρατειῶν q: στρατιῶν A.

προθυμότερον ἔτι ἀντιτείνειν¹ οὐδ' ὅπωςτιοῦν πεισομένους, ἀπὸ Θρασυμάχου ἀρξαμένους. Μὴ διάβαλλε, ἦν δ' ἐγώ, ἐμὲ καὶ Θρασύμαχον ἄρτι φίλους γεγονότας, οὐδὲ πρὸ τοῦ D ἐχθροὺς ὄντας. πείρας γὰρ οὐδὲν ἀνήσομεν, ἕως ἂν ἡ πείσωμεν καὶ τοῦτον καὶ τοὺς ἄλλους, ἡ προὔργου τι ποιήσωμεν εἰς ἐκείνον τὸν βίον, ὅταν αἰθις γενόμενοι τοῖς τοιούτοις ἐντύχωσι λόγοις. Εἰς μικρόν γ', ἔφη, χρόνον εἴρηκας. Εἰς οὐδὲν μὲν οὖν, ἔφην, ὥς γε πρὸς τὸν ἅπαντα. τὸ μέντοι μὴ πείθεσθαι τοῖς λεγομένοις τοὺς πολλοὺς θυῦμα οὐδέν· οὐ γὰρ πώποτε εἶδον γενόμενον τὸ νῦν λεγόμενον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τοιαῦτ' ἅττα ῥήματα E ἐξεπίτηδες ἀλλήλοις ὁμοιωμένα, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ὥσπερ νῦν συμπεσόντα· ἄνδρα δὲ ἀρετῇ παρισωμένον καὶ ὁμοιωμένον μέχρι τοῦ δυνατοῦ τελέως ἔργῳ τε καὶ λόγῳ, δυναστεύοντα ἐν πόλει ἑτέρα² τοιαύτη, οὐ πώποτε | ἐωράκασιν οὔτε ἕνα οὔτε πλείους. ἡ οἶε; 499 Οὐδαμῶς γε. Οὐδέ γε αὖ λόγων, ὦ μακάριε, καλῶν τε καὶ ἐλευθέρων ἱκανῶς ἐπήκοοι γεγονάσιν, οἷων ζητεῖν μὲν τὸ ἀληθὲς ξυντεταμένως ἐκ παντὸς τρόπου³ τοῦ γινῶναι χάριν, τὰ δὲ κομφά τε καὶ ἐριστικὰ καὶ μηδαμόσε ἄλλοσε τείνουσα ἢ πρὸς δόξαν καὶ ἔριν καὶ ἐν δίκαις καὶ ἐν ἰδίαις συνουσίαις πόρρωθεν ἀσπαζομένων. Οὐδὲ τούτων, ἔφη. Τούτων τοι χάριν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταῦτα προορώμενοι ἡμεῖς B τότε καὶ δεδιότες ὅμως ἐλέγομεν, ὑπὸ τᾶλθηθούς ἡναγκασμένοι, ὅτι οὔτε πόλις οὔτε πολιτεία οὐδέ γ' ἀνὴρ ὁμοίως μὴ ποτε γένηται τέλεος, πρὶν ἂν τοῖς φιλοσόφοις τούτοις τοῖς ὀλίγοις καὶ οὐ πονηροῖς, ἀχρήστοις δὲ νῦν κεκλημένοις ἀνάγκη τις ἐκ τύχης παραβάλλῃ⁴, εἴτε βούλονται εἴτε μὴ, πόλεως ἐπιμεληθῆναι, καὶ τῇ πόλει κατηκόφ⁵ γενέσθαι, ἡ τῶν νῦν ἐν δυναστείαις ἡ βασιλείαις

¹ ἀντιτείνειν codd.: ἀντιτενεῖν coniecit Stephanus.

² ἑτέρα II: ἑτέρα

A. ³ τρόπου II et γρ in marg. A²: προσώπου A¹. ⁴ παραβάλλῃ

Ξq: περιβάλλῃ A.

⁵ κατηκόφ Schleiermacher: κατήκοοι A.

C ὄντων ὑέσιν ἢ αὐτοῖς ἕκ τινος θείας ἐπιπνοίας ἀληθινῆς φιλοσοφίας ἀληθινὸς ἔρως ἐμπέσῃ. τοῦτων δὲ πότιρα γενέσθαι ἢ ἀμφοτέρα ὥς ἄρα ἐστὶν ἀδύνατον, ἐγὼ μὲν οὐδένα φημὶ ἔχειν λόγον. οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς δικαίως καταγελῶμεθα¹, ὥς ἄλλως εὐχαῖς ὅμοια λέγοντες. ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτως. Εἰ τοίνυν ἄκροισ εἰς φιλοσοφίαν πόλεως τις ἀνάγκη ἐπιμεληθῆναι ἢ γέγονεν ἐν τῷ ἀπείρῳ τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ, ἢ καὶ νῦν ἐστὶν ἐν τινι βαρβαρικῷ

D τόπῳ πόρρῳ που ἐκτὸς ὅρτι τῆς ἡμετέρας ἐπόψεως, ἢ καὶ ἔπειτα γενήσεται, περὶ τοῦτον ἔτοιμοι τῷ λόγῳ διαμάχεσθαι, ὥς γέγονεν ἢ εἰρημένη πολιτεία καὶ ἔστιν καὶ γενήσεται γε, ὅταν αὕτη ἢ Μοῖσα πόλεως ἐγκρατὴς γένηται. οὐ γὰρ ἀδύνατος γενέσθαι, οἷδ' ἡμεῖς ἀδύνατα λέγομεν· χαλεπὰ δὲ καὶ παρ' ἡμῶν ὁμολογεῖται. Καὶ ἐμοί, ἔφη, οὕτω δοκεῖ. Τοῖς δὲ πολλοῖς, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οὐκ

E αὐ δοκεῖ, ἐρεῖς; Ἰσως, ἔφη. Ὡ μακάριε, ἦν δ' ἐγώ, μὴ πάνυ οὕτω τῶν πολλῶν κατηγόρει. ἀλλοίαν τοι δόξαν ἔξουσιν, ἐὰν αὐτοῖς μὴ φιλορικῶν ἀλλὰ παραμυθούμενος καὶ ἀπολυόμενος τὴν τῆς φιλομαθίας διαβολὴν ἐνδεικνύῃ οὓς λέγεις τοὺς φιλοσόφους, καὶ διορίζῃ ὥσπερ ἄρτι τὴν

500 τε φύσιν αὐτῶν καὶ τὴν | ἐπιτήδενσιν, ἵνα μὴ ἡγῶνται σε λέγειν οὓς αὐτοὶ οἴονται. ἢ καὶ ἐὰν οὕτω θεῶνται, ἀλλοίαν τ' οὐ² φήσεις αὐτοὺς δόξαν ληψέσθαι καὶ ἄλλα ἀποκρινεῖσθαι³; ἢ οἶε τινὰ χαλεπαίνειν τῷ μὴ χαλεπῷ ἢ φθονεῖν τῷ μὴ φθονερῷ ἄφθονόν τε καὶ πρᾶον ὄντα; ἐγὼ μὲν γάρ σε προφθάσας λέγω, ὅτι ἐν ὀλίγοις τισὶν ἡγοῦμαι, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ πλήθει χαλεπὴν οὕτω φύσιν

B γίγνεσθαι. Καὶ ἐγὼ ἀμέλει, ἔφη, ξυνοίομαι. Οὐκοῦν καὶ αὐτὸ τοῦτο ξυνοίει, τοῦ χαλεπῶς πρὸς φιλοσοφίαν τοὺς πολλοὺς διακίεσθαι ἐκείνους αἰτίους εἶναι τοὺς ἔξωθεν οὐ προσήκον ἐπείσκεωмаκότας. λοιδορουμένους τε αὐτοῖς

¹ καταγελῶμεθα II: καταγελῶμεθα A.

² τ' οὐ Bailler: τοι A.

³ ἀποκρινεῖσθαι II: ἀποκρίνεσθαι A.

καὶ φιλαπεχθημόνως ἔχοντας καὶ αἰεὶ περὶ ἀνθρώπων τοὺς λόγους ποιούμενους, ἥκιστα φιλοσοφία πρέπον ποιούντας; Πολύ γ', ἔφη.

XIII. Οὐδὲ γάρ που, ὦ Ἀδείμαντε, σχολὴ τῷ γε ὡς ἀληθῶς πρὸς τοῖς οὖσι τὴν διάνοιαν ἔχοντι κάτω βλέπειν εἰς ἀνθρώπων πραγματείας καὶ μαχόμενον αὐτοῖς φθόνου C τε καὶ δυσμενείας ἐμπύμπλασθαι, ἀλλ' εἰς τεταγμένα ἅττα καὶ κατὰ ταῦτα αἰεὶ ἔχοντα ὀρῶντας καὶ θεωμένους οὐτ' ἀδικοῦντα οὐτ' ἀδικούμενα¹ ὑπ' ἀλλήλων, κόσμῳ δὲ πάντα καὶ κατὰ λόγον ἔχοντα, ταῦτα μιμῆσθαι τε καὶ ὅ τι μάλιστα ἀφομοιοῦσθαι. ἢ οἶε τινὰ μηχανὴν εἶναι, ὅτῳ τις ὁμιλεῖ ἀγάμενος, μὴ μιμῆσθαι ἐκεῖνο; Ἄδύνατον, ἔφη. Θείῳ δὴ καὶ κοσμίῳ ὅ γε φιλόσοφος ὁμιλῶν κόσμιός τε καὶ D θεῖος εἰς τὸ δυνατόν ἀνθρώπῳ γίγνεται· διαβολὴ δ' ἐν πᾶσι πολλή. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἄν οὖν τις, εἶπον, αὐτῷ ἀνάγκη γένηται ἃ ἐκεῖ ὁρᾷ μελετῆσαι εἰς ἀνθρώπων ἡθῆ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ τιθέναι καὶ μὴ μόνον ἑαυτὸν πλάττειν, ἄρα κακὸν δημιουργὸν αὐτὸν οἶε γενήσεσθαι σωφροσύνης τε καὶ δικαιοσύνης καὶ ξυμπάσης τῆς δημο- τικῆς ἀρετῆς; Ἡκιστά γε, ἢ δ' ὅς. Ἄλλ' ἐὰν δὴ αἰσθωνται οἱ πολλοί, ὅτι ἀληθὴ περὶ αὐτοῦ λέγομεν, χαλεπανοῦσι δὴ τοῖς φιλοσόφοις καὶ ἀπιστήσουσιν ἡμῖν E λέγουσιν, ὡς οὐκ ἂν ποτε ἄλλως εὐδαιμονήσειε πόλις, εἰ μὴ αὐτὴν διαγράψειαν οἱ τῷ θεῷ παραδείγματι χρώμενοι ζωγράφοι; Οὐ χαλεπανοῦσιν, ἢ δ' ὅς, ἔάνπερ αἰσθωνται. ἀλλὰ δὴ τίνα | λέγεις τρόπον τῆς διαγραφῆς; Λαβόντες, ἦν 501 δ' ἐγώ, ὥσπερ πίνακα πόλιν τε καὶ ἡθῆ ἀνθρώπων πρῶτον μὲν καθαρὰν ποιήσειαν ἂν, ὃ οὐ πάνυ ῥάδιον· ἀλλ' οὖν οἶσθ' ὅτι τούτῳ ἂν εὐθύς τῶν ἄλλων διενέγκοιεν², τῷ μήτε ἰδιώτου μήτε πόλεως ἐθελῆσαι ἂν ἄψασθαι μηδὲ γράφειν νόμους, πρὶν ἢ παραλαβεῖν καθαρὰν ἢ αὐτοὶ ποιῆσαι. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη. Οὐκοῦν μετὰ ταῦτα οἶε ὑπογράψασθαι

¹ ἀδικούμενα B¹ q: ἀδικούμενον A.

² διενέγκοιεν q: διενεγκέιν A.

B ἂν τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας; Τί μὴν; Ἐπειτα, οἶμαι, ἀπεργαζόμενοι πυκνὰ ἂν ἐκατέρωσε¹ ἀποβλέποιεν, πρὸς τε τὸ φύσει δίκαιον καὶ καλὸν καὶ σῶφρον καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα καὶ πρὸς ἐκείνο αὖ, δ² ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐμποιοῖεν, ξυμμιγνύντες τε καὶ κεραυνύντες ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων τὸ ἀνδρεῖκελον, ἀπ' ἐκείνου τεκμαιρόμενοι, δ³ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐκάλεσεν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐγγιγνόμενον θεοειδές τε καὶ θεοείκελον. Ὁρθῶς, ἔφη. Καὶ τὸ μὲν ἄν, οἶμαι, ἐξαλείφοιεν, τὸ δὲ πάλιν ἐγγράφοιεν, ἕως ὅτι μάλιστα ἀνθρώπεια ἦθη εἰς ὅσον ἐνδέχεται θεοφιλή ποιήσκειαν. Καλλίστη γοῦν ἦν, ἔφη, ἡ γραφή γένοιτο. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, πείθομένῃ πῃ ἐκείνους, οὓς διατεταμένους ἐφ' ἡμᾶς ἔφησθα ἰέναι, ὥς τοιοῦτός ἐστι πολιτειῶν ζῳγράφος ὃν τότ' ἐπηνούμεν πρὸς αὐτούς, δι' ὃν ἐκείνοι ἐχαλέπαινον, ὅτι τὰς πόλεις αὐτῷ παρεδίδομεν, καὶ τι μᾶλλον αὐτὸ νῦν ἀκούοντες πραῦννONTAI; Καὶ πολὺ γε, ἦ **D** δ' ὅς, εἰ σωφρονοῦσιν. Πῇ γὰρ δὴ ἔξουσιν ἀμφισβητῆσαι; πότερον μὴ τοῦ ὄντος τε καὶ ἀληθείας ἐραστὰς εἶναι τοὺς φιλοσόφους; Ἀτοπον μέντ' ἂν, ἔφη, εἶη. Ἀλλὰ μὴ τὴν φύσιν αὐτῶν οἰκείαν εἶναι τοῦ ἀρίστου, ἦν ἡμεῖς διήλθομεν; Οὐδὲ τοῦτο. Τί δέ; τὴν τοιαύτην τυχοῦσαν τῶν προσηκόντων ἐπιτηδευμάτων οὐκ ἀγαθὴν τελέως ἔσεσθαι καὶ φιλόσοφον εἶπερ τινὰ ἄλλην; ἢ ἐκείνους φήσει³ μᾶλλον, **E** οὓς ἡμεῖς ἀφωρίσαμεν; Οὐ δήπου. Ἔτι οὖν ἀγριανοῦσι λεγόντων ἡμῶν, ὅτι πρὶν ἂν πόλεως τὸ φιλόσοφον γένος ἐγκρατὲς γένηται, οὔτε πόλει οὔτε πολίταις κακῶν παῦλα ἔσται, οὐδὲ ἡ πολιτεία, ἦν μυθολογοῦμεν λόγῳ, ἔργῳ τέλος λήφεται; Ἴσως, ἔφη, ἦττον. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, μὴ ἦττον φῶμεν αὐτούς, ἀλλὰ παντάπασιν πρᾶους γεγονέναι **502** καὶ πεπεῖσθαι, ἵνα | εἰ μὴ τι ἄλλο, αἰσχυρίθεντες ὁμολογήσωσιν; Πάνν μὲν οὖν, ἔφη.

¹ ἐκατέρωσε *q*: ἐκατέρως A.
nos: φήσειν A. Cf. 347 A.

² δ *Ξ* et corr. *q*: τὸ A.

³ φήσει

XIV. Οὗτοι μὲν τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, τοῦτο πεπεισμένοι ἔστων· ταῦτα δὲ περὶ τις ἀμφισβητήσει, ὥς οὐκ ἂν τύχοιεν γενομένοι βασιλέων ἔκγονοι ἢ δυναστῶν τὰς φύσεις φιλόσοφοι; Οὐδ' ἂν εἷς, ἔφη. Τοιούτους δὲ γενομένους ὥς πολλὰ ἀνάγκη διαφθαῖναι, ἔχει τις λέγειν; ὥς μὲν γὰρ χαλεπὸν σωθῆναι, καὶ ἡμεῖς ξυγχορούμεν· ὥς δὲ ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ τῶν πάντων οὐδέποτε οὐδ' ἂν εἷς σωθείη, B ἔσθ' ὅστις ἀμφισβητήσει; Καὶ πῶς; Ἀλλὰ μὴν, ἣν δ' ἐγώ, εἷς ἱκανὸς γενομένος, πόλιν ἔχων πειθομένην, πάντα ἐπιτελέσαι τὰ νῦν ἀπιστούμενα. Ἰκανὸς γάρ, ἔφη. Ἀρχυτος γάρ που, ἣν δ' ἐγώ, τιθέντος τοὺς νόμους καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, ἃ διεληλίθαμεν, οὐδέ που ἀδύνατον ἔθελον ποιεῖν τοῖς πολίταις. Οὐδ' ὁπωσισθῶν. Ἀλλὰ δὴ ὅτι ἀμὴν ἔοικε, εἴξαι καὶ ἄλλοις θαυμαστὸν τι καὶ ἀδύνατον; Οὐκ οἶμαι ἔρωγε, ἢ δ' ὅς. Καὶ μὴν ὅτι γε C βασιστα, ἔπειρ' ἐνατά, ἱκανὸς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὥς γάρ, διελέθομεν. Ἰκανὸς γάρ. Νῦν δὴ, ὥς ἔοικεν, ξυμβαίνει ἡμῖν περὶ τῆς νομοθεσίας ἄριστα μὲν εἶναι ἃ λέγομεν, εἰ γένοιτο, χαλεπὰ δὲ γενέσθαι, οὐ μέντοι ἀδύνατά γε. Ξυμβαίνει γάρ, ἔφη.

XV. Οἰκοῦν ἐπειδὴ τοῦτο μόρις τέλος ἔσχευ, τὰ ἐπιτελεῖα δὲ μετὰ τοῦτο λεκτέον, τίνα τρόπον ἡμῖν καὶ D ἐκ τίνων μαθημάτων τε καὶ ἐπιτηδεύματων οἱ σωτῆρες ἐνέσονται² τῆς πολιτείας, καὶ κατα ποίας ἡλικίας ἕκαστοι ἐκάστων ἀπόμενοι; Λεκτέον μέντοι, ἔφη. Οὐδέν, ἣν δ' ἐγώ, το σφόν μοι ἐγένετο τὴν τε τῶν γυναικῶν τῆς κτήσεως δυσχέρειαν ἐν τῷ πρόσθεν παραλιπόντι καὶ παιδογονίαν καὶ τὴν τῶν ἀρχόντων κατάστασιν, εἰδότε ὥς ἐπίφθονός τε καὶ χαλεπὴ γίνεσθαι ἢ³ παντελῶς ἀληθής. νῦν γὰρ οὐδὲν ἥττον ἤλαθεν τὸ δεῖν αὐτὰ διελεῖν. καὶ τὰ μὲν δὴ E τῶν γυναικῶν τε καὶ παίδων πεπέρανται, τὸ δὲ τῶν

¹ ἀποσπασμένης γ: ἀποσπασμένης A.

² ἐνέσονται A: ἐγγενήσονται

- ἀρχόντων ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς μετελθεῖν δεῖ. ἐλέγομεν δ',
 503 εἰ μνημονεύεις, δεῖν αὐτοὺς φιλοπόλιδάς τε φαίνεσθαι
 βασανιζομένους ἐν ἡδοναῖς καὶ λύπαις καὶ τὸ δόγμα
 τοῦτο μῆτ' ἐν πόνοις μῆτ' ἐν φόβοις μῆτ' ἐν ἄλλῃ μηδεμιᾷ
 μεταβολῇ φαίνεσθαι ἐκβάλλοντας, ἢ τὸν ἀδυνατοῦντα
 ἀποκριτέον, τὸν δὲ πανταχοῦ ἀκήρατον ἐκβαίνοντα ὥσπερ
 χρυσὸν ἐν πυρὶ βασανιζόμενον στατέον ἄρχοντα καὶ γέρα
 δοτέον καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι καὶ ἄθλα. τοιαυτ' ἅττα
 ἦν τὰ λεγόμενα παρεξιόντος καὶ παρακαλυπτομένου τοῦ
 Β λόγου, πεφοβημένου κινεῖν τὸ νῦν παρόν. Ἀληθέστατα,
 ἔφη, λέγεις· μέμνημαι γάρ. Ὅκνος γάρ, ἔφην, ὦ φίλε,
 ἐγώ, εἰπεῖν τὰ νῦν ἀποτετολμημένα· νῦν δὲ τοῦτο μὲν
 τετολμήσθω εἰπεῖν, ὅτι τοὺς ἀκριβεστάτους φύλακας
 φιλοσόφους δεῖ καθιστάναι. Εἰρήσθω γάρ, ἔφη. Νόησον
 δὴ, ὡς εἰκότως ὀλίγοι ἔσονται σοι. ἦν γὰρ διήλθομεν
 φύσιν δεῖν ὑπάρχειν αὐτοῖς, εἰς ταῦτ' οὐκ ἐξυμνεῖσθαι αὐτῆς
 τὰ μέρη ὀλιγάκις ἐθέλει, τὰ πολλὰ δὲ διεσπασμένη φύεται.
 C Πῶς, ἔφη, λέγεις; Εὐμαθεῖς καὶ μνήμονες καὶ ἀγχίνοι καὶ
 ὀξεῖς καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἔπεται οἶσθ' ὅτι οὐκ ἐθέ-
 λουσιν ἅμα φύεσθαι καὶ νεανικοὶ τε καὶ μεγαλοπρεπεῖς
 τὰς διανοίας¹ οἷοι κοσμίως μετὰ ἡσυχίας καὶ βεβαιότητος
 ἐθέλειν ζῆν, ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ὑπὸ ὀξύτητος φέρονται ὅπη
 ἂν τύχωσιν, καὶ τὸ βέβαιον ἅπαν αὐτῶν ἐξοίχεται.
 Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν τὰ βέβαια αὖ ταῦτα ἦθη
 D καὶ οὐκ εὐμετάβολα, οἷς ἂν τις μᾶλλον ὥς πιστοῖς χρή-
 σαιτο, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ πρὸς τοὺς φόβους δυσκίνητα
 ὄντα πρὸς τὰς μαθήσεις αὖ ποιεῖ ταῦτόν· δυσκινήτως ἔχει
 καὶ δυσμαθῶς ὥσπερ ἀπονεναρκωμένα, καὶ ὕπνου τε καὶ
 χάσμης ἐμπίμπλονται, ὅταν τι δέῃ τοιοῦτον διαπονεῖν.
 Ἔστι ταῦτα, ἔφη. Ἡμεῖς δέ γε ἔφαμεν ἀμφοτέρων δεῖν εὖ
 τε καὶ καλῶς μετέχειν, ἢ μήτε παιδείας τῆς ἀκριβεστάτης

¹ Sic codd.: an καὶ νεανικοὶ τε—διανοίας post ἔπεται? Vide praefationem.

δεῖν αὐτῷ μεταδιδόναι μήτε τιμῆς μήτε ἀρχῆς. Ὅρθως, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν σπάνιον αὐτὸ οἶε ἔσεσθαι; Πῶς δ' οὐ; Βασανιστέον δὴ ἔν τε οἷς τότε ἐλέγομεν πόνοις τε καὶ **E** φόβοις καὶ ἡδοναῖς, καὶ ἔτι δὴ ὃ τότε παρεῖμεν νῦν λέγομεν, ὅτι καὶ ἐν μαθήμασι πολλοῖς γυμνάζειν δεῖ σκοποῦντας εἰ καὶ τὰ μέγιστα μαθήματα δυνατὴ ἔσται ἐνεγκεῖν, εἴτε καὶ ἀποδειλιάσει, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς ἄθλοις¹ ἀποδειλιῶντες. 504 Πρέπει γε τοι δὴ, ἔφη, οὕτω σκοπεῖν· ἀλλὰ ποῖα δὴ λέγεις μαθήματα μέγιστα;

XVI. Μνημονεύεις μὲν που, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τριττὰ εἶδη ψυχῆς διασπασάμενοι ξυνεβιβάζομεν δικαιοσύνης τε πέρι καὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ σοφίας ὃ ἕκαστον εἶη. Μὴ γὰρ μνημονεύων, ἔφη, τὰ λοιπὰ ἂν εἶην δίκαιος μὴ ἀκούειν. Ἡ καὶ τὸ προρρηθὲν αὐτῶν; Τὸ ποῖον δὴ; **B** Ἐλεγομέν που, ὅτι, ὥς μὲν δυνατὸν ἦν κάλλιστα αὐτὰ κατιδεῖν, ἄλλη μακροτέρα εἶη περίοδος, ἣν περιελθόντι καταφανῇ γίγνοιτο, τῶν μέντοι ἔμπροσθεν προειρημένων ἐπομένας² ἀποδείξεις οἶόν τ' εἶη προσάψαι. καὶ ὑμεῖς ἐξαρκεῖν ἔφατε, καὶ οὕτω δὴ ἐρρήθη τὰ τότε τῆς μὲν ἀκριβείας, ὥς ἐμοὶ ἐφαίνετο, ἑλλιπῆ³, εἰ δὲ ὑμῖν ἀρεσκόντως, ὑμεῖς ἂν τοῦτο εἴποιτε. Ἄλλ' ἔμοιγε, ἔφη, μετρίως· ἐφαίνετο μὴν καὶ τοῖς ἄλλοις. Ἄλλ', ὦ φίλε, ἦν δ' ἐγώ, **C** μέτρον τῶν τοιούτων ἀπολείπον⁴ καὶ ὅτι οὖν τοῦ ὄντος οὐ πάνυ μετρίως γίγνεται· ἀτελὲς γὰρ οὐδὲν οὐδενὸς μέτρον. δοκεῖ δ' ἐνιότη τίσιν ἱκανῶς ἥδη ἔχειν καὶ οὐδὲν δεῖν⁵ περαιτέρω ζητεῖν. Καὶ μάλ', ἔφη, συχνοὶ πάσχουσιν αὐτὸ διὰ ῥαθυμίαν. Τούτου δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, τοῦ παθήματος ἥκιστα προσδεῖ⁶ φύλακι πόλεώς τε καὶ νόμων. Εἰκός, ἦ δ' ὅς. Τὴν μακροτέραν τοίνυν, ὦ ἐταῖρε, ἔφην, περιιτέον τῷ τοιούτῳ, καὶ οὐχ ἥττον μανθάνοντι πονητέον ἢ **D**

¹ ἄθλοις Orelli: ἄλλοις codd.   ² ἐπομένας codd.: ἐχομένας Bywater.

³ ἑλλιπῆ II: ἑλλιπῆ A.

⁴ ἀπολείπον F v et in marg. A²: ἀπολείπων

A¹.

⁵ δεῖν II: δεῖ A.

⁶ προσδεῖ II: προσδεῖται A.

γυμναζομένῳ· ἢ, ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, τοῦ μεγίστου τε¹ καὶ
 μάλιστα προσήκοντος μαθήματος ἐπὶ τέλος οὔποτε ἤξει.
 Οὐ γὰρ ταῦτα, ἔφη, μέγιστα, ἀλλ' ἔτι τι μείζον δικαιοσύνης
 τε καὶ ὧν διήλθομεν; Καὶ μείζον, ἦν δ' ἐγώ, καὶ αὐτῶν
 τούτων οὐχ ὑπογραφήν δεῖ ὥσπερ νῦν θεάσασθαι, ἀλλὰ
 τὴν τελεωτάτην ἀπεργασίαν μὴ παριέναι. ἢ οὐ γελοῖον
 E ἐπὶ μὲν ἄλλοις σμικροῦ ἀξίους πᾶν ποιεῖν συντεινομένους,
 ὅπως ὅ τι ἀκριβέστατα καὶ καθαρώτατα ἔξει, τῶν δὲ
 μεγίστων μὴ μεγίστας ἀξιοῦν εἶναι καὶ τὰς ἀκριβείας;
 Καὶ μάλα, ἔφη². ὃ μέντοι μέγιστον μάθημα καὶ περὶ ὅ
 τι αὐτὸ λέγεις, οἶει τιν' ἂν σε, ἔφη, ἀφείναι μὴ ἐρωτήσαντα
 τί ἐστιν; Οὐ πάνυ, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλὰ καὶ σὺ ἐρώτα.
 πάντως αὐτὸ οὐκ ὀλιγάκις ἀκήκοας, νῦν δὲ ἢ οὐκ ἐννοεῖς ἢ
 505 αὐτὸ διανοεῖ ἐμοὶ πράγματα παρέχειν ἀντιλαμβανόμενος.
 οἶμαι δὲ τοῦτο μᾶλλον, ἐπεὶ ὅτι γε ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα
 μέγιστον μάθημα, πολλάκις ἀκήκοας, ἢ δίκαια καὶ τᾶλλα
 προσχρησάμενα χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα γίγνεται. καὶ νῦν
 σχεδὸν οἶσθ' ὅτι μέλλω τοῦτο λέγειν, καὶ πρὸς τούτῳ ὅτι
 αὐτὴν οὐχ ἱκανῶς ἴσμεν· εἰ δὲ μὴ ἴσμεν, ἄνευ δὲ ταύτης εἰ
 ὅ τι μάλιστα τᾶλλα ἐπισταίμεθα, οἶσθ' ὅτι οὐδὲν ἡμῖν
 B ὄφελος, ὥσπερ οὐδ' εἰ κεκτήμεθά τι ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ. ἢ
 οἶει τι πλέον εἶναι³ πᾶσαν κτῆσιν ἐκτῆσθαι, μὴ μέντοι
 ἀγαθήν; ἢ πάντα τᾶλλα φρονεῖν ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ, καλὸν
 δὲ καὶ ἀγαθὸν μηδὲν φρονεῖν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη.

XVII. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε γε οἶσθα, ὅτι τοῖς μὲν
 πολλοῖς ἡδονὴ δοκεῖ εἶναι τὸ ἀγαθόν, τοῖς δὲ κομψοτέροις
 φρόνησις. Πῶς δ' οὐ; Καὶ ὅτι γε, ὦ φίλε, οἱ τοῦτο
 ἡγούμενοι οὐκ ἔχουσι δεῖξαι, ἥτις φρόνησις, ἀλλ' ἀναγκά-
 ζονται τελευτῶντες τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φάναι. Καὶ μάλα,
 C ἔφη, γελοίως. Πῶς γὰρ οὐχί, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ὄνειδιζοντές

¹ ἢ γυμναζομένῳ—τε Π: om. A.

² ἔφη Ast: ἔφη, ἄξιον τὸ διανόημα codd.

³ εἶναι Ξq: εἰδέναι A, sed δ et ε punctis notavit

A².

γε, ὅτι οὐκ ἴσμεν τὸ ἀγαθόν, λέγουσι πάλιν ὥς εἰδόσιν; φρόνησιν γὰρ αὐτό φασιν εἶναι ἀγαθοῦ ὥς αὐτοὶ ξυνιέντων ἡμῶν ὃ τι λέγουσιν, ἐπειδὴ τὸ τοῦ ἀγαθοῦ φθέγγονται ὄνομα. Ἀληθέστατα, ἔφη. Τί δέ; οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν ὀριζόμενοι μὴ τι ἐλάττονος πλάνης ἔμπλεοι τῶν ἐτέρων; ἢ οὐ καὶ οὗτοι ἀναγκάζονται ὁμολογεῖν ἡδονὰς εἶναι κακάς; Σφόδρα γε. Συμβαίνει δὴ αὐτοῖς, οἶμαι, ὁμολογεῖν ἀγαθὰ εἶναι καὶ κακὰ ταῦτά. ἢ γάρ; Τί μήν; D Οὐκοῦν ὅτι μὲν μεγάλα καὶ πολλὰ ἀμφισβητήσεις περὶ αὐτοῦ, φανερόν; Πῶς γὰρ οὐ; Τί δέ; τότε οὐ φανερόν, ὥς δίκαια μὲν καὶ καλὰ πολλοὶ ἂν ἔλαιντο τὰ δοκοῦντα, καὶ μὴ ἡ¹, ὅμως ταῦτα πράττειν καὶ κεκτήσθαι καὶ δοκεῖν, ἀγαθὰ δὲ οὐδενὶ ἔτι ἀρκεῖ τὰ δοκοῦντα κτᾶσθαι, ἀλλὰ τὰ ὄντα ζητοῦσιν, τὴν δὲ δόξαν ἐνταῦθα ἤδη πᾶς ἀτιμάζει; Καὶ μάλα, ἔφη. Ὁ δὲ διώκει μὲν ἅπαντα ψυχὴ καὶ E τούτου ἕνεκα πάντα πράττει, ἀπομαντευομένη τι εἶναι, ἀποροῦσα δὲ καὶ οὐκ ἔχουσα λαβεῖν ἱκανῶς τί ποτ' ἐστὶν οὐδὲ πίστει χρῆσασθαι μονίμῳ, οἷα καὶ περὶ τᾶλλα, διὰ τοῦτο δὲ ἀποτυγχάνει καὶ τῶν ἄλλων εἴ τι ὄφελος ἦν, περὶ δὲ τὸ τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον | οὕτω φῶμεν δεῖν ἐσκοτῶσθαι 506 καὶ ἐκεῖνους τοὺς βελτίστους ἐν τῇ πόλει, οἷς πάντα ἐγχειριούμεν; Ἡκιστα γ', ἔφη. Οἶμαι γοῦν, εἶπον, δίκαιά τε καὶ καλὰ ἀγνοούμενα ὅπη ποτὲ ἀγαθὰ ἐστίν, οὐ πολλοῦ τινὸς ἄξιον φύλακα κεκτήσθαι ἂν ἑαυτῶν τὸν τοῦτο ἀγνοοῦντα, μαντεύομαι δὲ μηδένα αὐτὰ πρότερον γνῶσεσθαι ἱκανῶς. Καλῶς γάρ, ἔφη, μαντεύει. Οὐκοῦν ἡμῖν ἡ πολιτεία τελέως κεκοσμήσεται, ἐὰν ὁ τοιοῦτος B αὐτὴν ἐπισκοπῇ φύλαξ, ὁ τούτων ἐπιστήμων;

XVIII. Ἀνάγκη, ἔφη. ἀλλὰ σὺν δὴ, ὦ Σώκρατες, πότερον ἐπιστήμην τὸ ἀγαθὸν φῆς εἶναι, ἢ ἡδονήν, ἢ ἄλλο τι παρὰ ταῦτα; Οὗτος, ἦν δ' ἐγώ, ἀνὴρ, καλῶς² ἦσθα καὶ πάλαι καταφανὴς ὅτι σοὶ οὐκ ἀποχρήσοι τὸ τοῖς ἄλλοις

¹ ἡ Θφτ: εἴη Α.² ἀνὴρ καλῶς Π: ἀνὴρ καλῶς Α¹: ἀνὴρ—καλῶς Α².

δοκοῦν περὶ αὐτῶν. Οὐδὲ γὰρ δίκαιόν μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, φαίνεται τὰ τῶν ἄλλων μὲν ἔχειν εἰπεῖν δόγματα, τὸ δ' αὐτοῦ μὴ, τοσοῦτον χρόνον περὶ ταῦτα πραγματευόμενον. **Κ** Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· δοκεῖ σοι δίκαιον εἶναι περὶ ὧν τις μὴ οἶδεν λέγειν ὡς εἰδότα; Οὐδαμῶς γ', ἔφη, ὡς εἰδότα, ὡς μέντοι οἰόμενον ταῦθ' ἃ οἶεται ἐθέλειν λέγειν. Τί δέ; εἶπον· οὐκ ἥσθησαι τὰς ἄνευ ἐπιστήμης δόξας, ὡς πᾶσαι αἰσχυραί; ὧν αἱ βέλτισται τυφλαί· ἢ δοκοῦσί τί σοι τυφλῶν διαφέρειν ὁδὸν ὀρθῶς πορευομένων οἱ ἄνευ νοῦ ἀληθές τι δοξάζοντες; Οὐδέν, ἔφη. Βούλει οὖν αἰσχυρὰ **Δ** θεάσασθαι, τυφλά τε καὶ σκολιά, ἐξὸν παρ' ἄλλων ἀκούειν φανά τε καὶ καλά; Μὴ πρὸς Διός, ἦ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες, ὁ Γλαῦκων, ὥσπερ ἐπὶ τέλει ὧν ἀποστῆς. ἀρκέσει γὰρ ἡμῖν, καὶ ὥσπερ δικαιοσύνης πέρι καὶ σωφροσύνης καὶ τῶν ἄλλων διήλθες, οὕτω καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ διέλθης. Καὶ γὰρ ἐμοί, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἑταῖρε, καὶ μάλα ἀρκέσει· ἄλλ' ὅπως μὴ οὐχ οἷός τ' ἔσομαι, προθυμούμενος δὲ ἀσχημονῶν γέλωτα ὀφλήσω. ἄλλ', ὦ μακάριοι, αὐτὸ μὲν **Ε** τί ποτ' ἐστὶ τὰγαθόν, εἴσωμεν τὸ νῦν εἶναι· πλέον γάρ μοι φαίνεται ἢ κατὰ τὴν παροῦσαν ὁρμὴν ἐφικέσθαι τοῦ γε δοκοῦντος ἐμοὶ τὰ νῦν· ὃς δὲ ἔκγονός τε τοῦ ἀγαθοῦ φαίνεται καὶ ὁμοιότατος ἐκείνῳ, λέγειν ἐθέλω, εἰ καὶ ὑμῖν φίλον, εἰ δὲ μὴ, ἐάν. Ἄλλ', ἔφη, λέγε· εἰσαυθις γὰρ τοῦ πατρὸς ἀποτείσεις τὴν διήγησιν. Βουλοίμην ἄν, εἶπον, 507 ἐμέ τε δύνασθαι αὐτὴν | ἀποδοῦναι καὶ ὑμᾶς κομίσασθαι, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ νῦν τοὺς τόκους μόνον. τοῦτον δὲ δὴ οὖν τὸν τόκον τε καὶ ἔκγονον αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ κομίσασθε· εὐλαβεῖσθε μέντοι, μὴ πη ἐξαπατήσω ὑμᾶς ἄκων, κίβδηλον ἀποδιδούς τὸν λόγον τοῦ τόκου. Εὐλαβησόμεθα, ἔφη, κατὰ δύναμιν· ἀλλὰ μόνον λέγε. Διομολογησάμενός γ', ἔφην ἐγώ, καὶ ἀναμνήσας ὑμᾶς τὰ τ' ἐν τοῖς ἔμπροσθεν **Β** ῥηθέντα καὶ ἄλλοτε ἤδη πολλάκις εἰρημένα. Τὰ ποῖα; ἦ δ' ὅς. Πολλὰ καλά, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολλὰ ἀγαθὰ καὶ

ἕκαστα οὕτως εἶναί φαμέν τε καὶ διορίζομεν τῷ λόγῳ. Φαμέν γάρ. Καὶ αὐτὸ δὴ καλὸν καὶ αὐτὸ ἀγαθὸν καὶ οὕτω περὶ πάντων, ἃ τότε ὡς πολλὰ ἐτίθεμεν· πάλιν αὖ καὶ¹ ἰδέαν μίαν ἐκάστου, ὡς μιᾶς οὐσης, τιθέντες, ὃ ἔστιν ἕκαστον προσαγορεύομεν. Ἔστι ταῦτα. Καὶ τὰ μὲν δὴ ὀραῖσθαι φαμεν, νοεῖσθαι δ' οὐ, τὰς δ' αὖ ἰδέας νοεῖσθαι μὲν, ὀραῖσθαι δ' οὐ. Παντάπασι μὲν οὖν. Τῷ οὖν ὀρώμεν C ἡμῶν αὐτῶν τὰ ὀρόμενα; Τῇ ὄψει, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀκοῇ τὰ ἀκουόμενα καὶ ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσι πάντα τὰ αἰσθητά; Τί μὴν; Ἀρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἐννεόη-
 κας τὸν τῶν αἰσθήσεων δημιουργὸν ὅσω πολυτελεστάτην τὴν τοῦ ὀραῖν τε καὶ ὀραῖσθαι δύναμιν ἐδημιούργησεν; Οὐ πάννυ, ἔφη. Ἄλλ' ὥδε σκόπει. ἔστιν ὃ τι προσδεῖ ἀκοῇ καὶ φωνῇ γένους ἄλλου εἰς τὸ τὴν μὲν ἀκούειν, τὴν δὲ ἀκούεσθαι, ὃ ἐὰν μὴ παραγέννηται τρίτον, ἢ μὲν οὐκ D ἀκούσεται, ἢ δὲ οὐκ ἀκουσθήσεται; Οὐδενός, ἔφη. Οἶμαι δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, οὐδ' ἄλλαις πολλαῖς, ἵνα μὴ εἴπω ὅτι οὐδεμιᾷ, τοιούτου προσδεῖ οὐδενός. ἢ σύ τινα ἔχεις εἰπεῖν; Οὐκ ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Τὴν δὲ τῆς ὄψεως καὶ τοῦ ὀρατοῦ οὐκ ἐννοεῖς ὅτι προσδεῖται; Πῶς; Ἐνούσης που ἐν ὁμμασιν ὄψεως καὶ ἐπιχειροῦντος τοῦ ἔχοντος χρῆσθαι αὐτῇ, παρούσης δὲ χροᾶς ἐν αὐτοῖς², ἐὰν μὴ παραγέννηται γένος τρίτον ἰδίᾳ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεφυκός, οἶσθα, ὅτι ἢ τε ὄψις E οὐδὲν ὄψεται τά τε χρώματα ἔσται ἀόρατα. Τίνος δὴ⁴ λέγεις, ἔφη, τούτου; Ὁ δὴ σὺ³ καλεῖς, ἦν δ' ἐγώ, φῶς. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις. Οὐ σμικρὰ ἄρα ἰδέα ἡ τοῦ ὀραῖν αἰσθησις καὶ ἡ τοῦ ὀραῖσθαι δύναμις τῶν ἄλλων ξυζεύξεων 508 τιμιωτέρῳ ζυγῷ ἐζύγησαν, εἶπερ μὴ ἄτιμον τὸ φῶς. Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, πολλοῦ γε δεῖ ἄτιμον εἶναι.

¹ καὶ nos: κατ' codd.   ² αὐτοῖς codd.: αὐ τοῖς <ὀρατοῖς> H. Richards. Suspicio excidisse <τοῖς ὀρωμένοις>: cf. 508 C, 509 B. An legendum ἐν αὐτοῖς?   ³ σὺ—ὀρώμενα (515 D) om. II, duobus excisis foliis.   ⁴ δὴ codd.: an δεῖν?

XIX. Τίνα οὖν ἔχεις αἰτιάσασθαι τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν τούτου κύριον, οὗ ἡμῖν τὸ φῶς ὄψιν τε ποιεῖ ὁρᾶν ὃ τι κάλλιστα καὶ τὰ ὀρώμενα ὁρᾶσθαι; "Ουνπερ καὶ σύ, ἔφη, καὶ οἱ ἄλλοι· τὸν ἥλιον γὰρ δῆλον ὅτι ἐρωτᾷς. Ἄρ' οὖν ὧδε πέφυκεν ὄψις πρὸς τοῦτον τὸν θεόν; Πῶς; Οὐκ ἔστιν ἥλιος ἢ ὄψις οὔτε αὐτὴ οὔτ' ἐν ᾧ ἐγγίγνεται, ὃ δὴ
 Β καλοῦμεν ὄμμα. Οὐ γὰρ οὖν. Ἄλλ' ἡλιοειδέστατόν γε οἶμαι τῶν περὶ τὰς αἰσθήσεις ὀργάνων. Πολύ γε. Οὐκοῦν καὶ τὴν δύναμιν, ἣν ἔχει, ἐκ τούτου ταμιευομένην ὥσπερ ἐπίρρυτον κέκτῃται; Πάνυ μὲν οὖν. Ἄρ' οὖν οὐ καὶ ὁ ἥλιος ὄψις μὲν οὐκ ἔστιν, αἴτιος δ' ὢν αὐτῆς ὁράται ὑπ' αὐτῆς ταύτης; Οὕτως, ἦ δ' ὅς. Τοῦτον τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, φάναι με λέγειν τὸν τοῦ ἀγαθοῦ ἕκγονον, ὃν τὰγαθὸν
 C ἐγέννησεν ἀνάλογον ἑαυτῷ, ὃ τί περ αὐτὸ ἐν τῷ νοητῷ τόπῳ πρὸς τε νοῦν καὶ τὰ νοούμενα, τοῦτο τοῦτον ἐν τῷ ὁρατῷ πρὸς τε ὄψιν καὶ τὰ ὀρώμενα. Πῶς; ἔφη· ἔτι διελθέ μοι. Ὁφθαλμοί, ἣν δ' ἐγώ, οἶσθ' ὅτι ὅταν μηκέτι ἐπ' ἐκείνᾳ τις αὐτοὺς τρέπη, ὢν ἂν τὰς χρῶας τὸ ἡμερινὸν φῶς ἐπέχῃ, ἀλλὰ ὢν νυκτερινὰ φέγγη, ἀμβλυώττουςί τε καὶ ἐγγὺς φαίνονται τυφλῶν, ὥσπερ οὐκ ἐνούσης καθαρᾶς ὄψεως. Καὶ μάλα, ἔφη. Ὅταν δέ γ', οἶμαι, ὢν ὁ
 D ἥλιος καταλάμπει, σαφῶς ὀρώσι, καὶ τοῖς αὐτοῖς τούτοις ὀμμασιν ἐνούσα φαίνεται. Τί μὴν; Οὕτω τοίνυν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὧδε νόει· ὅταν μὲν, οὗ καταλάμπει ἀληθείᾳ τε καὶ τὸ ὄν, εἰς τοῦτο ἀπερείσῃται, ἐνόησέν τε καὶ ἔγνω αὐτὸ καὶ νοῦν ἔχειν φαίνεται· ὅταν δὲ εἰς τὸ τῷ σκότῳ κεκραμένον, τὸ γιγνόμενόν τε καὶ ἀπολλύμενον, δοξάζει τε καὶ ἀμβλυώττει ἄνω καὶ κάτω τὰς δόξας μεταβάλλον καὶ ἔοικεν αὐτὸν οὐκ ἔχοντι. Ἐοικε γάρ. Τοῦτο τοίνυν τὸ
 E τὴν ἀλήθειαν παρέχον τοῖς γιγνωσκομένοις καὶ τῷ γιγνώσκοντι τὴν δύναμιν ἀποδιδόν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν φάθι εἶναι, αἰτίαν δ' ἐπιστήμης οὔσαν καὶ ἀληθείας¹, ὥς γιγνω-

¹ Sic codd. : αἰτίαν—ἀληθείας post εἶναι transposuit Van Heusde.

σκομένην¹ μὲν διανοοῦ², οὕτω δὲ καλῶν ἀμφοτέρων ὄντων, γνώσεώς τε καὶ ἀληθείας, ἄλλο καὶ κάλλιον ἔτι τούτων ἡγούμενος αὐτὸ ὀρθῶς ἡγήσει· ἐπιστήμην δὲ καὶ ἀλήθειαν, ὥσπερ ἐκεῖ φῶς τε | καὶ ὄψιν ἡλιοειδῇ μὲν νομίζειν ὀρθόν, 509 ἥλιον δ' ἡγεῖσθαι οὐκ ὀρθῶς ἔχει, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀγαθοειδῇ μὲν νομίζειν ταῦτ' ἀμφότερα ὀρθόν, ἀγαθὸν δὲ ἡγεῖσθαι ὁπότερον αὐτῶν οὐκ ὀρθόν, ἀλλ' ἔτι μειζόνως τιμητέον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἔξιν. Ἀμήχανον κάλλος, ἔφη, λέγεις, εἰ ἐπιστήμην μὲν καὶ ἀλήθειαν παρέχει, αὐτὸ δ' ὑπὲρ ταῦτα κάλλει ἐστίν· οὐ γὰρ δήπου σύ γε ἡδονὴν αὐτὸ λέγεις. Εὐφήμει, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ὧδε μᾶλλον τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἔτι ἐπισκόπει. Πῶς; Τὸν ἥλιον τοῖς B ὀρωμένοις οὐ μόνον, οἶμαι, τὴν τοῦ ὀράσθαι δύναμιν παρέχειν φήσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν γένεσιν καὶ αὔξην καὶ τροφήν, οὐ γένεσιν αὐτὸν ὄντα. Πῶς γάρ; Καὶ τοῖς γιγνώσκομένοις τοίνυν μὴ μόνον τὸ γιγνώσκεισθαι φάναι ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ παρεῖναι, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶναί τε καὶ τὴν οὐσίαν ὑπ' ἐκείνου αὐτοῖς προσεῖναι, οὐκ οὐσίας ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἔτι ἐπέκεινα τῆς οὐσίας πρεσβεία καὶ δυνάμει ὑπερέχοντος.

XX. Καὶ ὁ Γλαῦκων μάλα γελοίως, Ἄπολλον, ἔφη, C δαιμονίας ὑπερβολῆς. Σὺ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, αἴτιος, ἀναγκάζων τὰ ἐμοὶ δοκοῦντα περὶ αὐτοῦ λέγειν. Καὶ μηδαμῶς γ', ἔφη, παύσῃ, εἰ μὴ τι, ἀλλὰ³ τὴν περὶ τὸν ἥλιον ὁμοιότητα αὐτὸ διεξιῶν, εἰ πῇ ἀπολείπεις. Ἀλλὰ μήν, εἶπον, συχνά γε ἀπολείπω. Μηδὲ σμικρὸν τοίνυν, ἔφη, παραλίπῃς. Οἶμαι μὲν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολὺ· ὅμως δέ, ὅσα γ' ἐν τῷ παρόντι δυνατόν, ἐκὼν οὐκ ἀπολείψω. Μὴ γάρ, ἔφη. Νόησον τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ λέγομεν, δύο D αὐτῷ εἶναι, καὶ βασιλεύειν τὸ μὲν νοητοῦ γένους τε καὶ τόπου, τὸ δ' αὐτὸ ὁρατοῦ, ἵνα μὴ οὐρανοῦ⁴ εἰπὼν δόξω σοι

¹ γιγνώσκομένην Van Heusde: γιγνώσκουσας A. ² διανοοῦ A: διὰ νοῦ Ξ. ³ ἀλλὰ Ξ q: ἄλλα A. ⁴ οὐρανοῦ Ξ q: οὐρανὸν A.

σοφίζεσθαι περὶ τὸ ὄνομα. ἀλλ' οὖν ἔχεις ταῦτα διττὰ εἶδη, ὁρατὸν, νοητὸν; Ἐχω. Ὡσπερ τοίνυν γραμμὴν δίχα τετμημένην λαβὼν ἄνισα τμήματα πάλιν τέμνε ἐκάτερον τὸ τμήμα ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τό τε τοῦ ὀρωμένου γένους καὶ τὸ τοῦ νοουμένου, καὶ σοι ἔσται σαφηνεῖα καὶ ἀσαφεία

- Ε** πρὸς ἄλληλα ἐν μὲν τῷ ὀρωμένῳ τὸ μὲν ἕτερον τμήμα
 510 εἰκόνες. λέγω δὲ τὰς εἰκόνας πρῶτον μὲν | τὰς σκιὰς, ἔπειτα
 τὰ ἐν τοῖς ὕδασι φαντάσματα καὶ ἐν τοῖς ὅσα πυκνά τε
 καὶ λεῖα καὶ φανὰ ξυνέστηκεν, καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον, εἰ
 κατανοεῖς. Ἀλλὰ κατανοῶ. Τὸ τοίνυν ἕτερον τίθει ᾧ
 τοῦτο ἔοικεν, τά τε περὶ ἡμᾶς ζῶα καὶ πᾶν τὸ φυτευτὸν
 καὶ τὸ σκευαστὸν ὅλον γένος. Τίθῃμι, ἔφη. Ἡ καὶ ἐθέλοις
 ἂν αὐτὸ φάναι, ἦν δ' ἐγώ, διηρῆσθαι ἀληθεία τε καὶ μή, ὥς
 τὸ δοξαστὸν πρὸς τὸ γνωστὸν, οὕτω τὸ ὁμοιωθὲν πρὸς τὸ
Β ᾧ ὁμοιώθη; Ἐγωγ', ἔφη, καὶ μάλα. Σκόπει δὴ αὖ καὶ
 τὴν τοῦ νοητοῦ τομὴν ἢ τμητέον. Πῇ; Ἡ το μὲν αὐτοῦ
 τοῖς τότε μιμηθεῖσιν ὥς εἰκόσιν χρωμένη ψυχὴ ζητεῖν
 ἀναγκάζεται ἐξ ὑποθέσεων οὐκ ἐπ' ἀρχὴν πορευομένη,
 ἀλλ' ἐπὶ τελευτῇ, τὸ δ' αὖ ἕτερον² ἐπ' ἀρχὴν ἀνυπό-
 θετον ἐξ ὑποθέσεως ἰοῦσα καὶ ἄνευ ὧν περ ἐκεῖνο εἰκόνων
 αὐτοῖς εἶδεσι δι' αὐτῶν τὴν μέθοδον ποιουμένη. Ταῦτ',
 ἔφη, ἂ λέγεις, οὐχ ἱκανῶς ἔμαθον. Ἀλλ' αὖθις, ἦν δ' ἐγώ·
Γ ῥᾶον γὰρ τούτων προειρημένων μαθήσει. οἶμαι γάρ σε
 εἰδέναι, ὅτι οἱ περὶ τὰς γεωμετρίας τε καὶ λογισμοὺς καὶ
 τὰ τοιαῦτα πραγματευόμενοι, ὑποθέμενοι τό τε περιττὸν
 καὶ τὸ ἄρτιον καὶ τὰ σχήματα καὶ γωνιῶν τριττὰ εἶδη καὶ
 ἄλλα τούτων ἀδελφὰ καθ' ἐκάστην μέθοδον, ταῦτα μὲν
 ὥς εἰδότες, ποιησάμενοι ὑποθέσεις αὐτά, οὐδένα λόγον
 οὔτε αὐτοῖς οὔτε ἄλλοις ἔτι ἀξιούσι περὶ αὐτῶν διδόναι
Δ ὥς παντὶ φανερῶν, ἐκ τούτων δ' ἀρχόμενοι τὰ λοιπὰ
 ἤδη διεξιόντες τελευτῶσιν ὁμολογουμένως ἐπὶ τοῦτο. οὐ

¹ τὸ Ξ γ: om. A.

² ἕτερον Ast: ἕτερον τὸ codd.

ἂν ἐπὶ σκέψιν ὁρμήσωσι. Πάνν μὲν οὖν, ἔφη, τοῦτό γε οἶδα. Οὐκοῦν καὶ ὅτι τοῖς ὁρωμένοις εἶδεσι προσχρῶνται καὶ τοὺς λόγους περὶ αὐτῶν ποιοῦνται, οὐ περὶ τούτων διανοοῦμενοι, ἀλλ' ἐκείνων πέρι, οἷς ταῦτα ἔοικε, τοῦ τετραγώνου αὐτοῦ ἕνεκα τοὺς λόγους ποιοῦμενοι καὶ διαμέτρου αὐτῆς, ἀλλ' οὐ ταύτης, ἣν γράφουσιν, καὶ τᾶλλα οὕτως, αὐτὰ μὲν ταῦτα, ἃ πλάττουσιν τε καὶ γράφουσιν, Εὐὼν καὶ σκιαὶ καὶ ἐν ὕδασι εἰκόνες εἰσίν, τούτοις μὲν ὥς εἰκόσιν αὐτὸν χρώμενοι, ζητοῦντές τε αὐτὰ ἐκεῖνα ἰδεῖν, ἃ οὐκ ἂν ἄλλως ἴδοι τις | ἢ τῇ διανοίᾳ. Ἀληθῆ, ἔφη, 511 λέγεις.

XXI. Τοῦτο τοίνυν νοητὸν μὲν τὸ εἶδος ἔλεγον, ὑποθέσει δ' ἀναγκαζομένην ψυχὴν χρῆσθαι περὶ τὴν ζήτησιν αὐτοῦ, οὐκ ἐπ' ἀρχὴν ἰοῦσαν, ὥς οὐ δυναμένη τῶν ὑποθέσεων ἀνωτέρω ἐκβαίνειν, εἰκόσι δὲ χρωμένην αὐτοῖς τοῖς ὑπὸ τῶν κάτω ἀπεικασθεῖσιν καὶ ἐκείνοις πρὸς ἐκεῖνα ὥς ἐναργέσι δεδοξασμένοις τε καὶ τιμημένοις. Μανθάνω, ἔφη, ὅτι τὸ ὑπὸ ταῖς γεωμετρίαις τε καὶ ταῖς Β ταύτης ἀδελφαῖς τέχναις λέγεις. Τὸ τοίνυν ἕτερον μάνθανε τμήμα τοῦ νοητοῦ λέγοντά με τοῦτο, οὗ αὐτὸς ὁ λόγος ἔπτεται τῇ τοῦ διαλέγεσθαι δυνάμει, τὰς ὑποθέσεις ποιοῦμενος οὐκ ἀρχάς, ἀλλὰ τῷ ὄντι ὑποθέσεις, οἷον ἐπιβάσεις τε καὶ ὁρμάς, ἵνα μέχρι τοῦ ἀνυποθέτου ἐπὶ τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν ἴω, ἀψάμενος αὐτῆς, πάλιν αὐτὸν ἐχόμενος τῶν ἐκείνης ἐχομένων, οὕτως ἐπὶ τελευταίην καταβαίνῃ αἰσθητῷ παντάπασιν οὐδενὶ προσχρώμενος, ἀλλ' C εἶδεσιν αὐτοῖς δι' αὐτῶν εἰς αὐτά, καὶ τελευτᾷ εἰς εἶδη. Μανθάνω, ἔφη, ἱκανῶς μὲν οὐ¹. δοκεῖς γάρ μοι συχνὸν ἔργον λέγειν· ὅτι μέντοι βούλει διορίζειν σαφέστερον εἶναι τὸ ὑπὸ τῆς τοῦ διαλέγεσθαι ἐπιστήμης τοῦ ὄντος τε καὶ νοητοῦ θεωρούμενον ἢ τὸ ὑπὸ τῶν τεχνῶν καλουμένων, αἷς αἱ ὑποθέσεις ἀρχαὶ καὶ διανοία μὲν ἀναγκάζονται ἀλλὰ μὴ

¹ οὐ Α²; οὖν Α¹.

Δ αἰσθήσεσιν αὐτὰ θεᾶσθαι οἱ θεώμενοι, διὰ δὲ τὸ μὴ ἐπ' ἀρχὴν ἀνελθόντες σκοπεῖν, ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεων, νοῦν οὐκ ἴσχειν περὶ αὐτὰ δοκοῦσί σοι, καίτοι νοητῶν ὄντων μετὰ ἀρχῆς. διάνοιαν δὲ καλεῖν μοι δοκεῖς τὴν τῶν γεωμετρικῶν τε καὶ τὴν τῶν τοιούτων ἕξιν, ἀλλ' οὐ νοῦν, ὥς μεταξύ τι δόξης τε καὶ νοῦ τὴν διάνοιαν οὔσαν. Ἰκανώτατα, ἦν δ' ἐγώ, ἀπεδέξω. καί μοι ἐπὶ τοῖς τέτταρσι τμήμασι τέτταρα ταῦτα παθήματα ἐν τῇ ψυχῇ γιγνόμενα λαβέ, νόησιν μὲν **Ε** ἐπὶ τῷ ἀνωτάτῳ, διάνοιαν δὲ ἐπὶ τῷ δευτέρῳ, τῷ τρίτῳ δὲ πίστιν ἀπόδος καὶ τῷ τελευταίῳ εἰκασίαν, καὶ τάξουν αὐτὰ ἀνὰ λόγον, ὥσπερ ἐφ' οἷς ἔστιν ἀληθείας μετέχειν, οὕτω ταῦτα σαφηνείας ἡγησάμενος μετέχειν. Μανθάνω, ἔφη, καὶ ξυγχωρῶ καὶ τάττω ὥς λέγεις.

τέλος πολιτείας 5'.

Ζ.

Ι. Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπείκασον τοιοῦτῳ πάθει 514
 τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. ἰδὲ
 γὰρ ἀνθρώπους οἶον ἐν καταγείῳ οἰκήσει σπηλαιώδει
 ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν
 παρ' ἅπαν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν
 δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένους, ὥστε μένειν τε
 αὐτοῦ¹ εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς Β
 κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ
 αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπίσθεν
 αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω
 ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρυκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς
 θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παρα-
 φράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύουσιν. 'Ὁρῶ, ἔφη.
 "Ὁρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους
 σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάν-
 τας | καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα 515
 εἰργασμένα, οἶον εἰκός, τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ
 σιγῶντας τῶν παραφερόντων. "Ατοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα
 καὶ δεσμώτας ἀτόπους. "Ὁμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ· τοὺς
 γὰρ τοιοῦτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶει ἅν-
 τι ἑωρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιάς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς
 τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας; Πῶς

¹ αὐτοῦ Hirschig: αὐτοὺς codd.

γάρ, ἔφη, εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἡναγκασμένοι
 Β εἶεν διὰ βίου; Τί δέ; τῶν παραφερομένων οὐ ταῦτον
 τοῦτο; Τί μὴν; Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἱοί τ' εἶεν πρὸς
 ἀλλήλους, οὐ ταῦτα¹ ἡγεῖ ἂν τὰ παριόντα² αὐτοὺς νομίζειν
 ὀνομάζειν, ἅπερ ὀρῶεν; Ἀνάγκη. Τί δ'; εἰ καὶ ἡχὼ τὸ
 δεσμωτήριον ἐκ τοῦ καταντικρὺ ἔχοι, ὁπότε τις τῶν
 παριόντων φθέγγαιτο, οἷε ἂν ἄλλο τι αὐτοὺς ἡγεῖσθαι τὸ
 φθεγγόμενον ἢ τὴν παριούσαν σκιάν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ',
 C ἔφη. Παντάπασι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, οἱ τοιοῦτοι οὐκ ἂν ἄλλο
 τι νομίζοιεν τὸ ἀληθές ἢ τὰς τῶν σκευαστῶν σκιάς.
 Πολλὰ, ἀνάγκη, ἔφη. Σκόπει δὴ, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν λύσιν
 τε καὶ ἴασιν τῶν δεσμῶν καὶ τῆς ἀφροσύνης, οἷα τις ἂν
 εἴη, εἰ φύσει τοιάδε ξυμβαίνοι αὐτοῖς· ὁπότε τις λυθείη
 καὶ ἀναγκάζοιτο ἐξαίφνης ἀνίστασθαι τε καὶ περιάγειν τὸν
 αὐχένα καὶ βαδίζειν καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέπειν, πάντα
 δὲ ταῦτα ποιῶν ἀλγοῖ τε καὶ διὰ τὰς μαρμαρυγὰς ἀδυνατοῖ
 D καθορᾶν ἐκεῖνα, ὧν τότε τὰς σκιάς ἐώρα, τί ἂν οἷε αὐτὸν
 εἰπεῖν, εἴ τις αὐτῷ λέγοι, ὅτι τότε μὲν ἐώρα φλναρίας, νῦν
 δὲ μᾶλλον τι ἐγγυτέρω τοῦ ὄντος καὶ πρὸς μᾶλλον
 ὄντα τετραμμένος ὀρθότερον βλέποι³, καὶ δὴ καὶ⁴ ἕκαστον
 τῶν παριόντων δεικνὺς αὐτῷ ἀναγκάζοι ἐρωτῶν ἀποκρί-
 νεσθαι ὅ τι ἔστιν; οὐκ οἷε αὐτὸν ἀπορεῖν τε ἂν καὶ
 ἡγεῖσθαι τὰ τότε ὀρώμενα ἀληθέστερα ἢ τὰ νῦν δεικνύμενα;
 Πολύ γ', ἔφη.

E II. Οὐκοῦν κἂν εἰ πρὸς αὐτὸ τὸ φῶς ἀναγκάζοι αὐτὸν
 βλέπειν, ἀλγεῖν τε ἂν τὰ ὄμματα καὶ φεύγειν ἀποστρεφό-
 μενον πρὸς ἐκεῖνα, ἃ δύναται καθορᾶν, καὶ νομίζειν ταῦτα
 τῷ ὄντι σαφέστερα τῶν δεικνυμένων; Οὕτως, ἔφη. Εἰ
 δέ, ἦν δ' ἐγώ, ἐντεῦθεν ἔλκοι τις αὐτὸν βίᾳ διὰ τραχείας
 τῆς ἀναβάσεως καὶ ἀνάντους καὶ μὴ ἀνείη πρὶν ἐξελκύ-
 σειεν εἰς τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἄρα οὐχὶ ὀδυνᾶσθαι τε ἂν καὶ

¹ ταῦτα Ξ γ: ταῦτὰ Α.   ² παριόντα Flor. T: παρόντα Α.   ³ βλέποι
 Α: βλέπει γ.   ⁴ καὶ Ξ γ: om. Α.

ἀγανακτεῖν ἐλκόμενον, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸ φῶς | ἔλθοι, 516
 αὐτῆς ἂν ἔχοντα τὰ ὄμματα μεστὰ ὀράν οὐδ' ἂν ἐν
 εἶνασθαι τῶν νῦν λεγομένων ἀληθῶν; Οὐ γὰρ ἂν, ἔφη,
 ἐξαίφνης γε. Συνηθείας δὴ, οἶμαι, δεῖσι' ἂν, εἰ μέλλοι τὰ
 ἄνω ὄψεσθαι, καὶ πρῶτον μὲν τὰς σκιὰς ἂν ῥᾶστα καθορῶ
 καὶ μετὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὕδασι τὰ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ
 τὰ τῶν ἄλλων εἶδωλα, ὕστερον δὲ αὐτά· ἐκ δὲ τούτων
 τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν νύκτωρ ἂν ῥᾶον
 θεάσαιτο, προσβλέπων τὸ τῶν ἀστρῶν τε καὶ σελήνης
 φῶς, ἢ μεθ' ἡμέραν τὸν ἥλιόν τε καὶ τὸ τοῦ ἡλίου. Πῶς B
 εἴ οὔ; Τελευταῖον δὴ, οἶμαι, τὸν ἥλιον, οὐκ ἐν ὕδασιν
 οὐδ' ἐν ἀλλοτρίᾳ ἔδρα φαντάσματα αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸν
 καθ' αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ δύναιτ' ἂν κατιδεῖν καὶ
 θεάσασθαι οἷός ἐστιν. Ἀναγκαῖον, ἔφη. Καὶ μετὰ ταῦτ'
 ἂν ἤδη συλλογίζοιτο περὶ αὐτοῦ, ὅτι οὗτος¹ ὁ τὰς τε ὥρας
 παρέχων καὶ ἐνιαυτοὺς καὶ πάντα ἐπιτροπεύων τὰ ἐν τῷ
 ὀρωμένῳ τόπῳ καὶ ἐκείνων, ὧν σφεῖς ἑώρων, τρόπον τινὰ C
 πάντων αἴτιος. Δῆλον, ἔφη, ὅτι ἐπὶ ταῦτα ἂν μετ' ἐκείνα
 ἔλθοι. Τί οὖν; ἀναμνησκόμενον αὐτὸν τῆς πρώτης
 αἰκήσεως καὶ τῆς ἐκεῖ σοφίας καὶ τῶν τότε ξυνδεσμωτῶν
 οὐκ ἂν οἶει αὐτὸν μὲν εὐδαιμονίζειν τῆς μεταβολῆς, τοὺς
 δὲ ἰκεῖν; Καὶ μάλα. Τιμαὶ δὲ καὶ ἔπαινοι εἴ τινες
 αὐτοῖς ἦσαν τότε παρ' ἀλλήλων καὶ γέρα τῷ ὀξύτατα
 καθορῶντι τὰ παριόντα καὶ μνημονεύοντι μάλιστα, ὅσα τε
 πρότερα αὐτῶν καὶ ὕστερα εἶώθει καὶ ἅμα πορεύεσθαι, καὶ D
 ἐκ τούτων δὴ δυνατώτατα ἀπομαντευομένῳ τὸ μέλλον
 ἔξειν, ὁκοεῖς ἂν αὐτὸν ἐπιθυμητικῶς αὐτῶν ἔχειν καὶ
 ζηλοῦν τοὺς παρ' ἐκείνοις τιμωμένους τε καὶ ἐνδυναστεύ-
 οντας, ἢ τὸ τοῦ Ὀμήρου ἂν πεπονθέαι καὶ σφόδρα
 βούλεσθαι ἐπάρουρον εἶντα θητευέμεν ἄλλῳ ἀνδρὶ
 παρ' ἀκλήρῳ καὶ ὁτιοῦν ἂν πεπονθέαι μᾶλλον ἢ 'κεῖνά
 τε ὁξάζειν καὶ ἐκείνως ζῆν; Οὕτως, ἔφη, ἔγωγε οἶμαι, E

¹ οὗτος II: αὐτός A.

πάν μᾶλλον πεπονθέναι ἂν δέξασθαι ἢ ζῆν ἐκείνως. Καὶ
 τόδε δὴ ἐννόησον, ἦν δ' ἐγώ. εἰ πάλιν ὁ τοιοῦτος¹ καταβὰς
 εἰς τὸν αὐτὸν θάκον καθίζοιτο, ἄρ' οὐ σκότους <ἂν>²
 ἀναπλέως σχοίη τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξαίφνης ἥκων ἐκ τοῦ
 ἡλίου; Καὶ μάλα γ', ἔφη. Τὰς δὲ δὴ σκιάς ἐκείνας
 πάλιν εἰ δέοι αὐτὸν γνωματεύοντα διαμιλλᾶσθαι τοῖς ἀεὶ
 517 δεσμώταις ἐκείνοις, ἐν ᾧ ἀμβλυνώττει, πρὶν | καταστῆναι τὰ
 ὄμματα, οὗτος δ' ὁ χρόνος μὴ πάνυ ὀλίγος εἴη τῆς συνηθείας,
 ἄρ' οὐ γέλωτ' ἂν παράσχοι, καὶ λέγοιτο ἂν περὶ αὐτοῦ, ὡς
 ἀναβὰς ἄνω διεφθαρμένος ἥκει τὰ ὄμματα, καὶ ὅτι οὐκ
 ἄξιον οὐδὲ πειρᾶσθαι ἄνω ἵεναι; καὶ τὸν ἐπιχειροῦντα
 λύνει τε καὶ ἀνάγειν, εἴ πως ἐν ταῖς χερσὶ δύναιτο λαβεῖν
 καὶ ἀποκτινύναι, ἀποκτείνειαν ἂν³; Σφόδρα γ', ἔφη.

III. Ταύτην τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τὴν εἰκόνα, ᾧ φίλε
 Γλαύκων, προσαπτόεν ἕπασαν τοῖς ἔμπροσθεν λεγομένοις,
 B τὴν μὲν δι' ὄψεως φαινομένην ἔδραν τῇ τοῦ δεσμωτηρίου
 οἰκῇσει ἀφομοιοῦντα, τὸ δὲ τοῦ πυρὸς ἐν αὐτῇ φῶς τῇ τοῦ
 ἡλίου δυνάμει· τὴν δὲ ἄνω ἀνάβασιν καὶ θέαν τῶν ἄνω
 τὴν εἰς τὸν νοητὸν τόπον τῆς ψυχῆς ἀνοδὸν τιθεὶς οὐχ
 ἀμαρτήσῃ τῆς γ' ἐμῆς ἐλπίδος, ἐπειδὴ ταύτης ἐπιθυμεῖς
 ἀκούειν· θεὸς δέ που οἶδεν, εἰ ἀληθῆς οὖσα τυγχάνει. τὰ
 δ' οὖν ἐμοὶ φαινόμενα οὕτω φαίνεται, ἐν τῷ γνωστῷ
 τελευταία ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ιδέα καὶ μόγις ὁρᾶσθαι, ὀφθεῖσα
 C δὲ συλλογιστέα εἶναι ὡς ἄρα πᾶσι πάντων αὕτη ὀρθῶν τε
 καὶ καλῶν αἰτία, ἔν τε ὁρατῷ φῶς καὶ τὸν τούτου κύριον
 τεκούσα ἔν τε νοητῷ αὕτῃ κυρία ἀλήθειαν καὶ νοῦν παρα-
 σχομένην, καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἰδεῖν τὸν μέλλοντα ἐμφρόνως
 πράξειν ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ. Ξυνοίομαι, ἔφη, καὶ ἐγώ, ὅν γε
 δὴ τρόπον δύνamai. Ἴθι τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τόδε
 ξυνοιήθητι καὶ μὴ θαυμάσης, ὅτι οἱ ἐνταῦθα ἐλθόντες οὐκ

¹ ὁ τοιοῦτος II: ὅτι οὗτος A.   ² <ἂν> Baier: om. codd.   ³ καὶ
 ἀποκτινύναι, ἀποκτείνειαν ἂν nos; καὶ ἀποκτείνειν, ἀποκτινύναι ἂν A.

ἐθέλουσιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράττειν, ἀλλ' ἄνω αἰεὶ ἐπείγονται αὐτῶν αἱ ψυχαὶ διατρίβειν· εἰκὸς γάρ που οὕτως, **D** ἔπερ αὖ κατὰ τὴν προειρημένην εἰκόνα τοῦτ' ἔχει. Εἰκὸς μέντοι, ἔφη. Τί δέ; τόδε οἶει τι θαυμαστόν, εἰ ἀπὸ θείων, ἦν δ' ἐγώ, θεωριῶν ἐπὶ τὰ ἀνθρώπειά τις ἐλθὼν κακὰ ἀσχημονεῖ τε καὶ φαίνεται σφόδρα γελοῖος ἔτι ἀμβλυότων καὶ πρὶν ἱκανῶς συνήθης γενέσθαι τῷ παρόντι σκότῳ ἀναγκαζόμενος ἐν δικαστηρίοις ἢ ἄλλοθί που ἀγωνίζεσθαι περὶ τῶν τοῦ δικαίου σκιῶν ἢ ἀγαλμάτων ὧν αἱ σκιαί, καὶ διαμιλλᾶσθαι περὶ τούτου, ὅπη ποτὲ ὑπολαμβάνεται ταῦτα **E** ὑπὸ τῶν αὐτὴν δικαιοσύνην μὴ πρόποτε ἰδόντων; Οὐδ' ὅπωςτιοῦν θαυμαστόν, ἔφη. Ἄλλ' εἰ νῦν γε ἔχοι τις, | ἦν **518** δ' ἐγώ, μεμνητ' ἄν, ὅτι διτταὶ καὶ ἀπὸ διττῶν γίνονται ἐπιταράξεις ὄμμασιν, ἓκ τε φωτὸς εἰς σκότος μεθισταμένων καὶ ἐκ σκότους εἰς φῶς. ταῦτ' αὖτὰ νομίσας γίγνεσθαι καὶ περὶ ψυχῇν, ὅποτε ἴδοι θορυβουμένην τινὰ καὶ ἀδυνατούσαν τι καθορᾶν, οὐκ ἂν ἀλογίστως γελῶ, ἀλλ' ἐπισκοποῖ ἄν, πότερον ἐκ φανότερου βίου ἤκουσα ὑπὸ ἀηθείας ἐσκότῳται, ἢ ἐξ ἀμαθίας πλείονος εἰς φανότερον ἰούσα ὑπὸ **B** λαμπροτέρου μαρμαρυγῆς ἐμπέπλησται, καὶ οὕτω δὴ τὴν μὲν εὐδαιμονίσειεν¹ ἂν τοῦ πάθους τε καὶ βίου, τὴν δὲ ἐλεήσειεν, καὶ εἰ γελᾶν ἐπ' αὐτῇ βούλοιτο, ἦττον ἂν καταγέλαστος ὁ γέλως αὐτῷ εἴη ἢ ὁ ἐπὶ τῇ ἄνωθεν ἐκ φωτὸς ἡκούση. Καὶ μάλα, ἔφη, μετρίως λέγεις.

IV. Δεῖ δὴ, εἶπον, ἡμᾶς τοιόνδε νομίσαι περὶ αὐτῶν, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ· τὴν παιδείαν οὐχ οἶαν τινὲς ἐπαγγελλόμενοί φασιν εἶναι, τοιαύτην καὶ εἶναι. φασὶ δὲ που οὐκ ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης σφεῖς ἐντιθέναι, οἷον **C** τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες. Φασὶ γὰρ οὖν, ἔφη. Ὁ δέ γε νῦν λόγος, ἦν δ' ἐγώ, σημαίνει ταύτην τὴν ἐνούσαν ἐκάστου δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τὸ ὄργανον, ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος, οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατόν ἦν ἄλλως ἢ

¹ εὐδαιμονίσειεν q: εὐδαιμονήσειεν Δ.

ξὺν ὅλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φανὸν ἐκ τοῦ σκο-
 τώδους, οὕτω ξὺν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ γιγνομένου περι-
 κτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὄν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον
 δυνατὴ γένηται ἀνασχέσθαι θεωμένη· τοῦτο δ' εἶναί φαμεν
D τὰγαθόν· ἢ γάρ; Ναί. Τούτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοῦ
 τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾶστά τε
 καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται, οὐ τοῦ ἐμποιῆσαι
 αὐτῷ τὸ ὄραν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ
 τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἷ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι¹.
 Ἔοικεν γάρ, ἔφη. Αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι
 ψυχῆς κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι² τῶν τοῦ σώματος· τῷ
E ὄντι γὰρ οὐκ ἐνοῦσαι πρότερον ὕστερον ἐμποιεῖσθαι ἔθεσι
 καὶ ἀσκήσεων· ἡ δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου
 τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν, οὐσα, ὃ τὴν μὲν δύναμιν οὐδέποτε
 ἀπόλλυσιν, ὑπὸ δὲ τῆς περιαγωγῆς χρησιμὸν τε καὶ
 519 ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον αὖ | καὶ βλαβερόν γίγνεται. ἡ
 οὐπω ἐννεόηκας τῶν λεγομένων πονηρῶν μὲν, σοφῶν δέ,
 ὡς δριμύ μὲν βλέπει τὸ ψυχάριον καὶ ὀξέως διορᾷ ταῦτα
 ἐφ' ἃ τέτραπται, ὡς οὐ φαύλην ἔχον τὴν ὄψιν, κακία δ'
 ἡναγκασμένον ὑπηρετεῖν, ὥστε ὅσῳ ἂν ὀξύτερον βλέπῃ,
 τοσούτῳ πλείω κακὰ ἐργαζόμενον; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
 Τοῦτο μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, τὸ τῆς τοιαύτης φύσεως εἰ ἐκ
 παιδὸς εὐθὺς κοπτόμενον περιεκόπη τὰς τῆς γενέσεως ξυγ-
B γενεῖς ὥσπερ μολυβδίδας, αἱ δὴ ἐδωδαῖς τε καὶ τοιούτων
 ἡδοναῖς τε καὶ λιχνείαις προσφυεῖς γιγνόμεναι περικάτω³
 στρέφουσι τὴν τῆς ψυχῆς ὄψιν· ὦν εἰ ἀπαλλαγὴν περι-
 στρέφετο εἰς τὰ ἀληθῆ, καὶ ἐκεῖνα ἂν τὸ αὐτὸ τοῦτο τῶν
 αὐτῶν ἀνθρώπων ὀξύτατα ἑώρα, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἃ νῦν
 τέτραπται. Εἰκός γε, ἔφη. Τί δέ; τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ'
 ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδεύ-

¹ διαμηχανήσασθαι Π et nisi fallor A¹: δεῖ μηχανήσασθαι A².   ² εἶναι
 codd.: τείνειν coniecit Campbell: cf. ταῖς ἐν 544 D.   ³ περὶ κάτω A:
 περὶ τὰ κάτω q.

τοὺς καὶ ἀναθίαι ἀπαίρουσι, ἰκανοὶ δὲ πότε πόλιν ἐπιτρο-
 τεύσαι, μὴτε ποτὶ ἐν παλαιᾷ ἐποιήσαντες διατρέβειν δια C
 τίοντες, ποτὶ μὲν οὐ σκοποῦν ἐν τῇ πόλει οὐκ ἔχουσιν ἕνα, οὐ
 σκοραζομένους, οὐδ' ὅπαντα πράττειν, ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ
 τε καὶ ἑκαστῷ τούτων, ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν,
 ἡρώμενοι ἐν μακρῶν νόσων ζῶντες, ἔτι ἀπρκίσθαι;
 Ἀλλ' ἔφη. Ὑπέρτατον ἐσθλόν, ὅν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν
 τοῖς τε βουλομένοις, φασί, ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς το
 ραῖον, ὃ ἐν οὐκ ἐπείθετο εἶναι μέγιστον, οὐδὲν τε
 καὶ ἀρᾶν καὶ ἀσέβειαν ἐκείνῳ τῇ ἀνάστασι καὶ ἐπειδὴ D
 οὐκ ἔστιν ἰκανοὶ εἶναι, μὴ ἐπιτρέψαν αὐτοῖς, ὃ νῦν ἐπι-
 τρεσκον. Τὸ ποῖον δέ; Τὸ αὐτοῦ, ὅν δ' ἐγώ, καταμένειν
 καὶ μὴ εἰς οὐκ ἔπειτα καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς
 ἐκείνους, μὴδ' ἐπὶ τῶν παρ' ἐκείνους πόνοι τε καὶ
 ἐπὶ τῶν αὐτῶν φανερῶν εἶναι σπουδαίοντα. Ἐπειτ', ἔφη,
 ἀρκέσμεν αὐτοὺς καὶ ποιήσμεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν
 αὐτοῖς ὅν ἄμενον;

Ν. Ὑπερβαίνει ὅν δ' ἐγώ, πάλιν, ὃ φίλε, ὅτι νόμος οὐ E
 τούτου μὴτε ὅπως οὐ τι γίγνηται ἐν πόλει διαφερόντως εὖ
 πρὸς οὐκ, οὐδ' οὐδ' ὅπως οὐ ποτὶ μὴ χαλάται ἐργασθαι,
 ἐργασθαι ποτὶ ποτὶ καὶ περὶ τε καὶ ἀνάγκη, ποῖον
 ἀναδύσασθαι ἀνάγκη, τῶν ἀφικέσθαι, ἢν ἂν ἕκαστος το
 κῆν, ἕκαστος ἄνθρωπος ἀφικέσθαι, καὶ αὐτοὶ ἐργασθαι τοιοῦτους 520
 ἀφικέσθαι ἐν τῇ πόλει οὐκ ἔπειτα ἀφικέσθαι ὅπως ἕκαστος
 ἀφικέσθαι, οὐδ' ἔπειτα καταγγίλναι αὐτοῖς ἐπὶ τοῦ
 ἐργασθαι τῶν ποτὶ. Ἀλλ' ἔφη. ἐπειδὴ μὲν γάρ.
 Ζεῖν τε ποτὶ, εἶπον, ὃ Γλαῖκον, ὅτι οὐδ' ἀδικήσμεν
 ποτὶ ποτὶ ἐν τῇ πόλει οὐκ ἔπειτα ἀφικέσθαι, ἀλλὰ δίκαια πρὸς
 αὐτοὺς οὐκ ἔπειτα ἀφικέσθαι τῶν ἀλλῶν ἐπικαλεῖσθαι
 τε καὶ φανερῶν. ἀφικέσθαι γάρ, ὅτι οὐ μὲν ἐν ταῖς ἀλλαις B
 ποτὶ ποτὶ ἀφικέσθαι ἀφικέσθαι ποτὶ ἀφικέσθαι τῶν ἐν
 αὐτοῖς ποτὶ ἀφικέσθαι ποτὶ ἀφικέσθαι ἀφικέσθαι τῶν ἐν
 ἕκαστος ποτὶ ἀφικέσθαι, ἕκαστος δ' ἔχει τὸ γε αὐτοφύον, μὴδ' οὐ

- τροφὴν ὀφείλον, μηδ' ἐκτίνειν τῷ προθυμείσθαι τὰ τροφεῖα· ὑμᾶς δ' ἡμεῖς ὑμῖν τε αὐτοῖς τῇ τε ἄλλῃ πόλει ὥσπερ ἐν σμήνεσιν ἡγεμόνας τε καὶ βασιλέας ἐγεννήσαμεν, ἅμεινόν
- C** τε καὶ τελεώτερον ἐκείνων πεπαιδευμένους καὶ μᾶλλον δυνατοὺς ἀμφοτέρων μετέχειν. καταβατέον οὖν ἐν μέρει ἐκάστῳ εἰς τὴν τῶν ἄλλων ξυνοίκησιν καὶ συνεθιστέον τὰ σκοτεινὰ θεάσασθαι· ξυνεθιζόμενοι γὰρ μυρίῳ βέλτιον ὄψεσθε τῶν ἐκεῖ καὶ γνώσεσθε ἕκαστα τὰ εἰδωλα ἅττα ἐστὶ καὶ ὧν, διὰ τὸ τἀληθῆ ἑωρακέναι καλῶν τε καὶ δικαίων καὶ ἀγαθῶν πέρι. καὶ οὕτω ὕπαρ ἡμῖν καὶ ὑμῖν ἡ πόλις οἰκήσεται, ἀλλ' οὐκ ὄναρ, ὥς νῦν αἱ πολλαὶ ὑπὸ
- D** σκισμαχοούντων τε πρὸς ἀλλήλους καὶ στασιαζόντων περὶ τοῦ ἄρχειν οἰκοῦνται, ὥς μεγάλου τινὸς ἀγαθοῦ ὄντος. τὸ δέ που ἀληθὲς ὧδ' ἔχει· ἐν πόλει ἥ ἥκιστα πρόθυμοι ἄρχειν οἱ μέλλοντες ἄρξειν, ταύτην ἄριστα καὶ ἀστασιαστότατα ἀνάγκη οἰκείσθαι, τὴν δ' ἐναντίους ἄρχοντας σχοῦσαν ἐναντίως. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀπειθήσουσιν οὖν ἡμῖν, οἷνε, οἱ τρόφιμοι ταυτ' ἀκούοντες καὶ οὐκ ἐθελήσουσιν ξυμπονεῖν ἐν τῇ πόλει ἕκαστοι ἐν μέρει, τὸν δὲ πολὺν χρόνον μετ' ἀλλήλων οἰκεῖν ἐν τῷ καθαρῷ; Ἀδύνα-
- E** τον, ἔφη· δίκαια γὰρ δὴ δικαίοις ἐπιτάξομεν. παντὸς μὴν μᾶλλον ὥς ἐπ' ἀναγκαῖον αὐτῶν ἕκαστος εἰσι τὸ ἄρχειν, τοῦναντίον τῶν νῦν ἐν ἐκάστη πόλει ἄρχόντων. Οὕτω γὰρ ἔχει, ἣν δ' ἐγώ, ὦ ἐταῖρε· εἰ μὲν βίου ἐξευρήσεις
- 521 ἀμείνω τοῦ ἄρχειν τοῖς | μέλλουσιν ἄρξειν, ἔστι σοι δυνατὴ γενέσθαι πόλις εὖ οἰκουμένη· ἐν μόνῃ γὰρ αὐτῇ ἄρξουσιν οἱ τῷ ὄντι πλούσιοι, οὐ χρυσίου, ἀλλ' οὐ δεῖ τὸν εὐδαίμονα πλουτεῖν, ζωῆς ἀγαθῆς τε καὶ ἔμφρονος· εἰ δὲ πτωχοὶ καὶ πεινῶντες ἀγαθῶν ἰδίων ἐπὶ τὰ δημόσια ἴασιν ἐντεῦθεν οἰόμενοι τἀγαθὸν δεῖν ἀρπάζειν, οὐκ ἔστι· περιμάχητος γὰρ τὸ ἄρχειν γιγνόμενον, οἰκείος ὧν καὶ ἔνδον ὁ τοιοῦτος πόλεμος αὐτοὺς τε ἀπόλλυσι καὶ τὴν ἄλλην πόλιν. Ἀλη-
- B** θέστατα, ἔφη. Ἔχεις οὖν, ἣν δ' ἐγώ, βίου ἄλλον τινὰ

πολιτικῶν ἀρχῶν καταφρονοῦντα ἢ τὸν τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας; Οὐ μὰ τὸν Δία, ἢ δ' ὅς. Ἀλλὰ μέντοι δεῖ γε μὴ ἐραστὰς τοῦ ἀρχεῖν ἰέναι ἐπ' αὐτό· εἰ δὲ μή, οἷ γε ἀντερασταὶ μαχοῦνται. Πῶς δ' οὐ; Τίνας οὖν ἄλλους ἀναγκάσεις ἰέναι ἐπὶ φυλακὴν τῆς πόλεως, ἢ οἱ περὶ τούτων τε φρονιμώτατοι, δι' ὧν ἄριστα πόλις οἰκείται, ἔχουσί τε τιμὰς ἄλλας καὶ βίον ἀμείνω τοῦ πολιτικοῦ; Οὐδένας ἄλλους, ἔφη.

VI. Βούλει οὖν τοῦτ' ἤδη σκοπῶμεν, τίνα τρόπον οἱ **С** τοιοῦτοι ἐγγενήσονται, καὶ πῶς τις ἀνάξει αὐτοὺς εἰς φῶς, ὥσπερ ἐξ Ἄιδου λέγονται δὴ τινες εἰς θεοὺς ἀνελθεῖν; Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; ἔφη. Τοῦτο δὴ, ὥς ἔοικεν, οὐκ ὁστράκου ἂν εἴη περιστροφή, ἀλλὰ ψυχῆς περιαγωγὴ ἐκ νυκτερινῆς τινὸς ἡμέρας εἰς ἀληθινήν, τοῦ ὄντος οὕσαν¹ ἐπάνοδον, ἣν δὴ φιλοσοφίαν ἀληθὴ φήσομεν εἶναι. Πάννυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν δεῖ σκοπεῖσθαι, τί τῶν μαθημάτων ἔχει τοιαύτην δύναμιν; Πῶς γὰρ οὐ; Τί ἂν οὖν εἴη, ὦ Γλαῦκων, **Д** μάθημα ψυχῆς ὁλκὸν ἀπὸ τοῦ γιγνομένου ἐπὶ τὸ ὄν; τόδε δ' ἐννοῶ λέγων ἅμα· οὐκ ἀθλητὰς μέντοι πολέμου ἔφαμεν τούτους ἀναγκαῖον εἶναι νέους ὄντας; Ἐφαμεν γάρ. Δεῖ ἄρα καὶ τοῦτο προσέχειν τὸ μάθημα, ὃ ζητοῦμεν, πρὸς ἐκείνῳ. Τὸ ποῖον; Μὴ ἄχρηστον πολεμικοῖς ἀνδράσιν εἶναι. Δεῖ μέντοι, ἔφη, εἴπερ οἶόν τε. Γυμναστικῇ μὲν καὶ μουσικῇ² ἔν γε τῷ πρόσθεν ἐπαιδεύοντο **Ε** ἡμῖν. Ἦν ταῦτα, ἔφη. Γυμναστικὴ μὲν που περὶ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον τετεύτακεν· σώματος γὰρ αὐξῆς καὶ φθίσεως ἐπιστατεῖ. Φαίνεται. Τοῦτο μὲν δὴ οὐκ ἂν εἴη ὃ ζητοῦμεν μάθημα. | Οὐ γάρ. Ἀλλ' ἄρα μουσικὴ **522** ὅσῃν τὸ πρότερον διήλθομεν; Ἀλλ' ἦν ἐκείνη γ', ἔφη, ἀντίστροφος τῆς γυμναστικῆς, εἰ μέμνησαι, ἔθεσι παιδεύουσα τοὺς φύλακας, κατὰ τε ἁρμονίαν εὐαρμοστίαν

¹ οὕσαν A: οὔσα (sequente ἐπάνοδος) Hermann.

² γυμναστικῇ—

μουσικῇ Π: γυμναστικῇ—μουσικῇ A.

- τινά, οὐκ ἐπιστήμην, παραδιδούσα, καὶ κατὰ ῥυθμὸν
 εὐρυθμίαν, ἔν τε τοῖς λόγοις ἕτερα τούτων ἀδελφά, ἔφη¹,
 ἅττα ἔχουσα, καὶ ὅσοι μυθώδεις τῶν λόγων καὶ ὅσοι ἀλη-
 θινώτεροι ἦσαν. μάθημα δὲ πρὸς τοιοῦτόν τι ἀγαθόν,
 Β οἶον σὺ νῦν ζητεῖς, οὐδὲν ἦν ἐν αὐτῇ. Ἀκριβέστατα, ἦν
 δ' ἐγώ, ἀναμιμνήσκεις με· τῷ γὰρ ὄντι τοιοῦτον οὐδὲν
 εἶχεν. ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Γλαύκων, τί ἂν εἴη τοιοῦτον; αἶ-
 τε γὰρ τέχναι βάνανσοί που ἅπασαι ἔδοξαν εἶναι. Πῶς δ'
 οὐ; καὶ μὴν τί ἔτ' ἄλλο λείπεται μάθημα, μουσικῆς καὶ
 γυμναστικῆς καὶ τῶν τεχνῶν κεχωρισμένον; Φέρε, ἦν δ'
 ἐγώ, εἰ μηδὲν ἔτι ἐκτὸς τούτων ἔχομεν λαβεῖν, τῶν ἐπὶ
 C πάντα τεινόντων τι λάβωμεν. Τὸ ποῖον; Οἶον τοῦτο τὸ
 κοινόν, ᾧ πᾶσαι προσχρῶνται τέχναι τε καὶ διάνοιαι καὶ
 ἐπιστήμαι, ὃ καὶ παντὶ ἐν πρώτοις ἀνάγκη μαυθάνειν.
 Ποῖον; ἔφη. Τὸ φαῦλον τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ἐν τε καὶ τὰ
 δύο καὶ τὰ τρία διαγιγνώσκειν· λέγω δὲ αὐτὸ ἐν κεφα-
 λαίῳ ἀριθμόν τε καὶ λογισμόν. ἢ οὐχ οὕτω περὶ τούτων
 ἔχει, ὡς πᾶσα τέχνη τε καὶ ἐπιστήμη ἀναγκάζεται αὐτῶν
 μέτοχος γίγνεσθαι; Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ,
 καὶ ἡ πολεμικῆ; Πολλή, ἔφη, ἀνάγκη. Παγγέλοιον γοῦν,
 D ἔφην, στρατηγὸν Ἀγαμέμνονα ἐν ταῖς τραγωδαῖς Παλα-
 μῆδης ἐκάστοτε ἀποφαίνει. ἢ οὐκ ἐννενόηκας, ὅτι φησὶν
 ἀριθμὸν εὐρὼν τάς τε τάξεις τῷ στρατοπέδῳ καταστήσαι
 ἐν Ἰλίῳ καὶ ἐξαριθμῆσαι ναῦς τε καὶ τᾶλλα πάντα, ὡς
 πρὸ τοῦ ἀναριθμήτων ὄντων καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὡς
 ἔοικεν, οὐδ' ὅσους πόδας εἶχεν εἰδότος, εἴπερ ἀριθμεῖν μὴ
 ἠπίστατο; καίτοι ποῖόν τιν' αὐτὸν οἶε στρατηγὸν εἶναι;
 Ἀτοπόν τιν', ἔφη, ἔγωγε, εἰ ἦν τοῦτ' ἀληθές.
 Ε VII. Ἄλλο τι οἶν, ἦν δ' ἐγώ, μάθημα ἀναγκαῖον
 πολεμικῷ ἀνδρὶ θήσομεν καὶ λογίζεσθαί τε καὶ ἀριθμεῖν
 δύνασθαι; Πάντων γ', ἔφη, μάλιστα, εἰ καὶ ὅτιοῦν μέλλει

¹ ἀδελφὰ ἔφη A: ἀδελφὰ Flor. T.

τάξεων ἐπαίειν, μᾶλλον δ' εἰ καὶ ἄνθρωπος ἔσσεσθαι. Ἐν-
 νοεῖς οὖν, εἶπον, περὶ τοῦτο τὸ μάθημα ὅπερ ἐγώ; Τὸ
 ποῖον; Κινδυνεύει τῶν πρὸς τὴν ἰόησιν ἀ|γόντων φύσει 523
 εἶναι ὅν ζητοῦμεν, χρῆσθαι δ' οὐδεὶς αὐτῷ ὀρθῶς, ἐλκτικῷ
 ὄντι παντάπασιν πρὸς οὐσίαν. Πῶς, ἔφη, λέγεις; Ἐγὼ
 πειράσομαι, ἦν δ' ἐγώ, τό γ' ἐμοὶ δοκοῦν δηλῶσαι. ἃ γὰρ
 διαιροῦμαι παρ' ἐμαυτῷ ἀγωγὰ τε εἶναι οἱ λέγομεν καὶ
 μὴ, ξυνθεατῆς γενόμενος ξύμφαθι ἢ ἄπειπε, ἵνα καὶ τοῦτο
 σαφέστερον ἴδωμεν εἰ ἔστιν οἶον μαντεύομαι. Δείκνυ',
 ἔφη. Δείκνυμι δὴ, εἶπον, εἰ καθορᾶς, τὰ μὲν ἐν ταῖς αἰ-
 σθήσεσιν οὐ παρακαλοῦντα τὴν νόησιν εἰς ἐπίσκεψιν, ὥς B
 ἱκανῶς ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως κρινόμενα, τὰ δὲ παντάπασιν
 διακελευόμενα ἐκείνην ἐπισκέψασθαι, ὥς τῆς αἰσθήσεως
 οὐδὲν ὑγιὲς ποιούσης. Τὰ πόρρωθεν, ἔφη, φαινόμενα
 δῆλον ὅτι λέγεις καὶ τὰ ἐσκιαγραφημένα. Οὐ πάννυ, ἦν δ'
 ἐγώ, ἔτυχες οὐ λέγω. Ποῖα μὲν, ἔφη, λέγεις; Τὰ μὲν οὐ
 παρακαλοῦντα, ἦν δ' ἐγώ, ὅσα μὴ ἐκβαίνει εἰς ἐναντίαν
 αἴσθησιν ἅμα· τὰ δ' ἐκβαίνοντα ὥς παρακαλοῦντα τίθημι, C
 ἐπειδὰν ἢ αἴσθησις μηδὲν μᾶλλον τοῦτο ἢ τὸ ἐναντίον
 ὁηλοῖ, εἴτ' ἐγγύθεν προσπίπτουσα εἴτε πόρρωθεν. ὧδε δὲ
 ἢ λέγω σαφέστερον εἴσει. οὗτοι, φάμεν, τρεῖς ἂν εἶεν
 δάκτυλοι, ὃ τε σμικρότατος καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ μέσος.
 Πάννυ γ', ἔφη. Ὡς ἐγγύθεν τοίνυν ὁρωμένους λέγοντός
 μου διανοοῦ. ἀλλὰ μοι περὶ αὐτῶν τόδε σκόπει. Τὸ
 ποῖον; Δάκτυλος μὲν αὐτῶν φαίνεται ὁμοίως ἕκαστος,
 καὶ ταύτῃ γε οὐδὲν διαφέρει, εἴαν τε ἐν μέσῳ ὀράται εἴαν τ' D
 ἐν ἐσχάτῳ, εἴαν τε λευκὸς εἴαν τε μέλας, εἴαν τε παχὺς εἴαν
 τε λεπτός, καὶ πᾶν ὃ τι τοιοῦτον. ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις οὐκ
 ἀναγκάζεται τῶν πολλῶν ἢ ψυχῇ τὴν νόησιν ἐπερέσθαι,
 τί ποτ' ἐστὶ δάκτυλος· οὐδαμοῦ γὰρ ἢ ὅψις αὐτῇ ἅμα
 ἐσήμηνεν τὸν δάκτυλον τοῦναντίον ἢ δάκτυλον εἶναι. Οὐ
 γὰρ οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, εἰκότως τό γε τοιοῦτον
 νοήσεως οὐκ ἂν παρακλητικὸν οὐδ' ἐγερτικὸν εἴη. Εἰκότως. E

- Τί δὲ δὴ; τὸ μέγεθος αὐτῶν καὶ τὴν σμικρότητα ἢ ὄψις ἄρα ἱκανῶς ὁρᾶ, καὶ οὐδὲν αὐτῇ διαφέρει ἐν μέσῳ τινὰ αὐτῶν κεῖσθαι ἢ ἐπ' ἐσχάτῳ; καὶ ὡσαύτως πάχος καὶ λεπτότητα ἢ μαλακότητα καὶ σκληρότητα ἢ ἀφή; καὶ αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις ἄρ' οὐκ ἐνδεῶς τὰ τοιαῦτα δηλοῦσιν; ἢ
- 524 ὧδε ποιεῖ ἐκάστη αὐτῶν· πρῶτον | μὲν ἢ ἐπὶ τῷ σκληρῷ τεταγμένη αἴσθησις ἡνάγκασται καὶ ἐπὶ τῷ μαλακῷ τετάχθαι, καὶ παραγγέλλει τῇ ψυχῇ ὡς ταυτὸν σκληρόν τε καὶ μαλακὸν αἰσθανομένη; Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἀναγκαῖον ἐν τοῖς τοιούτοις αὐτὴν τὴν ψυχὴν ἀπορεῖν, τί ποτε σημαίνει αὕτη ἢ αἴσθησις τὸ σκληρόν, εἴπερ τὸ αὐτὸ καὶ μαλακὸν λέγει, καὶ ἢ τοῦ κούφου καὶ ἢ τοῦ βαρέος, τί τὸ κούφον καὶ βαρὺ, εἰ τό τε βαρὺ κούφον καὶ τὸ κούφον
- B βαρὺ σημαίνει; Καὶ γάρ, ἔφη, αὐταὶ γε ἄτοποι τῇ ψυχῇ αἱ ἐρμηνεῖαι καὶ ἐπισκέψεως δεόμεναι. Εἰκότως ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἐν τοῖς τοιούτοις πρῶτον μὲν πειρᾶται λογισμὸν τε καὶ νόησιν ψυχὴ παρακαλοῦσα ἐπισκοπεῖν, εἴτε ἐν εἴτε δύο ἐστὶν ἕκαστα τῶν εἰσαγγελλομένων. Πῶς δ' οὐ; Οὐκοῦν ἐὰν δύο φαίνεται, ἕτερόν τε καὶ ἐν ἑκάτερον φαίνεται; Naί. Εἰ ἄρα ἐν ἑκάτερον, ἀμφοτέρω δὲ δύο, τὰ γε δύο κεχωρισμένα νοήσει· οὐ γὰρ ἂν ἀχώριστά γε δύο ἐνόει,
- C ἀλλ' ἐν. Ὁρθῶς. Μέγα μὲν καὶ ὄψις καὶ σμικρὸν ἑώρα, φαμέν, ἀλλ' οὐ κεχωρισμένον, ἀλλὰ συγκεχυμένον τι. ἢ γάρ; Naί. Διὰ δὲ τὴν τούτου σαφήνειαν μέγα αὐτὴ καὶ σμικρὸν ἢ νόησις ἡναγκάσθη ἰδεῖν, οὐ συγκεχυμένα, ἀλλὰ διωρισμένα, τούναντίον ἢ 'κείνη. Ἀληθῆ. Οὐκοῦν ἐντεῦθεν ποθεν πρῶτον ἐπέρχεται ἐρέσθαι ἡμῖν, τί οὖν ποτ' ἐστὶ τὸ μέγα αὐτὴ καὶ τὸ σμικρὸν; Παντάπασιν μὲν οὖν. Καὶ οὕτω δὴ τὸ μὲν νοητόν, τὸ δ' ὁρατὸν ἐκαλέσαμεν.
- D Ὁρθότατ', ἔφη.

VIII. Ταῦτα τοίνυν καὶ ἄρτι ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς τὰ μὲν παρακλητικὰ τῆς διανοίας ἐστί, τὰ δὲ οὐ, ἃ μὲν εἰς τὴν αἴσθησιν ἅμα τοῖς ἐναντίοις ἑαυτοῖς ἐμπίπτει, παρα-

κλητικὰ ὀριζόμενος, ὅσα δὲ μή, οὐκ ἐγερτικὰ τῆς νοήσεως. Μανθάνω τοίνυν ἤδη, ἔφη, καὶ δοκεῖ μοι οὕτω. Τί οὖν; ἀριθμός τε καὶ τὸ ἐν ποτέρων δοκεῖ εἶναι; Οὐ ξυννοῶ, ἔφη. Ἄλλ' ἐκ τῶν προειρημένων, ἔφην, ἀναλογίζου. εἰ μὲν γὰρ ἱκανῶς αὐτὸ καθ' αὐτὸ ὁράται ἢ ἄλλη τινὶ αἰσθήσει λαμβάνεται τὸ ἓν, οὐκ ἂν ὀλκὸν εἶη ἐπὶ τὴν **E** οὐσίαν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δακτύλου ἐλέγομεν· εἰ δ' αἰεὶ τι αὐτῷ ἅμα ὁράται ἐναντίωμα, ὥστε μηδὲν μᾶλλον ἐν ἢ καὶ τοῦναντίον φαίνεσθαι, τοῦ ἐπικρινούντος δὴ δέοι ἂν ἤδη καὶ ἀναγκάζοιτ' ἂν ἐν αὐτῷ ψυχὴ ἀπορεῖν καὶ ζητεῖν κινουσα ἐν ἑαυτῇ τὴν ἔννοιαν καὶ ἀνερωτᾶν, τί ποτέ ἐστιν αὐτὸ τὸ ἓν, καὶ οὕτω τῶν | ἀγωγῶν ἂν εἶη καὶ μεταστρεπτικῶν ἐπὶ **525** τὴν τοῦ ὄντος θέαν ἢ περὶ τὸ ἐν μάθησις. Ἄλλὰ μέντοι, ἔφη, τοῦτό γ' ἔχει οὐχ ἥκιστα ἢ περὶ τὸ αὐτὸ ὄψις· ἅμα γὰρ ταῦτόν ὥς ἓν τε ὁρῶμεν καὶ ὥς ἄπειρα τὸ πλῆθος. Οὐκοῦν εἶπερ τὸ ἓν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ξύμπας ἀριθμός ταῦτόν πέπονθε τοῦτο¹; Πῶς δ' οὐ; Ἄλλὰ μὴν λογιστικὴ τε καὶ ἀριθμητικὴ περὶ ἀριθμὸν πᾶσα. Καὶ μάλα. Ταῦτα δέ γε φαίνεται ἀγωγὰ πρὸς ἀλήθειαν. Ὑπερφυῶς μὲν **B** οὖν. Ὡν ζητοῦμεν ἄρα, ὥς ἔοικε, μαθημάτων ἂν εἶη· πολεμικῷ μὲν γὰρ διὰ τὰς τάξεις ἀναγκαῖον μαθεῖν ταῦτα, φιλοσόφῳ δὲ διὰ τὸ τῆς οὐσίας ἀπτέον εἶναι γενέσεως ἐξαναδύντι, ἢ μηδέποτε λογιστικῷ γενέσθαι. Ἔστι ταῦτ', ἔφη. Ὁ δέ γε ἡμέτερος φύλαξ πολεμικός τε καὶ φιλόσοφος τυγχάνει ὢν. Τί μὴν; Προσῆκον δὴ τὸ μάθημα ἂν εἶη, ὃ Γλαύκων, νομοθετῆσαι καὶ πείθειν τοὺς μέλλοντας ἐν τῇ πόλει τῶν μεγίστων μεθέξειν ἐπὶ λογιστικὴν ἵεναι καὶ **C** ἀνθάπτεσθαι αὐτῆς μὴ ἰδιωτικῶς, ἀλλ' ἕως ἂν ἐπὶ θέαν τῆς τῶν ἀριθμῶν φύσεως ἀφίκωνται τῇ νοήσει αὐτῇ, οὐκ ὠνῆς οὐδὲ πράσεως χάριν ὥς ἐμπόρους ἢ καπήλους μελετώντας, ἀλλ' ἕνεκα πολέμου τε καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς

¹ τοῦτο II: τούτῳ A.

- ῥαστώνης¹ μεταστροφῆς ἀπὸ γενέσεως ἐπ' ἀλήθειάν τε καὶ οὐσίαν. Κάλλιστ', ἔφη, λέγεις. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, νῦν
 D καὶ ἐννοῶ ῥηθέντος τοῦ περὶ τοὺς λογισμοὺς μαθήματος, ὡς κομψόν ἐστι καὶ πολλαχῇ χρήσιμον ἡμῖν πρὸς τὸ βουλόμεθα, ἐὰν τοῦ γνωρίζειν ἕνεκά τις αὐτὸ ἐπιτηδεύῃ, ἀλλὰ μὴ τοῦ καπηλεύειν. Πῇ δὴ; ἔφη. Τοῦτό γε, δ' νῦν δὴ ἐλέγομεν, ὡς σφόδρα ἄνω ποι ἄγει τὴν ψυχὴν καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀριθμῶν ἀναγκάζει διαλέγεσθαι, οὐδαμῇ ἀποδεχόμενον, ἐάν τις αὐτῇ ὁρατὰ ἢ ἀπτὰ σώματα ἔχοντας ἀριθμοὺς προτεινόμενος διαλέγηται. οἶσθα γάρ που τοὺς
 E περὶ ταῦτα δεινούς², ὡς ἐάν τις αὐτὸ τὸ ἐν ἐπιχειρήῃ τῷ λόγῳ τέμνειν, καταγελῶσί τε καὶ οὐκ ἀποδέχονται, ἀλλ' ἐὰν σὺ κερματίζῃς αὐτό, ἐκεῖνοι πολλαπλασιοῦσιν, εὐλαβούμενοι μὴ ποτε φανῇ τὸ ἐν μὴ ἐν ἀλλὰ πολλὰ μόρια.
 526 Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Τί οὖν οἶει, ὦ Γλαῦκων, εἴ τις ἔροιτο αὐτούς, ὦ θαυμάσιοι, περὶ ποίων ἀριθμῶν διαλέγεσθε, ἐν οἷς τὸ ἐν οἶον ὑμεῖς ἀξιούτέ ἐστιν, ἴσον τε ἕκαστον πᾶν παντὶ καὶ οὐδὲ σμικρὸν διαφέρων μόριόν τε ἔχον ἐν ἑαυτῷ οὐδέν; τί ἂν οἶει αὐτοὺς ἀποκρίνασθαι; Τοῦτο ἔγωγε, ὅτι περὶ τούτων λέγουσιν, ὧν διανοηθῆναι μόνον ἐγχωρεῖ, ἄλλως δ' οὐδαμῶς μεταχειρίζεσθαι δυνατόν. Ὅρᾳς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ὅτι τῷ ὄντι ἀναγκαῖον
 B ἡμῖν κινδυνεύει εἶναι τὸ μάθημα, ἐπειδὴ φαίνεται γε προσαναγκάζον αὐτῇ τῇ³ νοήσει χρῆσθαι τὴν ψυχὴν ἐπ' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν; Καὶ μὲν δὴ, ἔφη, σφόδρα γε ποιεῖ αὐτό. Τί δέ; τόδε ἤδη ἐπεσκέψω, ὡς οἷ τε φύσει λογιστικοὶ εἰς πάντα τὰ μαθήματα ὡς ἔπος εἰπεῖν ὀξεῖς φύονται, οἷ τε βραδεῖς, ἂν ἐν τούτῳ παιδευθῶσι καὶ γυμνάσωνται, καὶ μὴδὲν ἄλλο ὠφελῇθῶσιν, ὅμως εἷς γε τὸ ὀξύτεροι αὐτοὶ αὐτῶν γίγνεσθαι πάντες ἐπιδιδόασιν; Ἔστιν, ἔφη,
 C οὕτω. Καὶ μήν, ὡς ἐγὼμαι, ἃ γε μείζω πόνον παρέχει

¹ ῥαστώνης II: ῥαστώνης τε A.² δεινούς Ξ q: δεινούς δύο A, sed δύο punctis notavit A².³ τῇ II: om. A.

μανθάνοντι καὶ μελετῶντι, οὐκ ἂν ῥαδίως οὐδὲ πολλὰ ἂν εὖροις¹ ὥς τοῦτο. Οὐ γὰρ οὖν. Πάντων δὴ ἔνεκα τούτων οὐκ ἀφετέον τὸ μάθημα, ἀλλ' οἱ ἄριστοι τὰς φύσεις παιδευτέοι ἐν αὐτῷ. Ξύμφημι, ἡ δ' ὅς.

ΙΧ. Τοῦτο μὲν τοίνυν, εἶπον, ἐν² ἡμῖν κείσθω· δευτερον δὲ τὸ ἐχόμενον τούτου σκεψώμεθα ἅρα τι προσήκει ἡμῖν. Τὸ ποῖον; ἡ γεωμετρίαν, ἔφη, λέγεις; Αὐτὸ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ. "Ὅσον μὲν, ἔφη, πρὸς τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ **D** τείνει, δῆλον ὅτι προσήκει· πρὸς γὰρ τὰς στρατοπεδεύσεις καὶ καταλήψεις χωρίων καὶ συναγωγὰς καὶ ἐκτάσεις στρατιᾶς καὶ ὅσα δὴ ἄλλα σχηματίζουνσι τὰ στρατόπεδα ἐν αὐταῖς τε ταῖς μάχαῖς καὶ πορείαις, διαφέρει ἂν αὐτὸς αὐτοῦ γεωμετρικὸς καὶ μὴ ὢν. Ἄλλ' οὖν δὴ, εἶπον, πρὸς μὲν τὰ τοιαῦτα βραχύ τι ἂν ἔξαρκοῖ γεωμετρίας τε καὶ λογισμῶν μόριον· τὸ δὲ πολὺ αὐτῆς καὶ πορρωτέρω προῖον³ σκοπεῖσθαι δεῖ εἴ τι πρὸς ἐκεῖνο τείνει, πρὸς τὸ **E** ποιεῖν κατιδεῖν ῥᾶον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ιδέαν. τείνει δέ, φαμέν, πάντα αὐτόσε, ὅσα ἀναγκάζει ψυχὴν εἰς ἐκείνον τὸν τόπον μεταστρέφεσθαι, ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ εὐδαιμονέστατον τοῦ ὄντος, δ⁴ δεῖ αὐτὴν παντὶ τρόπῳ ιδεῖν. Ὅρθως, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν εἰ μὲν οὐσίαν ἀναγκάζει θεάσασθαι, προσήκει, εἰ δὲ γένεσιν, οὐ προσήκει. Φαμέν γε δὴ. Οὐ τοίνυν τοῦτό γε, | ἦν δ' ἐγώ, ἀμφισβητήσουσιν ἡμῖν ὅσοι **527** καὶ σμικρὰ γεωμετρίας ἔμπειροι, ὅτι αὕτη ἡ ἐπιστήμη πᾶν τούναντίον ἔχει τοῖς ἐν αὐτῇ λόγοις λεγομένοις ὑπὸ τῶν μεταχειριζομένων. Πῶς; ἔφη. Λέγουσι μὲν που μάλα γελοίως τε καὶ ἀναγκαίως· ὥς γὰρ πράττοντές τε καὶ πράξεως ἔνεκα πάντας τοὺς λόγους ποιούμενοι λέγουσιν τετραγωνίζειν τε καὶ παρατείνειν καὶ προστιθέναι καὶ πάντα οὕτω φθεγγόμενοι· τὸ δ' ἔστι που πᾶν τὸ μάθημα γνώσεως ἔνεκα ἐπιτηδεύμενον. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. **B**

¹ ἂν εὖροις Π: ἀνεύροις Α. ² ἐν Ξ q: ἐν Α. ³ προῖον Π: προσιδόν Α.

⁴ δ Π: οὐ Α¹: οὐ Α².

Οὐκοῦν τοῦτο ἔτι διομολογητέον; Τὸ ποῖον; Ὡς τοῦ αἰὲ
 ὄντος γνώσεως, ἀλλ' οὐ τοῦ ποτέ τι γιγνομένου καὶ ἀπολ-
 λυμένου. Εὐομολόγητον¹, ἔφη· τοῦ γὰρ αἰὲ ὄντος ἡ
 γεωμετρικὴ γνώσις ἐστίν. Ὀλκὸν ἄρα, ὦ γενναῖε, ψυχῆς
 πρὸς ἀλήθειαν εἴη ἂν καὶ ἀπεργαστικὸν φιλοσόφου διανοίας
 πρὸς τὸ ἄνω σχεῖν ἢ νῦν κάτω οὐ δέον ἔχομεν. Ὡς οἶόν
 C τε μάλιστα, ἔφη. Ὡς οἶόν τ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μάλιστα
 προστακτέον, ὅπως οἱ ἐν τῇ καλλιπόλει σοι μηδενὶ τρόπῳ
 γεωμετρίας ἀφέξονται². καὶ γὰρ τὰ πάρεργα αὐτοῦ οὐ
 σμικρά. Ποῖα; ἦ δ' ὅς. Ἄ τε δὴ σὺ εἶπες, ἦν δ' ἐγώ, τὰ
 περὶ τὸν πόλεμον, καὶ δὴ καὶ πρὸς πάσας μαθήσεις, ὥστε
 κάλλιον ἀποδέχεσθαι, ἴσμεν πού ὅτι τῷ ὅλῳ καὶ παντὶ
 διοίσει ἡμμέσος τε γεωμετρίας καὶ μή. Τῷ παντὶ μέντοι
 νῆ Δί', ἔφη. Δεύτερον δὲ τοῦτο τιθώμεν μάθημα τοῖς
 νέοις; Τιθώμεν, ἔφη.

D X. Τί δέ; τρίτον θώμεν ἀστρονομίαν; ἢ οὐ δοκεῖ;
 Ἐμοὶ γοῦν³, ἔφη· τὸ γὰρ περὶ ὥρας εὐαίσθητοτέρως ἔχειν
 καὶ μηνῶν καὶ ἐνιαυτῶν οὐ μόνον γεωργίᾳ οὐδὲ ναυτιλίᾳ
 προσήκει, ἀλλὰ καὶ στρατηγίᾳ οὐχ ἥττον. Ἡδὺς εἶ, ἦν δ'
 ἐγώ, ὅτι ἔοικας δεδιότι τοὺς πολλοὺς, μὴ δοκῆς ἄχρηστα
 μαθήματα προστάττειν. τὸ δ' ἐστίν οὐ πάνυ φαῦλον,
 ἀλλὰ χαλεπὸν πιστεῦσαι, ὅτι ἐν τούτοις τοῖς μαθήμασιν
 ἐκάστου ὄργανόν τι ψυχῆς ἐκκαθαίρεται τε καὶ ἀναζωπυ-
 E ρεῖται ἀπολλύμενον καὶ τυφλούμενον ὑπὸ τῶν ἄλλων
 ἐπιτηδευμάτων, κρεῖττον ὂν σωθῆναι μυρίων ὁμμάτων·
 μόνῳ γὰρ αὐτῷ ἀλήθεια ὁράται. οἷς μὲν οὖν ταῦτα
 ξυνδοκεῖ ἀμυχάνως ὥς εὖ δόξεις λέγειν· ὅσοι δὲ τούτου
 μηδαμῇ ἦσθημένοι εἰσίν, εἰκότως ἡγήσονται σε λέγειν
 οὐδέν· ἄλλην γὰρ ἀπ' αὐτῶν οὐχ ὁρῶσιν ἀξίαν λόγου
 ὠφελίαν. σκόπει οὖν αὐτόθεν, πρὸς ποτέρους διαλέγει, ἢ

¹ εὐομολόγητον II et γρ in marg. A²: εὖ διομολογητέον A¹. ² ἀφέξονται
 Ξ: ἀφέζονται A. ³ ἐμοὶ γοῦν II: ἔμοιγ' οὖν A.

οὐ | πρὸς οὐδετέρους, ἀλλὰ σαυτοῦ ἔνεκα τὸ μέγιστον ποιεῖ 528
 τοὺς λόγους, φθονοῖς μὴν οὐδ' ἂν ἄλλω, εἴ τίς τι δύναιτο
 ἀπ' αὐτῶν ὄνασθαι. Οὕτως, ἔφη, αἰρούμαι, ἑμαυτοῦ ἔνεκα
 τὸ πλεῖστον λέγειν τε καὶ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι.
 Ἄναγε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἰς τοῦπίσω· νῦν δὲ γὰρ οὐκ
 ὀρθῶς τὸ ἐξῆς ἐλάβομεν τῇ γεωμετρίᾳ. Πῶς λαβόντες;
 ἔφη. Μετὰ ἐπίπεδον, ἦν δ' ἐγώ, ἐν περιφορᾷ ὃν ἤδη
 στερεὸν λαβόντες, πρὶν αὐτὸ καθ' αὐτὸ λαβεῖν· ὀρθῶς δὲ B
 ἔχει ἐξῆς μετὰ δευτέραν αὖξιν τρίτην λαμβάνειν. ἔστι δέ
 που τοῦτο περὶ τὴν τῶν κύβων αὖξιν καὶ τὸ βάθους
 μετέχον. Ἔστι γάρ, ἔφη· ἀλλὰ ταῦτά γε, ὦ Σώκρατες,
 δοκεῖ οὐπω ἠυρήσθαι. Διττὰ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, τὰ αἷτια·
 ὅτι τε οὐδεμία πόλις ἐντίμως αὐτὰ ἔχει, ἀσθενῶς ζητεῖται
 χαλεπὰ ὄντα, ἐπιστάτου τε δέονται οἱ ζητοῦντες, ἄνευ
 οὐ οὐκ ἂν εὔροιεν· ὃν πρῶτον μὲν γενέσθαι χαλεπόν,
 ἔπειτα καὶ γενομένου, ὡς νῦν ἔχει, οὐκ ἂν πείθοντο οἱ
 περὶ ταῦτα ζητητικοὶ μεγαλοφρονούμενοι¹. εἰ δὲ πόλις C
 ὅλη ξυνεπιστατοῖ ἐντίμως ἄγουσα αὐτά, οὗτοί τε ἂν
 πείθοντο, καὶ ξυνεχῶς τε ἂν καὶ ἐντόνως ζητούμενα
 ἐκφανῇ γένοιτο ὅπῃ ἔχει· ἐπεὶ καὶ νῦν ὑπὸ τῶν πολλῶν
 ἀτιμαζόμενα καὶ κολουόμενα, ὑπὸ δὲ² τῶν ζητούντων, λόγον
 οὐκ ἐχόντων καθ' ὃ τι χρήσιμα, ὅμως πρὸς ἅπαντα ταῦτα
 βία ὑπὸ χάριτος αὖξάνεται, καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν αὐτὰ D
 φανῆναι. Καὶ μὲν δὴ, ἔφη, τό γε ἐπίχαρι καὶ διαφερόντως
 ἔχει. ἀλλὰ μοι σαφέστερον εἰπὲ ἂ νῦν δὴ ἔλεγες. τὴν
 μὲν γάρ που τοῦ ἐπιπέδου πραγματείαν γεωμετρίαν ἐτίθης.
 Ναί, ἦν δ' ἐγώ. Εἰτά γ', ἔφη, τὸ μὲν πρῶτον ἀστρονομίαν
 μετὰ ταύτην, ὕστερον δ' ἀνεχώρησας. Σπεύδων γάρ, ἔφη,
 ταχὺ πάντα διεξελθεῖν μᾶλλον βραδύνω· ἐξῆς γὰρ οὖσαν
 τὴν βάθους αὖξης μέθοδον, ὅτι τῇ ζητήσῃ γελοίως ἔχει,
 ὑπερβὰς αὐτὴν μετὰ γεωμετρίαν ἀστρονομίαν ἔλεγον, φορὰν

¹ οὐκ—μεγαλοφρονούμενοι II et in marg. A¹. ² ὑπὸ δὲ codd.:
 ὑπὸ Voegelin.

Ε οὔσαν βάθους. Ὅρθως, ἔφη, λέγεις. Τέταρτον τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, τιθῶμεν μάθημα ἀστρονομίαν, ὡς ὑπαρχούσης τῆς νῦν παραλειπομένης, ἐὰν αὐτὴν πόλις μετή. Εἰκός, ἣ δ' ὅς· καὶ ὅ γε νῦν δὴ μοι, ὦ Σώκρατες, ἐπέπληξας περὶ ἀστρονομίας ὡς φορτικῶς ἐπαινοῦντι, νῦν ἦ σὺ μετέρχει
 529 ἐπαινῶ. | παντὶ γάρ μοι δοκεῖ δῆλον, ὅτι αὕτη γε ἀναγκάζει ψυχὴν εἰς τὸ ἄνω ὄραν καὶ ἀπὸ τῶν ἐνθένδε ἐκείσε ἄγει. Ἴσως, ἣν δ' ἐγώ, παντὶ δῆλον πλὴν ἐμοί· ἐμοὶ γὰρ οὐ δοκεῖ οὕτως. Ἀλλὰ πῶς; ἔφη. Ὡς μὲν νῦν αὐτὴν μεταχειρίζονται οἱ εἰς φιλοσοφίαν ἀνάγοντες, πάνυ ποιεῖν κάτω βλέπειν. Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οὐκ ἀγεννῶς μοι δοκεῖς, ἣν δ' ἐγώ, τὴν περὶ τὰ ἄνω μάθησιν λαμβάνειν παρὰ
 Β σταντῶ ἥ¹ ἐστι· κινδυνεύεις γὰρ καὶ εἴ τις ἐν ὀροφῇ ποικίλματα θεόμενος ἀνακύντων καταμανθάνοι τι, ἡγείσθαι ἂν αὐτὸν νοήσει² ἀλλ' οὐκ ὄμμασι θεωρεῖν. Ἴσως οὖν καλῶς ἡγεί, ἐγὼ δ' εὐηθικῶς. ἐγὼ γὰρ αὖ οὐ δύναμαι ἄλλο τι νομίσαι ἄνω ποιοῦν ψυχὴν βλέπειν μάθημα ἢ ἐκεῖνο, ὃ ἂν περὶ τὸ ὄν τε ἦ καὶ τὸ ἀόρατον, ἐὰν τε τις ἄνω κεχηνῶς ἢ³ κάτω συμμεμυκῶς τῶν αἰσθητῶν τι ἐπιχειρῇ μαθάνειν, οὔτε μαθεῖν ἂν ποτέ φημι αὐτόν—ἐπιστήμην γὰρ οὐδὲν
 C ἔχειν τῶν τοιούτων—οὔτε ἄνω ἀλλὰ κάτω αὐτοῦ βλέπειν τὴν ψυχὴν, καὶ ἐξ ὑπτίας νέων⁴ ἐν γῇ ἢ ἐν θαλάττῃ μαθάνη.

XI. Δίκην, ἔφη, ἔχω· ὀρθῶς γάρ μοι ἐπέπληξας. ἀλλὰ πῶς δὴ ἔλεγες δεῖν ἀστρονομίαν μαθάνειν παρὰ ἃ νῦν μαθάνουσιν, εἰ μέλλοιεν ὠφελίμως πρὸς ἃ λέγομεν μαθήσεσθαι; Ὡδε, ἣν δ' ἐγώ· ταῦτα μὲν τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ποικίλματα, ἐπείπερ ἐν ὀρατῷ πεποίκιλται,
 D κάλλιστα μὲν ἡγείσθαι καὶ ἀκριβέστατα τῶν τοιούτων

¹ ἢ Ξ q: ἦ A²: η (sic) A¹. ² νοήσει Π: νοήσειν A. ³ ἦ Π: ἦ A.
⁴ νέων Π: μὲν A, unde ἐξυπτιασμένος pro ἐξ ὑπτίας μὲν coniecit Marindin.

ἔχειν, τῶν δὲ ἀληθινῶν πολὺ ἐνδεῖν, ἅς τὸ ὄν τάχος καὶ ἡ οὐσα βραδυτῆς ἐν τῷ ἀληθινῷ ἀριθμῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἀληθέσι σχήμασι φορὰς τε πρὸς ἄλληλα φέρεται καὶ τὰ ἐνόντα φέρει. ἂ δὴ λόγῳ μὲν καὶ διανοίᾳ ληπτὰ, ὅψει δ' οὐ· ἢ σὺ οἶε; Οὐδαμῶς, ἔφη. Οὐκοῦν, εἶπον, τῇ περὶ τὸν οὐρανὸν ποικιλίᾳ παραδείγμασι χρηστέον τῆς πρὸς ἐκεῖνα μαθήσεως ἕνεκα, ὁμοίως ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐντύχοι ὑπὸ Δαιδάλου ἢ τινος ἄλλου δημιουργοῦ ἢ Ε γραφέως διαφερόντως γεγραμμένοις καὶ ἐκπεπονημένοις διαγράμμασιν. ἡγήσαιοτο γὰρ ἂν πού τις ἔμπειρος γεωμετρίας ἰδὼν τὰ τοιαῦτα κάλλιστα μὲν ἔχειν ἀπεργασία, γελοῖον μὲν ἐπισκοπεῖν ταῦτα σπουδῇ, ὡς τὴν ἀλήθειαν ἐν αὐτοῖς ληψόμενον ἴσων ἢ διπλασίων ἢ ἄλλης τινὸς 530 συμμετρίας. Τί δ' οὐ μέλλει γελοῖον εἶναι; ἔφη. Τῷ ὄντι δὴ ἀστρονομικόν, ἣν δ' ἐγώ, ὄντα οὐκ οἶε ταυτὸν πείσεσθαι εἰς τὰς τῶν ἄστρον φορὰς ἀποβλέποντα; νομιεῖν μὲν, ὡς οἷόν τε κάλλιστα τὰ τοιαῦτα ἔργα συστήσασθαι, οὕτω ξυνεστάναι τῷ τοῦ οὐρανοῦ δημιουργῷ αὐτόν τε καὶ τὰ ἐν αὐτῷ· τὴν δὲ νυκτὸς πρὸς ἡμέραν ξυμμετρίαν καὶ τούτων πρὸς μῆνα καὶ μηνὸς πρὸς ἐνιαυτὸν καὶ τῶν ἄλλων ἄστρον πρὸς τε ταῦτα καὶ πρὸς ἄλληλα οὐκ ἄτοπον, Β οἶε, ἡγήσεται τὸν νομίζοντα γίγνεσθαι τε ταῦτα αἰεὶ ὡσαύτως καὶ οὐδαμῇ οὐδὲν παραλλάττειν, σῶμά τε ἔχοντα καὶ ὁρώμενα, καὶ ζητεῖν παντὶ τρόπῳ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν λαβεῖν; Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ, ἔφη, σοῦ νῦν ἀκούοντι. Προβλήμασιν ἄρα, ἣν δ' ἐγώ, χρώμενοι ὥσπερ γεωμετρίαν οὕτω καὶ ἀστρονομίαν μέτιμεν, τὰ δ' ἐν τῷ οὐρανῷ ἑάσομεν, εἰ μέλλομεν ὄντως ἀστρονομίας μεταλαμβάνοντες χρήσιμον C τὸ φύσει φρόνιμον ἐν τῇ ψυχῇ ἐξ ἀχρήστου ποιήσειν. Ἡ πολλαπλάσιον, ἔφη, τὸ ἔργον ἢ ὡς νῦν ἀστρονομεῖται προστάτεις. Οἶμαι δέ γε, εἶπον, καὶ τᾶλλα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προστάξειν ἡμᾶς, εἴαν τι ἡμῶν ὡς νομοθετῶν ὄφελος ᾖ.

XII. Ἀλλὰ γὰρ τί ἔχεις¹ ὑπομνήσαι τῶν προση-
κόντων μαθημάτων; Οὐκ ἔχω, ἔφη, νῦν γ' οὕτωςί. Οὐ
μὴν ἔν, ἀλλὰ πλείω, ἦν δ' ἐγώ, εἶδη παρέχεται ἡ φορά, ὥς
D ἐγῶμαι. τὰ μὲν οὖν πάντα ἴσως ὅστις σοφὸς ἔξει εἰπεῖν·
ἀ δὲ καὶ ἡμῖν προφανή, δύο. Ποῖα δὴ; Πρὸς τούτῳ, ἦν δ'
ἐγώ, ἀντίστροφον αὐτοῦ. Τὸ ποῖον; Κινδυνεύει, ἔφην, ὥς
πρὸς ἀστρονομίαν ὄμματα πέπηγεν, ὥς πρὸς ἐναρμόνιον
φορὰν ὥτα παγῆναι, καὶ αὗται ἀλλήλων ἀδελφαί τινες αἱ
ἐπιστῆμαι εἶναι, ὥς οἳ τε Πυθαγόρειοί φασι καὶ ἡμεῖς, ὧ
Γλαῦκων, συγχωροῦμεν. ἢ πῶς ποιοῦμεν; Οὕτως, ἔφη.
E Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ πολὺ τὸ ἔργον, ἐκείνων πειυσό-
μεθα, πῶς λέγουσι περὶ αὐτῶν καὶ εἴ τι ἄλλο πρὸς τούτοις·
ἡμεῖς δὲ παρὰ πάντα ταῦτα φυλάξομεν τὸ ἡμέτερον.
Ποῖον; Μὴ ποτ' αὐτῶν τι ἀτελὲς ἐπιχειρῶσιν ἡμῖν
μανθάνειν οὐς θρέψομεν, καὶ οὐκ ἐξῆκον ἐκείσε αἰεὶ, οἳ
πάντα δεῖ ἀφήκειν, οἷον ἄρτι περὶ τῆς ἀστρονομίας
ἐλέγομεν. ἢ οὐκ οἶσθ' ὅτι καὶ περὶ ἀρμονίας ἕτερον
531 | τοιοῦτον ποιοῦσι; τὰς γὰρ ἀκουόμενας αὖ συμφωνίας καὶ
φθόγγους ἀλλήλοις ἀναμετροῦντες ἀνήνυτα ὥσπερ οἱ
ἀστρονόμοι ποιοῦσιν. Ἥη τοὺς θεοὺς, ἔφη, καὶ γελοῖως
γε, πυκνώματ' ἅττα διομάζοντες καὶ παραβάλλοντες τὰ
ὦτα, οἷον ἐκ γειτόνων φωνὴν θηρεύομενοι, οἳ μὲν φασιν ἔτι
κατακούειν ἐν μέσῳ τινὰ ἡχὴν καὶ σμικρότατον εἶναι
τοῦτο διάστημα, ὧ μετρητέον, οἳ δὲ ἀμφισβητοῦντες ὥς
B ὅμοιον ἤδη φθεγγομένων, ἀμφότεροι ὦτα τοῦ νοῦ προστη-
σάμενοι. Σὺ μὲν, ἦν δ' ἐγώ, τοὺς χρηστοὺς λέγεις τοὺς
ταῖς χορδαῖς πράγματα παρέχοντας καὶ βασανίζοντας,
ἐπὶ τῶν κολλότῳ στρεβλοῦντας· ἵνα δὲ μὴ μακροτέρα
ἢ εἰκὼν γίγνηται πλήκτρῳ τε πληγῶν γιγνομένων καὶ
κατηγορίας πέρι καὶ ἐξαρνήσεως καὶ ἀλαζονείας χορδῶν,
παύομαι τῆς εἰκόνης καὶ οὐ φημι τούτους λέγειν, ἀλλ'
ἐκείνους οὓς ἔφαμεν νῦν δὴ περὶ ἀρμονίας ἐρῆσεσθαι.

¹ Sic codd.: <σὺ> olim nos.

ταῦτόν γὰρ ποιοῦσι τοῖς ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ· τοὺς γὰρ C
ἐν ταύταις ταῖς συμφωνίαις ταῖς ἀκουομέναις ἀριθμοὺς
ζητοῦσιν, ἀλλ' οὐκ εἰς προβλήματα ἀνίσχουσιν, ἐπισκοπεῖν
τίνες ξύμφωνοι ἀριθμοὶ καὶ τίνες οὐ, καὶ διὰ τί ἑκάτεροι.
Δαιμόνιον γάρ, ἔφη, πρᾶγμα λέγεις. Χρήσιμον μὲν οὖν,
ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ ζήτησιν,
ἄλλως δὲ μεταδιωκόμενον ἄχρηστον. Εἰκός γ', ἔφη.

XIII. Οἶμαι δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡ τούτων πάντων
ὧν διεληλύθαμεν μέθοδος ἐὰν μὲν ἐπὶ τὴν ἀλλήλων D
κοινωνίαν ἀφίκηται καὶ ξυγγένειαν, καὶ ξυλλογισθῇ ταῦτα
ἢ ἐστὶν ἀλλήλοις οἰκεία, φέρειν τι αὐτῶν εἰς ἃ βουλόμεθα
τὴν πραγματείαν, καὶ οὐκ ἀνόνητα πονεῖσθαι, εἰ δὲ μή,
ἀνόνητα. Καὶ ἐγώ, ἔφη, οὕτω μαντεύομαι. ἀλλὰ πάμπλου
ἔργον λέγεις, ὦ Σώκρατες. Τοῦ προοιμίου, ἦν δ' ἐγώ, ἡ
τίνος λέγεις; ἢ οὐκ ἴσμεν, ὅτι πάντα ταῦτά προοίμιά
ἐστὶν αὐτοῦ τοῦ νόμου, ὃν δεῖ μαθεῖν; οὐ γάρ που δοκοῦσί
γέ σοι οἱ ταῦτα δεινοὶ διαλεκτικοὶ εἶναι. Οὐ μὰ τὸν Δί', E
ἔφη, εἰ μὴ μάλα γέ τινες ὀλίγοι ὧν ἐγὼ ἐντετύχηκα.
'Αλλ' ἤδη, εἶπον, μὴ¹ δυνατοὶ τινες ὄντες δοῦναί τε καὶ
ἀποδέξασθαι λόγον εἴσεσθαι ποτέ τι ὧν φαμέν δεῖν εἰδέναι;
Οὐδ' αὖ, ἔφη, τοῦτό γε. Οὐκοῦν, εἶπον, ὦ Γλαῦκων, 532
οὗτος ἤδη αὐτός ἐστιν ὁ νόμος, ὃν τὸ διαλέγεσθαι πε-
ραίνει²; ὃν καὶ ὄντα νοητὸν μιμοῖτ' ἂν ἡ τῆς ὀψέως
δύναμις, ἣν ἐλέγομεν πρὸς αὐτὰ ἤδη τὰ ζῶα ἐπιχειρεῖν
ἀποβλέπειν καὶ πρὸς αὐτὰ³ ἄστρα τε καὶ τελευταῖον δὴ
πρὸς αὐτὸν τὸν ἥλιον; οὕτω καὶ ὅταν τις τῷ διαλέγεσθαι
ἐπιχειρῇ ἄνευ πασῶν τῶν αἰσθήσεων διὰ τοῦ λόγου ἐπ'
αὐτὸ ὃ ἐστὶν ἕκαστον⁴ ὁρμᾶν⁵, καὶ μὴ ἀποστή, πρὶν ἂν
αὐτὸ ὃ ἐστὶν ἀγαθὸν αὐτῇ νοήσῃ λάβῃ, ἐπ' αὐτῷ γίγνεται B
τῷ τοῦ νοητοῦ τέλει, ὥσπερ ἐκεῖνος τότε ἐπὶ τῷ τοῦ

¹ μὴ II: οἱ μὴ A, sed οἱ punctis notavit A².   ² περαίνει q: παραινεῖ A.

³ Sic codd.: <τὰ> Baiter.

⁴ ἕκαστον II: om. A.

⁵ ὁρμᾶν Ast:

ὁρμᾶ codd.

όρατοῦ. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Τί οὖν; οὐ διαλεκτικὴν ταύτην τὴν πορείαν καλεῖς; Τί μήν; Ἡ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, λύσις τε ἀπὸ τῶν δεσμῶν καὶ μεταστροφή ἀπὸ τῶν σκιῶν ἐπὶ τὰ εἰδῶλα καὶ τὸ φῶς καὶ ἐκ τοῦ καταγείου εἰς τὸν ἥλιον ἐπάνοδος, καὶ ἐκεῖ πρὸς μὲν τὰ ζῳά τε καὶ φυτὰ καὶ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ἔτι ἀδυναμία¹

Β βλέπειν, πρὸς δὲ τὰ ἐν ὕδασι φαντάσματα θεῖα² καὶ σκιᾶς τῶν ὄντων, ἀλλ' οὐκ εἰδῶλων σκιᾶς δι' ἑτέρου τοιούτου φωτὸς ὡς πρὸς ἥλιον κρίνειν ἀποσκιαζόμενας, πᾶσα αὕτη ἡ πραγματεία τῶν τεχνῶν, ἃς διήλθομεν, ταύτην ἔχει τὴν δύναμιν καὶ ἐπαναγωγὴν τοῦ βελτίστου ἐν ψυχῇ πρὸς τὴν τοῦ ἀρίστου ἐν τοῖς οὐσι θέαν, ὥσπερ τότε τοῦ σαφεστάτου ἐν σώματι πρὸς τὴν τοῦ φανοτάτου

Δ ἐν τῷ σωματοειδεῖ τε καὶ ὁρατῷ τόπῳ. Ἐγὼ μὲν, ἔφη, ἀποδέχομαι οὕτω. καίτοι παντάπασί γέ μοι δοκεῖ χαλεπὰ μὲν ἀποδέχεσθαι εἶναι, ἄλλον δ' αὖ τρόπον χαλεπὰ μὴ ἀποδέχεσθαι. ὅμως δὲ—οὐ γὰρ ἐν τῷ νῦν παρόντι μόνον ἀκουστέα, ἀλλὰ καὶ αὐθις πολλάκις ἐπανιτέον—ταῦτα θέντες ἔχειν ὡς νῦν λέγεται, ἐπ' αὐτὸν δὴ τὸν νόμον ἴωμεν, καὶ διέλθωμεν³ οὕτως, ὥσπερ τὸ προοίμιον διήλθομεν. λέγε οὖν, τίς ὁ τρόπος τῆς τοῦ

Ε διαλέγεσθαι δυνάμεως, καὶ κατὰ ποῖα δὴ εἶδη διέστηκεν, καὶ τίνες αὖ ὁδοί. αὗται γὰρ ἂν ἦδη, ὡς ἔοικεν, αἱ πρὸς αὐτὸ ἄγουσαι εἶεν, οἱ ἀφικομένῳ ὥσπερ ὁδοῦ ἀνάπαιλα ἂν εἴη καὶ τέλος τῆς πορείας. Οὐκέτ', ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε

533 Γλαῦκων, οἷός τ' | ἔσει ἀκολουθεῖν· ἐπεὶ τό γ' ἐμὸν οὐδὲν ἂν προθυμίας ἀπολίποι, οὐδ' εἰκόνα ἂν ἔτι οὐ λέγομεν ἴδοις, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀληθές, ὃ γε δὴ μοι φαίνεται· εἰ δ' ὄντως ἡ μή, οὐκέτ' ἄξιον τοῦτο διυσχυρίζεσθαι· ἀλλ' ὅτι μὲν δεῖ⁴ τοιούτόν τι ἰδεῖν, ἰσχυριστέον. ἦ γάρ; Τί μήν;

¹ ἔτι ἀδυναμία Iamblichus: ἐπ' ἀδυναμία A.

² θεῖα codd.:

θέα Ast. Cf. tamen *Soph.* 266 B—D.

³ διέλθωμεν Ξ γ: ἔλθωμεν A.

⁴ δεῖ Ficinus: δὴ codd.

Οὐκοῦν καὶ ὅτι ἡ τοῦ διαλέγεσθαι δύναμις μόνη ἂν φήνειεν ἐμπείρω ὄντι ὧν νῦν δὴ διήλθομεν, ἄλλη δὲ οὐδαμῇ δυνατόν; Καὶ τοῦτ', ἔφη, ἄξιον δισχυρίζεσθαι. Τόδε γοῦν, ἣν δ' ἐγώ, οὐδεὶς ἡμῖν ἀμφισβητήσκει λέγουσιν, ὡς **B** αὐτοῦ γε ἐκάστου πέρι ὃ ἔστιν ἕκαστον ἄλλη τις ἐπιχειρεῖ μέθοδος ὁδῶ περὶ παντὸς λαμβάνειν· ἀλλ' αἱ μὲν ἄλλαι πᾶσαι τέχναι ἢ πρὸς δόξας ἀνθρώπων καὶ ἐπιθυμίας εἰσίν, ἢ πρὸς γενέσεις τε καὶ συνθέσεις, ἢ πρὸς θεραπείαν τῶν φυομένων τε καὶ συντιθεμένων ἅπασαι¹ τετράφεται, αἱ δὲ λοιπαί, ἃς τοῦ ὄντος τι ἔφαμεν ἐπιλαμβάνεσθαι, γεωμετρίας τε καὶ τὰς ταύτῃ ἐπομένας, ὁρῶμεν ὡς ὀνειρώττουσι **C** μὲν περὶ τὸ ὄν, ὕπαρ δὲ ἀδύνατον αὐταῖς ἰδεῖν, ἕως ἂν ὑποθέσεισι χρώμεναι ταύτας ἀκινήτους ἐῷσι, μὴ δυνάμεναι λόγον διδόναι αὐτῶν. ὧ γὰρ ἀρχὴ μὲν ὃ μὴ οἶδε, τελευτὴ δὲ καὶ τὰ μεταξὺ ἐξ οὗ μὴ οἶδεν συμπλέκεται, τίς μηχανὴ τὴν τοιαύτην ὁμολογίαν ποτὲ ἐπιστήμην γενέσθαι; Οὐδεμία, ἣ δ' ὅς.

XIV. Οὐκοῦν, ἣν δ' ἐγώ, ἡ διαλεκτικὴ μέθοδος μόνη ταύτῃ πορεύεται, τὰς ὑποθέσεις ἀναιροῦσα, ἐπ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἵνα βεβαιώσῃται, καὶ τῷ ὄντι ἐν βορβόρῳ **D** βαρβαρικῶ τινὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατορωρυγμένον ἡρέμα ἔλκει καὶ ἀνάγει ἄνω, συνερίθοις καὶ συμπεριγωγοῖς χρωμένα αἷς διήλθομεν τέχναις· ἃς ἐπιστήμας μὲν πολλάκις προσείπομεν διὰ τὸ ἔθος, δέονται δὲ ὀνόματος ἄλλον, ἐναργεστέρου μὲν ἢ δόξης, ἀμυδροτέρου δὲ ἢ ἐπιστήμης· διάνοιαν δὲ αὐτὴν ἔν γε τῷ πρόσθεν που ὠρισάμεθα· ἔστι δ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐ περὶ ὀνόματος ἀμφισβήτησις, οἷς τοσοῦτων πέρι σκέψις ὅσων ἡμῖν **E** πρόκειται. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη². Ἀρέσκει οὖν³, ἣν δ' ἐγώ,

¹ ἅπασαι Π: ἅπασα Α.² ἔφη Ξ: ἔφη· ἀλλ' ὃ ἂν μόνον δηλοῖ πρὸς τὴν ἐξιν σαφηνεῖα λέγει ἐν ψυχῇ Α, superscripto super ι (in λέγει) a man. vet. is. Ineptum glossema damnavit Schneider.³ οὖν II:

γοῦν Α.

ὥσπερ τὸ πρότερον, τὴν μὲν πρώτην μοῖραν ἐπιστήμην
534 καλεῖν, δευτέραν δὲ διάνοιαν, | τρίτην δὲ πίστιν καὶ εἰκασίαν
 τετάρτην, καὶ ξυναμφότερα μὲν ταῦτα δόξαν, ξυναμφότερα
 δ' ἐκείνα νόησιν, καὶ δόξαν μὲν περὶ γένεσιν, νόησιν δὲ
 περὶ οὐσίαν, καὶ ὅ τι οὐσία πρὸς γένεσιν, νόησιν πρὸς
 δόξαν, καὶ ὅ τι νόησις πρὸς δόξαν, ἐπιστήμην πρὸς πίστιν
 καὶ διάνοιαν πρὸς εἰκασίαν· τὴν δ' ἐφ' οἷς ταῦτα ἀναλο-
 γίαν καὶ διαίρεσιν διχῇ ἑκατέρου, δοξαστοῦ τε καὶ νοητοῦ,
 ἐῶμεν, ὧ Γλαῦκων, ἵνα μὴ ἡμᾶς πολλαπλασίων λόγων
B ἐμπλήσῃ ἢ ὅσων¹ οἱ παρεληλυθότες. Ἄλλὰ μὴν ἔμοιγ',
 ἔφη, τά γε ἄλλα, καθ' ὅσον δύναμαι ἔπεσθαι, ξυνδοκεῖ.
 Ἡ καὶ διαλεκτικὸν καλεῖς τὸν λόγον ἐκάστου λαμβάνοντα
 τῆς οὐσίας; καὶ τὸν μὴ ἔχοντα, καθ' ὅσον ἂν μὴ ἔχῃ λόγον
 αὐτῷ τε καὶ ἄλλῳ διδόναι, κατὰ τοσοῦτον νοῦν περὶ
 τούτου οὐ φήσεις ἔχειν; Πῶς γὰρ ἂν, ἡ δ' ὅς, φαίην;
 Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ὡσαύτως· ὅς ἂν μὴ ἔχῃ
 διορίσασθαι τῷ λόγῳ ἀπὸ τῶν ἄλλων πάντων ἀφελὼν τὴν
C τοῦ ἀγαθοῦ ιδέαν καὶ ὥσπερ ἐν μάχῃ διὰ πάντων ἐλέγχων
 διεξιὼν, μὴ κατὰ δόξαν, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν προθυμούμενος
 ἐλέγχειν, ἐν πᾶσι τούτοις ἀπτῶτι τῷ λόγῳ διαπορεύηται,
 οὔτε αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν φήσεις εἰδέναι τὸν οὕτως ἔχοντα οὔτε
 ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν, ἀλλ' εἴ πῃ εἰδώλου τινὸς ἐφάπτεται,
 δόξῃ, οὐκ ἐπιστήμῃ ἐφάπτεσθαι, καὶ τὸν νῦν βίον ὄνειρο-
 πολοῦντα καὶ ὑπνώττοντα, πρὶν ἐνθάδ' ἐξεγρέσθαι, εἰς
D Ἄιδου πρότερον ἀφικόμενον τελέως ἐπικαταδαρθάνειν;
 Νῆ τὸν Δία, ἡ δ' ὅς, σφόδρα γε πάντα ταῦτα φήσω. Ἄλλὰ
 μὴν τούς γε σαυτοῦ παῖδας, οὓς τῷ λόγῳ τρέφεις τε καὶ
 παιδεύεις, εἴ ποτε ἔργῳ τρέφοις, οὐκ ἂν ἐάσαις, ὥς
 ἐγῶμαι, ἀλόγους ὄντας ὥσπερ γραμμάς, ἄρχοντας ἐν τῇ
 πόλει κυρίους τῶν μεγίστων εἶναι. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη.
 Νομοθετήσεις δὴ αὐτοῖς ταύτης μάλιστα τῆς παιδείας
 ἀντιλαμβάνεσθαι, ἐξ ἧς ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι

¹ ὅσων Ξ q: ὅσον A: ὅσοι Madvig.

ἐπιστημονέστατα οἰοί τ' ἔσονται; Νομοθετήσω, ἔφη, μετὰ Ἐγε σοῦ. Ἄρ' οὖν δοκεῖ σοι, ἔφην ἐγώ, ὥσπερ θριγκὸς τοῖς μαθήμασιν ἢ διαλεκτικῇ ἡμῖν ἐπάνω κεῖσθαι, καὶ οὐκέτ' ἄλλο τούτου μάθημα ἀνωτέρω ὀρθῶς ἂν ἐπιτίθεσθαι, ἀλλ' ἔχειν ἤδη τέλος τὰ τῶν | μαθημάτων; 535 Ἔμοιγ', ἔφη.

XV. Διανομὴ τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, τὸ λοιπόν σοι, τίσιν ταῦτα τὰ μαθήματα δώσομεν καὶ τίνα τρόπον. Δῆλον, ἔφη. Μέννησαι οὖν τὴν προτέραν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων, οἷους ἐξελέξαμεν; Πῶς γάρ, ἦ δ' ὅς, οὐ; Τὰ μὲν ἄλλα τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, ἐκείνας τὰς φύσεις οἷον¹ δεῖν ἐκλεκτέας εἶναι· τοὺς τε γὰρ βεβαιοτάτους καὶ τοὺς ἀνδρειοτάτους προαιρετέον καὶ κατὰ δύναμιν τοὺς εὐειδεστάτους· πρὸς δὲ τούτοις ζητητέον μὴ μόνον γενναίους τε καὶ βλοσυροὺς B τὰ ἦθῃ, ἀλλὰ καὶ ἃ τῇδε τῇ παιδείᾳ τῆς φύσεως πρόσφορα ἐκτέον αὐτοῖς. Ποῖα δὲ διαστέλλει; Δριμύτητα, ὦ μακάριε, ἔφην, δεῖ αὐτοῖς πρὸς τὰ μαθήματα ὑπάρχειν καὶ μὴ χαλεπῶς μανθάνειν· πολὺ γάρ τοι μᾶλλον ἀποδειλιώσει ψυχαὶ ἐν ἰσχυροῖς μαθήμασιν ἢ ἐν γυμνασίοις· οἰκειότερος γὰρ αὐταῖς ὁ πόνος, ἴδιος, ἀλλ' οὐ κοινὸς ὢν μετὰ τοῦ σώματος. Ἀληθῇ, ἔφη. Καὶ μνήμονα δὲ καὶ ἄρρατον καὶ πάντῃ φιλόπονον ζητητέον. ἢ τίνι τρόπῳ C οἷε τά τε τοῦ σώματος ἐθελήσειν τινὰ διαπονεῖν καὶ τοσαύτην μάθησίν τε καὶ μελέτην ἐπιτελεῖν; Οὐδένα, ἦ δ' ὅς, ἐὰν μὴ παντάπασί γ' ἦ εὐφυής. Τὸ γοῦν νῦν ἀμάρτημα, ἣν δ' ἐγώ, καὶ ἡ ἀτιμία φιλοσοφία διὰ ταῦτα προσπέπτωκεν, ὃ καὶ πρότερον εἶπον, ὅτι οὐ κατ' ἀξίαν αὐτῆς ἄπτονται· οὐ γὰρ νόθους ἔδει ἄπτεσθαι, ἀλλὰ γνησίους. Πῶς; ἔφη. Πρῶτον μὲν, εἶπον, φιλοπονία οὐ D χωλὸν δεῖ εἶναι τὸν ἀψόμενον, τὰ μὲν ἡμίσεα φιλόπονον, τὰ δ' ἡμίσεα ἄπονον· ἔστι δὲ τοῦτο, ὅταν τις φιλογυμνασ- τῆς μὲν καὶ φιλόθῃρος ἦ καὶ πάντα τὰ διὰ τοῦ σώματος

¹ οἷον II: οἷον A.

- φιλοπονῇ, φιλομαθῆς δὲ μή, μηδὲ φιλήκοος μηδὲ ζητητικός, ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις μισοπονῇ· χωλὸς δὲ καὶ ὁ τάναντία τούτου μεταβεβληκὼς τὴν φιλοπονίαν. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν καὶ πρὸς ἀλήθειαν, ἦν δ' ἐγώ,
- Ε** ταῦτὸν τοῦτο ἀνάπηρον ψυχὴν θήσομεν, ἢ ἂν τὸ μὲν ἐκούσιον ψεῦδος μισῇ καὶ χαλεπῶς φέρῃ αὐτὴ τε καὶ ἐτέρων ψευδομένων ὑπεραγανακτῇ, τὸ δ' ἀκούσιον εὐκόλως προσδέχεται καὶ ἀμαθαίνουσά που ἀλiskoμένη μὴ ἀγανακτῇ, ἀλλ' εὐχερῶς ὥσπερ θηρίον ὕειον ἐν ἀμαθίᾳ
- 536 μολύνηται; Παντάπασιν μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ πρὸς σωφροσύνην, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνδρείαν καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ πάντα τὰ τῆς ἀρετῆς μέρη οὐχ ἥκιστα δεῖ φυλάττειν τὸν νόθον τε καὶ τὸν γνήσιον. ὅταν γάρ τις μὴ ἐπίστηται τὰ τοιαῦτα σκοπεῖν καὶ ιδιώτης καὶ πόλις, λανθάνουσι χωλοῖς τε καὶ νόθοις χρώμενοι πρὸς ὅ τι ἂν τύχωσι τούτων, οἱ μὲν φίλοις, οἱ δὲ ἄρχουσι. Καὶ μάλα, ἔφη, οὕτως ἔχει. Ἡμῖν δὴ, ἦν δ' ἐγώ, πάντα τὰ τοιαῦτα
- Β** διευλαβητέον, ὥς ἂν μὲν ἀρτιμελεῖς τε καὶ ἀρτίφρονες ἐπὶ τοσαύτην μάθησιν καὶ τοσαύτην ἄσκησιν κομίσαντες παιδεύωμεν, ἢ τε δίκη ἡμῖν οὐ μέμψεται αὐτὴ, τὴν τε πόλιν καὶ πολιτείαν σώσομεν, ἀλλοίους δὲ ἄγοντες ἐπὶ ταῦτα τάναντία πάντα καὶ πράξομεν καὶ φιλοσοφίας ἔτι πλείω γέλωτα καταντλήσομεν. Αἰσχρὸν μὲντ' ἂν εἴη, ἢ δ' ὅς. Πάνυ μὲν οὖν, εἶπον· γελοῖον δ' ἔγωγε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἔοικα παθεῖν. Τὸ ποῖον; ἔφη. Ἐπελαθόμην, ἦν
- Γ** δ' ἐγώ, ὅτι ἐπαίξομεν, καὶ μᾶλλον ἐντεινόμενος εἶπον. λέγων γὰρ ἅμα ἔβλεψα πρὸς φιλοσοφίαν καὶ ἰδὼν προπεπηλακισμένην ἀναξίως ἀγανακτῆσας μοι δοκῶ καὶ ὥσπερ θυμωθεὶς τοῖς αἰτίοις σπουδαιότερον εἰπεῖν ἢ εἶπον. Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ οὖν ὥς γ' ἐμοὶ ἀκροατῇ. Ἀλλ' ὥς ἐμοί, ἦν δ' ἐγώ, ῥήτορι. τότε δὲ μὴ ἐπιλανθανώμεθα, ὅτι ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ ἐκλογῇ πρεσβύτας ἐξελέγομεν, ἐν δὲ
- Δ** ταύτῃ οὐκ ἐγχωρήσει· Σόλωνι γὰρ οὐ πειστέον, ὥς

γηράσκων τις πολλὰ δυνατὸς μανθάνειν, ἀλλ' ἥττον ἢ τρέχειν· νέων δὲ πάντες οἱ μεγάλοι καὶ οἱ πολλοὶ πόνοι. Ἀνάγκη, ἔφη.

XVI. Τὰ μὲν τοίνυν λογισμῶν τε καὶ γεωμετριῶν καὶ πάσης τῆς προπαιδείας, ἣν τῆς διαλεκτικῆς δεῖ προπαιδευθῆναι, παισὶν οὖσι χρὴ προβάλλειν, οὐχ ὥς ἐπάναγκες μαθεῖν τὸ σχῆμα τῆς διδαχῆς ποιουμένους. Τί δῃ; "Οτι, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲν μάθημα μετὰ δουλείας τὸν ἐλεύθερον Ε χρὴ μανθάνειν. οἱ μὲν γὰρ τοῦ σώματος πόνοι βία πονοῦμενοι χεῖρον οὐδὲν τὸ σῶμα ἀπεργάζονται, ψυχῇ δὲ βίαιον οὐδὲν ἔμμονον μάθημα. Ἀληθῆ, ἔφη. Μὴ τοίνυν βία, εἶπον, ὦ ἄριστε, τοὺς παῖδας ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἀλλὰ παίζοντας τρέφε, ἵνα καὶ μᾶλλον οἶός τ' ᾗς καθορᾶν ἐφ' 537 ὁ ἕκαστος πέφυκεν. Ἐχει δ' λέγεις, ἔφη, λόγον. Οὐκοῦν μνημονεύεις, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ εἰς τὸν πόλεμον ἔφαμεν τοὺς παῖδας εἶναι ἀκτέον ἐπὶ τῶν ἵππων θεωρούς, καὶ ἐάν που ἀσφαλὲς ᾗ, προσакτέον ἐγγὺς καὶ γευστέον αἵματος, ὥσπερ τοὺς σκύλακας; Μέννημαι, ἔφη. Ἐν πᾶσι δῃ τούτοις, ἦν δ' ἐγώ, τοῖς τε πόνοις καὶ μαθήμασι καὶ φόβοις ὃς ἂν ἐντρεχέστατος ἀεὶ φαίνεται, εἰς ἀριθμὸν τινα ἐγκριτέον. Ἐν τίνι, ἔφη, ἡλικίᾳ; Ἡνίκα, ἦν δ' ἐγώ, τῶν Β ἀναγκαίων γυμνασίων μεθιένται. οὗτος γὰρ ὁ χρόνος, ἐάν τε δύο ἐάν τε τρία ἔτη γίγνηται, ἀδύνατός τι ἄλλο πρᾶξαι· κόποι γὰρ καὶ ὕπνοι μαθήμασι πολέμιοι· καὶ ἅμα μία καὶ αὕτη τῶν βυσάνων οὐκ ἐλαχίστη, τίς ἕκαστος ἐν τοῖς γυμνασίοις φανεῖται. Πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη. Μετὰ δῃ τοῦτον τὸν χρόνον, ἦν δ' ἐγώ, ἐκ τῶν εἰκοσιετῶν¹ οἱ προκριθέντες τιμὰς τε μείζους τῶν ἄλλων οἴσονται, τά τε χύδην μαθήματα παισὶν ἐν τῇ παιδείᾳ² γενόμενα C τούτοις συνακτέον εἰς σύνοψιν οἰκειότητος ἀλλήλων τῶν

¹ εἰκοσιετῶν Schneider: εἰκοσιν ἐτῶν A: εἰκοσιετῶν (sic) Π. ² παιδεία E: παιδείᾳ (sic) A¹: παιδιᾳ corr. A². Cf. 536 E (παίζοντας τρέφε).

μαθημάτων¹ καὶ τῆς τοῦ ὄντος φύσεως. Μόνη γοῦν, εἶπεν, ἢ τοιαύτη μάθησις βέβαιος ἐν οἷς ἂν ἐγγένηται. Καὶ μεγίστη γε, ἦν δ' ἐγώ, πείρα διαλεκτικῆς φύσεως καὶ μή. ὁ μὲν γὰρ συνοπτικὸς διαλεκτικός, ὁ δὲ μὴ οὐ. Ξυνοίομαι, ἦ δ' ὅς. Ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, δεήσει σε ἐπισκοποῦντα D οὐκ ἂν μάλιστα τοιοῦτοι ἐν αὐτοῖς ὧσι καὶ μόνιμοι μὲν ἐν μαθήμασι, μόνιμοι δ' ἐν πολέμῳ καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, τούτους² αὖ, ἐπειδὴν τὰ τριάκοντα ἔτη ἐκβαίνωσιν, ἐκ τῶν προκρίτων προκρινάμενον εἰς μείζους τε τιμὰς καθιστάναι καὶ σκοπεῖν τῇ τοῦ διαλέγεσθαι δυνάμει βασανίζοντα, τίς ὁμμάτων καὶ τῆς ἄλλης αἰσθήσεως δυνατὸς μεθιέμενος ἐπ' αὐτὸ τὸ ὄν μετ' ἀληθείας ἰέναι. καὶ ἐνταῦθα δὴ πολλῆς φυλακῆς ἔργον, ὦ ἐταῖρε. Τί μάλιστα; ἦ δ' ὅς. Οὐκ E ἐννοεῖς, ἦν δ' ἐγώ, τὸ νῦν περὶ τὸ διαλέγεσθαι κακὸν³ γιγνόμενον ὅσον γίγνεται; Τὸ ποῖον; ἔφη. Παρανομίας που, ἔφην ἐγώ, ἐμπίμπλονται. Καὶ μάλα, ἔφη. Θαυμαστὸν οὖν τι οἶε, εἶπον, πάσχειν αὐτοὺς καὶ οὐ ξυγγιγνώσκεις; Πῇ μάλιστα; ἔφη. Οἶον, ἦν δ' ἐγώ, εἴ τις ὑποβολιμαῖος τραφείῃ ἐν πολλοῖς μὲν χρήμασι, πολλῷ δὲ καὶ μεγάλῳ 538 γέινει καὶ κόλαξι πολλοῖς, ἀνὴρ δὲ γενόμενος αἰσθοίτο, ὅτι οὐ τούτων ἐστὶ τῶν φασκόντων γονέων, τοὺς δὲ τῷ ὄντι γεννήσαντας μὴ εὖροι, τοῦτον ἔχεις μαντεύσασθαι, πῶς ἂν διατεθείῃ πρὸς τε τοὺς κόλακας καὶ πρὸς τοὺς ὑποβαλομένους ἐν ἐκείνῳ τε τῷ χρόνῳ, ᾧ οὐκ ἤδει τὰ περὶ τῆς ὑποβολῆς, καὶ ἐν ᾧ αὖ ἤδει; ἦ βούλει ἐμοῦ μαντευομένου ἀκοῦσαι; Βούλομαι, ἔφη.

XVII. Μαντεύομαι τοίνυν, εἶπον, μᾶλλον αὐτὸν B τιμᾶν ἂν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους δοκοῦντας ἢ τοὺς κολακεύοντας, καὶ ἥττον μὲν ἂν περιδεῖν ἐνδεεῖς τινός, ἥττον δὲ παράνομόν τι δρᾶσαι ἢ εἰπεῖν εἰς αὐτούς, ἥττον δὲ ἀπειθεῖν τὰ μεγάλα ἐκείνοις ἢ

¹ τῶν μαθημάτων codd.: damnavit J. A. Platt.

A. ³ κακὸν Π: καλὸν A.

² τούτους q¹: τούτοις

τοῖς κόλαξιν, ἐν ᾧ χρόνῳ τὸ ἀληθὲς μὴ εἰδείη. Εἰκὸς, ἔφη. Αἰσθόμενος¹ τοίνυν τὸ ὄν μαντεύομαι αὖ περὶ μὲν τούτους ἀνεῖναι ἂν τὸ τιμᾶν τε καὶ σπουδάζειν, περὶ δὲ τοὺς κόλακας ἐπιτείνειν καὶ πείθεσθαι τε αὐτοῖς διαφερόντως ἢ πρότερον καὶ ζῆν ἂν ἤδη κατ' ἐκείνους, ξυνόντα αὐτοῖς C ἀπαρακαλύπτως, πατρὸς δὲ ἐκείνου καὶ τῶν ἄλλων ποιομένων οἰκείων, εἰ μὴ πάνυ εἴη φύσει ἐπιεικής, μέλειν τὸ μηδέν. Πάντ', ἔφη, λέγεις οἷά περ ἂν γένοιτο. ἀλλὰ πῇ πρὸς τοὺς ἀπτομένους τῶν λόγων αὕτη φέρει ἡ εἰκὼν; Τῇδε. ἔστι που ἡμῖν δόγματα ἐκ παίδων περὶ δικαίων καὶ καλῶν, ἐν οἷς ἐκτεθράμμεθα ὥσπερ ὑπὸ γονεῦσι, πειθαρχοῦντές τε καὶ τιμῶντες αὐτά. Ἔστι γάρ. Οὐκοῦν καὶ ἄλλα ἐναντία τούτων ἐπιτηδεύματα ἡδονὰς ἔχοντα, ἃ D κολακεύει μὲν ἡμῶν τὴν ψυχὴν καὶ ἔλκει ἐφ' αὐτά, πείθει δ' οὐ τοὺς καὶ ὀπιοῦν μετρίους· ἀλλ' ἐκείνα τιμῶσι τὰ πατρία καὶ ἐκείνοις πειθαρχοῦσιν. Ἔστι ταῦτα. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· ὅταν τὸν οὕτως ἔχοντα ἐλθὼν ἐρώτημα ἔρηται, τί ἐστι τὸ καλόν, καὶ ἀποκριναμένου δ' τοῦ νομοθέτου ἤκουεν, ἐξελέγχῃ ὁ λόγος καὶ πολλάκις καὶ πολλαχῇ ἐλέγχων εἰς δόξαν καταβάλλῃ², ὥς τοῦτο οὐδὲν μᾶλλον E καλὸν ἢ αἰσχρόν, καὶ περὶ δικαίου ὡσαύτως καὶ ἀγαθοῦ καὶ ἃ μάλιστα ἦγεν ἐν τιμῇ, μετὰ τοῦτο τί οἶε ποιήσῃ αὐτὸν πρὸς αὐτὰ τιμῆς τε πέρι καὶ πειθαρχίας; Ἀνάγκη, ἔφη, μήτε τιμᾶν ἔτι ὁμοίως μήτε πείθεσθαι. Ὅταν οὖν, ἦν δ' ἐγώ, μήτε ταῦτα ἡγῇται τίμια καὶ οἰκεία ὥσπερ πρὸ τοῦ, τὰ τε ἀληθῇ μὴ εὐρίσκη, ἔστι πρὸς ὁποῖον βίον ἄλλον ἢ τὸν κολακεύοντα εἰκότως προσχωρήσεται; Οὐκ 539 ἔστιν, ἔφη. Παράνομος δὴ, οἶμαι, δόξει γεγενῆσθαι ἐκ νομίμου. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν, ἔφην, εἰκὸς τὸ πάθος τῶν οὕτω λόγων ἀπτομένων, καὶ ὃ ἄρτι ἔλεγον, πολλῆς συγγνώμης ἄξιον; Καὶ ἐλέου γ', ἔφη. Οὐκοῦν ἵνα μὴ

¹ αἰσθόμενος A¹: αἰσθόμενον corr. A².² καταβάλλῃ Ξ: καταλάβῃ A.

γίγνηται ὁ ἔλεος οὗτος περὶ τοὺς τριακοντούτας σοι,
 εὐλαβουμένῳ¹ παντὶ τρόπῳ τῶν λόγων ἀπτέον; Καὶ μάλ',
 B ἢ δ' ὅς. Ἄρ' οὖν οὐ μία μὲν εὐλάβεια αὕτη συχνή, τὸ μὴ
 νέους ὄντας αὐτῶν γεύεσθαι; οἶμαι γάρ σε οὐ λεληθέναι,
 ὅτι οἱ μειρακίσκοι, ὅταν τὸ πρῶτον λόγων γεύωνται, ὡς
 παιδιᾷ αὐτοῖς καταχρῶνται, αἰεὶ εἰς ἀντιλογίαν χρώμενοι,
 καὶ μιμούμενοι τοὺς ἐξελέγχοντας αὐτοὶ ἄλλους ἐλέγχουσι,
 χαίροντες ὥσπερ σκυλάκια τῷ ἔλκειν τε καὶ σπαράττειν
 τῷ λόγῳ τοὺς πλησίον αἰεὶ. Ὑπερφυῶς μὲν οὖν, ἔφη.
 Οὐκοῦν ὅταν δὴ πολλοὺς μὲν αὐτοὶ ἐλέγξωσιν, ὑπὸ
 C πολλῶν δὲ ἐλεγχθῶσι, σφόδρα καὶ ταχὺ ἐμπίπτουσιν εἰς
 τὸ μηδὲν ἠγεῖσθαι ὥνπερ πρότερον· καὶ ἐκ τούτων δὴ
 αὐτοὶ τε καὶ τὸ ὅλον φιλοσοφίας πέρι εἰς τοὺς ἄλλους
 διαβέβληνται. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ὁ δὲ δὴ πρεσβύ-
 τερος, ἦν δ' ἐγώ, τῆς μὲν τοιαύτης μανίας οὐκ ἂν ἐθέλοι
 μετέχειν, τὸν δὲ διαλέγεσθαι ἐθέλοντα καὶ σκοπεῖν τάληθές
 μᾶλλον μιμήσεται ἢ τὸν παιδιᾷς χάριν παίζοντα καὶ ἀντι-
 D λέγοντα, καὶ αὐτός τε μετριώτερος ἔσται καὶ τὸ ἐπιτήδευμα
 τιμιώτερον ἀντὶ ἀτιμοτέρου ποιήσει. Ὅρθῳς, ἔφη. Οὐκοῦν
 καὶ τὰ προειρημένα τούτου ἐπ' εὐλαβείᾳ πάντα προείρηται,
 τὸ τὰς φύσεις κοσμίους εἶναι καὶ στασίμους οἷς τις
 μεταδώσει τῶν λόγων, καὶ μὴ ὡς νῦν ὁ τυχὼν καὶ οὐδὲν
 προσήκων ἔρχεται ἐπ' αὐτό; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

XVIII. Ἀρκεῖ δὴ ἐπὶ λόγων μεταλήψει μεῖναι
 ἐνδεδεχῶς καὶ ξυντόνως μηδὲν ἄλλο πράττοντι, ἀλλ'
 ἀντιστρόφως γυμναζομένῳ τοῖς περὶ τὸ σῶμα γυμνασίοις,
 E ἔτη διπλάσια ἢ τότε; Ἐξ, ἔφη, ἢ τέτταρα λέγεις; Ἀμέλει,
 εἶπον, πέντε θές· μετὰ γὰρ τοῦτο καταβιβαστέοι ἔσονται
 σοι εἰς τὸ σπῆλαιον πάλιν ἐκεῖνο, καὶ ἀναγκαστέοι ἄρχειν
 τά τε περὶ τὸν πόλεμον καὶ ὅσαι νέων ἀρχαί, ἵνα μηδ'
 ἐμπειρίᾳ ὑστερῶσι τῶν ἄλλων· καὶ ἔτι καὶ ἐν τούτοις
 540 βασανιστέοι, εἰ ἐμμενούσιν ἐλκόμενοι πανταχόσε ἢ τι καὶ

¹ εὐλαβουμένῳ codd.: εὐλαβουμένοις Baiter.

παρακινήσουσι. Χρόνον δέ, ἢ δ' ὅς, πόσον τοῦτον τίθης;
 Πεντεκαίδεκα ἔτη, ἢν δ' ἐγώ. γενομένων δὲ πεντηκοντου-
 τῶν τοὺς διασωθέντας καὶ ἀριστεύσαντας πάντα πάντῃ ἐν
 ἔργοις τε καὶ ἐπιστήμαις πρὸς τέλος ἤδη ἀκτέον καὶ
 ἀναγκαστέον ἀνακλιναντας τὴν τῆς ψυχῆς αὐγὴν εἰς αὐτὸ
 ἀποβλέψαι τὸ πᾶσι φῶς παρέχον, καὶ ἰδόντας τὸ ἀγαθὸν
 αὐτό, παραδείγματι χρωμένους ἐκείνῳ, καὶ πόλιν καὶ
 ἰδιώτας καὶ ἑαυτοὺς κοσμεῖν τὸν ἐπίλοιπον βίον ἐν μέρει **B**
 ἐκάστους, τὸ μὲν πολὺ πρὸς φιλοσοφία διατρίβοντας,
 ὅταν δὲ τὸ μέρος ἦκη, πρὸς πολιτικοῖς ἐπιταλαιπωροῦντας
 καὶ ἄρχοντας ἐκάστους τῆς πόλεως ἕνεκα, οὐχ ὡς καλόν
 τι, ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖον πράττοντας, καὶ οὕτως ἄλλους αἰεὶ
 παιδεύσαντας τοιούτους, ἀντικαταλιπόντας τῆς πόλεως
 φύλακας, εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντας οἰκεῖν· μνημεῖα δ'
 αὐτοῖς καὶ θυσίας τὴν πόλιν δημοσίᾳ ποιεῖν, ἐὰν καὶ ἡ **C**
 Πυθία ξυναναιρῇ¹, ὡς δαίμοσιν, εἰ δὲ μή, ὡς εὐδαίμοσί τε
 καὶ θείοις. Παγκάλους, ἔφη, τοὺς ἄρχοντας, ὧς Σώκρατες,
 ὥσπερ ἀνδριαντοποιὸς ἀπείργασαι. Καὶ τὰς ἀρχούσας γε,
 ἢν δ' ἐγώ, ὧς Γλαύκων. μηδὲν γάρ τι οἴου με περὶ ἀνδρῶν
 εἰρηκέναι μᾶλλον ἢ εἴρηκα ἢ περὶ γυναικῶν, ὅσαι ἂν
 αὐτῶν ἱκαναὶ τὰς φύσεις ἐγγίγνωνται. Ὅρθως, ἔφη, εἶπερ
 ἴσα γε πάντα τοῖς ἀνδράσι κοινωνήσουσιν, ὡς διήλθομεν.
 Τί οὖν; ἔφη· ξυγχωρεῖτε περὶ τῆς πόλεως τε καὶ **D**
 πολιτείας μὴ παντάπασιν ἡμᾶς εὐχὰς εἰρηκέναι, ἀλλὰ
 χαλεπὰ μὲν, δυνατὰ δὲ πῃ, καὶ οὐκ ἄλλη ἢ εἴρηται, ὅταν
 οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι δυνάσται, ἢ πλείους ἢ εἷς, ἐν
 πόλει γενόμενοι τῶν μὲν νῦν τιμῶν καταφρονήσωσιν,
 ἡγήσάμενοι ἀνελευθέρους εἶναι καὶ οὐδενὸς ἀξίας, τὸ δὲ
 ὀρθὸν περὶ πλείστου ποιησάμενοι καὶ τὰς ἀπὸ τούτου
 τιμὰς, μέγιστον δὲ καὶ ἀναγκαιότατον τὸ δίκαιον, καὶ **E**
 τούτῳ δὴ ὑπηρετοῦντές τε καὶ αὔξοντες αὐτὸ διασκευωρή-
 σονται τὴν ἑαυτῶν πόλιν; Πῶς; ἔφη. "Ὅσοι μὲν ἄν, ἢν

¹ ξυναναιρῇ Ξ q: ξυναιρῇ A.

δ' ἐγώ, πρεσβύτεροι τυγχάνωσι δεκετῶν¹ ἐν τῇ πόλει,
 541 πάντας ἐκπέμψωσιν εἰς τοὺς | ἀγρούς, τοὺς δὲ παῖδας
 αὐτῶν παραλαβόντες ἐκτὸς τῶν νῦν ἡθῶν, ἃ καὶ οἱ γονῆς
 ἔχουσι, θρέψωνται ἐν τοῖς σφετέροις τρόποις καὶ νόμοις,
 οὓσιν οἷοις διεληλύθαμεν τότε, καὶ οὕτω τάχιστα τε καὶ
 ῥᾶστα πόλιν τε καὶ πολιτείαν, ἣν ἐλέγομεν, καταστᾶσαν
 αὐτήν τε εὐδαιμονήσειν καὶ τὸ ἔθνος, ἐν ᾧ ἂν ἐγγένηται,
 Β πλείστα ὀνήσειν; Πολύ γ', ἔφη· καὶ ὥς ἂν γένοιτο, εἴπερ
 ποτὲ γίγνοιτο, δοκεῖς μοι, ὦ Σώκρατες, εὖ εἰρηκέναι.
 Οὐκοῦν ἄδην ἤδη, εἶπον ἐγώ, ἔχουσιν ἡμῖν οἱ λόγοι περὶ τε
 τῆς πόλεως ταύτης καὶ τοῦ ὁμοίου ταύτῃ ἀνδρός; δῆλος
 γάρ που καὶ οὗτος, οἷον φήσομεν δεῖν αὐτὸν εἶναι. Δῆλος,
 ἔφη· καὶ ὅπερ ἐρωτᾷς, δοκεῖ μοι τέλος ἔχειν.

¹ δεκετῶν Π: δέκ' ἐτῶν Α.

τέλος πολιτείας Ζ.

Η.

I. Εἰεν· ταῦτα μὲν δὴ ὁμολόγηται, ὦ Γλαύκων, τῇ 543
 μελλούσῃ ἄκρως οἰκεῖν πόλει κοινὰς μὲν γυναῖκας, κοι-
 νοὺς δὲ παῖδας εἶναι καὶ πᾶσαν παιδεῖαν, ὡσαύτως δὲ τὰ
 ἐπιτηδεύματα κοινὰ ἐν πολέμῳ τε καὶ εἰρήνῃ, βασιλέας δὲ
 αὐτῶν εἶναι τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ τε καὶ πρὸς τὸν πόλεμον
 γεγονότας ἀρίστους. Ὁμολόγηται, ἔφη. Καὶ μὴν καὶ τάδε
 ξυνεχωρήσαμεν, ὥς ὅταν δὴ καταστῶσιν οἱ ἄρχοντες, B
 ἄγοντες τοὺς στρατιώτας κατοικιοῦσιν εἰς οἰκῆσεις οἷας
 προείπομεν, ἴδιον μὲν οὐδὲν οὐδενὶ ἐχούσας, κοινὰς δὲ
 πᾶσι. πρὸς δὲ ταῖς τοιαύταις οἰκῆσεσι καὶ τὰς κτήσεις, εἰ
 μνημονεύεις, διωμολογησάμεθά που οἷαι ἔσονται αὐτοῖς.
 Ἀλλὰ μνημονεύω, ἔφη, ὅτι γε οὐδὲν οὐδένα ῥόμεθα δεῖν
 κεκτῆσθαι ὧν νῦν οἱ ἄλλοι, ὥσπερ δὲ ἀθλητάς τε πολέ-
 μου καὶ φύλακας, μισθὸν τῆς φυλακῆς δεχομένους εἰς C
 ἐνιαυτὸν τὴν εἰς ταῦτα τροφήν παρὰ τῶν ἄλλων, αὐτῶν
 τε δεῖν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ἐπιμελεῖσθαι. Ὅρθως, ἔφην,
 λέγεις. ἀλλὰ¹ γ' ἐπειδὴ τοῦτ' ἀπετελέσαμεν, ἀναμνη-
 σθῶμεν πόθεν δεῦρο ἐξετραπόμεθα, ἵνα πάλιν τὴν αὐτὴν
 ἴωμεν. Οὐ χαλεπὸν, ἔφη. σχεδὸν γάρ, καθάπερ νῦν,
 ὥς διεληλυθὼς περὶ τῆς πόλεως τοὺς λόγους ἐποιοῦ, λέ-
 γων, ὥς ἀγαθὴν μὲν τὴν τοιαύτην, οἷαν τότε διήλθες,

¹ ἀλλὰ γ' A: ἀλλ' ἄγε II.

- Δ** τιθείης πόλιν καὶ ἄνδρα τὸν ἐκείνῃ ὅμοιον, καὶ ταῦτα, ὡς ἔοικας, καλλίῳ ἔτι ἔχων εἰπεῖν πόλιν τε καὶ ἄνδρα. ἀλλ' 544 | οὖν δὴ τὰς ἄλλας ἡμαρτημένας ἔλεγες, εἰ αὕτη ὀρθή. τῶν δὲ λοιπῶν πολιτειῶν ἔφησθα, ὡς μνημονεύω, τέτταρα εἶδη εἶναι, ὧν καὶ περί λόγον ἄξιον εἶη ἔχειν καὶ ἰδεῖν αὐτῶν τὰ ἁμαρτήματα καὶ τοὺς ἐκείναις αὐτοῖς ὁμοίους, ἵνα πάντας αὐτοὺς ἰδόντες καὶ ὁμολογησάμενοι τὸν ἄριστον καὶ τὸν κάκιστον ἄνδρα ἐπισκεψάμεθα, εἰ ὁ ἄριστος εὐδαιμονέστατος καὶ ὁ κάκιστος ἀθλιώτατος ἢ ἄλλως ἔχοι· καὶ
- Β** ἐμοῦ ἐρομένου, τίνας λέγοις τὰς τέτταρας πολιτείας, ἐν τούτῳ ὑπέλαβε Πολέμαρχος τε καὶ Ἀδείμαντος, καὶ οὕτω δὴ σὺ ἀναλαβὼν τὸν λόγον δεῦρ' ἀφίξαι. Ὁρθότατα, εἶπον, ἐμνημόνευσας. Πάλιν τοίνυν, ὥσπερ παλαιστής, τὴν αὐτὴν λαβὴν παρέχε, καὶ τὸ αὐτὸ ἐμοῦ ἐρομένου πειρῶ εἰπεῖν, ὑπὲρ τότε ἔμελλες λέγειν. Ἐάνπερ, ἦν δ' ἐγώ, δύνωμαι. Καὶ μὴν, ἦ δ' ὅς, ἐπιθυμῶ καὶ αὐτὸς
- Γ** ἀκοῦσαι, τίνας ἔλεγες τὰς τέτταρας πολιτείας. Οὐ χαλεπῶς, ἦν δ' ἐγώ, ἀκούσει. εἰσὶ γὰρ ὥς λέγω, αἵπερ καὶ ὀνόματα ἔχουσιν, ἥ τε ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐπαινουμένη, ἡ Κρητικὴ τε καὶ Λακωνικὴ αὕτη· καὶ δευτέρα καὶ δευτέρως ἐπαινουμένη, καλουμένη δ' ὀλιγαρχία, συχρῶν γέμουσα κακῶν πολιτεία· ἡ τε ταύτη διάφορος καὶ ἐφεξῆς γιγνομένη δημοκρατία, καὶ ἡ γενναία δὴ τυραννὶς καὶ¹ πασῶν τούτων διαφέρουσα², τέταρτόν τε καὶ ἔσχατον πόλεως
- Δ** νόσημα. ἢ τίνα ἄλλην ἔχεις ἰδέαν πολιτείας, ἥτις καὶ ἐν εἶδει διαφανεῖ τινὶ κεῖται; δυναστεῖαι γὰρ καὶ ὠνηταὶ βασιλείαι καὶ τοιαῦταί τινες πολιτεῖαι μεταξύ τι τούτων πού εἰσιν, εὖροι δ' ἂν τις αὐτὰς οὐκ ἐλάττους περὶ τοὺς βαρβάρους ἢ τοὺς Ἕλληνας. Πολλὰ γοῦν καὶ ἄτοποι, ἔφη, λέγονται.

II. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ ἀνθρώπων εἶδη

¹ καὶ II: καὶ ἡ A.

² διαφέρουσα B: διαφεύγουσα A.

τοσαῦτα ἀνάγκη τρόπων εἶναι, ὅσαπερ καὶ πολιτειῶν; ἢ οἶει ἐκ δρυός ποθεν ἢ ἐκ πέτρας τὰς πολιτείας γίνεσθαι, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τῶν ἡθῶν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἀ ἂν ὥσπερ **E** ῥέψαντα τᾶλλα ἐφελκύσῃται; Οὐδαμῶς ἔγωγ', ἔφη, ἄλλοθεν ἢ ἐντεῦθεν. Οὐκοῦν εἰ τὰ τῶν πόλεων πέντε, καὶ αἱ τῶν ἰδιωτῶν κατασκευαὶ τῆς ψυχῆς πέντε ἂν εἶεν. Τί μὴν; Τὸν μὲν δὴ τῇ ἀριστοκρατίᾳ ὅμοιον διεληλύθαμεν ἤδη, ὃν ἀγαθὸν τε καὶ δίκαιον ὀρθῶς φαμέν εἶναι. | Διελ- 545
λύθαμεν. Ἄρ' οὖν τὸ μετὰ τοῦτο διιτέον τοὺς χείρους, τὸν φιλόνικόν τε καὶ φιλότιμον, κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἐστῶτα πολιτείαν, καὶ ὀλιγαρχικὸν αὖ καὶ δημοκρατικὸν καὶ τὸν τυραννικόν, ἵνα τὸν ἀδικώτατον ἰδόντες ἀντιθῶμεν τῷ δικαιοτάτῳ καὶ ἡμῖν τελέα ἢ σκέψις ᾗ, πῶς ποτὲ ἢ ἄκρατος δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν τὴν ἄκρατον ἔχει εὐ-
δαιμονίας τε πέρι τοῦ ἔχοντος καὶ ἀθλιότητος, ἵνα ἢ **B** Θρασυμάχῳ πειθόμενοι διώκωμεν ἀδικίαν ἢ τῷ νῦν **B** προφαινομένῳ λόγῳ δικαιοσύνην; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, οὕτω ποιητέον. Ἄρ' οὖν ὥσπερ ἠρξάμεθα ἐν ταῖς πολιτείαις πρότερον σκοπεῖν τὰ ἡθῆ ἢ ἐν τοῖς ἰδιώταις, ὥς ἐναργέστερον ὄν, καὶ νῦν οὕτω πρῶτον μὲν τὴν φιλότιμον σκεπτέον πολιτείαν (ὄνομα γὰρ οὐκ ἔχω λεγόμενον ἄλλο· ἢ τιμοκρατίαν ἢ τιμαρχίαν αὐτὴν κλητέον·) πρὸς δὲ ταύτην τὸν τοιοῦτον ἄνδρα σκεψόμεθα, ἔπειτα ὀλιγαρχίαν καὶ **C** ἄνδρα ὀλιγαρχικόν, αὐθις δὲ εἰς δημοκρατίαν ἀποβλέ-
ψαντες θεασόμεθα ἄνδρα δημοκρατικόν, τὸ δὲ τέταρτον εἰς τυραννουμενὴν πόλιν ἐλθόντες καὶ ἰδόντες, πάλιν εἰς τυραννικὴν ψυχὴν βλέποντες, πειρασόμεθα περὶ ὧν προῦ-
θέμεθα ἱκανοὶ κριταὶ γενέσθαι; Κατὰ λόγον γέ τοι ἂν, **C** ἔφη, οὕτω γίνοιτο ἢ τε θέα καὶ ἡ κρίσις.

III. Φέρε τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, πειρώμεθα λέγειν, τίνα τρόπον τιμοκρατία γένοιτ' ἂν ἐξ ἀριστοκρατίας. ἢ τὸδε μὲν ἀπλοῦν, ὅτι πᾶσα πολιτεία μεταβάλλει ἐξ αὐτοῦ τοῦ **D** ἔχοντος τὰς ἀρχάς, ὅταν ἐν αὐτῷ τούτῳ στάσις ἐγγένηται.

- ὁμοιοῦντος δέ, καὶ πάνυ ὀλίγον ἦ, ἀδύνατον κινηθῆναι;
 "Ἔστι γὰρ οὕτω. Πῶς οὖν δὴ, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ἡ πόλις
 ἡμῖν κινηθήσεται, καὶ πῇ στασιάσουσιν οἱ ἐπίκουροι καὶ
 οἱ ἄρχοντες πρὸς ἀλλήλους τε καὶ πρὸς ἑαυτούς; ἡ βούλει,
 ὥσπερ "Ὀμηρος, εὐχόμεθα ταῖς Μούσαις εἰπεῖν ἡμῖν,
 ὅπως δὴ πρῶτον στάσις ἔμπεσε, καὶ φῶμεν αὐτὰς
 Ε τραγικῶς, ὡς πρὸς παῖδας ἡμᾶς παιζούσας καὶ ἐρεσχηλού-
 σας, ὡς δὴ σπουδῇ λεγούσας, ὑψηλολογούμενας λέγειν;
 546 Πῶς; ὦ δέ πως. | χαλεπὸν μὲν κινηθῆναι πόλιν οὕτω
 ξυστᾶσαν· ἀλλ' ἐπεὶ γενομένῳ παντὶ φθορά ἐστίν, οὐδ' ἡ
 τοιαύτη ξύστασις τὸν ἅπαντα μενεῖ χρόνον, ἀλλὰ λυθή-
 σεται. λύσις δὲ ἦδε· οὐ μόνον φυτοῖς ἐγγείοις, ἀλλὰ καὶ
 ἐν ἐπιγείοις ζώοις φορὰ καὶ ἀφορία ψυχῆς τε καὶ σωμάτων
 γίνονται, ὅταν περιτροπαὶ ἐκάστοις κύκλων περιφορὰς
 συνάπτωσι, βραχυβίοις μὲν βραχυπόρους, ἐναντίοις δὲ
 ἐναντίας· γένους δὲ ὑμετέρου εὐγονίας τε καὶ ἀφορίας,
 Β καίπερ ὄντες σοφοὶ οὓς ἡγεμόνας πόλεως ἐπαιδεύσασθε,
 οὐδὲν μᾶλλον λογισμῷ μετ' αἰσθήσεως τεύξονται, ἀλλὰ
 πάρεισιν αὐτοὺς καὶ γεννήσουσι παῖδός ποτε οὐ δέον.
 ἔστι δὲ θείῳ μὲν γεννητῷ περίοδος, ἣν ἀριθμὸς περιλαμ-
 βάνει τέλειος, ἀνθρωπείῳ δὲ ἐν ᾧ πρῶτῳ αὐξήσεις δυνά-
 μεναί τε καὶ δυναστεύμεναι, τρεῖς ἀποστάσεις, τέτταρας
 δὲ ὅρους λαβοῦσαι ὁμοιούντων τε καὶ ἀνομοιούντων καὶ
 C αὐξόντων καὶ φθινόντων, πάντα προσήγορα καὶ ῥητὰ
 πρὸς ἄλληλα ἀπέφηναν· ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι
 συζυγεῖς δύο ἁρμονίας παρέχεται τρεῖς αὐξηθεῖς, τὴν μὲν
 ἴσην ἰσάκις, ἑκατὸν τοσαυτάκις, τὴν δὲ ἰσομήκη μὲν τῇ,
 προμήκη δέ, ἑκατὸν μὲν ἀριθμῶν ἀπὸ διαμέτρων ῥητῶν
 πεμπάδος, δεομένων ἑνὸς ἐκάστων, ἀρρήτων δὲ δυοῖν,
 ἑκατὸν δὲ κύβων τριάδος. ξύμπας δὲ οὗτος, ἀριθμὸς
 γεωμετρικός, τοιούτου κύριος, ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων
 D γενέσεων, ἃς ὅταν ἀγνοήσαντες ὑμῖν οἱ φύλακες συνοικί-
 ζωσιν νύμφας νυμφίοις παρὰ καιρόν, οὐκ εὐφυνεῖς οὐδ'

εὐτυχεῖς παῖδες ἔσονται· ὧν καταστήσονται¹ μὲν νοὺς ἀρίστους οἱ πρότεροι, ὅμως δὲ ὄντες ἀνάξιοι, εἰς τὰς τῶν πατέρων αὐτῶν δυνάμεις ἐλθόντες, ἡμῶν πρῶτον ἄρξονται ἀμελεῖν φύλακες ὄντες, παρ' ἑλαττοῦ τοῦ δέοντος ἡγησάμενοι τὰ μουσικῆς, δεύτερον δὲ τὰ γυμναστικῆς· ὅθεν ἀμουςότεροι γενήσονται ἡμῖν² οἱ νέοι. ἐκ δὲ τούτων ἄρχοντες οὐ πᾶν φυλακικοὶ καταστήσονται πρὸς τὸ δοκι- **E**
μάζειν τὰ Ἡσιόδου | τε καὶ τὰ παρ' ὑμῖν γένη, χρυσοῦν τε 547
καὶ ἀργυροῦν καὶ χαλκοῦν καὶ σιδηροῦν· ὁμοῦ δὲ μιγέντος σιδήρου ἀργύρῳ³ καὶ χαλκοῦ χρυσοῦ ἀνομοιότης ἐγγενήσεται καὶ ἀνωμαλία ἀνάρμοστος, ἃ γενόμενα, οὗ ἂν ἐγγιγνέται, αἰὲν τίκτει πόλεμον καὶ ἔχθραν. ταύτης τοι γενεᾶς χρὴ φάναι εἶναι στάσιν, ὅπου ἂν γίγνηται αἰεί. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη, αὐτὰς ἀποκρίνεσθαι φήσομεν. Καὶ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ἀνάγκη Μούσας γε οὔσας. Τί οὖν, ἦ δ' ὅς, τὸ μετὰ τοῦτο λέγουσιν αἱ Μοῦσαι; Στάσεως, ἦν δ' ἐγώ, **B**
γενομένης εἰλκέτην ἄρα ἑκατέρω τῶ γενεῖ⁴, τὸ μὲν σιδηροῦν καὶ χαλκοῦν ἐπὶ χρηματισμὸν καὶ γῆς κτήσιν καὶ οἰκίας χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου, τῶ δ' αὖ, τὸ⁵ χρυσοῦν τε καὶ ἀργυροῦν⁶, ἅτε οὐ πενομένω, ἀλλὰ φύσει ὄντε πλουσίω τὰς ψυχάς, ἐπὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν ἡγέτην· βιωζομένων δὲ καὶ ἀντιτεινόντων ἀλλήλοις, εἰς μέσον ὡμολόγησαν γῆν μὲν καὶ οἰκίας κατανειμαμένους ἰδιώσασθαι, τοὺς δὲ πρὶν φυλαττομένους ὑπ' αὐτῶν ὡς **C**
ἐλευθέρους, φίλους τε καὶ τροφείας, δουλωσάμενοι τότε, περιόικους τε καὶ οἰκέτας ἔχοντες, αὐτοὶ πολέμου τε καὶ φυλακῆς αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι. Δοκεῖ μοι, ἔφη, αὕτη ἡ μετάβασις ἐντεῦθεν γίγνεσθαι. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐν

¹ καταστήσονται A: καταστήσουσι F v.   ² ἡμῖν A: ὑμῖν Π.   ³ σιδήρου ἀργύρῳ Π: σιδηροῦ ἀργυρῶ A.   ⁴ τῶ γενεῖ Π: τῷ γενεῖ A¹: τῷ γενεῖ A².

⁵ τῶ δ' αὖ, τὸ Schneider: τῶ δ' αὖ τὸ (τὸ erasum) M: τὸ δ' αὐτὸ A.

⁶ ἀργυροῦν Ξ: ἀργύρεον A¹: ἀργύρουν ὃν corr. A².

μέσω τις ἂν εἴη ἀριστοκρατίας τε καὶ ὀλιγαρχίας αὕτη ἡ πολιτεία; Πάνυ μὲν οὖν.

IV. Μεταβήσεται μὲν δὴ οὕτω· μεταβᾶσα δὲ πῶς
 D οἰκήσει; ἡ φανερόν ὅτι τὰ μὲν μιμήσεται τὴν προτέραν
 πολιτείαν, τὰ δὲ τὴν ὀλιγαρχίαν, ἅτ' ἐν μέσω οὔσα, τὸ δέ
 τι καὶ αὐτῆς ἔξει ἴδιον; Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν τῷ μὲν
 τιμᾶν τοὺς ἄρχοντας καὶ γεωργιῶν ἀπέχεσθαι τὸ προπο-
 λεμοῦν αὐτῆς καὶ χειροτεχνιῶν καὶ τοῦ ἄλλου χρηματισμοῦ,
 ξυσσίτια δὲ κατεσκευάσθαι καὶ γυμναστικῆς τε καὶ τῆς τοῦ
 πολέμου ἀγωνίας ἐπιμελείσθαι, πᾶσι τοῖς τοιούτοις τὴν
 προτέραν μιμήσεται; Ναί. Τῷ δέ γε φοβείσθαι τοὺς
 E σοφοὺς ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἄγειν, ἅτε οὐκέτι κεκτημένη¹ ἀπλοῦς
 τε καὶ ἀτενεῖς τοὺς τοιούτους ἄνδρας ἀλλὰ μεικτούς, ἐπὶ
 δὲ θυμοειδεῖς τε καὶ ἀπλουστέρους ἀποκλίνειν, τοὺς πρὸς
 548 πόλεμον μᾶλλον πεφυκότας ἢ πρὸς εἰρήνην, | καὶ τοὺς περὶ
 ταῦτα δόλους τε καὶ μηχανὰς ἐντίμως ἔχειν, καὶ πολεμοῦσα
 τὸν αἰεὶ χρόνον διάγειν, αὕτη ἑαυτῆς αὖ τὰ πολλὰ τῶν
 τοιούτων ἴδια ἔξει; Ναί. Ἐπιθυμηταὶ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ,
 χρημάτων οἱ τοιοῦτοι ἔσονται, ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς ὀλι-
 γαρχίαις, καὶ τιμῶντες ἀγρίως ὑπὸ σκότου χρυσόν τε καὶ
 ἄργυρον, ἅτε κεκτημένοι ταμιεῖα καὶ οἰκείους θησαυρούς, οἱ
 θέμενοι ἂν αὐτὰ κρύψειαν, καὶ αὖ περιβόλους οἰκήσεων,
 B ἀτεχνῶς νεοττίας ἰδίας, ἐν αἷς ἀναλίσκοντες γυναιξί τε καὶ
 οἷς ἐθέλοιεν ἄλλοις πολλὰ ἂν δαπανῶντο. Ἀληθέστατα,
 ἔφη. Οὐκοῦν καὶ φειδωλοὶ χρημάτων, ἅτε τιμῶντες καὶ
 οὐ² φανερώς κτώμενοι, φιλιαναλῶται δὲ ἀλλοτριῶν δι'
 ἐπιθυμίαν, καὶ λάθρα τὰς ἡδονὰς καρπούμενοι, ὥσπερ
 παῖδες πατέρα τὸν νόμον ἀποδιδράσκοντες, οὐχ ὑπὸ πει-
 θοῦς, ἀλλ' ὑπὸ βίας πεπαιδευμένοι διὰ τὸ τῆς ἀληθινῆς
 Μούσης, τῆς μετὰ λόγων τε καὶ φιλοσοφίας, ἡμεληκῆναι
 C καὶ πρεσβυτέρως γυμναστικὴν μουσικῆς τετιμηκῆναι. Παν-
 τάπασιν, ἔφη, λέγεις μεμιγμένην πολιτείαν ἐκ κακοῦ τε

¹ κεκτημένη Bekker: κεκτημένην A.

² οὐ II: erasum est in A.

καὶ ἀγαθοῦ. Μέμικται γάρ, ἦν δ' ἐγώ· διαφανέστατον δ' ἐν αὐτῇ ἐστὶν ἓν τι μόνον ὑπὸ τοῦ θυμοειδοῦς κρατοῦντος, φιλονικίαι καὶ φιλοτιμίαι. Σφόδρά γε, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, αὕτη μὲν ἡ πολιτεία οὕτω γεγонуῖα καὶ τοιαύτη ἂν τις εἴη, ὥς λόγῳ σχῆμα πολιτείας ὑπογράψαντα μὴ D ἀκριβῶς ἀπεργάσασθαι διὰ τὸ ἐξαρκεῖν μὲν ἰδεῖν καὶ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς τόν τε δικαιοτάτον καὶ τὸν ἀδικώτατον, ἀμήχανον δὲ μήκει ἔργον εἶναι πάσας μὲν πολιτείας, πάντα δὲ ἦθῃ μηδὲν παραλιπόντα διελθεῖν. Καὶ ὀρθῶς, ἔφη.

V. Τίς οὖν ὁ κατὰ ταύτην τὴν πολιτείαν ἀνὴρ; πῶς τε γενόμενος ποῖός τέ τις ὢν; Οἶμαι μὲν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, ἐγγύς τι αὐτὸν Γλαύκωνος τουτοῦ τείνειν ἔνεκά γε φιλονικίας. Ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτό γε· ἀλλὰ μοι δοκεῖ E τὰδε οὐ κατὰ τοῦτον πεφυκέναι. Τὰ ποῖα; Αὐθαδέστερόν τε δεῖ αὐτόν, ἦν δ' ἐγώ, εἶναι καὶ ὑποαμουσσότερον, φιλόμουσον δέ, καὶ φιλήκοον μὲν, ῥητορικὸν δ' οὐδαμῶς. καὶ δούλοις | μὲν τις ἂν¹ ἄγριος εἴη ὁ τοιοῦτος, οὐ καταφρονῶν δούλων, 549 ὥσπερ ὁ ἱκανῶς πεπαιδευμένος, ἐλευθέρους δὲ ἡμέρους, ἀρχόντων δὲ σφόδρα ὑπήκοος, φίλαρχος δὲ καὶ φιλότιμος, οὐκ ἀπὸ τοῦ λέγειν ἀξιῶν ἄρχεῖν οὐδ' ἀπὸ τοιοῦτου οὐδενός, ἀλλ' ἀπὸ ἔργων τῶν τε πολεμικῶν καὶ τῶν περὶ τὰ πολεμικά, φιλογυμναστής τέ τις ὢν καὶ φιλόθῃρος. Ἔστι γάρ, ἔφη, τοῦτο τὸ ἦθος ἐκείνης τῆς πολιτείας. Οὐκοῦν καὶ χρημά- B των, ἦν δ' ἐγώ, ὁ τοιοῦτος νέος μὲν ὢν καταφρονοῖ ἅν, ὅσῳ B δὲ πρεσβύτερος γίγνοιτο, μᾶλλον αἰὲ ἀσπάζοιτο ἅν τῷ τε μετέχειν τῆς τοῦ φιλοχρημάτου φύσεως καὶ μὴ εἶναι εἰλικρινῆς πρὸς ἀρετὴν διὰ τὸ ἀπολειφθῆναι τοῦ ἀρίστου φύλακος; Τίνος; ἦ δ' ὅς ὁ Ἀδείμαντος. Λόγου, ἦν δ' ἐγώ, μουσικῇ κεκραμένου· ὃς μόνος ἐγγενόμενος σωτὴρ ἀρετῆς διὰ βίου ἐνοικεῖ τῷ ἔχοντι. Καλῶς, ἔφη, λέγεις. Καὶ ἔστι μὲν γ', ἦν δ' ἐγώ, τοιοῦτος ὁ τιμοκρατικὸς

¹ τις ἂν v et fortasse A¹: τις A².

νεανίας, τῇ τοιαύτῃ πόλει ἐοικώς. Πάνυ μὲν οὖν. Γίγ-
C νεται δέ γ', εἶπον, οὗτος ὧδέ πως. ἐνίστε πατρὸς ἀγαθοῦ ὦν
 νέος υἱὸς ἐν πόλει οἰκούντος οὐκ εὖ πολιτευομένη, φεύγοντος
 τὰς τε τιμὰς καὶ ἀρχὰς καὶ δίκας καὶ τὴν τοιαύτην πᾶσαν
 φιλοπραγμοσύνην καὶ ἐθέλοντος ἐλαττοῦσθαι, ὥστε πράγ-
 ματα μὴ ἔχειν— Πῇ δὴ, ἔφη, γίγνεται; Ὅταν, ἦν δ' ἐγώ,
 πρῶτον μὲν τῆς μητρὸς ἀκούῃ, ἀχθομένης ὅτι οὐ τῶν
D ἀρχόντων αὐτῇ ὁ ἀνὴρ ἐστίν, καὶ ἐλαττουμένης διὰ ταῦτα
 ἐν ταῖς ἄλλαις γυναιξίν, ἔπειτα ὁρώσης μὴ σφόδρα περὶ
 χρήματα σπουδάζοντα μηδὲ μαχόμενον καὶ λοιδορούμενον
 ἰδίᾳ τε ἐν δικαστηρίοις¹ καὶ δημοσίᾳ, ἀλλὰ ῥαθύμως
 πάντα τὰ τοιαῦτα φέροντα, καὶ ἑαυτῷ μὲν τὸν νοῦν
 προσέχοντα ἀεὶ αἰσθάνηται², ἑαυτὴν δὲ μήτε πάνυ τιμῶν-
 τα μήτε ἀτιμάζοντα, ἐξ ἀπάντων τούτων ἀχθομένης τε
 καὶ λεγούσης, ὡς ἄναιδρός τε αὐτῷ ὁ πατήρ καὶ λίαν
E ἀνειμένος, καὶ ἄλλα δὴ ὅσα καὶ οἷα φιλοῦσιν αἱ γυναῖκες
 περὶ τῶν τοιούτων ὑμνεῖν. Καὶ μάλ', ἔφη ὁ Ἀδείμαντος,
 πολλά τε καὶ ὅμοια ἑαυταῖς. Οἶσθα οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι
 καὶ οἱ οἰκέται τῶν τοιούτων ἐνίστε λάθρα πρὸς τοὺς υἱεῖς
 τοιαῦτα λέγουσιν, οἱ δοκοῦντες εὖνοι εἶναι, καὶ ἐάν τινα
 ἴδωσιν ἢ ὀφείλοντα χρήματα, ᾧ μὴ ἐπεξέρχεται ὁ πατήρ, ἢ
 τι ἄλλο ἀδικοῦντα, διακελεύονται, ὅπως ἐπειδὴν ἀνὴρ
 550 γένηται, τιμωρήσεται πάντας τοὺς | τοιούτους καὶ ἀνὴρ μάλ-
 λον ἔσται τοῦ πατρός. καὶ ἐξιὼν ἕτερα τοιαῦτα ἀκούει³ καὶ
 ὁρᾷ, τοὺς μὲν τὰ αὐτῶν πράττοντας ἐν τῇ πόλει ἡλιθίους
 τε καλουμένους καὶ ἐν σμικρῷ λόγῳ ὄντας, τοὺς δὲ μὴ τὰ
 αὐτῶν τιμωμένους τε καὶ ἐπαινουμένους. τότε δὴ ὁ νέος
 πάντα τὰ τοιαῦτα ἀκούων τε καὶ ὁρῶν, καὶ αὖ τοὺς⁴ τοῦ
 πατρὸς λόγους ἀκούων τε καὶ ὁρῶν τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ
 ἐγγύθεν παρὰ τὰ τῶν ἄλλων, ἐλκόμενος ὑπ' ἀμφοτέρων

¹ ἐν δικαστηρίοις codd.: seclisut Vermehren.

αἰσθάνηται post τε?

³ ἀκούει Ξ: ἀκούη Α.² Sic codd.: an⁴ αὖ τοὺς Ξ: αὐτοὺςΑ¹: αὐτοὺς τοὺς Α².

τούτων, τοῦ μὲν πατρὸς αὐτοῦ τὸ λογιστικὸν ἐν τῇ ψυχῇ B
ἄρδοντός τε καὶ αὔξοντος, τῶν δὲ ἄλλων τό τε ἐπιθυμητι-
κὸν καὶ τὸ θυμοειδές, διὰ τὸ μὴ κακοῦ ἀνδρὸς εἶναι τὴν
φύσιν, ὁμιλίαις δὲ ταῖς τῶν ἄλλων κακάις κεχρηῆσθαι, εἰς
τὸ μέσον ἐλκόμενος ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἦλθε, καὶ τὴν
ἐν ἑαυτῷ ἀρχὴν παρέδωκε τῷ μέσῳ τε καὶ φιλονίκῳ καὶ
θυμοειδεῖ, καὶ ἐγένετο ὑψηλόφρων τε καὶ φιλότιμος ἀνὴρ.
Κομιδῇ μοι, ἔφη, δοκεῖς τὴν τούτου γενέσειν διεληλυθέναι.
Ἐχομεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τὴν τε δευτέραν πολιτείαν καὶ τὸν C
δεύτερον ἄνδρα; Ἐχομεν, ἔφη.

VI. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο, τὸ τοῦ Αἰσχύλου, λέγωμεν
ἄλλον ἄλλη πρὸς πόλει τεταγμένον, μᾶλλον δὲ κατὰ
τὴν ὑπόθεσιν προτέραν τὴν πόλιν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
Εἴη δέ γ' ἄν, ὡς ἐγὼμαι, ὀλιγαρχία ἢ μετὰ τὴν τοιαύτην¹
πολιτείαν. Λέγεις δέ, ἦ δ' ὅς, τὴν ποίαν κατὰστασιν
ὀλιγαρχίαν; Τὴν ἀπὸ τιμημάτων, ἦν δ' ἐγώ, πολιτείαν,
ἐν ᾗ οἱ μὲν πλούσιοι ἄρχουσιν, πένητι δὲ οὐ μέτεστιν D
ἀρχῆς. Μανθάνω, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ὡς μεταβαίνει πρῶτον
ἐκ τῆς τιμαρχίας εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν, ῥητέον; Ναί. Καὶ
μήν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τυφλῷ γε δῆλον, ὡς μεταβαίνει. Πῶς;
Τὸ ταμιεῖον, ἦν δ' ἐγώ, ἐκείνο ἐκάστῳ χρυσίου πληρούμενον
ἀπόλλυσι τὴν τοιαύτην πολιτείαν. πρῶτον μὲν γὰρ δαπά-
νας αὐτοῖς ἐξευρίσκουσιν, καὶ τοὺς νόμους ἐπὶ τοῦτο
παράγουσιν, ἀπειθοῦντες αὐτοί τε καὶ γυναῖκες αὐτῶν². E
Εἰκός, ἔφη. Ἐπειτά γε, οἶμαι, ἄλλος ἄλλον ὁρῶν καὶ εἰς
ζῆλον ἰὼν τὸ πλῆθος τοιοῦτον αὐτῶν ἀπειργάσαντο. Εἰκός.
Τοῦντεῦθεν τοῖνυν, εἶπον, προΐόντες εἰς τὸ πρόσθεν τοῦ
χρηματίζεσθαι, ὅσῳ ἂν τοῦτο τιμώτερον ἡγῶνται, τοσοῦτῳ
ἀρετὴν ἀτιμοτέραν. ἢ οὐχ οὕτω πλούτου ἀρετὴ διέστηκεν,
ὥσπερ ἐν πλάστιγγι ζυγοῦ κειμένου ἐκατέρου ἀεὶ τοῦναν-
τίον ῥέποντε; Καὶ μάλ', ἔφη. Τιμωμένου δὴ | πλούτου ἐν 551

¹ τοιαύτην Π et in marg. A.² αὐτῶν Π: αὐτῷ A.

πόλει καὶ τῶν πλουσίων ἀτιμότερα ἀρετὴ τε καὶ οἱ ἀγαθοί.
 Δῆλον. Ἀσκεῖται δὴ τὸ ἀεὶ τιμώμενον, ἀμελεῖται δὲ τὸ
 ἀτιμαζόμενον. Οὕτω. Ἀντὶ δὴ φιλονίκων καὶ φιλοτίμων
 ἀνδρῶν φιλοχρηματισταὶ καὶ φιλοχρήματοι τελευτῶντες
 ἐγένοντο, καὶ τὸν μὲν πλούσιον ἐπαινοῦσιν τε καὶ θαυμά-
 ζουσι καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς ἄγουσι, τὸν δὲ πένητα ἀτιμάζουσι.
 Πάνυ γε. Οὐκοῦν τότε δὴ νόμον τίθενται ὅρον πολιτείας
B ὀλιγαρχικῆς, ταξάμενοι πλῆθος χρημάτων, οὐ μὲν μᾶλλον
 ὀλιγαρχία, πλέον, οὐ δ' ἥττον, ἔλαττον, προειπόντες ἀρχῶν
 μὴ μετέχειν, ὧς ἂν μὴ ἡ¹ οὐσία εἰς τὸ ταχθὲν τμήμα, ταῦτα
 δὲ ἡ βία μεθ' ὕπλων διαπράττονται, ἡ καὶ πρὸ τούτου
 φοβήσαντες κατεστήσαντο τὴν τοιαύτην πολιτείαν. ἡ
 οὐχ οὕτως; Οὕτω μὲν οὖν. Ἡ μὲν δὴ κατάστασις, ὡς
 ἔπος εἰπεῖν, αὕτη. Naί, ἔφη· ἀλλὰ τίς δὴ ὁ τρόπος τῆς
 πολιτείας; καὶ ποῖά ἐστιν ἃ ἔφαμεν αὐτὴν ἀμαρτήματα
C ἔχειν;

VII. Πρῶτον μὲν, ἔφην, τοῦτο αὐτό, ὅρος αὐτῆς οἷός
 ἐστιν. ἄθρει γάρ, εἰ νεῶν οὕτω τις ποιοῖτο κυβερνήτας,
 ἀπὸ τιμημάτων, τῷ δὲ πένητι, εἰ καὶ κυβερνητικώτερος
 εἴη, μὴ ἐπιτρέποι. Πονηράν, ἡ δ' ὅς², τὴν ναυτιλίαν αὐ-
 τοὺς ναυτίλλεσθαι. Οὐκοῦν καὶ περὶ ἄλλου οὕτως ὅτου-
 οῦν³ ἀρχῆς; Οἶμαι ἔγωγε. Πλὴν πόλεως; ἦν δ' ἐγώ, ἡ
 καὶ πόλεως πέρι; Πολύ γ', ἔφη, μάλιστα, ὅσῳ χαλεπωτάτη
D καὶ μεγίστη ἡ ἀρχή. Ἐν μὲν δὴ τοῦτο τοσοῦτον ὀλιγαρχία
 ἂν ἔχοι ἀμάρτημα. Φαίνεται. Τί δέ; τόδε ἄρά τί τούτου
 ἔλαττον; Τὸ ποῖον; Τὸ μὴ μίαν ἀλλὰ δύο ἀνάγκη⁴ εἶναι
 τὴν τοιαύτην πόλιν, τὴν μὲν πενήτων, τὴν δὲ πλουσίων,
 οἰκοῦντας ἐν τῷ αὐτῷ, ἀεὶ ἐπιβουλευοντας ἀλλήλοις.
 Οὐδὲν μὰ Δί', ἔφη, ἔλαττον. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τόδε⁵
 καλόν, τὸ ἀδυνάτους εἶναι ἴσως πόλεμόν τινα πολεμεῖν

¹ ἡ Π: ἡ Α.² ἡ δ' ὅς codd.: ειὸς coniecit Ast.³ ὅπου οὖν

Ficinus: ὅπου οὖν ἢ τινος Α.

⁴ ἀνάγκη Ast: ἀνάγκη Α.⁵ Ita Π:ἀλλὰ μὴν οὐδὲ Α¹: καὶ μὴν οὐδὲ τόδε Α².

διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι ἢ χρωμένους τῷ πλήθει ὀπλισμένῳ
 δεδιέναι μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους, ἢ μὴ χρωμένους ὡς **E**
 ἀληθῶς ὀλιγαρχικούς φανῆναι ἐν αὐτῷ τῷ μάχεσθαι, καὶ
 ἅμα χρήματα μὴ ἐθέλειν εἰσφέρειν, ἅτε φιλοχρημάτους.
 Οὐ καλόν. Τί δέ; ὃ πάλαι ἐλοιδοροῦμεν, τὸ πολυπραγ-
 μουεῖν γεωργοῦντας καὶ χρηματιζομένους | καὶ πολεμοῦντας **552**
 ἅμα τοὺς αὐτοὺς ἐν τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ, ἣ δοκεῖ ὀρθῶς
 ἔχειν; Οὐδ' ὁπωστιοῦν. Ὅρα δὴ, τούτων πάντων τῶν
 κακῶν εἰ τόδε μέγιστον αὕτη πρώτη παραδέχεται. Τὸ
 ποῖον; Τὸ ἐξεῖναι πάντα τὰ αὐτοῦ ἀποδόσθαι καὶ ἄλλῳ
 κτήσασθαι τὰ τούτου, καὶ ἀποδόμενον οἰκεῖν ἐν τῇ πόλει
 μηδὲν ὄντα τῶν τῆς πόλεως μερῶν, μήτε χρηματιστὴν
 μήτε δημιουργὸν μήτε ἵππέα μήτε ὀπλίτην, ἀλλὰ πένητα
 καὶ ἄπορον κεκλημένον. Πρώτη, ἔφη. οὐκ οὐν διακωλύεται **B**
 γε ἐν ταῖς ὀλιγαρχουμέναις τὸ τοιοῦτον· οὐ γὰρ ἂν οἱ μὲν
 ὑπέρπλουτοι ἦσαν, οἱ δὲ παντάπασι πένητες. Ὅρθῶς.
 τόδε δὲ ἄθρει· ἅρα ὅτε πλούσιος ὢν ἀνῆλiskeν ὁ τοιοῦτος,
 μᾶλλον τι τότ' ἦν ὄφελος τῇ πόλει εἰς ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν;
 ἢ ἐδόκει μὲν τῶν ἀρχόντων εἶναι, τῇ δὲ ἀληθείᾳ οὔτε
 ἀρχων οὔτε ὑπηρέτης ἦν αὐτῆς, ἀλλὰ τῶν ἐτοίμων ἀναλω-
 τῆς; Οὕτως, ἔφη· ἐδόκει, ἦν δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀναλωτής. **C**
 Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, φῶμεν αὐτόν, ὡς ἐν κηρίῳ κηφὴν
 ἐγγίγνεται, σμήνους νόσημα, οὕτω καὶ τὸν τοιοῦτον ἐν
 οἰκίᾳ κηφῆνα ἐγγίγνεσθαι, νόσημα πόλεως; Πάνυ μὲν
 οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν, ὦ Ἀδείμαντε, τοὺς μὲν
 πτηνοὺς κηφήνας πάντας ἀκέντρος ὁ θεὸς πεποίηκεν,
 τοὺς δὲ πεζοὺς τούτους ἐνίοις μὲν αὐτῶν ἀκέντρος, ἐνίοις
 δὲ δεινὰ κέντρα ἔχοντας; καὶ ἐκ μὲν τῶν ἀκέντρων πτωχοὶ
 πρὸς τὸ γῆρας τελευτῶσιν, ἐκ δὲ τῶν κεκεντρωμένων **D**
 πάντες ὅσοι κέκληνται κακοῦργοι; Ἀληθέστατα, ἔφη.
 Δῆλον ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἐν πόλει, οὗ ἂν ἴδης πτωχοὺς, ὅτι
 εἰσὶ που ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀποκεκρυσμένοι κλέπται τε
 καὶ βαλλαντιοτόμοι καὶ ἱερόσυλοι καὶ πάντων τῶν τοιού-

των κακῶν δημιουργοί. Δῆλον, ἔφη¹. Τί οὖν; ἐν ταῖς ὀλιγαρχουμέναις πόλεσι πτωχοὺς οὐχ ὀρᾶς ἐνόντας; Ὀλίγου γ', ἔφη, πάντα τοὺς ἐκτὸς τῶν ἀρχόντων. Μὴ
 Ε οὖν οἴωμεθα, ἔφη ἐγώ, καὶ κακούργους πολλοὺς ἐν αὐταῖς εἶναι κέντρα ἔχοντας, οὓς ἐπιμελεία βία κατέχουσιν αἱ ἀρχαί; Οἴωμεθα μὲν οὖν, ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐ δι' ἀπαιδευσίαν καὶ κακὴν τροφήν καὶ κατάστασιν τῆς πολιτείας φήσομεν τοὺς τοιούτους αὐτόθι ἐγγίγνεσθαι; Φήσομεν. Ἄλλ' οὖν δὴ τοιαύτη γέ τις ἂν εἴη ἡ ὀλιγαρχουμένη πόλις καὶ τοσαῦτα κακὰ ἔχουσα, ἴσως δὲ καὶ πλείω. Σχεδόν τι,
 553 ἔφη. Ἀπειργάσθω δὴ ἡμῖν καὶ αὕτη, ἣν δ' ἐγώ, ἡ πολιτεία, ἣν ὀλιγαρχίαν καλοῦσιν, ἐκ τιμημάτων ἔχουσα τοὺς ἀρχοντας· τὸν δὲ ταύτη ὅμοιον μετὰ ταῦτα σκοπῶμεν, ὥς τε γίγνεται οἷός τε γενόμενος ἔστιν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

VIII. Ἄρ' οὖν ὧδε μάλιστα εἰς ὀλιγαρχικὸν ἐκ τοῦ τιμοκρατικοῦ ἐκείνου μεταβίλλει; Πῶς; Ὅταν αὐτοῦ παῖς γενόμενος τὸ μὲν πρῶτον ζηλοῖ τε τὸν πατέρα καὶ τὰ ἐκείνου ἵχνη διώκη, ἔπειτα αὐτὸν ἴδῃ ἐξαίφνης πταίσαντα
 Β ὥσπερ πρὸς ἔρματι πρὸς τῇ πόλει, καὶ ἐκχέαντα τά τε αὐτοῦ καὶ ἑαυτόν, ἢ στρατηγήσαντα ἢ τιν'² ἄλλην μεγάλην ἀρχὴν ἄρξαντα, εἴτα εἰς δικαστήριον ἐμπεσόντα, βλαπτόμενον ὑπὸ συκοφαντῶν ἢ ἀποθανόντα ἢ ἐκπεσόντα ἢ ἀτιμωθέντα καὶ τὴν οὐσίαν ἅπασαν ἀποβαλόντα. Εἰκός γ', ἔφη. Ἰδὼν δέ γε, ὦ φίλε, ταῦτα καὶ παθὼν καὶ ἀπολέσας τὰ ὄντα δείσας, οἶμαι, εὐθύς ἐπὶ κεφαλὴν ὠθεῖ
 C ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ φιλοτιμίαν τε καὶ τὸ θυμοειδὲς ἐκείνο, καὶ ταπεινωθεὶς ὑπὸ πεινίας πρὸς χρηματισμὸν τραπόμενος γλίσχρως καὶ κατὰ σμικρὸν φειδόμενος καὶ ἐργαζόμενος χρήματα ξυλλέγεται³. Ἄρ' οὐκ οἶει τὸν τοιοῦτον τότε εἰς μὲν τὸν θρόνον ἐκείνον τὸ⁴ ἐπιθυμητικόν τε καὶ φιλοχρήματον ἐγκαθίξειν καὶ μέγαν

¹ δῆλον, ἔφη Π: om. A.   ² ἢ τιν' Ξq: ἢ τὴν A.   ³ ξυλλέγεται Ξq²: ξυλλέγηται A.   ⁴ τὸ Ξq: τὸν A.

βασιλέα ποιεῖν ἐν ἑαυτῷ, τιάρας τε καὶ στρεπτούς καὶ ἀκινάκας παραζωννύντα; Ἐγώ, ἔφη. Τὸ δέ γε, οἶμαι, λογιστικόν τε καὶ θυμοειδὲς χαμαὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν παρα- D καθίσας ὑπ' ἐκείνῳ καὶ καταδουλωσάμενος, τὸ μὲν οὐδὲν ἄλλο ἐὰν λογίζεσθαι οὐδὲ σκοπεῖν ἄλλ' ἢ ὁπόθεν ἐξ ἐλαττόνων χρημάτων πλείω ἔσται, τὸ δὲ αὖ θαυμάζειν καὶ τιμᾶν μηδὲν ἄλλο ἢ πλοῦτόν τε καὶ πλουσίους, καὶ φιλοτιμείσθαι μηδ' ἐφ' ἐνὶ ἄλλῳ ἢ ἐπὶ χρημάτων κτήσει καὶ ἐάν τι ἄλλο εἰς τοῦτο φέρῃ. Οὐκ ἔστ' ἄλλη, ἔφη, μεταβολὴ οὕτω ταχεῖά τε καὶ ἰσχυρά ἐκ φιλοτίμου νέου εἰς φιλοχρήματον. Ἄρ' οὖν οὗτος, ἦν δ' ἐγώ, ὀλιγαρχικός E ἔστιν; Ἡ γοῦν μεταβολὴ αὐτοῦ ἐξ ὁμοίου ἀνδρός ἐστι τῇ πολιτείᾳ, ἐξ ἧς ἡ ὀλιγαρχία μετέστη. Σκοπῶμεν δὴ εἰ ὅμοιος ἂν εἴη. | Σκοπῶμεν.

554

IX. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν τῷ χρήματα περὶ πλείστου ποιεῖσθαι ὅμοιος ἂν εἴη; Πῶς δ' οὐ; Καὶ μὲν τῷ γε φειδωλὸς εἶναι καὶ ἐργάτης, τὰς ἀναγκαίους ἐπιθυμίας μόνον τῶν παρ' αὐτῷ ἀποπιμπλᾶς, τὰ δὲ ἄλλα ἀναλώματα μὴ παρεχόμενος, ἀλλὰ δουλούμενος τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ὥς ματαίους. Πάνυ μὲν οὖν. Αὐχμηρός γέ τις, ἦν δ' ἐγώ, ὢν καὶ ἀπὸ παντὸς περιουσίαν ποιούμενος, θησαυρο- ποιὸς ἀνὴρ· οὓς δὴ καὶ ἐπαινεῖ τὸ πλῆθος· ἢ οὐχ οὗτος B ἂν εἴη ὁ τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ ὅμοιος; Ἐμοὶ γοῦν, ἔφη, δοκεῖ· χρήματα γοῦν μάλιστα ἔντιμα τῇ τε πόλει καὶ παρὰ τῷ τοιούτῳ. Οὐ γάρ, οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, παιδεία ὁ τοιοῦτος προσέσχηκεν. Οὐ δοκῶ, ἔφη· οὐ γὰρ ἂν τυφλὸν ἡγεμόνα τοῦ χοροῦ ἐστήσατο καὶ ἐτίμα μάλιστα. Εὐ¹, ἦν δ' ἐγώ. τόδε δὲ σκόπει. κηφηνώδεις ἐπιθυμίας ἐν αὐτῷ διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν μὴ φῶμεν ἐγγίγνεσθαι, τὰς μὲν πτωχικάς, τὰς δὲ κακούργους, κατεχομένας βίᾳ ὑπὸ τῆς C ἄλλης ἐπιμελείας; Καὶ μάλ', ἔφη. Οἴσθα οὖν, εἶπον, οἱ ἀποβλέψας κατόψει αὐτῶν τὰς κακουργίας; Ποῖ; ἔφη.

¹ Ita Schneider: ἐστήσατο. Καὶ ἔτι μάλιστα εὐ Α.

- Εἰς τὰς τῶν ὀρφανῶν ἐπιτροπεύσεις καὶ εἴ ποῦ τι αὐτοῖς τοιοῦτον ξυμβαίνει, ὥστε πολλῆς ἐξουσίας λαβέσθαι τοῦ ἀδικεῖν. Ἀληθῆ. Ἀρ' οὖν οὐ τούτῳ δῆλον, ὅτι ἐν τοῖς ἄλλοις ξυμβολαίοις ὁ τοιοῦτος, ἐν οἷς εὐδοκιμεῖ δοκῶν δίκαιος εἶναι, ἐπιεικεῖ τινὶ ἑαυτοῦ βία κατέχει ἄλλας
- D** κακὰς ἐπιθυμίας ἐνούσας, οὐ πείθων, ὅτι οὐκ ἄμεινον, οὐδ' ἡμερῶν λόγῳ, ἀλλ' ἀνάγκῃ καὶ φόβῳ, περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας τρέμων; Καὶ πάννυ γ', ἔφη. Καὶ νῆ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, τοῖς πολλοῖς γε αὐτῶν εὐρήσεις, ὅταν δέη τ' ἀλλότρια ἀναλίσκειν, τὰς τοῦ κηφήνος ξυγγενεῖς ἐνούσας ἐπιθυμίας. Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς, σφόδρα. Οὐκ ἄρ' ἂν εἴη ἀστασίαστος ὁ τοιοῦτος ἐν ἑαυτῷ, οὐδὲ εἰς ἄλλα διπλοῦς
- E** τις, ἐπιθυμίας δὲ ἐπιθυμιῶν ὥς τὸ πολὺ κρατούσας ἂν ἔχοι βελτίους χειρόνων. Ἔστιν οὕτω. Διὰ ταῦτα δὴ, οἶμαι, εὐσχημονέστερος ἂν πολλῶν ὁ τοιοῦτος εἴη· ὁμοιοητικῆς δὲ καὶ ἡρμοσμένης τῆς ψυχῆς ἀληθοῦς ἀρετῇ πόρρῳ ποι ἐκφεύγοι ἂν αὐτόν. Δοκεῖ μοι. Καὶ μὴν
- 555 ἀνταγωνιστὴς γε ἰδίᾳ ἐν πόλει ὁ φειδωλὸς | φαῦλος ἢ τις οὐκ νίκης ἢ ἄλλης φιλοτιμίας τῶν καλῶν, χρήματά τε οὐκ ἐθέλων εὐδοξίας ἕνεκα καὶ τῶν τοιούτων ἀγῶνων ἀναλίσκειν, δεδιὼς τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἀναλωτικὰς ἐγείρειν καὶ ξυμπαρακαλεῖν ἐπὶ ξυμμαχίαν τε καὶ φιλονικίαν, ὀλίγοις τισὶν ἑαυτοῦ πολεμῶν ὀλιγαρχικῶς τὰ πολλὰ ἡττᾶται καὶ πλουτεῖ. Καὶ μάλα, ἔφη. Ἔτι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἀπιστοῦμεν, μὴ κατὰ τὴν ὀλιγαρχουμένην πόλιν ὁμοιότητι τὸν
- E** φειδωλὸν τε καὶ χρηματιστὴν τετάχθαι; Οὐδαμῶς, ἔφη.
- Χ. Δημοκρατίαν δὴ, ὡς ἔοικε, μετὰ τοῦτο σκεπτόμεν, τίνα τε γίγνεται τρόπον γενομένη τε ποῖόν τινα ἔχει, ἵν' αὖ τὸν τοιούτου ἀνδρὸς τρόπον γνόντες παραστησώμεθ' αὐτὸν εἰς κρίσιν. Ὅμοίως γοῦν ἂν, ἔφη, ἡμῖν αὐτοῖς πορευοίμεθα. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, μεταβάλλει μὲν τρόπον τινὰ τοιόνδε ἐξ ὀλιγαρχίας εἰς δημοκρατίαν, δι' ἀπληστίαν τοῦ προκειμένου ἀγαθοῦ, τοῦ ὡς πλουσιώτατον

δεῖν γίγνεσθαι; Πῶς δὴ; Ὑποτασσάμενοι, ἄρχοντες ἐν αὐτῇ οἱ **C**
 ἄρχοντες διὰ τὸ πολλὰ κεκτῆσθαι, οὐκ ἐθέλουσιν εἶργειν
 νόμῳ τῶν νέων ὅσοι ἂν ἀκόλαστοι γίνωνται, μὴ ἐξεῖναι
 αὐτοῖς ἀναλίσκειν τε καὶ ἀπολλύναι τὰ αὐτῶν, ἵνα ὠνού-
 μενοι τὰ τῶν τοιούτων καὶ εἰσδανείζοντες ἔτι πλουσιώτεροι
 καὶ ἐντιμότεροι γίνωνται. Παντός γε μᾶλλον. Οὐκοῦν
 δῆλον ἤδη τοῦτο ἐν πόλει, ὅτι πλοῦτον τιμᾶν καὶ σωφρο-
 σύνην ἅμα ἱκανῶς κτᾶσθαι ἐν τοῖς πολίταις ἀδύνατον,
 ἀλλ' ἀνάγκη ἢ τοῦ ἐτέρου ἀμελεῖν ἢ τοῦ ἐτέρου; Ἐπεικῶς, **D**
 ἔφη, δῆλον. Παραμελοῦντες δὲ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ
 ἐφίεστες ἀκολασταίνειν οὐκ ἀγενεῖς ἐνίοτε ἀνθρώπους
 πένητας ἠνάγκασαν γενέσθαι. Μάλα γε. Κάθηνται δὴ,
 οἶμαι, οὗτοι ἐν τῇ πόλει κεκεντρωμένοι τε καὶ ἐξωπλισμέ-
 νοι, οἱ μὲν ὀφείλοντες χρεῖα, οἱ δὲ ἄτιμοι γεγονότες, οἱ δὲ
 ἀμφοτέρα, μισοῦντές τε καὶ ἐπιβουλεύοντες τοῖς κτησα-
 μένοις τὰ αὐτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις, νέωτερισμοῦ ἐρῶντες.
 Ἔστι ταῦτα. Οἱ δὲ δὴ χρηματισταὶ ἐγκύψαντες οὐδὲ **E**
 δοκοῦντες τούτους ὁρᾶν, τῶν λοιπῶν τὸν αἰὶ ὑπεῖκοντα
 ἐνιέντες ἀργύριον τιτρώσκοντες καὶ τοῦ πατρὸς ἐκγόνους
 τόκους πολλαπλασίους κομιζόμενοι | πολλὴν τὸν κηφήνα καὶ 556
 πτωχὸν ἐμποιοῦσι τῇ πόλει. Πῶς γάρ, ἔφη, οὐ πολύν;
 Οὔτε¹ γ' ἐκείνη, ἣν δ' ἐγώ, τὸ τοιοῦτον κακὸν ἐκκαόμενον
 ἐθέλουσιν ἀποσβεννύναι, εἶργοντες τὰ αὐτοῦ ὅπη² τις
 βούλεται τρέπειν, οὔτε τῇδε, ἣ αὖ κατὰ ἕτερον νόμον
 τὰ τοιαῦτα λύεται. Κατὰ δὴ τίνα; Ὅς μετ' ἐκείνόν
 ἐστὶ δεύτερος καὶ ἀναγκάζων ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι τοὺς
 πολίτας. ἐὰν γὰρ ἐπὶ τῷ αὐτοῦ κινδύνῳ τὰ πολλά τις τῶν
 ἐκουσίων ξυμβολαίων προστάτῃ ξυμβάλλειν, χρηματί-
 ζοιντο μὲν ἂν ἡττον ἀναιδῶς ἐν τῇ πόλει, ἐλάττω δ' ἐν
 αὐτῇ φύοιτο τῶν τοιούτων κακῶν, οἷον νῦν δὴ εἵπομεν.
 Καὶ πολὺ γε, ἣ δ' ὅς. Νῦν δέ γ', ἔφην ἐγώ, διὰ πάντα τὰ
 τοιαῦτα τοὺς μὲν δὴ ἀρχομένους οὕτω διατιθέασιν ἐν τῇ

¹ οὔτε A: καὶ οὔτε II.² ὅπη A: ὅποι K.

πόλει οἱ ἄρχοντες· σφᾶς δὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς αὐτῶν ἄρ'
 οὐ τρυφῶντας μὲν τοὺς νέους καὶ ἀπόνους καὶ πρὸς τὰ τοῦ
 σώματος καὶ πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς, μαλακοὺς δὲ καρτερεῖν
 C πρὸς ἡδονάς τε καὶ λύπας καὶ ἀργούς; Τί μῆν; Αὐτοὺς
 δὲ πλὴν χρηματισμοῦ τῶν ἄλλων ἡμεληκότας, καὶ οὐδὲν
 πλείω ἐπιμέλειαν πεποιημένους ἀρετῆς ἢ τοὺς πένητας;
 Οὐ γὰρ οὖν. Οὕτω δὲ παρεσκευασμένοι ὅταν παραβύλ-
 λωσιν ἀλλήλοις οἳ τε ἄρχοντες καὶ οἱ ἀρχόμενοι ἢ ἐν ὁδῶν
 πορείαις ἢ ἐν ἄλλαις τισὶ κοινωνίαις, ἢ κατὰ θεωρίας ἢ
 κατὰ στρατείας, ἢ ξύμπλοι γιγνόμενοι ἢ συστρατιῶται, ἢ
 D καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κινδύνοις ἀλλήλους θεώμενοι μηδαμῇ
 ταύτῃ καταφρονῶνται οἱ πένητες ὑπὸ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ
 πολλάκις ἰσχυρὸς ἀνὴρ πένης, ἡλιωμένος, παραταχθεὶς ἐν
 μάχῃ πλουσίῳ ἐσκιατροφηκότι, πολλὰς ἔχοντι σάρκας
 ἀλλοτρίας, ἴδῃ ἄσθματός τε καὶ ἀπορίας μεστόν, ἄρ' οἶει
 αὐτὸν οὐχ ἡγέισθαι κακίᾳ τῇ σφετέρᾳ πλουτεῖν τοὺς
 τοιούτους, καὶ ἄλλον ἄλλῳ παραγγέλλειν, ὅταν ἰδίᾳ ξυγ-
 E γίνωνται, ὅτι ἄνδρες ἡμέτεροι· εἰσὶ γὰρ οὐδέν¹; Εὖ
 οἶδα μὲν οὖν, ἔφη, ἔγωγε, ὅτι οὕτω ποιοῦσιν. Οὐκοῦν
 ὥσπερ σῶμα νοσῶδες μικρᾶς ῥοπῆς ἔξωθεν δέϊται προσλα-
 βέσθαι πρὸς τὸ κάμνειν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἔξω
 στασιάζει αὐτὸ αὐτῷ, οὕτω δὲ καὶ ἡ κατὰ ταῦτὰ ἐκείνῳ
 διακειμένη πόλις ἀπὸ σμικρᾶς προφάσεως, ἔξωθεν ἐπαγο-
 μένων ἢ τῶν ἐτέρων ἐξ ὀλιγαρχουμένης πόλεως συμμαχίαν²
 ἢ τῶν ἐτέρων ἐκ δημοκρατουμένης, νοσεῖ τε καὶ αὐτῇ
 557 αὐτῇ μάχεται, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἔξω στασιάζει; | Καὶ
 σφόδρα γε. Δημοκρατία δὴ, οἶμαι, γίγνεται, ὅταν οἱ
 πένητες νικήσαντες τοὺς μὲν ἀποκτείνωσι τῶν ἐτέρων, τοὺς
 δὲ ἐκβάλλωσι, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐξ ἴσου μεταδῶσι πολιτείας
 τε καὶ ἀρχῶν, καὶ ὥς τὸ πολὺ ἀπὸ κλήρων αἱ ἀρχαὶ ἐν

¹ Hanc codicum AΠ lectionem defendit Schneider in *Additamentis*
 p. 65 : ἄνδρες ἡμέτεροί εἰσι παρ' οὐδέν Baiter : γὰρ om. Ξ q. ² ἐπαγομένων
 —συμμαχίαν Π et in marg. A

αὐτῇ γίνωνται. Ἔστι γάρ, ἔφη, αὕτη ἡ κατάστασις δημοκρατίας, εἴαν τε καὶ δι' ὅπλων γένηται εἴαν τε καὶ διὰ φόβον ὑπεξελθόντων τῶν ἐτέρων.

XI. Τίνα δὴ οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτοι τρόπον οἰκοῦσι; καὶ ποία τις ἡ τοιαύτη αὖ πολιτεία; δῆλον γὰρ ὅτι ὁ Β τοιοῦτος ἀνὴρ δημοκρατικός τις ἀναφανήσεται. Δῆλον, ἔφη. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν δὴ ἐλεύθεροι, καὶ ἐλευθερίας ἡ πόλις μεστή καὶ παρρησίας γίγνεται, καὶ ἐξουσία ἐν αὐτῇ ποιεῖν ὃ τί τις βούλεται; Λέγεται γε δὴ, ἔφη. Ὅπου δέ γε ἐξουσία, δῆλον ὅτι ἰδίαν ἕκαστος ἂν κατασκευῇν τοῦ αὐτοῦ βίου κατασκευάζοιτο ἐν αὐτῇ, ἥτις ἕκαστον ἀρέσκοι. Δῆλον. Παντοδαποὶ δὴ ἄν, οἶμαι, ἐν ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ C μάλιστ' ἐγγίγνοιτο ἄνθρωποι. Πῶς γὰρ οὐ; Κινδυνεύει, ἦν δ' ἐγώ, καλλίστη αὕτη τῶν πολιτειῶν εἶναι· ὥσπερ ἱμάτιον ποικίλον πᾶσιν ἄνθεσι πεποικιλμένον, οὕτω καὶ αὕτη πᾶσιν ἡθεσιν πεποικιλμένη καλλίστη ἂν φαίνοιτο. καὶ ἴσως μὲν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταύτην, ὥσπερ οἱ παῖδες τε καὶ αἱ γυναῖκες τὰ ποικίλα θεώμενοι, καλλίστην ἂν πολλοὶ κρίνειαν. Καὶ μάλ', ἔφη. Καὶ ἔστιν γε, ὦ μακάριε, ἦν δ' ἐγώ, ἐπιτήδειον ζητεῖν ἐν αὐτῇ πολιτείαν. Τί δὴ; Ὅτι D πάντα γένη πολιτειῶν ἔχει διὰ τὴν ἐξουσίαν, καὶ κινδυνεύει τῷ βουλομένῳ πόλιν κατασκευάζειν, ὃ νῦν δὴ ἡμεῖς ἐποιοῦμεν, ἀναγκαῖον εἶναι εἰς δημοκρατουμένην ἐλθόντι πόλιν, ὃς ἂν αὐτὸν ἀρέσκη τρόπος, τοῦτον ἐκλέξασθαι, ὥσπερ εἰς παντοπώλιον ἀφικομένῳ πολιτειῶν, καὶ ἐκλεξαμένῳ οὕτω κατοικίξειν. Ἴσως γοῦν, ἔφη, οὐκ ἂν ἀποροῖ παραδειγμά- E των. Τὸ δὲ μηδεμίαν ἀνάγκην, εἶπον, εἶναι ἄρχειν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, μηδ' ἂν ἥς ἱκανὸς ἄρχειν, μηδὲ αὖ ἄρχεσθαι, εἴαν μὴ βούλῃ, μηδὲ πολεμεῖν πολεμούντων, μηδὲ εἰρήνην ἄγειν τῶν ἄλλων ἀγόντων, εἴαν μὴ ἐπιθυμῇς¹ εἰρήνης, μηδὲ αὖ, εἴαν τις ἄρχειν νόμος σε διακωλύῃ ἢ

¹ ἐπιθυμῇς q: ἐπιθυμῇ Λ.

δικάζειν, μηδὲν ἡττον καὶ ἄρχειν καὶ δικάζειν¹, ἐὰν αὐτῷ
 558 σοι ἐπὶ, | ἄρ' οὐ θεσπεσία καὶ ἡδεῖα ἡ τοιαύτη² διαγωγὴ ἐν
 τῷ παραντίκα; Ἴσως, ἔφη, ἐν γε τούτῳ. Τί δέ; ἡ
 πραότης ἐνίων τῶν δικασθέντων οὐ κομψή; ἡ οὐπω εἶδες
 ἐν τοιαύτῃ πολιτείᾳ, ἀνθρώπων καταψηφισθέντων³ θανά-
 του ἢ φυγῆς⁴, οὐδὲν ἡττον αὐτῶν⁵ μενόντων τε καὶ
 ἀναστρεφόμενων ἐν μέσῳ, καὶ⁶ ὥς οὔτε φροντίζοντος οὔτε
 ὀρώντος οὐδενὸς περινοστεῖ ὥσπερ ἥρως; Καὶ πολλούς γ',
 Β ἔφη. Ἡ δὲ συγγνώμη καὶ οὐδ' ὁπωστιοῦν σμικρολογία
 αὐτῆς, ἀλλὰ καταφρόνησις ὧν ἡμεῖς ἐλέγομεν σεμνύνοντες,
 ὅτε τὴν πόλιν ὠκίζομεν, ὥς εἰ μὴ τις ὑπερβεβλημένην
 φύσιν ἔχοι, οὐποτ' ἂν γένοιτο ἀνὴρ ἀγαθός, εἰ μὴ παῖς ὧν
 εὐθύς παῖζοι ἐν καλοῖς καὶ ἐπιτηδεύοι τὰ τοιαῦτα πάντα,
 ὥς μεγαλοπρεπῶς καταπατήσας⁷ ἅπαντα ταῦτα⁸ οὐδὲν
 φροντίζει, ἐξ ὁποίων ἂν τις ἐπιτηδευμάτων ἐπὶ τὰ πολιτικά
 ἰὼν πράττῃ, ἀλλὰ τιμῇ, ἐὰν φῇ μόνον εὖνους εἶναι τῷ
 C πλήθει. Πάνυ γ', ἔφη, γενναία⁹. Ταῦτά¹⁰ τε δὴ, ἔφη,
 ἔχοι ἂν καὶ τούτων ἄλλα ἀδελφὰ δημοκρατία, καὶ εἴη, ὥς
 ἔοικεν, ἡδεῖα πολιτεία καὶ ἄναρχος καὶ ποικίλη, ἰσότητά
 τινα ὁμοίως ἴσοις τε καὶ ἀνίσοις διανεμόνσα. Καὶ μάλ',
 ἔφη, γνώριμα λέγεις.

XII. Ἀθρεῖ δὴ, ἦν δ' ἐγώ, τίς ὁ τοιοῦτος ἰδίᾳ. ἡ
 πρῶτον σκεπτέον, ὥσπερ τὴν πολιτείαν ἐσκεψάμεθα, τίνα
 τρόπον γίγνεται; Ναί, ἔφη. Ἀρ' οὖν οὐχ ὧδε; τοῦ
 D φειδωλοῦ ἐκείνου καὶ ὀλιγαρχικοῦ γένοιτ' ἂν, οἶμαι, ὑὸς
 ὑπὸ τῷ πατρὶ τεθραμμένος ἐν τοῖς ἐκείνου ἡθεσι. Τί γάρ
 οὐ; Βία δὴ καὶ οὗτος ἄρχων τῶν ἐν αὐτῷ ἡδονῶν, ὅσαι
 ἀναλωτικαὶ μὲν, χρηματιστικαὶ δὲ μὴ· αἱ δὲ οὐκ ἀναγκαῖαι

¹ ἄρχειν καὶ δικάζειν Ξ q: ἀρχῆς καὶ δικάζης A¹: ἀρχης καὶ δικάζης A².

² τοιαύτη II: αὕτη A. ³ Ita codd.: ἀνθρωπον <τῶν> καταψηφισθέντων Weil. ⁴ θανάτου ἢ φυγῆς codd.: αὐθάναν ἢ φυγῆν? ⁵ αὐτῶν codd.: αὐτῶν Weil. ⁶ καὶ codd.: om. Weil. ⁷ καταπατήσας⁷ q²: καταπατήσας A.

⁸ ταῦτα II: αὐτὰ A.

⁹ γενναία Ξ q²: γενναῖα A.

¹⁰ ταῦτά II: ταῦτατά (sic) A.

κέκληνται. Δῆλον, ἔφη. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἵνα μὴ σκοτεινῶς διαλεγώμεθα, πρῶτον ὀρίσώμεθα τὰς τε ἀναγκαίους ἐπιθυμίας καὶ τὰς μὴ; Βούλομαι, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ἄς τε οὐκ ἂν οἰοί τ' εἶμεν ἀποτρέψαι, δικαίως ἂν¹ ἀναγκαῖαι καλοῖντο, καὶ ὅσαι ἀποτελούμεναι ὠφελοῦσιν ἡμᾶς; Εἰ τούτων γὰρ ἀμφοτέρων ἐφίεσθαι ἡμῶν τῇ φύσει ἀνάγκη. ἦ οὐ; Καὶ μάλα. Δικαίως δὲ | τοῦτο ἐπ' αὐταῖς ἐροῦμεν, 559 τὸ ἀναγκαῖον. Δικαίως. Τί δέ; ἄς γέ τις ἀπαλλάξειεν ἂν, εἰ μελετῶ ἐκ νέου, καὶ πρὸς οὐδὲν ἀγαθὸν ἐνοῦσαι δρῶσιν, αἱ δὲ καὶ τὸναντίον, πάσας ταύτας εἰ μὴ ἀναγκαίους φαῖμεν εἶναι, ἅρ' οὐ καλῶς ἂν λέγοιμεν; Καλῶς μὲν οὖν. Προελώμεθα δὴ τι παράδειγμα ἐκατέρων, αἷ εἰσιν, ἵνα τύπῃ λάβωμεν αὐτάς; Οὐκοῦν χρή. Ἄρ' οὖν οὐχ ἡ τοῦ φαγεῖν μέχρι ὑγιείας τε καὶ εὐεξίας καὶ αὐτοῦ σίτου τε καὶ ὄψου ἀναγκαῖος ἂν εἴη; Οἶμαι. Ἡ μὲν γέ B πού τοῦ σίτου κατ' ἀμφότερα ἀναγκαῖα, ἡ τε ὠφέλιμος ἡ τε παῦσαι ζῶντα δυνατή. Ναί. Ἡ δὲ ὄψου, εἰ πῇ τινα ὠφελίαν πρὸς εὐεξίαν παρέχεται. Πάνυ μὲν οὖν. Τί δέ; ἡ πέρα τούτων καὶ ἀλλοίων ἐδεσμάτων ἡ² τοιούτων ἐπιθυμία, δυνατὴ δὲ κολαζομένη ἐκ νέων καὶ παιδευομένη ἐκ τῶν πολλῶν ἀπαλλάττεσθαι, καὶ βλαβερὰ μὲν σώματι, βλαβερὰ δὲ ψυχῇ πρὸς τε φρόνησιν καὶ τὸ σωφρονεῖν, ἅρά γε ὀρθῶς οὐκ ἀναγκαῖα ἂν καλοῖτο; Ὅρθότατα μὲν C οὖν. Οὐκοῦν καὶ ἀναλωτικὰς φῶμεν εἶναι ταύτας, ἐκείνας δὲ χρηματιστικὰς διὰ τὸ χρησίμους πρὸς τὰ ἔργα εἶναι; Τί μὴν; Οὕτω δὲ καὶ περὶ ἀφροδισίων καὶ τῶν ἄλλων φήσομεν. Οὕτω. Ἄρ' οὖν καὶ ὃν νῦν δὴ κηφῆνα ὠνομάζομεν, τοῦτον ἐλέγομεν τὸν τῶν τοιούτων ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν γέμοντα καὶ ἀρχόμενον ὑπὸ τῶν μὴ ἀναγκαίων, τὸν δὲ ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων φειδωλόν τε καὶ ὀλιγαρχικόν; D Ἄλλὰ τί μὴν;

¹ ἂν Vind. E: om. A.² ἡ Π: ἡ A.

XIII. Πάλιν τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, λέγωμεν, ὥς ἐξ ὀλιγαρχικοῦ δημοκρατικὸς γίγνεται. φαίνεται δέ μοι τά γε πολλὰ ὧδε γίνεσθαι. Πῶς; "Όταν νέος τεθραμμένος ὡς νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἀπαιδευτὼς τε καὶ φειδωλῶς, γεύσῃται κηφῆνων μέλιτος καὶ ξυγγένηται αἰθῶσι θηρσὶ καὶ δεινοῖς, παντοδαπὰς ἡδονὰς καὶ ποικίλας καὶ παντοίως ἐχούσας δυναμένοις σκευάζειν, ἐνταῦθά που οἷον εἶναι ἀρχὴν αὐτῷ
Ε μεταβολῆς ὀλιγαρχίας τῆς ἐν ἑαυτῷ εἰς δημοκρατίαν¹. Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη². Ἄρ' οὖν ὥσπερ ἡ πόλις μετέβαλλε βοηθησάσης τῷ ἐτέρῳ μέρει ξυμμαχίας ἔξωθεν, ὁμοίως ὁμοίῳ, οὕτω καὶ ὁ νεανίας μεταβάλλει βοηθοῦντος αὐτοῦ εἰδους ἐπιθυμιῶν ἔξωθεν τῷ ἐτέρῳ τῶν παρ' ἐκείνῳ, ξυγγενοῦς τε καὶ ὁμοίου; Παντάπασιν μὲν οὖν. Καὶ ἐὰν μὲν, οἶμαι, ἀντιβοηθήσῃ τις τῷ ἐν ἑαυτῷ ὀλιγαρχικῷ ξυμμαχία,
560 ἢ ποθεν παρὰ τοῦ πατρὸς ἢ καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων, | νοουθετούντων τε καὶ κακιζόντων, στάσις δὴ καὶ ἀντίστασις καὶ μάχη ἐν αὐτῷ πρὸς αὐτὸν τότε γίγνεται. Τί μὴν; Καὶ ποτὲ μὲν, οἶμαι, τὸ δημοκρατικὸν ὑπεχώρησε τῷ ὀλιγαρχικῷ, καὶ τινες τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν διεφθάρησαν, αἱ δὲ καὶ ἐξέπεσον, αἰδοῦς τινὸς ἐγγενομένης ἐν τῇ τοῦ νέου ψυχῇ, καὶ κατεκοσμήθη πάλιν. Γίγνεται γὰρ ἐνίοτε, ἔφη. Αὐθις δέ, οἶμαι, τῶν ἐκπεσουσῶν ἐπιθυμιῶν ἄλλαι ὑπο-
Β τρεφόμεναι ξυγγενεῖς δι' ἀνεπιστημοσύνην τροφῆς πατρὸς πολλαί τε καὶ ἰσχυραὶ ἐγένοντο. Φιλεῖ γοῦν, ἔφη, οὕτω γίνεσθαι. Οὐκοῦν εἴλκυσάν τε πρὸς τὰς αὐτὰς ὁμιλίας, καὶ λάθρα ξυγγιγνόμεναι πλήθος ἐνέτεκον. Τί μὴν; Τελευτῶσαι δὴ, οἶμαι, κατέλαβον τὴν τοῦ νέου τῆς ψυχῆς ἀκρόπολιν, αἰσθόμεναι κενὴν μαθημάτων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων καλῶν καὶ λόγων ἀληθῶν, οἱ δὲ ἄριστοι φρουροὶ τε
Γ καὶ φύλακες ἐν ἀνδρῶν θεοφιλῶν εἰσὶ διανοίαις. Καὶ πολὺ γ', ἔφη. Ψευδεῖς δὴ καὶ ἀλαζόνες, οἶμαι, λόγοι τε

¹ ὀλιγαρχίας τῆς—δημοκρατίαν nos : ὀλιγαρχικῆς τῆς—δημοκρατικὴν codd.

² ἔφη Π et in marg. A.

καὶ δόξαι ἀντ' ἐκείνων ἀναδραμόντες κατέσχον τὸν αὐτὸν
τόπον τοῦ τοιούτου. Σφόδρα γ', ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐ πάλιν
τε εἰς ἐκείνους τοὺς Λωτοφάγους ἐλθὼν φανερώς κατοικεῖ,
καὶ ἐὰν παρ' οἰκείων τις βοήθεια τῷ φειδωλῷ αὐτοῦ τῆς
ψυχῆς ἀφικνῆται, κλήσαντες οἱ ἀλαζόνες λόγοι ἐκείνοι τὰς
τοῦ βασιλικοῦ τείχους ἐν αὐτῷ πύλας οὔτε αὐτὴν τὴν
ξυμμαχίαν παρίσιν οὔτε πρέσβεις πρεσβυτέρων λόγους **D**
ἰδιωτῶν¹ εἰσδέχονται, αὐτοὶ τε κρατοῦσι μαχόμενοι, καὶ
τὴν μὲν αἰδῶ ἡλιθιότητα ὀνομάζοντες ὠθοῦσιν ἔξω ἀτίμως
φυγάδα, σωφροσύνην δὲ ἀνανδρίαν καλοῦντές τε καὶ προ-
πηλακίζοντες ἐκβάλλουσι, μετρίότητα δὲ καὶ κοσμίαν
δαπάνην ὡς ἀγροικίαν καὶ ἀνελευθερίαν οὔσαν πείθοντες
ὑπερορίζουσι μετὰ πολλῶν καὶ ἀνωφελῶν ἐπιθυμιῶν;
Σφόδρα γε. Τούτων δέ γέ που κενώσαντες καὶ καθήραντες
τὴν τοῦ κατεχομένου τε ὑπ' αὐτῶν καὶ τελουμένου ψυχὴν **E**
μεγάλοισι τέλεσι, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη ὕβριν καὶ ἀναρχίαν
καὶ ἀσωτίαν καὶ ἀναίδειαν λαμπρὰς μετὰ πολλοῦ χοροῦ
κατάγουσιν ἐστεφανωμένας, ἐγκωμιάζοντες καὶ ὑποκοριζό-
μενοι, ὕβριν μὲν εὐπαιδευσίαν καλοῦντες, ἀναρχίαν δὲ
ἐλευθερίαν, ἀσωτίαν δὲ μεγαλοπρέπειαν, ἀναίδειαν δὲ
ἀνδρείαν. | Ἄρ' οὐχ οὕτω πως, ἦν δ' ἐγώ, νέος ὢν μετα- 561
βάλλει ἐκ τοῦ ἐν ἀναγκαίοις ἐπιθυμίαις τρεφομένου τὴν
τῶν μὴ ἀναγκαίων καὶ ἀνωφελῶν ἡδονῶν ἐλευθέρωσίν
τε καὶ ἄνεσιν; Καὶ μάλα γε, ἦ δ' ὅς, ἐναργῶς. Ζῇ δὴ,
οἶμαι, μετὰ ταῦτα ὁ τοιοῦτος οὐδὲν μᾶλλον εἰς ἀναγκαίους
ἢ μὴ ἀναγκαίους ἡδονὰς ἀναλίσκων καὶ χρήματα καὶ
πόρους καὶ διατριβὰς· ἀλλ' ἐὰν εὐτυχῆς ἦ καὶ μὴ πέρα
ἐκβακχευθῇ, ἀλλὰ τι καὶ πρεσβύτερος γενόμενος τοῦ
πολλοῦ θορύβου παρελθόντος μέρη τε καταδέξεται τῶν **B**
ἐκπεσόντων καὶ τοῖς ἐπεισελθοῦσι μὴ ὅλον ἑαυτὸν²
ἐνδῶ, εἰς ἴσον δὴ τι καταστήσας τὰς ἡδονὰς διάγει, τῇ

¹ ἰδιωτῶν codd.: δι' ὧτων Badham, speciosius quam verius.

² ἑαυτὸν

Ξ q: ἑαυτῷ A.

παραπιπτούσῃ αἰὲ ὥσπερ λαχούσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἀρχὴν
 παραδιδούς, ἕως ἂν πληρωθῇ, καὶ αὖθις ἄλλη, οὐδεμίαν
 ἀτιμάζων, ἀλλ' ἐξ ἴσου τρέφων. Πάνυ μὲν οὖν. Καὶ λόγον
 γε, ἦν δ' ἐγώ, ἀληθῆ οὐ προσδεχόμενος οὐδὲ παριείς εἰς τὸ
 C φρούριον, ἐάν τις λέγῃ, ὥς αἱ μὲν εἰσι τῶν καλῶν τε καὶ
 ἀγαθῶν ἐπιθυμιῶν ἡδοναί, αἱ δὲ τῶν πονηρῶν, καὶ τὰς μὲν
 χρὴ ἐπιτηδεύειν καὶ τιμᾶν, τὰς δὲ κολλάζειν τε καὶ δουλοῦ-
 σθαι· ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις ἀνανεύει τε καὶ ὁμοίας φησὶν
 ἀπάσας εἶναι καὶ τιμητέας ἐξ ἴσου. Σφόδρα γάρ, ἔφη,
 οὕτω διακείμενος τοῦτο δρᾷ. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ διαζῇ
 τὸ καθ' ἡμέραν οὕτω χαριζόμενος τῇ προσπιπτούσῃ ἐπι-
 θυμίᾳ, τοτὲ¹ μὲν μεθύων καὶ καταυλούμενος, αὖθις δὲ
 D ὑδροποτῶν καὶ κατισχναινόμενος, τοτὲ δ' αὖ γυμναζόμενος,
 ἔστιν δ' ὅτε ἀργῶν καὶ πάντων ἀμελῶν, τοτὲ δ' ὥς ἐν
 φιλοσοφίᾳ διατρίβων· πολλάκις δὲ πολιτεύεται, καὶ
 ἀναπηδῶν ὃ τι ἂν τύχῃ λέγει τε καὶ πράττει· καὶ ποτὲ
 τινὰς πολεμικοὺς ζηλώσῃ, ταύτῃ φέρεται, ἢ χρηματι-
 στικούς, ἐπὶ τοῦτ' αὖ. καὶ οὔτε τις τάξις οὔτε ἀνάγκη
 ἔπεστιν αὐτοῦ τῷ βίῳ, ἀλλ' ἡδύν τε δὴ καὶ ἐλευθέριον καὶ
 μακάριον καλῶν τὸν βίον τοῦτον χρήται αὐτῷ διὰ παντός.
 E Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς, διελήλυθας βίον ἰσονομικοῦ τινὸς
 ἀνδρός. Οἶμαι δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ παντοδαπὸν τε καὶ
 πλείστων ἡθῶν μεστόν, καὶ τὸν καλόν τε καὶ ποικίλον,
 ὥσπερ ἐκείνην τὴν πόλιν, τοῦτον τὸν ἄνδρα εἶναι, ὃν
 πολλοὶ ἂν καὶ πολλαὶ ζηλώσειαν τοῦ βίου, παραδείγματα
 πολιτειῶν τε καὶ τρόπων πλείστα ἐν αὐτῷ ἔχοντα. Οὗτος
 562 γάρ, ἔφη, ἔστιν. Τί οὖν; τετάχθω ἡμῖν κατὰ | δημοκρατίαν
 ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ, ὡς δημοκρατικὸς ὀρθῶς ἂν προσαγορευό-
 μενος; Τετάχθω, ἔφη.

XIV. Ἡ καλλίστη δὴ, ἦν δ' ἐγώ, πολιτεία τε καὶ ὁ
 κάλλιστος ἀνὴρ λοιπὰ ἂν ἡμῖν εἴη διελθεῖν, τυραννὶς τε
 καὶ τύραννος. Κομιδῇ γ', ἔφη. Φέρε δὴ, τίς τρόπος

¹ τοτὲ Π: τὸ Α.

τυραννίδος, ὦ φίλε ἑταῖρε, γίνεται; ὅτι μὲν γὰρ ἐκ
 δημοκρατίας μεταβάλλει, σχεδὸν δῆλον. Δῆλον. Ἄρ'
 οὖν τρόπον τινὰ τὸν αὐτὸν ἐκ τε ὀλιγαρχίας δημοκρατία
 γίνεται καὶ ἐκ δημοκρατίας τυραννίς; Πῶς; Ὁ προῦ- B
 θεντο, ἦν δ' ἐγώ, ἀγαθόν, καὶ δι' δ¹ ἡ² ὀλιγαρχία καθίστατο
 —τοῦτο δ' ἦν πλούτος³. ἦ γάρ; Ναί. Ἡ πλούτου τοίνυν
 ἀπληστία καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἀμέλεια διὰ χρηματισμὸν
 αὐτὴν ἀπώλλυ. Ἀληθῆ, ἔφη. Ἄρ' οὖν καὶ ὁ δημοκρατία
 ὀρίζεται ἀγαθόν, ἡ τούτου ἀπληστία καὶ ταύτην καταλύει;
 Λέγεις δ' αὐτὴν τί ὀρίζεσθαι; Τὴν ἐλευθερίαν, εἶπον.
 τοῦτο γάρ που ἐν δημοκρατουμένη πόλει ἀκούσαις ἂν ὥς C
 ἔχει τε κάλλιστον καὶ διὰ ταῦτα ἐν μόνῃ ταύτῃ ἄξιον
 οἰκεῖν ὅστις φύσει ἐλεύθερος. Λέγεται γὰρ δῆ, ἔφη, καὶ
 πολὺ τοῦτο τὸ ῥῆμα. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅπερ ἦα νῦν
 διῇ ἐρῶν, ἡ τοῦ τοιούτου ἀπληστία καὶ ἡ τῶν ἄλλων
 ἀμέλεια καὶ ταύτην τὴν πολιτείαν μεθίστησιν τε καὶ
 παρασκευάζει τυραννίδος δεσθῆναι; Πῶς; ἔφη. Ὅταν,
 οἶμαι, δημοκρατουμένη πόλις ἐλευθερίας διψήσασα κακῶν
 οἰνοχόων προστατούντων τύχῃ, καὶ πορρωτέρω τοῦ δέοντος D
 ἀκράτου αὐτῆς μεθυσθῇ, τοὺς ἄρχοντας δῆ, ἂν μὴ πάνυ
 πρᾶοι ὧσι καὶ πολλὴν παρέχωσι τὴν ἐλευθερίαν, κολάζει
 αἰτιωμένη ὥς μιαρούς τε καὶ ὀλιγαρχικούς. Δρῶσιν γάρ,
 ἔφη, τοῦτο. Τοὺς δέ γε, εἶπον, τῶν ἀρχόντων κατηκούς
 προπηλακίζει ὥς ἐτελοδούλους τε καὶ οὐδὲν ὄντας, τοὺς δὲ
 ἄρχοντας μὲν ἀρχομένοις, ἀρχομένους δὲ ἄρχουσιν ὁμοίους
 ἰδία τε καὶ δημοσία ἐπαινεῖ τε καὶ τιμᾷ. Ἄρ' οὐκ ἀνάγκη
 ἐν τοιαύτῃ πόλει ἐπὶ πᾶν τὸ τῆς ἐλευθερίας ἵεναι; Πῶς E
 γὰρ οὐ; Καὶ καταδύεσθαί γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, εἰς τε τὰς
 ἰδίας οἰκίας καὶ τελευτᾶν μέχρι τῶν θηρίων τὴν ἀναρχίαν
 ἐμφυομένην. Πῶς, ἦ δ' ὅς, τὸ τοιούτου λέγομεν; Οἶον,
 ἔφην, πατέρα μὲν ἐθίζεσθαι παιδὶ ὅμοιον γίνεσθαι καὶ

¹ δ nos: οὐ codd.
 πλουτος A.

² ἡ Π: om. A.

³ πλουτος F: ὑπέρ-

- φοβεῖσθαι τοὺς ὑεῖς, ὅν δὲ πατρί, καὶ μήτε αἰσχύνεσθαι
 563 μήτε δεδιέναι τοὺς γονέας, ἵνα δὴ ἐλεύθερος ᾦ· μέτοικον | δὲ
 ἀστῶ καὶ ἀστὸν μετοίκῳ ἐξισοῦσθαι, καὶ ξένον ὡσαύτως.
 Γίγνεται γὰρ οὕτως, ἔφη. Ταῦτά τε, ἣν δ' ἐγώ, καὶ σμικρὰ
 τοιαῦδε ἄλλα γίγνεται· διδάσκαλός τε ἐν τῷ τοιούτῳ
 φοιτητὰς φοβεῖται καὶ θωπεύει, φοιτηταί τε διδασκάλων
 ὀλιγωροῦσιν, οὕτω δὲ καὶ παιδαγωγῶν· καὶ ὅλως οἱ μὲν
 νέοι πρεσβυτέροις ἀπεικάζονται καὶ διαμιλλῶνται καὶ ἐν
 λόγοις καὶ ἐν ἔργοις, οἱ δὲ γέροντες ξυγκαθιέντες τοῖς νέοις
 Β εὐτραπείας τε καὶ χαριεντισμοῦ ἐμπίμπλονται, μιμού-
 μενοι τοὺς νέους, ἵνα δὴ μὴ δοκῶσιν ἀηδεῖς εἶναι μηδὲ
 δεσποτικοί. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δέ γε, ἣν δ' ἐγώ,
 ἔσχατον, ὦ φίλε, τῆς ἐλευθερίας τοῦ πλήθους, ὅσον γίγνεται
 ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει, ὅταν δὴ οἱ ἐωνημένοι καὶ αἱ ἐωνημένοι
 μηδὲν ἦττον ἐλεύθεροι ὦσι τῶν πριαμένων. ἐν γυναιξὶ
 δὲ πρὸς ἄνδρας καὶ ἀνδράσι πρὸς γυναῖκας ὅση ἡ ἰσο-
 νομία καὶ ἐλευθερία γίγνεται, ὀλίγου ἐπελαθόμεθ' εἰπεῖν.
 C Οὐκοῦν κατ' Αἰσχύλον, ἔφη, ἐροῦμεν ὅ τι νῦν ἦλθ' ἐπὶ
 στόμα; Πάνυ γε, εἶπον. καὶ ἔγωγε οὕτω λέγω. τὸ μὲν
 γὰρ τῶν θηρίων τῶν ὑπὸ τοῖς ἀνθρώποις ὕψῳ ἐλευθερώτερα
 ἐστὶν ἐνταῦθα ἢ ἐν ἄλλῃ, οὐκ ἂν τις πείθοιτο ἄπειρος.
 ἀτεχνῶς γὰρ αἷ τε κύνες κατὰ τὴν παροιμίαν οἰαίπερ αἱ
 δέσποιναι, γίγνονταί τε δὴ καὶ ἵπποι καὶ ὄνοι πάνυ
 ἐλευθέρως καὶ σεμνῶς εἰθισμένοι πορεύεσθαι, κατὰ τὰς
 ὁδοὺς ἐμβάλλοντες τῷ ἀεὶ ἀπαντῶντι, εἰ μὴ ἐξίστηται·
 D καὶ τᾶλλα πάντα οὕτως μεστὰ ἐλευθερίας γίγνεται. Τὸ
 ἐμόν γ', ἔφη, ἐμοὶ λέγεις ὅναρ· αὐτὸς γὰρ εἰς ἀγρὸν
 πορευόμενος θαμὰ αὐτὸ πᾶσχω. Τὸ δὲ δὴ κεφάλαιον, ἣν
 δ' ἐγώ, πάντων τούτων ξυνηθροισμένων ἐννοεῖς, ὡς ἀπαλὴν
 τὴν ψυχὴν τῶν πολιτῶν ποιεῖ, ὥστε καὶ ὅτιοῦν δουλείας
 τις προσφέρηται¹, ἀγανακτεῖν καὶ μὴ ἀνέχεσθαι; τελευ-
 τῶντες γὰρ πού οἱσθ' ὅτι οὐδὲ τῶν νόμων φροντίζουσιν

¹ προσφέρηται codd.: προσφέρῃ W. H. Thompson: an τισὶ προσφέρηται?

γεγραμμένων ἢ ἀγράφῳ, ἵνα δὴ μηδαμῇ μηδεὶς αὐτοῖς ἢ **E**
δεσπότης. Καὶ μάλ', ἔφη, οἶδα.

XV. Αὕτη μὲν τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ἡ ἀρχὴ
οὕτως καλὴ καὶ νεανικὴ, ὅθεν τυραννὶς φύεται; ὡς ἐμοὶ
δοκεῖ. Νεανικὴ δῆτα, ἔφη· ἀλλὰ τί τὸ μετὰ τοῦτο;
Ταυτόν, ἣν δ' ἐγώ, ὅπερ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ νόσημα ἐγγενό-
μενον ἀπώλεσεν αὐτήν, τοῦτο καὶ ἐν ταύτῃ πλέον τε καὶ
ἰσχυρότερον ἐκ τῆς ἐξουσίας ἐγγενόμενον καταδουλοῦται
δημοκρατίαν. καὶ τῷ ὄντι τὸ ἄγαν τι ποιεῖν μεγάλην φιλεῖ
εἰς τοῦναντίον μεταβολὴν ἀνταποδιδόναι, ἐν ὧραις τε καὶ
ἐν | φυτοῖς καὶ ἐν σώμασιν, καὶ δὴ καὶ¹ ἐν πολιτείαις οὐχ **564**
ἥκιστα. Εἰκόσ, ἔφη. Ἡ γὰρ ἄγαν ἐλευθερία ἔοικεν οὐκ
εἰς ἄλλο τι ἢ εἰς ἄγαν δουλείαν μεταβάλλειν καὶ ἰδιώτῃ
καὶ πόλει. Εἰκόσ γάρ. Εἰκότως τοίνυν, εἶπον, οὐκ ἐξ
ἄλλης πολιτείας τυραννὶς καθίσταται ἢ ἐκ δημοκρατίας,
ἐξ οἷμαι τῆς ἀκροτάτης ἐλευθερίας δουλείᾳ πλείστη τε καὶ
ἀγριωτάτῃ. Ἐχει γάρ, ἔφη, λόγον. Ἄλλ' οὐ τοῦτ', οἶμαι,
ἣν δ' ἐγώ, ἡρώτας, ἀλλὰ ποῖον νόσημα ἐν ὀλιγαρχίᾳ τε **B**
φύομενον ταυτόν καὶ ἐν δημοκρατίᾳ δουλοῦται αὐτήν.
Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις. Ἐκεῖνο τοίνυν, ἔφην, ἔλεγον τὸ τῶν
ἀργῶν τε καὶ δαπανηρῶν ἀνδρῶν γένος, τὸ μὲν ἀνδρεότατον
ἡγούμενον αὐτῶν, τὸ δ' ἀνανδρότερον ἐπόμενον· οὓς δὴ
ἀφωμοιοῦμεν² κηφῆσι, τοὺς μὲν κέντρα ἔχουσι, τοὺς δὲ
ἀκέντροις. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη. Τούτῳ τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ,
ταράττετον ἐν πάσῃ πολιτείᾳ ἐγγιγνομένῳ, οἷον περὶ
σῶμα φλέγμα τε καὶ χολή· ὧ δὴ καὶ δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἰατρὸν **C**
τε καὶ νομοθέτην πόλεως μὴ ἥττον ἢ σοφὸν μελιττουργὸν
πόρρωθεν εὐλαβεῖσθαι, μάλιστα μὲν ὅπως μὴ ἐγγενή-
σεσθον, ἀν δὲ ἐγγένησθον, ὅπως ὅ τι τάχιστα ξὺν αὐτοῖσι
τοῖς κηρίοις ἐκτετμήσεσθον. Ναὶ μὰ Δία, ἣ δ' ὅς, παντά-
πασί γε. Ὡδε τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, λάβωμεν, ἵν' εὐκρινέστερον
ἴδωμεν ὃ βουλόμεθα. Πῶς; Τριχῇ διαστήσωμεθα τῷ

¹ καὶ δὴ καὶ Π: καὶ Α.² ἀφωμοιοῦμεν Ξ q²: ἀφομοιοῦμεν Α.

λόγῳ δημοκρατουμένην πόλιν, ὥσπερ οὖν καὶ ἔχει. ἐν μὲν
 D γάρ που τὸ τοιοῦτον γένος ἐν αὐτῇ ἐμφύεται δι' ἐξουσίαν
 οὐκ ἔλαττον ἢ ἐν τῇ ὀλιγαρχουμένῃ. Ἔστιν οὕτω. Πολὺ
 δέ γε δριμύτερον ἐν ταύτῃ ἢ ἐν ἐκείνῃ. Πῶς; Ἐκεῖ μὲν
 διὰ τὸ μὴ ἔντιμον εἶναι, ἀλλ' ἀπελαύνεσθαι τῶν ἀρχῶν,
 ἀγύμναστον καὶ οὐκ ἐρρωμένον γίγνεται, ἐν δημοκρατίᾳ δὲ
 τοῦτό που τὸ προεστὸς αὐτῆς ἐκτὸς ὀλίγων, καὶ τὸ μὲν
 δριμύτατον αὐτοῦ λέγει τε καὶ πράττει, τὸ δ' ἄλλο περὶ
 τὰ βήματα προσίζον βομβεῖ τε καὶ οὐκ ἀνέχεται τοῦ
 E ἄλλα λέγοντος, ὥστε πάντα ὑπὸ τοῦ τοιούτου διοικεῖται ἐν
 τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ χωρὶς τινων ὀλίγων. Μάλα γε, ἢ δ'
 ὅς. Ἄλλο τοίνυν τοιόνδε ἀεὶ ἀποκρίνεται ἐκ τοῦ πλήθους.
 Τὸ ποῖον; Χρηματιζομένων που πάντων οἱ κοσμιώτατοι
 φύσει ὡς τὸ πολὺ πλουσιώτατοι γίγνονται. Εἰκός. Πλεῖ-
 στον δὴ, οἶμαι, τοῖς κηφῆσι μέλι, καὶ εὐπορώτατον ἐντεῦθεν
 βλίττειν¹. Πῶς γὰρ ἂν, ἔφη, παρά γε τῶν σμικρὰ ἐχόντων
 τις βλίσσειεν²; Πλουσίοι δὴ, οἶμαι, οἱ τοιοῦτοι καλοῦνται
 κηφήνων βοτάνῃ. Σχεδὸν τι, ἔφη.

565 XVI. Δῆμος δ' ἂν εἴη | τρίτον γένος, ὅσοι αὐτουργοί
 τε καὶ ἀπράγμονες, οὐ πᾶνυ πολλὰ κεκτημένοι· ὃ δὴ
 πλεῖστόν τε καὶ κυριώτατον ἐν δημοκρατίᾳ, ὅταν περ
 ἀθροισθῇ. Ἔστιν γάρ, ἔφη· ἀλλ' οὐ θαμὰ ἐθέλει ποιεῖν
 τοῦτο, ἐὰν μὴ μέλιτός τι μεταλαμβάνῃ. Οὐκοῦν μεταλαμ-
 βάνει, ἦν δ' ἐγώ, αἰεί, καθ' ὅσον δύνανται οἱ προεστῶτες,
 τοὺς ἔχοντας τὴν οὐσίαν ἀφαιρούμενοι, διανέμοντες τῷ
 B δήμῳ τὸ πλεῖστον αὐτοὶ ἔχειν. Μεταλαμβάνει γὰρ οὖν,
 ἢ δ' ὅς, οὕτως. Ἀναγκάζονται δὴ, οἶμαι, ἀμύνεσθαι, λέ-
 γοντές τε ἐν τῷ δήμῳ καὶ πράττοντες ὅπῃ δύνανται, οὗτοι
 ὦν ἀφαιρῶνται. Πῶς γὰρ οὐ; Αἰτίαν δὴ ἔσχον ὑπὸ τῶν
 ἐτέρων, καὶ μὴ ἐπιθυμῶσι νεωτερίζειν, ὡς ἐπιβουλεύουσι
 τῷ δήμῳ καὶ εἰσιν ὀλιγαρχικοί. Τί μὴν; Οὐκοῦν καὶ
 τελευτῶντες, ἐπειδὴν ὀρώσι τὸν δῆμον οὐχ ἐκόντα, ἀλλ'

¹ βλίττειν nos; βλίττει A.² βλίσσειε m; βλίσσειεν A.

ἀγνοήσαντά τε καὶ ἐξαπατηθέντα ὑπὸ τῶν διαβαλλόντων ἐπιχειροῦντα σφᾶς ἀδικεῖν, τότε ἤδη, εἴτε βούλονται εἴτε C
μή, ὥς ἀληθῶς ὀλιγαρχικοὶ γίνονται, οὐχ ἐκόντες, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ κακὸν ἐκεῖνος ὁ κηφὴν ἐντίκτει κεντῶν αὐ-
τοῦς. Κομιδῇ μὲν οὖν. Εἰσαγγελίαι δὴ καὶ κρίσεις καὶ ἀγῶνες περὶ ἀλλήλων γίνονται. Καὶ μάλα. Οὐκοῦν ἓνα
τινὰ αἰὲς δῆμος εἴωθεν διαφερόντως προϊστασθαι ἑαυτοῦ καὶ τοῦτον τρέφειν τε καὶ αὔξειν μέγαν; Εἶωθε γάρ. Τοῦτο μὲν ἄρα, ἣν δ' ἐγώ, δῆλον, ὅτι, ὅταν περ φύηται D
τύραννος, ἐκ προστατικῆς ρίζης καὶ οὐκ ἄλλοθεν ἐκβλα-
στάνει. Καὶ μάλα δῆλον. Τίς ἀρχὴ οὖν μεταβολῆς ἐκ
προστάτου ἐπὶ τύραννον; ἡ δῆλον ὅτι ἐπειδὰν ταῦτόν
ἄρξηται δρᾶν ὁ προστατῆς τῷ ἐν τῷ μύθῳ, ὃς περὶ τὸ ἐν
Ἀρκαδίᾳ τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Λυκαίου ἱερὸν λεγεται; Τίς;
ἔφη. Ὡς ἄρα ὁ γευσάμενος τοῦ ἀνθρωπίνου σπλάγχχνου,
ἐν ἄλλοις ἄλλων ἱερείων ἐνὸς ἐγκατατετμημένου, ἀνάγκη
δὴ τούτῳ λύκῳ γενέσθαι. ἡ οὐκ ἀκήκοας τὸν λόγον; E
Ἔγωγε. Ἄρ' οὖν οὕτω καὶ ὃς ἂν δήμου προεστῶς¹, λαβὼν
σφόδρα πειθόμενον ὄχλον, μὴ ἀπόσχηται ἐμφυλίου αἵμα-
τος, ἀλλ' ἀδίκως ἐπαιτιώμενος, οἷα δὴ φιλοῦσιν, εἰς δικα-
στήρια ἄγων μισοφονῇ, βίου ἀνδρὸς ἀφανίζων, γλώττη τε
καὶ στόματι ἀνοσίῳ γεγυμένος φόνου ξυγγενοῦς, καὶ ἀν-
δρηλατῇ καὶ ἀποκτινυῇ | καὶ ὑποσημαίνῃ χρεῶν τε ἀπο- 566
κοπὰς καὶ γῆς ἀναδασμόν, ἄρα τῷ τοιούτῳ ἀνάγκη δὴ τὸ
μετὰ τοῦτο καὶ εἵμαρται ἡ ἀπολωλέναι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν
ἡ τυραννεῖν καὶ λύκῳ ἐξ ἀνθρώπου γενέσθαι; Πολλὴ
ἀνάγκη, ἔφη. Οὗτος δὲ, ἔφην, ὁ στασιάζων γιγνεται πρὸς
τοὺς ἔχοντας τὰς οὐσίας. Οὗτος. Ἄρ' οὖν ἐκπεσὼν μὲν
καὶ κατελθὼν βία τῶν ἐχθρῶν τύραννος ἀπειργασμένος
κατέρχεται; Δῆλον. Ἐὰν δὲ ἀδύνατοι ἐκβίλλειν αὐτὸν
ᾧσιν ἡ ἀποκτεῖναι διαβάλλοντες τῇ πόλει, βιαίῳ δὲ B
θανάτῳ ἐπιβουλεύουσιν ἀποκτινύναι λάθρα. Φιλεῖ γοῦν,

¹ προεστῶς Ξ q: προεστῶς A.

ἥ δ' ὅς, οὕτω γίγνεσθαι. Τὸ δὲ τυραννικὸν αἶτημα τὸ πολυθρύλητον ἐπὶ τούτῳ πάντες οἱ εἰς τοῦτο προβεβηκότες ἐξευρίσκουσιν, αἰτεῖν τὸν δῆμον φύλακάς τινος τοῦ σώματος, ἵνα σῶς αὐτοῖς ἦ ὁ τοῦ δήμου βοηθός. Καὶ μάλ', ἔφη. Διδόασι δὴ, οἶμαι, δείσαντες μὲν ὑπὲρ ἐκείνου, θαρ-
 C ρήσαντες δὲ ὑπὲρ ἑαυτῶν. Καὶ μάλα. Οὐκοῦν τοῦτο ὅταν ἴδῃ ἀνὴρ χρήματα ἔχων καὶ μετὰ τῶν χρημάτων αἰτίαν μισόδημος εἶναι, τότε δὴ οὗτος, ὦ ἐταῖρε, κατὰ τὸν Κροίσῳ γενόμενον χρησμόν

πολυψήφίδα παρ' Ἑρμον
 φεύγει, οὐδὲ μένει, οὐδ' αἰδεῖται κακὸς εἶναι.

Οὐ γὰρ ἄν, ἔφη, δεύτερον αὐθις αἰδεσθεῖν. Ὁ δέ γε, οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, καταληφθεὶς θανάτῳ δίδοται. Ἀνάγκη. Ὁ δὲ δὴ προστάτης ἐκείνος αὐτὸς δῆλον δὴ ὅτι μέγας μεγαλω-
 D στὶ οὐ κείται, ἀλλὰ καταβαλὼν ἄλλους πολλοὺς ἕστηκεν ἐν τῷ δίφρῳ τῆς πόλεως, τύραννος ἀντὶ προστάτου ἀποτετελεσμένος. Τί δ' οὐ μέλλει; ἔφη.

XVII. Διέλθωμεν δὴ τὴν εὐδαιμονίαν, ἣν δ' ἐγώ, τοῦτε ἀνδρὸς καὶ τῆς πόλεως, ἐν ἣ ἂν ὁ τοιοῦτος βροτὸς ἐγγένηται; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, διέλθωμεν. Ἄρ' οὖν, εἶπον, οὐ ταῖς μὲν πρώταις ἡμέραις τε καὶ χρόνῳ προσγελᾷ τε καὶ ἀσπάζεται πάντας, ὧ ἂν περιτυγχάνῃ, καὶ οὔτε
 E τύραννός φησιν εἶναι ὑπισχνεῖται τε πολλὰ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, χρεῶν τε ἡλευθέρωσε καὶ γῆν διένειμεν δήμῳ τε καὶ τοῖς περὶ ἑαυτόν, καὶ πᾶσιν ἰλεώς τε καὶ πρᾶος εἶναι προσποιεῖται; Ἀνάγκη, ἔφη. Ὅταν δέ γε, οἶμαι, πρὸς τοὺς ἕξω ἐχθροὺς τοῖς μὲν καταλλαγῇ, τοὺς δὲ καὶ διαφθεῖρῃ, καὶ ἡσυχία ἐκείνων γένηται, πρῶτον μὲν πολέμους τινὰς αἰὲ κινεῖ, ἵν' ἐν χρεῖᾳ ἡγεμόνος ὁ δῆμος ἦ. Εἰκὸς γε.
 567 | Οὐκοῦν καὶ ἵνα χρήματα εἰσφέρουντες πένητες γιγνόμενοι πρὸς τῷ¹ καθ' ἡμέραν ἀναγκάζονται εἶναι καὶ ἥττον

¹ τῷ Ξ γ: τὸ Α¹: τῷ (sic) Α².

αὐτῷ ἐπιβουλεύωσι; Δῆλον. Καὶ ἂν γέ τινας, οἶμαι, ὑπο-
πτεύῃ ἐλεύθερα φρονήματα ἔχοντας μὴ ἐπιτρέψειν αὐτῷ
ἄρχειν, ὅπως ἂν τούτους μετὰ προφάσεως ἀπολλύῃ ἐν-
δούς τοῖς πολεμίοις; τούτων πάντων ἔνεκα τυράννῳ ἀεὶ
ἀνάγκη πόλεμον τaráττειν; Ἀνάγκη. Ταῦτα δὴ ποιοῦντα
ἔτοιμον μᾶλλον ἀπεχθάνεσθαι τοῖς πολίταις; Πῶς γὰρ Β
οὔ; Οὐκοῦν καὶ τινας τῶν ξυγκαταστησάντων καὶ ἐν
δυνάμει ὄντων παρρησιάζεσθαι καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς
ἀλλήλους, ἐπιπλήττοντας τοῖς γιγνομένοις, οἳ ἂν τυγχά-
νωσιν ἀνδρικώτατοι ὄντες; Εἰκός γε. Ὑπεξαιρεῖν¹ δὴ
τούτους πάντας δεῖ τὸν τύραννον, εἰ μέλλει ἄρξειν, ἕως ἂν
μήτε φίλων μήτ' ἐχθρῶν λίπη μηδένα ὅτου τι ὄφελος.
Δῆλον. Ὅξέως ἄρα δεῖ ὄρᾶν αὐτόν, τίς ἀνδρεῖος, τίς
μεγαλόφρων, τίς φρόνιμος, τίς πλούσιος· καὶ οὕτως C
εὐδαίμων ἐστίν, ὥστε τούτοις ἅπασιν ἀνάγκη αὐτῷ, εἴτε
βούλεται εἴτε μή, πολεμῖῳ εἶναι καὶ ἐπιβουλεύειν, ἕως ἂν
καθήρῃ² τὴν πόλιν. Καλόν γε, ἔφη, καθαρμόν. Ναί, ἦν
δ' ἐγώ, τὸν ἐναντίον ἢ οἱ ἱατροὶ τὰ σώματα· οἱ μὲν γὰρ
τὸ χεῖριστον ἀφαιροῦντες λείπουσιν τὸ βέλτιστον, ὁ δὲ
τοῦναντίον. Ὡς ἔοικε γάρ, αὐτῷ, ἔφη, ἀνάγκη, εἴπερ
ἄρξει.

XVIII. Ἐν μακαρίᾳ ἄρα, εἶπον ἐγώ, ἀνάγκη δέδεται,
ἢ προστάττει αὐτῷ ἢ μετὰ φαύλων τῶν πολλῶν οἰκεῖν D
καὶ ὑπὸ τούτων μισούμενον ἢ μὴ ζῆν. Ἐν τοιαύτῃ, ἢ δ'
ὅς. Ἀρ' οὖν οὐχὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τοῖς πολίταις ἀπεχθά-
νηται ταῦτα δρῶν, τοσοῦτῳ πλειόνων καὶ πιστοτέρων
δορυφόρων δεήσεται; Πῶς γὰρ οὔ; Τίνες οὖν οἱ πιστοί,
καὶ πόθεν αὐτοὺς μεταπέμψεται; Αὐτόματοι, ἔφη,
πολλοὶ ἥξουσιν πετόμενοι, εἰὰ τὸν μισθὸν διδῶ. Κηφῆνας,
ἦν δ' ἐγώ, νῆ τὸν κύνα, δοκεῖς αὖ τινάς μοι λέγειν ξενι- E
κούς τε καὶ παντοδαπούς. Ἀληθῇ γάρ, ἔφη, δοκῶ σοι.

¹ ὑπεξαιρεῖν Π: ὑπεξαίρειν Α.² καθήρῃ Π: καθήρη (sic) Α.

Τί¹ δέ; αὐτόθεν ἄρ' οὐκ ἂν ἐβελήσειεν—Πῶς; Τοὺς δούλους ἀφελόμενος τοὺς πολίτας, ἐλευθερώσας, τῶν περὶ ἑαυτὸν δορυφόρων ποιήσασθαι; Σφόδρα γ', ἔφη· ἐπεὶ τοι καὶ πιστότατοι αὐτῷ οὗτοί εἰσιν. Ἡ μακάριον, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις τυράννου χρήμα, εἰ τοιούτοις φίλοις τε καὶ
 568 | πιστοῖς ἀνδράσι χρήται τοὺς προτέρους ἐκείνους ἀπολέσας. Ἄλλὰ μὲν, ἔφη, τοιούτοις γε χρήται. Καὶ θαυμάζουσι δὴ, εἶπον, οὗτοι οἱ ἐταῖροι αὐτόν, καὶ ξύνεισιν οἱ νέοι πολῖται², οἱ δ' ἐπιεικεῖς μισοῦσί τε καὶ φεύγουσι; Τί δ' οὐ μέλλουσιν; Οὐκ ἐτός, ἦν δ' ἐγώ, ἢ τε τραγωδία ὅλως σοφὸν δοκεῖ εἶναι καὶ ὁ Εὐριπίδης διαφέρων ἐν αὐτῇ. Τί δὴ; Ὅτι καὶ τοῦτο πυκνῆς διανοίας ἐχόμενον ἐφθέγγετο, ὥς ἄρα σοφοὶ
 B τύραννοί εἰσι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ. καὶ ἔλεγε δῆλον ὅτι τούτους εἶναι τοὺς σοφοὺς, οἷς ξύνεστιν. Καὶ ὥς ἰσόθεόν γ', ἔφη, τὴν τυραννίδα ἐγκωμιάζει, καὶ ἕτερα πολλά, καὶ οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. Τοιγάρτοι, ἔφην, ἅτε σοφοὶ ὄντες οἱ τῆς τραγωδίας ποιηταὶ συγγιγνώσκουσιν ἡμῖν τε καὶ ἐκείνοις, ὅσοι ἡμῶν ἐγγὺς πολιτεύονται, ὅτι αὐτοὺς εἰς τὴν πολιτείαν οὐ παραδεξόμεθα ἅτε τυραννίδος ὑμνητάς. Οἶμαι ἔγωγ', ἔφη, ξυγγιγνώσκουσιν
 C ὅσοιπέρ γε αὐτῶν κομψοί. Εἰς δέ γε, οἶμαι, τὰς ἄλλας περιούντες πόλεις, ξυλλέγοντες τοὺς ὅχλους καλὰς φωνὰς καὶ μεγάλας καὶ πιθανὰς μισθωσάμενοι, εἰς τυραννίδας τε καὶ δημοκρατίας ἔλκουσι τὰς πολιτείας. Μάλα γε. Οὐκοῦν καὶ προσέτι τούτων μισθοὺς λαμβάνουσι καὶ τιμῶνται, μάλιστα μὲν, ὥσπερ τὸ εἶκός, ὑπὸ τυράννων, δεύτερον δὲ ὑπὸ δημοκρατίας· ὅσφ' δ' ἂν ἀνωτέρω ἴωσιν πρὸς τὸ
 D ἄναντες τῶν πολιτειῶν, μᾶλλον ἀπαγορεύει αὐτῶν ἡ τιμῇ, ὥσπερ³ ὑπὸ ἀσθματος ἀδυνατοῦσα πορεύεσθαι. Πάνν μὲν οὖν.

XIX. Ἄλλὰ δὴ, εἶπον, ἐνταῦθα μὲν ἐξέβημεν·

¹ τί γ: τίς A.

² νέοι πολῖται codd.: νεοπολῖται legisse videtur

Pollux.

³ ὥσπερ II: ἢ ὥσπερ A.

λέγωμεν δὲ πάλιν ἐκεῖνο τὸ τοῦ τυράννου στρατόπεδον, τὸ καλόν τε καὶ πολὺ καὶ ποικίλον καὶ οὐδέποτε ταυτόν, πόθεν θρέψεται. Δῆλον, ἔφη, ὅτι, ἐάν τε ἱερὰ χρήματα ἢ ἐν τῇ πόλει, ταῦτα ἀναλώσει, ὅποι ποτὲ ἂν αἰεὶ ἐξαρκῇ, <καὶ>¹ τὰ τῶν ἀπολομένων², ἐλάττους εἰσφοράς ἀναγκάζων τὸν δῆμον εἰσφέρειν. Τί δ' ὅταν δὴ ταῦτα ἐπιλίπη³; Δῆλον, ἔφη, ὅτι ἐκ τῶν πατρῶων θρέψεται αὐτός τε καὶ οἱ συμπόται⁴ τε καὶ ἐταῖροι καὶ ἐταῖραι. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι ὁ δῆμος, ὁ γεννήσας τὸν τύραννον, θρέψει αὐτόν τε καὶ ἐταίρους⁵. Πολλὴ αὐτῷ, ἔφη, ἀνάγκη. Πῶς δὲ λέγεις, εἶπον, ἐάν τι⁶ ἀγανακτῇ τε καὶ λέγῃ ὁ δῆμος, ὅτι οὔτε δίκαιον τρέφεσθαι ὑπὸ πατρὸς ὕδν ἡβῶντα, ἀλλὰ τούναντίον ὑπὸ ὑέος πατέρα, οὔτε τούτου αὐτὸν ἕνεκα | ἐγέννησέν τε καὶ κατέστησεν, ἵνα, ἐπειδὴ μέγας γένοιτο, 569 τότε αὐτὸς δουλεύων τοῖς αὐτοῦ δούλοις τρέφοι ἐκεῖνόν τε καὶ τοὺς δούλους μετὰ ξυγκλύδων ἄλλων, ἀλλ' ἵνα ἀπὸ τῶν πλουσίων τε καὶ καλῶν καγαθῶν λεγομένων ἐν τῇ πόλει ἐλευθερωθῇ ἐκεῖνου προστάντος, καὶ νῦν κελεύει ἀπιέναι ἐκ τῆς πόλεως αὐτόν τε καὶ τοὺς ἐταίρους, ὥσπερ πατὴρ ὕδν ἐξ οἰκίας μετὰ ὀχλῶν συμποτῶν ἐξελαύνων; Γνώσεται γε, νῆ Δία, ἡ δ' ὅς, τότ' ἤδη ὁ δῆμος, οἶος οἶον B θρέμμα γεννῶν ἡσπάζετό τε καὶ ἠὔξεν, καὶ ὅτι ἀσθενέστερος ὢν ἰσχυροτέρους ἐξελαύνει. Πῶς, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις; τολμήσει τὸν πατέρα βιάζεσθαι, καὶ μὴ πείθεται, τύπτειν ὁ τύραννος; Ναί, ἔφη, ἀφελόμενός γε τὰ ὅπλα. Πατραλοῖαν, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις τύραννον καὶ χαλεπὸν γηροτρόφον, καὶ ὡς ἔοικε τοῦτο δὴ ὁμολογουμένη ἂν ἦδη τυραννὶς εἴη, καί, τὸ λεγόμενον, ὁ δῆμος φεύγων ἂν καπνὸν δουλείας ἐλευθέρων εἰς πῦρ δούλων δεσποτείας ἂν ἐμπεπτωκώς εἴη, C

¹ <καὶ> Baiter: om. codd.   ² ἀπολομένων q et corr. A²: ἀποδομένων A¹.

³ ἐπιλίπη Ξ q: ἐπιλείπη A.

⁴ συμπόται Π: συμπο.ται (sic) A.

⁵ ἐταίρους Π: ἐτέρους A.

⁶ ἐάν τι q: ἐάν δὲ A.

⁷ ἀπὸ q:

ὑπὸ A.

ἀντὶ τῆς πολλῆς ἐκείνης καὶ ἀκαίρου ἐλευθερίας τὴν χαλεπωτάτην τε καὶ πικροτάτην δούλων δουλείαν μεταμπισχόμενος. Καὶ μάλα, ἔφη, ταῦτα οὕτω γίγνεται. Τί οὖν; εἶπον· οὐκ ἐμμελὼς ἡμῖν εἰρήσεται, ἐὰν φῶμεν ἱκανῶς διεληλυθέναι, ὥς μεταβαίνει τυραννὶς ἐκ δημοκρατίας γενομένη τε οἷα ἐστίν; Πάνυ μὲν οὖν ἱκανῶς, ἔφη.

τέλος πολιτείας ἡ'.

Θ.

Ι. Αἰτὸς δὴ λοιπός, ἦν δ' ἐγώ, ὁ τυραννικὸς ἀνὴρ 571
 σκέψασθαι, πῶς τε μεθίσταται ἐκ δημοκρατικοῦ γενό-
 μενός τε ποῖός τίς ἐστὶν καὶ τίνα τρόπον ζῇ, ἄθλιον ἢ
 μακάριον. Λοιπὸς γὰρ οὖν ἔτι οὗτος, ἔφη. Οἶσθ' οὖν, ἦν
 δ' ἐγώ, ὃ ποθῶ ἔτι; Τὸ ποῖον; Τὸ τῶν ἐπιθυμιῶν, οἰαί τε
 καὶ ὅσαι εἰσὶν, οὗ μοι δοκοῦμεν ἱκανῶς διηρῆσθαι. τούτου
 δὲ ἐνδεῶς ἔχοντος, ἀσαφεστέρα ἔσται ἡ ζήτησις οὗ ζητοῦ- B
 μεν. Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, ἔτ' ἐν καλῷ¹; Πάνυ μὲν οὖν· καὶ
 σκόπει γε ὃ ἐν αὐταῖς βούλομαι ἰδεῖν. ἔστιν δὲ τόδε.
 τῶν μὴ ἀναγκαίων ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν δοκοῦσί τινές
 μοι εἶναι παράνομοι, αἱ κινδυνεύουσι μὲν ἐγγίγνεσθαι
 παντί, κολαζόμεναι δὲ ὑπὸ τε τῶν νόμων καὶ τῶν βελτιόνων
 ἐπιθυμιῶν μετὰ λόγου ἐνίων μὲν ἀνθρώπων ἢ παντάπασιν
 ἀπαλλάττεσθαι ἢ ὀλίγαι λείπεσθαι καὶ ἀσθενεῖς, τῶν δὲ
 ἰσχυρότεραι καὶ πλείους. Λέγεις δὲ καὶ τίνας, ἔφη, C
 ταύτας; Τὰς περὶ τὸν ὕπνον, ἦν δ' ἐγώ, ἐχειρομένας, ὅταν
 τὸ μὲν ἄλλο τῆς ψυχῆς εὖδῃ, ὅσον λογιστικὸν καὶ ἡμερον
 καὶ ἄρχον ἐκείνου, τὸ δὲ θηριῶδες τε καὶ ἄγριον ἢ σίτων ἢ
 μέθης πλησθέν, σκιρτᾷ τε καὶ ἀπωσάμενον τὸν ὕπνον
 ζητῇ ἰέναι καὶ ἀποπιμπλάναι τὰ αὐτοῦ ἥθη· οἶσθ' ὅτι

¹ ἔτ' ἐν καλῷ B: ἔτ' ἐγκαλῶ A.

πάντα ἐν τῷ τοιούτῳ τολμᾷ ποιεῖν, ὥς ἀπὸ πάσης λελυ-
 μένον τε καὶ ἀπηλλαγμένον αἰσχύνης καὶ φρονήσεως.
 D μητρί τε γὰρ ἐπιχειρεῖν μίγνυσθαι, ὥς οἴεται, οὐδὲν ὀκνεῖ
 ἄλλῳ τε ὁτῶν ἀνθρώπων καὶ θεῶν καὶ θηρίων, μισαιφονεῖν
 τε ὁτιοῦν, βρώματός τε ἀπέχεσθαι μηδενός· καὶ ἐνὶ λόγῳ
 οὔτε ἀνοίας οὐδὲν ἐλλείπει οὔτ' ἀναισχυντίας. Ἀληθέ-
 στατα, ἔφη, λέγεις. Ὅταν δέ γε, οἶμαι, ὑγιεινῶς τις ἔχη
 αὐτὸς αὐτοῦ καὶ σωφρόνως καὶ εἰς τὸν ὕπνον ἦν τὸ
 λογιστικὸν μὲν ἐγείρας ἑαυτοῦ καὶ ἐστιάσας λόγων καλῶν
 καὶ σκέψεων, εἰς σύννοιαν αὐτὸς αὐτῷ ἀφικόμενος, τὸ
 E ἐπιθυμητικὸν δὲ μήτε ἐνδεία δούς μήτε πλησμονῇ, ὅπως
 572 ἂν κοιμηθῇ καὶ μὴ παρέχῃ θόρυβον τῷ | βελτίστῳ χαῖρον
 ἢ λυπούμενον, ἀλλ' ἐὰν αὐτὸ καθ' αὐτὸ μόνον καθαρὸν
 σκοπεῖν καὶ ὀρέγεσθαι τοῦ καὶ αἰσθάνεσθαι ὃ μὴ οἶδεν,
 ἢ τι τῶν γεγονότων ἢ ὄντων ἢ καὶ μελλόντων, ὡσαύτως δὲ
 καὶ τὸ θυμοειδὲς πρᾶντας καὶ μὴ τισιν εἰς ὀργὰς ἐλθὼν¹
 κεκινημένῳ τῷ θυμῷ καθεύδῃ, ἀλλ' ἡσυχάσας μὲν τῷ δύο
 εἶδη, τὸ τρίτον δὲ κινήσας, ἐν τῷ τὸ φρονεῖν ἐγγίγνεται,
 οὕτω ἀναπαύηται, οἶσθ' ὅτι τῆς τ' ἀληθείας ἐν τῷ τοιούτῳ
 B μάλιστα ἅπτεται καὶ ἥκιστα παράνομοι τότε αἱ ὄψεις
 φαντάζονται τῶν ἐνυπνίων. Παντελῶς μὲν οὖν, ἔφη, οἶμαι
 οὕτω. Ταῦτα μὲν τοίνυν ἐπὶ πλέον ἐξήχθημεν εἰπεῖν· ὃ
 δὲ βουλόμεθα γινῶναι, τόδ' ἐστίν, ὥς ἄρα δεινόν τι καὶ
 ἄγριον καὶ ἄνομον ἐπιθυμιῶν εἶδος ἐκάστῳ ἔνεστι, καὶ
 πάννυ δοκοῦσιν ἡμῶν ἐνίοις μετρίοις εἶναι· τοῦτο δὲ ἄρα ἐν
 τοῖς ὕπνοις γίγνεται ἔνδηλον. εἰ οὖν τι δοκῶ λέγειν καὶ
 συγχωρεῖς, ἄθρει. Ἀλλὰ συγχωρῶ.

II. Τὸν τοίνυν δημοτικὸν ἀναμνήσθητι οἶον ἔφαμεν
 C εἶναι. ἦν δὲ πού γεγονὼς ἐκ νέου ὑπὸ φειδωλῷ πατρὶ
 τεθραμμένος, τὰς χρηματιστικὰς ἐπιθυμίας τιμῶντι μόνας,
 τὰς δὲ μὴ ἀναγκαίους, ἀλλὰ παιδιᾶς τε καὶ καλλωπισμοῦ
 ἕνεκα γιγνομένης ἀτιμάζοντι. ἦ γάρ; Ναί. Συγγενόμενος

¹ ἐλθὼν Π: ἐλθὼν Α.

δὲ κομψοτέροις ἀνδράσι καὶ μεστοῖς ὧν ἄρτι διήλθομεν ἐπιθυμιῶν, ὁρμήσας εἰς ὕβριν τε πᾶσαν καὶ τὸ ἐκείνων εἶδος μίσει τῆς τοῦ πατρὸς φειδωλίας, φύσιν δὲ τῶν διαφθειρόντων βελτίῳ ἔχων, ἀγόμενος ἀμφοτέρωσε κατέστη D εἰς μέσον ἀμφοῖν τοῖν τρόποιν καὶ μετρίως δῆ, ὥς ᾤετο, ἐκάστων ἀπολαύων¹ οὔτε ἀνελεύθερον οὔτε παράνομον βίον ζῆν, δημοτικὸς ἔξ ὀλιγαρχικοῦ γεγονώς. Ἦν γάρ, ἔφη, καὶ ἔστιν αὕτη ἡ δόξα περὶ τὸν τοιοῦτον. Θὲς τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν τοῦ τοιοῦτου ἡδὴ πρεσβυτέρου γεγονότος νέον ὅν ἐν τοῖς τούτου αὐτῷ ἦθεσιν τεθραμμένον. Τίθῃμι. Τίθει τοίνυν καὶ τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα περὶ αὐτὸν γιγνόμενα, ἅπερ καὶ περὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ· ἀγόμενόν τε εἰς πᾶσαν E παρανομίαν, ὀνομαζομένην δ' ὑπὸ τῶν ἀγόντων ἐλευθερίαν ἅπασαν, βοηθοῦντά τε ταῖς ἐν μέσῳ ταύταις ἐπιθυμίαις πατέρα τε καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους, τοὺς δ' αὐτὴν παραβοηθοῦντας· ὅταν δ' ἐλπίσωσιν οἱ δεινοὶ μάγοι τε καὶ τυραννοποιοὶ οὗτοι μὴ ἄλλως τὸν νέον καθέξειν, ἔρωτά τινα αὐτῷ μηχανωμένους ἐμποιεῖσαι προστάτην τῶν ἀργῶν καὶ τὰ ἔτοιμα διανεμομένων ἐπιθυμιῶν, ὑπόπτερον καὶ 573 μέγαν κηφῆνά τινα. ἥ τί ἄλλο οἶε εἶναι τὸν τῶν τοιούτων ἔρωτα; Οὐδὲν ἔγωγε, ἦ δ' ὅς, ἀλλ' ἡ τοῦτο. Οὐκοῦν ὅταν περὶ αὐτὸν βομβοῦσαι αἱ ἄλλαι ἐπιθυμίαι, θυμιαμάτων τε γέμουςαι καὶ μύρων καὶ στεφάνων καὶ οἴνων καὶ τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις συνουσίαις ἡδονῶν ἀνειμένων, ἐπὶ τὸ ἔσχατον αὔξουσαί τε καὶ τρέφουσαι πόθου κέντρον ἐμποιήσωσι τῷ κηφῆνι, τότε δὴ δορυφορεῖται τε ὑπὸ μανίας καὶ οἰστρά οὗτος ὁ προστάτης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐάν τινας ἐν αὐτῷ B δόξας ἢ ἐπιθυμίας λάβῃ ποιουμένας χρηστὰς καὶ ἔτι ἐπαισχυνομένας², ἀποκτείνει τε καὶ ἔξω ὠθεῖ παρ' αὐτοῦ, ἕως ἂν καθήρῃ σωφροσύνης, μανίας³ δὲ πληρώσῃ ἐπακτοῦ. Παντελῶς, ἔφη, τυραννικοῦ ἀνδρὸς λέγεις γένεσιν. Ἄρ'

¹ ἐκάστων ἀπολαύων II: ἐκάστων ἀπολαβῶν A¹: ἕκαστον ἀπολαβῶν A².

² ἐπαισχυνομένας II: ἐπαισχυνόμενος A.

³ μανίας II: καὶ μανίας A.

οὖν, ἣν δ' ἐγώ, καὶ τὸ πάλαι διὰ τὸ τοιοῦτον τύραννος ὁ Ἔρως λέγεται; Κινδυνεύει, ἔφη. Οὐκοῦν, ὦ φίλε, εἶπον, καὶ μεθυσθεὶς ἀνὴρ τυραννικόν τι φρόνημα ἴσχει; Ἴσχει γάρ. Καὶ μὴν ὃ γε μαινόμενος καὶ ὑποκεκνηκὼς οὐ μόνον ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ θεῶν ἐπιχειρεῖ τε καὶ ἐλπίζει δυνατὸς εἶναι ἄρχειν. Καὶ μάλ', ἔφη. Τυραννικὸς δέ, ἣν δ' ἐγώ, ὦ δαιμόνιε, ἀνὴρ ἀκριβῶς γίγνεται, ὅταν ἡ φύσει ἢ ἐπιτηδεύμασιν ἢ ἀμφοτέροις μεθυστικός τε καὶ ἐρωτικός καὶ μελαγχολικός γένηται. Παντελῶς μὲν οὖν.

III. Γίγνεται μὲν, ὡς ἔοικεν, οὕτω, καὶ τοιοῦτος ἀνὴρ. D ζῇ δὲ δὴ πῶς; Τὸ τῶν παιζόντων, ἔφη, τοῦτο σὺ καὶ ἐμοὶ ἐρεῖς. Λέγω δὴ, ἔφην. οἶμαι γάρ, τὸ μετὰ τοῦτο ἑορταὶ γίγνονται παρ' αὐτοῖς καὶ κῶμοι καὶ θαλῖαι¹ καὶ ἐταῖραι καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὧν ἂν Ἔρως τύραννος ἔνδον οἰκῶν διακυβερνᾷ τὰ τῆς ψυχῆς ἅπαντα. Ἀνάγκη, ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐ πολλαὶ καὶ δειναὶ παραβλαστάνουσιν ἐπιθυμίαι ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἐκάστης, πολλῶν δεόμεναι; Πολλὰί μέντοι. Ταχὺ ἄρα ἀναλίσκονται ἐάν τινες ὦσι πρόσοδοι. E Πῶς δ' οὐ; Καὶ μετὰ τοῦτο δὴ δανεισμοὶ καὶ τῆς οὐσίας παραιρέσεις. Τί μὴν; Ὅταν δὲ δὴ πάντ' ἐπιλίπη, ἄρα οὐκ ἀνάγκη μὲν τὰς ἐπιθυμίας βοᾶν πυκνάς τε καὶ σφοδρὰς ἐννενεοττευμένας, τοὺς δ' ὥσπερ ὑπὸ κέντρων ἐλαιομένους τῶν τε ἄλλων ἐπιθυμιῶν καὶ διαφερόντως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἔρωτος, πάσαις ταῖς ἄλλαις ὥσπερ δορυφόροις ἡγουμένου, οἰστρᾶν καὶ σκοπεῖν, τίς τι ἔχει, ὃν δυνατὸν 574 ἀφελέσθαι ἀπατήσαντα ἢ | βιασάμενον; Σφόδρα γ', ἔφη. Ἀναγκαῖον δὴ πανταχόθεν φέρειν, ἢ μεγάλαις ὠδίσι τε καὶ ὀδύναις ξυνέχεσθαι. Ἀναγκαῖον. Ἄρ' οὖν ὥσπερ αἱ ἐν αὐτῷ ἡδοναὶ ἐπιγιγνόμεναι τῶν ἀρχαίων πλεον εἶχον καὶ τὰ ἐκείνων ἀφηροῦντο, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀξιώσει νεώτερος ὢν πατρός τε καὶ μητρός πλεον ἔχειν καὶ ἀφαιρεῖσθαι, ἐὰν τὸ αὐτοῦ μέρος ἀναλώσῃ, ἀπονειμάμενος τῶν

¹ θαλῖαι II: θάλειαι A.

πατρώων; Ἀλλὰ τί μήν; ἔφη. Ἄν δὲ δὴ αὐτῷ μὴ ἐπιτρέ-
 πωσιν, ἄρ' οὐ τὸ μὲν πρῶτον ἐπιχειροῖ ἂν κλέπτειν καὶ B
 ἀπατᾶν τοὺς γονέας; Πάντως. Ὅποτε δὲ μὴ δύναίτο,
 ἀρπάξει ἂν καὶ βιάζοιτο μετὰ τοῦτο; Οἶμαι, ἔφη. Ἀντε-
 χομένων δὲ καὶ μαχομένων, ὃ θαυμάσιε, γέροντός τε καὶ
 γραδὸς ἄρ' εὐλαβηθείη ἂν καὶ φείσαιο μή τι δρᾶσαι τῶν
 τυραννικῶν; Οὐ πάννυ, ἦ δ' ὅς, ἔγωγε θαρρῶ περὶ τῶν
 γονέων τοῦ τοιοῦτου. Ἀλλ', ὦ Ἀδείμαντε, πρὸς Διός,
 ἔνεκα νεωστὶ φίλης καὶ οὐκ ἀναγκαίας ἐταίρας γεγυυίας
 τὴν πάλαι φίλην καὶ ἀναγκαίαν μητέρα, ἣ ἔνεκα ὥрайου C
 νεωστὶ φίλου γεγονότος οὐκ ἀναγκαίου τὸν ἄνθρωπον τε καὶ
 ἀναγκαῖον πρεσβύτην πατέρα καὶ τῶν φίλων ἀρχαιότατον
 ἑσκέῃ ἂν σοὶ ὁ τοιοῦτος πληγαῖς τε δοῦναι καὶ καταδου-
 λῶσασθαι ἂν αὐτοὺς ὑπ' ἐκείνοις, εἰ εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν
 ἀμείβετο; Ναὶ μὰ Δία, ἦ δ' ὅς. Σφόδρα γε μάκάριον, ἦν
 δ' ἐγώ, ἔοικεν εἶναι τὸ τυραννικὸν ἢ τὸν τεκεῖν. Πάννυ γ',
 ἔφη. Τί δ', ὅταν δὴ τὰ πατρός καὶ μητρός ἐπιλείπη τὸν D
 τοιοῦτον, πολλὸν δὲ ἤδη ξυνειλεγμένον ἐν αὐτῷ ἢ τὸ τῶν
 ἡρώων σμήνος, οὐ πρῶτον μὲν οἰκίας τινὸς ἐφάψεται
 τοίχου ἢ τινος ὀψέ νύκτωρ ἰόντος τοῦ ἱματίου, μετὰ δὲ
 ταῦτα ἱερόν τι νεωκορήσει; καὶ ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν, ὡς
 πάλαι εἶχεν δόξας ἐκ παιδὸς περὶ καλῶν τε καὶ αἰσχρῶν,
 τὰς ἀδικαίας ποιούμενας, αἱ νεωστὶ ἐκ δουλείας λελυμέναι,
 ὀρυφоруύσαι τὸν ἔρωτα, κρατήσουσι μετ' ἐκείνου, αἱ
 πρότερον μὲν ὄναρ ἐλύντο ἐν ὕπνῳ, ὅτε ἦν αὐτὸς ἐτι ὑπὸ E
 νόμοις τε καὶ πατρὶ δημοκρατούμενος ἐν ἑαυτῷ· τυραν-
 νευθεὶς δὲ ὑπὸ ἔρωτος, οἷος ὀλιγάκις ἐγίγνετο ὄναρ, ὕπαρ
 τοιοῦτος αἰεὶ γενόμενος, οὔτε τινὸς φόβου δεινοῦ ἀφέξεται
 οὔτε βρώματος οὔτ' ἔργου, ἀλλὰ | τυραννικῶς ἐν αὐτῷ ὁ 575
 ἔρως ἐν πάσῃ ἀναρχίᾳ καὶ ἀνομίᾳ ζῶν, ἅτε αὐτὸς ὢν
 μόναρχος, τὸν ἔχοντά τε¹ αὐτὸν ὥσπερ πόλιν ἄξει ἐπὶ
 πᾶσαν τόλμαν, ὅθεν αὐτὸν τε καὶ τὸν περὶ αὐτὸν θόρυβον

¹ τε A: om. q. Cf. tamen 373 B.

- θρέψει, τὸν μὲν ἔξωθεν εἰσεληλυθότα ἀπὸ κακῆς ὁμιλίας, τὸν δ' ἔνδοθεν ὑπὸ τῶν αὐτῶν τρόπων καὶ ἑαυτοῦ ἀνεθέντα καὶ ἐλευθερωθέντα· ἢ οὐχ οὗτος ὁ βίος τοῦ τοιούτου; Οὗτος μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ ἂν μὲν γε, ἦν δ' ἐγώ, ὀλίγοι οἱ τοιοῦτοι ἐν πόλει ὧσι καὶ τὸ ἄλλο πλήθος σωφρονῇ, ἐξελθόντες ἄλλον τινὰ δορυφοροῦσι τύραννον ἢ μισθοῦ ἐπικουροῦσιν, εἰάν που πόλεμος ᾗ· εἰάν δ' ἐν εἰρήνῃ τε καὶ ἡσυχίᾳ γένωνται, αὐτοῦ δὴ ἐν τῇ πόλει κακὰ δρῶσι σμικρὰ πολλὰ. Τὰ ποῖα δὴ λέγεις; Οἷα κλέπτουσι, τοιχωρυχοῦσι, βαλλαντιοτομοῦσι, λωποδυτοῦσιν, ἱεροσυλοῦσιν, ἀνδραποδίζονται· ἔστι δ' ὅτε συκοφαντοῦσιν, εἰάν δυνατοὶ ὧσι λέγειν, καὶ ψευδομαρτυροῦσι καὶ δωροδοκοῦσιν. Σμικρὰ γ', ἔφη, κακὰ λέγεις, εἰάν ὀλίγοι ὧσιν οἱ τοιοῦτοι. Τὰ γὰρ σμικρὰ, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τὰ μεγάλα σμικρὰ ἐστὶν καὶ ταῦτα δὴ πάντα πρὸς τύραννον πονηρία τε καὶ ἀθλιότητι πόλεως, τὸ λεγόμενον, οὐδ' ἔκταρ βάλλει. ὅταν γὰρ δὴ πολλοὶ ἐν πόλει γένωνται οἱ τοιοῦτοι καὶ ἄλλοι οἱ ξυνεπόμενοι αὐτοῖς καὶ αἰσθωνται ἑαυτῶν τὸ πλήθος, τότε οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν τύραννον γεννῶντες μετὰ δήμου ἀνοίας, ἐκείνους, ὃς ἂν αὐτῶν μάλιστα αὐτὸς ἐν αὐτῷ μέγιστον καὶ πλεῖστον ἐν τῇ ψυχῇ τύραννον ἔχῃ. Εἰκότως γ', ἔφη· τυραννικώτατος γὰρ ἂν εἴη. Οὐκοῦν εἰάν μὲν ἐκόντες ὑπείκωσιν· εἰάν δὲ μὴ ἐπιτρέπη ἡ πόλις, ὥσπερ τότε μητέρα καὶ πατέρα ἐκόλαζεν, οὕτω πάλιν τὴν πατρίδα, εἰάν οἷός τ' ᾗ, κολάσεται ἐπεισαγόμενος νέους ἐταίρους, καὶ ὑπὸ τούτοις δὴ δουλεύουσιν τὴν πάλαι φίλην μητρίδα τε, Κρηῆτες φασι, καὶ πατρίδα ἔξει τε καὶ θρέψει. καὶ τοῦτο δὴ τὸ τέλος ἂν εἴη τῆς ἐπιθυμίας τοῦ τοιούτου ἀνδρός.
- Ε Τοῦτο, ἢ δ' ὅς, παντάπασί γε. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτοί γε τοιοῖδε γίγνονται ἰδίᾳ καὶ πρὶν ἄρχειν; πρῶτον μὲν οἷς ἂν ξυνῶσιν, ἢ κόλαξιν ἑαυτῶν ξυνόντες καὶ πᾶν ἐτοίμοις
- 576 ὑπηρετεῖν, ἢ εἰάν τού τι¹ δέωνται, αὐτοὶ ὑποπεσόντες, πάντα

¹ τοῦ τι (vel του τί) Ξ q: τουτί Α.

σχήματα τολμώντες ποιεῖν ὡς οἰκείοι, διαπραξάμενοι δὲ ἀλλότριοι; Καὶ σφόδρα γε. Ἐν παντὶ ἄρα τῷ βίῳ ζῶσι φίλοι μὲν οὐδέποτε οὐδενί, αἰεὶ δὲ του δεσπόζοντες ἢ δουλεύοντες ἄλλῳ, ἐλευθερίας δὲ καὶ φιλίας ἀληθοῦς τυραννικὴ φύσις αἰεὶ ἄγευστος. Πάνυ μὲν οὖν. Ἄρ' οὖν οὐκ ὀρθῶς ἂν τοὺς τοιοῦτους ἀπίστους καλοῖμεν; Πῶς δ' οὐ; Καὶ μὴν ἀδίκους γε ὡς οἶόν τε μάλιστα, εἴπερ ὀρθῶς ἐν τοῖς πρόσθεν ὠμολογήσαμεν περὶ δικαιοσύνης, οἶόν B ἐστίν. Ἀλλὰ μήν, ἢ δ' ὅς, ὀρθῶς γε. Κεφαλαιωσώμεθα τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, τὸν κάκιστον. ἔστιν δέ που, οἶον ὅναρ διήλθομεν, ὃς ἂν ὕπαρ τοιοῦτος ᾗ. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν οὗτος γίγνεται ὃς ἂν τυραννικώτατος φύσει ὦν μοναρχήσῃ, καὶ ὅσῳ ἂν πλείω χρόνον ἐν τυραννίδι βιώῃ, τοσούτῳ μᾶλλον τοιοῦτος. Ἀνάγκη, ἔφη διαδεξάμενος τὸν λόγον ὁ Γλαύκων.

IV. Ἄρ' οὖν, ἣν δ' ἐγώ, ὃς ἂν φαίνεται πονηρότατος, καὶ ἀθλιώτατος φανήσεται; καὶ ὃς ἂν πλείστον χρόνον C καὶ μάλιστα τυραννέσῃ, μάλιστα τε καὶ πλείστον χρόνον τοιοῦτος γεγονὼς τῇ ἀληθείᾳ; τοῖς δὲ πολλοῖς πολλὰ καὶ δοκεῖ. Ἀνάγκη, ἔφη, ταῦτα γοῦν οὕτως ἔχειν. Ἄλλο τι οὖν, ἣν δ' ἐγώ, ὃ γε τυραννικὸς κατὰ τὴν τυραννουμένην πόλιν ἂν εἴη ὁμοιότητι, δημοτικὸς δὲ κατὰ δημοκρατουμένην, καὶ οἱ ἄλλοι οὕτω; Τί μήν; Οὐκοῦν ὅ τι πόλις πρὸς πόλιν ἀρετῇ καὶ εὐδαιμονίᾳ, τοῦτο καὶ ἀνὴρ πρὸς ἄνδρα; Πῶς γὰρ οὐ; Τί οὖν ἀρετῇ¹ τυραννουμένη πόλις D πρὸς βασιλευομένην οἶαν τὸ πρῶτον διήλθομεν; Πᾶν τοῦναντίον, ἔφη· ἢ μὲν γὰρ ἀρίστη, ἢ δὲ κακίστη. Οὐκ ἐρήσομαι, εἶπον, ὅποτέραν λέγεις· δῆλον γάρ. ἀλλ' εὐδαιμονίας τε αὐτὴ καὶ ἀθλιότητος ὡσαύτως ἢ ἄλλως κρίνεις; καὶ μὴ ἐκπληττώμεθα πρὸς τὸν τύραννον ἕνα ὄντα βλέποντες, μηδ' εἴ τινες ὀλίγοι περὶ ἐκείνον, ἀλλ' ὡς χρὴ ὅλην τὴν πόλιν εἰσελθόντας θεάσασθαι, καταδύντες

¹ ἀρετῇ γρ in marg. A²: ἄρα ἢ Α.

Εἰς ἅπασαν καὶ ἰδόντες, οὕτω δόξαν ἀποφαινόμεθα. Ἄλλ' ὀρθῶς, ἔφη, προκαλεῖ· καὶ δῆλον παντί, ὅτι τυραννουμένης μὲν οὐκ ἔστιν ἀθλιωτέρα, βασιλευομένης δὲ οὐκ εὐδαιμονεστέρα. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ περὶ τῶν ἀνδρῶν τὰ αὐτὰ
 577 ταῦτα προκαλοῦ|μενος ὀρθῶς ἂν προκαλοίμην, ἀξίων κρίνειν περὶ αὐτῶν ἐκείνον, ὃς δύναται τῇ διανοίᾳ εἰς ἀνδρὸς ἡθος ἐνδὺς διδεῖν, καὶ μὴ καθάπερ παῖς ἔξωθεν ὁρῶν ἐκπλήττεται ὑπὸ τῆς τῶν τυραννικῶν προστάσεως, ἣν πρὸς τοὺς ἔξω σχηματίζονται, ἀλλ' ἱκανῶς διορᾷ; εἰ οὖν οἰοίμην δεῖν ἐκείνου πάντας ἡμᾶς ἀκούειν, τοῦ δυνατοῦ μὲν κρίναι, ξυνωκηκός τε δὲ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ παραγεγονός τε ἔν τε ταῖς
 Β κατ' οἰκίαν πράξειςιν, ὥς πρὸς ἐκάστους τοὺς οἰκείους ἔχει, ἐν οἷς μάλιστα γυμνὸς ἂν ὀφθείη¹ τῆς τραγικῆς σκευῆς, καὶ ἐν αὐτοῖς δημοσίοις κινδύνοις, καὶ ταῦτα πάντα ἰδόντα κελεύοιμεν ἐξαγγέλλειν, πῶς ἔχει εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος ὁ τύραννος πρὸς τοὺς ἄλλους; Ὅρθότατ' ἂν, ἔφη, καὶ ταῦτα προκαλοῖο. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, προσποιησώμεθα ἡμεῖς εἶναι τῶν δυνατῶν ἂν κρίναι καὶ ἤδη ἐντυχόντων τοιούτοις, ἵνα ἔχωμεν ὅστις ἀποκρινεῖται ἃ ἐρωτῶμεν; Πάνν γε.

Γ Ὡς δὴ μοι, ἔφην, ὧδε σκόπει. τὴν ὁμοιότητα ἀναμιμνησκόμενος τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καθ' ἕκαστον ἐν μέρει ἀθρῶν, τὰ παθήματα ἐκατέρου λέγε. Τὰ ποῖα; ἔφη. Πρῶτον μὲν, ἦν δ' ἐγώ, ὥς πόλιν εἰπεῖν, ἐλευθέραν ἢ δούλην τὴν τυραννουμένην ἐρεῖς; Ὡς οἶόν τ', ἔφη, μάλιστα δούλην. Καὶ μὴν ὁρᾷς γε ἐν αὐτῇ δεσπότης καὶ ἐλευθέρους. Ὅρῳ, ἔφη, σμικρόν γέ τι τοῦτο· τὸ δὲ ὅλον, ὥς ἔπος εἰπεῖν, ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ἐπιεικέστατον ἀτίμως
 Δ τε καὶ ἀθλίως δούλον. Εἰ οὖν, εἶπον, ὅμοιος ἀνὴρ² τῇ πόλει, οὐ καὶ ἐν ἐκείνῳ ἀνάγκη τὴν αὐτὴν τάξιν ἐνεῖναι, καὶ πολλῆς μὲν δουλείας τε καὶ ἀνελευθερίας γέμειν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα αὐτῆς τὰ μέρη δουλεύειν, ἅπερ

¹ ἂν ὀφθείη Π: ἀνοφθείη Α.² ἀνὴρ Campbell: ἀνὴρ codd.

ἦν ἐπιεικέστατα, μικρὸν δὲ καὶ τὸ μοχθηρότατον καὶ
 μακρώτατον δεσπόζειν; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί οὖν; δούλην
 ἢ ἐλευθέραν τὴν τοιαύτην φήσεις εἶναι ψυχὴν; Δούλην
 δὴ που ἔγωγε. Οὐκοῦν ἢ γε αὖ δούλη καὶ τυραννουμένη
 πόλις ἥκιστα ποιεῖ ἂ βούλεται; Πολύ γε. Καὶ ἡ τυραν-
 νουμένη ἄρα ψυχὴ ἥκιστα ποιήσῃ ἂ ἂν βουλευθῇ, ὥς περὶ **Ε**
 ὅλης εἰπεῖν ψυχῆς· ὑπὸ δὲ οἴστρου αἰεὶ ἐλκομένη βία
 ταραχῆς καὶ μεταμελείας μεστὴ ἔσται. Πῶς γὰρ οὐ;
 Πλουσίαν δὲ ἢ πενομένην ἀνάγκη τὴν τυραννουμένην πόλιν
 εἶναι; Πενομένην. Καὶ ψυχὴν ἄρα τυραννικὴν | πενιχρὰν 578
 καὶ ἄπληστον ἀνάγκη αἰεὶ εἶναι. Οὕτως, ἢ δ' ὅς. Τί δέ;
 φόβου γέμειν ἅρ' οὐκ ἀνάγκη τὴν γε τοιαύτην πόλιν τόν
 τε τοιοῦτον ἄνδρα; Πολλή γε. Ὀδυρμούς δὲ¹ καὶ στεναγ-
 μούς καὶ θρήνους καὶ ἀλγηδόνας οἶει ἔν τινι ἄλλῃ πλείους
 εὐρήσειν; Οὐδαμῶς. Ἐν ἀνδρὶ δὲ ἡγεῖ τὰ τοιαῦτα ἐν
 ἄλλῳ τινὶ πλείω εἶναι ἢ ἐν τῷ μαινομένῳ ὑπὸ ἐπιθυμιῶν
 τε καὶ ἐρώτων τούτῳ τῷ τυραννικῷ; Πῶς γὰρ ἄν; ἔφη.
 Εἰς πάντα δὴ, οἶμαι, ταῦτά τε καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀπο- **Β**
 βλέψας τὴν γε² πόλιν τῶν πόλεων ἀθλιωτάτην ἔκρινας.
 Οὐκοῦν ὀρθῶς; ἔφη. Καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ περὶ τοῦ
 ἀνδρὸς αὖ τοῦ τυραννικοῦ τί λέγεις εἰς ταῦτά ταῦτα ἀπο-
 βλέπων; Μακρῷ, ἔφη, ἀθλιώτατον εἶναι τῶν ἄλλων ἀπάν-
 των. Τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, οὐκέτ' ὀρθῶς λέγεις. Πῶς; ἢ δ'
 ὅς. Οὕπω, ἔφην, οἶμαι, οὗτός ἐστιν ὁ τοιοῦτος μάλιστα.
 Ἀλλὰ τίς μὴν; Ὃδε ἴσως σοι ἔτι δόξει εἶναι τούτου
 ἀθλιώτερος. Ποῖος; Ὃς ἂν, ἦν δ' ἐγώ, τυραννικὸς ὢν μὴ **Γ**
 ἰδιώτην βίον καταβιῷ, ἀλλὰ δυστυχὴς ἢ καὶ αὐτῷ ὑπό-
 τινος συμφορᾶς ἐκπορισθῇ ὥστε τυράννῳ γενέσθαι. Τεκ-
 μαίρομαί σε, ἔφη, ἐκ τῶν προειρημένων ἀληθῆ λέγειν.
 Ναί, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' οὐκ οἶεσθαι χρὴ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' εὖ
 μάλα τῷ τοιούτῳ³ λόγῳ σκοπεῖν. περὶ γάρ τοι τοῦ μεγίστου
 ἢ σκέψις, ἀγαθοῦ τε βίου καὶ κακοῦ. Ὀρθότατα, ἢ δ' ὅς.

¹ δὲ **Ξ**: τε **Α**.² γε **Ξ** q²: τε **Α**.³ τῷ τοιούτῳ nos: τῷ τοιούτῳ **Α**.

Δ Σκόπει δὴ, εἰ ἄρα τι λέγω. δοκεῖ γάρ μοι δεῖν ἐννοῆσαι ἐκ τῶνδε περὶ αὐτοῦ σκοποῦντας. Ἐκ τίνων; Ἐξ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἰδιωτῶν, ὅσοι πλούσιοι ἐν πόλεσιν ἀνδράποδα πολλὰ κέκτηνται. οὗτοι γὰρ τοῦτό γε προσόμοιον ἔχουσιν τοῖς τυράννοις, τὸ πολλῶν ἄρχειν· διαφέρει δὲ τὸ ἐκείνου πλῆθος. Διαφέρει γάρ. Οἶσθ' οὖν ὅτι οὗτοι ἀδεῶς ἔχουσιν καὶ οὐ φοβοῦνται τοὺς οἰκέτας; Τί γὰρ αὖ φοβοῦντο; Οὐδέν, εἶπον· ἀλλὰ τὸ αἷτιον ἐννοεῖς; Ναί· ὅτι γε πᾶσα ἡ πόλις ἐνὶ ἐκάστῳ βοηθεῖ τῶν ἰδιωτῶν.

Ε Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. τί δέ; εἴ τις θεῶν ἄνδρα ἓνα, ὅτῳ ἔστιν ἀνδράποδα πεντήκοντα ἢ πλείω, ἄρας¹ ἐκ τῆς πόλεως αὐτόν τε καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας θείη εἰς ἐρημίαν μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας τε καὶ τῶν οἰκετῶν, ὅπου αὐτῷ μηδεὶς τῶν ἐλευθέρων μέλλοι βοηθήσειν, ἐν ποίῳ ἂν τινι καὶ ὁπόσῳ φόβῳ οἷε γενέσθαι αὐτὸν περὶ τε αὐτοῦ καὶ παίδων καὶ γυναικός, μὴ ἀπόλοιτο ὑπὸ τῶν οἰκετῶν; Ἐν

579 παντί, ἦ δ' ὅς, ἔγωγε. Οὐκοῦν | ἀναγκάζοιτο ἂν τινας ἤδη θωπεύειν αὐτῶν τῶν δούλων, καὶ ὑπισχνεῖσθαι πολλὰ καὶ ἐλευθεροῦν οὐδὲν δεόμενος, καὶ κόλαξ αὐτὸς ἂν θεραπεύωντων ἀναφανείη; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, αὐτῷ, ἢ ἀπολωλέναι. Τί δ', εἰ καὶ ἄλλους, ἦν δ' ἐγώ, ὁ θεὸς κύκλῳ κατοικίσειεν² γείτονας πολλοὺς αὐτῷ, οἳ μὴ ἀνέχονται, εἴ τις ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ, ἀλλ' εἴ πού τινα τοιοῦτον λαμβάνοιεν, ταῖς ἐσχάταις τιμωροῦντο τιμωρίαις; Ἔτι ἂν, ἔφη,

Β οἶμαι, μᾶλλον ἐν παντὶ κακοῦ εἴη³, κύκλῳ φρουρούμενός ὑπὸ πάντων πολεμίων. Ἄρ' οὖν οὐκ ἐν τοιούτῳ μὲν δεσμωτηρίῳ δέδεταί ὁ τύραννος, φύσει ὦν οἷον διεληλύθαμεν, πολλῶν καὶ παντοδαπῶν φόβων καὶ ἐρώτων μεστός· λίχνῳ δὲ ὄντι αὐτῷ τὴν ψυχὴν μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει οὔτε ἀποδημῆσαι ἔξεστιν οὐδαμῶσε οὔτε θεωρῆσαι ὅσων δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐλευθέροι ἐπιθυμηταί εἰσιν, καταδεδυκὼς δὲ ἐν τῇ

¹ ἄρας II: ἄρας A.² κατοικίσειε q²: κατοικήσειεν A.³ εἴη Ξ q:εἰ εἴη A, sed ei puncto notavit A².

οἰκία τὰ πολλὰ ὡς γυνὴ ζῇ, φθονῶν καὶ τοῖς ἄλλοις **C**
πολίταις, εἴαν τις ἔξω ἀποδημῇ καὶ τι ἀγαθὸν ὀράῃ; Παντά-
πασιν μὲν οὖν, ἔφη.

VI. Οὐκοῦν τοῖς τοιούτοις κακοῖς πλείω καρποῦται
ἀνὴρ ὃς ἂν κακῶς ἐν ἑαυτῷ πολιτευόμενος, ὃν νῦν δὴ σὺ
ἀθλιώτατον ἔκρινας, τὸν τυραννικόν ὡς, μὴ ἰδιώτης κα-
ταβιῶ, ἀλλὰ ἀναγκασθῇ ὑπὸ τινος τύχης τυραννεῦσαι,
καὶ ἑαυτοῦ ὦν ἀκράτωρ ἄλλων ἐπιχειρήσῃ ἄρχειν· ὥσπερ
εἴ τις κάμνοντι σώματι καὶ ἀκράτορι ἑαυτοῦ μὴ ἰδιωτεύων,
ἀλλ' ἀγωνιζόμενος πρὸς ἄλλα σώματα καὶ μαχόμενος **D**
ἀναγκάζεται διάγειν τὸν βίον. Παντάπασιν, ἔφη, ὁμοί-
οιότατά τε καὶ ἀληθέστατα λέγεις, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν, ἦν
δ' ἐγώ, ὦ φίλε Γλαῦκων, παντελῶς τὸ πάθος ἀθλιον, καὶ
τοῦ ὑπὸ σοῦ κριθέντος χαλεπώτατα ζῆν χαλεπώτερον ἔτι
ζῆν ὁ τυραννῶν; Κομιδῇ γ', ἔφη. Ἔστιν ἄρα τῇ ἀληθείᾳ,
κἂν εἰ μὴ τῷ δοκεῖ, ὁ τῷ ὄντι τύραννος τῷ ὄντι δούλος
τὰς μεγίστας θωπείας καὶ δουλείας καὶ κόλαξ τῶν πονη- **E**
ροτάτων, καὶ τὰς ἐπιθυμίας οὐδ' ὅπωςτιοῦν ἀποπιμπλᾷς,
ἀλλὰ πλείστων ἐπιδεέστατος καὶ πένης τῇ ἀληθείᾳ φαί-
νεται, εἴαν τις ὅλην ψυχὴν ἐπίστηται θεάσασθαι, καὶ
φόβου γέμων διὰ παντὸς τοῦ βίου σφαδασμῶν τε καὶ
ὀδυνῶν πλήρης, εἴπερ τῇ τῆς πόλεως διαθέσει ἥς ἄρχει
ἔοικεν. ἔοικεν δέ· ἦ γάρ; Καὶ μάλα, ἔφη. | Οὐκοῦν καὶ 580
πρὸς τούτοις ἔτι ἀποδώσομεν τῷ ἀνδρὶ καὶ ἂν τὸ πρότερον
εἴπομεν, ὅτι ἀνάγκη καὶ εἶναι καὶ ἔτι μᾶλλον γίγνεσθαι
αὐτῷ ἢ πρότερον διὰ τὴν ἀρχὴν φθονερῷ, ἀπίστῳ, ἀδίκῳ,
ἀφίλῳ, ἀνοσίῳ καὶ πάσης κακίας πανδοκεῖ τε καὶ τροφεῖ,
καὶ ἐξ ἀπάντων τούτων μάλιστα μὲν αὐτῷ δυστυχεῖ εἶναι,
ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς πλησίον αὐτῷ τοιούτους ἀπεργάζεσθαι.
Οὐδεῖς σοι, ἔφη, τῶν νοῦν ἐχόντων ἀντερεῖ. Ἴθι δὴ μοι,
ἔφην ἐγώ, νῦν ἤδη ὥσπερ ὁ διὰ πάντων κριτῆς ἀποφαίνεται, **B**

¹ δοκεῖ Lob.: δοκῇ A.

καὶ σὺ οὕτω, τίς πρῶτος κατὰ τὴν σὴν δόξαν εὐδαιμονία καὶ τίς δεύτερος, καὶ τοὺς ἄλλους ἐξῆς πέντε ὄντας κρίνε, βασιλικόν, τιμοκρατικόν, ὀλιγαρχικόν, δημοκρατικόν, τυραννικόν. Ἄλλα ῥαδία, ἔφη, ἡ κρίσις. καθάπερ γὰρ εἰσηλθόν, ἔγωγε ὥσπερ χοροὺς κρίνω, ἀρετῇ καὶ κακίᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ καὶ τῷ ἐναντίῳ. Μισθωσώμεθα οὖν κήρυκα, ἦν δ' ἐγώ, ἡ αὐτὸς ἀνείπω, ὅτι ὁ Ἀρίστωνος υἱὸς τὸν C ἄριστόν τε καὶ δικαιοτάτον εὐδαιμονέστατον ἔκρινε, τοῦτον δ' εἶναι τὸν βασιλικώτατον καὶ βασιλεύοντα αὐτοῦ, τὸν δὲ κάκιστόν τε καὶ ἀδικώτατον ἀθλιώτατον, τοῦτον δὲ αὖ τυγχάνειν ὄντα ὃς ἂν τυραννικώτατος ὦν ἑαυτοῦ τε ὃ τι μάλιστα τυραννῇ καὶ τῆς πόλεως; Ἀνειρήσθω σοι, ἔφη. Ἦ οὖν προσαναγορεύω, εἶπον, ἐάν τε λανθάνωσιν τοιοῦτοι ὄντες ἐάν τε μὴ πάντας ἀνθρώπους τε καὶ θεοὺς; Προσαναγόρευε, ἔφη.

VII. Εἶεν δὴ, εἶπον· αὕτη μὲν ἡμῖν ἡ ἀπόδειξις μία D ἂν εἴη· δευτέραν δὲ ἰδὲ¹ τήνδε, ἐάν τι δόξη εἶναι. Τίς αὕτη; Ἐπειδὴ, ὥσπερ πόλις, ἦν δ' ἐγώ, διήρηται κατὰ τρία εἶδη, οὕτω καὶ ψυχὴ ἐνὸς ἐκάστου τριχῇ, δέξεται² ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἐτέραν ἀπόδειξιν. Τίνα ταύτην; Τήνδε. τριῶν ὄντων τριτταὶ καὶ ἡδοναὶ μοι φαίνονται, ἐνὸς ἐκάστου μία ἰδίᾳ³, ἐπιθυμίαι τε ὡσαύτως καὶ ἀρχαί. Πῶς λέγεις; ἔφη. Τὸ μὲν, φαμέν, ἦν ὃ μανθάνει ἄνθρωπος, τὸ δὲ ὃ θυμοῦται· τὸ δὲ τρίτον διὰ πολυειδίαν ἐνὶ οὐκ ἔσχομεν E ὀνόματι προσεῖπεν ἰδίῳ αὐτοῦ, ἀλλὰ ὃ μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον εἶχεν ἐν αὐτῷ, τούτῳ ἐπωνομάσαμεν· ἐπιθυμητικὸν γὰρ αὐτὸ κεκλήκαμεν διὰ σφοδρότητα τῶν περὶ τὴν ἐδωδὴν ἐπιθυμιῶν καὶ πόσιν καὶ ἀφροδίσια καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἀκόλουθα, καὶ φιλοχρήματον δὴ, ὅτι διὰ χρημάτων 581 μάλιστα ἀποτελοῦνται αἱ τοιαῦται ἐπιθυμίαι. Καὶ ὁρθῶς γ', ἔφη. Ἀρ' οὖν καὶ τὴν ἡδονὴν αὐτοῦ καὶ φιλίαν εἰ

¹ δὲ ἰδὲ nos: δεῖ δὲ A: δὲ δεῖ vulgo cum E g.

(punctis notatum) λογιστικὸν δέξεται A.

² δέξεται E: τὸ

³ ἰδίᾳ II: ἰδίᾳ A.

φαῖμεν εἶναι τοῦ κέρδους, μάλιστ' ἂν εἰς ἐν κεφάλαιον ἀπεριεδοίμεθα τῷ λόγῳ, ὥστε τι ἡμῖν αὐτοῖς δηλοῦν, ὅποτε τοῦτο τῆς ψυχῆς τὸ μέρος λέγομεν, καὶ καλοῦντες αὐτὸ φιλοχρήματον καὶ φιλοκερδὲς ὀρθῶς ἂν καλοῖμεν; Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ, ἔφη. Τί δέ; τὸ θυμοειδὲς οὐ πρὸς τὸ κρατεῖν μέντοι φαμέν καὶ νικᾶν καὶ εὐδοκιμεῖν ἀεὶ ὅλον ὥρμησθαι; Καὶ μάλα. Εἰ οὖν φιλόνικον αὐτὸ καὶ φιλότιμον προσ- **B** αγορεύοιμεν, ἡ ἐμμελῶς ἂν ἔχοι; Ἐμμελέστατα μὲν οὖν. Ἀλλὰ μὴν ὧ γε μανθάνομεν, παντὶ δῆλον ὅτι πρὸς τὸ εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν ὅπῃ ἔχει πᾶν ἀεὶ τέταται, καὶ χρημάτων τε καὶ δόξης ἥκιστα τούτων τούτῳ μέλει. Πολύ γε. Φιλομαθὲς δὴ καὶ φιλόσοφον καλοῦντες αὐτὸ κατὰ τρόπον ἂν καλοῖμεν; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἄρχει ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν μὲν τοῦτο, τῶν δὲ τὸ ἕτερον **C** ἐκείνων, ὁπότερον ἂν τύχῃ; Οὕτως, ἔφη. Διὰ ταῦτα δὴ καὶ ἀνθρώπων λέγομεν¹ τὰ πρῶτα τριττὰ γένη εἶναι, φιλόσοφον, φιλόνικον, φιλοκερδὲς; Κομιδῇ γε. Καὶ ἡδονῶν δὴ τρία εἶδη, ὑποκείμενα ἐν ἐκάστῳ τούτων; Πάνυ γε. Οἷσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι εἰ ἑτέλοις τρεῖς τοιούτους ἀνθρώπους ἐν μέρει ἕκαστον ἀνερωτᾶν, τίς τούτων τῶν βίων ἡδιστος, τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος μάλιστα ἐγκωμιάσεται; ὅ γε² χρηματιστικὸς πρὸς τὸ κερδαίνειν τὴν τοῦ τιμᾶσθαι ἡδονὴν **D** ἢ τὴν τοῦ μανθάνειν οὐδενὸς ἀξίαν φήσει εἶναι, εἰ μὴ εἴ τι αὐτῶν ἀργύριον ποιεῖ. Ἀληθῆ, ἔφη. Τί δὲ ὁ φιλότιμος; ἦν δ' ἐγώ· οὐ τὴν μὲν ἀπὸ τῶν χρημάτων ἡδονὴν φορτικὴν τινα ἡγείται, καὶ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ μανθάνειν, ὃ τι μὴ μάθημα τιμὴν φέρει, καπνὸν καὶ φλυαρίαν; Οὕτως, ἔφη, ἔχει. Τὸν δὲ φιλόσοφον, ἦν δ' ἐγώ, τί οἰώμεθα³ τὰς ἄλλας ἡδονὰς νομίζειν πρὸς τὴν τοῦ εἰδέναι τἀληθὲς ὅπῃ **E** ἔχει καὶ ἐν τοιούτῳ τινὶ ἀεὶ εἶναι μανθάνοντα τῆς ἡδονῆς⁴;

¹ λέγομεν Ξ q²; λέγωμεν Α.
 μεθα Graser: ποιῶμεθα codd.
 Α².

² Hermann cum M: τε Α.

³ τί οἰώ-
 ⁴ τῆς ἡδονῆς Α¹: punctis notavit

οὐ πάνυ πόρρω, καὶ καλεῖν τῷ ὄντι ἀναγκαίης, ὥς οὐδὲν τῶν ἄλλων δεόμενον, εἰ μὴ ἀνάγκη ἦν; Εὐ, ἔφη, δεῖ εἰδέναί.

VIII. Ὅτε δὴ οὖν, εἶπον, ἀμφισβητοῦνται ἐκάστου τοῦ εἰδούς αἱ ἡδوناὶ καὶ αὐτὸς ὁ βίος, μὴ ὅτι πρὸς τὸ κάλλιον καὶ αἰσχιον ζῆν μηδὲ τὸ χεῖρον καὶ ἄμεινον, ἀλλὰ
 582 πρὸς αὐτὸ τὸ ἡδιον καὶ ἀλυπότερον, | πῶς ἂν εἰδεῖμεν, τίς αὐτῶν ἀληθέστατα λέγει; Οὐ πάνυ, ἔφη, ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν. Ἄλλ' ὧδε σκόπει. τίνι χρὴ κρίνεσθαι τὰ μέλ-
 λοντα καλῶς κριθήσεσθαι; ἄρ' οὐκ ἐμπειρία τε καὶ φρονήσῃ καὶ λόγῳ; ἡ τούτων ἔχοι ἂν τις βέλτιον κριτή-
 ριον; Καὶ πῶς ἂν; ἔφη. Σκόπει δὴ. τριῶν ὄντων τῶν ἀνδρῶν τίς ἐμπειρότατος πασῶν ὧν εἵπομεν ἡδονῶν; πότερον ὁ φιλοκερδής, μαυθάνων αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν οἶόν ἐστιν, ἐμπειρότερος δοκεῖ σοι εἶναι τῆς ἀπὸ τοῦ
 B εἰδέναί ἡδονῆς, ἡ ὁ φιλόσοφος τῆς ἀπὸ τοῦ κερδαίνειν; Πολύ, ἔφη, διαφέρει. τῷ μὲν γὰρ ἀνάγκη γεένεσθαι τῶν ἐτέρων ἐκ παιδὸς ἀρξαμένῳ· τῷ δὲ φιλοκερδεῖ, ὅπη πέφυκε τὰ ὄντα μαυθάνοντι, τῆς ἡδονῆς ταύτης, ὥς γλυκεῖά ἐστιν, οὐκ ἀνάγκη γεένεσθαι οὐδ' ἐμπείρῳ γίγνεσθαι, μᾶλλον δὲ καὶ προθυμουμένῳ οὐ ῥάδιον. Πολὺ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, διαφέρει τοῦ γε φιλοκερδοῦς ὁ φιλόσοφος ἐμπειρία ἀμφο-
 C τέρων τῶν ἡδονῶν. Πολὺ μέντοι. Τί δὲ τοῦ φιλοτίμου; ἄρα μᾶλλον ἄπειρός ἐστι τῆς ἀπὸ τοῦ τιμᾶσθαι ἡδονῆς ἢ ἐκεῖνος τῆς ἀπὸ τοῦ φρονεῖν; Ἄλλὰ τιμὴ μέν¹, ἔφη, εἰάνπερ ἐξεργάζωνται ἐπὶ ὃ ἕκαστος ὥρμηκε, πᾶσιν αὐτοῖς ἔπεται· καὶ γὰρ ὁ πλούσιος ὑπὸ πολλῶν τιμᾶται καὶ ὁ ἀνδρεῖος καὶ ὁ σοφός· ὥστε ἀπὸ γε τοῦ τιμᾶσθαι, οἶόν ἐστιν, πάντες τῆς ἡδονῆς ἐμπειροί· τῆς δὲ τοῦ ὄντος θέας, οἷαν ἡδονὴν ἔχει, ἀδύνατον ἄλλῳ γεγεῖσθαι πλὴν τῷ
 D φιλοσόφῳ. Ἐμπειρίας μὲν ἄρα, εἶπον, ἔνεκα κάλλιστα

¹ τιμὴ μὲν ν: τί μὴν Α.

τῶν ἀνδρῶν κρίνει οὗτος¹. Πολύ γε. Καὶ μὴν μετὰ γε φρονήσεως μόνος ἔμπειρος γεγονώς ἔσται. Τί μὴν; Ἀλλὰ μὴν καὶ δι' οὗ γε δεῖ ὀργάνου κρίνεσθαι, οὐ τοῦ φιλοκερδοῦς τοῦτο ὄργανον οὐδὲ τοῦ φιλοτίμου, ἀλλὰ τοῦ φιλοσόφου. Τὸ ποῖον; Διὰ λόγων που ἔφαμεν δεῖν κρίνεσθαι, ἧ γάρ; Ναί. Λόγοι δὲ τούτου μάλιστα ὄργανον. Πῶς δ' οὐ; Οὐκοῦν εἰ μὲν πλούτῳ καὶ κέρδει ἄριστα ἐκρίνετο τὰ κρινόμενα, ἃ ἐπῆνει ὁ φιλοκερδὴς καὶ ἔψεγεν, ἀνάγκη ἂν εἴη ταῦτα ἀληθέστατα εἶναι. Πολλή γε. Εἰ δὲ τιμῇ τε καὶ νίκη καὶ ἀνδρείᾳ, ἅρ' οὐχ ἃ ὁ φιλότιμός τε καὶ ὁ φιλόνικος; Δῆλον. Ἐπειδὴ δ' ἐμπειρία καὶ φρονήσῃ καὶ λόγῳ; Ἀνάγκη, ἔφη, ἃ ὁ φιλόσοφός τε καὶ ὁ φιλόλογος ἐπαινεῖ, ἀληθέστατα εἶναι. Τριῶν ἄρ' οὐσῶν τῶν | ἡδονῶν ἢ τούτου τοῦ μέρους τῆς ψυχῆς, ᾧ μαθάνομεν, 583 ἡδίστη ἂν εἴη, καὶ ἐν ᾧ ἡμῶν τοῦτο ἄρχει, ὁ τούτου βίος ἡδιστος; Πῶς δ' οὐ μέλλει; ἔφη· κύριος γοῦν ἐπαινέτης ὢν ἐπαινεῖ τὸν ἑαυτοῦ βίον ὁ φρόνιμος. Τίνα δὲ δεύτερον, εἶπον, βίον καὶ τίνα δευτέραν ἡδονὴν φησιν ὁ κριτὴς εἶναι; Δῆλον ὅτι τὴν τοῦ πολεμικοῦ τε καὶ φιλοτίμου· ἐγγυτέρω γὰρ αὐτοῦ ἐστὶν ἢ ἡ τοῦ χρηματιστοῦ. Ὑστάτην δὲ τὴν τοῦ φιλοκερδοῦς, ὡς ἔοικεν. Τί μὴν; ἦ δ' ὅς.

IX. Ταῦτα μὲν τοίνυν οὕτω δὴ ἐφεξῆς ἂν εἴη καὶ δις B νενικηκώς ὁ δίκαιος τὸν ἄδικον· τὸ δὲ τρίτον Ὀλυμπικῶς τῷ σωτήρῃ τε καὶ τῷ Ὀλυμπίῳ Δίῃ, ἄθρει ὅτι οὐδὲ παναληθής ἐστιν ἢ τῶν ἄλλων ἡδονὴ πλὴν τῆς τοῦ φρονίμου οὐδὲ καθαρὰ, ἀλλ' ἐσκιαγραφημένη τις, ὡς ἐγὼ δοκῶ μοι τῶν σοφῶν τινὸς ἀκηκοέναι. καίτοι τοῦτ' ἂν εἴη μέγιστόν τε καὶ κυριώτατον τῶν πτωμάτων. Πολύ γε· ἀλλὰ πῶς λέγεις; Ὡδ', εἶπον, ἐξευρήσω, σοῦ ἀποκρινομένου ζητῶν ἅμα. Ἐρώτα δὴ, ἔφη. Λέγε δὴ, ἦν δ' ἐγώ· οὐκ ἐναντίον C φαμὲν λύπην ἡδονῇ; Καὶ μάλα. Οὐκοῦν καὶ τὸ μῆτε χαίρειν μῆτε λυπεῖσθαι εἶναί τι; Εἶναι μέντοι. Μεταξὺ

¹ οὗτος II: οὕτως A.

- τούτοιον ἀμφοῖν ἐν μέσῳ ὄν, ἡσυχίαν τινὰ περὶ ταῦτα τῆς ψυχῆς; ἢ οὐχ οὕτως αὐτὸ λέγεις; Οὕτως, ἢ δ' ὅς. Ἄρ' οὐ μνημονεύεις, ἦν δ' ἐγώ, τοὺς τῶν καμνόντων λόγους, οὓς λέγουσιν ὅταν κάμνωσιν; Ποίους; Ὡς οὐδὲν ἄρα ἐστὶν
- D** ἥδιον τοῦ ὑγιαίνειν, ἀλλὰ σφᾶς ἐλελήθει, πρὶν κάμνειν, ἥδιστον ὄν. Μέμνημαι, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν περιωδυνία τινὲ ἐχομένων ἀκούεις λεγόντων, ὥς οὐδὲν ἥδιον τοῦ παύσασθαι ὀδυνώμενον; Ἀκούω. Καὶ ἐν ἄλλοις γε, οἶμαι, πολλοῖς τοιοῦτοις αἰσθάνει γιγνομένους τοὺς ἀνθρώπους, ἐν οἷς, ὅταν λυπῶνται, τὸ μὴ λυπεῖσθαι καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ τοιοῦτου ἐγκωμιάζουσιν ὥς ἥδιστον, οὐ τὸ χαίρειν. Τοῦτο γάρ, ἔφη, τότε ἡδὺ ἴσως καὶ ἀγαπητὸν
- E** γίγνεται, ἡσυχία. Καὶ ὅταν παύσῃται ἄρα, εἶπον, χαίρων τις, ἢ τῆς ἡδονῆς ἡσυχία λυπηρὸν ἔσται. Ἴσως, ἔφη. Ὁ μεταξὺ ἄρα νῦν δὴ ἀμφοτέρων ἔφαμεν εἶναι, τὴν ἡσυχίαν, τοῦτό ποτε ἀμφοτέρα ἔσται, λύπη τε καὶ ἡδονή. Ἔοικεν. Ἦ καὶ δυνατὸν τὸ μῆδέτερα ὄν ἀμφοτέρα γίγνεσθαι; Οὐ μοι δοκεῖ. Καὶ μὴν τό γε ἡδὺ ἐν ψυχῇ γιγνόμενον καὶ τὸ
- 584 λυπηρὸν κίνησίς τις ἀμφοτέρω ἐστὸν. ἢ οὐ; Ναί. | Τὸ δὲ μῆτε λυπηρὸν μῆτε ἡδὺ οὐχὶ ἡσυχία μέντοι καὶ ἐν μέσῳ τούτοιον ἐφάνη ἄρτι; Ἐφάνη γάρ. Πῶς οὖν ὀρθῶς ἔστι τὸ μὴ ἀλγεῖν ἡδὺ ἡγεῖσθαι ἢ τὸ μὴ χαίρειν ἀνιαρόν; Οὐδαμῶς. Οὐκ ἔστιν ἄρα τοῦτο, ἀλλὰ φαίνεται, ἦν δ' ἐγώ, παρὰ τὸ ἀλγεινὸν ἡδὺ καὶ παρὰ τὸ ἡδὺ ἀλγεινὸν τότε, ἢ ἡσυχία, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς τούτων τῶν φαντασμάτων πρὸς ἡδονῆς ἀλήθειαν, ἀλλὰ γοητεία τις. Ὡς γοῦν ὁ λόγος,
- B** ἔφη, σημαίνει. Ἴδὲ τοίνυν, ἔφην ἐγώ, ἡδονάς, αἱ οὐκ ἐκ λυπῶν εἰσίν, ἵνα μὴ πολλάκις οἰηθῆς ἐν τῷ παρόντι οὕτω τοῦτο πεφυκέναι, ἡδονὴν μὲν παῦλαν λύπης εἶναι, λύπην δὲ ἡδονῆς. Ποῦ δὴ, ἔφη, καὶ ποίας λέγεις; Πολλαὶ μὲν, εἶπον, καὶ ἄλλαι, μάλιστα δ' εἰ θέλεις ἐννοῆσαι τὰς περὶ τὰς ὁσμάς ἡδονάς. αὗται γὰρ οὐ προλυπηθέντι ἐξαίφνης ἀμήχανοι τὸ μέγεθος γίγνονται παυσάμεναί τε λύπην

οὐδεμίαν καταλείπουσιν. Ἀληθέστατα, ἔφη. Μὴ ἄρα πειθώμεθα καθαρὰν ἡδονὴν εἶναι τὴν λύπης ἀπαλλαγὴν, C
μηδὲ λύπην τὴν ἡδονῆς. Μὴ γάρ. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπον, αἶ γε διὰ τοῦ σώματος ἐπὶ τὴν ψυχὴν τείνουσαι καὶ λεγόμεναι ἡδοναὶ σχεδὸν αἱ πλείεσται τε καὶ μέγισται τούτου τοῦ εἵδους εἰσὶ, λυπῶν τινὲς ἀπαλλαγαί. Εἰσὶ γάρ. Οὐκοῦν καὶ αἱ πρὸ μελλόντων τούτων ἐκ προσδοκίας γιγνόμεναι προησθήσεις τε καὶ προλυπήσεις κατὰ ταῦτα ἔχουσιν; Κατὰ ταῦτά.

X. Οἶσθ' οὖν, ἣν δ' ἐγώ, οἳαί εἰσιν καὶ ᾧ μάλιστα D
εἰόκασιν; Τῷ; ἔφη. Νομίζεις τι, εἶπον, ἐν τῇ φύσει εἶναι τὸ μὲν ἄνω, τὸ δὲ κάτω, τὸ δὲ μέσον; Ἐγώ γε. Οἷε οὖν ἂν τινα ἐκ τοῦ κάτω φερόμενον πρὸς μέσον ἄλλο τι οἶεσθαι ἢ ἄνω φέρεσθαι; καὶ ἐν μέσῳ στάντα, ἀφορῶντα ὅθεν ἐνῆνεκται, ἄλλοθί που ἂν ἡγείσθαι εἶναι ἢ ἐν τῷ ἄνω, μὴ ἑωρακότα τὸ ἀληθῶς ἄνω; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε, ἔφη, ἄλλως¹ οἶμαι οἰηθῆναι ἂν τὸν τοιοῦτον. Ἀλλ' εἰ πάλιν γ', ἔφην, φέροιτο, κάτω τ' ἂν οἶοιτο φέρεσθαι καὶ ἀληθῇ E
οἶοιτο; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν ταῦτα πάσχοι ἂν πάντα διὰ τὸ μὴ ἔμπειρος εἶναι τοῦ ἀληθινῶς ἄνω τε ὄντος καὶ ἐν μέσῳ καὶ κάτω; Δῆλον δῆ. Θαυμάζοις ἂν οὖν, εἰ καὶ ἄπειροι ἀληθείας περὶ πολλῶν τε ἄλλων μὴ ὑγιεῖς δόξας ἔχουσιν πρὸς τε ἡδονὴν καὶ λύπην καὶ τὸ μεταξὺ τούτων οὕτω διάκεινται, ὥστε ὅταν μὲν ἐπὶ τὸ λυπηρὸν φέρωνται, ἀληθῇ τε | οἴονται καὶ τῷ ὄντι λυποῦνται, ὅταν δὲ ἀπὸ 585
λύπης ἐπὶ τὸ μεταξύ, σφόδρα μὲν οἴονται πρὸς πληρώσει τε καὶ ἡδονῇ γίγνεσθαι, ὥσπερ δὲ² πρὸς μέλαν φαιὸν ἀποσκοποῦντες ἀπειρία λευκοῦ, καὶ τὸ ἄλυπον οὕτω πρὸς λύπην³ ἀφορῶντες ἀπειρία ἡδονῆς ἀπατῶνται; Μὰ Δία, ἢ δ' ὅς, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, εἰ μὴ οὕτως ἔχει. Ὡδέ γ' οὖν, εἶπον, ἐννόει· οὐχὶ πεῖνα καὶ

¹ ἄλλως II: ἀλλ' ὡς A.² δὲ q: om. A.³ τὸ ἄλυπον οὕτω πρὸς λύπην Schleiermacher: πρὸς τὸ ἄλυπον οὕτω λύπην codd.

- Β** δίψα καὶ τὰ τοιαῦτα κενώσεις τινές εἰσιν τῆς περὶ τὸ σῶμα ἕξεως; Τί μήν; Ἀγνοία δὲ καὶ ἀφροσύνη ἂρ' οὐ κενότης ἐστὶ τῆς περὶ ψυχὴν αὖ ἕξεως; Μάλα γε. Οὐκοῦν πληροῖτ' ἂν ὃ τε τροφῆς μεταλαμβάνων καὶ ὁ νοῦν ἰσχων; Πῶς δ' οὖν; Πλήρωσις δὲ ἀληθεστέρα τοῦ ἦττον ἢ τοῦ μᾶλλον ὄντος; Δῆλον, ὅτι τοῦ μᾶλλον. Πότερα οὖν ἡγεῖ τὰ γένη μᾶλλον καθαρᾶς οὐσίας μετέχειν, τὰ οἶον σίτου τε καὶ πότου καὶ ὄψου καὶ ξυμπάσης τροφῆς, ἢ τὸ
- Γ** δόξης τε ἀληθοῦς εἶδος καὶ ἐπιστήμης καὶ νοῦ καὶ ξυλλήβδην αὖ πάσης ἀρετῆς; ὧδε δὲ κρίνε· τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου ἐχόμενον καὶ ἀθανάτου καὶ ἀληθείας καὶ αὐτὸ τοιοῦτον ὄν καὶ ἐν τοιούτῳ γιγνόμενον μᾶλλον εἶναί σοι δοκεῖ, ἢ τὸ μηδέποτε ὁμοίου καὶ θνητοῦ καὶ αὐτὸ τοιοῦτο καὶ ἐν τοιούτῳ γιγνόμενον; Πολύ, ἔφη, διαφέρει τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου. Ἡ οὖν ἀεὶ <ἀν>ομοίου¹ οὐσία οὐσίας τι μᾶλλον ἢ <ἡ>² ἐπιστήμης μετέχει; Οὐδαμῶς. Τί δ'; ἀληθείας; Οὐδὲ τοῦτο. Εἰ δὲ ἀληθείας ἦττον, οὐ καὶ οὐσίας;
- Δ** Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ὅλως τὰ περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν γένη τῶν γενῶν αὖ τῶν περὶ τὴν τῆς ψυχῆς θεραπείαν ἦττον ἀληθείας τε καὶ οὐσίας μετέχει; Πολύ γε. Σῶμα δὲ αὐτὸ ψυχῆς οὐκ οἶει οὕτως; Ἐγώ γε. Οὐκοῦν τὸ τῶν μᾶλλον ὄντων πληρούμενον καὶ αὐτὸ μᾶλλον ὄν ὄντως μᾶλλον πληροῦται ἢ τὸ τῶν ἦττον ὄντων καὶ αὐτὸ ἦττον ὄν; Πῶς γὰρ οὖν; Εἰ ἄρα τὸ πληροῦσθαι τῶν φύσει προσηκόντων ἡδύ ἐστι, τὸ τῷ ὄντι καὶ τῶν ὄντων πληρούμενον μᾶλλον μᾶλλον ὄντως τε καὶ ἀληθεστέως χαίρειν ἂν ποιοῖ ἡδονῇ ἀληθεῖ, τὸ δὲ τῶν ἦττον ὄντων μεταλαμβάνον ἦττόν τε ἂν ἀληθῶς καὶ βεβαίως πληροῖτο καὶ ἀπιστοτέρας ἂν ἡδονῆς καὶ ἦττον ἀληθοῦς μεταλαμβάνοι. Ἀναγκαιό-
- 586 τατα, ἔφη. Οἱ ἄρα φρονήσεως καὶ ἀρετῆς ἄπειροι, εὐ|χίαις δὲ καὶ τοῖς τοιοῦτοις ἀεὶ ξυνόντες, κάτω, ὡς ἔοικεν, καὶ μέχρι πάλιν πρὸς τὸ μεταξὺ φέρονται τε καὶ ταύτη

¹ ἀεὶ <ἀν>ομοίου nos; ἀεὶ ὁμοίου A.² <ἡ> nos; om. codd.

πλανῶνται διὰ βίου, ὑπερβάντες δὲ τοῦτο πρὸς τὸ ἀληθῶς ἄνω οὔτε ἀνέβλεψαν πώποτε οὔτε ἠνέχθησαν, οὐδὲ τοῦ ὄντος τῷ ὄντι ἐπληρώθησαν, οὐδὲ βεβαίου τε καὶ καθαρᾶς ἡδονῆς ἐγεύσαντο, ἀλλὰ βοσκημάτων δίκην κάτω ἀεὶ βλέποντες καὶ κεκυφότες εἰς γῆν καὶ εἰς τραπέζας βόσκονται χορταζόμενοι καὶ ὀχεύοντες, καὶ ἔνεκα τῆς τούτων **B** πλεονεξίας λακτίζοντες καὶ κυρίττοντες ἀλλήλους σιδηροῖς κέρασί τε καὶ ὀπλαῖς ἀποκτινύουσι δι' ἀπληστίαν, ἕτε οὐχὶ τοῖς οὖσιν οὐδὲ τὸ ὄν οὐδὲ τὸ στέγον ἑαυτῶν πιμπλάντες. Παντελῶς, ἔφη ὁ Γλαῦκων, τὸν τῶν πολλῶν, ὃ Σώκρατες, χρησμοδεῖς βίου. Ἄρ' οὖν οὐκ ἀνάγκη καὶ ἡδοναῖς ξυνεῖναι μεμιγμέναις λύπαις, εἰδώλοις τῆς ἀληθοῦς ἡδονῆς καὶ ἐσκιαγραφημέναις, ὑπὸ τῆς παρ' ἀλλήλας θέσεως ἀποχραινομέναις, ὥστε σφοδρούς ἐκατέρας φαίνε- **C** σθαι καὶ ἔρωτας ἑαυτῶν λυττῶντας τοῖς ἄφροσιν ἐντίκτειν καὶ περιμαχίτους εἶναι, ὥσπερ τὸ τῆς Ἑλένης εἰδῶλον ὑπὸ τῶν ἐν Τροίᾳ Σησίχορός φησι γενέσθαι περιμάχητον ἀγνοία τοῦ ἀληθοῦς; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, τοιοῦτόν τι αὐτὸ εἶναι.

XI. Τί δέ; περὶ τὸ θυμοειδὲς οὐχ ἕτερα τοιαῦτα ἀνάγκη γίνεσθαι, ὅς ἂν αὐτὸ τοῦτο διαπράττηται, ἢ φθόνῳ διὰ φιλοτιμίαν ἢ βίᾳ διὰ φιλονικίαν ἢ θυμῷ διὰ δυσκολίαν πλησμονῇ τιμῆς τε καὶ νίκης καὶ θυμοῦ διώκων **D** ἄνευ λογισμοῦ τε καὶ νοῦ; Τοιαῦτα, ἢ δ' ὅς, ἀνάγκη καὶ περὶ τοῦτο εἶναι. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· θαρροῦντες λέγωμεν, ὅτι καὶ περὶ τὸ φιλοκερδὲς καὶ τὸ φιλόνηκον ὅσαι ἐπιθυμίαι εἰσὶν, αἱ μὲν ἂν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ λόγῳ ἐπόμεναι καὶ μετὰ τούτων τὰς ἡδονὰς διώκουσαι, αἱ δ' ἂν τὸ φρόνιμον ἐξηγῇται, λαμβάνουσι, τὰς ἀληθεστάτας τε λήψονται, ὡς οἶόν τε αὐταῖς ἀληθεῖς λαβεῖν, ἅτε ἀληθεῖα ἐπομένων, καὶ τὰς ἑαυτῶν οἰκείας, εἴπερ τὸ βέλτιστον ἐκάστω τοῦτο καὶ **E** οἰκειότατον; Ἄλλὰ μὲν, ἔφη, οἰκειότατόν γε. Τῷ φιλοσόφῳ ἄρα ἐπομένης ἀπάσης τῆς ψυχῆς καὶ μὴ στασιαζούσης

ἐκάστῳ τῷ μέρει ὑπάρχει εἷς τε τᾶλλα τὰ ἑαυτοῦ πράττειν
καὶ δικαίῳ εἶναι, καὶ δὴ καὶ τὰς ἡδονὰς τὰς ἑαυτοῦ ἕκαστον
587 καὶ τὰς βελτίστας καὶ εἰς τὸ δυνατόν | τὰς ἀληθεστάτας
καρποῦσθαι. Κομιδῇ μὲν οὖν. "Οταν δὲ ἄρα τῶν ἐτέρων
τι κρατήσῃ, ὑπάρχει αὐτῷ μήτε τὴν ἑαυτοῦ ἡδονὴν ἐξευ-
ρίσκειν τὰ τε ἄλλ' ἀναγκάζειν ἀλλοτρίαν καὶ μὴ ἀληθῆ
ἡδονὴν διώκειν. Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν ἂν πλείστον φιλο-
σοφίας τε καὶ λόγου ἀφέστηκεν, μάλιστ' ἂν τοιαῦτα
ἐξεργάζοιτο; Πολύ γε. Πλείστον δὲ λόγου ἀφίσταται
οὐχ ὕπερ νόμου τε καὶ τάξεως; Δῆλον δὴ. Ἐφάνησαν
B δὲ πλείστον ἀφεστῶσαι οὐχ αἱ ἐρωτικάί τε καὶ τυραννικαὶ
ἐπιθυμίαι; Πολύ γε. Ἐλάχιστον δὲ αἱ βασιλικαὶ τε
καὶ κόσμιαί; Ναί. Πλείστον δὴ, οἶμαι, ἀληθοῦς ἡδονῆς
καὶ οἰκείας ὁ τύραννος ἀφεστήξει, ὁ δὲ ὀλίγιστον. Ἀνάγκη.
Καὶ ἀηδέστατα ἄρα, εἶπον, ὁ τύραννος βιώσεται, ὁ δὲ
βασιλεὺς ἡδιστα. Πολλὴ ἀνάγκη. Οἴσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ,
ὅσῳ ἀηδέστερον ζῇ τύραννος βασιλέως; Ἄν εἴπῃς, ἔφη.
Τριῶν ἡδονῶν, ὡς ἔοικεν, οὐσῶν, μιᾶς μὲν γνησίας, δυοῖν δὲ
C νόθαιν¹, τῶν νόθων εἰς τὸ ἐπέκεινα ὑπερβὰς ὁ τύραννος,
φυγῶν νόμον τε καὶ λόγον, δούλαις τισὶ δορυφόροις ἡδοναῖς
ξυνοικεῖ, καὶ ὁπόσῳ ἐλαττοῦται οὐδὲ πᾶν ῥάδιον εἰπεῖν,
πλὴν ἴσως ᾧδε. Πῶς; ἔφη. Ἀπὸ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ
τρίτος που ὁ τύραννος ἀφειστήκει· ἐν μέσῳ γὰρ αὐτῶν ὁ
δημοτικὸς ἦν. Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἡδονῆς τρίτῳ εἰδῶλω
πρὸς ἀλήθειαν ἀπ' ἐκείνου ξυνοικοῖ ἄν, εἰ τὰ πρόσθεν
ἀληθῆ; Οὕτω. Ὁ δέ γε ὀλιγαρχικὸς ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ
D αὖ τρίτος, ἐὰν εἰς ταῦτόν ἀριστοκρατικὸν καὶ βασιλικὸν
τιθῶμεν. Τρίτος γάρ. Τριπλασίου ἄρα, ἦν δ' ἐγώ,
τριπλάσιον ἀριθμῷ ἀληθοῦς ἡδονῆς ἀφέστηκεν τύραννος.
Φαίνεται. Ἐπίπεδον ἄρ', ἔφην, ὡς ἔοικεν, τὸ εἰδῶλον κατὰ
τὸν τοῦ μήκους ἀριθμὸν ἡδονῆς τυραννικῆς ἂν εἴῃ. Κομιδῇ
γε. Κατὰ δὲ δύναμιν καὶ τρίτην αὐξην δῆλον δὴ ἀπόστασιν

¹ νόθαιν Π: νόθων A¹: νόθοιν A².

ὅσῃν ἀφεστηκὸς γίνεται. Δῆλον, ἔφη, τῷ γε λογιστικῷ. Οὐκοῦν ἐάν τις μεταστρέψας ἀληθείᾳ ἡδονῆς τὸν βασιλέα **Ε** τοῦ τυράννου ἀφεστηκότα λέγῃ ὅσον ἀφέστηκεν, ἐννεακαί-
 εικοσικαίεπτακοσιοπλασιάκις ἥδιον αὐτὸν ζῶντα εὐρήσει
 τελειωθείσῃ τῇ πολλαπλασιώσει, τὸν δὲ τύραννον ἀνιάρω-
 τερον τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἀποστάσει. Ἀμήχανον, ἔφη, λογισμὸν
 καταπεφόρηκας¹ τῆς διαφορότητος τοῖν ἀνδροῖν, τοῦ τε
 δικαίου καὶ | τοῦ ἀδίκου, πρὸς ἡδονὴν τε καὶ λύπην. Καὶ **588**
 μέντοι καὶ ἀληθῆ καὶ προσήκοντά γε, ἦν δ' ἐγώ, βίους
 ἀριθμὸν, εἴπερ αὐτοῖς προσήκουσιν ἡμέραι καὶ νύκτες καὶ
 μῆνες καὶ ἐνιαυτοί. Ἀλλὰ μὲν, ἔφη, προσήκουσιν. Οὐκοῦν
 εἰ τοσοῦτον ἡδονὴ νικᾷ ὁ ἀγαθός τε καὶ δίκαιος τὸν κακὸν τε
 καὶ ἄδικον, ἀμηχάνῳ δὴ ὅσῳ πλέον² νικήσει εὐσχημοσύνη
 τε βίου καὶ κάλλει καὶ ἀρετῇ; Ἀμηχάνῳ μέντοι νῆ Δία,
 ἔφη.

XII. Εἶεν δὲ, εἶπον· ἐπειδὴ ἐνταῦθα λόγου γεγόναμεν, **Β**
 ἀναλάβωμεν τὰ πρῶτα λεχθέντα, δι' ἃ δεῦρ' ἤκομεν. ἦν
 δέ που λεγόμενον λυσιτελεῖν ἀδικεῖν τῷ τελέως μὲν ἀδίκῳ,
 δοξαζομένῳ δὲ δικαίῳ. ἦ οὐχ οὕτως ἐλέχθη; Οὕτω μὲν
 οὖν. Νῦν δὲ, ἔφην, αὐτῷ διαλεγώμεθα, ἐπειδὴ διω-
 μολογησάμεθα τό τε ἀδικεῖν καὶ τὸ δίκαια πράττειν ἦν
 ἑκάτερον ἔχει δύναμιν. Πῶς; ἔφη. Εἰκόνα πλάσαντες
 τῆς ψυχῆς λόγῳ, ἵνα εἰδῇ ὁ ἐκεῖνα λέγων, οἷα ἔλεγεν.
 Ποίαν τινά; ἦ δ' ὅς. Τῶν τοιούτων τινά, ἦν δ' ἐγώ, οἶαι **С**
 μυθολογοῦνται παλαιαὶ γενέσθαι φύσεις, ἥ τε Χιμαίρας
 καὶ ἡ Σκύλλης καὶ Κερβέρου, καὶ ἄλλαι τινὲς συχναὶ
 λέγονται ξυμπεφυκυῖαι ιδέαι πολλαὶ εἰς ἓν γενέσθαι.
 Λέγονται γάρ, ἔφη. Πλάττε τοίνυν μίαν μὲν ἰδέαν θηρίου
 ποικίλου καὶ πολυκεφάλου, ἡμέρων δὲ θηρίων ἔχοντος
 κεφαλὰς κύκλῳ καὶ ἀγρίων καὶ δυνατοῦ μεταβάλλειν καὶ
 φύειν ἐξ αὐτοῦ πάντα ταῦτα. Δεινοῦ πλάστου, ἔφη, τὸ

¹ καταπεφόρηκας Α: καταπεφώρακας Ξ².

² πλέον nos: πλεῖον Α¹:

πλεῖον Δ².

D ἔργον· ὅμως δέ, ἐπειδὴ εὐπλαστότερον κηροῦ καὶ τῶν τοιούτων λόγος, πεπλάσθω. Μίαν δὲ τοίνυν ἄλλην ιδέαν λέοντος, μίαν δὲ ἀνθρώπου· πολὺ δὲ μέγιστον ἔστω τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον τὸ δεύτερον. Ταῦτα, ἔφη, ῥά· καὶ πέπλασται. Σύναπτε τοίνυν αὐτὰ εἰς ἓν τρία ὄντα, ὥστε πη ξυμπεφυκέναι ἀλλήλοις. Συνῆπται, ἔφη. Περίπλασον δὴ αὐτοῖς ἔξωθεν ἐνὸς εἰκόνα, τὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε τῷ

E μὴ δυναμένῳ τὰ ἐντὸς ὀρᾶν, ἀλλὰ τὸ ἔξω μόνον ἔλутρον ὀρῶντι ἐν ζῶν φαίνεσθαι, ἀνθρωπον. Περιπέπλασται, ἔφη. Λέγωμεν δὴ τῷ λέγοντι, ὡς λυσιτελεῖ τούτῳ ἀδικεῖν τῷ ἀνθρώπῳ, δίκαια δὲ πράττειν οὐ ξυμφέρει, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φησὶν ἢ λυσιτελεῖν αὐτῷ τὸ παντοδαπὸν θηρίον εὐωχοῦντι ποιεῖν ἰσχυρὸν καὶ τὸν λέοντα καὶ τὰ περὶ τὸν
589 λέοντα, τὸν δὲ ἀνθρωπον λιμοκτονεῖν | καὶ ποιεῖν ἀσθενῆ, ὥστε ἔλκεσθαι ὅπῃ ἂν ἐκείνων ὀπότερον ἄγῃ, καὶ μηδὲν ἕτερον ἐτέρῳ ξυνεθίζειν μηδὲ φίλον ποιεῖν, ἀλλ' ἑᾶν αὐτὰ ἐν αὐτοῖς δάκνεσθαι τε καὶ μαχόμενα ἐσθίειν ἀλληλα. Παντάπασι γάρ, ἔφη, ταῦτ' ἂν λέγοι ὁ τὸ ἀδικεῖν ἐπαινῶν. Οὐκοῦν αὖ ὁ τὰ δίκαια λέγων λυσιτελεῖν φαίῃ ἂν δεῖν ταῦτα πράττειν καὶ ταῦτα λέγειν, ὅθεν τοῦ ἀνθρώπου ὁ

B ἐντὸς ἀνθρωπος ἔσται ἐγκρατέστατος καὶ τοῦ πολυκεφάλου θρέμματος ἐπιμελήσεται, ὥσπερ γεωργὸς τὰ μὲν ἡμέρα τρέφων καὶ τιθασεύων, τὰ δὲ ἄγρια ἀποκωλύων φύεσθαι, ξύμμαχον ποιησάμενος τὴν τοῦ λέοντος φύσιν, καὶ κοινῇ πάντων κηδόμενος, φίλα ποιησάμενος ἀλλήλοις τε καὶ αὐτῷ, οὕτω θρέψει; Κομιδῇ γάρ αὖ λέγει ταῦτα ὁ τὸ δίκαιον ἐπαινῶν. Κατὰ πάντα τρόπον δὴ ὁ μὲν τὰ δίκαια

C ἐγκωμιάζων ἀληθῇ ἂν¹ λέγοι, ὁ δὲ τὰ ἄδικα ψεύδοιτο. πρὸς τε γὰρ ἡδονὴν καὶ πρὸς εὐδοξίαν καὶ ὠφελίαν σκοπούμεν ὁ μὲν ἐπαινέτης τοῦ δικαίου ἀληθεύει, ὁ δὲ ψέκτης οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ' εἰδὼς ψέγει ὃ τι ψέγει. Οὐ μοι δοκεῖ, ἢ δ' ὅς, οὐδαμῇ γε. Πείθωμεν τοίνυν αὐτὸν πρῶως,

¹ ἀληθῇ ἂν II: ἀλήθειαν A.

οὐ γὰρ ἐκὼν ἀμαρτάνει, ἐρωτῶντες· ὦ μακάριε, οὐ καὶ τὰ καλὰ καὶ αἰσχροῖα νόμιμα διὰ τὰ τοιαῦτ' ἂν φαίμεν γε-
γονέναι; τὰ μὲν καλὰ τὰ ὑπὸ τῷ ἀνθρώπῳ, μᾶλλον δὲ **D**
ἴσως τὰ ὑπὸ τῷ θεῷ τὰ θηριώδη ποιοῦντα τῆς φύσεως,
αἰσχροῖα δὲ τὰ ὑπὸ τῷ ἀγρίῳ τὸ ἡμερον δουλόμενα;
ξυμφήσει ἢ πῶς; Ἐάν μοι¹, ἔφη, πείθεται. Ἔστιν οὖν,
εἶπον, ὅτῳ λυσιτελεῖ ἐκ τούτου τοῦ λόγου χρυσίον λαμβά-
νειν ἀδίκως, εἴπερ τοιόνδε τι γίγνεται, λαμβάνων τὸ χρυσίον
ἅμα καταδουλοῦται τὸ βέλτιστον ἑαυτοῦ τῷ μοχθηροτάτῳ;
ἢ εἰ μὲν λαβὼν χρυσίον υἱὸν ἢ θυγατέρα ἐδουλοῦτο, καὶ **E**
ταῦτ' εἰς ἀγρίων τε καὶ κακῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν αὐτῷ
ἐλυσιτέλει οὐδ' ἂν πᾶμπολυ ἐπὶ τούτῳ λαμβάνειν, εἰ δὲ τὸ
ἑαυτοῦ θεϊότατον ὑπὸ τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ μιαιωτάτῳ
δουλοῦται καὶ μηδὲν ἐλεεῖ, οὐκ ἄρα ἄθλιός ἐστι καὶ | πολὺ **590**
ἐπὶ δεινотέρῳ ὀλέθρῳ χρυσὸν δωροδοκεῖ ἢ Ἐριφύλη ἐπὶ
τῇ τοῦ ἀνδρὸς ψυχῇ τὸν ὅρμον δεξαμένη; Πολὺ μέντοι, ἢ
δ' ὅς ὁ Γλαῦκων· ἐγὼ γάρ σοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρινοῦμαι.

XIII. Οὐκοῦν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν οἷοι διὰ τοιαῦτα
πάσαι ψέγεσθαι, ὅτι ἀνίεται ἐν τῷ τοιούτῳ τὸ δεινόν, τὸ
μέγα ἐκεῖνο καὶ πολυειδὲς θρέμμα πέρα τοῦ δέοντος; Δῆ-
λον, ἔφη. Ἡ δ' αὐθαδία καὶ δυσκολία ψέγεται οὐχ ὅταν
τὸ λεοντῶδες τε καὶ ὀφεῶδες αὔξηται καὶ συντείνηται **B**
ἀναρμόστως; Πάνυ μὲν οὖν. Τρυφὴ δὲ καὶ μαλθακία
οὐκ ἐπὶ τῇ αὐτοῦ τούτου χαλάσει τε καὶ ἀνέσει ψέγεται,
ὅταν ἐν αὐτῷ δειλίαν ἐμποιῇ; Τί μήν; Κολακεία δὲ καὶ
ἀνελευθερία οὐχ ὅταν τις τὸ αὐτὸ τοῦτο, τὸ θυμοειδές,
ὑπὸ τῷ ὀχλώδει θηρίῳ ποιῇ καὶ ἔνεκα χρημάτων καὶ τῆς
ἐκείνου ἀπληστίας προπηλακιζόμενον ἐθίζῃ ἐκ νέου ἀντὶ
λέοντος πίθηκον γίγνεσθαι; Καὶ μάλα, ἔφη. Βαναυσία **C**
δὲ καὶ χειροτεχνία διὰ τί, οἷοι, ὄνειδος φέρει; ἢ δι' ἄλλο
τι φήσομεν ἢ ὅταν τις ἀσθενὲς φύσει ἔχῃ τὸ τοῦ βελτίστου
εἶδος ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἄρχειν τῶν ἐν αὐτῷ θρεμμάτων

¹ ἐάν μοι codd.: ἐάν ἐμοί Stobaeus.

- ἀλλὰ θεραπεύειν ἐκείνα, καὶ τὰ θωπεύματα αὐτῶν μόνον δύνηται μανθάνειν; Ἔοικεν, ἔφη. Οὐκοῦν ἵνα καὶ ὁ τοιοῦτος ὑπὸ ὁμοίου ἄρχηται οἷονπερ ὁ βέλτιστος, δούλον
- D** αὐτόν φαμεν δεῖν εἶναι ἐκείνου τοῦ βελτίστου, ἔχοντος ἐν αὐτῷ τὸ θεῖον ἄρχον, οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῇ τοῦ δούλου οἰόμενοι δεῖν ἄρχεσθαι αὐτόν, ὥσπερ Θρασύμαχος ᾤετο τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὡς ἄμεινον ὄν παντὶ ὑπὸ θεοῦ καὶ φρονίμου ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν οἰκείου ἔχοντος ἐν αὐτῷ¹, εἰ δὲ μή, ἔξωθεν ἐφεστῶτος, ἵνα εἰς δύναμιν πάντες ὅμοιοι ὦμεν καὶ φίλοι, τῷ αὐτῷ κυβερνώμενοι; Καὶ ὀρθῶς γ',
- E** ἔφη. Δηλοῖ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ὁ νόμος, ὅτι τοιοῦτον βούλεται², πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει ξύμμαχος ὢν, καὶ ἡ τῶν παίδων ἀρχή, τὸ μὴ εἶναι ἐλευθέρους εἶναι, ἕως ἂν ἐν αὐτοῖς ὥσπερ ἐν πόλει πολιτείαν καταστήσωμεν καὶ τὸ βέλτιστον
- 591 **θεραπεύσαντες** τῷ παρ' ἡμῖν τοιούτῳ ἀντικαταστήσωμεν φύλακα ὅμοιον καὶ ἄρχοντα ἐν αὐτῷ, καὶ τότε δὴ ἐλεύθερον ἀφίεμεν. Δηλοῖ γάρ, ἦ δ' ὅς. Πῇ δὴ οὖν φήσομεν, ὦ Γλαύκων, καὶ κατὰ τίνα λόγον λυσιτελεῖν ἀδικεῖν ἢ ἀκολασταίνειν ἢ τι αἰσχροὺν ποιεῖν, ἐξ ὧν πονηρότερος μὲν ἔσται, πλείω δὲ χρήματα ἢ ἄλλην τινὰ δύναμιν κεκτήσεται; Οὐδαμῇ, ἦ δ' ὅς. Πῇ δ' ἀδικοῦντα λανθάνειν καὶ
- B** μὴ διδόναι δίκην λυσιτελεῖν; ἢ οὐχὶ ὁ μὲν λανθάνων ἔτι πονηρότερος γίγνεται, τοῦ δὲ μὴ λανθάνοντος καὶ κολαζομένου τὸ μὲν θηριῶδες κοιμίζεται καὶ ἡμεροῦται, τὸ δὲ ἡμερον ἐλευθεροῦται, καὶ ὅλη ἡ ψυχὴ εἰς τὴν βελτίστην φύσιν καθισταμένη τιμιωτέραν ἔξιν λαμβάνει, σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως κτωμένη, ἢ σῶμα ἰσχύν τε καὶ κάλλος μετὰ ὑγείας λαμβάνον, τοσοῦτῳ ὥσπερ ψυχῇ σώματος τιμιωτέρα; Παντάπασιν μὲν οὖν,
- C** ἔφη. Οὐκοῦν ὁ γε νοῦν ἔχων πάντα τὰ αὐτοῦ εἰς τοῦτο ξυντείνας βιώσεται, πρῶτον μὲν τὰ μαθήματα τιμῶν, ἂ

¹ οἰκείου ἔχοντος ἐν αὐτῷ Λ: οἰκείου ἐνόντος ἐν αὐτῷ Madvig.
 λεται Ξ²: βουλεύεται Λ.

² βού-

τοιαύτην αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἀπεργάσεται¹, τὰ δὲ ἄλλα ἀτιμάζων; Δῆλον, ἔφη. Ἐπειτά γ', εἶπον, τὴν τοῦ σώματος ἕξιν καὶ τροφήν οὐχ ὅπως τῇ θηριώδει καὶ ἀλόγῳ ἡδονῇ ἐπιτρέψας ἐνταῦθα τετραμμένος ζήσει², ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν βλέπων οὐδὲ τοῦτο πρεσβεύων, ὅπως ἰσχυρὸς ἢ ὑγιὲς ἢ καλὸς ἔσται, ἐὰν μὴ καὶ σωφρονήσῃν μέλλῃ ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' αἰὲν τὴν ἐν τῷ σώματι ἀρμονίαν τῆς ἐν τῇ **D** ψυχῇ ἕνεκα ξυμφωνίας ἀρμοσσίμους φανείται³. Παντά- πασι μὲν οὖν, ἔφη, ἅνθρωποι μέλλῃ τῇ ἀληθείᾳ μουσικὸς εἶναι. Οὐκοῦν, εἶπον, καὶ τὴν ἐν τῇ τῶν χρημάτων κτήσει ξύνταξιν τε καὶ ξυμφωνίαν; καὶ τὸν ὄγκον τοῦ πλήθους οὐκ ἐκπληττόμενος ὑπὸ τῶν πολλῶν μακαρισμοῦ ἁπειρον αὐξήσῃ, ἀπέραντα κακὰ ἔχων. Οὐκ οἶομαι, ἔφη. Ἄλλ' ἀποβλέπων γε, εἶπον, πρὸς τὴν ἐν αὐτῷ πολιτείαν **E** καὶ φυλάττων, μὴ τι παρακινήσῃ αὐτοῦ τῶν ἐκεῖ διὰ πλῆθος οὐσίας ἢ δι' ὀλιγότητα, οὕτως κυβερνῶν προσθήσῃ καὶ ἀναλώσῃ τῆς οὐσίας καθ' ὅσον ἂν οἶός τ' ᾖ. Κομιδὴ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν καὶ τιμάς γε, εἰς ταυτὸν ἀποβλέ- 592 πων μὲν μεθέξει καὶ γεύσεται ἐκόν, ἃς ἂν ἡγῆται ἀμείνω αὐτὸν ποιήσῃν, ἃς δ' ἂν λύσειν τὴν ὑπάρχουσαν ἕξιν, φεύξεται ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. Οὐκ ἄρα, ἔφη, τὰ γε πολιτικὰ ἐβελήσῃ πράττειν, ἅνθρωποι τούτου κήδηται. Νὴ τὸν κύνα, ἦν δ' ἐγώ, ἐν γε τῇ ἑαυτοῦ πόλει καὶ μάλα, οὐ μέντοι ἴσως ἐν γε τῇ πατρίδι, ἐὰν μὴ θεία τις ξυμβῇ τύχη. Μανθάνω, ἔφη· ἐν ᾗ νῦν διήλθομεν οἰκίζοντες πόλει λέγεις, τῇ ἐν λόγοις κειμένη· ἐπεὶ γῆς γε οὐδαμοῦ οἶμαι αὐτὴν εἶναι. **B** Ἄλλ', ἦν δ' ἐγώ, ἐν οὐρανῷ ἴσως παράδειγμα ἀνάκειται τῷ βουλομένῳ ὁρᾶν καὶ ὁρῶντι ἑαυτὸν κατοικίσειν. δια- φέρει δὲ οὐδέν, εἴτε που ἔστιν εἴτε ἔσται· τὰ γὰρ ταύτης μόνης ἂν πράξειεν, ἄλλης δὲ οὐδεμιᾶς. Εἰκὸς γ', ἔφη.

¹ ἀπεργάσεται Π: ἀπεργάζεται Α.² ζήσει Ξ: ζώσει Α¹: ζῷ Α².³ φανείται Iamblichus (*Protrept.* 90): φαίνεται Α.

I.

595 I. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα περὶ αὐτῆς ἐννοῶ, ὥς παντὸς ἄρα μᾶλλον ὀρθῶς ὠκίζομεν τὴν πόλιν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐνθυμηθεὶς περὶ ποιήσεως λέγω. Τὸ ποῖον; ἔφη. Τὸ μηδαμῇ παραδέχεσθαι αὐτῆς ὅση μιμητική. παντὸς γὰρ μᾶλλον οὐ παραδεκτέα νῦν καὶ B ἐναργέστερον, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, φαίνεται, ἐπειδὴ χωρὶς ἕκαστα διήρηται τὰ τῆς ψυχῆς εἶδη. Πῶς λέγεις; Ὡς μὲν πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι—οὐ γάρ μου κατερεῖτε πρὸς τοὺς τῆς τραγωδίας ποιητὰς καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μιμητικούς—λῶβη ἔοικεν εἶναι πάντα τὰ τοιαῦτα τῆς τῶν ἀκούοντων διανοίας, ὅσοι μὴ ἔχουσι φάρμακον τὸ εἰδέναι αὐτὰ οἷα τυγχάνει ὄντα. Πῇ δὴ, ἔφη, διανοούμενος λέγεις; Ῥητέον, ἦν δ' ἐγώ· καίτοι φιλία γέ τίς με καὶ αἰδῶς ἐκ παιδὸς ἔχουσα περὶ Ὀμήρου ἀποκωλύει λέγειν. ἔοικε C μὲν γὰρ τῶν καλῶν ἀπάντων τούτων τῶν τραγικῶν πρῶτος διδάσκαλός τε καὶ ἡγεμὼν γενέσθαι. ἀλλ' οὐ γὰρ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ἀνὴρ, ἀλλ', ὃ λέγω, ῥητέον. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἄκουε δὴ, μᾶλλον δὲ ἀποκρίνου. Ἐρώτα. Μίμησιν ὅλως ἔχοις ἄν μοι εἰπεῖν ὃ τί ποτ' ἐστίν; οὐδὲ γάρ τοι αὐτὸς πάνυ τι ξυννοῶ, τί βούλεται εἶναι. Ἡ που ἄρ', ἔφη, ἐγὼ συννοήσω. Οὐδέν γε, ἦν δ' 596 ἐγώ, ἄτοπον, ἐπεὶ πολλὰ τοι ὀξύτερον βλεπόντων ἀμ|βλύτερον ὀρῶντες πρότεροι εἶδον. Ἔστιν, ἔφη, οὕτως· ἀλλὰ

σοῦ παρόντος οὐδ' ἂν προθυμηθῆναι οἷός τε εἶην εἰπεῖν, εἰ
 τί μοι καταφαίνεται, ἀλλ' αὐτὸς ὄρα. Βούλει οὖν ἐνθένδε
 ἀρξώμεθα ἐπισκοποῦντες, ἐκ τῆς εἰωθυίας μεθόδου; εἶδος
 γάρ πού τι ἐν ἑκαστον εἰώθαμεν τίθεσθαι περὶ ἕκαστα τὰ
 πολλά, οἷς ταῦτον ὄνομα ἐπιφέρομεν. ἢ οὐ μανθάνεις;
 Μανθάνω. Θῶμεν δὴ καὶ νῦν ὅ τι βούλει τῶν πολλῶν.
 οἷον, εἰ 'θέλεις, πολλάί πού εἰσι κλῖναι καὶ τράπεζαι. B
 Πῶς δ' οὗ; Ἀλλὰ ιδέαι γέ πού περὶ ταῦτα τὰ σκεύη
 δύο, μία μὲν κλίνης, μία δὲ τραπέζης. Ναί. Οὐκοῦν καὶ
 εἰώθαμεν λέγειν, ὅτι ὁ δημιουργὸς ἐκατέρου τοῦ σκεύους
 πρὸς τὴν ιδέαν βλέπων οὕτω ποιεῖ ὁ μὲν τὰς κλῖνας, ὁ δὲ
 τὰς τραπέζας, αἷς ἡμεῖς χρῶμεθα, καὶ τᾶλλα κατὰ ταῦτά;
 οὐ γάρ που τὴν γε ιδέαν αὐτὴν δημιουργεῖ οὐδεὶς τῶν
 δημιουργῶν· πῶς γάρ; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ὄρα δὴ καὶ C
 τόνδε τίνα καλεῖς τὸν δημιουργόν. Τὸν ποῖον; Ὃς πάντα
 ποιεῖ, ὅσα περ εἰς ἕκαστος τῶν χειροτεχνῶν. Δεινόν τινα
 λέγεις καὶ θαυμαστὸν ἄνδρα. Οὐπω γε, ἀλλὰ τάχα
 μᾶλλον φήσεις. ὁ αὐτὸς γὰρ οὗτος χειροτέχνης οὐ μόνον
 πάντα οἷός τε σκεύη ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς
 φνόμενα ἅπαντα ποιεῖ καὶ ζῶα πάντα ἐργάζεται, τά τε
 ἄλλα καὶ ἑαυτόν, καὶ πρὸς τούτοις γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ
 θεοὺς καὶ πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν Ἀἰδοῦ ὑπὸ γῆς
 ἅπαντα ἐργάζεται. Πάνυ θαυμαστόν, ἔφη, λέγεις σοφί- D
 στήν. Ἀπιστεῖς; ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπέ, τὸ παράπαν
 οὐκ ἂν σοι δοκεῖ εἶναι τοιοῦτος δημιουργός, ἢ τινὶ μὲν
 τρόπῳ γενέσθαι ἂν τούτων ἁπάντων ποιητής, τινὶ δὲ οὐκ
 ἂν; ἢ οὐκ αἰσθάνει, ὅτι καὶ αὐτὸς οἷός τ' εἶης πάντα ταῦτα
 ποιῆσαι τρόπῳ γέ τινι; Καὶ τίς, ἔφη, ὁ τρόπος οὗτος;
 Οὐ χαλεπός, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ πολλαχῇ καὶ ταχὺ δη-
 μιουργούμενος· τάχιστα δέ που, εἰ 'θέλεις λαβὼν κατ-
 οπτρον περιφέρειν πανταχῇ· ταχὺ μὲν ἥλιον ποιήσεις E
 καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, ταχὺ δὲ γῆν, ταχὺ δὲ σαυτόν τε καὶ
 τᾶλλα ζῶα καὶ σκεύη καὶ φυτὰ καὶ πάντα ὅσα νῦν δὴ

ἐλέγετο. Ναί, ἔφη, φαινόμενα, οὐ μέντοι ὄντα γέ που τῇ ἀληθείᾳ. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ εἰς δέον ἔρχει τῷ λόγῳ. τῶν τοιούτων γάρ, οἶμαι, δημιουργῶν καὶ ὁ ζωγράφος ἐστίν. ἦ γάρ; Πῶς γάρ οὐ; Ἀλλὰ φήσεις οὐκ ἀληθῆ, οἶμαι, αὐτὸν ποιεῖν ἃ ποιεῖ. καίτοι τρόπῳ γέ τι καὶ ὁ ζωγράφος κλίνην ποιεῖ. ἦ οὐ; Ναί, ἔφη, φαινομένην γε καὶ οὗτος.

- 597 II. Τί δὲ ὁ κλινοποιός; οὐκ ἄρτι | μέντοι ἔλεγες, ὅτι οὐ τὸ εἶδος ποιεῖ, ὃ δὴ φαμεν εἶναι ὃ ἔστι κλίνη, ἀλλὰ κλίνην τινά; Ἔλεγον γάρ. Οὐκοῦν εἰ μὴ ὃ ἔστιν ποιεῖ, οὐκ ἂν τὸ ὄν ποιοῖ, ἀλλὰ τι τοιοῦτον, οἶον τὸ ὄν, ὄν δὲ οὐ; τελέως δὲ εἶναι ὄν τὸ τοῦ κλινουργοῦ ἔργον ἢ ἄλλου τινὸς χειροτέχνου εἴ τις φαίη, κινδυνεύει οὐκ ἂν ἀληθῆ λέγειν; Οὐκουν, ἔφη, ὥς γ' ἂν δόξειεν τοῖς περὶ τοὺς τοιούσδε λόγους διατρίβουσιν. Μηδὲν ἄρα θαυμάζωμεν, εἰ καὶ
 B τοῦτο ἀμυδρόν τι τυγχάνει ὄν πρὸς ἀλήθειαν. Μὴ γάρ. Βούλει οὖν, ἔφην, ἐπ' αὐτῶν τούτων ζητήσωμεν τὸν μιμητὴν τούτου, τίς ποτ' ἐστίν; Εἰ βούλει, ἔφη. Οὐκοῦν τριτταί τινες κλίνει αὗται γίνονται· μία μὲν ἢ ἐν¹ τῇ φύσει οὔσα, ἣν φαίμεν ἄν, ὥς ἐγῶμαι, θεὸν ἐργάσασθαι. ἢ τίν' ἄλλον; Οὐδένα, οἶμαι. Μία δέ γε ἦν ὁ τέκτων. Ναί, ἔφη. Μία δὲ ἦν ὁ ζωγράφος. ἦ γάρ; Ἔστω. Ζωγράφος δὴ, κλινοποιός, θεός, τρεῖς οὗτοι ἐπιστάται τρισὶν εἵδεσι κλινῶν. Ναὶ τρεῖς. Ὁ μὲν δὴ θεός, εἴτε
 C οὐκ ἐβούλετο, εἴτε τις ἀνάγκη ἐπῆν μὴ πλέον ἢ μίαν ἐν τῇ φύσει ἀπεργάσασθαι αὐτὸν κλίνην, οὕτως ἐποίησεν μίαν μόνον αὐτὴν ἐκείνην ὃ ἔστιν κλίνη· δύο δὲ τοιαῦται ἢ πλείους οὔτε ἐφυτεύθησαν ὑπὸ τοῦ θεοῦ οὔτε μὴ φυῶσιν. Πῶς δὴ; ἔφη. Ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, εἰ δύο μόνας ποιήσειεν, πάλιν ἂν μία ἀναφανείη, ἥς ἐκεῖναι ἂν αὐ ἀμφότεραι τὸ εἶδος ἔχοιεν, καὶ εἴη ἂν ὃ ἔστιν κλίνη ἐκείνη, ἀλλ' οὐχ αἱ δύο. Ὅρθως, ἔφη. Ταῦτα δὴ, οἶμαι, εἰδὼς ὁ θεός,

¹ ἐν II: om. A.

βουλόμενος εἶναι ὄντως κλίνης ποιητῆς ὄντως οὔσης, ἀλλὰ **D**
 μὴ κλίνης τινός, μηδὲ κλινοποιός τις, μίαν φύσει αὐτὴν
 ἔφυσεν. Ἔοικεν. Βούλει οὖν τοῦτον μὲν φυτουργὸν
 τούτου προσαγορεύωμεν ἢ τι τοιοῦτον; Δίκαιον γοῦν, ἔφη,
 ἐπειδὴ περ φύσει γε καὶ τοῦτο καὶ τᾶλλα πάντα πεποίηκεν.
 Τί δὲ τὸν τέκτονα; ἄρ' οὐ δημιουργὸν κλίνης; Ναί. Ἡ
 καὶ τὸν ζωγράφον δημιουργὸν καὶ ποιητὴν τοῦ τοιοῦτου;
 Οὐδαμῶς. Ἀλλὰ τί αὐτὸν κλίνης φήσεις εἶναι; Τοῦτο, ἢ
 δ' ὅς, ἐμοί γε δοκεῖ μετριώτατ' ἂν προσαγορεύεσθαι, μιμητῆς **E**
 οὐ ἐκείνοι δημιουργοί. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τὸν τοῦ τρίτου
 ἄρα γεννήματος ἀπὸ τῆς φύσεως μιμητὴν καλεῖς; Πάνυ
 μὲν οὖν, ἔφη. Τοῦτ' ἄρα ἔσται καὶ ὁ τραγωδοποιός, εἴπερ
 μιμητῆς ἐστι, τρίτος τις ἀπὸ βασιλέως καὶ τῆς ἀληθείας
 πεφυκώς, καὶ πάντες οἱ ἄλλοι μιμηταί. Κινδυνεύει. Τὸν
 μὲν δὴ μιμητὴν ὡμολογήκαμεν· εἰπὲ δέ μοι | περὶ τοῦ 598
 ζωγράφου τόδε· πότερα ἐκείνο αὐτὸ τὸ ἐν τῇ φύσει
 ἕκαστον δοκεῖ σοι ἐπιχειρεῖν μιμείσθαι ἢ τὰ τῶν δημιουρ-
 γῶν ἔργα; Τὰ τῶν δημιουργῶν, ἔφη. Ἀρα οἷα ἔστιν ἢ
 οἷα φαίνεται; τοῦτο γὰρ ἔτι διόρισον. Πῶς λέγεις; ἔφη.
 Ὡς. κλίνη, εἴαν τε ἐκ πλαγίου αὐτὴν θεᾷ εἴαν τε καταν-
 τικρὺ ἢ ὀπηροῦν, μή τι διαφέρει αὐτὴ ἐαυτῆς, ἢ διαφέρει
 μὲν οὐδέν, φαίνεται δὲ ἀλλοῖα; καὶ τᾶλλα ὡσαύτως;
 Οὕτως, ἔφη· φαίνεται, διαφέρει δ' οὐδέν. Τοῦτο δὴ αὐτὸ **B**
 σκόπει. πρὸς πότερον ἢ γραφικὴ πεποιήται περὶ ἕκαστον;
 πότερα πρὸς τὸ ὄν, ὡς ἔχει, μιμήσασθαι, ἢ πρὸς τὸ
 φαινόμενον, ὡς φαίνεται, φαντάσματος ἢ ἀληθείας οὔσα
 μίμησις; Φαντάσματος, ἔφη. Πόρρω ἄρα πού τοῦ
 ἀληθοῦς ἢ μιμητικὴ ἐστὶν καὶ, ὡς ἔοικεν, διὰ τοῦτο πάν-
 τα ἀπεργάζεται, ὅτι σμικρόν τι ἑκάστου ἐφάπτεται καὶ
 τοῦτο εἰδῶλον. οἷον ὁ ζωγράφος, φαμέν, ζωγραφῆσει
 ἡμῖν σκυτοτόμον, τέκτονα, τοὺς ἄλλους δημιουργούς,
 περὶ οὐδενὸς τούτων ἐπαῖων τῶν τεχνῶν¹. ἀλλ' ὁμως **C**

¹ τεχνῶν codd.: τεχν<ιτ>ων olim nos.

παῖδάς τε καὶ ἄφρονας ἀνθρώπους, εἰ ἀγαθὸς εἴη ζωγράφος, γράψας ἂν τέκτονα καὶ πόρρωθεν ἐπιδεικνὺς ἐξαπατῶ ἂν τῷ δοκεῖν ὡς ἀληθῶς τέκτονα εἶναι. Τί δ' οὐ; Ἀλλὰ γάρ, οἶμαι, ὦ φίλε, τόδε δεῖ περὶ πάντων τῶν τοιούτων διανοεῖσθαι· ἐπειδάν τις ἡμῖν ἀπαγγέλλῃ περὶ του, ὡς ἐνέτυχεν ἀνθρώπῳ πάσας ἐπισταμένῳ τὰς δημιουργίας καὶ
D τᾶλλα πάντα, ὅσα εἰς ἕκαστος οἶδεν, οὐδὲν ὅ τι οὐχὶ ἀκριβέστερον ὁτονοῦν ἐπισταμένῳ, ὑπολαμβάνειν δεῖ τῷ τοιούτῳ, ὅτι εὐήθης τις ἀνθρώπος, καί, ὡς ἔοικεν, ἐντυχὼν γόητί τινι καὶ μιμητῇ ἐξηπατήθη, ὥστε ἔδοξεν αὐτῷ πάσσοφος εἶναι, διὰ τὸ αὐτὸς μὴ οἶός τ' εἶναι ἐπιστήμην καὶ ἀνεπιστημοσύνην καὶ μίμησιν ἐξετάσαι. Ἀληθέστατα, ἔφη.

III. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, μετὰ τοῦτο ἐπισκεπτέον τὴν τε τραγωδίαν καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Ὅμηρον, ἐπειδὴ
E τινων ἀκούομεν, ὅτι οὗτοι πάσας μὲν τέχνας ἐπίστανται, πάντα δὲ τὰ ἀνθρώπεια τὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν καὶ τά γε θεῖα· ἀνάγκη γάρ τὸν ἀγαθὸν ποιητὴν, εἰ μέλλει περὶ ὧν ἂν ποιῇ καλῶς ποιήσῃ, εἰδότα ἄρα ποιεῖν, ἢ μὴ οἶόν τε εἶναι ποιεῖν. δεῖ δὴ ἐπισκέψασθαι, πότερον μιμηταῖς τούτοις οὗτοι ἐντυχόντες ἐξηπάτηνται καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν
 599 ὁρῶντες οὐκ αἰσθάνονται τριττὰ¹ ἀπέχοντα τοῦ ὄντος καὶ ῥάδια ποιεῖν μὴ εἰδότι τὴν ἀλήθειαν· φαντάσματα γάρ, ἀλλ' οὐκ ὄντα ποιοῦσιν· ἢ τι καὶ λέγουσιν καὶ τῷ ὄντι οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ ἴσασιν περὶ ὧν δοκοῦσιν τοῖς πολλοῖς εὖ λέγειν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ἐξεταστέον. Οἷε οὖν, εἴ τις ἀμφοτέρα δύναιτο ποιεῖν, τό τε μιμηθησόμενον καὶ τὸ εἰδῶλον, ἐπὶ τῇ τῶν εἰδῶλων δημιουργίᾳ ἑαυτὸν ἀφείναι ἂν σπουδάζειν καὶ τοῦτο προστήσασθαι τοῦ ἑαυτοῦ βίου
B ὡς βέλτιστον ἔχοντα; Οὐκ ἔγωγε. Ἀλλ' εἶπερ γε, οἶμαι, ἐπιστήμων εἴη τῇ ἀληθείᾳ τούτων πέρι, ἅπερ καὶ μιμεῖται, πολὺ πρότερον ἐν τοῖς ἔργοις ἂν σπουδάσειεν ἢ ἐπὶ τοῖς

¹ τριττὰ codd. : τριτα Herwerden.

μιμήμασι, καὶ πείρωτο ἂν πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἑαυτοῦ καταλιπεῖν μνημεῖα, καὶ εἶναι προθυμοῖτ' ἂν μᾶλλον ὁ ἐγκωμιαζόμενος ἢ ὁ ἐγκωμιάζων. Οἶμαι, ἔφη· οὐ γὰρ ἐξ ἴσου ἢ τε τιμὴ καὶ ἡ ὠφελία. Τῶν μὲν τοίνυν ἄλλων πέρι μὴ ἀπαιτῶμεν λόγον· Ὀμηρον ἢ ἄλλον ὄντινον τῶν ποιητῶν, ἐρωτῶντες, εἰ ἱατρικὸς ἦν τις αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ C μιμητῆς μόνου ἱατρικῶν λόγων, τίνας ὑγιεῖς ποιητῆς τις τῶν παλαιῶν ἢ τῶν νέων λέγεται πεποιηκέναι, ὥσπερ Ἀσκληπιός, ἢ τίνας μαθητὰς ἱατρικῆς κατελίπετο, ὥσπερ ἐκεῖνος τοὺς ἐκγόνους, μὴδ' αὖ περὶ τὰς ἄλλας τέχνας αὐτοὺς ἐρωτῶμεν, ἀλλ' ἐῷμεν· περὶ δὲ ὧν μεγίστων τε καὶ καλλίστων ἐπιχειρεῖ λέγειν· Ὀμηρος, πολέμων τε πέρι καὶ στρατηγιῶν καὶ διοικήσεων πόλεων καὶ παιδείας πέρι D ἀνθρώπου, δίκαιόν που ἐρωτᾷν αὐτὸν πυνθανομένους· ὦ φίλε· Ὀμhre, εἴπερ μὴ τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας εἰ ἄρετῆς πέρι, εἰδώλου δημιουργός, ὃν δὴ μιμητὴν ὠρισάμεθα, ἀλλὰ καὶ δευτέρος, καὶ οἷός τε ἦσθα γινώσκεις, ποῖα ἐπιτηδεύματα βελτίους ἢ χεῖρους ἀνθρώπους ποιεῖ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, λέγε ἡμῖν, τίς τῶν πόλεων διὰ σὲ βέλτιον ᾤκησεν, ὥσπερ διὰ Λυκοῦργον Λακεδαιμόνων καὶ δι' ἄλλους πολλοὺς πολλὰι μεγάλαι τε καὶ σμικραί; σὲ δὲ τίς E αἰτιᾶται πόλις νομοθέτην ἀγαθὸν γεγονέναι καὶ σφᾶς ὠφεληκέναι; Χαρώνδαν μὲν γὰρ Ἰταλία καὶ Σικελία, καὶ ἡμεῖς Σόλωνα· σὲ δὲ τίς; ἔξει· τινὰ εἰπεῖν; Οὐκ οἶμαι, ἔφη ὁ Γλαῦκων· οὐκουν λέγεται γε οὐδ' ὑπ' αὐτῶν Ὀμηριδῶν. Ἀλλὰ δὴ τις πόλεμος ἐπὶ Ὀμήρου ὑπ' ἐκείνου 600 ἄρχοντος ἢ ξυμβουλευόντος εὖ πολεμηθεὶς μνημονεύεται; Οὐδεῖς. Ἀλλ' οἶα δὴ εἰς τὰ ἔργα σοφοῦ ἀνδρὸς πολλὰι ἐπίνοιαι καὶ εὐμήχανοι εἰς τέχνας ἢ τίνας ἄλλας πράξεις λέγονται, ὥσπερ αὖ Θάλεώ τε πέρι τοῦ Μιλησίου καὶ Ἀναχάρσιος τοῦ Σκύθου; Οὐδαμῶς τοιοῦτον οὐδέν. Ἀλλὰ δὴ εἰ μὴ δημοσίᾳ, ἰδίᾳ τισὶν ἡγεμῶν παιδείας αὐτοὺς ζῶν λέγεται· Ὀμηρος γενέσθαι, οἱ ἐκείνον ἡγάπων ἐπὶ συνουσίᾳ

Β καὶ τοῖς ὑστέροις ὁδόν τινα παρέδωσαν βίου Ὀμηρικῇν, ὥσπερ Πυθαγόρας αὐτός τε διαφερόντως ἐπὶ τούτῳ ἠγαπήθη, καὶ οἱ ὕστεροι ἔτι καὶ νῦν Πυθαγόρειον τρόπον ἐπονομάζοντες τοῦ βίου διαφανεῖς πῃ δοκοῦσιν εἶναι ἐν τοῖς ἄλλοις; Οὐδ' αὖ, ἔφη, τοιοῦτον οὐδὲν λέγεται. ὁ γὰρ Κρεώφυλος, ὃ Σώκρατες, ἴσως, ὁ τοῦ Ὀμήρου ἑταῖρος, τοῦ ὀνόματος ἂν γελοιότερος ἔτι πρὸς παιδείαν φανείη, εἰ τὰ λεγόμενα περὶ Ὀμήρου ἀληθῆ. λέγεται γὰρ ὥς πολλή **Γ** τις ἀμέλεια περὶ αὐτὸν ἦν ἐπ'¹ αὐτοῦ ἐκείνου, ὅτε ἔζη.

IV. Λέγεται γὰρ οὖν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' οἶει, ὦ Γλαῦκων, εἰ τῷ ὄντι οἶός τ' ἦν παιδεύειν ἀνθρώπους καὶ βελτίους ἀπεργάζεσθαι Ὀμηρος, ἅτε περὶ τούτων οὐ μιμείσθαι ἀλλὰ γινώσκειν δυνάμενος, οὐκ ἄρ' ἂν πολλοὺς ἑταίρους ἐποίησατο καὶ ἐτιμᾶτο καὶ ἠγαπᾶτο ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ Πρωταγόρας μὲν ἄρα ὁ Ἀβδηρίτης καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος καὶ ἄλλοι πάμπολλοι δύνανται τοῖς ἐφ' ἑαυτῶν παριστάναι **Δ** ἰδίᾳ ξυγγιγνόμενοι, ὥς οὔτε οἰκίαν οὔτε πόλιν τὴν αὐτῶν διοικεῖν οἰοί τ' ἔσονται, ἐὰν μὴ σφεῖς αὐτῶν ἐπιστατήσωσιν τῆς παιδείας, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ οὕτω σφόδρα φιλοῦνται, ὥστε μόνον οὐκ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρουσιν αὐτοὺς οἱ ἑταῖροι. Ὀμηρον δ' ἄρα οἱ ἐπ' ἐκείνου, εἴπερ οἶός τ' ἦν πρὸς ἀρετὴν ὀνινάναι² ἀνθρώπους, ἢ Ἡσίοδον ῥαψῳδεῖν ἂν περιόντας εἶων, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἂν αὐτῶν ἀντεΐχοντο ἢ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἠνάγκαζον παρὰ σφίσιν οἴκοι **Ε** εἶναι, ἢ εἰ μὴ ἔπειθον, αὐτοὶ ἂν ἐπαιδαγωγῶν ὅπη ᾗσαν, ἕως ἱκανῶς παιδείας μεταλάβοιεν; Παντάπασιν, ἔφη, δοκεῖς μοι, ὦ Σώκρατες, ἀληθῆ λέγειν. Οὐκοῦν τιθώμεν ἀπὸ Ὀμήρου ἀρξαμένους πάντας τοὺς ποιητικoὺς μιμητὰς εἰδῶλων ἀρετῆς εἶναι καὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν ποιοῦσιν, τῆς δὲ ἀληθείας οὐχ ἄπτεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ὁ **601** ζωγράφος σκυτοτόμον ποιήσῃ δοκοῦντα | εἶναι, αὐτός τε οὐκ

¹ ἐπ' codd. : ὑπ' Ast.
(sic) A².

² ὀνινάναι Matthiæus : ὀνεῖναι (sic) A¹ : ὀνίνα

ἐπαίων περὶ σκυτοτομίας καὶ τοῖς μὴ ἐπαίουσιν, ἐκ τῶν
 χρωμάτων δὲ καὶ σχημάτων θεωροῦσιν; Πάνυ μὲν οὖν.
 Οὕτω δὴ, οἶμαι, καὶ τὸν ποιητικὸν φήσομεν χρώματα ἅττα
 ἐκάστων τῶν τεχνῶν τοῖς ὀνόμασι καὶ ῥήμασιν ἐπιχρω-
 ματίζειν, αὐτὸν οὐκ ἐπαίοντα ἀλλ' ἢ μιμεῖσθαι, ὥστε
 ἑτέροις¹ τοιούτοις ἐκ τῶν λόγων θεωροῦσι δοκεῖν, εἴαν τε
 περὶ σκυτοτόμίας τις λέγῃ ἐν μέτρῳ καὶ ῥυθμῷ καὶ
 ἁρμονίᾳ, πάνυ εὖ δοκεῖν λέγεσθαι², εἴαν τε περὶ στρατηγίας
 εἴαν τε περὶ ἄλλου ὁπουοῦν· οὕτω φύσει αὐτὰ ταῦτα B
 μεγάλην τινὰ κήλησιν ἔχειν. ἐπεὶ γυμνωθέντα γε τῶν τῆς
 μουσικῆς χρωμάτων τὰ τῶν ποιητῶν, αὐτὰ ἐφ' αὐτῶν
 λεγόμενα, οἶμαί σε εἰδέναι οἷα φαίνεται. τεθέασαι γάρ
 πον. "Εγώγ', ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικεν τοῖς τῶν
 ὠραίων προσώποις, καλῶν δὲ μὴ, οἷα γίγνεται ἰδεῖν, ὅταν
 αὐτὰ τὸ ἄνθος προλίπη; Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς. "Ιθι δὴ,
 τόδε ἄθρει· ὁ τοῦ εἰδώλου ποιητῆς, ὁ μιμητῆς, φαμέν, τοῦ
 μὲν ὄντος οὐδὲν ἐπαίει, τοῦ δὲ φαινομένου· οὐχ οὕτως; C
 Ναί. Μὴ τοίνυν ἡμίσεως αὐτὸ καταλίπωμεν ῥηθέν, ἀλλ'
 ἱκανῶς ἰδωμεν. Λέγε, ἔφη. Ζωγράφος, φαμέν, ἡνίας τε
 γράφει καὶ χαλινόν; Ναί. Ποιήσει δέ γε σκυτοτόμος καὶ
 χαλκεύς; Πάνυ γε. Ἄρ' οὖν ἐπαίει οἷας δεῖ τὰς ἡνίας
 εἶναι καὶ τὸν χαλινὸν ὁ γραφεύς; ἢ οὐδ' ὁ ποιήσας, ὃ τε
 χαλκεὺς καὶ ὁ σκυτεὺς, ἀλλ' ἐκεῖνος, ὅσπερ τούτοις ἐπί-
 σταται χρῆσθαι, μόνος ὁ ἵππικός; Ἀληθέστατα. Ἄρ' οὖν
 οὐ περὶ πάντα οὕτω φήσομεν ἔχειν; Πῶς; Περὶ ἑκάστου D
 ταύτας τινὰς τρεῖς τέχνας εἶναι, χρησομένην, ποιήσουσαν,
 μιμησομένην; Ναί. Οὐκοῦν ἀρετὴ καὶ κάλλος καὶ ὀρθότης
 ἐκάστου σκεύους καὶ ζῴου καὶ πράξεως οὐ πρὸς ἄλλο τι ἢ
 τὴν χρεῖαν ἐστίν, πρὸς³ ἣν ἂν ἑκάστου ἢ πεποιημένον ἢ
 πεφυκός; Οὕτως. Πολλὴ ἄρα ἀνάγκη τὸν χρώμενον

¹ αὐτὸν—ἐτέροις Π et in marg. A² (ubi tamen ἀλλὰ pro ἀλλ' ἢ et ἐν
 τοῖς pro ἐτέροις): om. A¹.

om. A. ³ πρὸς Π: om. A.

- ἐκίστῳ ἐμπειρότατόν τε εἶναι καὶ ἄγγελον γίνεσθαι τῷ ποιητῇ, οἷα ἀγαθὰ ἢ κακὰ ποιεῖ ἐν τῇ χρείᾳ ᾧ χρηταί. οἷον αὐλητῆς που αὐλοποιῶ ἐξαγγέλλει περὶ τῶν αὐλῶν
- E** οὐκ ἂν ὑπηρετῶσιν ἐν τῷ αὐλεῖν, καὶ ἐπιτάξει οἷους δεῖ ποιεῖν, ὁ δ' ὑπηρετήσῃ. Πῶς δ' οὐ; Οὐκοῦν ὁ μὲν εἰδὼς ἐξαγγέλλει περὶ χρηστῶν καὶ πονηρῶν αὐλῶν, ὁ δὲ πιστεύων ποιήσει; Ναί. Τοῦ αὐτοῦ ἄρα σκεύους ὁ μὲν ποιητῆς πίστιν ὀρθὴν ἔξει περὶ κάλλους τε καὶ πονηρίας,
- 602 ξυνὼν τῷ εἰδότει καὶ ἀναγκαζόμενος ἀκούειν | παρὰ τοῦ εἰδότος, ὁ δὲ χρώμενος ἐπιστήμην. Πάννυ γε. Ὁ δὲ μιμητῆς πότερον ἐκ τοῦ χρησθαι ἐπιστήμην ἔξει ὧν ἂν γράφῃ, εἴτε καλὰ καὶ ὀρθὰ εἴτε μή, ἢ δόξαν ὀρθὴν διὰ τὸ ἐξ ἀνάγκης συνεῖναι τῷ εἰδότει καὶ ἐπιτάττεσθαι οἷα χρὴ γράφειν; Οὐδέτερα. Οὔτε ἄρα εἴσεται οὔτε ὀρθὰ δοξάσει ὁ μιμητῆς περὶ ὧν ἂν μιμῆται πρὸς κάλλος ἢ πονηρίαν. Οὐκ ἔοικεν. Χαρίεις ἂν εἴῃ ὁ ἐν τῇ ποιήσει μιμητικὸς
- B** πρὸς σοφίαν περὶ ὧν ἂν ποιῇ. Οὐ πάννυ. Ἄλλ' οὖν δὴ ὅμως γε μιμήσεται, οὐκ εἰδὼς περὶ ἐκάστου, ὅπῃ πονηρὸν ἢ χρηστόν· ἀλλ', ὥς ἔοικεν, οἷον φαίνεται καλὸν εἶναι τοῖς πολλοῖς τε καὶ μηδὲν εἰδόσιν, τοῦτο μιμήσεται. Τί γὰρ ἄλλο; Ταῦτα μὲν δὴ, ὥς γε φαίνεται, ἐπιεικῶς ἡμῖν διωμολόγηται, τόν τε μιμητικὸν μηδὲν εἰδέναι ἄξιον λόγου περὶ ὧν μιμεῖται, ἀλλ' εἶναι παιδιάν τινα καὶ οὐ σπουδὴν τὴν μίμησιν, τοὺς τε τῆς τραγικῆς ποιήσεως ἀπτομένους ἐν ἱαμβείοις καὶ ἐν ἔπεσι πάντας εἶναι μιμητικούς ὥς οἷόν τε μάλιστα. Πάννυ μὲν οὖν.
- C** V. Πρὸς Διός, ἣν δ' ἐγώ, τὸ δὲ δὴ μιμεῖσθαι τοῦτο οὐ περὶ τρίτον μὲν τί ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἀληθείας; ἢ γάρ; Ναί. Πρὸς δὲ δὴ ποῖόν τί ἐστὶν τῶν τοῦ ἀνθρώπου ἔχον τὴν δύναμιν, ἣν ἔχει; Τοῦ ποίου τινὸς πέρι λέγεις; Τοῦ τοιοῦδε. ταῦτόν που ἡμῖν μέγεθος ἐγγύθεν τε καὶ πόρρωθεν διὰ τῆς ὀψεως οὐκ ἴσον φαίνεται. Οὐ γάρ. Καὶ ταῦτα

καμπύλα τε καὶ εὐθέα ἐν ὕδατί τε θεωμένοις καὶ ἔξω, καὶ κοῖλά τε δὴ καὶ ἐξέχοντα διὰ τὴν περὶ τὰ χρώματα αὐτὴν πλάνην τῆς ὕψεως, καὶ πᾶσά τις ταραχὴ δὴλη ἡμῖν ἐνοῦσα D αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ· ᾧ δὴ ἡμῶν τῷ παθήματι τῆς φύσεως ἡ σκιαγραφία ἐπιθεμένη γοητείας οὐδὲν ἀπολείπει, καὶ ἡ θαυματοποιία καὶ αἱ ἄλλαι πολλαὶ τοιαῦται μηχαναί. Ἀληθῆ. Ἄρ' οὖν οὐ τὸ μετρεῖν καὶ ἀριθμεῖν καὶ ἰστάναι βοήθειαι χαριέσταται πρὸς αὐτὰ ἐφάνησαν, ὥστε μὴ ἄρχειν ἐν ἡμῖν τὸ φαινόμενον μεῖζον ἢ ἔλαττον ἢ πλεον ἢ βαρύτερον, ἀλλὰ τὸ λογισάμενον καὶ μετρήσαν ἢ καὶ στήσαν; Πῶς γὰρ οὐ; Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε τοῦ E λογιστικοῦ ἂν εἴη τοῦ ἐν ψυχῇ ἔργον. Τούτου γὰρ οὖν. Τούτῳ δὲ πολλάκις μετρήσαντι καὶ σημαίνοντι μεῖζω ἅττα εἶναι ἢ ἐλάττω ἕτερα ἐτέρων ἢ ἴσα τὰναντία φαίνεται ἅμα περὶ ταῦτα. Ναί. Οὐκοῦν ἔφαμεν τῷ αὐτῷ ἅμα περὶ ταῦτα ἐναντία δοξάζειν ἀδύνατον εἶναι; Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφαμεν. | Τὸ παρὰ τὰ μέτρα ἄρα δοξάζον τῆς 603 ψυχῆς τῷ κατὰ τὰ μέτρα οὐκ ἂν εἴη ταυτόν. Οὐ γὰρ οὖν. Ἀλλὰ μὴν τὸ μέτρῳ γε καὶ λογισμῷ πιστεῦον βέλτιστον ἂν εἴη τῆς ψυχῆς. Τί μὴν; Τὸ ἄρα τούτῳ ἐναντιούμενον τῶν φαύλων ἂν τι εἴη ἐν ἡμῖν. Ἀνάγκη. Τοῦτο τοίνυν διομολογήσασθαι βουλόμενος ἔλεγον, ὅτι ἡ γραφικὴ καὶ ὅλως ἡ μιμητικὴ πόρρω μὲν τῆς ἀληθείας οὐ τὸ αὐτῆς ἔργον ἀπεργάζεται, πόρρω δ' αὖ φρονήσεως οὐντι τῷ ἐν ἡμῖν προσομιλεῖ τε καὶ ἐταίρα καὶ φίλη B ἐστὶν ἐπ' οὐδενὶ ὑγιεῖ οὐδ' ἀληθεῖ. Παντάπασιν, ἢ δ' ὅς. Φαύλη ἄρα φαύλῳ ξυγγιγνομένη φαῦλα γεννᾷ ἢ μιμητικῇ. Ἐοικεν. Πότερον, ἢν δ' ἐγώ, ἢ κατὰ τὴν ὄψιν μόνον, ἢ καὶ ἡ¹ κατὰ τὴν ἀκοήν, ἢν δὴ ποιήσιν ὀνομάζομεν; Εἰκός γ', ἔφη, καὶ ταύτην. Μὴ τοίνυν, ἢν δ' ἐγώ, τῷ εἰκότι μόνον πιστεύσωμεν ἐκ τῆς γραφικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτὸ αὐτὸ ἔλθωμεν τῆς διανοίας τοῦτο, ᾧ προσομιλεῖ C

¹ καὶ ἡ q: om. A¹: καὶ A².

ἡ τῆς ποιήσεως μιμητική, καὶ ἴδωμεν, φαῦλον ἢ σπουδαῖον
 ἐστιν. Ἀλλὰ χρή. Ὡς δὲ προθύμεθα· πράττοντας,
 φαμέν, ἀνθρώπους μιμεῖται ἡ μιμητικὴ βιαίους ἢ ἐκουσίας
 πράξεις καὶ ἐκ τοῦ πράττειν ἢ εὖ οἰομένους ἢ κακῶς
 πεπραγέναι καὶ ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν ἢ¹ λυπουμενούς ἢ
 χαίροντας. μή τι ἄλλο ἢν² παρὰ ταῦτα; Οὐδέν. Ἄρ'
 οὖν ἐν ἅπασιν τούτοις ὁμονοητικῶς ἄνθρωπος διάκειται;
 D ἢ ὥσπερ κατὰ τὴν ὄψιν ἐστασίαζεν καὶ ἐναντίας εἶχεν ἐν
 ἑαυτῷ δόξας ἅμα περὶ τῶν αὐτῶν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς
 πράξεσι στασιάζει τε καὶ μάχεται αὐτὸς αὐτῷ; ἀνα-
 μιμνήσκομαι δέ, ὅτι τοῦτό γε νῦν οὐδὲν δεῖ ἡμᾶς διομο-
 λογεῖσθαι· ἐν γὰρ τοῖς ἄνω λόγοις ἱκανῶς πάντα ταῦτα
 διωμολογησάμεθα, ὅτι μυρίων τοιούτων ἐναντιωμάτων ἅμα
 γιγνομένων ἡ ψυχὴ γέμει ἡμῶν. Ὁρθῶς, ἔφη. Ὁρθῶς
 E γάρ, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ὁ τότε ἀπελίπομεν, νῦν μοι δοκεῖ
 ἀναγκαῖον εἶναι διεξελθεῖν. Τὸ ποῖον; ἔφη. Ἀνὴρ, ἦν δ'
 ἐγώ, ἐπιεικὴς τοιαῦδε τύχης³ μετασχών, ὅν ἀπολέσας ἢ
 τι ἄλλο ὧν περὶ πλείστου ποιεῖται, ἐλέγομέν που καὶ τότε
 ὅτι ῥᾶστα οἶσει τῶν ἄλλων. Πάνυ γε. Νῦν δέ γε τόδ'
 ἐπισκεψώμεθα, πότερον οὐδὲν ἀχθέσεται, ἢ τοῦτο μὲν
 ἀδύνατον, μετριάσει δέ πως πρὸς λύπην. Οὕτω μᾶλλον,
 604 ἔφη, τό γε ἀληθές. | Τόδε⁴ νῦν μοι περὶ αὐτοῦ εἰπέ· πότερον
 μᾶλλον αὐτὸν οἶει τῇ λύπῃ μαχεῖσθαι τε καὶ ἀντιτενεῖν⁵,
 ὅταν ὁράται ὑπὸ τῶν ὁμοίων, ἢ ὅταν ἐν ἐρημίᾳ μόνος
 αὐτὸς καθ' αὐτὸν γίγνηται; Πολύ που, ἔφη, διοίσει, ὅταν
 ὁράται. Μονωθεὶς δέ γε, οἶμαι, πολλὰ μὲν τολμήσει
 φθέγγεσθαι, ἃ εἴ τις αὐτοῦ ἀκούει αἰσχύνοιτ' ἄν, πολλὰ
 δὲ ποιήσει, ἃ οὐκ ἂν δέξαιτό τινα ἰδεῖν δρῶντα. Οὕτως
 ἔχει, ἔφη.

VI. Οὐκοῦν τὸ μὲν ἀντιτείνειν διακελευόμενον λόγος

¹ πᾶσιν (sive πᾶσι) ἢ II: πᾶσιν A¹: πᾶσι A². ² ἦν Ast: ἦ A. Vide
 sis 399 A—B. ³ τύχης II: ψυχῆς A. ⁴ τόδε F v: τὸ δὲ A. ⁵ ἀντιτενεῖν
 q: ἀντιτείνειν A.

καὶ νόμος ἐστίν, τὸ δὲ ἔλκον ἐπὶ τὰς λύπας αὐτὸ τὸ πάθος; **B**
 Ἀληθῆ. Ἐναντίας δὲ ἀγωγῆς γιγνομένης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
 περὶ τὸ αὐτὸ ἅμα δύο φαμέν ἐν¹ αὐτῷ ἀναγκαῖον εἶναι.
 Πῶς δ' οὐ; Οὐκοῦν τὸ μὲν ἕτερον τῷ νόμῳ ἔτοιμον
 πείθεσθαι, ἣ ὁ νόμος ἐξηγεῖται; Πῶς; Λέγει που ὁ νόμος,
 ὅτι κάλλιστον ὃ τι μάλιστ' ἡσυχίαν ἄγειν ἐν ταῖς
 ξυμφοραῖς καὶ μὴ ἀγανακτεῖν, ὥς οὔτε δήλου ὄντος τοῦ
 ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ τῶν τοιούτων, οὔτε εἰς τὸ πρόσθεν
 οὐδὲν προβαίνειν τῷ χαλεπῶς φέρουσι, οὔτε τι τῶν
 ἀνθρωπίνων ἄξιον ὃν μεγάλης σπουδῆς, ὃ τε δεῖ ἐν αὐτοῖς **C**
 ὃ τι τάχιστα παραγίνεσθαι ἡμῖν, τούτῳ ἐμποδῶν γιγνό-
 μενον τὸ λυπεῖσθαι. Τίτι, ἣ δ' ὅς, λέγεις; Τῷ βουλευέσθαι,
 ἣν δ' ἐγώ, περὶ τὸ γεγονὸς καὶ ὥσπερ ἐν πτώσει κύβων
 πρὸς τὰ πεπτωκότα τίθεσθαι τὰ αὐτοῦ πράγματα, ὅπῃ ὁ
 λόγος αἰρεῖ² βέλτιστ' ἂν ἔχειν, ἀλλὰ μὴ προσπταίσαντας
 καθάπερ παῖδας ἐχομένους τοῦ πληγέντος³ ἐν τῷ βοᾶν
 διατρίβειν, ἀλλ' αἰεὶ ἐθίζειν τὴν ψυχὴν ὃ τι τάχιστα
 γίνεσθαι πρὸς τῷ⁴ ἰᾶσθαι τε καὶ ἐπανορθοῦν τὸ πεσόν τε **D**
 καὶ νοσήσαν, ἱατρικῇ θρηνηδίαν⁵ ἀφανίζοντα. Ὁρθότατα
 γοῦν ἄν τις, ἔφη, πρὸς τὰς τύχας οὕτω προσφέροιο.
 Οὐκοῦν, φαμέν, τὸ μὲν βέλτιστον τούτῳ τῷ λογισμῷ
 ἐθέλει ἔπεσθαι. Δῆλον δὴ. Τὸ δὲ πρὸς τὰς ἀναμνήσεις
 τε τοῦ πάθους καὶ πρὸς τοὺς ὀδυρμούς, ἄγον καὶ ἀπλήστως
 ἔχον αὐτῶν ἂρ' οὐκ ἀλόγιστόν τε φήσομεν εἶναι καὶ ἀργόν
 καὶ δειλίας φίλον; Φήσομεν μὲν οὖν. Οὐκοῦν τὸ μὲν
 πολλὴν μίμησιν καὶ ποικίλῃν ἔχει, τὸ ἀγανακτικόν· τὸ δὲ **E**
 φρόνιμόν τε καὶ ἡσύχιον ἦθος, παραπλήσιον ὃν αἰεὶ αὐτὸ⁶
 αὐτῷ, οὔτε ῥάδιον μιμήσασθαι οὔτε μιμουμένου⁷ εὐπετέες
 καταμαθεῖν, ἄλλως τε καὶ πανηγύρει καὶ παντοδαποῖς

¹ ἐν q: om A.² αἰρεῖ Ξ q: ἐρεῖ A.³ πληγέντος Π: πλήττοντος

A.

⁴ τῷ (sive τῷ) q: τὸ A.⁵ ἱατρικῇ θρηνηδίαν Stobaeus: ἱατρικὴνθρηνηδίαν A²: A¹ fortasse ἱατρικὴν καὶ θρηνηδίαν.⁶ αὐτὸ in marg. A²:om. A¹.⁷ μιμουμένου Π: μιμούμενον A.

ἀνθρώποις εἰς θέατρα ξυλληγομένοις. ἀλλοτρίου γάρ
 605 που πάθους ἡ μίμησις αὐτοῖς γίνεται. | Παντάπασι
 μὲν οὖν. Ὁ δὲ μιμητικὸς ποιητὴς δῆλον ὅτι οὐ πρὸς τὸ
 τοιοῦτον τῆς ψυχῆς πέφυκέ τε καὶ ἡ σοφία αὐτοῦ τούτῳ
 ἀρέσκειν πέπηγεν, εἰ μέλλει εὐδοκιμήσειν ἐν τοῖς πολλοῖς,
 ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀγανακτητικόν τε καὶ ποικίλου ἥθος διὰ τὸ
 εὐμίμητον εἶναι. Δῆλον. Οὐκοῦν δικαίως ἂν αὐτοῦ ἤδη
 ἐπιλαμβανοίμεθα καὶ τιθεῖμεν ἀντίστροφον αὐτὸν τῷ
 ζῳγράφῳ· καὶ γὰρ τῷ φαῦλα ποιεῖν πρὸς ἀλήθειαν ἔοικεν
 Β αὐτῷ, καὶ τῷ πρὸς ἕτερον τοιοῦτον ὁμιλεῖν τῆς ψυχῆς,
 ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸ βέλτιστον, καὶ ταύτῃ ὁμοίωται. καὶ
 οὕτως ἤδη ἂν ἐν δίκῃ οὐ παραδεχοίμεθα εἰς μέλλουσαν
 εὐνομεῖσθαι πόλιν, ὅτι τοῦτο ἐγείρει τῆς ψυχῆς καὶ τρέφει
 καὶ ἰσχυρὸν ποιῶν ἀπόλλυσι τὸ λογιστικόν, ὥσπερ ἐν
 πόλει ὅταν τις μοχθηροὺς ἐγκρατεῖς ποιῶν παραδιδῷ
 τὴν πόλιν, τοὺς δὲ χαριεστέρους φθείρῃ· ταῦτόν καὶ τὸν
 μιμητικὸν ποιητὴν φήσομεν κακὴν πολιτείαν ἰδίᾳ ἐκάστου
 τῇ ψυχῇ ἐμποιεῖν, τῷ ἀνοήτῳ αὐτῆς χαριζόμενον καὶ οὔτε
 C τὰ μείζω οὔτε τὰ ἐλάττω διαγιγνώσκοντι, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ
 τοτὲ μὲν μεγάλα ἡγουμένῳ, τοτὲ δὲ σμικρά, εἰδῶλα
 εἰδῶλοποιοῦντα¹, τοῦ δὲ ἀληθοῦς πόρρω πάνυ ἀφεστῶτα.
 Πάνυ μὲν οὖν.

VII. Οὐ μέντοι πῶ τό γε μέγιστον κατηγορήκαμεν
 αὐτῆς. τὸ γὰρ καὶ τοὺς ἐπιεικεῖς ἱκανὴν εἶναι λωβᾶσθαι,
 ἐκτὸς πάνυ τινῶν ὀλίγων, πάνδεινόν που. Τί δ' οὐ
 μέλλει, εἴπερ γε δρᾷ αὐτό; Ἀκούων σκόπει. οἱ γὰρ που
 βέλτιστοι ἡμῶν ἀκροώμενοι Ὀμήρου ἢ ἄλλου τινὸς τῶν
 D τραγωδοποιῶν μιμουμένου τινὰ τῶν ἡρώων ἐν πένθει
 ὄντα καὶ μακρὰν ῥῆσιν ἀποτείνοντα ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς ἢ
 καὶ ἄδοντάς τε καὶ κοπτομένους, οἷσθ' ὅτι χαίρομέν τε καὶ
 ἐνδόντες ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπόμεθα συμπάσχοντες καὶ σπουδά-
 ζοντες ἐπαινοῦμεν ὥς ἀγαθὸν ποιητὴν, ὃς ἂν ἡμᾶς ὅ τι

¹ εἰδῶλοποιοῦντα γ²: εἰδῶλοποιοῦντι Λ.

μάλιστα οὕτω διαθῇ. Οἶδα· πῶς δ' οὐ; "Οταν δὲ οἰκεῖόν
 τινι ἡμῶν κῆδος γένηται, ἐννοεῖς αὖ ὅτι ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ
 καλλωπιζόμεθα, ἂν δυνώμεθα ἡσυχίαν ἄγειν καὶ καρτε-
 ρεῖν, ὡς τοῦτο μὲν ἀνδρὸς ὄν, ἐκείνο δὲ γυναικός, ὃ τότε Ε
 ἐπηρεάζομεν. Ἐννοῶ, ἔφη. Ἡ καλῶς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτος
 ὁ ἔπαινος ἔχει, τὸ ὁρῶντα τοιοῦτον ἀνδρα, οἷον ἑαυτὸν
 τις μὴ ἀξιοῖ εἶναι ἀλλ' αἰσχύνοιτο ἂν, μὴ βδελύττεσθαι
 ἀλλὰ χαίρειν τε καὶ ἐπαινεῖν; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ
 εὐλόγῳ ἔοικεν. | Ναί, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ἐκείνη γ' αὐτὸ σκοποῖς. 606
 Πῇ; Εἰ ἐνθυμοῖο, ὅτι τὸ βίᾳ κατεχόμενον τότε ἐν ταῖς
 οἰκείαις ξυμφοραῖς καὶ πεπεινηκὸς τοῦ δακρύσαι τε καὶ
 ἀποδύρασθαι ἱκανῶς καὶ ἀποπλησθῆναι, φύσει ὃν τοιοῦτον
 οἷον τούτων ἐπιθυμεῖν, τότε ἔστιν τοῦτο¹ τὸ ὑπὸ τῶν ποιη-
 τῶν πιμπλάμενον καὶ χαῖρον· τὸ δὲ φύσει βέλτιστον ἡμῶν,
 ἅτε οὐχ ἱκανῶς πεπαιδευμένον λόγῳ οὐδὲ ἔθει, ἀνίησιν
 τὴν φυλακὴν τοῦ θρηνώδους τούτου, ἅτε ἀλλότρια πάθη Β
 θεωροῦν, καὶ ἑαυτῷ οὐδὲν αἰσχρὸν ὄν, εἰ ἄλλος ἀνὴρ
 ἀγαθὸς φάσκων εἶναι ἀκαίρως πενθεῖ, τοῦτον ἐπαινεῖν καὶ
 ἔλεειν· ἀλλ' ἐκείνο κερδαίνειν ἡγείται, τὴν ἡδονήν, καὶ
 οἷκ' ἂν δέξαιτο αὐτῆς στερηθῆναι καταφρονήσας ὅλου τοῦ
 ποιήματος. λογίζεσθαι γάρ, οἶμαι, ὀλίγοις τισὶν μέτεστιν,
 ὅτι ἀπολαύειν ἀνάγκη ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων εἰς τὰ οἰκεία·
 θρέψαντα γὰρ ἐν ἐκείνοις ἰσχυρὸν τὸ ἐλεεινὸν οὐ ῥάδιον
 ἐν τοῖς αὐτοῦ πάθεσι κατέχειν. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἀρ' C
 οὐχ ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τοῦ γελοίου, ὅτι, ἂν² αὐτὸς
 αἰσχύνοιο γελωτοποιῶν, ἐν μιμῇσει δὲ κωμῳδικῇ ἢ καὶ
 ἰδίᾳ ἀκούων σφόδρα χαρῆς καὶ μὴ μισῆς ὡς πονηρά,
 ταῦτόν ποιεῖς ὕπερ ἐν τοῖς ἐλέοις; ὃ γὰρ τῷ λόγῳ αὖ
 κατεῖχες ἐν σαυτῷ βουλόμενον γελωτοποιεῖν, φοβούμενος
 δόξαν βωμολοχίας, τότε αὖ ἀνίης³ καὶ ἐκεῖ νεανικὸν
 ποιήσας ἔλαθες πολλάκις ἐν τοῖς οἰκείοις ἐξενεχθεὶς ὥστε

¹ τότε ἔστιν τοῦτο Α: τοῦτό ἐστι γ.

² ἂν Schneider: ἂν codd.

³ ἀνίης Ξγ: ἂν εἴης Α.

D κωμωδοποιὸς γενέσθαι. Καὶ μάλα, ἔφη. Καὶ περὶ ἀφροδισίων δὴ καὶ θυμοῦ καὶ περὶ πάντων τῶν ἐπιθυμητικῶν τε καὶ λυπηρῶν καὶ ἡδέων ἐν τῇ ψυχῇ, ἃ δὴ φαμεν πάσῃ πράξει ἡμῖν ἔπεσθαι, ὅτι τοιαῦτα ἡμᾶς ἡ ποιητικὴ μίμησις ἐργάζεται; τρέφει γὰρ ταῦτα ἄρδουσα, δέον αὐχμεῖν, καὶ ἄρχοντα ἡμῖν καθίστησιν, δέον ἄρχεσθαι αὐτά, ἵνα βελτίους τε καὶ εὐδαιμονέστεροι ἀντὶ χειρόνων καὶ ἀθλιωτέρων γινώμεθα. Οὐκ ἔχω ἄλλως φάναι, ἢ δ'

E ὅς. Οὐκοῦν, εἶπον, ὦ Γλαῦκων, ὅταν Ὅμηρου ἐπαινέταις ἐντύχῃς λέγουσιν, ὡς τὴν Ἑλλάδα πεπαίδευκεν οὗτος ὁ ποιητὴς καὶ πρὸς διοίκησιν τε καὶ παιδείαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἄξιος ἀναλαβόντι μανθάνειν τε καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ποιητὴν πάντα τὸν αὐτοῦ βίον κατα-
 607 σκευασάμενον ζῆν, | φιλεῖν μὲν χρὴ καὶ ἀσπάζεσθαι ὡς ὄντας βελτίστους εἰς ὅσον δύνανται, καὶ συγχωρεῖν Ὅμηρον ποιητικώτατον εἶναι καὶ πρῶτον τῶν τραγωδοποιῶν, εἰδέναι δέ, ὅτι ὅσον μόνον ὕμνους θεοῖς καὶ ἐγκώμια τοῖς ἀγαθοῖς ποιήσεως παραδεκτέον εἰς πόλιν· εἰ δὲ τὴν ἡδυσμένην Μοῦσαν παραδέξει ἐν μέλεσιν ἢ ἔπεσιν, ἡδονὴ σοι καὶ λύπη ἐν τῇ πόλει βασιλεύσεται ἀντὶ νόμου τε καὶ τοῦ κοινῇ ἀεὶ δόξαντος εἶναι βελτίστου λόγου. Ἀληθέστατα, ἔφη.

B VIII. Ταῦτα δὴ, ἔφην, ἀπολελογήσθω¹ ἡμῖν ἀναμνησθεῖσιν περὶ ποιήσεως, ὅτι εἰκότως ἄρα τότε αὐτὴν ἐκ τῆς πόλεως ἀπεστέλλομεν τοιαύτην οὔσαν· ὁ γὰρ λόγος ἡμᾶς ἥρει. προσεῖπόμεν δὲ αὐτῇ, μὴ καὶ τινα σκληρότητα ἡμῶν καὶ ἀγροικίαν καταγνῶ, ὅτι παλαιὰ μὲν τις διαφορὰ φιλοσοφία τε καὶ ποιητικὴ· καὶ γὰρ ἡ λακέρυζα πρὸς δεσπόταν κύων ἐκείνη κραυγάζουσα, καὶ μέγας ἐν ἀφρόνων κενεαγορίαισι, καὶ ὁ τῶν λῖαν² σοφῶν
 C ὄχλος κράτων³, καὶ οἱ λεπτῶς μεριμνῶντες ὅτι ἄρα πένονται, καὶ ἄλλα μυρία σημεῖα παλαιᾶς ἐναντιώσεως

¹ ἀπολελογήσθω Ξ q: ἀπολελογίσθω A.

² λῖαν Hierwerden: δία A.

³ κράτων nos: κρατῶν codd.

τούτων· ὅμως δὲ εἰρήσθω, ὅτι ἡμεῖς γε, εἴ τινα ἔχοι λόγον
εἰπεῖν ἢ πρὸς ἡδονὴν ποιητικὴ καὶ ἡ μίμησις, ὥς χρὴ
αὐτὴν εἶναι ἐν πόλει εὐνομουμένην, ἄσμενοι ἂν καταδεχοί-
μεθα, ὥς ξύνισμέν γε ἡμῖν αὐτοῖς κηλουμένοις ὑπ' αὐτῆς·
ἀλλὰ γὰρ τὸ δοκοῦν ἀληθὲς οὐχ ὅσιον προδιδόναι. ἡ γάρ,
ὦ φίλε, οὐ κηλεῖ ὑπ' αὐτῆς καὶ σύ, καὶ μάλιστα ὅταν δι' **D**
'Ομήρου θεωρῆς αὐτήν; Πολύ γε. Οὐκοῦν δικαία ἐστὶν
οὕτω κατιέναι, ἀπολογησαμένη ἐν μέλει ἢ τινι ἄλλῳ
μέτρῳ; Πάννυ μὲν οὖν. Δοῖμεν δέ γέ που ἂν καὶ τοῖς
προστάταις αὐτῆς, ὅσοι μὴ ποιητικοί, φιλοποιηταὶ δέ,
ἄνευ μέτρου λόγον ὑπὲρ αὐτῆς εἰπεῖν, ὥς οὐ μόνον ἡδεῖα,
ἀλλὰ καὶ ὠφελίμη πρὸς τὰς πολιτείας καὶ τὸν βίον τὸν
ἀνθρώπινόν ἐστιν· καὶ εὐμενῶς ἀκουσόμεθα. κερδανοῦμεν
γάρ που, ἐὰν μὴ μόνον ἡδεῖα φανῇ ἀλλὰ καὶ ὠφελίμη. **E**
Πῶς δ' οὐ μέλλομεν, ἔφη, κερδαίνειν; Εἰ δέ γε μή, ὦ
φίλε ἑταῖρε, ὥσπερ οἱ ποτέ του ἐρασθέντες, ἐὰν ἡγήσωνται
μὴ ὠφέλιμον εἶναι τὸν ἔρωτα, βία μὲν, ὅμως δὲ ἀπέχονται,
καὶ ἡμεῖς οὕτως, διὰ τὸν ἐγγεγονότα μὲν ἔρωτα τῆς τοιαύ-
της ποιήσεως ὑπὸ τῆς τῶν καλῶν πολιτειῶν τροφῆς | εὖνοι **608**
μὲν ἐσόμεθα φανῆναι αὐτὴν ὥς βελτίστην καὶ ἀληθεστά-
την, ἕως δ' ἂν μὴ οἶα τ' ἢ ἀπολογήσασθαι, ἀκροασόμεθ'
αὐτῆς ἐπάδοντες ἡμῖν αὐτοῖς τοῦτον τὸν λόγον, ὃν λέγομεν,
καὶ ταύτην τὴν ἐπωδὴν, εὐλαβούμενοι πάλιν ἐμπεσεῖν εἰς
τὸν παιδικόν τε καὶ τὸν τῶν πολλῶν ἔρωτα. ἀκροασόμεθα¹
δ' οὖν ὥς οὐ σπουδαστέον ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ποιήσει ὥς ἀλη-
θείας τε ἀπτομένη² καὶ σπουδαία, ἀλλ' εὐλαβητέον αὐτὴν
ὃν τῷ ἀκροωμένῳ, περὶ τῆς ἐν αὐτῷ πολιτείας δεδιότι, καὶ **B**
νομιστέα ἅπερ εἰρήκαμεν περὶ ποιήσεως. Παντάπασιν,
ἦ δ' ὅς, ξύμφημι. Μέγας γάρ, ἔφην, ὁ ἀγών, ὦ φίλε
Γλαύκων, μέγας, οὐχ ὅσος δοκεῖ, τὸ χρηστὸν ἢ κακὸν
γενέσθαι, ὥστε οὔτε τιμῇ ἐπαρθέντα οὔτε χρήμασιν οὔτε

¹ ἀκροασόμεθα nos: αἰσθόμεθα codd.² ἀπτομένη II: ἀπτομένη A.

ἀρχῇ οὐδεμιᾷ οὐδέ γε ποιητικῇ ἄξιον ἀμελῆσαι δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς. Ξύμφημί σοι, ἔφη, ἐξ ὧν διεληλύθαμεν· οἶμαι δὲ καὶ ἄλλον ὄντινόν.

- C IX. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, τά γε μέγιστα ἐπίχειρα ἀρετῆς καὶ προκείμενα ἄθλα οὐ διεληλύθαμεν. Ἀμήχανόν τι, ἔφη, λέγεις μέγεθος, εἰ τῶν εἰρημένων μείζω ἐστὶν ἄλλα. Τί δ' ἄν, ἦν δ' ἐγώ, ἔν γε ὀλίγῳ χρόνῳ μέγα γένοιτο; πᾶς γὰρ οὗτός γε ὁ ἐκ παιδὸς μέχρι πρεσβύτου χρόνος πρὸς πάντα ὀλίγος πού τις ἂν εἴη. Οὐδὲν μὲν οὖν, ἔφη. Τί οὖν; οἷοι ἀθανάτῳ πράγματι ὑπὲρ τοσούτου δεῖν χρόνον
- D ἐσπουδακέναι, ἀλλ' οὐχ¹ ὑπὲρ τοῦ παντός; Οἶμαι ἔγωγ', ἔφη. ἀλλὰ τί τοῦτο λέγεις; Οὐκ ἤσθησαι, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἀθάνατος ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ οὐδέποτε ἀπόλλυται; καὶ ὃς ἐμβλέψας μοι καὶ θαυμάσας εἶπε· Μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε· σὺ δὲ τοῦτ' ἔχεις λέγειν; Εἰ μὴ ἀδικῶ γ', ἔφην. οἶμαι δὲ καὶ σὺ· οὐδὲν γὰρ χαλεπόν. Ἐμοιγ', ἔφη· σοῦ δ' ἂν ἡδέως ἀκούσαιμι τὸ οὐ χαλεπὸν τοῦτο. Ἀκούοις ἄν, ἦν δ' ἐγώ. Λέγε μόνον, ἔφη.

- E Ἀγαθόν τι, εἶπον, καὶ κακὸν καλεῖς; Ἐγωγε. Ἄρ' οὖν ὥσπερ ἐγὼ περὶ αὐτῶν διανοεῖ; Τὸ ποῖον; Τὸ μὲν ἀπολλύνει καὶ διαφθείρει πᾶν τὸ κακὸν εἶναι, τὸ δὲ σῶζον καὶ ὠφελοῦν τὸ ἀγαθόν. Ἐγωγ', ἔφη. Τί δέ; κακὸν ἐκάστῳ τι καὶ² ἀγαθὸν λέγεις; οἷον ὀφθαλμοῖς
- 609 | ὀφθαλμίαν καὶ ξύμπαντι τῷ σώματι νόσον σίτῳ τε ἐρυσίβην σηπεδόνα τε ξύλοις, χαλκῷ δὲ καὶ σιδήρῳ ἰόν, καί, ὅπερ λέγω, σχεδὸν πᾶσι ξύμφυτον ἐκάστῳ κακόν τε καὶ νόσημα; Ἐγωγ', ἔφη. Οὐκοῦν ὅταν τῷ τι τούτων προσγένηται, πονηρόν τε ποιῇ ᾧ προσεγένετο, καὶ τελευτῶν ὅλον διέλυσεν καὶ ἀπώλεσεν; Πῶς γὰρ οὔ; Τὸ ξύμφυτον ἄρα κακὸν ἐκάστου καὶ ἡ πονηρία ἕκαστον ἀπόλλυσιν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο ἀπολεῖ, οὐκ ἂν ἄλλο γε αὐτὸ ἔτι
- B διαφθείρειεν. οὐ γὰρ τό γε ἀγαθὸν μή ποτέ τι ἀπολέσῃ,

¹ οὐχ II et in marg. Λ²: om. Α¹.

² τι καὶ II: τί Α¹: τί δὲ καὶ Α².

οὐδὲ αὖ τὸ μήτε κακὸν μήτε ἀγαθόν. Πῶς γὰρ αὖν; ἔφη.
 Ἐὰν ἄρα τι εὐρίσκωμεν τῶν ὄντων, ᾧ ἔστι μὲν κακόν, ὃ
 ποιεῖ αὐτὸ μοχθηρόν, τοῦτο μέντοι οὐχ οἶόν τε αὐτὸ λύειν
 ἀπολλύον, οὐκ ἤδη εἰσόμεθα, ὅτι τοῦ πεφυκότος οὕτως
 ὀλεθρος οὐκ ἦν; Οὕτως, ἔφη, εἰκός. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ·
 ψυχῇ ἂρ' οὐκ ἔστιν ὃ ποιεῖ αὐτὴν κακὴν; Καὶ μάλα,
 ἔφη· ἂ νῦν¹ δὴ διῆμεν πάντα, ἀδικία τε καὶ ἀκολασία καὶ C
 δειλία καὶ ἀμαθία. Ἡ² οὖν τι τούτων αὐτὴν διαλύει τε
 καὶ ἀπόλλυσι; καὶ ἐννόει μὴ ἐξαπατηθῶμεν οἰθέντες τὸν
 ἀδικὸν ἄνθρωπον καὶ ἀνόητον, ὅταν ληφθῇ ἀδικῶν, τότε
 ἀπολωλέναι ὑπὸ τῆς ἀδικίας, πονηρίας οὐσης ψυχῆς. ἀλλ'
 ὧδε ποίει· ὥσπερ σῶμα ἢ σώματος πονηρίᾳ νόσος οὔσα
 τήκει καὶ διόλλυσι καὶ ἄγει εἰς τὸ μηδὲ σῶμα εἶναι, καὶ ἂ
 νῦν δὴ ἐλέγομεν ἅπαντα ὑπὸ τῆς οἰκείας κακίας τῷ
 προσκαθῆσθαι καὶ ἐνεῖναι διαφθειρούσης εἰς τὸ μὴ εἶναι D
 ἀφικνεῖται—οὐχ οὕτω; Ναί. Ἰθι δὴ, καὶ ψυχὴν κατὰ
 τὸν αὐτὸν τρόπον σκόπει. Ἄρα ἐνούσα ἐν αὐτῇ ἀδικία καὶ
 ἢ ἄλλη κακία τῷ ἐνεῖναι καὶ προσκαθῆσθαι φθείρει αὐτὴν
 καὶ μαραίνει, ἕως ἂν εἰς θάνατον ἀγαγοῦσα τοῦ σώματος
 χωρίσῃ; Οὐδαμῶς, ἔφη, τοῦτό γε. Ἀλλὰ μέντοι ἐκεῖνό
 γε ἄλογον, ἦν δ' ἐγώ, τὴν μὲν ἄλλου πονηρίαν ἀπολλύναι
 τι, τὴν δὲ αὐτοῦ μή. Ἄλογον. Ἐννόει γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ὅ
 Γλαύκων, ὅτι οὐδ' ὑπὸ τῆς τῶν σιτίων πονηρίας, ἢ ἂν ἢ E
 αὐτῶν ἐκείνων, εἴτε παλαιότης εἴτε σαπρότης εἴτε ἡτισοῦν
 οὔσα, οὐκ οἴομεθα δεῖν σῶμα ἀπόλλυσθαι· ἀλλ' ἐὰν μὲν
 ἐμποιῇ ἢ αὐτῶν πονηρία τῶν σιτίων τῷ σώματι σώματος
 μοχθηρίαν, φήσομεν αὐτὸ δι' ἐκεῖνα ὑπὸ τῆς αὐτοῦ κακίας
 νίσου οὐσης ἀπολωλέναι· ὑπὸ δὲ σιτίων πονηρίας ἄλλων
 ὄντων ἄλλο ὃν τὸ σῶμα, ὑπ' ἄλλοτρίου κακοῦ μὴ ἐμποιή- 610
 σαυτος τὸ ἔμφυτον κακόν, οὐδέποτε ἀξιόσομεν διαφθεί-
 ρεσθαι. Ὅρθότατα³, ἔφη, λέγεις.

¹ ψυχῇ—νῦν Π et in marg. A²: om. Λ¹.   ² ἡ Π: ἡ Λ.   ³ ὀρθότατα
 Stephanus: ὀρθότατ' ἂν codd.

X. Κατὰ τὸν αὐτὸν τοίνυν λόγον, ἦν δ' ἐγώ, ἐὰν μὴ σώματος πονηρία ψυχῇ ψυχῆς πονηρίαν ἐμποιῇ, μὴ ποτε ἀξιῶμεν ὑπὸ ἀλλοτρίου κακοῦ ἀνευ τῆς ιδίας πονηρίας ψυχὴν ἀπόλλυσθαι, τῷ ἐτέρου κακῷ ἕτερον. Ἐχει γάρ, ἔφη, λόγον. Ἡ τοίνυν ταῦτα ἐξελέγξωμεν ὅτι οὐ καλῶς λέγομεν, ἢ ἕως ἂν ᾗ ἀνέλεγκτα, μὴ ποτε¹ φῶμεν ὑπὸ πυρετοῦ μηδ' αὖ ὑπ' ἄλλης νόσου μηδ' αὖ ὑπὸ σφαγῆς, μηδ' εἴ τις ὁ τι σμικρότατα ὅλον τὸ σῶμα κατατέμοι, ἔνεκα τούτων μηδὲν μᾶλλον ποτε ψυχὴν ἀπόλλυσθαι, πρὶν ἂν τις ἀποδείξῃ, ὥς διὰ ταῦτα τὰ παθήματα τοῦ σώματος αὐτὴ ἐκείνη ἀδικωτέρα καὶ ἀνοσιωτέρα γίγνεται· ἀλλοτρίου δὲ κακοῦ ἐν ἄλλῳ γιγνομένου, τοῦ δὲ ἰδίου ἐκάστῳ μὴ ἐγγιγνομένου, μήτε ψυχὴν μήτε ἄλλο μηδὲν ἐῷμεν φάναι τινὰ ἀπόλλυσθαι. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη, τοῦτό γε οὐδεὶς ποτε δείξει, ὥς τῶν ἀποθνησκόντων ἀδικώτεροι αἱ ψυχαὶ διὰ τὸν θάνατον γίγνονται. Ἐὰν δέ γέ τις, ἔφην ἐγώ, ὁμόσε τῷ λόγῳ τολμᾷ ἰέναι καὶ λέγειν, ὥς πονηρότερος καὶ ἀδικώτερος γίγνεται ὁ ἀποθνήσκων, ἵνα δὴ μὴ ἀναγκάζεται ἀθανάτους τὰς ψυχὰς ὁμολογεῖν, ἀξιόσομέν πον, εἰ ἀληθὴ λέγει ὁ ταῦτα λέγων, τὴν ἀδικίαν εἶναι θανάσιμον τῷ

D ἔχοντι ὥσπερ νόσον, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τούτου² ἀποκτινύντος τῇ ἑαυτοῦ φύσει ἀποθνήσκειν τοὺς λαμβάνοντας αὐτό, τοὺς μὲν μάλιστα θᾶπτον, τοὺς δ' ἥττον σχολαίτερον, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ νῦν διὰ τοῦτο³ ὑπ' ἄλλων δίκην ἐπιτιθέντων ἀποθνήσκουσιν οἱ ἄδικοι. Μὰ Δί', ἢ δ' ὅς, οὐκ ἄρα πάνδεινον φανεῖται ἡ ἀδικία, εἰ θανάσιμον ἔσται τῷ λαμβάνοντι· ἀπαλλαγὴ γὰρ ἂν εἴη κακῶν· ἀλλὰ μᾶλλον οἶμαι αὐτὴν φανήσεσθαι πᾶν τοῦναντίον τοὺς ἄλλους ἀπο-

E κτιννύσαν, εἴπερ οἶόν τε, τὸν δ' ἔχοντα καὶ μάλα ζωτικὸν παρέχουσιν, καὶ πρὸς γ' ἔτι τῷ ζωτικῷ ἄγρυπνον· οὕτω πόρρω πον, ὥς ἔοικεν, ἐσκήνηται τοῦ θανάσιμος εἶναι. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. ὁπότε γὰρ δὴ μὴ ἱκανὴ ἢ γε

¹ μὴ ποτε Π: μήτε Λ.² τούτου γ: τοῦ Λ.³ τοῦτο γ: τούτου Λ.

οἰκεία πονηρία καὶ τὸ οἰκεῖον κακὸν ἀποκτείνει καὶ ἀπολέσαι ψυχὴν, σχολῇ τὸ γε ἐπ' ἄλλου ὀλέθρῳ τεταγμένον κακὸν ψυχὴν ἢ τι ἄλλο ἀπολεῖ, πλὴν ἐφ' ᾧ τέτακται. Σχολῇ γ', ἔφη, ὥς γε τὸ εἰκός. Οὐκοῦν ὁπότε μὴδ' ὑφ' ἐνὸς ἀπόλλυται κακοῦ, μήτε οἰκείου μήτε ἄλλο|τρίου, δῆλον 611 ὅτι ἀνάγκη αὐτὸ ἀεὶ ὄν εἶναι· εἰ δ' ἀεὶ ὄν, ἀθάνατον. Ἀνάγκη, ἔφη.

XI. Τοῦτο μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὕτως ἐχέτω· εἰ δ' ἔχει, ἐννοεῖς, ὅτι ἀεὶ ἂν εἶεν αἱ αὐταί. οὔτε γὰρ ἂν που ἐλάττους γένοιοντο μηδεμιᾶς ἀπολλυμένης οὔτε αὖ πλείους. εἰ γὰρ ὅτιοῦν τῶν ἀθανάτων πλεον γίγνοιτο, οἶσθ' ὅτι ἐκ τοῦ θνητοῦ ἂν γίγνοιτο καὶ πάντα ἂν εἴη τελευτῶντα ἀθάνατα. Ἀληθῇ λέγεις. Ἄλλ', ἦν δ' ἐγώ, μήτε τοῦτο οἰώμεθα· ὁ γὰρ λόγος οὐκ ἐάσει· μήτε γε αὖ τῇ ἀληθεστάτῃ B φύσει τοιοῦτον εἶναι ψυχὴν, ὥστε πολλῆς ποικιλίας καὶ ἀνομοιότητός τε καὶ διαφορᾶς γέμειν αὐτὸ πρὸς αὐτό. Πῶς λέγεις; ἔφη. Οὐ ράδιον, ἦν δ' ἐγώ, ἀῖδιον εἶναι σύνθετόν τε ἐκ πολλῶν καὶ μὴ τῇ καλλίστῃ κεχρημένον συνθέσει, ὥς νῦν ἡμῖν ἐφάνη ἡ ψυχὴ. Οὐκοῦν εἰκός γε. Ὅτι μὲν τοίνυν ἀθάνατον ψυχὴ, καὶ ὁ ἄρτι λόγος καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκάσειαν ἂν· οἶον δ' ἐστὶν τῇ ἀληθείᾳ, οὐ λελωβημένον δεῖ αὐτὸ θεάσασθαι ὑπὸ τε τῆς τοῦ σώματος C κοινωνίας καὶ ἄλλων κακῶν, ὥσπερ νῦν ἡμεῖς θεώμεθα, ἀλλ' οἶόν ἐστιν καθαρὸν γιγνόμενον, τοιοῦτον ἱκανῶς λογισμῷ διαθεατέον¹, καὶ πολὺ κάλλιον αὐτὸ εὐρήσει καὶ ἐναργέστερον δικαιοσύνας τε καὶ ἀδικίας διόψεται καὶ πάντα ἃ νῦν διήλθομεν. νῦν δὲ εἵπομεν μὲν ἀληθῇ περὶ αὐτοῦ, οἶον ἐν τῷ παρόντι φαίνεται· τεθεάμεθα μέντοι διακείμενον αὐτό, ὥσπερ οἱ τὸν θαλάττιον Γλαῦκον ὀρώντες οὐκ ἂν ἔτι ραδίως αὐτοῦ ἴδοιεν τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὑπὸ τοῦ D τὰ τε παλαιὰ τοῦ σώματος μέρη τὰ μὲν ἐκκεκλάσθαι², τὰ δὲ συντετριφθαι καὶ πάντως λελωβῆσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων,

¹ διαθεατέον Ξ q: διαθετέον A.

² ἐκκεκλάσθαι II: κεκλάσθαι A.

ἀλλὰ δὲ προσπεφυκέναι, ὅστρεά τε καὶ φύκία καὶ πέτρας, ὥστε παντὶ μᾶλλον θηρίῳ εἰκέναι ἢ οἶος ἦν φύσει, οὕτω καὶ τὴν ψυχὴν ἡμεῖς θεώμεθα διακειμένην ὑπὸ μυρίων κακῶν. ἀλλὰ δεῖ, ὦ Γλαύκων, ἐκείσε βλέπειν. Ποῖ; ἢ δ' Εὖς. Εἰς τὴν φιλοσοφίαν αὐτῆς, καὶ ἐννοεῖν ὧν ἄπτεται καὶ οἷον ἐφίεται ὁμιλιῶν, ὡς ξυγγενῆς οὖσα τῷ τε θείῳ καὶ ἀθανάτῳ καὶ τῷ αἰὲ ὄντι, καὶ οἷα ἂν γένοιτο τῷ τοιούτῳ πᾶσα ἐπισπομένη καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ὁρμῆς ἐκκομισθεῖσα ἐκ τοῦ πόντου, ἐν ᾧ νῦν ἐστίν, καὶ περικρουσθεῖσα πέτρας Ε12 τε καὶ ὅστρεα, ἃ νῦν αὐτῇ ἄτε γῆν ἐστιωμένη | γεηρὰ καὶ πετρώδη πολλὰ καὶ ἄγρια περιπέφυκεν ὑπὸ τῶν εὐδαιμόνων λεγομένων ἐστιάσεων. καὶ τότ' ἂν τις ἴδοι αὐτῆς τὴν ἀληθῆ φύσιν, εἴτε πολυειδῆς εἴτε μονοειδῆς, εἴτε ὅπῃ ἔχει καὶ ὅπως. νῦν δὲ τὰ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ πάθη τε καὶ εἶδη, ὡς ἐγὼμαι, ἐπιεικῶς αὐτῆς διεληλύθαμεν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

XII. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τά τε ἄλλα ἀπελυσάμεθα¹ ἐν Β τῷ λόγῳ, καὶ οὐ τοὺς μισθοὺς οὐδὲ τὰς δόξας δικαιοσύνης ἐπηνέγκαμεν², ὥσπερ Ἡσίοδόν τε καὶ Ὅμηρον ὑμεῖς ἔφατε, ἀλλ' αὐτὸ δικαιοσύνην αὐτῇ ψυχῇ ἄριστον ἡύρομεν καὶ ποιητέον εἶναι αὐτῇ τὰ δίκαια, εἴαν τ' ἔχῃ τὸν Πύγου δακτύλιον, εἴαν τε μή, καὶ πρὸς τοιούτῳ δακτυλίῳ τὴν "Αἶδος κυνῆν; Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, νῦν ἤδη ἀνεπίφθονόν ἐστιν πρὸς ἐκείνοις καὶ τοὺς μισθοὺς τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ἀπο- C δοῦναι, ὅσους τε καὶ οἷους τῇ ψυχῇ παρέχει παρ' ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν, ζῶντός τε ἔτι τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπειδὴν τελευτήσῃ; Παντάπασι μὲν οὖν, ἢ δ' ὅς. Ἄρ' οὖν ἀποδώσετέ μοι ἃ ἐδανείσασθε ἐν τῷ λόγῳ; Τί μάλιστα; Ἔδωκα ὑμῖν τὸν δίκαιον δοκεῖν ἄδικον εἶναι καὶ τὸν ἄδικον δίκαιον. ὑμεῖς γὰρ ἠγείσθε³, καὶ εἰ μὴ δυνατὸν εἶη ταῦτα

¹ ἀπελυσάμεθα A: ἀπεδυσάμεθα Ξ. ² ἐπηνέγκαμεν Π: ἐπηνεγκαμεν (sic) A. Cf. 363 A. ³ ἠγείσθε Π: ἠτείσθε A.

λανθάνειν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, ὅμως δοτέον εἶναι τοῦ λόγου ἕνεκα, ἵνα αὐτὴ δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν αὐτὴν κριθείη. ἢ οὐ μνημονεύεις; Ἀδικοῖν μὲντ' αὖν, ἔφη, εἰ D μῆ. Ἐπειδὴ¹ τοίνυν κεκριμέναι εἰσίν, ἐγὼ πάλιν ἀπαιτῶ ὑπὲρ δικαιοσύνης, ὥσπερ ἔχει δόξης καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων, καὶ ἡμᾶς ὁμολογεῖν περὶ αὐτῆς δοκεῖσθαι οὕτω, ἵνα καὶ τὰ νικητήρια κομίσηται, ἃ² ἀπὸ τοῦ δοκεῖν κτωμένη δίδωσι τοῖς ἔχουσιν αὐτήν, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ εἶναι ἀγαθὰ διδούσα ἐφάνη καὶ οὐκ ἐξαπατῶσα τοὺς τῷ ὄντι λαμβάνοντας αὐτήν. Δίκαια, ἔφη, αἰτεῖ. Οὐκοῦν, ἦν E δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τοῦτο ἀποδώσετε, ὅτι θεοὺς γε οὐ λανθάνει ἐκάτερος αὐτῶν οἷός ἐστιν; Ἀποδώσομεν, ἔφη. Εἰ δὲ μὴ λανθάνετον, ὁ μὲν θεοφιλὴς αὖν εἶη, ὁ δὲ θεομισῆς, ὥσπερ καὶ κατ' ἀρχὰς ὠμολογοῦμεν. Ἔστι ταῦτα³. Τῷ δε θεοφιλεῖ οὐχ ὁμολογήσομεν, ὅσα γε⁴ ἀπὸ θεῶν | γίγνεται, 613 πάντα γίγνεσθαι ὡς οἶόν τε ἄριστα, εἰ μὴ τι ἀναγκαῖον αὐτῷ κακὸν ἐκ προτέρας ἁμαρτίας ὑπῆρχεν; Πάνυ μὲν οὖν. Οὕτως ἄρα ὑποληπτέον περὶ τοῦ δικαίου ἀνδρός, ἐάν τ' ἐν πειρίᾳ γίγνηται ἐάν τ' ἐν νόσοις ἢ τινι ἄλλῃ τῶν δοκούντων κακῶν, ὡς τούτῳ ταῦτα εἰς ἀγαθόν τι τελευτήσκει ζῶντι ἢ καὶ ἀποθανόντι. οὐ γὰρ δὴ ὑπὸ γε θεῶν ποτὲ ἀμελεῖται, ὃς αὖν προθυμείσθαι ἐθέλη δίκαιος γίγνεσθαι καὶ ἐπιτηδεύων ἀρετὴν εἰς ὅσον δυνατὸν ἀνθρώπῳ ὁμοιοῦσθαι B θεῷ. Εἰκός γ', ἔφη, τὸν τοιοῦτον μὴ ἀμελεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ὁμοίου. Οὐκοῦν περὶ τοῦ ἀδίκου τὰναντία τούτων δεῖ διανοεῖσθαι; Σφόδρα γε. Τὰ μὲν δὴ παρὰ θεῶν τοιαῦτ' αὖν εἶη νικητήρια τῷ δικαίῳ. Κατὰ γοῦν ἐμὴν δόξαν, ἔφη. Τί δέ, ἦν δ' ἐγώ, παρ' ἀνθρώπων; Ἄρ' οὐχ ὧδε ἔχει, εἰ δεῖ τὸ ὄν τιθέναι; οὐχ οἱ μὲν δεινοὶ τε καὶ ἄδικοι δρῶσιν ὅπερ

¹ ἐπειδὴ Flor. C: ἐπειδὴ ἦν A¹. Pro ἐπειδὴ—ἐγὼ praebebat in marg. A² ἐπειδὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, κεκριμέναι εἰσίν.

² ἃ Ξ q: om. A¹, sed ante δίδωσι reposuit A².

³ In verbis ἔστι ταῦτα desinit II.

⁴ γε Ξ q et corr. A²: τῶ A¹.

οἱ δρομῆς, ὅσοι ἂν θέωσιν εὖ ἀπὸ τῶν κάτω, ἀπὸ δὲ τῶν ἄνω μὴ; τὸ μὲν πρῶτον ὀξέως ἀποπηδῶσιν, τελευτῶντες
 C δὲ καταγέλαστοι γίγνονται, τὰ ὅτα ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχοντες καὶ ἀστεφάνωτοι ἀποτρέχοντες· οἱ δὲ τῇ ἀληθείᾳ δρομικοὶ εἰς τέλος ἐλθόντες τά τε ἄθλα λαμβάνουσιν καὶ στεφανοῦνται. οὐχ οὕτω καὶ περὶ τῶν δικαίων τὸ πολὺ συμβαίνει; πρὸς τέλος ἐκάστης πράξεως καὶ ὁμιλίας καὶ τοῦ βίου εὐδοκιμοῦσί τε καὶ τὰ ἄθλα παρὰ τῶν ἀνθρώπων φέρονται; Καὶ μάλα. Ἀνέξει ἄρα λέγοντος ἐμοῦ περὶ τούτων ἄπερ αὐτὸς ἔλεγε περὶ τῶν ἀδίκων; ἐρῶ γὰρ δῆ,
 D ὅτι οἱ μὲν δίκαιοι, ἐπειδὴν πρεσβύτεροι γένωνται, ἐν τῇ αὐτῶν πόλει ἄρχουσὶ τε, ἂν βούλωνται, τὰς ἀρχάς, γαμοῦσί τε ὁπόθεν ἂν βούλωνται, ἐκιδιδόασί τε εἰς οὓς ἂν ἐθέλωσι· καὶ πάντα, ἃ σὺ περὶ ἐκείνων, ἐγὼ νῦν λέγω περὶ τῶνδε· καὶ αὖ καὶ περὶ τῶν ἀδίκων, ὅτι οἱ πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ἐὰν νέοι ὄντες λάθωσιν, ἐπὶ τέλους τοῦ δρόμου αἰρεθέντες καταγέλαστοί εἰσιν, καὶ γέροντες γιγνόμενοι ἄθλιοι προπηλακίζονται ὑπὸ ξένων τε καὶ ἀστών, μαστιγούμενοι καὶ
 E ἃ ἄγροικα ἔφησθα σὺ εἶναι, ἀληθῇ λέγων¹. πάντα ἐκεῖνα οἶον καὶ ἐμοῦ ἀκηκοέναι ὡς πᾶσχουσιν. ἀλλ' ὃ λέγω, ὅρα εἰ ἀνέξει. Καὶ πάνν, ἔφη· δίκαια γὰρ λέγεις.

XIII. Ἄ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ζῶντι τῷ δικαίῳ παρὰ
 614 θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων | ἄθλά τε καὶ μισθοὶ καὶ δῶρα γίγνεται πρὸς ἐκείνοις τοῖς ἀγαθοῖς οἷς αὐτὴ παρείχετο ἡ δικαιοσύνη, τοιαῦτ' ἂν εἴη. Καὶ μάλ', ἔφη, καλὰ τε καὶ βέβαια. Ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδέν ἐστι πλήθει οὐδὲ μεγέθει πρὸς ἐκεῖνα, ἃ τελευτήσαντα ἐκάτερον περιμένει. χρὴ δ' αὐτὰ ἀκοῦσαι, ἵνα τελέως ἐκάτερος² αὐτῶν ἀπειλήφῃ τὰ ὑπὸ τοῦ λόγου ὀφειλόμενα ἀκοῦσαι³. Λέγοις ἄν, ἔφη,
 B ὥς οὐ πολλὰ ἄλλ'⁴ ἥδιον ἀκούοντι. Ἄλλ' οὐ μέντοι σοι,

¹ λέγων Ast: λέγων εἶτα στρεβλώσονται (στρεβλήσονται q) καὶ ἐκκαυθήσονται codd.

² ἐκάτερος Ξ²: ἐκάτερον A.

³ ἀκοῦσαι A: secludit Stephanus.

⁴ ἄλλ' Ξ q¹: ἄλλ' A.

ἦν δ' ἐγώ, Ἀλκίμου γε ἀπόλογον ἐρώ, ἀλλ' ἀλκίμου μὲν
 ἀνδρός, Ἡρὸς τοῦ Ἀρμενίου, τὸ γένος Παμφύλου· ὅς ποτε
 ἐν πολέμῳ τελευτήσας, ἀναιρεθέντων δεκαταίων τῶν νεκρῶν
 ἤδη διεφθαρμένων, ὑγιῆς μὲν ἀνῆρέθη, κομισθεὶς δ' οἴκαδε
 μέλλων θάπτεσθαι δωδεκαταῖος ἐπὶ τῇ πυρᾷ κείμενος
 ἀνεβίω, ἀναβιούς δ' ἔλεγεν ἃ ἐκεῖ ἴδοι. ἔφη δέ, ἐπειδὴ οὐ
 ἐκβῆναι τὴν ψυχὴν, πορεύεσθαι μετὰ πολλῶν, καὶ ἀφικνεῖ-
 σθαι σφᾶς εἰς τόπον τινὰ δαιμόνιον, ἐν ᾧ τῆς τε γῆς δὴ C
 εἶναι χάσματα ἐχομένῳ ἀλλήλοιν καὶ τοῦ οὐρανοῦ αὖ ἐν
 τῷ ἄνω ἄλλα¹ καταντικρύ· δικαστὰς δὲ μεταξὺ τούτων
 καθῆσθαι, οὓς, ἐπειδὴ διαδικάσειαν, τοὺς μὲν δικαίους
 κελεύειν πορεύεσθαι τὴν εἰς δεξιάν τε καὶ ἄνω διὰ τοῦ
 οὐρανοῦ, σημεῖα περιάψαντας τῶν δεδικασμένων ἐν τῷ
 πρόσθεν, τοὺς δὲ ἀδίκους τὴν εἰς ἀριστεράν τε καὶ κάτω,
 ἔχοντας καὶ τούτους ἐν τῷ ὀπίσθεν σημεῖα πάντων ὧν D
 ἔπραξαν. εἰς τοῦ δὲ προσελθόντος εἰπεῖν, ὅτι δέοι αὐτὸν
 ἀγγελοῦ ἀνθρώποις γενέσθαι τῶν ἐκεῖ καὶ διακελεύοντό οἱ
 ἀκούειν τε καὶ θεᾶσθαι πάντα τὰ ἐν τῷ τόπῳ. ὁρᾶν δὴ
 ταίτη μὲν καθ' ἑκάτερον τὸ χάσμα τοῦ οὐρανοῦ τε καὶ
 τῆς γῆς ἀπιούσας τὰς ψυχάς, ἐπειδὴ αὐταῖς δικασθείη,
 κατὰ δὲ τῷ ἐτέρῳ ἐκ μὲν τοῦ ἀνιέναι ἐκ τῆς γῆς μεστὰς
 αὐχμοῦ τε καὶ κόνεως, ἐκ δὲ τοῦ ἐτέρου καταβαίνειν ἐτέρας
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καθαρὰς. καὶ τὰς αἰὲ ἀφικνουμένας ὥσπερ E
 ἐκ πολλῆς πορείας φαίνεσθαι ἤκειν καὶ ἄσμένας εἰς τὸν
 λειμῶνα ἀπιούσας οἷον ἐν πανηγύρει κατασκηναῖσθαι καὶ
 ἀσπάζεσθαι τε ἀλλήλας ὅσαι γνώριμαι, καὶ πυνθάνεσθαι
 τὰς τε ἐκ τῆς γῆς ἡκούσας παρὰ τῶν ἐτέρων τὰ ἐκεῖ καὶ
 τὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ παρ' ἐκείναις. διηγείσθαι δὲ ἀλλή-
 λαις τὰς μὲν ὀδυρομένας τε καὶ κλαούσας, ἀναμιμνησκο-
 μένας | ὅσα τε καὶ οἷα πάθουεν καὶ ἴδοιεν ἐν τῇ ὑπὸ γῆς 615
 πορείᾳ—εἶναι δὲ τὴν πορείαν χιλιέτη—τὰς δ' αὖ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ εὐπαθείας διηγείσθαι καὶ θέας ἀμηχάνους τὸ

¹ ἄλλα Z q: ἄλλα A.

- κάλλος. τὰ μὲν οὖν πολλά, ὧ Γλαύκων, πολλοῦ χρόνου διηγήσασθαι· τὸ δ' οὖν κεφάλαιον ἔφη τόδε εἶναι, ὅσα πώποτε τινα ἠδίκησαν καὶ ὅσους ἕκαστοι, ὑπὲρ ἀπάντων δίκην δεδωκέναι ἐν μέρει, ὑπὲρ ἐκάστου δεκάκις· τοῦτο δ' **B** εἶναι κατὰ ἑκατονταετηρίδα ἐκάστην, ὥς βίου ὄντος τοσούτου τοῦ ἀνθρωπίνου, ἵνα δεκαπλάσιον τὸ ἔκτισμα τοῦ ἀδικήματος ἐκτίνοιεν, καὶ οἶον εἶ τινες πολλῶν¹ θανάτων ἦσαν αἴτιοι, ἢ πόλεις προδόντες ἢ στρατόπεδα, καὶ εἰς δουλείας ἐμβεβληκότες ἢ τινος ἄλλης κακουχίας μεταίτιοι, πάντων τούτων δεκαπλασίας ἀλγηδόνας ὑπὲρ ἐκάστου κομίσαιντο, καὶ αὖ εἶ τινας εὐεργεσίας εὐεργετηκότες καὶ δίκαιοι καὶ ὅσιοι γεγονότες εἶεν, κατὰ ταῦτα τὴν ἀξίαν **C** κομίζουσιν. τῶν δὲ εὐθύς γενομένων² καὶ ὀλίγον χρόνον βιούντων πέρι ἄλλα ἔλεγεν οὐκ ἄξια μνήμης. εἰς δὲ θεοὺς ἀσεβείας τε καὶ εὐσεβείας καὶ γονέας καὶ αὐτόχειρος³ φόνου μείζους ἔτι τοὺς μισθοὺς διηγείτο. ἔφη γὰρ δὴ παραγενέσθαι ἐρωτώμενῳ ἐτέρῳ ὑπὸ ἐτέρου, ὅπου εἴη Ἄρδιαῖος ὁ μέγας. ὁ δὲ Ἄρδιαῖος οὗτος τῆς Παμφυλίας ἐν τινι πόλει τύραννος ἐγεγόνει, ἥδη χιλιοστὸν ἔτος εἰς ἐκείνον τὸν χρόνον, γέροντά τε πατέρα ἀποκτείνας καὶ **D** πρεσβύτερον ἀδελφὸν καὶ ἄλλα δὴ πολλά τε καὶ ἀνόσια εἰργασμένος, ὥς ἐλέγετο. ἔφη οὖν τὸν ἐρωτώμενον εἰπεῖν, οὐχ ἦκει, φάναι, οὐδ' ἂν ἥξει δεῦρο.

XIV. Ἐθεασάμεθα γὰρ οὖν δὴ καὶ τοῦτο τῶν δεινῶν θεαμάτων. ἐπειδὴ ἐγγὺς τοῦ στομίου ἦμεν μέλλοντες ἀνίεναι καὶ τᾶλλα πάντα πεπονθότες, ἐκείνόν τε κατείδομεν ἐξαίφνης καὶ ἄλλους σχεδόν τι αὐτῶν τοὺς πλείστους τυράννους· ἦσαν δὲ καὶ ιδιώται τινες τῶν μεγάλα ἡμαρ- **E** τηκότων· οὓς οἰομένους ἥδη ἀναβήσεσθαι οὐκ ἐδέχετο τὸ στόμιον, ἀλλ' ἐμυκάτο, ὅποτε τις τῶν οὕτως ἀνιάτως ἐχόντων εἰς πονηρίαν ἢ μὴ ἱκανῶς δεδωκὼς δίκην ἐπιχειροῖ

¹ πολλῶν B: πολλοὶ A.² γενομένων A: ἀπογενομένων Cobet.³ αὐτόχειρος Ast: αὐτόχειρας codd.

ἀνιέναι. ἔνταῦθα δὴ ἄνδρες, ἔφη, ἄγριοι, διάπυροι ἰδεῖν,
 παρεστῶτες καὶ καταμανθάνοντες τὸ φθέγμα, τοὺς μὲν
 διαλαβόντες ἦγον, τὸν δὲ Ἄρδιαῖον καὶ ἄλλους συμποδί-
 σαντες χεῖράς τε καὶ πόδας | καὶ κεφαλὴν, καταβαλόντες 616
 καὶ ἐκδεύραντες, εἰλκον παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκτὸς ἐπ' ἀσπιδάθων
 κνάπτουντες¹ καὶ τοῖς ἀεὶ παριοῦσι σημαίνοντες, ὧν ἕνεκά
 τε καὶ ὅτι εἰς² τὸν Τάρταρον ἐμπεσούμενοι ἄγοιντο. ἔνθα
 δὴ φόβῳ ἔφη πολλῶν καὶ παντοδαπῶν σφίσι γεγυῶτων
 τούτου ὑπερβάλλειν, μὴ γένοιτο ἐκάστῳ τὸ φθέγμα, ὅτε
 ἀναβαῖνοι, καὶ ἀσμενέστατα ἕκαστον σιγήσαντος ἀναβῆναι.
 καὶ τὰς μὲν δὴ δίκας τε καὶ τιμωρίας τοιαύτας τινὰς εἶναι B
 καὶ αὐτὰς εὐεργεσίας ταύταις ἀντιστρόφους. ἐπειδὴ δὲ τοῖς
 ἐν τῷ λειμῶνι ἐκάστοις ἑπτὰ ἡμέραι γένοιτο, ἀναστάντας
 ἐντεύθεν δεῖν τῇ ὁγδόῃ πορεύεσθαι, καὶ ἀφικνεῖσθαι τεταρ-
 ταίους ὅθεν καθορᾶν ἄνωθεν διὰ παντὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ γῆς
 τεταμένου φῶς εὐθύ, οἶον κίονα, μάλιστα τῇ ἱριδι προσ-
 φερές³, λαμπρότερον δὲ καὶ καθαρώτερον· εἰς δ' ἀφικέσθαι
 προσελθόντας⁴ ἡμερησίαν ὁδὸν καὶ ἰδεῖν αὐτόθι κατὰ μέσον
 τοῦ φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ ἄκρα αὐτοῦ τῶν δεσμῶν C
 τεταμένα· εἶναι γὰρ τοῦτο τὸ φῶς ξύνδεσμον τοῦ οὐρανοῦ,
 οἷον τὰ ὑποζώματα τῶν τριήρων, οὕτω πᾶσαν συνέχον τὴν
 περιφορὰν· ἐκ δὲ τῶν ἄκρων τεταμένον Ἀνάγκης ἄτρακτον,
 εἰ ὅθ' πᾶσας ἐπιστρέφεσθαι τὰς περιφοράς· οὐ τὴν μὲν
 ἡλακάτην τε καὶ τὸ ἄγκιστρον εἶναι ἐξ ἀδάμαντος, τὸν δὲ
 σφόνδύλον μεικτὸν ἐκ τε τούτου καὶ ἄλλων γενῶν. τὴν δὲ
 τοῦ σφονδύλου φύσιν εἶναι τοιάνδε· τὸ μὲν σχῆμα οἷα περ D
 ἢ τοῦ ἐνθάδε· νοῆσαι δὲ δεῖ ἐξ ὧν ἔλεγεν, τοιούδε αὐτὸν
 εἶναι, ὥσπερ ἂν εἰ ἐν ἐνὶ μεγάλῳ σφονδύλῳ κοίλῳ καὶ
 ἐξεγλυμμένῳ διαμπερες ἄλλος τοιοῦτος ἐλάττων ἐγκέοιτο
 ἀρμόττων, καθάπερ οἱ κᾶδοι οἱ εἰς ἀλλήλους ἀρμόττοντες·
 καὶ οὕτω δὴ τρίτον ἄλλον καὶ τέταρτον καὶ ἄλλους τέττα-

¹ κνάπτουντες Ξq²: κνάμπτοντες A.² ὅτι εἰς Ξq: εἰς δ, τι A.³ προσφερέας Ξei corr. A²: προσφερέῃ A¹.⁴ προσελθόντας q: προσελθόντες A.

ρας. ὁκτὼ γὰρ εἶναι τοὺς ξύμπαντας σφονδύλους, ἐν
E ἀλλήλοις ἐγκειμένους, κύκλους ἄνωθεν τὰ χεῖλη φαίνοντας,
 νῶτον συνεχὲς ἐνὸς σφονδύλου ἀπεργαζομένους περὶ τὴν
 ἡλακάτην· ἐκείνην δὲ διὰ μέσου τοῦ ὀγδόου διαμπερὲς
 ἐληλάσθαι. τὸν μὲν οὖν πρῶτόν τε καὶ ἐξωτάτῳ σφόνδylum
 πλατύτατον τὸν τοῦ χείλους κύκλον ἔχειν, τὸν δὲ τοῦ
 ἕκτου δεύτερον, τρίτον δὲ τὸν τοῦ τετάρτου, τέταρτον δὲ
 τὸν τοῦ ὀγδόου, πέμπτον δὲ τὸν τοῦ ἐβδόμου, ἕκτον δὲ τὸν
 τοῦ πέμπτου, ἑβδομον δὲ τὸν τοῦ τρίτου, ὀγδοον δὲ τὸν τοῦ
 δευτέρου. καὶ τὸν μὲν τοῦ μεγίστου ποικίλον, τὸν δὲ τοῦ
 ἐβδόμου λαμπρότατον, τὸν δὲ τοῦ ὀγδόου τὸ χρῶμα ἀπὸ
 617 τοῦ ἐβδόμου ἔχειν | προσλάμποντος, τὸν δὲ τοῦ δευτέρου
 καὶ πέμπτου παραπλήσια ἀλλήλοις, ξανθότερα ἐκείνων,
 τρίτον δὲ λευκότερον χρῶμα ἔχειν, τέταρτον δὲ ὑπέρυθρον,
 δεύτερον δὲ λευκότητι τὸν ἕκτον. κυκλεῖσθαι δὲ δὴ
 στρεφόμενον τὸν ἄτρακτον ὅλον μὲν τὴν αὐτὴν φοράν, ἐν
 δὲ τῷ ὅλῳ περιφερομένῳ τοὺς μὲν ἐντὸς ἐπτά κύκλους τὴν
 ἐναντίαν τῷ ὅλῳ ἡρέμα περιφέρεσθαι, αὐτῶν δὲ τούτων
B τάχιστα μὲν ἰέναι τὸν ὀγδοον, δευτέρους δὲ καὶ ἅμα
 ἀλλήλοις τὸν τε ἑβδομον καὶ ἕκτον καὶ πέμπτον, τρίτον¹ δὲ
 φορᾷ ἰέναι, ὥς σφίσι φαίνεσθαι, ἐπανακυκλούμενον τὸν
 τέταρτον· τέταρτον δὲ τὸν τρίτον καὶ πέμπτον τὸν δεύτερον.
 στρέφεσθαι δὲ αὐτὸν ἐν τοῖς τῆς Ἀνάγκης γόνασιν. ἐπὶ
 δὲ τῶν κύκλων αὐτοῦ ἄνωθεν ἐφ' ἐκάστου βεβηκέναι
 Σειρήνα συμπεριφερομένην, φωνὴν μίαν ἰείσαν, ἓνα τόνον·
 ἐκ πασῶν δὲ ὁκτὼ οὐσῶν μίαν ἀρμονίαν ξυμφωνεῖν. ἄλλας
C δὲ καθημένας πέριξ δι' ἴσου τρεῖς, ἐν θρόνῳ ἐκάστην,
 θυγατέρας τῆς Ἀνάγκης, Μοίρας, λευχειμονούσας, στέμ-
 ματα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἐχούσας, Λάχεσιν τε καὶ Κλωθῶ
 καὶ Ἀτροπον, ὑμνεῖν πρὸς τὴν τῶν Σειρήνων ἀρμονίαν,
 Λάχεσιν μὲν τὰ γεγονότα, Κλωθῶ δὲ τὰ ὄντα, Ἀτροπον
 δὲ τὰ μέλλοντα. καὶ τὴν μὲν Κλωθῶ τῇ δεξιᾷ χειρὶ

¹ τρίτον q: τὸν τρίτον A.

ἐφαπτομένην συνεπιστρέφειν τοῦ ἀτράκτου τὴν ἕξω περιφοράν, διαλείπουσαν χρόνον, τὴν δὲ Ἄτροπον τῇ ἀριστερᾷ τὰς ἐντὸς αὐτῷ ὥσαύτως· τὴν δὲ Λάχεσιν ἐν μέρει D ἐκατέρας ἐκατέρα τῇ χειρὶ ἐφάπτεσθαι.

XV. Σφᾶς οὖν, ἐπειδὴ ἀφικέσθαι, εὐθὺς δεῖν ἵεναι πρὸς τὴν Λάχεσιν. προφήτην οὖν τινὰ σφᾶς πρῶτον μὲν ἐν τάξει διαστήσαι, ἔπειτα λαβόντα ἐκ τῶν τῆς Λαχέσεως γονάτων κλήρους τε καὶ βίων παραδείγματα, ἀναβάντα ἐπὶ τι βῆμα ὑψηλὸν εἰπεῖν· Ἀνάγκης θυγατρὸς κόρης Λαχέσεως λόγος. Ψυχαὶ ἐφήμεροι, ἀρχὴ ἄλλης περιόδου θνητοῦ γένους θανατηφόρου. οὐχ ὑμᾶς δαίμων λήξεται, E ἀλλ' ὑμεῖς δαίμονα αἰρήσεσθε. πρῶτος δ' ὁ λαχὼν πρῶτος αἰρείσθω βίον, ᾧ συνέσται ἐξ ἀνάγκης. ἀρετὴ δὲ ἀδέσποτον· ἦν τιμῶν καὶ ἀτιμάζων πλέον καὶ ἔλαττον αὐτῆς ἕκαστος ἕξει. αἰτία ἐλομένου· θεὸς ἀναίτιος. ταῦτα εἰπόντα ρίψαι ἐπὶ πάντας τοὺς κλήρους, τὸν δὲ παρ' αὐτὸν πεσόντα ἕκαστον ἀναιρεῖσθαι, πλὴν οὐ. ἐδὲ¹ οὐκ ἔαν. τῷ δὲ ἀνελομένῳ δῆλον εἶναι, ὀπόστος εἰλήχει. | μετὰ δὲ τοῦτο αὐτῷ τὰ τῶν βίων παραδείγματα 618 εἰς τὸ πρόσθεν σφῶν θεῖναι ἐπὶ τὴν γῆν, πολὺ πλείω τῶν παρόντων· εἶναι δὲ παντοδαπά· ζῳῶν τε γὰρ πάντων βίους καὶ δὴ καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους ἅπαντας. τυραννίδας τε γὰρ ἐν αὐτοῖς εἶναι, τὰς μὲν διατεθεῖς, τὰς δὲ καὶ μεταξὺ διαφθειρομένας καὶ εἰς πενίας τε καὶ φυγὰς καὶ εἰς πτωχείας τελευτώσας· εἶναι δὲ καὶ δοκίμων ἀνδρῶν βίους, τοὺς μὲν ἐπὶ εἵδεσιν καὶ κατὰ κύλλη καὶ τὴν ἄλλην ἰσχύν τε καὶ ἀγωνίαν, τοὺς δ' ἐπὶ γένεσιν καὶ προγόνων D ἀρεταῖς, καὶ ἀδοκίμων κατὰ ταῦτά· ὥσαύτως δὲ καὶ γυναικῶν. ψυχῆς δὲ τάξιν οὐκ ἐνεῖναι, διὰ τὸ ἀναγκαίως ἔχειν ἄλλον ἐλομένην βίου ἀλλοίαν γίγνεσθαι· τὰ δ' ἄλλα ἀλλήλοις τε καὶ πλούτοις καὶ πενίαις, τὰ δὲ νόσοις, τὰ δ' ὑγίαις μεμίχθαι, τὰ δὲ καὶ μεσοῦν τούτων. ἔνθα

¹ εἰ δὲ Ξ: εδε (sic) Α¹: εδει Α².

- δῆ, ὥς ἔοικεν, ὃ φίλε Γλαύκων, ὁ πᾶς κίνδυνος ἀνθρώπῳ,
 καὶ διὰ ταῦτα μάλιστα ἐπιμελητέον, ὅπως ἕκαστος ἡμῶν
 C τῶν ἄλλων μαθημάτων ἀμελήσας τούτου τοῦ μαθήματος
 καὶ ζητητῆς καὶ μαθητῆς ἔσται, ἐάν ποθεν οἷός τ' ἢ μαθεῖν
 καὶ ἐξευρεῖν, τίς αὐτὸν ποιήσει δυνατόν καὶ ἐπιστήμονα,
 βίον καὶ χρηστὸν καὶ πονηρὸν διαγιγνώσκοντα, τὸν βελτίω
 ἐκ τῶν δυνατῶν αἰεὶ πανταχοῦ αἰρεῖσθαι, ἀναλογιζόμενον
 πάντα τὰ νῦν δὴ ῥηθέντα, καὶ ξυντιθέμενα ἀλλήλοις καὶ
 διαιρούμενα, πρὸς ἀρετὴν βίου πῶς ἔχει, καὶ εἰδέναι¹ τι
 D κάλλος πενίᾳ ἢ πλούτῳ κραθὲν καὶ μετὰ ποίας τινὸς
 ψυχῆς ἔξωθεν κακὸν ἢ ἀγαθὸν ἐργάζεται, καὶ τί εὐγένειαι
 καὶ δυσγένειαι καὶ ιδιωτεῖαι καὶ ἀρχαὶ καὶ ἰσχυρεῖς καὶ
 ἀσθένειαι καὶ εὐμαθίαι καὶ δυσμαθίαι καὶ πάντα τὰ
 τοιαῦτα τῶν φύσει περὶ ψυχὴν ὄντων καὶ τῶν ἐπικτήτων
 τί ξυγκεραννύμενα πρὸς ἀλλήλα ἐργάζεται, ὥστε ἐξ
 ἀπάντων αὐτῶν δυνατόν εἶναι συλλογισάμενον αἰρεῖσθαι,
 πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς φύσιν ἀποβλέποντα, τὸν τε χεῖρω
 E καὶ τὸν ἀμείνω βίον χεῖρω μὲν καλοῦντα ὃς αὐτὴν ἐκέισε
 ἄξει, εἰς τὸ ἀδικωτέραν γίγνεσθαι, ἀμείνω δὲ ὅστις εἰς τὸ
 δικαιοτέραν. τὰ δὲ ἄλλα πάντα χαίρειν ἑάσει· ἐώρακαμεν
 γάρ, ὅτι ζῶντί τε καὶ τελευτήσαντι αὕτη κρατίστη αἵρεσις.
 619 ἀδαμαντί|νως δὴ δεῖ ταύτην τὴν δόξαν ἔχοντα εἰς Ἄιδου
 ἵεναι, ὅπως ἂν ἢ καὶ ἐκεῖ ἀνέκπληκτος ὑπὸ πλούτων τε
 καὶ τῶν τοιούτων κακῶν, καὶ μὴ ἐμπεσὼν εἰς τυραννίδας
 καὶ ἄλλας τοιαύτας πράξεις πολλὰ μὲν ἐργάσῃται καὶ
 ἀνήκεστα κακά, ἔτι δὲ αὐτὸς μείζω πάθῃ, ἀλλὰ γινῶ τὸν
 μέσον αἰεὶ τῶν τοιούτων βίον αἰρεῖσθαι καὶ φεύγειν τὰ
 ὑπερβάλλοντα ἐκατέρωσε καὶ ἐν τῷδε τῷ βίῳ κατὰ τὸ
 δυνατόν καὶ ἐν παντὶ τῷ ἔπειτα· οὕτω γὰρ εὐδαιμονέστατος
 B γίγνεται ἄνθρωπος.

XVI. Καὶ δὴ οὖν καὶ τότε ὁ ἐκείθεν ἄγγελος ἡγγελλε
 τὸν μὲν προφήτην οὕτως εἰπεῖν· καὶ τελευταίῳ ἐπιόντι,

¹ καὶ εἰδέναι E; εἰδέναι A.

ξὺν νῶ ἐλομένῳ, συντόνως ζῶντι κείται βίος ἀγαπητός,
 οὐ κακός. μήτε ὁ ἄρχων αἰρέσεως ἀμελείτω, μήτε ὁ τελευ-
 τῶν ἀθυμείτω. εἰπόντος δὲ ταῦτα τὸν πρῶτον λαχόντα
 ἔφη εὐθὺς ἐπίοντα τὴν μεγίστην τυραννίδα ἐλέσθαι καὶ
 ὑπὸ ἀφροσύνης τε καὶ λαιμαργίας οὐ πάντα ἱκανῶς ἀνα-
 σκεψάμενον ἐλέσθαι, ἀλλ' αὐτὸν λαθεῖν ἐνοῦσαν εἰμαρ- C
 μένην παίδων αὐτοῦ βρώσεις καὶ ἄλλα κακά· ἐπειδὴ δὲ
 κατὰ σχολὴν σκέψασθαι, κόπτεσθαι τε καὶ ὕδύρεσθαι τὴν
 αἵρεσιν, οὐκ ἐμμένοντα τοῖς προρρηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ προφή-
 του· οὐ γὰρ ἑαυτὸν αἰτιᾶσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ τύχην τε
 καὶ δαίμονας καὶ πάντα μᾶλλον ἀνθ' ἑαυτοῦ. εἶναι δὲ
 αὐτὸν τῶν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡκόντων, ἐν τεταγμένῃ πολι-
 τείᾳ ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ βεβιωκότα, ἔθει ἄνευ φιλοσοφίας
 ἀρετῆς μετεिल्φότα. ὥς δὲ καὶ εἰπεῖν, οὐκ ἐλάττους εἶναι D
 ἐν τοῖς τοιούτοις ἀλίσκομένους τοὺς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 ἦκοντας, ἅτε πόνων ἀγυμνάστους· τῶν δ' ἐκ τῆς γῆς
 τοὺς πολλούς, ἅτε αὐτοὺς τε πεπονηκότας ἄλλους τε ἐω-
 ρακότας, οὐκ ἐξ ἐπιδρομῆς τὰς αἰρέσεις ποιεῖσθαι. διὸ δὴ
 καὶ μεταβολὴν τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν ταῖς πολλαῖς
 τῶν ψυχῶν γίγνεσθαι καὶ διὰ τὴν τοῦ κλήρου τύχην.
 ἐπεὶ εἴ τις αἰεί, ὁπότε εἰς τὸν ἐνθάδε βίον ἀφικνοῖτο,
 ὑγιῶς φιλοσοφοί, καὶ ὁ κλῆρος αὐτῷ τῆς αἰρέσεως μὴ ἐν E
 τελευταίοις πίπτοι, κινδυνεύει ἐκ τῶν ἐκείθεν ἀπαγγελ-
 λομένων οὐ μόνον ἐνθάδε εὐδαιμονεῖν ἄν, ἀλλὰ καὶ τὴν
 ἐνθένδε ἐκείσε καὶ δεῦρο πάλιν πορείαν οὐκ ἂν χθονίαν
 καὶ τραχεῖαν πορεύεσθαι, ἀλλὰ λείαν τε καὶ οὐρανίαν.
 ταύτην¹ γὰρ δὴ ἔφη τὴν θεάν ἀξίαν εἶναι ἰδεῖν, ὥς ἕκασται
 αἱ ψυχαὶ ἥρουντο τοὺς βίους. | ἐλεεινὴν τε γὰρ ἰδεῖν εἶναι 620
 καὶ γελοίαν καὶ θαυμασίαν. κατὰ συνήθειαν γὰρ τοῦ
 προτέρου βίου τὰ πολλὰ αἰρεῖσθαι. ἰδεῖν μὲν γὰρ
 ψυχὴν ἔφη τὴν ποτε Ὀρφείως γενομένην κύκνου βίον
 αἰρουμένην, μίσει τοῦ γυναικείου γένους διὰ τὸν ὑπ'

¹ ταύτην—μῆγνυσθαι (620 D) om. q.

ἐκείνων θάνατον οὐκ ἐθέλουσαν ἐν γυναικὶ γεννηθεῖσαν
γενέσθαι· ἰδεῖν δὲ τὴν Θαμύρου ἀηδόνης ἐλομένην· ἰδεῖν
δὲ καὶ κύκνον μεταβάλλοντα εἰς ἀνθρωπίνου βίου αἵρεσιν,
B καὶ ἄλλα ζῶα μουσικὰ ὡσαύτως. εἰκοστὴν¹ δὲ λαχοῦσαν
ψυχὴν ἐλέσθαι λέοντος βίον· εἶναι δὲ τὴν Αἴαντος τοῦ
Τελαμωνίου, φεύγουσαν ἀνθρωπον γενέσθαι, μεμνημένην
τῆς τῶν ὄπλων κρίσεως. τὴν δ' ἐπὶ τούτῳ Ἀγαμέμνωνος·
ἔχθρα δὲ καὶ ταύτην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τὰ
πάθη αἰετοῦ διαλλάξαι βίον. ἐν μέσοις δὲ λαχοῦσαν
τὴν Ἀταλάντης ψυχὴν, κατιδοῦσαν μεγάλας τιμὰς ἀθλη-
τοῦ ἀνδρός, οὐ δύνασθαι παρελθεῖν, ἀλλὰ λαβεῖν. μετὰ
C δὲ ταύτην ἰδεῖν τὴν Ἐπειοῦ τοῦ Πανοπέως εἰς τεχνικῆς
γυναικὸς ἰοῦσαν φύσιν· πόρρω δ' ἐν ὑστάτοις ἰδεῖν τὴν
τοῦ γελωτοποιοῦ Θερσίτου πίθηκον ἐνδυομένην. κατὰ
τύχην δὲ τὴν Ὀδυσσέως, λαχοῦσαν πασῶν ὑστάτην,
αἰρησομένην ἰέναι, μνήμη δὲ τῶν προτέρων πόνων φιλο-
τιμίας λεωφηκυῖαν ζητεῖν περιουσαν χρόνον πολλὸν βίον
ἀνδρὸς ἰδιώτου ἀπράγμονος καὶ μόγις εὑρεῖν κείμενόν που
D καὶ παρημελημένον ὑπὸ τῶν ἄλλων καὶ εἰπεῖν ἰδοῦσαν,
ὅτι τὰ αὐτὰ ἂν ἔπραξεν καὶ πρώτη λαχοῦσα, καὶ ἰσμένην
ἐλέσθαι. καὶ ἐκ τῶν ἄλλων δὴ θηρίων ὡσαύτως εἰς
ἀνθρώπους ἰέναι καὶ εἰς ἄλληλα, τὰ μὲν ἄδिका εἰς τὰ
ἄγρια, τὰ δὲ δίκαια εἰς τὰ ἥμερα μεταβάλλοντα, καὶ
πάσας μίξεις μίγνυσθαι. ἐπειδὴ δ' οὖν πάσας τὰς ψυχὰς
τοὺς βίους ἡρῆσθαι, ὥσπερ ἔλαχον, ἐν τάξει προσιέναι
πρὸς τὴν Δάχεσιν· ἐκείνην δ' ἐκάστω ὃν εἴλετο δαίμονα,
E τοῦτον φύλακα ξυμπέμπειν τοῦ βίου καὶ ἀποπληρωτὴν
τῶν αἰρεθέντων. ὃν πρῶτον μὲν ἄγειν αὐτὴν πρὸς τὴν
Κλωθώ, ὑπὸ τὴν ἐκείνης χεῖρά τε καὶ ἐπιστροφὴν τῆς τοῦ
ἀτράκτου δίνης, κυροῦντα ἦν λαχὼν εἴλετο μοῖραν· ταύτης
δ' ἐφαψάμενον αὖτις ἐπὶ τὴν τῆς Ἀτρόπου ἄγειν νῆσιν,
ἀμετάστροφα τὰ ἐπικλωσθέντα ποιοῦντα· ἐντεῦθεν δὲ

¹ ὡσαύτως. εἰκοστὴν F: ὡσαύτως εἰκός. τὴν A.

δὴ ἀμεταστρεπτὶ ὑπὸ τὸν τῆς | Ἀνάγκης ἵναί τι θρόνον, 621
καὶ δι' ἐκείνου διεξελθόντα, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι διήλθον,
πορεύεσθαι ἅπαντας εἰς τὸ τῆς Λήθης πεδίον διὰ καύματός
τε καὶ πνίγους δεινοῦ· καὶ γὰρ εἶναι αὐτὸ κενὸν δένδρων
τε καὶ ὅσα γῇ φύει. σκηναῖσθαι οὖν σφᾶς ἤδη ἐσπέρας
γιγνομένης παρὰ τὸν Ἀμέλητα ποταμόν, οὗ τὸ ὕδωρ
ἀγγεῖον οὐδὲν στέγειν. μέτρον μὲν οὖν τι τοῦ ὕδατος
πᾶσιν ἀναγκαῖον εἶναι πιεῖν· τοὺς δὲ φρονήσει μὴ σφωζο-
μένους πλέον πίνειν τοῦ μέτρου· τὸν δὲ αἰεὶ πίνοντα πάντων B
ἐπιλανθάνεσθαι. ἐπειδὴ δὲ κοιμηθῆναι καὶ μέσας νύκτας
γενέσθαι, βροντὴν τε καὶ σεισμὸν γενέσθαι, καὶ ἐντεῦθεν
ἐξαπίνης ἄλλον ἄλλη φέρεσθαι ἄνω εἰς τὴν γένεσιν,
ἄττοντας ὥσπερ ἀστέρας. αὐτὸς δὲ τοῦ μὲν ὕδατος
κωλυθῆναι πιεῖν· ὅπῃ μέντοι καὶ ὅπως εἰς τὸ σῶμα
ἀφίκοιτο, οὐκ εἰδέναι, ἀλλ' ἐξαίφνης ἀναβλέψας ἰδεῖν
ἔωθεν αὐτὸν κείμενον ἐπὶ τῇ πυρᾷ.

καὶ οὕτως, ὦ Γλαῦκων, μῦθος ἐσώθη καὶ οὐκ ἀπώλετο,
καὶ ἡμᾶς ἂν σώσειεν, ἂν πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ τὸν τῆς C
Λήθης ποταμόν εὖ διαβησόμεθα καὶ τὴν ψυχὴν οὐ
μικανθησόμεθα. ἀλλ' ἂν ἐμοὶ πειθώμεθα, νομίζοντες
ἀθάνατον ψυχὴν καὶ δυνατὴν πάντα μὲν κακὰ ἀνέχεσθαι,
πάντα δὲ ἀγαθὰ, τῆς ἄνω ὁδοῦ αἰεὶ ἐξόμεθα καὶ δικαιοσύνην
μετὰ φρονήσεως παντὶ τρόπῳ ἐπιτηδεύσομεν, ἵνα καὶ ἡμῖν
αὐτοῖς φίλοι ὦμεν καὶ τοῖς θεοῖς, αὐτοῦ τε μένοντες ἐνθάδε,
καὶ ἐπειδὴ τὰ ἄθλα αὐτῆς κομιζώμεθα, ὥσπερ οἱ νικηφόροι D
περιαγειρόμενοι, καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν τῇ χιλιέτει πορεῖα, ἣν
διεληλύθαμεν, εὖ πράττωμεν.

Cambridge:

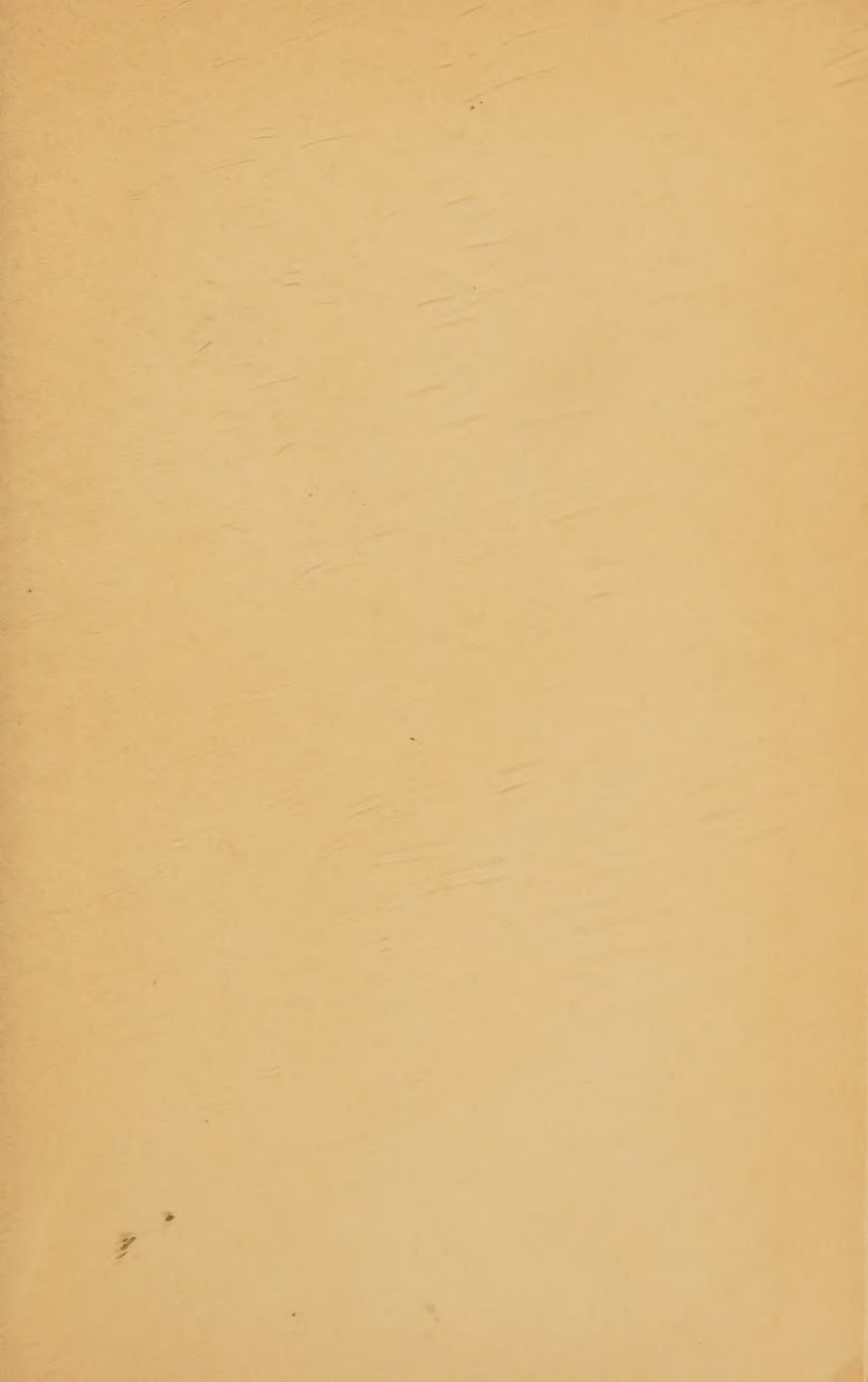
PRINTED BY JOHN CLAY, M.A.

AT THE UNIVERSITY PRESS.

BENEDICTINE UNIVERSITY LIBRARY

881P5R.A1909

C001

THE REPUBLIC OF PLATO CAMBRIDGE

3 2811 00084 5968